

**T.C.
SAKARYA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANABİLİM DALI**

**HAZÂ KİTÂB-I BAYTÂRNÂME
(GİRİŞ-İNCELEME-METİN-DİZİN)**

Samet BEŞENK

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Danışman: Prof. Dr. Paki KÜÇÜKER

NİSAN - 2024

T.C.
SAKARYA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

HAZÂ KİTÂB-I BAYTÂRNÂME
(GİRİŞ-İNCELEME-METİN-DİZİN)

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Samet BEŞENK

Enstitü Anabilim Dalı : Türk Dili ve Edebiyatı
Enstitü Bilim Dalı : Eski Türk Dili

“Bu tez 19/04/2024 tarihinde yüz yüze olarak savunulmuş olup aşağıdaki isimleri bulunan jüri üyeleri tarafından oybirliği ile kabul edilmiştir.”

JÜRİ ÜYESİ	KANAATİ
Prof. Dr. Paki KÜÇÜKER	Başarılı
Doç. Dr. İlhan UÇAR	Başarılı
Dr. Öğr. Üyesi Osman ARICAN	Başarılı

ETİK BEYAN FORMU

Enstitünüz tarafından Uygulama Esasları çerçevesinde alınan Benzerlik Raporuna göre yukarıda bilgileri verilen tez çalışmasının benzerlik oranının herhangi bir intihal içermediğini; aksinin tespit edileceği muhtemel durumda doğabilecek her türlü hukuki sorumluluğu kabul ettiğimi ve Etik Kurul Onayı gerektiği takdirde onay belgesini aldığımı beyan ederim.

Etik kurul onay belgesine ihtiyaç var mıdır?

Evet ☐

Hayır ☒

(Etik Kurul izni gerektiren araştırmalar aşağıdaki gibidir:

- Anket, mülakat, odak grup çalışması, gözlem, deney, görüşme teknikleri kullanılarak katılımcılardan veri toplanmasını gerektiren nitel ya da nicel yaklaşımlarla yürütülen her türlü araştırmalar,
- İnsan ve hayvanların (materyal/veriler dâhil) deneysel ya da diğer bilimsel amaçlarla kullanılması,
- İnsanlar üzerinde yapılan klinik araştırmalar,
- Hayvanlar üzerinde yapılan araştırmalar,
- Kişisel verilerin korunması kanunu gereğince retrospektif çalışmalar.)

Samet BEŞENK

19/04/2024

ÖN SÖZ

Ele aldığımız ‘Hazâ Kitâb-ı Baytarnâme’ Ramazan es-sıdkî tarafından hicri 1210 yılında yazıya geçirilmiş olan Süleymaniye Kütüphanesi Tahir Ağa bölümünde 453 numarayla kayıtlanmış nüshadır. İçerisinde iki eser barındırmaktadır. İlk sırada yer alan eser baytarnâme konulu olup Hâcî Alî Bin Hâcî Muhammed Aksarayî tarafından Farsçadan Türkçeye tercüme edilmiştir. İkinci sırada yer alan eser ise Hüseyin İbn Mollâ Şems tarafından Arapçadan Türkçeye çevrilmiş silahşorluk ve bahadırılık konulu eserdir. Araştırmaya konu olan eserin yazı çevirimini yaparak hem o dönemin veterinerlik çalışmalarını aydınlatmak hem de yazıldığı dönemin dil özelliklerini yansıttığı için dil bilimine de fayda sağlamak hedeflenmiştir.

Ele alınan çalışma; giriş, inceleme, metin ve dizin bölümünden oluşmaktadır. Giriş bölümünde nüsha tanıtılmış ve aynı konulu diğer eserlerden bahsedilmiştir. İnceleme bölümünde çalışmaya konu olan eserin dil özelliklerinden bahsedilmiştir. Sonrasında çeviri yazı aktarımı ile ana metne yer yerilmiştir. Metin bölümünden sonra da dizin ve sözlük yer almaktadır.

Tezin hazırlanma sürecinde fikirleriyle bana yol gösteren, ilgisini ve desteğini esirgemeyen değerli hocam Prof. Dr. Paki Küçüker’e; çalışmamız boyunca değerli bilgileriyle benden yardımını esirgemeyen Doç. Dr. İlhan Uçar’a sonsuz teşekkürlerimi sunuyorum. Tez süreci boyunca desteğini esirgemeyen Abdullah Karaca’ya ve çeşitli bilgi alışverişleri yaptığımız, tez dönemi arkadaşım Ayça Nur Üstün İşleyen’e teşekkür ediyorum. Bana gösterdikleri sonsuz destek, sevgi ve anlayış ile tezin hazırlanmasında güçlü bir dayanak olan annem Zinnet Beşenk’e ve abim Yunus Beşenk’e şükranlarımı sunuyorum.

Samet BEŞENK

19/04/2024

İÇİNDEKİLER

KISALTMALAR.....	v
ÇEVİRİ YAZIDA KULLANILAN İŞARETLER.....	vi
ÖZET	vii
ABSTRACT	viii

GİRİŞ.....	1

1. BÖLÜM: YAZIM ÖZELLİKLERİ.....	20

1.1. Ünlü Seslerin Yazımı.....	20
1.1.1. a Ünlüsünün Yazılışı	20
1.1.2. e Ünlüsünün Yazılışı	20
1.1.3. ê Ünlüsünün Yazılışı	21
1.1.4. ı ve i Ünlülerinin Yazılışı	21
1.1.5. o, ö ve u, ü Ünlülerinin Yazımı	21
1.2. Ünsüz Seslerin Yazılışı	22
1.2.1. b ve p Ünsüzlerinin Yazılışı	22
1.2.2. d, t ve t Ünsüzlerinin Yazılışı	22
1.2.3. c ve ç Ünsüzlerinin Yazılışı	22
1.2.4. g ve k Ünsüzlerinin Yazılışı	23
1.2.5. ğ ve k Seslerinin Yazılışı	23
1.2.6. h, h ve h Ünsüzlerinin Yazılışı	23
1.2.7. ŋ Ünsüzünün Yazılışı	23
1.2.8. s ve ş Ünsüzlerinin Yazılışı	24
1.3. kim Bağlacının Yazımı	24
1.4. ki Bağlacının Yazımı	24
1.5. dahı Bağlacının Yazımı	24
1.6. için Edatı Yazımı	24
1.7. -dUr Ek-fiil Ekinin Yazımı	25
1.8. Ek-Fiilin Yazımı	25
1.9. ile Edat ve Bağlacının Yazımı	25

1.10. Farsça ve Arapça Sözcüklerin Yazımı	26
1.11. Yazımı Farklı Olan Sözcükler	26
2. BÖLÜM: DİL BİLGİSİ	27
2.1. Ses Bilgisi.....	27
2.1.1. Ünlü Sesler	27
2.1.1.1. Kök Hecede Bulunan e, è, i Ünlüleri	27
2.1.1.2. Ünlü Uyumlari	27
2.1.1.3. Ünlü Değişimi	32
2.1.1.4. Yuvarlaklaşma	32
2.1.1.5. Düzleşme.....	35
2.1.1.6. Genişleme	36
2.1.1.7. Ünlü Düşmesi.....	37
2.1.2. Ünsüzler	37
2.1.2.1. Sözcük Başı Ünsüzleri	37
2.1.2.2. Sözcük İçi ve Sözcük Sonu Ünsüzleri	38
2.1.2.3. Tonlulaşma (Ötümlüleşme).....	42
2.1.2.4. Ünsüz Türemesi	42
2.1.2.5. Ünsüz İkizleşmesi	43
2.1.2.6. Ünsüz Uyumu	43
2.1.2.7. Hece Yitimi	43
2.2. Biçim Bilgisi	44
2.2.1. Sözcük Yapımı	44
2.2.1.1. İsimden İsim Yapan Ekler	44
2.2.1.2. Fiilden İsim Yapan Ekler	46
2.2.1.3. İsimden Fiil Yapan Ekler	47
2.2.1.4. Fiilden Fiil Yapan Ekler.....	48
2.2.2. İsimler	49
2.2.2.1. İsim Çekimi.....	49
2.2.3. Sıfatlar	52
2.2.3.1. Niteleme Sıfatları	52

2.2.4. Zamirler	54
2.2.4.1. Şahıs Zamirleri	54
2.2.4.2. İşaret Zamirleri	54
2.2.4.3. Dönüşlülük Zamiri	55
2.2.4.4. Belirsizlik Zamirleri	55
2.2.5. Zarflar	55
2.2.5.1. Yer-Yön Zarfları	55
2.2.5.2. Zaman Zarfları	55
2.2.5.3. Durum Zarfları	55
2.2.5.4. Miktar Zarfları	56
2.2.5.5. Soru Zarfları	56
2.2.6. Edatlar	56
2.2.6.1. Çekim Edatları	56
2.2.6.2. Kuvvetlendirme Edatları	57
2.2.7. Bağlaçlar	57
2.2.8. Fiiller	57
2.2.8.1. Şahıs Ekleri	57
2.2.8.2. Fiil Çekimleri	60
2.2.9. Ek-Fiil	65
2.2.10. Birleşik Fiil	66
2.2.11. Fiilimsiler	66
2.2.11.1. Zarf-Fiiller (Gerundium)	66
2.2.11.2. Sıfat-Fiiller (Partisip)	67
2.2.11.3. İsim-Fiiller	68
2.2.11.4. Fillerde olumsuzluk	68
3. BÖLÜM: METİN	69
4. BÖLÜM: DİZİN	146
SONUÇ	408
KAYNAKÇA	411

ÖZ GEÇMİŞ	419

KISALTMALAR

Ar.	: Arapça
bk.	: Bakınız
Bulg.	: Bulgarca
C.	: Cilt
Far.	: Farsça
Hz.	: Hazreti
İbr.	: İbranice
krş.	: Karşılaştırınız
mm	: Milimetre
Moğ.	: Moğolca
No.	: Numara
R.	: Rumca
Rum.	: Rumence
s.	: Sayfa
Skr.	: Sanskrit
T.	: Türkçe
TDK	: Türk Dil Kurumu
vb.	: Ve benzeri
vr.	: Varak
Uyg.	: Uygurca
Yun.	: Yunanca

ÇEVİRİ YAZIDA KULLANILAN İŞARETLER

ا/آ	a,e,ā
ب	b
پ	p
ت	t
ث	s
ج	c
چ	ç
ح	ḥ
خ	ḫ
د	d
ذ	ẓ
ر	r
ز	z
ژ	j
س	s
ش	ş

ص	ṣ
ض	ẓ,d
ط	ṭ
ظ	ẓ
ع	‘
غ	ġ
ف	f
ق	q
ك	k-g-ŋ
ل	l
م	m
ن	n
و	o,ö,u,ü,ū,v
هـ	h,e
ی	ı,î,î,y
ء	’

ÖZET	
Başlık: Hazâ Kitâb-ı Baytarnâme (Giriş-İnceleme-Metin-Dizin)	
Yazar: Samet BEŞENK	
Danışman: Prof. Dr. Paki KÜÇÜKER	
Kabul Tarihi: 19/04/2024	Sayfa Sayısı: viii (ön kısım) + 419 (ana kısım)
İnsanlık tarihi boyunca, hayvanlar insanların hayatta kalması, gelişmesi ve kültürün şekillenmesi açısından önemli bir rol oynamıştır. Hayvanlar; beslenme, ulaşım, ticaret, din, spor, tarım ve savaş gibi çeşitli alanların vazgeçilmez bir parçası olmuştur. İnsanlığın bu bağlamda yararlandıkları hayvanlar coğrafi ve kültürel olarak farklılıklar gösterse de at, insanlık için vazgeçilmez olmuştur. Türkler içinde hayat tarzını etkileyen ve şekillendiren atların bakımı ve eğitimi gereklilik hâline gelmiş; bu durumda baytarlığın gelişmesine, baytarnâme adı verilen eserlerin ortaya konulmasında etkili olmuştur. Çalışmada ele alınan eser, Süleymaniye Kütüphanesi Tahir Ağa bölümünde 453 numarayla kayıtlı olan ‘Hazâ Kitâb-ı Baytarnâme’dir. İçerisinde iki eser mevcut olan bu nüshanın 1b-36a/2 arasında yer alan ‘Hazâ Kitâb-ı Baytarnâme’ adlı eseri, Farsçadan Türkçeye Hâcî Alî Bin Hâcî Muhammed Aksarayî tarafından tercüme edilmiştir. Nüshanın ikinci sırasında 36a/3-50b arasında yer alan silahşorluk ve bahadırılık üzerine yazılmış olan eserde Hüseyin İbn Mollâ Şems tarafından Arapçadan Türkçeye tercüme edilmiştir. Bu nüsha 185x230 (160x100) mm boyutlarında, 50 yaprak, bazı sayfalar hariç her sayfasında 19 satır bulunan rik’ayla yazılmış harekesiz bir nüshadır. Çalışmanın amacı, eseri çeviri yazı alfabesine aktararak Türk dilinin söz varlığına katkıda bulunmak, dil çalışmaları açısından önem arz eden sözlük ve dizin çalışmalarını hazırlamak bununla beraber veterinerlik alanında çalışma yapacak araştırmacılara faydalı olmaktır.	
Anahtar Kelimeler: Hazâ Kitâb-ı Baytarnâme, Baytarlık, Fûrûsiyyet	

ABSTRACT	
Title of Thesis: Hazâ Kitâb-ı Baytarnâme (Introduction-Research-Text-Index)	
Author of Thesis: Samet BEŞENK	
Supervisor: Prof. Dr. Paki KÜÇÜKER	
Accepted Date: 19/04/2024	Number of Pages: viii (pre text) + 419 (main body)
Throughout human history, animals have played a crucial role in ensuring survival and development of humans and the shaping of culture. Animals; It has become an indispensable part of various fields such as nutrition, transportation, trade, religion, sports, agriculture and war. Although the animals that humanity uses in this context vary geographically and culturally, the horse has become indispensable for humanity. The care and training of horses, which affect and shape the lifestyle of the Turks, has become a necessity, and in this situation, it has been effective in the development of veterinary medicine and in the creation of works called baytarnâme. The work discussed in study is ‘Hazâ Kitâb-ı Baytarnâme’, registered with number 453 in the Tahir Ağa section of Süleymaniye Library. The work named ‘Hazâ Kitâb-ı Baytarnâme’, located between 1b-36a/2 of this copy, which contains two works, was translated from Persian to Turkish by Hacı Alî Bin Hacı Muhammed Aksarayî. The work written on swordsmanship and bravery, located in the second row of the copy, between 36a/3-50b, was translated from Arabic to Turkish by Hüseyin İbn Mollâ Şems. This copy is a copy with dimensions of 185x230 (160x100) mm, 50 pages, with 19 lines on each page except some pages, written in rik'a. The goal is to enrich the vocabulary of the Turkish language by translating the work into the transcription alphabet, to prepare dictionaries and indexes that are important for language studies, and to be useful to researchers who will work in the field of veterinary.	
Keywords: Hazâ Kitâb-ı Baytarnâme, Veterinary, Fûrûsiyyet	

GİRİŞ

İnsanlık tarihi boyunca hayvanlar; insanların hayatta kalması, gelişmesi ve kültürün şekillenmesi açısından önemli bir rol oynamıştır. Hayvanlar; beslenme, ulaşım, ticaret, din, spor, tarım ve savaş gibi çeşitli alanların vazgeçilmez bir parçası olmuştur. İnsanlığın bu bağlamda yararlandıkları canlılar olan hayvanlar, coğrafi ve kültürel olarak farklılıklar gösterse de insanlık için at vazgeçilmez olmuştur. Türklerin hayat tarzını çeşitli alanlarda etkileyen ve şekillendiren atların bakımı ve eğitimi gereklilik hâline gelmiş bu durumda baytarlığın gelişmesine katkıda bulunmuştur.

Baytarlık üzerine yazılan eserlerin çoğunluğu atları konu edinmektedir. Atların eğitimi, hastalıkları ve tedavileri üzerine yazılan eserlere baytarnâme, feresnâme ve esbnâbe gibi isimler verilmektedir. Yazıldıkları dönemin değerlerini, kültürünü, bilimini, dönemin dil özelliklerini yansıtmaları açısından baytarnâmeler son derece önemlidir (Sarı Kayadibi, 2018). İlk örneklerine 9. yüzyılda Arapça olarak rastladığımız baytarnâmelerin Osmanlı Türkçesi'ne çevrilmesine 14. yüzyıldan itibaren başlanmıştır (Yiğit ve Yaşar, 2013).

Araştırmanın Konusu

Süleymaniye Kütüphanesi Tahir Ağa bölümünde 453 numarayla kayıtlanmış 'Hazâ Kitâb-ı Baytarnâme' adlı eserin çeviri yazı alfabesine aktararak; bunun yanında eseri ses ve şekil bilgisi açısından inceleyerek, dizinini ve sözlüğünü hazırlamaktır.

Araştırmanın Önemi

Araştırmaya konu olan eser at hastalıkları, tedavileri ve silahşorluk üzerine yazılmış bir eserdir. Bu eserlerin yazı çevirimini yaparak hem o dönemin veterinerlik çalışmalarını aydınlatmak hem de yazıldığı dönemin dil özelliklerini tespit etmek açısından önemlidir.

Araştırmanın Amacı

'Hazâ Kitâb-ı Baytarnâme' adlı eseri çeviri yazı alfabesine aktararak Türk dilinin söz varlığına katkıda bulunmak, dil çalışmaları açısından ehemmiyetli olan dizin ve sözlük

çalışmalarını hazırlamak bununla birlikte veterinerlik alanında çalışma yapacak araştırmacılara faydalı olmaktadır.

Kapsam

Çalışmada kullanılan eser, Süleymaniye Kütüphanesi Tahir Ağa bölümünde 453 numarayla kayıtlanmış ‘Hazâ Kitâb-ı Baytarnâme’dir. Bu eserin tespit edilebilen 11 nüshası vardır. Ele alınan nüsha daha öncesinde Mesut Şen tarafından tespit edilmiş ancak mütercimi külliyyatın ikinci kısmında yer alan eserin mütercimi olan Hüseyin İbn Mollâ Şems olarak iletilmiştir. İçerisinde iki eser mevcut olan bu külliyyatın ilk sırasında yer alan baytarnâme konulu eser Hâcî Alî Bin Hâcî Muhammed Aksarayî tarafından Faarsçadan Türkçeye tercüme edilmiştir. Bu eser, 1b’den başlayıp 36a/2’de sona erer. Külliyyatın ikinci sırasında yer alan silahşorluk ve bahadırılık üzerine yazılmış eser ise Hüseyin İbn Mollâ Şems tarafından Arapçadan Türkçeye tercüme edilmiştir. Bu eser de 36a/3’den başlayıp 50b’de sona erer. Bu nüsha 185x230 (160x100) mm boyutlarında, 50 yapraklı ve bazı sayfalar hariç her sayfasında 19 satır bulunan rik’ayla yazılmış bir nüshadır.

Eserin ilk kısmı 10 bölümden oluşmaktadır. Eserin içeriği mütercimi tarafından şu şekilde açıklanmıştır:

“baytâr-nâmeyi on bâb üzerine binâ eyledüm ve her bâbı bir kaç faşıl üzerine müştamil kıldım tâ mübtedî olanlar zaḥmet çekmeye bâbü’l-evvel atların eyü ve gökçek ‘alâmetlerin beyân eder bâbü’s-sânî atların eyü ve yavuz şıfatların beyân eder bâbü’s-sâlis atların ve yaşların beyân eder bâbü’r-râbi’ atların başında olan renclerin beyân eder bâbü’l-hâmis atların boynında olan renclerin beyân eder bâbü’s-sâdis atların içinde olan renclerin beyân eder bâbü’s-sâbi’ atların ayakta olan renclerin beyân eder bâbü’s-sâmin atların gevdesinde olan renclerin beyân eder bâbü’t-tâsi’ atların ısıtmasını ve ‘ilâclerin beyân eder bâbü’l- ‘âşir atların tedbirler ve taḥfîflerin beyân eder el-bâbü’l-evvel atların eyü ‘alâmetlerin beyân eder”

Eserin ikinci kısmı 7 bölümden oluşmaktadır. Eserin içeriği mütercimi tarafından şu şekilde açıklanmıştır:

“bu kitābda bir nice bāb tebvīb ve tertīb olunmuşdur ki ‘ulemā ve ķudemā yüz elli dürlü bend ve fenniñ bünyād édüb ad ķomişlardur velī bu ĥaķīr ve faķīr yēdi bende i‘tibār édüb iĥtişār étmişdür ki cümlesi cāmi‘ ve cemī‘sinden nāfi‘ vāfi‘ olmuşdur zīrā ol ķadīm olan yüz elli bendiñ uşūli ve fuşūli bu yēdi benddedür”

Bu yedi bend aşağıdaki gibidir:

- 1-) bend-i ĥarb
- 2-) bend-i şāniye
- 3-) bend-i güllāb
- 4-) bend-i maĥrūz
- 5-) bend-i bilezik
- 6-) bend-i nār
- 7-) bend-i mecmū‘

Bu çalışmaya konu olan nüsha hariĥ eserin diğēr nüshaları ise şunlardır:

Eserin on bir nüshası vardır. Bu nüshaların dokuzu Farsĥadan Eski Oğuz Türkĥesine tercüme edilmişken, ikisi Arapĥadan Eski Oğuz Türkĥesine tercüme edilmiştir. Farsĥadan Eski Oğuz Türkĥesine ĥevrilen nüshaların beşi ÷lkemizde yer almaktadır. Diğēr dört nüsha ise Bosna-Hersek’te yer almaktadır. Bu nüshalar Hācī Alī Bin Hācī Muhammed Aksarayī tarafından ĥevrilmiştir. Arapĥadan Eski Oğuz Türkĥesine ĥevrilen iki nüsha ise Muhammed b. İskender Edirnevī tarafından ĥevrilmiştir. (Geyikoğlu, 2010).

Süleymaniye Kütüphanesinde 63-1 numarayla kayıtlı bulunan nüsha, iĥerisinde üç eser bulunan külliyyatın üçüncü sırasında bulunan eser, 41b’den başlayıp 75b’de sona erer. 75b-85b’de ise başlangıcı bulunmayan başka bir baytarnāme vardır. Bu nüsha, 205x145 (155x80) mm boyutlarında, 35 yapraklı ve her sayfasında 17 satır bulunan, nesihle filigranlı kâğıda yazılmış, ebru ciltli bir nüshadır. Ele aldığımız esere oldukça paralel bir nüshadır (Geyikoğlu, 2010).

Ankara Milli Kütüphanede Yz. A 8074 numarayla kayıtlanmış nüsha, 206x146 (160x98) mm boyutlarında, 67 yaprak, her sayfasında 11 satır bulunan, kırmızı renkte cetvel iĥine harekeli

nesihle melek filigranlı kâğıda yazılmış, son bölümü eksik bir nüshadır. Süleymaniye Kütüphanesinde 63-1 numarayla kayıtlı bulunan nüshaya oldukça paraleldir (Geyikoğlu, 2010).

Ankara Üniversitesi Veterinerlik Fakültesi Veteriner Hekimliği Tarihi ve Deontoloji Anabilim dalında 32487 numarayla kayıtlanmış nüsha, 252x50 (150x90) mm boyutlarında, 49 yaprak, her sayfasında 13 satır bulunan, nesihle yazılmış, kahverengi deri ciltli, tam bir nüshadır ancak bazı sayfalarında yırtık bölümler bulunur. Süleymaniye Kütüphanesinde 63-1 numarayla kayıtlı bulunan nüshaya oldukça paraleldir (Geyikoğlu, 2010).

İstanbul Üniversitesi Cerrahpaşa Tıp Fakültesi Tıp Tarihi Müzesinde 429'da 35/2 numarayla kayıtlanmış nüsha, 218x159 (165x115) mm boyutlarında, 97b'den 122b'ye kadar, 27 yaprak, her sayfasında 15 satır bulunan, harekeli nesihle yazılmış, ebru ciltli bir nüshadır (Geyikoğlu, 2010).

İstanbul Üniversitesi Cerrahpaşa Tıp Fakültesi Tıp Tarihi Müzesinde 164'te 329/2 numarayla kayıtlanmış nüsha; 173x115 (148x85) mm boyutlarında, 166'dan 222'ye kadar, 28 yaprak, her sayfasında 15 satır bulunan, harekeli nesihle yazılmış, deri ciltli bir nüshadır (Geyikoğlu, 2010).

Ayrıca Bosna-Hersek'te tespit edilen; ancak görmediğim dört nüshanın ilki, Gazi Hüsrev Kütüphanesi Türkçe Yazmalar bölümüne R 2354/2 arşiv numarasıyla kayıtlanmış, 148x88 mm boyutlarında, 109b'den 131b'ye kadar, her sayfasında 15 satır bulunan, nesihle yazılmış bir nüshadır (Geyikoğlu, 2010).

İkinci nüsha; Gazi Hüsrev Kütüphanesi Türkçe Yazmalar bölümüne R 5725 arşiv numarasıyla kayıtlanmış, 200x145 (140x105) mm boyutlarında, 18 yaprak, her sayfasında 17 satır bulunan, nesihle yazılmış bir nüshadır (Geyikoğlu, 2010).

Üçüncü nüsha; Gazi Hüsrev Kütüphanesi Türkçe Yazmalar bölümüne R 8770 arşiv numarasıyla kayıtlanmış, 203x145 (165x90) mm boyutlarında, 62 yaprak, her sayfasında 18 satır bulunan, nesihle yazılmış bir nüshadır (Geyikoğlu, 2010).

Dördüncü nüsha; Gazi Hüsrev Kütüphanesi Türkçe Yazmalar bölümüne R 607 arşiv numarasıyla kayıtlanmış, 240x160 (200x100) mm boyutlarında, 14 yaprak, her sayfasında 25 satır bulunan, talikle yazılmış bir nüshadır (Geyikoğlu, 2010).

Eserin, Arapçada tercüme edilen iki nüshası bulunmaktadır;

Nüshalardan biri, Süleymaniye Kütüphanesi Bağdadlı Vehbi Bölümünde 1496 numarayla kayıtlanmış, 243x150 (187x93) mm boyutlarında, 62 yaprak, her sayfasında 17 satır bulunan, kırmızı cetveli, rik'ayla yazılmış, ebru ciltli bir nüshadır (Geyikoğlu, 2010).

Diğeri ise İstanbul Üniversitesi Cerrahpaşa Tıp Fakültesi Tıp Tarihi Müzesinde 293 numarayla kayıtlanmış, 214x152 (172x86) mm boyutlarında, 58 yaprak, her sayfasında 21 satır bulunan, nesihle yazılmış, kahverengi deri ciltli bir nüshadır (Geyikoğlu, 2010).

Araştırmanın Yöntemi

Çalışma; giriş, inceleme, metin ve dizin bölümünden oluşmaktadır. Der-kenarlar çalışmaya dâhil edilmemiştir.

Giriş bölümünde insanların; beslenme, ulaşım, ticaret, din, spor, tarım ve savaş gibi çeşitli alanlarda yararlandıkları hayvanlar, coğrafi ve kültürel olarak farklılıklar gösterse de insanlık için atın vazgeçilmez olduğu aktarılmıştır. Bunun dışında araştırmanın konusu, önemi, amacı, kapsamı ve yöntemi açıklanmıştır. İnceleme bölümü ise yazım özellikleri, ses ve şekil bilgisi bölümlerinden oluşmaktadır. Metin bölümü eserin çeviri yazı alfabesine aktarımından oluşmaktadır. Bu bölümde, dil çalışmalarında yaygın olarak tercih edilen 'uçar' yazı tipi kullanılmıştır. Arapça ayet, hadis ile Arapça ve Farsça şiirlerin gösteriminin belirgin olması için 'Calibri Light' yazı tipi kullanılmıştır. Her sayfanın başlangıcına sayfa numarası, her satırın başına satır numarası yazılmıştır. Metin bölümü oluşturulduktan sonra dizinlerin hazırlanmasına geçilmiş, dizin hazırlanırken hata oranını en az indirebilmek için Cibakaya 2.4.1 bilgisayar programından faydalanılmıştır.

Dizin bölümünde, metinde geçen tüm sözcükler dil özellikleri dikkate alınarak fiil ve isim olmak üzere ayrılmış anlamlarıyla birlikte verilmiştir. Genel dizinde sözcüğün anlamı verilmeden önce hangi dile ait olduğu kısaltmalarla gösterilmiştir. Türkçe kökenli veya Türkçeleşmiş sözcüklerde herhangi bir kısaltma kullanılmamıştır. Madde başı sözcüklerin metinde farklı biçimleri varsa (bk.) kısaltması ile diğer madde başlarına göndermeler yapılmıştır. Eğer diğer dillerden alınmış ifadeler veya anlamdaşları varsa bu durum (krş.) kısaltması ile diğer madde başlarına yönlendirilmiştir.

Madde başı durumundaki sözcüklerin karşılıklarına sözcüğün metindeki anlamı yazılmış, daha sonra metnin hangi sayfa ve satırında geçtiğini gösteren numaraları verilmiştir.

Dizinde önce sözcüklerin eksiz kullanıldıkları sayfa satırları verilmiştir, sonrasında yalın hâliyle yapılmış kelime grupları gösterilmiş olup sonrasında da sözcüğün üzerine aldığı ekler gösterilmiştir:

at: Atgillerden, binme, yük çekme, taşıma vb. hizmetlerde kullanılan, tek tırnaklı hayvan, beygir, düldül.

a. (2a/5), (2a/6), (2a/8), (2a/15), (2a/18), (2b/9), (3a/19), (3b/7), (3b/9), (4a/2), (4b/11), (4b/12), (5b/10), (5b/10), (6a/12), (6b/1), (6b/4), (8b/17), (8b/18), (9a/1), (9a/3), (9a/5), (10a/18), (10b/3), (10b/7), (10b/10), (10b/14), (10b/15), (11a/1), (11a/8), (11a/9), (11a/12), (11a/12), (11a/13), (11a/13), (11a/15), (11a/15), (11a/16), (11a/18), (11a/18), (11a/19), (11b/1), (11b/5), (11b/5), (11b/17), (11b/18), (12a/3), (14b/13), (15a/4), (16a/5), (17b/3), (18b/2), (19b/14), (20a/6), (22a/1), (24a/11), (24a/17), (26a/11), (28a/14), (28a/19), (29a/11), (29a/17), (29b/1), (29b/12), (29b/15), (30a/5), (30b/9), (30b/10), (31b/6), (32b/6), (33a/3), (33a/3), (33a/14), (33b/14), (34a/7), (34a/14), (34a/19), (34b/9), (37a/3), (37a/6), (37a/17), (37b/15), (41a/13), (41b/3), (41b/11), (41b/13), (41b/14), (41b/18), (42b/6), (42b/7), (42b/10), (42b/14), (42b/18), (43a/3), (43a/10), (43a/11), (43a/13), (43a/15), (43a/16), (43b/4), (43b/8), (44a/1), (44a/1), (44a/2), (44a/8), (44a/9), (44b/13), (45a/2), (45b/1), (45b/15), (45b/19), (46b/15), (47a/2), (47a/12), (47a/13), (47a/15), (48a/12), (48a/12), (48a/14), (48a/15)

a. + arkasına (9a/2)

a. + ayağı (23a/11)

a. + boynına (6b/10)

a. + boynından (32b/1)

a. + cinsi (3b/8)

a. + topuğın (23b/18)

a. + yèlesi (6b/3), (11a/4), (11a/6)

a. + yèlesin (45a/14)

a. + a (1b/6), (2a/4), (2a/10), (2a/12), (5a/3), (6b/11), (14b/14), (27b/2), (27b/13), (31b/10), (31b/15), (32b/15), (33a/17), (36a/12), (36a/18), (36b/1), (36b/10), (37a/1), (40a/8), (40b/3), (41a/1), (43a/16), (46a/4), (46b/14), (47b/4), (48a/18), (50a/17), (50b/5)

a. + da (6a/19), (6b/6), (10a/19), (35a/7), (35a/13)

a. + dan (41a/19), (41b/3), (42b/1), (45a/8)

a. + dur (8a/15)

a. + êrdi (9a/4)

a. + ı (2b/17), (2b/19), (9a/17), (15b/16), (18b/12), (19b/12), (20b/19), (21a/16), (24b/6), (27a/4), (27b/8), (27b/17), (28b/4), (28b/17), (28b/18), (29a/9), (29a/10), (29a/19), (29b/3), (30a/4), (30a/12), (30a/12), (30b/3), (30b/8), (30b/9), (31b/10), (32a/2), (32a/5), (32b/17), (33b/3), (34b/2), (35a/18), (35a/19), (37b/1), (37b/2), (40b/6), (41a/5), (41a/14), (41a/16), (42a/16), (42a/19), (42b/1), (42b/15), (43a/5), (43a/9), (43a/10), (43a/11), (43a/17), (43a/18), (43b/2), (43b/3), (43b/6), (43b/11), (43b/14), (45b/5), (45b/12), (49a/4)

a. + ına (2b/3), (34b/14), (40a/11), (40a/15), (40a/17), (42a/11), (45b/1), (45b/8), (45b/15), (48a/17)

a. + ından (41b/10)

a. + ını (40a/10), (40a/16), (40b/1), (40b/17), (41b/7), (42a/1), (42a/5), (42b/1), (42b/3), (42b/4), (42b/12), (43a/11), (43a/19), (43b/14), (43b/16), (43b/17), (44b/7), (47a/14)

a. + inuñ (29b/11), (41a/6), (41a/17), (41b/1), (41b/2), (42a/12), (42a/13), (42a/16), (42a/18), (42b/3), (42b/12), (43a/1), (43b/5), (43b/7), (43b/9), (43b/10), (43b/12), (43b/13), (45a/9), (45a/11), (45a/14), (45b/5), (45b/9), (45b/9), (45b/19), (46a/2), (46a/4), (48a/16)

a. + ıyıla (37b/2)

a. + lar (6a/7), (6a/9), (6b/1), (8a/9), (9b/5), (11b/4), (42a/6)

a. + lara (8a/9), (27b/18)

a. + ları (5b/17), (6a/6), (8b/12), (29b/7), (44b/13), (45a/3)

a. + larıla (2a/5)

a. + larımıza (8a/10)

a. + ların (9a/9), (9a/10), (9a/11), (9a/12), (9a/12), (9a/13), (9a/14), (9a/15), (9a/16), (9b/5), (28b/4), (29a/3)

a. + ların (17a/19), (47a/6)

a. + larınuñ (42a/6)

a. + laruñ (9a/7), (9a/8), (9b/19), (11b/8), (12a/5), (44a/7), (47a/17)

a. + lu (43a/11)

a. + um (2b/2)

a. + uñ (2a/18), (2b/4), (3b/6), (3b/11), (3b/13), (3b/14), (3b/15), (4a/7), (4a/18), (4b/3), (4b/5), (4b/17), (5a/1), (5a/5), (5a/8), (5a/10), (5b/1), (5b/6), (6a/2), (6a/12), (10a/18), (10b/1), (10b/3), (11b/19), (12a/1), (12a/2), (12a/5), (12b/13), (12b/18), (13a/14), (13b/2), (13b/17), (14a/15), (14b/2), (14b/14), (14b/16), (14b/18), (15a/4), (15b/4), (15b/13), (16a/2), (16a/13), (16a/14), (16a/16), (16a/19), (16b/3), (16b/7), (16b/8), (16b/12), (16b/13), (16b/17), (16b/19), (17a/1), (17a/2), (17a/5), (17a/10), (17a/11), (17a/15), (17a/16), (17b/2),

(17b/3), (17b/9), (17b/17), (18a/7), (18a/17), (18a/17), (18b/3), (18b/11), (18b/15), (19a/3), (19a/6), (19a/11), (19a/16), (19b/1), (19b/5), (19b/9), (20a/9), (20a/11), (20a/14), (20a/16), (20b/2), (20b/3), (20b/11), (20b/12), (21a/3), (21b/2), (21b/8), (21b/15), (21b/15), (22a/1), (22b/3), (22b/17), (23a/4), (23b/8), (24a/2), (24a/3), (24a/11), (24b/4), (24b/11), (24b/18), (25a/8), (25a/14), (25b/5), (25b/6), (25b/8), (25b/13), (26a/6), (26a/15), (26a/19), (26b/5), (26b/12), (27a/3), (27a/11), (27a/14), (27b/14), (28a/7), (28a/8), (28a/17), (28b/11), (28b/12), (28b/18), (29a/18), (29a/18), (29b/6), (29b/18), (30b/7), (30b/10), (30b/13), (30b/13), (30b/15), (30b/16), (30b/17), (30b/18), (30b/19), (31a/2), (31a/4), (31a/6), (31a/7), (31a/10), (31a/11), (31a/12), (31a/14), (31a/16), (31a/18), (31a/18), (31a/19), (31b/1), (31b/3), (31b/14), (31b/18), (32a/4), (32a/5), (32b/1), (32b/5), (32b/7), (33a/10), (33a/18), (33b/16), (33b/19), (34a/5), (34a/7), (34b/4), (34b/17), (35a/2), (35a/4), (35a/10), (35a/15), (35b/2), (35b/6), (35b/10), (36a/1), (36b/11), (36b/17), (37a/2), (37a/7), (37a/19), (38a/15), (38b/4), (39b/13), (40a/13), (41a/10), (41a/15), (41b/6), (41b/14), (42a/12), (42a/16), (42b/15), (42b/17), (42b/19), (43a/1), (43a/13), (43a/19), (43b/1), (44a/7), (44b/10), (45b/13), (46a/3), (47a/9), (47a/17), (47b/5), (47b/8), (47b/10), (47b/17), (48b/2), (48b/7), (49a/6), (49b/2), (49b/4), (49b/13), (49b/18), (50a/2), (50a/8), (50a/13), (50a/15)

a. + uñ ayağına (31b/19)

a. + uña (43b/19)

a. + uñ 'ilācın (34b/8)

a. + uñ ayağına (31b/16)

a. + uñ ayağını (35b/16)

a. + uñ boğazına (47b/18)

a. + uŋ ıbānı (14a/1)

a. + uŋda (37a/10)

a. + uŋı (36b/16), (37b/17), (40a/13), (43a/14)

a. + uŋ öksürügi (18b/18), (19a/3)

a. + uŋ şağrısına (42b/3)

a. + uŋuŋ (41a/9)

a. + uŋ yüregi (33a/1)

a. + unuŋ (37a/19)

[= 557]

Sözlük anlamı verilen madde başı sözcüklerin eserdeki genel toplamı, köşeli parantez ile her madde başının sonunda gösterilmiştir. Yukarıdaki örnekte ‘at’ sözcüğünün metinde toplam 557 defa geçtiği tespit edilmiştir.

Dizin kısmını takiben ‘Sonuç’ bölümüyle çalışma sonuçları sunulmuş, ardından çalışmada faydalanılan kaynaklar kaynakça bölümünde belirtilmiştir. Metinde APA 7 atıf sistemi kullanılmıştır.

Atın Türk Kültüründeki Değeri ve Baytarnâmeler

Türk kültürünün gelişmesi ve şekillenmesinde önemli bir payı olan atların ilk ehlileştirilmesi Türklere dayandırılmaktadır. Köpek, koyun, keçi, ren geyiği gibi hayvanlardan sonra ulaşım amacıyla evcilleştirilen hayvanlar grubunda (eşek, yaban eşeği, deve, at) yer almaktadır. Tekerleğin icadından önce gerçekleşen atın ehlileştirilmesi insanlık için bir yenilik olmasının yanı sıra atlı çoban kültürünün ortaya çıkmasına sebebiyet vermesi açısından son derece önemlidir (Baskıcı, 1998), (Çoban, 2015).

Türkler, ata ilk binmeleri hasebiyle at biniciliğiyle alakalı ürünleri de ortaya koymuşlardır. Ata binmek için üretilen pantolon ve ceket modern kıyafetin temelini oluşturmaktadır (Durmuş, 2017). Bunların yanı sıra; eyer, gem, yular, nal, gerdanlık, terki heybesi, yem torbası, kamçı, köstek, okluk binicilikle alakalı üretilen ürünler arasında yer almaktadır.

Türklerin atlarla bu kadar ilgili olması diğer milletlerin de ilgisini çekmiş bunun sonucunda Türkler ve Türk atları meşhur olmuştur. Hatta Avrupa’da insan kafatasındaki bir kemiğe Türk eyerine çok benzediği için “Sella Turcia” ismini vermişlerdir (Çavuşoğlu, 2007). Atlar, günlük hayata da o kadar nüfuz etmiştir ki on iki hayvanlı Türk takviminde bile kendine yer bulmuş, haziran ayına denk gelen aya at ayı denmiştir (Roux, 2011: 35-36). Ekonomik unsur olarak da karşımıza çıkan atların eti, sütü, yağı, derisi, ihraç malı olarak kullanılmış, ekonomik anlamda büyük bir değer ifade ettiği için diğer sürülerle karışmasını önlemek adına ya boy damgaları damgalanmış ya da kulakları kesilmiştir (Durmuş, 2021).

Ulaşım, sürü gütmeye, yeni otlakların keşfi vb. işlerde atların kullanılması Türklerin yaşadıkları bozkır coğrafyasında günlük hayatta kolaylık sağlanmasının yanı sıra atların, Türk kültürünün gelişmesi ve değişmesinde büyük etkileri olmuştur. Özellikle yazılı ve sözlü edebiyatta bu yansımaları görmekteyiz. Destanlar, atasözleri, efsaneler, deyim gibi sözlü edebiyatın yanı sıra yazılı edebiyatta Orhun Yazıtlarından başlayan varlığı “O iyi insanlar, o güzel atlara bindiler çekip gittiler” diyen Yaşar Kemal’in eserinde dahi varlığını sürdürmüştür. Atlar edebiyatın yanı sıra sporda da varlığını sürdürmüştür. Atla birlikte yapılan sporlar arasında at yarışları, cirit, çöğen, kök böri gibi sporlar sayılabilir. Atla birlikte yapılan ilk spor ‘beyge’ olarak adlandırılan at yarışlarıdır. Bu yarışlarda kızlarda yarışabilirdi. Ortaya konan ödül, yarış sonunda çevredeki insanlar tarafından yağma edilirdi (Durmuş, 2021). Biniciliğe ve atlı spora verilen önem yıllar geçse de Türkler tarafından korunduğunun bir örneği; Fatih’in, İstanbul’un fethinden sonra at yarışları ve eğitimlerinin verildiği At Meydanı’nın yeniden inşa ettirmesidir (Çavuşoğlu, 2007).

Türkler, atlarla sporun yanı sıra avcılıkta yapmıştır. Bunun amacı; savaş alanlarında daha etkili olabilmek için hem at üzerinde hareket etme kabiliyeti geliştirmek hem de atın hız ve dayanıklılık seviyesini arttırmaktır. Özellikle askeri alanda atlardan büyük fayda sağlayan Türklerin, atları savaş aracı olarak kullanmasıyla hem askeri alanda bir ilk yaşanmış hem de Türklere de askeri üstünlük sağlayan okçu süvarilerinde ortaya çıkmasına sebebiyet vermiştir (Durmuş, 2021).

At, Cengiz Han döneminde savaş tanrısı olarak görülmüş ordunun önünde binicisiz olarak saldırıya geçerken kullanılmıştır (Rahman, 1996), (Durmuş, 2021). Türklerde, yön kavramının renk ile ifade edilmesi ordu dizilişine de yansımış, bunun sonucunda savaşlarda

güney cephesinde beyaz atlıları, doğu cephesinde boz atlıları, kuzey cephesinde kara atlıları, batı cephesinde kızıl atlıları kullanmışlardır (Caferoğlu, 1953).

Türk halklarına ait, elde edilen taş heykellerde savaş atların iyi giydirilmesi ve süslenmesi diğer atlara nispeten daha kıymetli olduklarının bir göstergesidir (Caferoğlu, 1953). Bir diğer gösterge ise kahramanlar kadar savaşta kazanılan zaferlerde payları olan atlara kahramanlar gibi unvan verilmesidir (Durmuş, 2021). Unvanların yanı sıra atlara; Azman, Aşkar, Döldül gibi isimler de verilirdi hatta atlarına; Sisli-Kır At, Menekşe gibi isimler veren hükümdarlar bile vardır (Çavuşoğlu, 2007).

Türk kültürü incelendiğinde atın her devirde karşımıza çıktığı yukarıda belirtildiği üzere anlaşılmaktadır. Atın Türkler için askeri araç, ekonomik unsur, ulaşım aracı vb. gibi çeşitli amaçlarda kullanılması sonucu at, Türkler için kıymetli hâle gelmiştir. Dolayısıyla atların eğitimi ve tedavisi zaruri bir hâl almış bunun nihayetinde de baytarnâme adı verilen eserler vermeye başlanmıştır. Baytarnâmeler; hayvanların beslenmesi, bakımı, rahatsızlıkları ve tedavileri ile birlikte, atlarla ilgili ilahi emirler ve hadislerin olduğu, atların yaş-don vb. bilgilerin yer aldığı eserlerdir. Dilimize Arapça ve Farsçadan çeviri yolu ile kazandırılan baytarnâmeler yazıldıkları dönemin değerlerini, kültürünü, bilimini, dönemin dil özelliklerini yansıtmaları açısından son derece kıymetlidir (Sarı Kayadibi, 2018).

Baytarnâmelerle ilgili daha öncesinde birçok çalışma yapılmıştır. Daha öncesinde hazırlanan araştırmaların bazıları şunlardır:

1. Aristo'ya Atfedilen Anonim Baytarnâme

Nesim Aslan tarafından, Prof. Dr. Mesut Şen danışmanlığında yüksek lisans tezi olarak hazırlanmıştır. Envanter numarası 927 olan eser, Süleymaniye Yazma Eserler Kütüphanesi'nin Damad İbrahim kısmına kayıtlıdır. Eserin kapağında "Hāzihi Baytār-nāme" sözcükleri yazmaktadır. Toplamda 106 varak (1b-105b) olan eser iki kısımdan oluşmaktadır. Bahse konu olan ilgili eserse ilk kısımda (1b-47b) yer almaktadır. Bu eserin hicri 1209 / miladi 1795 yılında yazıldığı tespit edilmiştir. Harekeli nesih ile yazılan bu eserin dili hem Eski Oğuz Türkçesini hem de Türkiye Türkçesini içermektedir. Bunun yanı sıra ayet ve hadislerle desteklenen bu eserde Aristo'ya ve İskender'e de gönderme yapılmıştır (Aslan, 2015: 1-5).

2. Ahmed b. Hasan b. Ahnef'in Kitabu Baytarnâme Tercümesi

13. yüzyılda Ahmed b. el-Hasan b. el-Ahnef tarafından yazılmış olan eserin asıl adı “Muhtaşaru kitâbi'l-baytara” dır. Otuz bâbdan ibarettir. Eserin dört nüshası vardır; ikisi Türkçe, ikisi Arapça'dır.

Bu nüshalar sırasıyla; 2115 envanter numarasıyla Topkapı Sarayı Müzesi Kütüphanesi III. Ahmed kısmında bulunan 171 yapraklı Ali b. Hasan b. Hibetullah tarafından istinsah edilmiş Arapça nüsha, 2024 envanter numarasıyla Topkapı Sarayı Müzesi III. Ahmed kısmında bulunan 106 yapraklı Abdülkerim b. Ali el-Halebî tarafından kopya edilmiş bir diğer Arapça nüshadır. Diğer iki nüsha Türkçe nüshalardır. Bunlar; Türkçe tercümesi Ali b. Hasan b. Hibetullah tarafından kopya edilmiş ve bazı bölümleri Mustafa Kâni Mîr tarafından Türkçeye çevrilmiş ayrıca giriş kısmında (1a-3b) manzum bir metin bulunan eser Manisa İl Halk Kütüphanesi 5333/1 numaralı bölümünde kayıtlı nüshadır. Bir diğer Türkçe nüsha ise Ankara Üniversitesi Veteriner Fakültesi Veteriner Tarihi ve Deontoloji Anabilim Dalı arşivinde yer almaktadır. “Kitābu Baytar-nâme” adlı çeviri eser Bizzâzzâde Derviş Süleyman Kâtib Mahmud Bey tarafından hicri 1115 (1704) yılında istinsah edilmiştir. Bu eserin, 1b-39b varakları arasında inceleme yapan Seda Kırbıyık'ın, Prof. Dr. Mesut Şen danışmanlığında hazırladığı “Ahmed B. Hasan B. Ahnef'in Kitabu Baytarnâme Tercümesi (vr. 1b-39b)” başlıklı yüksek lisans tezi vardır. Yine aynı eserin 39b-79a varakları arasında Abdülkadir Çablı, Prof. Dr. Mesut Şen danışmanlığında “Ahmed B. Hasan B. Ahnef'in Kitabu Baytarname Tercümesi (vr. 39b-79a)” adıyla yüksek lisans tezi hazırlamıştır. Bu çalışmalarda, özellikle at hastalıklarının nedenleri, sonuçları bulguları ve iyileştirmeleri hakkında geniş bilgiler verildiği ortaya konulmasının yanı sıra düzenli olmasa da Eski Oğuz Türkçesi dil özellikleri görülen eserin bazı kısımlarının eksik olduğu da tespit edilmiştir (Çablı, 2014: X-XIV), (Kırbıyık, 2014: X-XII).

3. Füyûzî'nin Makbûl Der Hâl-i Huyûl Adlı Baytarnâmesi

Tülay İrfanoğlu tarafından, Prof. Dr. Mesut Şen danışmanlığında hazırlanan bu çalışmada eserin iki adet nüshası tespit edilmiştir. Nüshalardan biri 39 yapraklı İstanbul Üniversitesi Kütüphanesinde bulunan nüshadır. Çalışmaya da konu olan diğer nüsha 27 yapraklı 2055

envanter numarasıyla Süleymaniye Kütüphanesinde Hacı Mahmud bölümünde yer almaktadır. “Makbûl Der Hâl-i Huyûl” adlı bu eser baytar Enderûnî Füyûzi tarafından 17. yüzyılda bir giriş üç bölüm ve birde hatimeden oluşacak şekilde Eski Oğuz Türkçesi ile yazılmıştır. Ayet ve hadislerle desteklenen bu eserde ayrıca Aristo’ya ve İskender’e gönderme yapılmıştır (İrfanoğlu, 2013: 2-6).

4. Hâcî Alî Bin Hâcî Muhammed Aksarayî’nin Kitâbu Baytarnâme Tercümesi

Bu çalışmada ele alınan metin olan ‘Hazâ Kitâb-ı Baytarnâme’ ile büyük oranda paralellik gösteren “Hâcî Alî Bin Hâcî Muhammed Aksarayî’nin Kitâbu Baytarnâme Tercümesi” adlı çalışma Nilay Geyikoğlu tarafından, Prof. Dr. Mesut Şen danışmanlığında hazırlanmıştır. Geyikoğlu, bu eserin on bir adet nüshası olduğunu belirtmiştir. ‘Hazâ Kitâb-ı Baytarnâme’ adlı eserle bu sayı on ikiye çıkmıştır. Daha öncesinde tespit edilen bu on bir nüshanın yedisi Türkiye’de dördü Bosna Hersek’te yer almaktadır. Bu nüshaların dokuzunu Farsçadan Türkçeye, Hâcî Alî Bin Hâcî Muhammed Aksarayî çevirmiştir. Diğer iki nüshayı ise Muhammed b. İskender Edirnevî Arapçadan Türkçeye çevirmiştir. İki mütercim hakkında da kaynaklarda çok bilgi bulunmamaktadır. Bu nüshalara kısaca bakacak olursak; ilk nüsha Nilay Geyikoğlu’nun ele aldığı içerisinde üç adet eserin olduğu bir külliyyattır. Bu külliyyat, Süleymaniye Kütüphanesinde 63-1 numarayla kayıtlı bulunmaktadır. Bahse konu olan Kitâbu Baytarnâme Tercümesi Aksarayî tarafından Farsçadan Türkçeye çevrilmiştir. Tam olmasa da Eski Oğuz Türkçesini dil özelliklerini yansıtan eksiksiz bir nüshadır. At hastalıkları ve tedavilerinden bahsedilen bu nüsha on bölüm 35 varaktan ibarettir. Aristo’ya atfedilen bu eserde İskender’e ve Aristo’ya gönderme yapılmasının yanı sıra ayet ve hadislerle desteklenmiştir. Ankara Milli Kütüphanede Yz. A 8074 numarayla kayıtlanmış olan nüsha 67 yapraklı eksik bir nüshadır. Farsçadan Türkçeye çeviri olmasının yanı sıra Geyikoğlu, bu nüshanın ele aldığı nüshaya paralel olduğunu tespit etmiştir. Geyikoğlu’nun çalıştığı esere paralel olduğu tespit ettiği bir diğer nüsha Ankara Üniversitesi Veterinerlik Fakültesi Veteriner Hekimliği Tarihi ve Deontoloji Anabilim Dalında 32487 numarayla kayıtlanmış olan nüshadır. Farsçadan Türkçeye çeviri olan bu nüsha 47 yapraklı oluşmaktadır. Bu nüshanın bazı sayfalarının hasar aldığı tespit edilmiştir. İstanbul Üniversitesi Cerrahpaşa Tıp Fakültesi Tıp Tarihi Müzesinde 429’da 35/2 numarayla kayıtlı

nüshanın 97b-122b sayfaları arasında yer alan eser 27 yapraktan oluşmaktadır. Nilay Geyikoğlu'nun ele aldığı nüshaya göre eksik yazılan bu nüsha Farsçadan Türkçeye çeviridir. Farsçadan Türkçeye çeviri olan bir diğer nüsha İstanbul Üniversitesi Cerrahpaşa Tıp Fakültesi Tıp Tarihi Müzesinde 164'te 329/2 numarayla kayıtlıdır. 166-222 sayfaları arasında olan 28 yapraktan oluşmaktadır. Bu nüshada Nilay Geyikoğlu'nun ele aldığı nüshaya göre eksiktir. Diğer dört nüsha Bosna-Hersek'te Gazi Hüsrev Kütüphanesi Türkçe Yazmalar bölümünde yer almaktadır. Bu dört nüshada Farsçadan Türkçeye çeviri eserlerdir (Geyikoğlu, 2010: 1-21).

Eserin Arapçadan Muhammed b. İskender Edirnevî tarafından Türkçeye çevrilen iki nüshası bulunmaktadır. Bu nüshalar; Lale Yeşilova tarafından, Prof. Dr. Mesut Şen danışmanlığında hazırlanan yüksek lisans çalışmasında ele alınmıştır. İstanbul Üniversitesi Cerrahpaşa Tıp Fakültesi Tıp Tarihi Müzesinde 293 numaraya kayıtlı 58 yapraklı nüsha metin onarımında kullanılırken diğer 1496 envanter numarasıyla Süleymaniye Kütüphanesinin Bağdatlı Vehbi bölümünde bulunan ve 62 yapraktan oluşan nüsha daha elverişli olması sebebiyle esas alınmıştır. Dokuz bölümden oluşan bu nüshada at hastalıklarından ve tedavilerinden bahsedilmektedir. Düzenli olmamakla birlikte Eski Oğuz Türkçesi dil ve imla özellikleri görülmektedir. Bunun yanı sıra ayet ve hadislerle desteklenmiş eserde Aristo'ya ve İskender'e gönderme yapılmıştır (Yeşilova, 2009: IX-XVI).

5. Mehmet B. Çerkes'in Kitâbu Baytarnâme Tercümesi (1b-60a) ve (60b-109a)

Bu çalışma Tahir Kemal Bulut (1b-60a) ve Mustafa Ak (60b-109a) tarafından yapılan bir yüksek lisans tezidir. Bu çalışmada 3575 envanter numarasıyla Süleymaniye Kütüphanesinin Ayasofya bölümünde kayıtlı Kitâbu Baytarnâme adlı tercüme incelenmiştir. Aslında Kitâbu Baytarnâme, Mehmed b. Çerkes tarafından 1679 yılında "Kâmilü's-Sinâ'ateyni'l-Baytara Ve'z-Zartaka" adlı eserden yapılan çevirisidir. Eserin mütercimi olan Mehmed b. Çerkes hakkında fazla bilgi yoktur, babası gibi onunda baytar olduğu Melik el-Nâsır'ın hizmetinde bulunduğu bilinmektedir. Ayet ve hadislerle desteklenen bu eser düzenli olmamakla birlikte Eski Oğuz Türkçesi dil ve imla özelliklerini göstermektedir. Tam bir şekilde tercüme edilen eser 109 yapraklıdır. Dört makalesi incelenen eserin ilk iki makalesi Tahir Kemal Bulut tarafından, Prof. Dr. Mesut Şen danışmanlığında "Mehmet B. Çerkes'in Kitâbu Baytarnâme

Tercümesi (1b-60a)” adıyla yüksek lisans tezi olarak hazırlanmıştır. Bu nüsha dört makaleden ibarettir. Birinci makale at hastalıkları ve tedavilerinin anlatıldığı yetmiş bölümden oluşmaktadır. Ön bacakta ve göğüsteki hastalıkların tedavilerinin anlatıldığı ikinci makale ise 66 bölümden oluşmaktadır. Üçüncü ve dördüncü makale ise Mustafa Ak tarafından “Mehmet B. Çerkes’in Kitâbu Baytarnâme Tercümesi (60b-109a)” adıyla yüksek lisans tezi olarak, Prof. Dr. Mesut Şen danışmanlığında hazırlanmıştır. Hastalıklardan ve zehirlenme tedavilerinden bahsedilen üçüncü makale 70 bölümden oluşmaktadır. Tedavi konularının bahsedildiği bu amaçla kullanılan dua ve muskaların yer aldığı dördüncü makale de 12 bölümden oluşmaktadır. Toplamda 12 adet nüshası bulunan eserin Türkçe çevirilerinin yanı sıra A. Peron tarafından hazırlanan Fransızca çevirisi de bulunmaktadır (Ak, 2008: XI-XXIII), (Bulut, 2009: XI-XXXI).

6. Aristo’ya Atfedilen Anonim Baytarnâme (vr. 48b-105b)

Esra Malçok tarafından, Prof. Dr. Mesut Şen danışmanlığında hazırlanan bu tez, 927 envanter numarasıyla Süleymaniye Kütüphanesinin Damad İbrahim Paşa bölümünde kayıtlı olan Kitâbu Baytarnâme adlı çeviri eserin 48b-105b varakları üzerinde yapılan çalışmadır. 58 yapraklı olan bu eserin içerisinde bir başka baytarnâme daha mevcuttur. Malçok’un üzerinde çalıştığı eserin mütercimi ve çeviri yılı bilinmemekle birlikte istinsah tarihi ise hicri 1128 / miladi 1716 yılıdır. Sekiz bölümden oluşan eserde at hastalıkları ve tedavi yöntemlerinden bahsedilmektedir. Ayet ve hadislerle desteklenen bu eserin dil ve imla özelliklerine bakıldığında düzenli olmamakla beraber Eski Oğuz Türkçesinin izleri görülmektedir. Aynı zamanda eserde Aristo’ya ve İskender’e gönderme yapılmıştır (Malçok, 2015: 1-24).

7. Konya Mevlana ve İstanbul Arkeoloji Müzelerinde Bulunan Belgradlı Kenan Efendi’nin Baytarnâmesi

Ferhan Gökçek tarafından, Prof. Dr. Mesut Şen danışmanlığında hazırlanan yüksek lisans tezinde, iki adet nüshası bulunan bu eserin 739 envanter numarasıyla İstanbul Arkeoloji Kütüphanesine ve 2822 envanter numarasıyla Konya Mevlâna Müzesi Kütüphanesine kayıtlı olan iki nüshası da ele alınmıştır. Arkeoloji Müzesi Nüshası 1b-76b varaklarından ibaret iken Konya Mevlâna Müzesi Kütüphanesi Nüshası ise 1b-80b varakları arasındadır. Eserin yazarı

ve müstensihî hakkındaki bilgileri Konya Nüshasının 80a-80b sayfalarında tespit edilmiştir. El-Hâc Muhammed bin el-Hâc Alî bin el-Hâc Muhammed el-Belgrâdi tarafından 1745'te, Belgradlı Kenan Efendi'nin kendi hattıyla yazmış olduğu nüshadan kopya edilmiştir. Eser, on üç ana bölüm ve bir girişten oluşmaktadır. At hastalıkları ve tedavileri için yapılacakların anlatıldığı eser ayetlerle desteklenmiştir (Gökçek, 2014: 1-8).

8. Baytarnâme

Bu çalışma Şeyma Şimşek Söylemez tarafından Hatice Eminoğlu danışmanlığından “Baytarnâme (karşılaştırmalı gramer incelemesi-metin-dizinli sözlük)” adıyla yüksek lisans tezi hazırlanmıştır. Söylemez, bu çalışmasında “Hazîhi Baytarnâme” adlı 927 envanter numarasıyla Süleymaniye Yazma Eser Kütüphanesi, Damad İbrahim koleksiyonunda bulunan nüshayı ele almıştır. Bu nüsha 106 yapraklıdır. Bazı satırları arasında daha sonrasında resim yapmak için boş bırakıldığı tahmin edilmektedir. İki bölümden oluşan eserin ilk bölümde at beslemenin yararlarından bahsederken ayet ve hadislerle desteklenmektedir. İkinci bölümde ise at hastalıklarının tedavileri için ilaç tariflerinden bahsedilmiştir. Aynı zamanda bu yazma da Aristo'ya ve İskender'e gönderme yapılmıştır (Söylemez, 2012: 15-21).

9. Baytarnâme-i Kenan Efendi Grameri-Fiil

Yüksek lisans tezinde Birol Tüfekçi tarafından, Prof. Dr. Serdar Yavuz danışmanlığında ele alınan bu araştırmada, daha öncesinde çeviri yazısının yapıldığı Baytarnâme-i Kenân Efendi adlı eser incelenmiştir. On üç bölümden oluşan eserin son bölümü hariç on iki bölüm at hastalıkları ve tedavileri üzerineyken son bölüm olan on üçüncü bölüm de insanlara iyi geldiği düşünülen at uzuvlarından yapılan karışımlardan bahsedilmektedir. Bu eserin bilinen iki nüshası mevcuttur. İlk nüsha 1/2822 envanter numarasıyla Mevlana Müzesine kayıtlıdır. 1b-80b varakları arasında yer alan hicri 1158 / miladi 1745 tarihinde istinsah edilmiştir. Bu eserin müstensihî Hacı Muhammed bin el-Cac ve Ali bin el-Cac Muhammed el-Belgrâdi'dir. Diğer nüsha ise “Methafu'l-Âsâr 739” arşiv numaralı “Baytarnâme” adlı İstanbul Arkeoloji Müzesi Kitaplığında yer alan nüshadır. Müstensihî ve istinsah tarihi bilinmeyen bu nüsha 76

yapraklıdır. Dil ve imla özellikleri olarak Eski Oğuz Türkçesinin karakteristik özelliklerini gösterdiği tespit edilmiştir (Tüfekçi, 2013: 1-13).

10. Ankara Üniversitesi Veterinerlik Fakültesinde Bulunan ve Aristo'ya Atfedilen Anonimleşmiş Baytarnâmeler: Kitabu Baytarnâme II (vr. 42b-94b)

Esma Küçük tarafından “Kitâbu Baytarnâme” adlı yazma eser yüksek lisans tezi olarak, Prof. Dr. Mesut Şen danışmanlığında ele alınmıştır. Bu eser 22755/3 arşiv numarasıyla Atatürk Üniversitesi Veteriner Fakültesi Tıp Tarihi ve Deontoloji Anabilim Dalı Arşivine kayıtlıdır. Bu yazmada bir başka baytarnâme daha mevcuttur. Dolayısıyla Küçük, Kitabu Baytarnâme'nin yer aldığı 42b-94b varaklarını incelemeye almıştır. Toplam 52 varak ve sekiz bölümden oluşan nüshanın mütercimi ve çeviri tarihi bilinmemektedir. Ayet ve hadislerle desteklenen bu eserde Aristo'ya ve İskender'e gönderme yapılmıştır. Aynı zamanda resimli bir nüshadır (Küçük, 2014: V-VII).

11. Kitâb-ı Makbûl Der Hâl-i Huyûl

Güliden Sarı Kayadibi tarafından Prof. Dr. Paki Küçüker danışmanlığında hazırlanan yüksek lisans tezinde, esas aldığı Ankara Milli Kütüphanede kayıtlı nüshayla, daha öncesinde belirlediği Ali Emîrî Efendi 1/257, 34 Nk 3699, Tavşanlı Zeytunoğlu 2/4694, Hâcî Mahmud 2055, Bağdadlı Vehbi Efendi (Süleymaniye Kütüphanesi) No. 1506, Köprülü Kütüphanesi No. 2. Bölüm 1/726 nüshalarıyla karşılaştırmalarını yapmıştır. Bu eserin belirlenen toplam 26 nüshası vardır. Esas alınan nüsha 48 yapraklı olup âyet ve hadislerle desteklenmiştir. Müellifi Kâdîzâde Mehmed b. Mustafâ Balıkesrî olan nüsha bir mukaddime, bir hatime ve dört bölümden oluşmaktadır. At beslemeden, iyi ve kötü at ayırımından, atların bakımı ve haklarından, at hastalıkları ve tedavilerinden bahsedilen eserde aynı zamanda Aristo'ya ve İskender'e gönderme yapılmıştır (Sarı Kayadibi, 2018: 1-37).

12. Tuhfetü'l-Mülûk Ve's-Selâtin

Prof. Dr. Paki Küçüker danışmanlığında Amine Şirin Hasret tarafından “Tuhfetü'l-Mülûk Ve's-Selâtin (Giriş-inceleme-metin-dizin)” adıyla yüksek lisans tezi hazırlanmıştır. Hasret, bu çalışmasında “Tuhfetü'l-mülûk ve's-selâtin” adıyla Topkapı Sarayı Kütüphanesinde Tıp

ve Baytarlık bölümü 1772-H.415 numarasıyla kayıtlı olan nüshayı ele almıştır. Bir başka nüshasına ulaşamayan bu yazma 253 yapraktan ibarettir. Bazı sayfaları eksik olan eserde müzehhep iki serlevha ve 164 Osmanlı minyatürü vardır. Yazma üç bölümden oluşmuştur. Birinci bölüm baytarlık, ikinci bölüm fûrûsiyyet, üçüncü bölüm avcılık üzerine hazırlanmıştır. Ayet ve hadislerle desteklenen eserde Arapça şiirlere de yer verilmiştir. Düzenli olmamakla birlikte Eski Oğuz Türkçesi dil ve imla özellikleri görülmektedir (Hasret, 2019: 1-4).

1. BÖLÜM: YAZIM ÖZELLİKLERİ

1.1. Ünlü Seslerin Yazımı

1.1.1. a Ünlüsünün Yazılışı

Bu eserde sözcük başındaki a ünlüsü elif (ا) harfiyle yazılmış, bazen de medli elif (آ) harfiyle gösterilmiştir.

ata (آته) (1b/6), altun (التون) (1b/11), atun (آتون) (2b/4), at (آت) (11a/15), āyīn (آیین) (36b/2)

İç seslerde a ünlüsünü belirtmek için bazen elif (ا) harfi kullanılmış bazen de harf kullanılmamıştır.

icāzeti (اجازتی) (2a/8), süvār (سوار) (2a/10), zamānda (زمانده) (2a/10), şıgādı (صغدی) (2b/5), kaçan (قچن) (2b/17)

Bu eserde son seslerde a ünlüsünü belirtmek için he (ه) harfi kullanılmış, bazen de elif (ا) harfi kullanılmıştır.

aḥurında (اخورنده) (2a/7), zamānda (زمانده) (2a/10), yolda (یولده) (2b/2), aḡa (اگا) (2a/8), ammā (اما) (2a/8), baḡa (بکا) (2b/3), nidā (ندا) (2b/17)

1.1.2. e Ünlüsünün Yazılışı

Bu eserde sözcük başında e ünlüsü elif (ا) harfiyle yazılmaktadır.

enes (انس) (3a/8), emr (امر) (3a/15), èyle (ایله) (3a/15)

Bu eserde iç seslerde e ünlüsü elif (ا) ve he (ه) harfiyle yazılmaktadır. Bazen de harf kullanılmadan gösterilmektedir.

ḥikāyet (حکایت) (3a/1), meşğūl (مشغول) (3a/2), ben (بن) (3a/4), pek (پک) (3a/14), sūresini (سوره سنی) (3a/15), feth (فتح) (3b/5), her (هر) (3b/5), gevdesinde (کوده سنده) (9a/13), süreler (دوکه لر) (15a/13), döğeler (دوکه لر) (13a/5)

Son seste e ünlüsü genellikle he (ه) ile yazılmaktadır.

seferde (سفرده) (3a/4), ince (انجه) (3b/15), қаşıде (قصیده) (3b/17), gevdesinde (کوده سنده) (9a/13), üzerene (اوزرینه) (20b/18)

1.1.3. è Ünlüsünün Yazılışı

Kapalı e (è) ünlüsünü göstermek için metinde genellikle ye (ی) ünlüsü kullanıldığı bazen de kapalı e (è) olduğu net olarak belli olup ye (ی)'nin kullanılmadığı örneklere de rastlamaktayız.

Sözcük başında:

erişürler (ایریشورلر) (9a/2), ertesi (ایرتسی) (18a/4), eder (ایدر) (36a/7)

Sözcük içinde:

dèyü (دیو) (1b/13), yèdi (یدی) (17b/5), bèli (بلی) (19b/15), yèrde (یرده) (21a/9), yèmez (یمز) (28a/1), gèce (کیجه) (35b/3)

1.1.4. ı ve i Ünlülerinin Yazılışı

Bu eserde ı ve i harfleri sözcük başında bazen elif (ا) harfi bazen de elif-ye (ای) harfleriyle gösterilmiştir.

imām (امام) (3b/4), iki (ایکی) (4a/3), ince (انجه) (4a/3), ilerü (ایلرو) (38b/18), ibtālını (ابطالنی) (42b/17)

İç seslerde ye (ی) harfi kullanılmış bazen de harfsiz gösterilmiştir.

mışır (مصر) (3b/5), şığırı (صغری) (4a/4), ağız (اغز) (4a/12), siñirleri (سکرلری) (4a/15)

Son seste ye (ی) bazen de hemze (ء) ve he (ه) ile gösterilmiştir.

namāzı (نمازی) (3b/1), ki (که) (3b/1), ya'nī (یعنی) (4a/2), iki (ایکی) (4a/3), kulaqları (قولقلری) (4a/3), gözi (کوزی) (4a/8)

1.1.5. o, ö ve u, ü Ünlülerinin Yazımı

Sözcük başında elif (ا) harfi ya da elif-vav (او) harfleriyle gösterilmiştir.

olmak (اولمق) (4b/9), okıya (اوقیه) (6b/10), uzun (اوزون) (11a/7), üzerine (اوزرنه) (14b/6), üzümü (اوزمی) (19b/19), okramayınca (اقرمینجه) (29b/3)

İç seslerde vav (و) harfi kullanılmış bazen de harfsiz gösterilmiştir.

gümüş (کمش) (1b/11), kuyruğı (قویروغی) (4a/19), meşhūr (مشهور) (4b/9), kul (قول) (8a/3), bula (بوله) (14a/19), fulful (فلفل) (15a/6)

Son seste vav (و) harfiyle gösterilmiştir.

āhū (اهو) (4b/7), kendü (کندو) (4b/11), şu (صو) (7b/6), sîretlû (سيرتلو) (9b/1), kuvvetlû (قوتلو) (18b/2)

1.2. Ünsüz Seslerin Yazılışı

1.2.1. b ve p Ünsüzlerinin Yazılışı

Metinde b ve p seslerinin yazılışının düzensiz olduğu örnekler vardır. Metinde birbiri yerine kullanıldıkları görülmektedir.

bıjar (بكار) (14b/5) - pıjar (پيكار) (15b/14)

biş- (بش) (22b/18) - piş (پش) (33b/6)

berk (برك) (10a/15) - perk (پرک) (10a/12)

kapuğı (قابوغي) (26a/11) - kabuğı (قبوغي) (25b/15)

Zarf-fil eki -(u)p/-(ü)p daima be (ب) ile gösterilmiştir.

bulub (بولوب) (8a/14), édüb (ايدوب) (15b/6), olışub (اولشوب) (22a/10), kaynadub (قيناڭوب) (30b/2), kesüb (كسوب) (44a/3), koyub (قيوب) (47b/4)

1.2.2. d, t ve ʈ Ünsüzlerinin Yazılışı

Metinde d ve ʈ sessiz harflerin yazımı düzensizlik göstermektedir. Bir diğərinin yerine kullanıldığı örnekler görülmektedir.

duz (دوز) (24b/19) - ʈuz (طوز) (24a/4)

damağında (دماغنده) (16b/7) - ʈamağı (طمغی) (16b/8)

dudağı (دوداغی) (6a/13) - ʈuʈağında (طوطاغنده) (49b/4)

Bazen te (ت) harfi kalın sıradan sözcüklerde kullanılmıştır.

tuz (توز) (12b/19), tozı (توزی) (16a/18), taşan (تسن) (22a/15)

1.2.3. c ve ʈ Ünsüzlerinin Yazılışı

Metinde c (ج), ʈ (چ) sessiz harflerinin kullanımı düzensizdir. Birbiri yerine kullandıkları örnekler görülmektedir.

kıçınuŋ (قېچىنك) (19b/6) - kıc (قىچ) (21b/10)

ılıcak (ايلجق) (14a/13) - ılıçakla (الچقله) (17b/9)

kısacla (قساچله) (23a/16)- kısacla (قساچله) (23a/11)

iç yağın (ایچ یاغ) (19b/1)- iç yağı (ایچ یاغی) (44b/9)

bıçak (بچاق) (27a/3)- bıcağ (بچاق) (35a/10)

ağac (اغاج) (16b/8)- ağaç (اغاج) (17a/6)

1.2.4. g ve k Ünsüzlerinin Yazılışı

Ele alınan çalışmada, ince sıradan sözcüklerde k ve g sessiz harfleri için kef (ك) harfi kullanılmıştır.

çengel (چنكل) (16b/15), muhkem (محكم) (18b/5), geçmezse (كچمزه) (18b/11), dögeler (دوکه لر) (19b/1), kepek (كپك) (20a/18), sirke (سرکه) (24b/16)

1.2.5. ğ ve k Seslerinin Yazılışı

Metinde kalın sıradan sözcüklerde ğ ve k sessiz harfleri; gayın (غ) ve kaf (ق) harfleri ile gösterilmiştir.

kan (قان) (21a/17), bağırsuğı (باغرسغی) (18a/12), ılıcağ (ایلیجق) (28b/12), ağrısı (اغرسه) (33a/2), bağılu (بغلو) (38b/19)

1.2.6. ħ, ħ ve h Ünsüzlerinin Yazılışı

Bu sessiz harfler Arapça ve Farsça sözcüklerde köklerine uygun kullanılmıştır. Bazı Türkçe sözcüklerde de bu sessiz harfler vardır. He (ه) ünsüzü ise sözcüklerde genelde sonda kullanıp a, e ünlülerini karşılamıştır.

ağurında (اخورنده) (2a/7), yolda (يولده) (2b/2), aşhābdan (اصحابدن) (3b/4), hüküm (حكم) (6b/18), ħūb (خوب) (9a/18), ħurūc (خروج) (39a/13), ħudā (خدا) (50b/13)

1.2.7. ŋ Ünsüzünün Yazılışı

Metinde ŋ harfi kef (ك) ile gösterilmiştir.

iğler (ایكلر) (17b/5), toğuz (طکوز) (26a/6), oğulmaz (اوکلمز) (26b/13), sonra (صکره) (27a/6), deŋlü (دکلو) (27a/16), biŋi (بیکی) (30a/6), öŋ (اوک) (33a/5)

1.2.8. s ve ş Ünsüzlerinin Yazılışı

İnce sıradan sözcüklerde sin (س) harfi, kalın sıradan sözcükler genellikle sad (ص) harfi kullanılmıştır. Metinde bazı kalın sıra sözcüklerde de sin (س) harfi kullanıldığı görülür.

yavrusı (ياوروسک) (4b/15), şu (صو) (8b/7), şol (صول) (10a/3), sağ (صاغ) (10a/4), söke (سوكه) (12b/14), şarı (صارى) (14a/15), sirke (سرکه) (22b/14), şābūn (صابون) (24b/6), feslegenle (فسلگانه) (28b/12), sırçasuz (سرچه سز) (14a/8) - sırçalı (سرچه لى) (31b/9)

1.3. kim Bağlacının Yazımı

Bu eserde kim edatı hem (کم) hem de (کیم) şeklinde yazılmıştır.

Kim edatı sözcükten ayrı yazıldığı gibi bitişikte yazıldığı örnekler görülür.

kim (کم) (5a/2), bilgil kim (بلکل کیم) (6b/16), şol kim (شولکم) (11a/11), bilesin kim (بيله سنکم) (30b/6)

1.4. ki Bağlacının Yazımı

Ki edatı “که” ile yazılmıştır

Bitişik yazıldığı gibi ayrı yazıldığı örneklerde vardır.

olur ki (اولورکه) (30a/13), urdu ki (اردوکه) (38a/12), urasın ki (اوره سنکه) (39a/10), döndüresin ki (دوندره سنکه) (41a/16), çal ki (چالکه) (41b/15)

1.5. dağı Bağlacının Yazımı

Metinde dağı bağlacı şu şekilde (دخى) yazılmıştır.

dağı (دخى) (7b/8), (11a/11), (15a/12), (21a/10), (35b/4)

“dağı” sözcüğü sadece bir yerde “tağı” şeklinde kullanılmıştır.

tağı (طغى) (38b/7)

1.6. için Edatı Yazımı

Bu edat kendinden önceki sözcükten ayrı şekilde “ايچون” şeklinde yazılmaktadır, fakat seyrekle de olsa “چون” şeklinde yazılmaktadır.

skender çün (سکندرچون) (7b/4), haber çün (حبرچون) (8a/1), göz içün (کوزایچون) (22b/1), hayvānlar içün (حیوانلرایچون) (30a/6), sıracā içün (سراجالایچون) (32a/19), at içün (ات ایچون) (48a/15)

1.7. -dUr Ek-fiil Ekinin Yazımı

-dur/-dür “در” şeklinde yazılmıştır. Olumsuz şekli de “degil” ile oluşturulmuştur. Genelde bitişik yazılsa da metinde ayrı yazılmış örneklerle de rastlanır.

yaqındur (یقیندر) (4b/2), qalmışdur (قالمشدر) (6b/12), yokdur (یوقدر) (7b/5), mevcūddur (موجوددر) (37/13), vardur (وارددر) (37b/14)

Olumsuz örnek.

mu‘teber degildür (معتبردکلدر) (5b/15), maqbūl degüldür (مقبول دکلدر) (6b/5)

1.8. Ek-Fiilin Yazımı

Farklı yazımlar göze çarpmaktadır. Bu eserde bitişik olarak yazılan örneklerin yanı sıra ayrı yazılan örneklerde bulunmaktadır.

var idi (وارایدی) (4b/16), var iken (وارایکن) (29a/14), yer iken (یرایکن) (30b/11), aç iken (اچ ایکن) (47b/19), olursa (اولورسه) (48b/13), tūtilsa (طوتلسه) (19b/5), tūrursa (طورورسه) (20b/8), yürürken (یوررکن) (46b/8)

1.9. ile Edat ve Bağlacının Yazımı

Bu eserde “ile” edat ve bağlacı, bazen birleşik (له) bazen ayrı (ایله) şekilde yazılmaktadır. Sesli harfle biten sözcüklere gelen ünlüyle başlayan ek geldiğinde bunların arasına -y- koruyucu sesi gelmektedir. Bu ses (ی) harfi ile yazılmaktadır.

başıyla (باشیله) (4b/4), havzla (حوضله) (7b/14), (14b/19), yağıyla (یاğıله) (17b/13), kurtıla (اوسطوره) (32a/17), ustura ile (اوسطوره) (35b/19)

Bu eserde “ile” edatının yanında “birle” de kullanılmıştır.

maştaki birle (برله) (15b/9), intizām birle (برله) (36a/9)

1.10. Farsça ve Arapça Sözcüklerin Yazımı

Metinde sözcükler genellikle kendi dillerindeki özgün yazımı ile yazılmıştır.

icāzet (اجازت) (2a/8), kelām (کلام) (2a/11), cihān (جهان) (3a/16), āhū (اهو) (4b/7), cāmi^c (جامع) (37b/12), zebūn (زبون) (46a/16)

Bazen de özgün yazımdan farklı örnekler vardır.

buḥur (بخور) (49a/8), ḥekīm (حكيم) (7a/16)

1.11. Yazımı Farklı Olan Sözcükler

Bu eserde yazımı farklı olan sözcüklerde mevcuttur.

tuz (توز) (12b/19) - tūz (طوز) (13a/8) – duz (دوز) (24b/19)

şaru (صارو) (33b/9) - şarı (صاری) (12b/18)

pamuḳ (پاموق) (13a/1) - panbuḳ (پانبوق) (14a/12)

iriṅ (ايرك) (23b/3) – irin (ايرين) (12a/8)

pınar (پکار) (15b/17) – bınar (بکار) (14b/5)

melḥem (ملحم) (24a/12) - melhem (ملهم) (33b/15) - merhem (مرهم) (13b/15)

ḥinā (حنا) (31b/17) - kına (قنه) (32a/ 4)

2. BÖLÜM: DİL BİLGİSİ

2.1. Ses Bilgisi

2.1.1. Ünlü Sesler

Metinde a, e, ê, ı, i, o, ö, u, ü olmak üzere 9 ünlü bulunmaktadır.

2.1.1.1. Kök Hecede Bulunan e, ê, i Ünlüleri

Kapalı e (ê) ünlüsünü göstermek için metinde genellikle ye (ی) ünlüsü kullanıldığı bazen de kapalı e (ê) olduğu net olarak belli olup ye (ی)'nin kullanılmadığı örneklere de rastlamaktayız.

dèyü (دیو) (1b/13), èrişürler (ایریشورلر) (9a/2), yèdi (یدی) (17b/5), èrtesi (ایرتسی) (18a/4), bèli (بلی) (19b/15), yèrde (یرده) (21a/9), yèmez (یمز) (28a/1), gèce (کیجه) (35b/3), èder (ایدر) (36a/7)

2.1.1.2. Ünlü Uyumları

a) Kalınlık-İncelik Uyumu:

Metinde yer alan Türkçe sözcüklerde kalınlık-incelik uyumu tamdır.

demür (دمور) (10b/10), dudağından (دوداغندن) (16a/10), bağlayalar (بغلیه لر) (22a/18), dögeler (دوزگه لر) (25a/10), üzengiye (اوزنکیه) (36b/19)

Günümüz Türkçesinde uyumda olmayan “ki” aitlik ekinin aşağıdaki örneklerde olduğu gibi metinde de uyuma girmediği görülmüştür.

ardındaki (اردنده کی) (21b/15), çölmekdeki (چولمکده کی) (31b/12), gözindeki (کوزنده کی) (32b/8)
-iken eki, kalınlık-incelik uyumuna aykırıdır.

çıkarken (چقرکن) (11b/16), otlarken (اوتلرکن) (16a/2), yıkılırken (یقلورکن) (41b/3)

b) Düzlük-Yuvarlaklık Uyumu:

Metinde düzlük-yuvarlaklık uyumu tam değildir.

atun (اتنک) (5a/8), süci (سجی) (25b/14), süreler (سوره لر) (27b/5), sırçalı (سرچه لی) (31b/9), günde (کونده) (32a/18)

Fiillerde çatı eklerinin bağlayıcı ünlülerinin hem yuvarlak hem de düz ünlülü şekilleri kullanılmıştır:

kesilen (كسِلن) (13a/9), döğülmiş (دوگلمش) (16a/4)

Düzlük-yuvarlaklık durumuna aykırı olup sözcük kök ve gövdelerinde metinde rastlanılan yuvarlak ünlülü kullanımlar:

1. Eski Türkçeden Beri Düzlük-Yuvarlaklık Uyumuna Aykırı Olarak Yuvarlak Ünlülü Olup Yuvarlaklığını Koruyan Sözcükler:

altun (التون) (1b/11), gümüş (كَمْش) (1b/11), sidügi (سیدوکی) (19b/5), ağu (اغو) (28a/8), eyü (ایو) (31b/4)

2. Dudak Ünsüzleri Nedeniyle:

Türkçede dudak ünsüzlerinin etkisi ile bazı sözcüklerde yuvarlaklaşma görülmektedir.

kapuların (قپولرك) (8a/5), demür (دمور) (27a/14)

3. -ğ/-g Sızıcı Ünsüz Seslerinin Erimesi Nedeniyle:

Eski Türkçe döneminde iki ve daha fazla heceli sözcüklerin sonundaki -ğ/-g'ler düşerken kendinden önceki ünlüyü yuvarlaklaştırmışlardır.

ayru (ایرو) (4b/17), şaru (صارو) (13b/5)

Bu eserde, sözcük sonu ünsüzleri düşmesine rağmen ünlüleri yuvarlaklaşmayan örnek bulunmaktadır:

çeri (چری) (8a/9), katı (قَاتی) (16b/10), ıssı (اسی) (29a/9)

Yukarıdaki nedenler dışında da metinde düzlük-yuvarlaklık uyumuna aykırı olan sözcükler bulunmaktadır:

kirpükleri (کریپکری) (9b/13), içün (ایچون) (22b/1)

Eklerde Görülen Düzlük-Yuvarlaklık Uyumuna Aykırı Olan Yapılar

1. Eski Türkçe Döneminde de Yuvarlak Ünlülü Olan Ekler:

Fiilden İsim Yapım Eki: -uğ/-ük:

sıyrık (سیرق) (11b/3), delügi (دلوكى) (14a/16), ayruk (ايروق) (31a/15), artuk (ارتوق) (38b/17)

Ettirgenlik Eki -dur/-dür:

beñizlendürür (بىكىزلىندىر) (31a/12), sündürüb (سوندىروب) (39b/5), döndürüb (دوندىروب) (41a/8)

Ettirgenlik Eki -ur/-ür:

düşürür (دوشىر) (5b/13), arturur (ارتورىر) (31a/12)

Yön Gösterme Eki -aru/-erü:

içerü (ايچىرو) (12b/2), yuqaruda (يوقاروده) (27a/11), ilerü (ايلرو) (37a/9)

Geniş Zaman Eki -(u)r/-(ü)r:

olur (اولور) (16a/6), depelenür (دىپلنور) (20b/12), çıkarur (چىقارور) (22b/4), dökilür (دوكيلور) (26b/6), tokınur (طوقنور) (26a/15), görür (كورر) (45b/11)

Zarf-Fiil Eki -(y)u/-(y)ü:

dëyü (دىيو) (12a/3), tılbazlayu (تولبازليو) (29b/18), bağlayu (بىغليو) (35a/8)

Sıfat-Fiil Eki -duq/-dük:

içirdükleri (ايچىردىكلىرى) (6a/11), koyduqdan (قويدىقدن) (27a/5), dögdükden (دوگدىكدن) (32a/10), yarduqları (ياردىقلىرى) (33b/10), geçdükden (كچىدىكدن) (35b/13)

Ek-fiil -dur/-dür (<durur):

meşhürdur (مشهوردىر) (2a/10), gerekdür (كرىكدىر) (5b/11), dilsüzdür (دىلسوزدىر) (11a/11), eyüdur (ايدور) (31a/16), mevcüddur (موجوددىر) (37b/13), zebündur (زبوندىر) (44a/9)

2. Dudak Ünsüzleri Nedeniyle Metinde Yuvarlak Ünlülü Olan Ekler:

1. Tekil Şahıs İyelik Eki -(u)m/-(ü)m:

cānumı (جانومى) (36b/5), benüm (بىنم) (48a/9)

1. Çoğul Şahıs İyelik Eki –(u)muz/-(ü)müz:

önümüzden (اوکمزدن) (2b/11), dedigümüz (دیدیگمز) (10a/19), bildirdigümüz (بیلدیردیگمز) (46b/14)

Görülen Geçmiş Zaman 1. Tekil Şahıs Eki -dum/-düm:

dedüm (دیدم) (2b/4), gördüm (گوردم) (2b/11), oldum (اولدم) (3a/5), diledüm (دلدیم) (8b/3), bağladum (بغلدم) (36b/7), bağışladum (باغشلدم) (44b/5)

-p zarf-fiil ekinin koruyucu ünlüsü yuvarlak ünlüdür ve eke dâhildir. Bu durum bazı sözcüklerin düzlük-yuvarlaklık uyumuna aykırı olmasına sebep olmuştur:

bulub (بولوب) (8a/14), kesilüb (کسیلوب) (22a/13), düşüb (دوشوب) (26b/17), kaynadub (قینادوب) (30b/2), koyub (قیوب) (47b/4)

3. -ğ/-g Ünsüzlerinin Düşmesi Sonucu Yuvarlaklaşan Ekler:

İsimden İsim Yapım Eki -lu/-lü (<-lığ/-lig):

heybetlü (هیبتلو) (6b/18), kuvvetlü (قوتلو) (6b/18), ağulu (اغولو) (16a/3), taşlu (طاشلو) (29b/3), sevgülü (سوکلو) (48a/9)

Fiilden İsim Yapım Eki -(y)ucı/-(y)üci: Bu eserde hem düz ünlülü hem yuvarlak ünlülü şekilleri yer almaktadır:

yırtıcı (یرتجی) (8b/12), çıkarıcı (چقرجی) (11b/5), bitürici (بتوریجی) (24a/14)

4. Benzeşme Sonucu Yuvarlak Ünlülü Olan Ekler

İsimden İsim Yapım Eki -suz/-süz:

hünersüz (هنرسز) (11a/6), şırçasuz (صرچه سز) (14a/8), çulsuz (چولسز) (28b/5)

İsimden İsim Yapım Eki -cuğ/cük:

kücücük (کوججک) (9b/11), oğlancuqlara (اغلانجقلاه) (30b/15)

İlgi Eki -(n)uñ/-(n)üñ:

anun (انك) (11a/15), şakağunun (صقاغونك) (12a/7), başının (باشينك) (15a/5), bunun (بونك) (16a/11), dizginün (ديزگنك) (36b/16), senün (سنك) (41b/6), 'adüvvnün (عدونك) (42b/1), fennün (فنك) (42b/9)

Sözcük Kök ve Gövdelerindeki Düzlük-Yuvarlaklık Uyumuna Aykırı Düzlükler:

1. Eski Türkçe Döneminden Beri Düzlük-Yuvarlaklık Uyumuna Aykırı Olarak Düz Ünlülü Olan Sözcükler:

yöriye (يوريه) (9b/16), kırı (قوری) (23b/8), yukarı (يوقاری) (25b/19)

Eklerdeki Düzlük-Yuvarlaklık Uyumuna Aykırı Düzlükler:

1. Eski Türkçeden beri düz ünlülü olan aşağıdaki ekler düzlük-yuvarlaklık uyumuna aykırı olarak sürekli düz ünlülüdür:

a. İsimden İsim Yapım Eki -cı/-ci, -çı/-çi:

oķçı (اوقچی) (43b/18), oķcı (اوقجی) (44a/1)

b. 3. Tekil Şahıs İyelik Eki -ı/-i, -sı/-si:

arķası (ارقه سی) (10a/8), dişinün (ديشنك) (11b/14), sızısını (سزيسینی) (31b/1), ignesi (اكنه سی) (32b/10), çenesi (چكه سی) (33a/16), gögsi (كوكسی) (36b/11), kâ'idesi (قاعده سی) (42b/17), sīnesine (سينه سنه) (44a/3)

c. Aitlik Eki -ğı/-gi, -kı/-ki:

üzerindeki (اوزرندهكه) (14b/8), çölmekdeki (چولمكه كی) (31b/12), gözdeki (كوزده كه) (41a/10)

d. Öğrenilen Geçmiş Zaman Eki -mı/-miş:

kaçmış (قاچمش) (3a/1), hastalanmış (خسته لنمش) (29a/4), irinlenmiş (ايرنلنمش) (33a/17), demiş (ديمش) (48a/11), çıkmış (چيقمش) (49b/19)

e. Öğrenilen Geçmiş Zaman Sıfat-Fiil Eki -mı/-miş:

ışlanmış (اصلنمش) arpadur (6a/10), bişmiş (بشمش) şāb (22b/18), döğölmiş (دوگلمش) eflāk tuzı (31b/7), yanmış (یانمش) muşamma'yıla (33b/15)

2. Osmanlı Türkçesi ve Eski Oğuz Türkçesi Dönemlerinden Önce Kullanılmayan (Düzlük-Yuvarlaklık Uyumuna Aykırı) Sürekli Düz Ünlülü Ekler:

Zarf-Fiil Eki -ıcağ/-icek:

kaşanıcak (قشناجق) (10a/16), açılıcak (اچیلجق) (14b/7), otlayıcak (اوتلیجق) (16a/11), gidicek (کیدجک) (29a/7), geçicek (کچجک) (30b/5), edicek (ایدجک) (42b/4)

3. Osmanlı Türkçesi Döneminde Yuvarlak Ünlülü Olup Metinde -Bazen- Düzlük/Yuvarlaklık Uyumuna Girerek Ünlüsü Düzleşen Ekler:

İsimden İsim Yapım Eki -lu/-lü:

tuzlu (طوزلی) (16b/14), sırçalı (سرچه لی) (31b/9)

Fiilden İsim Yapım Eki -(y)ucı/-(y)üci:

Metinde de yuvarlak ve düz ünlülü biçimleri kullanılmıştır:

yırtıcı (یرتیجی) (8b/12), çıkarıcı (چقرجی) (11b/5), bitürici (بتوریجی) (24a/14)

2.1.1.3. Ünlü Değişimi

Birinci (ben) ve ikinci (sen) tekil şahıs zamirlerine yönelme ekinin gelmesiyle -e- ünlüsü -a- ünlüsüne dönüşmektedir. Metinde de örnekleri mevcuttur.

bağa (باکا) (7b/4), sağa (سکا) (42b/17)

2.1.1.4. Yuvarlaklaşma

Bu metinde yuvarlaklaşmanın örnekleri görülmektedir. Metindeki yuvarlaklaşmanın sebepleri şu şekildedir:

1. Dudak Ünsüzleri Nedeniyle:

Sözcük kök ve gövdelerindeki b, p, m, v dudak ünsüzlerinin yanlarında bulunan dar ı/i ünlülerinin bu metinde yuvarlak şekilleri görülmektedir:

yavuz (ياوز) (9a/8), kemük (كمك) (21a/10), demür (دمور) (27a/14)

2. -ğ/-g Ünsüzlerinin Düşmesi Nedeniyle:

Eski Türkçedeki sözcük sonu -ğ/-g ünsüzleri düşerken kendinden önceki ünlüyü yuvarlaklaştırmıştır:

ayru (ايرو) (4b/17), kapu (قپو) (8a/5), şaru (صارو) (13b/5)

Bu metinde söz sonu ünsüzleri düştüğü hâlde ünlüleri yuvarlaklaşmayan örnekte bulunmaktadır:

katı (قاتی) (16b/10), diri (دیری) (28a/9), acı (اجی) (47b/15)

3. Benzeşme Nedeniyle:

Bu metinde, Eski Türkçe Döneminde düzlük-yuvarlaklık uyumuna aykırı olarak düz ünlülü olan ancak Eski Oğuz Türkçesi Döneminde uyuma girerek düz ünlüleri yuvarlaklaşan ve Osmanlı Türkçesi Döneminde de bu yuvarlaklığı koruyan sözcükler vardır:

a) Sözcüğün ilk hecesinde bulunan düz ünlü, ikinci hecesi ise yuvarlak ünlülü olan ve Eski Türkçede görülen ‘bedü’ sözcüğünde b dudak sesinin ve ikinci hecede bulunan yuvarlak sesin tesiriyle ilk hecede bulunan düz ünlü sesin yuvarlaklaştığı görülmektedir:

büyük (بيوك) (3b/16)

b) İlk hecesinde yuvarlak ünlü bulunan bazı sözcüklerin, ikinci hecesindeki düz-dar ünlü, ilk hecedeki yuvarlak ünlünün etkisiyle birkaç yerde yuvarlaklaşıp uyuma girme eğilimi göstermektedir:

ķuru (قرو) (17b/18)

Eklerde Görülen Yuvarlaklıklar

Dudak ünsüzlerinin etkisiyle ünlüleri yuvarlaklaşan ekler:

1. Tekil ve Çoğul Şahıs Eki -(u)m/- (ü)m, -(u)muz/- (ü)müz:

dëdüm (دېدم) (2b/4), diledüm (دلدېم) (8b/3), dëdigümüz (دېديگېمېز) (10a/19), bağladum (بېغلدم) (36b/7), bağışladum (بېاغشلدېم) (44b/5)

Görülen Geçmiş Zaman 1. Tekil Şahıs Eki -dum/-düm:

gördüm (گوردېم) (2b/11), okumadum (اوقومدم) (2b/13), diledüm (دلدېم) (8b/3), bağladum (بېغلدم) (36b/7), bağışladum (بېاغشلدېم) (44b/5)

-p zarf-fiil ekinin koruyucu ünlüsü bu eserde sadece yuvarlak ünlüdür ve eke dâhil olmuştur.

kaçub (قاچوب) (10a/17), koşub (قوشوب) (34a/5), bağlayub (بېغليوب) (36b/5), süzüb (سوزوب) (39a/2), gelüb (كلوب) (41a/4)

2. -ğ/-g Ünsüzlerinin Düşmesi Sonucu Yuvarlaklaşan Ekler:

Fiilden İsim Yapım Eki -(y)ucı/-(y)üci:

Osmanlı Türkçesi Döneminde hem yuvarlak hem de düz ünlülü biçimleri kullanılan bu ekin, bu eserde de yuvarlak ve düz ünlülü biçimleri kullanılmıştır:

yırtıcı (يرتجى) (8b/12), çıkarıcı (چقارجى) (11b/5), bitürici (بتورىجى) (24a/14)

3. Benzeşme Sonucu Yuvarlaklaşan Ekler

İsimden İsim Yapım Eki -suz/-süz:

hünersüz (هنرسز) (11a/6), dilsüzdür (دلسوزدر) (11a/11), sırçasuz (صرچه سز) (14a/8), çulsuz (چولسز) (28b/5), na¹lsuz (نعلسز) (29b/4)

İsimden İsim Yapım Eki -cuğ/cük:

küçücük (کچوجک) (27a/9), oğlancukların (اوغلانچقلىرى) (31a/15)

İlgi Eki -uğ/-üğ, -nuğ/-nüğ:

atun (اتك) (2b/4), şehrinün (شهرينك) (7b/12), sipāhīnün (سپاهينك) (8a/15), maražun (مرضك) (13b/15), demrenün (دمرنك) (26a/15), dizlerün (ديزلرك) (37a/4), atınun (اتتك) (37a/19), anun (انك) (41b/5), dīnün (دينك) (44b/4), düşmanun (دشمنك) (45a/2)

Fiilden Fiil Yapan Çatı Eklerinin Koruyucu Ünlüsü:

Metinde çatı eklerinin koruyucu ünlülerinin hem düz ünlülü, hem de yuvarlak ünlülü biçimleri bulunmaktadır:

kesilen (كسلن) (13a/9), döğülmiş (دوكلمش) (16a/4), kurtıla (قورتيله) (18b/12), oñulur (اوگولر) (24a/16), yarılssa (يارلسه) (27a/14), urulmuş (اولمش) (33a/7), sökülmege (سكولمه) (45a/9)

2.1.1.5. Düzleşme

Sözcük Kök ve Gövdelerinde:

a) Eski Türkçe “üçün” sözcüğünde ilk hecedeki ü ünlüsü, ç’nin etkisiyle daralmış ve düzleşmiştir:

içün (ايچون) (22b/1)

Bu metinde bir sözcükte “üçün” sözcüğü daralmaya uğramadan yazılmıştır:

anuçün (انكچون) (50b/12)

b) Eski Türkçede yuvarlak ünlülü olan “tüp” sözcüğünün ünlüsü daralarak düzleşmiştir: evelek dibi (ديبي) (19a/4)

Ünlüsü Düzleşen Ekler:

a) İsim Yapım Eki -lık/-lik:

Bu eserde düz ünlülü olan bu ek, bazen düzlük yuvarlaklık uyumuna girerek yuvarlaklaşmıştır:

şermendlük (شرمندلك) (6b/6), günlük (گونلك) (13b/12), iplük (اپلك) (14b/5), kuşluk (قوشلق) (29a/14), düşmanluk (دوشمنلك) (31a/19), otluk (اولتق) (34a/19), şusuzluk (صوسزلق) (34b/8)

b) Fiilden Fiil Yapan Çatı Eklerinin Koruyucu Ünlüsü:

Bu metinde çatı eklerinin koruyucu ünlülerinin hem düz ünlülü hem de yuvarlak ünlülü biçimleri bulunmaktadır:

dökile (دوکیلہ) (32a/17) - dökülene (دوکلنه) (32a/18)

Osmanlı Türkçesi Döneminde Yuvarlak Ünlülü Olup Metinde -Bazen- Ünlüsü Düzleşen Ekler:

a) İsimden İsim Yapım Eki -lu/-lü (<-lığ/-lig):

boyılı (بویلی) (9b/1), avāzlı (اوازلی) (9b/1), kıyruklı (قویروقلی) (11a/18), tuzlı (طوزلی) (16b/14), sırçalı (سرچہ لی) (31b/9)

b) Fiilden İsim Yapım Eki -ucı/-üci:

yırtıcı (یرتیجی) (8b/12), çıkarıcı (چقارجی) (11b/5), bitürici (بتوریجی) (24a/14)

c) Ettirgenlik Eki -ur/-ür:

Osmanlı Türkçesinde yuvarlak ünlülü olan bu ekin, metinde de yuvarlak ünlülü kullanımına rastlanmıştır:

düşürür (دوشرر) (5b/13), getürtdi (کتورتدی) (8a/6), bitüre (بتوره) (24a/15), içürüb (ایچروب) (50b/3)

d) Ettirgenlik Eki -dır/-dir:

kesdirdi (کسدیردی) (7a/12), taldırdı (تولدیردی) (8a/5), karışdıralar (قارشدیره لر) (23a/8), kızdıralar (قزديره لر) (26a/17), yapışdıralar (یاپیشدیره لر) (27a/16)

2.1.1.6. Genişleme

Eski Türkçedeki “ıgaç” sözcüğünün, sözcük başı ünlüsü genişlemiş, sözcük “agaç” şekline dönüşmüştür:

agaç (اغاچ) (14b/18)

2.1.1.7. Ünlü Düşmesi

boynı (بوينی) (4a/9), karnı (قارنى) (18a/19), ağızı (اغزى) (19b/5), gögsine (كوكسنه) (22a/10), burnına (بورننه) (35a/14)

2.1.2. Ünsüzler

2.1.2.1. Sözcük Başı Ünsüzleri

2.1.2.1.1. b- Ünsüzü

b- > v-

Eski Türkçe söz başı b ünsüzü, aşağıdaki sözcüklerde v ünsüzüne dönüşmüştür:

var (وار) (7a/3) (<bar), vardı (واردى) (8a/2) (<bar-), vèrseler (ويرسه لر) (32a/15) (<ber-)

b- > p-

Söz başı b ünsüzünün bu metinde p ünsüzüne dönüştüğü örnekler vardır:

bişmiş (بشمش) (22b/18) pişüreler (پشوره لر) (31a/3)

bınar (بكار) (14b/5) pınar (پكار) (15b/17)

berk (برك) (27a/17) perk (پرک) (20b/19)

b- > Ø

Eski Türkçe bol- “olmak” eyleminin söz başı b- sesi düşmüştür:

olmak (اولمق) (4a/8)

2.1.2.1.2. k- Ünsüzü

k- > g-:

Söz başı k ünsüzünün genellikle tonlulaştığı kabul edilmektedir:

gümüş (كمش) (1b/11), gönül (كوكل) (8a/16), gün (كون) (12a/18), görmez (كورمز) (15b/15)

k- =k-:

Bu metinde söz başı k ünsüzünün korunduğu aşağıdaki örneklerde görünmektedir:

kere (كره) (13a/2), kez (كز) (15a/5), kendü (كندو) (15b/6), kişi (كشى) (30b/10), küçük (كوچك) (33a/9)

2.1.2.1.3. t- Ünsüzü

t- > d-, t- = t-, t- ~ d, t- > d-

t- > d-:

Bu dönüşüm, genellikle ince ünlülü sözcüklerde meydana gelmiştir:

dürlü (درلو) (8b/18), dili (دلى) (17a/2)

Art ünlülü sözcüklerde ise bu bakımdan karışıklık vardır.

t- = t-:

Aşağıdaki örneklerde “t” korunmuştur:

țamar (طمر) (18a/13), țokuz (طقوز) (19a/10), țalakda (طلاقه) (20a/6), țođrı (طوغرى) (30a/2)

t-> d-:

Art ünlülü bazı sözcüklerde de t->d- değişimi olmuştur:

dağı (وخی) (30a/5)

t- ~ d-:

Aşağıdaki örneklerde t- ~ d- nöbetleşmesi görülmektedir:

doğınub (دوقنوب) (18a/7) ~ țođınur (طوقنور) (26a/15)

damağını (دماغنى) (33b/3) ~ țamađı (طمنى) (16b/8)

doldıralar (دولديره لر) (25a/5) ~ țoldıralar (طولديره لر) (26b/2)

duz (دوز) (24b/19) ~ țuz (طوز) (25a/17)

2.1.2.2. Sözcük İçi ve Sözcük Sonu Ünsüzleri

2.1.2.2.1. -b Ünsüz Sesi

-b > Ø :

şu (صو) (24b/7) (<sub)

-b-/-b > -v-/-v:

yavuz (ياوز) (9a/8) (<yabız)

ev (او) (28a/12) (<eb)

2.1.2.2.2. -d- ünsüzü

-d- > -y-:

ayaqları (اياقلىرى) (4a/18), eyü (ايو) (24b/9), büyük (بيوك) (45a/1)

2.1.2.2.3. -ğ-, -g-, -ğ-, -g ünsüzleri

-ğ- > -v-:

şovuk (صوق) (24a/5), tavuk (طاوق) (28a/9)

ğ, g > Ø:

Eski Oğuz Türkçesi Döneminde düşen iki ve daha fazla heceli sözcüklerin ve eklerin sonundaki -ğ/-g'lerin metindeki bazı örnekleri şunlardır:

a) Çok Heceli Sözcüklerin Sonunda:

katı (قتى) (9b/8), kuru (قرو) (17b/18), diri (ديرى) (28a/9), katı (قتى) (30b/6), şaru (صارو) (33b/9)

b) Eklerin Sonunda:

İsimden İsim Yapım Eki -lığ/-lig:

kuvvetlü (قوتلى) (6b/18), ağulu (اغولو) (16a/3), sevgülü (سوكلو) (48a/9)

Belirtme Hâli Eki: Bu metinde Eski Türkçenin -(ı)ğ/-(i)g belirtme hâl eki ünsüzü düşmüş, ekin koruyucu ünlüsü ek durumuna geçmiştir:

gözi (كوزى) (15b/14), şuyı (صويى) (21a/14), tahtayı (تحتہ يى) (30a/17), gebreyi (كبره يى) (34a/17), tüyi (تويى) (34b/4), sirkeyi (سرکه يى) (35b/3)

c) Ek veya Hece Başıda:

Aşağıdaki eklerin başındaki ğ-/g- ünsüzü düşmüştür.

Yönelme Hâl Eki -a/-e < -ğa/-ge:

torbasına (طوربه سنه) (12b/12), gözine (كوزينه) (13b/9), altına (التنه) (14b/6), diline (ديلنه) (17a/6), tarafına (طرفنه) (41b/14)

İsimden Geçişli Fiil Türetme Eki -ar/-er < -ğar/-ger:

otarur (اوتارر) (3b/6)

Yön Gösterme Eki -aru/-erü < -ğaru/-gerü:

içerü (ايچرو) (12b/2), ilerü (ايلرو) (36b/16), yukarı (يوقارو) (42b/10)

Sıfat-Fiil Eki -an/-en < -ğan/-gen:

‘ömr geçüren pîrlerden (عمر كچورن) (2a/5)

gelen deriyi (كلان) (14b/7)

çıkan bağarsuğı (چيقان) (27a/4-5)

horlayan adamuñ (خورليان) (31a/14-15)

Zarf-fiil Eki -ınca/-ince < -ğınca/-ginçe:

terleyince (ترلينجه) (16b/1), akınca (اقتجه) (17a/8), alışınca (الشنجه) (34a/10), binmeyince (بينمينجه) (36b/1), atınca (اتتجه) (44a/2), dèyince (دينجه) (44b/19)

2.1.2.2.4. -ķ-, -k-, -ķ-, -k ünsüzleri

-ķ->-h-:

Bu dönüşümün görüldüğü örneklerden bazıları aşağıdaki gibidir:

yohsa (يوخسه) (7b/11), aḥṣām (اخشام) (12a/11), koḥusı (قوخوسی) (12b/13), daḥı (دخی) (36b/15)

-ķ-, -k > -ğ-, -g:

İki ve daha çok heceli sözcüklerin sonundaki -k ve -k ünsüzleri, sözcük ünlüyle başlayan bir ek aldığı tonlularak -ğ ve -g'ye dönüşürler:

tağ (طماغی) (16b/8), sidügi (سیدوکی) (19b/5), bağarşuğı (باغارصغی) (27a/3), öksürügi (اوکسرکی) (34a/5)

Metinde ünlüyle başlayan ek aldığı hâlde tonlulaşmayan örneklerde mevcuttur:

tiryākı (تریاقی) (30a/7), vaşakı (وشقی) (13a/11), şakākı (شقاقه) (23b/10)

-k, -k > Ø:

Sözcük sonunda bulunan -k/-k ünsüzleri, son sesinde -k/-k ünsüzü bulunduran sözcük -cuğ/-cük, -cağ/-cek, -çağ/-çek küçültme eklerinden birini aldığı düşer:

küçücük (کچوک) (27a/9), ılıcağ (ایلجق) (29a/15), yumşacak (یمشاجق) (24b/17)

-çağ/-çek küçültme ekinden -çek eki geldiği hâlde düşmeye uğramayan hâli aşağıdaki örnekte görülmektedir:

gökçek (کوکچک) (9a/7)

2.1.2.2.5. -l- ünsüzü

-l-> Ø:

getürdi (کتوردی) (6b/14), getürmişlerdür (کتورمشلردر) (10b/1), oturalar (اوتوره لر) (29b/18)

Eski Türkçenin “ol” zamir ve sıfatı, bu metinde de “ol” biçimindedir.

oldur (اولدر) (17b/4), ol (اول) (28b/16)

2.1.2.2.6. -p ünsüzü

-p > -b:

Tek heceli bazı sözcüklerin sonundaki tonsuz p ünsüzü, ünlü ile başlayan bir ekten önce tonlularak b ünsüzüne dönüşür:

ğabı (قابی) (23a/13), şabı (صابی) (28b/15), dibi (دیپی) (24a/19)

2.1.2.2.7. -t ünsüzü

-t > -d:

a) Tek heceli sözcüklerin sonundaki tonsuz t ünsüzü, ünlü ile başlayan bir ek aldığıında tonlulaşarak d ünsüzüne dönüşmektedir:

dördüncü (دردنجی) (5a/11), ardı (اردی) (9b/13), kurdı (قوردی) (16a/4), südi (سودی) (19a/4)

b) İki ve daha çok heceli sözcüklerin sonundaki -t ünsüzü, sözcük ünlüyle başlayan bir ek aldığıında tonlulaşarak -d'ye dönüşür:

yöride (یوریده) (30b/1), yumşadur (یمشادر) (31b/14)

2.1.2.3. Tonlulaşma (Ötümlüleşme)

2.1.2.3.1. Aslî Uzun Ünlüler Nedeniyle Tonlulaşma:

Aslî uzun ünlü ile kurulmuş tek heceli sözcüklerin sonundaki tonsuz p, t, k, k, ve ç ünsüzleri, ünlü ile başlayan bir ekten önce tonlulaşarak b, d, ğ, g ve c ünsüzlerine dönüşürler:

çiçeginün (چیچکنک) (16a/9), südi (سودی) (19a/4), dibi (دیبی) (24a/19), güci (کوجی) (32a/11)

2.1.2.3.2. Ünlüler Arası Durumda Tonlulaşma:

t > d:

İki ve daha çok heceli sözcüklerin sonundaki -t ünsüzü, sözcük ünlüyle başlayan bir ek aldığıında tonlulaşarak -d'ye dönüşür:

sızladur (سزلادر) (17a/11), ısladalar (اصلاده لر) (26b/13), yaladalar (یلاده لر) (30b/15), ışıdub (اصیدوب) (33a/15)

2.1.2.4. Ünsüz Türemesi

2.1.2.4.1. v- Türemesi:

Bu metinde vur- (<ur-) sözcüğünde görülmektedir. Metinde bu sözcüğün hem “ur-” hem de “vur-” biçimleri kullanılmıştır:

vurur (وورور) (16a/5), uralar (اوره لر) (23b/3)

2.1.2.4.2. -y- Türemesi:

Türkçenin yapısı gereği, ünlüyle biten bir köke, yine ünlüyle başlayan bir ek geldiğinde araya -y- yardımcı ünsüzü girmektedir:

dëyü (دئو) (16a/3), sirkeyi (سرکه یی) (35b/3), yuyalar (یویه لر) (48b/10), şuya (صویه) (50a/17) “ile” edat ve bağlacı ünlü ile biten kök ve gövdelere geldiğinde araya -y- yardımcı ünsüzü girer:

başıyla (باشیله) (4b/4), pāresiyile (پاره سیله) (14a/8), yağıyla (یاغیله) (17b/13), sirkeyile (سرکیله) (26b/9)

2.1.2.5. Ünsüz İkizleşmesi

Eski Türkçede bulunan sözcük içi “s” ünsüzü birkaç örnekte, bazı seslerin düşmesi ya da değişmesi sonucu ikizleşmiştir:

yaşşı (یصی) (5b/8), issine (اسنه) (29b/9)

2.1.2.6. Ünsüz Uyumu

Tonsuz ünsüzle biten kök ve gövdelere gelen eklerin başındaki tonlu ünsüzler bu dönemde ve ele alınan bu eserde bazı eklerin kalıplaşmış şekilleri sebebiyle uyuma girmemektedirler: komağda (قوماقده) (8b/17), binmekden (بنمکدن) (24a/16), panbukdan (پانبوقدن) (26b/15), yükden (یوکدن) (29b/1), cenkde (جنگده) (44b/7)

2.1.2.7. Hece Yitimi

Bu ses olayına metinde tek örnek, ek-fiil olarak kullanılan durur’un -dur/-dür şeklinde ekleşmiş biçimidir. Bununla birlikte az sayıda -durur’lu şekilleri de vardır.

meşhürdur (مشهوردر) (2a/10), maḥbūbdur (محبوبدر) (4a/9), arpadur (ارپه در) (6a/10), şındurur (سندور) (16a/6)

İsimden isim yapma eki olan +daş/+deş ekinin isme gelmesiyle “kardaş” sözcüğünde hece yitimi görülmektedir:

kardaşın (کرداشن) (15b/5)

2.2. Biçim Bilgisi

2.2.1. Sözcük Yapımı

2.2.1.1. İsimden İsim Yapan Ekler

2.2.1.1.1. -cak/-cek:

İsimlerden, küçültme ifade eden isimler türetir.

ılıcak (ایلجق) (14a/13), ıscakla (ایسجقله) (14b/19), yumşacak (یمشاجق) (24b/17)

2.2.1.1.2. -cı/-ci, -çı/-çi:

İsimlerden, meslek ve uğraşı isimleri türetir.

oğç1 (اوچچی) (43b/18), oğc1 (اوقچی) (44a/1)

2.2.1.1.3. -cuk/-cük, -cık/-cik:

İsimlerden, küçültme ve sevgi ifade eden isimler türetir.

kücücük (کوججک) (9b/11), uvacık (اوه جق) (10a/5), azacık (ازه جق) (29a/8), delucik (دلوجک) (30a/19), oğlancuklara (اوغلانجقلره) (30b/15), kerecik (کره جک) (43b/13)

2.2.1.1.4. -ca/-ce:

Millet adlarından dil adları türetir.

'arabca (عربجه) (13a/14), farsice (فارسجه) (18b/18), türkce (تورکجه) (35b/11)

2.2.1.1.5. -luk/-lük:

İsimlerden somut olmayan isimler türetir. Bu metinde düz ünlülü olan bu ek, bazen düzlük-yuvarlaklık uyumuna girerek yuvarlaklaşmıştır:

yoldaşluk (يولداشلق) (5b/13), pādīšāhluk (پادشاهلق) (8b/13), düşmanluk (دوشمنلك) (31a/19), şusuzluk (صوسزلق) (34b/9)

2.2.1.1.6. -lu/-lü, -lı/-li:

İsimlerden isim türeten ektir. Bu metinde hem yuvarlak ünlülü şekli hem de düz ünlülü şekli kullanılmıştır:

adlu (ادلو) (3b/4), yaşlu (ياشلو) (5b/13), gözli (كوزلى) (9b/6), dişli (ديشلى) (9b/8), hünrlü (هنرلو) (10a/1), kuvvetlü (قوتلو) (18b/2), sırçalı (سرچه لى) (31b/9), mızraklı (مзраقلى) (37b/4)

2.2.1.1.7. -(ı)ncı/-(i)nci, -(u)ncı/-(ü)nci:

İsimlerden sıra sayı sıfatları türetir:

bêşinci (بىشنجى) (5a/11), dördünci (دردنجى) (5a/11), üçünci (اوچنجى) (38a/15), altıncı (التنجى) (39a/16), yedinci (اوچنجى) (39b/8), ikinci (ايكنجى) (44a/1)

2.2.1.1.8. -suz/-süz:

Yokluk bildiren isimler türeten ektir.

beläsuz (بلاسز) (11b/6), bahānesüz (بهانه سز) (11a/8), dilsüzdür (دلسوزدر) (11a/11), hünersüz (هنرسز) (11b/3), şırçasuz (صرچه سز) (14a/8), sebebsüz (سببسز) (16a/5), çulsuz (چواسز) (28b/5), uyansuz (اويانسز) (29a/17)

2.2.1.1.9. -(ı)rak/-(i)rek:

küçürek (كوچرك) (10a/1), yègrek (يكرك) (10b/4), yaşsırak (يصرق) (18a/10), incirek (انجيرك) (25a/16), tîzrek (تيزرك) (27a/17), azrak (ازراق) (27a/18)

2.2.1.1.10. -daş/-deş:

yoldaşlarım (يولداشلريمه) (2b/10), kardaşın (قرداشن) (15b/5)

2.2.1.1.11. -çuk:

balçuk (بالچق) (34a/14)

2.2.1.1.12. +düz:

gündüzde (كوندوزده) (10b/5)

2.2.1.2. Fiilden İsim Yapan Ekler

2.2.1.2.1. -ğan/-gen:

Aslında sıfat-fiil ekidir.

yörügen (يوروكن) (11a/8), segirtgen (سكرتكن) (11a/8), şoluğan (صولغان) (20a/6), ıştırğan (اصرغان) (20a/18)

2.2.1.2.2. -ma/-me:

Kalıcı isimler yapan bu ek isim-fiil eki olarak da kullanılmaktadır.

ısıtmasın (استمه سن) (9a/14), degme (دكمه) (27a/12)

2.2.1.2.3. -mağ/-mek:

Kalıcı isimler yapan bu ek isim-fiil eki olarak da kullanılmaktadır.

yemek (يمك) (48a/7), bilmek (بلمك) (32b/7), içmek (ايچمك) (32b/12)

2.2.1.2.4. -u/-ü:

Fiillerden isim türetir.

koğuşu (قوخوسى) (12b/13), korkuşu (قورقوسى) (17b/5)

2.2.1.2.5. -(y)ucı/-(y)üci, -(y)ıcı/-ici (-ıgçı/-igçi):

Osmanlı Türkçesi Döneminde hem yuvarlak hem de düz şekilleri kullanılan -ıcı/-ici, -ucı/-üci fiilden isim yapım ekinin ilk ünlüsü, metinde hem düz hem yuvarlak olmak üzere iki şekilde de yer almaktadır:

yırtıcı (يرتيجى) (8b/12), çıkarıcı (چقارجى) (11b/5), bitürici (بتوريجى) (24a/14)

2.2.1.2.6. -uğ/-ük:

Fiillerden isim türetir.

sıyrık (سيرق) (11b/3), ayruk (ايرق) (13b/19), delügi (دلوكى) (14a/16), açuğisa (اچوغيسه) (27a/1), sökük (سكوك) (34b/17), öksürügi (اوكسركى) (47b/10)

2.2.1.2.7. -maz:

Bu ek bazen kalıcı sıfatlar yapar.

yaramaz (يرامز) ot (16a/11)

2.2.1.2.8. -ek/-aḳ:

Fiillere gelerek alet ve kalıcı isimler yapmaktadır.

bıçak (بچاق) (27a/3)

2.2.1.2.9. -gü:

Bu ek sadece bir sözcükte görülmektedir.

sevgülü (سوكلو) (3b/2), (48a/9)

2.2.1.2.10. -ḳ:

ırak (ايراق) (16b/14), uzak (اوزاق) (29a/7), elekden (الكدن) (33b/5)

2.2.1.2.11. -(ü)m/-(u)m, -(i)m/-(ı)m:

ölüme (اولومه) (7b/5), yarım (يارم) (49a/14)

2.2.1.2.12. -mur:

yağmurda (يغمورده) (28b/5)

2.2.1.3. İsimden Fiil Yapan Ekler

2.2.1.3.1. -a/-e:

İsimlerden hem geçişli hem geçişsiz fiiller türetir.

ḳanar (قنار) (13b/3), oynamak (اوينامق) (36a/19)

2.2.1.3.2. -(a)l/-(e)l:

İsimlerden, geçişsiz fiiller türeten yapım ekidir:

sivrildeler (سورلده لر) (16b/9), toḡruldasın (طوغرلده سن) (42b/8)

2.2.1.3.3. -(a)r/-(e)r:

İsimlerden geçişsiz fiiller türetir:

ķızarur (قزارر) (27b/19)

2.2.1.3.4. -la/-le:

İsimlerden hem geçişli hem geçişsiz fiiller türeten işlek bir ektir:

tağlayalar (طاغليه لر) (14a/16), boğazlayalar (بوغازليه لر) (15b/15), terleye (ترليه) (18b/4), naʿllayub (نعاليوب) (35b/14), yağlayub (ياغليوب) (50a/1)

2.2.1.3.5. -lan/-len:

-la ekine -n çatı ekinin gelmesiyle genişletilerek oluşan ektir.

hastalansa (خستلنسه) (1b/7), yağlanur (ياغله نور) (11b/14), yuvalanmazsa (يوالنمزسه) (19b/6), irinlenür (ايركلنور) (21b/9), kuvvetlene (قوتلنه) (30b/14), beñizlene (بكنلنه) (31a/7), kullanub (قوللنوب) (32a/2), egerlendigi (اكرلنديكى) (34a/7), yaralanursa (ياره لنورسه) (44b/10), havālanub (هوالنوب) (44b/11), şanculanmışdur (صانجولنمشدر) (47a/18)

2.2.1.4. Fiilden Fiil Yapan Ekler

-gur:

durgurmayalar (دور غرميلر) (30a/2), turgurdub (طور غردوب) (32b/18)

2.2.1.4.1. Edilgen çatı eki:

-(ı)l/-(i)l:

Ünsüz ile biten fiillere gelen edilgen çatı ekidir. Ekin yardımcı ünlüsü genellikle düz ünlüdür.

Ancak metinde bu ünlünün uyuma girip yuvarlaklaştığı örnekler de bulunmaktadır:

gerilür (كريلور) (12a/9), kesilen (كسلن) (13a/9), döğülmiş (دوكلمش) (16a/4), yarılrsa (يارلسه) (23b/8)

2.2.1.4.2. Dönüşlü Çatı Eki:

-(ı)n/-(i)n:

Metinde bu ekin yardımcı ünlüsü genellikle düzdür:

olınan (بولنن) (18b/6), bulınan (بولنن) (18b/6), bulınan (بولنن) (18b/6), bulınan (بولنن) (18b/6)

2.2.1.4.3. Ettirgen Çatı Eki:

Hem geçişli hem de geçişsiz fiillerden geçişli fiiller türeten ettirgen çatı ekleri:

-dur/-dür:

göyündüreler (کويندیره لر) (24a/17), kızdurır (قزدریر) (29a/9), döndürüb (دوندروب) (39b/6)

Geçişsiz fiillerden geçişli fiiller türeten ettirgen çatı ekleri:

-ur/-ür:

geçüreler (کچوره لر) (14b/6), bişüresin (بشوره سن) (48b/11)

-ar/-er:

çıkaralar (چيقره لر) (14a/1), kōpara (قوپره) (16b/15), gidere (کيدره) (16b/17)

-(i)t/-(i)t:

Ünlü veya l ve r'den biriyle biten iki ve daha fazla heceli fiillere getirilir (Gülsevin, 1997: 139). Ek kendisinden sonraki ünlünün etkisiyle ötümlüleşerek d'ye dönüşmektedir.

yörideler (يوریده لر) (18b/15), kaynadalar (قینده لر) (20a/2)

2.2.2. İsimler

2.2.2.1. İsim Çekimi

2.2.2.1.1. Çoğul Eki:

-lar/-ler eki kullanarak sözcüklere çoğul anlamı verilmiştir. Metindeki çoğul eki almış bazı örnekler:

atlar (اتلر) (2a/5), dökeler (دوکه لر) (28a/7), dizlerini (دیزلرنی) (37a/2), yuyalar (یویه لر) (48b/10)

2.2.2.1.2. İyelik Ekleri:

İyelik ekleri metinde hem yuvarlak hem de düz olarak kullanılmıştır.

1. Tekil Şahıs: -(ı)m/-(i)m, -(u)m/-(ü)m

elüme (الومه) (8b/2), cānumı (جانومی) (36b/5), cānımı (جانمی) (36b/8), nefsimi (نفسمی) (44b/5), dostlarıma (دوستلریمه) (48a/4)

2. Tekil Şahıs: -(ı)ŋ/-(i)ŋ, -(u)ŋ/-(ü)ŋ

beliŋ (بلك) (10b/19)

düşmanıŋ (دشمنك) (38a/4)

elüŋ (الك) (38b/19)

3. Tekil Şahıs: -ı/-i, -u/-ü, -sı/-si

yaprağı (پیراغی) (12a/19), öykeni (اویکنی) (20a/6), sağrası (صغراسی) (26a/11), derisi (دریسی) (28a/8), arkası (ارقه سی) (29a/6), ınesi (اكنه سی) (32b/10)

1. Çoğul Şahıs: -(u)muz/-(ü)müz, -(ı)mız/-(i)miz

öñümüzden (اکمزدن) (2b/11), atlarımız (اتلریمیزه) (8a/10)

2. Çoğul Şahıs: -(ı)ŋız/-(i)ŋiz

biriniziŋ (بریکزك) (2b/17)

3. Çoğul Şahıs: -ları/-leri

yemişleri (یمشلی) (8b/11), böğürleri (بکورلری) (9b/11), kanadları (قنادلری) (18b/1), atları (اتلری) (45a/3)

2.2.2.1.3. İsim Hâl Ekleri:

2.2.2.1.3.1. Yalın Hâl

Yalın hâl eksizdir.

yumurta (یمورطه) (20b/17), at (ات) (24a/17), kan (قان) (31a/18)

2.2.2.1.3.2. Tamlayan Hâli (genitif): -(n)uñ/-(n)üñ

atuñ (آتک) (2b/4), kimsenüñ (کمسه نک) (3a/4), dişinüñ (ديشنگ) (11b/14), egerüñ (اکرک) (34a/17), şıraçanuñ (صرچه نک) (35a/4), koluñ (قولک) (38b/13), mızrağınuñ (مزراغنگ) (41b/12)

2.2.2.1.3.3. Yönelme Hâli (datif): -a/-e

Ünlü ile biten sözcüklerde araya -y- ve -n- ünsüzü girer.

nefese (نفسه) (31a/7), şuya (صويه) (34b/12), mızrağına (مزراغنه) (41b/2), şuratına (صورتنه) (42a/2), cānibine (جانينه) (42b/19), yüzine (يوزينه) (44a/7)

Metinde bazı örneklerde “e kadar/a kadar” anlamını veren Ön Türkçe döneminin ilk zamanlarında da kullanılan “+ca” ekinin kullanımı görülmüştür.

yukarıca (يوقارجه) (38a/1), tabanca (طبانجه) (38a/19)

2.2.2.1.3.4. Bulunma Hâli (lokatif): -da/-de

içinde (ايچنده) (18b/19), labada (لبده) (19a/4), ıalākda (طلاقه) (20a/6), şuda (صوده) (23b/8), üstinde (اوستنده) (37b/18), vaķtinde (وقتنده) (44b/12)

2.2.2.1.3.5. Çıkma Hâli (ablatif): -dan/-den, -dañ

çeşmden (چشمندن) (2a/9), eskiden (اسکيدن) (13a/16), elekden (الکدن) (15a/7), toynaķdan (طيناقدن) (23b/13), yoldan (يولدن) (29b/1), atdan (اتدن) (41b/3)

Metinde sadece bir örnekte bu ek –dañ şeklinde kullanılmıştır.

yanındañ (ياکندک) (38a/15)

2.2.2.1.3.6. Belirtme Durumu (akuzatif):

Metinde, belirtme durumu ekinin iki şekli bulunmaktadır:

a) -(y)ı/-(y)i:

Sözcüğün yalın hâline ünsüz ile bitiyorsa -ı/-i, ünlü ile bitiyorsa araya –y yardımcı ünsüzü alarak gelir. 3. şahıs iyelik eklerinden sonra ise zamir n’si ile birlikte kullanılır.

şuyı (صويي) (21b/4), şābūnı (صابوني) (22a/6), yarayı (ياره يي) (26b/2), sirkeyi (سرکه يي) (35b/3), gülini (کولني) (35b/6), elini (الني) (39b/6)

b) 3. Kişi İyelik Ekinden Sonra Gelen –n:

yüzinde (یوزنده) (13b/18), dilin (دیلن) (30b/15)

parmağından (پارماغندن) (36b/16), hamlesin (حمله سین) (42a/1), dibinden (دیبندن) (43a/4)

2.2.2.1.3.7. Vasıta hâli (instrumentel): -(y)İlA, ile, -lA

pāresiyile (پاره سیله) (14a/8), eliyile (الیله) (18b/6), sidügiyile (سیدوگیله) (20a/11), parmağıyla (صو ایله) (21b/2), yağıyla (یاگیله) (23b/13), ignesi ile (اکنه سی ایله) (32b/10), şu ile (32b/14), kenāriyla (کناریله) (33b/18), iplük ile (ایپلک ایله) (35a/11)

Bazen bu ekin ünlüsü düşüp -la/-le şeklinde kendisinden önce gelen ünsüz sözcüğe birleşmiştir:

yulafla (یلاقله) (29a/11), kereyile (کریله) (30a/14), elünle (الوکلله) (36b/18), sinānla (سنانله) (38a/9), koluyla (قولکله) (38b/15), avuçıyla (اوچکله) (39a/18)

2.2.2.1.3.8. Eşitlik hâli (ekvatif)

Eşitlik hal eki –ca/-ce şeklindedir. Ünsüz sertleşmesi nedeniyle ek –ça/-çe dönüşmüş örneklerde mevcuttur.

berkce (برکجه) (21a/7), apakca (اپقجه) (25a/16), akça (اقچه) (25b/17), şırılca (صیرلجه) (32a/10)

2.2.2.1.3.9. Yön hâli (direktif)

Yön gösterme hâli -ra/-re, -aru/-erü şeklindedir.

içerü (ایچرو) (12b/2), taşra (طشره) (25b/18), ilerü (ایلرو) (36b/16), yukaru (یوقارو) (42b/10)

2.2.3. Sıfatlar

2.2.3.1. Niteleme Sıfatları

Bu metinde tespit edilen bazı niteleme sıfatları aşağıdaki gibidir:

gökçek ve tomalıc gözli (کوکچک و طمالیچ کوزلی) (9b/6), eski panbuk (اسکی پانبوق) (18a/8), şarı (صاری صو) (24b/17), kızıl tohmı (قزل تخمی) (36a/1), yeni çölmekde (یکی چölmekde) (48b/11)

2.2.3.2. Belirtme Sıfatları:

Bu sıfatlar işaret, sayı, belirsizlik ve soru sıfatlarıdır.

Bu metinde tespit edilen bazı belirtme sıfatları aşağıdaki gibidir:

2.2.3.2.1. İşaret Sıfatları

Bu metinde tespit edilen bazı işaret sıfatları aşağıdaki gibidir:

şöyle hikāyet (شویله) (3a/1)

böyle du‘ā (بویله) (3b/1)

şol āhū (شول) (6a/7)

bu yağlar (بو) (33b/15)

ol demürün (اول) (33b/18)

2.2.3.2.2. Sayı Sıfatları

Bu metinde tespit edilen bazı sayı sıfatları aşağıdaki gibidir:

2.2.3.2.2.1. Asıl Sayı Sıfatları

Bu metinde tespit edilen bazı asıl sayı sıfatları aşağıdaki gibidir:

bir otlağ (بر) (3b/5)

bêş dirhem (بش) (13b/12)

dört atlu (درت) (42a/3)

altı kırat (التی) (47a/14)

üç güne (اوچ) (47b/7)

2.2.3.2.2.2. Sıra Sayı Sıfatları

ikinci yüregi (ایکنجی) (5a/10)

dördüncü topuğı (دردنجی) (5a/11)

bêşinci incügi (بشنجی) (5a/11)

üçüncü gün (اوچنجی) (48a/1)

2.2.3.2.2.3. Üleştirme Sayı Sıfatları

-(ş)ar/-(ş)er eki kullanılarak yapılan üleştirme sayı sıfatları tespit edildiği gibi aşağıda yer almaktadır:

ikişer dirhem (ایکیشر) (12a/16)

birer dirhem (برر) (15b/1)

bêşer dirhem (بشر) (20a/1)

2.2.3.2.2.4. Belirsizlik Sıfatları

hicbir hasta (هیچ بر) (2b/13)

bir otlak (بر) (3b/5)

biraz od (براز) (14a/19)

her gün (هر) (23a/2)

2.2.3.2.2.5. Soru Sıfatları

nice gün (نیجه) (32a/1)

nice mukâbil (نیجه) (37a/16)

ne taş ve ne toprak (نه طاش و نه طپراق) (46a/12)

ne ıssıdan (نه) (50b/4)

2.2.4. Zamirler

Bu metinde tespit edilen bazı zamirler aşağıdaki gibidir:

2.2.4.1. Şahıs Zamirleri

bize (بزه) (6b/11), baņa (بكا) (7b/11), saņa (سكا) (41b/8), ol (اول) (44a/8) (41b/19), sen (سن) (45b/18), benüm (بنم) (48a/9)

2.2.4.2. İşaret Zamirleri

şuņa (سوكا) (14b/11), aņa (اكا) (19a/7), bundan (بوندن) (23b/10), bunları (بونلری) (24a/8), şundan (شوندن) (33a/19)

2.2.4.3. Dönüşlülük Zamiri

kendüyi (کندویی) (9b/16), kendüye (کندویه) (13b/9), kendini (کندینی) (16a/5), kendüne (کندونه) (30b/7), kendi (کندی) (42a/12), kendü (کندو) (42b/6)

2.2.4.4. Belirsizlik Zamirleri

şeyi (شی) (8b/10), biri (بری) (12a/7), bir kaç (برقاچ) (20b/9), başka (بشقا) (21a/11), birisi (بریسى) (22b/6), her biri (هربرى) (27b/11), kimse (کمسه) (45b/7)

2.2.5. Zarflar

Bu metinde tespit edilen bazı zarflar aşağıdaki gibidir:

2.2.5.1. Yer-Yön Zarfları

Bu metinde tespit edilen bazı yer-yön zarfları aşağıdaki gibidir:

taşra (طشره) (11b/1), içerü (ایچرو) (12b/2), yukarı (یوقارو) (15b/6), ilerü (ایلرو) (38b/18), girü (کیرو) (38b/18)

2.2.5.2. Zaman Zarfları

Bu metinde tespit edilen bazı zaman zarfları aşağıdaki gibidir:

geçe (کچه) (11a/13), gün (گون) (19a/10), gece (کیجه) (21b/12), sonra (صکره) (33b/6), sabāḥ (صباح) (35b/17)

2.2.5.3. Durum Zarfları

Bu metinde tespit edilen bazı durum zarfları aşağıdaki gibidir:

tīz olandur (تیز) (5a/17)

gökçek olur (کوکچک) (9a/19)

bütün bütün terslenür (بتون بتون) (34b/1)

diş diş olur (دیش دیش) (35b/2)

2.2.5.4. Miktar Zarfları

Bu metinde tespit edilen bazı miktar zarfları aşağıdaki gibidir:

be-ğāyet: be-ğāyet kıtlık oldu (بغایت) (8a/8)

pek: pek dögesin (پک) (15a/5)

biraz: biraz tura (براز) (21a/1)

çok: çok çıksa (چوق) (25b/2)

az: az az edeler (از از) (33b/13)

kadar: olduğu kadar şuarub (قدر) (34b/10)

2.2.5.5. Soru Zarfları

Bu metinde tespit edilen bazı soru zarfları aşağıdaki gibidir:

ne buyurursın (نه) (8a/11)

neden bilelim (ندن) (9b/3)

ne kılduğunu (نه) (11a/2)

2.2.6. Edatlar

2.2.6.1. Çekim Edatları

Metinde çekim edatları olarak kullanılan örnekler aşağıda gösterilmiştir:

2.2.6.1.1. Yalın Hâl ile Kullanılan Edatlar

dèyü: helāk olsun dèyü (دیو) (16a/3)

gibi: merhem gibi ola (کبی) (13a/1)

içün: ādem oğlu içün hikmet tašnīf êtdün (اچون) (8a/12)

kadar: ne kadar ok ve kılıç toķunursa (قدر) (29b/9)

yine: yumazsan yine olur (ینه) (32a/3)

üzere: üslüb üzere binüb (اوزره) (40a/18)

göre: aņa göre kāğıdı kesüb (کور) (48b/14)

2.2.6.1.2. Çıkma Hâli ile Kullanılan Edatlar

şoŋra: andan şoŋra vāķi⁶ olur (صكره) (19a/1)

bundan şoŋra (صكره) (22b/12)

yudukdan şoŋra muħkem ħuruya (صكره) (31b/11)

ħurudukdan şoŋra ħara boyayı (صكره) (31b/16)

giri: iħinden giri (كبرو) (15a/8)

2.2.6.2. Kuvvetlendirme Edatları

daħı: şu daħı vėrmeyeler (دخى) (19a/18)

taġı (طغى) (38b/7)

2.2.7. Baġlaħlar

Bu metinde tespit edilen baġlaħlar ařaġıdaki gibidir:

ancaħ: at bir ġun duyar ancaħ ‘ilācı budur (انجى) (18b/2)

bile: ħerisinde bile binerdi (بيله) (7a/8)

birle: maştaki birle (برله) (15b/9)

ile: cenk ile mızraġı (ايله) (45a/5)

ki: sebebi budur ki otlarken yılan veyā āħer cānāvar řoħa (كه) (16a/1)

kim: niřānı budur kim şaru şu aħār (كيم) (12b/6)

ve: burunından ve aġzından (و) (16a/10)

nitekim: yaratdı nitekim balıħları (نته كم) (8b/10)

Bunun dışında “niteki” şeklinde de metinde iki yerde geħmektedir.

niteki ebū řālib (نتكه) (5b/2)

mu‘teber (15) degiildir niteki giri ol sāħir (نتكه) (5b/15)

2.2.8. Fiiller

2.2.8.1. şahıs Ekleri

Metinde orneġi bulunan şahıs ekleri şunlardır:

2.2.8.1.1. Zamir Kōkenli şahıs Ekleri:

2. Tekil Şahıs: -sın, -sin/sın, -sın

görürsün (کورر سین) (5b/18), üfüresin (اوفره سین) (12a/12), olasın (اواه سین) (39b/8), :
kaynadasın (قیناده سک) (35b/8), şokasın (صوقه سک) (35a/11), dürtesin (درته سک) (35a/18),
dökesin (دوکه سک) (35b/12)

3. Tekil Şahıs: Ø

gide (کیده) (26b/11), süre (سوره) (31b/11), çıka (چیفه) (39a/19)

2. Çoğul Şahıs: -sız/-siz

koyasız (قویه سز) (32b/12), ri'āyet etmezsiz (ایتمز سز) (48a/18)

3. Çoğul Şahıs: -lar/-ler

boğazlayalar (بوغاز لیه لر) (15b/15), arıdalar (ارده لر) (24a/6), depretmeyeler (دپرتمیه لر) (24a/8),
degirmeyeler (دکرمیه لر) (27a/5)

2.2.8.1.2. İyelik Kökenli Şahıs Ekleri:

1. Tekil Şahıs: -m

dëdüm (دیدم) (2b/4), görem (کورم) (7b/5), diledüm (دلدم) (8b/3)

2. Tekil Şahıs: -ŋ

içersenŋ (ایچرسک) (7b/13), dilerseŋ (دلرسن) (30b/3), istersenŋ (استرسک) (46a/5)

3. Tekil Şahıs: Ø

tutar (طوتار) (12a/8), tura (طوره) (35b/4)

1. Çoğul Şahıs: -dük/-duḵ

gördük (کوردک) (2a/6), geldük (کلدک) (29b/8)

2. Çoğul Şahıs: -ŋuz

olmayasınız (اوميه سكز) (32b/2)

3. Çoğul Şahıs: -lar/-ler

bağlayalar (باغليه لر) (13a/17), vermeyeler (ويرميه لر) (32b/12), dèrler (ديرلر) (50a/4)

2.2.8.1.3. Emir Şahıs Ekleri:

1. Tekil Şahıs: -(a)yın/-(e)yin

èdeyin (ايديه ين) (48a/6)

2. Tekil Şahıs:

Yalın hâlde ya da -gıl/-gil şeklindedir.

bilgil (بيلكل) (36b/2), èyle (ايله) (36b/9)

3. Tekil Şahıs: -sun/-sün

versün (ويرسون) (7b/17), yatsun (ياتسون) (41b/15)

1. Çoğul Şahıs: -(a)lum/-(e)lüm

alalum (اله لم) (8a/16), bilelüm (بيله لم) (9b/3)

2. Çoğul Şahıs: -η

èyleη (ايلك) (7b/4)

3. Çoğul Şahıs: -sünler

ètsünler (ايتسونلر) (7a/7)

2.2.8.1.4. İstek Şahıs Ekleri:

1. Tekil Şahıs: -(a)m/-(e)m

görem (كورم) (7b/5)

2. Tekil Şahıs: -asın/-esin

dögesin (دوکه سن) (15a/5), olasin (اوله سن) (41b/5)

3. Tekil Şahıs: -a/-e

ède (ایده) (19b/19), ola (اوله) (21b/6)

2. Çoğul Şahıs: -siz/-sız

koyasız (قویه سز) (32b/12)

3. Çoğul Şahıs: -lar/-ler

ķatalar (قاته لر) (17b/9), süreler (سوره لر) (18a/4)

2.2.8.2. Fiil Çekimleri

Fiil çekimlerinde sadece bu metinde yer alan biçimler sıralanmıştır:

2.2.8.2.1. Basit Çekimler

2.2.8.2.1.1. Bildirme Kipleri

2.2.8.2.1.1.1. Görülen Geçmiş Zaman

1. Tekil Şahıs: -dı/-di, -dum/-düm

okumadum (او قومدم) (2b/13), eylemedüm (ایلمدم) (6b/8), diledüm (دلدم) (8b/3), kıldum (قیلدم) (9a/6), bağladum (بغلدم) (36b/7)

2. Tekil Şahıs: -duñ/-dün

ètdün (ایتدوک) (8a/12)

3. Tekil Şahıs: -dı/-di

aytdı (ایتدی) (2b/13), oldı (اولدی) (3a/16), yaratdı (یراتدی) (6b/15), buyurdı (بیوردی) (7b /7), ètdi (ایتدی) (8a/19)

1. Çoğul Şahıs: -duk/-dük

gördük (گوردک) (2a/6), geldük (گلدک) (29b/8)

3. Çoğul Şahıs: -dılar/-diler

ıttıldılar (طوتدیلر) (3a/5), geldiler (گلدیلر) (7a/11), kondılar (قوندیلر) (7a/11), etdiler (ایندیلر) (7a/12), kıldılar (قیلدیلر) (7b/7), gezdiler (کزدیلر) (7b/8), aldılar (الدیلر) (8a/17)

2.2.8.2.1.1.2. Öğrenilen Geçmiş Zaman

3. Tekil Şahıs: -mış/-miş

demişdür (دیمشدیر) (4a/10), kalmışdur (قالمشدر) (6b/12), etmişdür (ایتمشدیر) (37b/11), düşmişdür (دوشمشدر) (39b/9), binmişdür (بنمشدر) (47a/19)

3. Çoğul Şahıs: -mışlar-dur/-mişler-dür

binmişler (بنمشلر) (3a/13), yermişlerdür (یرمشلردر) (6b/5), koymışlar (قویمشلر) (8b/3), demişlerdür (دیمشلردر) (40b/18), buyurmuşlar (بیورمشلر) (48b/3)

2.2.8.2.1.1.3. Geniş Zaman

2. Tekil Şahıs: ursın/-ürsin

görürsın (کورررسین) (5b/18), kırtulursın (قورتیلورسین) (7b/13), olursın (اولورسن) (41a/2), bulursın (بولورسین) (41b/3)

3. Tekil Şahıs: -ar/-er,-ur/-ür

olur (اولور) (9a/19), çıkar (چیقار) (11b/11), düşer (دوشر) (13a/17)

3. Çoğul Şahıs: -arlar/-erler

rivāyet ederler (ایدرلر) (3a/12), koyarlar (قویرلر) (28b/6), şoqarlar (صقرلر) (47a/9)

Geniş Zaman Olumsuz: -maz/-mez

3. Tekil Şahıs Olumsuz:

görmez (کورمز) (11a/13), olmaz (اولماز) (28b/8), doymaz (دیمز) (29a/18), тұрмаز (طورماز) (29b/17), içmez (ایچمز) (33a/11), vèrmez (ویرمز) (44a/17)

2. Çoğul Şahıs Olumsuz:

Sadece étmezsiz şeklinde bir örnekte kullanımı mevcuttur:

étmezsiz (ایتمزسز) (48a/18)

3. Çoğul Şahıs Olumsuz:

alınmazlar (النمزلر) (14b/10), dèmezler (دیمزلر) (34b/15)

2.2.8.2.1.1.4. Gelecek zaman

Gelecek zaman ekleri -ısar/-iser, -ıwardur/-ıwardür şeklindedir.

getüriser (کتوریسر) (7a/17), olıwardur (ولیسردر) (7b/2), söyleyiserdür (سویلیسردر) (7b/2), geliser (کلیسر) (7b/3)

2.2.8.2.1.1.4. Şimdiki zaman

Şimdiki zaman eki -yor şeklindedir.

olıyor (ولیور) (8a/11)

2.2.8.2.1.2. Dilek Kipleri

2.2.8.2.1.2.1. Emir-İstek

1. Tekil Şahıs: -em, -eyim, -eyin

ölmeyem (اولمیم) (7b/5), görem (کورم) (7b/5), düzeyim (دوزه یم) (8a/17), yèdükleyin (یدوکلین) (19a/16), vèrem (ویرم) (36b/8), ölem (ولم) (44b/5), èdeyin (ایده ین) (48a/6), bindireyim (بندره یم) (48a/9)

2. Tekil Şahıs:

Yalın hâlde ya da -a/-e-, -gıl/-gil şeklindedir.

çekesin (صاره) (30b/3), koyasın (قويه سن) (15a/8), çıkarasın (چقره سين) (15a/6), çeksin (چكه سن) (35a/16), bilgil (بلكل) (36b/2), èyle (ايله) (36b/9), döndiresin (دونديره سين) (39b/2)

3. Tekil Şahıs: -a/-e, -sun/-sün

yatsun (ياتسون) (41b/15), ola (اوله) (21b/6), ède (ايده) (19b/19), vèrsün (ويرسون) (7b/17)

1. Çoğul Şahıs: -alum/-elüm

bildirelüm (بيلديره لم) (9b/6), bilelüm (بيله لم) (9b/3), alalum (اله لم) (8a/16)

2. Çoğul Şahıs: -η, -(a)sız/-(e)siz

èylen (ايلك) (7b/4), koyasız (قويه سن) (32b/12)

4. Çoğul Şahıs: -(a)lar/-(e)ler, -sünler

èdsünler (ايتسونلر) (7a/7), katarlar (قاته لر) (17b/9), süreler (سوره لر) (18a/4), èdeler (ايده لر) (21b/11), başalar (باشه لر) (27a/4)

2.2.8.2.1.2.2. Şart

2. Tekil Şahıs: -san(η)/-sen(η)

bağsaη (باقسك) (5a/2), içersaη (ايچرسك) (7b/13), yumazsan (يومزسن) (32a/3), dilersen (ديلرسن) (46a/12), olrsaη (اولسك) (46a/5), istersaη (استرسك) (44a/19), sürersen (سوررسن) (32b/7)

3. Tekil Şahıs: -sa/-se

görsa (كورسه) (31a/2), düşse (دوشسه) (36a/16), kopsa (قوپسه) (16b/7), olsa (ولسه) (11a/5)

3. Çoğul Şahıs: -salar/-seler

yèseler (يسه لر) (31a/13), yıksalar (ييقسه لر) (41a/19), kaçsalar (قاچسلر) (44b/14), gelseler (كلسلر) (9a/2)

Şartın Olumsuz Şahıs Çekimleri: -masa/-mese

3. Tekil Şahıs Olumsuz:

dutulmasa (دوتلمسه) (2b/17), gitmese (گتمسه) (12a/12), deprenmese (دپرئمه) (13b/5), turmasa (طورمه) (15b/4), kaçanmasa (قشئمه) (19b/5), yemese (يمسه) (32b/6)

2.2.8.2.1.2.3. Gereklilik kipi

Gereklilik kipi “gerek” sözcüğüyle kurulmuştur.

olmak gerek (اولمق كرك) (5b/6), yarmak gerek (يارمق كرك) (25a/15), binmek gerek (بنمق كرك) (29b/8), kesmek gerek (كسمق كرك) (32b/6), urmak gerek (اورمق كرك) (34a/18), döndirmek gerek (دونديرمق كرك) (38b/17)

2.2.8.2.2. Birleşik Çekimler

Metindeki birleşik çekimler şunlardır:

2.2.8.2.2.1. Geniş Zamanın Şartı: -(u)rsa/(ü)rse, -(a)rsa/-(e)rse, -(a)rlarsa/-(e)rlerse

2. Tekil Şahıs:

içersen (ايچرسق) (7b/13), dilerse (دلرسن) (30b/3), istersen (استرسق) (46a/5)

3. Tekil Şahıs:

olursa (اولورسه) (13a/16), yaşarsa (ياشرسه) (14b/18), belürse (بلورسه) (21b/8), akarsa (اقرسه) (22a/13), işlerse (اشلرسه) (26a/19), düşerse (دوشرسه) (44b/5)

3. Çoğul Şahıs:

ederlerse (ايدرلرسه) (44b/2), alurlarsa (الورلرسه) (15b/10)

Geniş Zamanın Olumsuzu: -mazsa/-mezse, -mazlarsa:

2. Tekil Şahıs:

yumazsan (يومزسن) (32a/7), almazsan (المزسن) (35b/1)

3. Tekil Şahıs:

düşmezse (دوشمزسه) (13a/18), olmazsa (اولمزسه) (14a/1), gitmezse (کیتمزسه) (17a/7), bulunmazsa (بولنمازسه) (35b/17), sağalmazsa (صاغلمازسه) (49a/9)

2.2.8.2.2.2. Geniş Zamanın Hikâyesi: -r idi, -rlerdi

3. Tekil Şahıs:

oturur idi (اوتاررایدی) (3b/6)

3. Çoğul Şahıs:

dérlerdi (دیرلردی) (39a/5)

2.2.8.2.2.3. Öğrenilen Geçmiş Zamanın Şartı: -mişse

terlemişse (ترلمشسه) (18b/19)

2.2.8.2.2.4. Görülen Geçmiş Zamanın Şartı:

3. Tekil Şahıs:

kaldıysa (قالدیسه) (38b/6)

yıkıldıysa (یقیدیسه) (47a/13)

2.2.9. Ek-Fiil

a) Bu metinde isim kökenli sözcüklerin yüklem olarak kullanılmasını sağlayan ek-fiilin şahıslara göre bütün çekimleri bulunmamaktadır.

Geniş Zaman 3. Tekil Şahıs: -dur/-dür

gibidür (کییدر) (24a/16), meşhûrdur (مشهوردر) (27a/12)

Şart Kipi 3. Tekil Şahıs: -sa/-se

olsa (اولسه) (13a/14), uğrasa (او غراسه) (32a/8), sekse (سکسه) (33a/7), ursa (اورسه) (35a/2)

b) Fiillerin birleşik zamanlı çekimleri de ek-fiil yardımı ile yapılmaktadır (bk. 2.2.8.2.2. birleşik çekimler).

2.2.10. Birleşik Fiil

2.2.10.1. İsim+Yardımcı Fiille Oluşan Birleşik Fiiller:

Metinde èt-, èyle-, kıl- ve ol- yardımcı fiilleri, Türkçe ve yabancı kökenli sözcüklere getirilerek birleşik fiil yapılmıştır:

nażar ètmek (نظر ایتمك) (5b/11), dermān èyle (درمن ايله) (7b/11), būnyād kıldı (بنیاد قیلدی) (8b/8), gökçek olur (كوكچك اولور) (9a/19), vaqt olur (وقت اولور) (12b/7), fitil èyleyüb (فتیل ایلیوب) (21a/13), cenk ètmegi (جنگ ایتمگی) (44a/4), rivāyet kılur (روایت قلور) (48b/1)

2.2.10.2. Fiil + Yardımcı Ara Ses + Fiil Şekliyle Yapılan Birleşik Fiil:

şaluvèreler (صالویره لر) (20a/4), koyuvère (قیویره) (21a/14), tókındurıvèr (طوقندریویر) (45a/1), olabile (اوله بیلله) (44b/9)

2.2.11. Fiilimsiler

2.2.11.1. Zarf-Fiiller (Gerundium)

2.2.11.1.1. -a/-e:

ḥamīr gide yağı kala (حمیر کیده یاغی قاله) (12b/9)

2.2.11.1.2. -ınca/-ince:

olınca (اولنجه) (13a/11), varınca (وارنجه) (14a/17), gidince (کیدنجه) (29b/8)

2.2.11.1.3. -ken/-iken:

keserken (کسرکن) (25b/2), var iken (وارایکن) (29a/14), yèr iken (یر ایکن) (30b/11), gelürken (کلورکن) (41a/7), geçerken (کچرکن) (41b/9)

2.2.11.1.4. -(y)u/-(y)ü:

dèyü (دیو) (12a/3)

bağlayü (بغلیو) (35a/8)

2.2.11.1.5. -(y)up/- (y)üp:

ëyleyüb (ايلىوب) (5a/7), tağlayub (طاغليوب) (21a/11), yıkayub (بيقايوب) (33b/8), dèyüb (ديوب) (36b/9), egerleyüb (اكرليوب) (36b/16), koyub (قيوب) (47b/4), arayub (ارايوب) (49b/14)

2.2.11.1.6. -ıcağ/-icek:

olıcağ (اولجق) (3a/2), kaşanıcağ (قشنجق) (29a/14)

2.2.11.1.7. -duğca/-dükce:

varduğca (واردقجه) (25a/15), gitdükce (کيتدکجه) (33b/13)

2.2.11.1.8. -madan/-meden:

görmeden (کورمدن) (17a/10), komadan (قومه دن) (18a/18)

2.2.11.1.9. -dükde/-duğda:

geldükde (کلدکده) (34a/10), olduğda (اولدقده) (40b/4)

2.2.11.1.10. -mağda/-mekde:

komakda (قوماقده) (8b/17), kaçmakda (قاچمقده) (8b/17), getürmekde (کتورمکده) (37b/16)

2.2.11.1.11. -mege/-mağa:

olmağa (ولمغه) (8a/9), binmege (بنمکه) (24a/10), düşmege (دوشمکه) (29b/10), kullanmağa (قوللانمغه) (47a/16)

2.2.11.2. Sıfat-Fiiller (Partisip)

2.2.11.2.1. Geniş Zaman Sıfat-Fiilleri:

2.2.11.2.1.1. -an/-en (< -ğan/-gen):

kesilen (کسلن) yère (13a/9)

kanı akan (اقان) cerāhata (31a/18)

2.2.11.2.2. Geçmiş Zaman Sıfat-Fiilleri:

2.2.11.2.2.1. -mı/-miş:

şınamış (صنامش) kimesneler (11b/19)

urulmuş (اورلمش) ayağı (33a/7)

2.2.11.2.3. Gelecek Zaman Sıfat-Fiili:

2.2.11.2.3.1. -acak/ecek:

çıkacak (چىقاق) yer (28b/18-19)

2.2.11.2.3.2. -maz/-mez:

Olumsuz biçimde geniş zamanı ifade eden sıfat-fiil eklerindendir.

yaramaz (يرامز) yolda (10b/19)

yoldan kayırmaz (قايرمز) at (29b/1)

2.2.11.3. İsim-Fiiller

2.2.11.3.1. -ma/-mek:

içmek (ايچمك) (48a/7)

2.2.11.3.2. -ma/-me:

kişnemeye (كشنيه) (11a/11)

2.2.11.3.3. -ış/-iş:

karış (قارش) (41b/12)

2.2.11.4. Fillerde olumsuzluk

Fiil kiplerinde olumsuzluk -ma/-me ekleri ile yapılır. Olumsuzluk ekleri fiil kök ya da gövdesine getirilir. Geniş zamanın olumsuzu -maz/-mez ekleri yapılır.

yemez (يمز) (10b/18), söylemeyeler (سويلمه لر) (29a/18), koymaz (قويماز) (30b/5)

3. BÖLÜM: METİN

[1b]

(1) hazā kitāb-ı baytārname (2) bismillāhi'r-raḥmāni'r-raḥīm (3) tesbīḥ ve taḥmīd ve takdīs ve temcīd ol kerīm-i rabb-i mecīde ki insānı (4) ve le-ḳad kerremnā benī ādeme ve ḥammelnāhüm fi'l-berri ve'l-baḥr maẓmūniyla ser-efrāz ve envā^c-ı bāḳīyeden (5) ve zellelnāhā lehüm fehimhā rakūbuhum ve minhā ye'külüne mefhūmiyla mümtaz ve aṣḥāb-ı (6) ḳaddet ve erbāb-ı meknīyeti ve'l-ḥayl ve'l-bigāl ve'l-ḥamīr ata ta'alluḳ olıncaḳ (7) ed'iyeyi ve ḥavāṣ ḥastalansa oḳıncaḳ da'avāt-ı me'sūre ve ḥīn-i rükūbda (8) meşḡūl olcaḳ kelimāt-ı ḳur'āniye ve eḥādīs-i nebevīyye ve āsār-ı şāḥābe ve anuḡ kendü (9) lisānı ile olan da'avāt-ı müstecāba ve bed-ḥū olanlara ve firār olanlara oḳıncaḳ (10) raḳabeler beyānındadır cümleden biri sābıḳa zıkr olınan ḥadīs-i şerīfdür ki (11) الخيال معقو ذنبو اصيها ḥadīsidür bir altun ya bir gümüş (12) levḥ üzere ḳazıdub zeyline şadaḳa resūlullah 'aleyhi's-şalāvatü ve's-selām (13) dēyü ḳazıdub perçemi altında getürmek kitāb-ı 'ulemādan mervīdür ki zāhir

[2a]

(1) delīlleri ve tecrübeleri vardur ve ṭavus-ı istiḥvānuḡ maẓarrat-ı 'ayn def'iyiçün (2) ta'lik etmek mücerrebdür nitekim ḡazvīnī maḥlūḳ-ı 'acāyibde beyān etmişdür ṭavşan (3) topuḡı daḡı ta'lik olınmaḳ ziyāde eyüdü şāḥibü'l-keşşāf rebī'u'l-ebrarda (4) böyle demişdür ki 'acā'ib-i maḥlūḳātda eger ḳurd döşini ata ta'lik olına aḳrānı (5) olan atlarıla ḳoşulsa keçi ve at hevesinden 'ömr geçüren pīrlerden ba'zısından (6) gördük ḡinzır dişiḡ ta'lik ederler def-i maẓarrat-ı 'ayn içün ve at (7) aḡurında ḡinzır ḳorlar ve ba'zan emrāz içün lakin ehl-i şer'ini (8) aḡa icāzeti yokdur ammā at aḡurında aḡyānā ḡarmel ki fārsīde (9) sipenderdür türkīde

yüzerlükdür buhūr olunmak gezend-i çeşmden amāndur (10) dēyü meşhūrdur faşl ata süvār olıcağ zamānda meşğūl olıcağ (11) da'avāt-ı mervīyeden kelām-ı cāmī'-i meşhūr ḥazret-i risālet-penāh buyurmuşlardur ki (12) bir kimesne ata biner olduğda bunı بسم الله الذى لا يضرع وانا الى ربنا لمنقلبون الحمد لله (14) اسمه شىء سبحانه ليس له سمى سبحانه الذى سخرلنا هذا وما كنا له مقرين (13) seyyidinā muḥammed 'aleyhi's-selām ol at cevāb vērüb dēye ريك الله لك فى سفرك وانحجه (17) عليه من مؤمن خفت ظهري و اطعت ربك واحسنت الى نفسك (16) بارك الله ki بارك الله تعالى على ربالعالمين و صلى الله حاجتك ya'nī mü'min ol kelimāt-ı (18) şerīfeye meşğūl olıcağ at daḥı aḡa bu yüzden du'ā ve senā ēde atıñ (19) du'āsı müstecāb olması 'an qarīb beyān olunur inşā'llāhu ta'ālā

[2b]

(1) faşl 'abdullah bin mübārek raḍıyallāhü ta'ālā 'anh rivāyet ēder ki gāzāya (2) çıkdum idi yolda atum ḡasta oldı düşdi nā-gāḡ bir güzel şūretlü (3) ve ḡusn-i rāyīḡalu kimse uğradı baḡa aytdı ki ister misin ki atına süvār olasın (4) ben daḥı ne'am dēdüm pes mübārek elin atıñ cebhesine koyub saḡrısına (5) varıncaya dek şıḡadı ve bu du'āya meşğūl oldı اقسمت وبقدره قدرة الله و بسلطان (7) العلة بعزت عزت الله و بعظمت عظمت الله و بجلال جلال الله (6) عليك ايها 'abdullah انصرفت (9) و بما جرى به القلم من عبد الله و بلا حول ولا قوة الا بالله (8) سلطان الله و بلا اله الا الله bin mübārek aydur hemān at silkindi ve ol kimesne (10) üzengüme yapışub süvār ol dēdi fi'l-ḡāl süvār olub yoldaşlarıma (11) ērişdüm yarındası a'dāya zafer nā-gāḡ ol kişiyi öñümüzden geḡer gördüm (12) āşināluḡ ēdüb sen kimsün dēdüm meger ḡazret-i ḡızır 'aleyhi's-selām imiş (13) 'abdullah bin mübārek aytdı bu du'ā-yı şerīfī hicbir ḡasta üzerine okumadum (14) illā şıḡḡat buldı bu maḡūle ḡavāşuñ okumasında nece nef' müşāhede olunursa (15) yazdırub ta'līḡ olunması daḥı öyledür ba'zan 'ilel ve emrāz 'arız olmağdan (16) emīn olur inşā'llāhu ta'ālā faşl ḡabīb-i ekrem şallallāhi 'aleyhi ve's-sellemden (17) ibn

mes'ūd rivāyet eder ki kaçan birinizin bir şahrāda atı kaçsa dutulmasa nidā (18) édüb يا
عبدالله déyesin allāhü ta'ālānıñ ol maqamda (19) hāzır olan maḥlūkātı atı tutalar imām-
ı muḥyi'd-dīn nūri ḥazretleri

[3a]

(1) buyurlar meşāyihdan ba'zısı şöyle ḥikāyet ederler ki tavarı kaçmış imiş şöyle (2) zann
ederim ki katır ola bu ḥadīsi bilür imiş meşgūl olıcaḵ fi'l-ḥāl firārdan (3) firāra rücu' édüb
turmış mezbūr imām-ı muḥyi'd-dīn nūri buyurmuş ki (4) ben dahı cemā'atle seferde idüm
bir kimsenün tavarı kaçdı ol kelime-i şerīfeye (5) meşgūl oldum fi'l-ḥāl tavarı varub tıtdılar
faşl bed-ḥū (6) olub ayağıla veyā ağız ile mūzīlük édüb ya ḥārūnluk eden (7) ḥayvānuñ ve
şıbyānuñ ve ḥizmet-kār kısmınun kulağına bu āyet-i kerīmeyi okıyalar (8) risālet-penāh
'aleyhi's-selām ḥazret-i enes rivāyet eder imām suyūṭī (9) cāmī'-i kebīrde ibrāz eylemiştir
ola (11) ve ürkek (11) من فی السموات والا رض طوعاً كرهاً والیه ترجعون (10) افغير دين الله يبغونه وله اسلم
ḥayvāna kul e'ūzu birabbi'l-felāk sūresin okıyalar mündefi' ola (12) bi-izni'l-lāhi ta'ālā
yeterrehü ḥazret-i enesden rivāyet ederler risālet-penāh (13) 'aleyhi's-selām katıra
binmişler idi ürkdı ziyāde ḥareket eyledi resūlullah (14) pek tutub çekdiler andan aşḥābdan
bir kimesne kul e'ūzu birabbi'l-felāk (15) sūresini kıra'at eyle dēyü emr eyledi ol sūrede
kıra'at olınacak katır (16) sākin oldı faşl şıblī iki cihān faḥrī muḥammed muşṭafādan (17)
rivāyet eder buyurmuşlar ki فجر فيدعوا بهذا الدعاء اللهم من حولتي (18) مامن فرس الا ويؤذن له عنده كل
ya'nī hicbir at yokdur illā her şabāḥ (19) من بنى ادم وجعلتني له

[3b]

(1) namāzı vaḳtinde aña du'āya izin vērİLür böyle du'ā eder ki yā rabb şol kimesne ki (2)
beni aña maşar eylediñ beni aña mālından ve ehlinden sevgülü eyle bu ḥadīs-i şerīf (3)

müstedrek nām kitābda daḥı rivāyet eder ḥadīs ṣaḥīḥdür dēmişdür kütüb-i sitte (4) aşḥābından imām nesāī sünen adlu kitābında rivāyet eder ki ebū ‘ubeyde aytdı (5) mısır feth olındukda her kişie bir otlaḳ ta‘yīn olındı cümleden ebū zer (6) ḥazretleri daḥı bir otlaḳ edinüb atıñ anda otarur idi ol ṭarafa (7) uğrayub yā ebā zer mā ḥaze’l-feres dēdi ebū zer aytdı bu at müstecābü’-d- (8) da‘vedür muşaviye aytdı at cinsi daḥı du‘ā eder mi du‘āsı müstecāb (9) olur mı ebū zer aytdı ne‘am bir gece yokdur ki illā at anda rabbū’l-‘ālemīnden (10) du‘ā edüb aydur اللهم فاجعلني احب اليه من اهله (11) رب انك سخرتني لا بن ادم وجعلت رزقي في يده ebū zer aytdı atıñ (12) ba‘zısınuñ du‘āsı müstecābü’-d-da‘avete olanlardandur öyle zann ederim teznīb (13) atıñ ‘atīk ve necīb olmasına delālet eder ‘alāmet-i vefirān-ı tecarüb ve imtiḥān (14) ile ihtiyār ētdükleri şıfatı beyān eder atıñ necātına ve ‘ıtkına delālet (15) eden ammā atıñ biri oldur ki ḳulaḳları ince ola ve tepeden bitmiş ola (16) başı müdevver ola ve gözleri büyük ola sīnesi vāsi‘ ola ve cevfi ola (17) bu ḥuşūşa ‘adl-i ‘ālemü’ş-şu‘arā ve eş‘arū’s-süleḥā ibn düreyd ḳaşıde-i maḳşūre (18) meşhūresinüñ bu beytidür ki elfaz-ı ḡarībesi ve lugāt-ı ‘acībesi şāḥibinüñ (19) ‘ulūvv-i şānına vesm u mekānına ḥüccet-i ḳaṭıa ve būnye-i satı‘adur

[4a]

(1) يدبر اعليطين في مملومة الى المومجن بل لحاصن اللائ ma‘nāyı (2) beyt budur ki beyān-ı sābıḳda zıkr olınan at yedir ya‘nī döndürir (3) a‘līṭeyn ya‘nī iki ince ḳulaḳları fī memlūmet bir müdevver başda ile’l-mūcīb (4) şol iki gözleri ile ki bi’l-ḥāşinu’l-lā’ī yābān şıḡırı gözlerine (5) beñzer e’l-ḥāşın baḳışlu demekdür gözler murāddur lāy ‘alā vezni yābān (6) şıḡırıdur şāriḥü’l-ḳaşıde ve yestecib fi’l-feres riḳḳatü’l-zīn ve enḳābahā (7) وسعة العين وتدوير الزاس ya‘nī atıñ ḳulaḳı ince olub (8) dıḳ ṭurmak ve başı degirmi olub gözi ve sīnesi

ve karnı vāsi‘ olmak ehl (9) yanında maḳbūl ve maḥbūbdur daḥı boynı dibi muḥkem olub eger yeri mestūr olub (10) düz olmak delīl-i necātdur nitekim fāzl-ı mezbūr kaṣīde-i mezkūrda demişdür (11) مداخل الخلق رجب شجره مخلوق الصهوة ممسود وای مداخل الخلق (12) boynı muḥkemdür receb vāsi‘adur şecere ağzı şecere keser şöyle cümle ağız demekdür (13) maḥlūlu düzdür el-şahve arkası memsūd muḥkemdür vay verdi vezninde (14) şulb demekdür daḥı boynı yüksek olub ve boynının dibi etlü olub (15) ön ayakları arası vāsi‘ olur sinirleri muḥkem olmak memdūḥ olur nitekim (16) demişdür ki sāmiyü’t-telīl في وسيع سميع (17) sāmi yüksek el-telīl boynı fī vāsi‘ boynı dibi muf‘am etlü raḥb (18) vāsi‘dür ol ayakları emniyātü’l-‘acī sinirleri muḥkem daḥı atun omuzı (19) ile şaḡrısı mā-beyni birbirine qarīb olub başıyla kuyruḡı mā-beyni ba‘īd olmak

[4b]

بعيد ما بين القذالى (2) قریب ما بين القطاة والمطا (1) ‘alāmet-i aşāletdür nitekim şā‘ir-i sāḥir demişdür (3) kıtātıyla meṭākı kıtāt atun egerden ya‘nī yakındur mā-beynü’l-kıtāt ve’l-meṭā (4) yèridür ba‘īd ırakdur mā-beynü’l-kuzālī ve eş-şalā taşra kalan yèridür meṭā tamām eger (5) kuzāl atun yularıdır ve bağlanan yèridür şalā kuyruḡının iki (6) başıyla kuyruḡı dibi (7) و مثل هزالفرس عندهم (7) عزیز کریم (7) cānibine dèrler kaṣīde-i mezbūr şāriḥi aydur (8) hıffetde ve kıç ayakları daḥı uzunluḡda böğürleri āhū bögrine müşābih olmak arḡalukda (9) olmak evşāf-ı memdūḥ olınandandır nitekim (10) kaṣīde-i lāmīyyesini ki mu‘allaḡat-ı şā‘ir-i meşhūr şāḥib-i mu‘allaḡa imrū’l-kays (11) kendü bindügi at ve şıfatında له ايطلا ظبی و ساقا (12) نعمة و ارعاء (12) ya‘nī lehu ol at içün var idi itāl zıbī (13) geyik böğürleri itl heykel vezni üzere bögrü demekdür ve sāḡā (14) ne‘āme daḥı deve kuşu ayakları gibi

ayağları var idi vāriḥā-ī serḥān (15) daḥı kurd yelmesi var idi ve takrībü tetfel daḥı dilkü yavrusı yorğası (16) var idi serḥān sırtlan kurdıdur tetfel iki ta ile ba‘dehümā ta-i maẓmūme (17) ile dilkü yavrusıdur daḥı atıñ iki gēñleri ayru olub yanları vāsi‘ olub (18) kıyruğı ferci dibiñ örtmek ve kıyruk toğrı olub bir yanına māil olmamak (19) ziyāde necābete delālet eder nitekim şā‘ir-i mu‘allaḳa-i meşḥūreniñ bir beytinde (20) dēmişdür ضليع اذاستد برنه سرفرجه
بضاف فويق الارض ليس

[5a]

(1) باعزل dēmek olur ki ol atıñ eyegüleri şol iri cevfi vāsi‘ (2) idi kıyruğı gür idi şol mertebede kim ardından baḳsañ ferciñ örter (3) idi ve bir tarafına egri degül idi a‘zel kıyruğını egri tutan ata (4) dērler şāriḥ ḳaşıdede dēmişdür و سبوغ ذنبه من دليل عشقه و كرمه ya‘nī (5) atıñ kıyruğı gür olmak delīl-i ‘ıtk ve keremdür ya‘nī delīl-i delīl aşāletdür (6) şā‘ir-i mezbūr dēmişdür ya‘nī imrū’l-ḳays bu ḳaşıdesinde daḥı bu maẓmūnı (7) ifāde ēyleyüb dēmişdür الها ذنب مثل ذيل العروس تسديها فرجها من دبر (8) ya‘nī ol memdūḥ olan atıñ kıyruğı var idi ki ‘urūs ētdigi gibi ṭavīl (9) ve ‘arīz ol kıyruk ile ferciñ sedd ēdüb ardından naẓar ēdene göstermezdi (10) daḥı atıñ a‘zasında bēş yeri tīz ve muḥkem gerekdür evvel gözi ikinci yüregi (11) üçünci ḳulağı dördünci topuğı bēşinci incügi ve daḥı yüzi lağır gerekdür nitekim (12) fūrūsān-ı ‘arab ve būlegā-yı benī hāşimden ḥazret-i ‘alī keremallāhü vechenün babası (13) ebū ṭālib bir ḳaşıde-i lāmīyyesinde dēmişdür الا فضل الا فضل (14) حديد خمس لهن حره مادث حديد الطرف حديد القلب حديدالاذن (15) اراد بحديد خمس دēyü anuñ şerḥ eden şāriḥ dēmişdür واللهن الضامر اللزى ليس بنمتفع حديدالطرف (16) حديدالكعب حديدالو ضيف (17) tīz olandur حديد القلب çeri olub ma‘rekiden ve ḍarb-ı ḥarbden ürküb (18) ḳaçmayandur حديدالو ضيف (19) topuğı istiḥvānı muḥkem olandur حديدالو ضيف (19) topuğı istiḥvānı pek olandur

[5b]

(1) dağı atun a'zasında altı nesnesi 'arīz gerekdür ya'nī enlü yaşşı gerekdür (2) niteki ebū ṭālib bin 'abduallah beytiyle işāret etmişdür عريض ست لهب (3) ṣāriḥ- i dīvān ebī ṭālib (4) şerhinde demişdür kavluḥü 'arīzü'l sitt ya'nī 'arīzü'l-cebhe 'arīzü'l- (5) şadr 'arīzü'l-mā-beynü'l-verkīn 'arīzü'l-'aciz 'arīzü'l-baṭn 'arīzü'l medār (6) rāḥiyyü'z-zahr ṣāriḥ buyurur ki atun alnı enlü olmak gerek ve gögsi (7) enlü ve iki budlarının arası açık olmak ve belinden aşağısı enlü ya'nī (8) vāsi' olmak ve karnı enlü olmak ve arkası yaşşı olmak mu'teberdür 'arīzü'l-baṭından (9) murād sepetlü olup iki kemükleri irü olup cevfi vāsi' olmaḥdur (10) hattā at 'ilminden māhir olan üstādlardan mesmū'dur ki at alan kimse bārī (11) hīc bilmezse bindirüb ardından naḥar etmek gerekdür eger ardından baḥduḥda (12) iki yanından sepeti görünür ise ḳabūl etsün her ne ḳadar aruḥ ise kendü zeyn (13) düşürür cefāya taḥammül eder ve yoldaşluḥ gelür meger ziyāde yaşlu ola murād-ı 'arīzü'l- (14) baṭından budur yoksa karnı ziyāde müntefiḥ olup şişik gibi görünmek mu'teber (15) degüldür niteki girü ol sāḥir ve şā'ir beyān bir ḳaşıde-i uḥrāsında bu maẓmūnı ayān (16) edüb demişdür طویل اللبيب قصيرالخرام طویل اللبيب (17) ya'nī demek olur ki ol ebyāt sābıḳada memdūḥ olan atları (18) görürsin perçemi uzunlar içinde sīneleri uzunlar içinde ḳulağı ḳışalar içinde (19) ya'nī şadrları vāsi' olup sīne bendleri uzun ola demekdür ḳaşırü'l-ḥirām

[6a]

(1) şerhinde ṣāriḥ demişdür ki ya'nī طویل اللبيب طویل اللبيب (2) demişdür يريده انه (3) ve a'zasının tüyi kırık olmak nitekim şā'ir-i mezbūr ḳaşıde-i mezkūrenün (4) bu beytinde taṣriḥ edüb demişdür وخرده

الشعر وسمحوجة (6) يريد بجرءاء فرسا قصيرة ki يريه النقايع بعدالحلب (5) كابظى سمحوجة طواها طويله ma'nāyī beyt budur ki ol medh olınan atları (7) şol āhū gibi tüyi kırık olur başıyla kıyruğı mā-beyni uzun olan atlar (8) içinde cerdā-i ceridiñ müennesdür tüyi kırık demekdür (10) طواها النقايع بعدالحلب ma'nāsınadur جميله طويله (9) سمحوجة حايه بعده süd içdüğü vakıtden sonra ıslanmış arpadur demekdür diyār-ı 'arabda süd (11) içirdükleri ma'rūfdur arpa 'alafı ısladub vèrmek hod bu vilāyetde (12) dağı müsta'meldür at fenninde māhir olanlar buyurmuşlar ki atun dişleri ince (13) olmak ve sık olmak ve üst dudağı alt dudağından uzun olmak (14) ve burunı yüksek olub genç olub vāsi' olmak ve saçı sık olmak (15) ve a'zasınun tüyi kırık olmak ve tırnağı uzun olub siyāh olmak ve topuğı (16) degirmi olmak ve gögsi ve sağrısı genç olub budınun ic yüzü etlü (17) olmak ziyāde memdūhdur it ellü ve sağn bileklü ve dilkü budlu ve arslan (18) sīnelü olmak mezmūmdur ve kirpügi ve ülbi kara olmak mu'teberdür ve sağ (19) eyegüsi ile şol eyegüsi berāber olmak mergūbdur ve bu nişānlar bir atda bulınıcak

[6b]

(1) mümkün olan bahā ile almak mergūbdur ya'nī münāsibdür atlar içinde torı at (2) laṭīf olur huşūşa ki hurmayī torı ola eger hayāsı ve budı arası (3) ve gözi ve dudağı kara ola ısıya ve şavuğa devīr şarı at yèlesi ve kıyruğı (4) siyāh olmak gāyet laṭīfdür siyāh at dağı hūbdur ammā bed-hū olur dèrler (5) ve allāhü a'lem bu zāt maqbūl degüldür haylī yermişlerdür ammā bu 'abd-i za'īf tecrübesinde (6) kır atda şermendlük ve hoş hurūş ve yakın meydānlar segirdmegi (7) ve cüst-ı çālāk olmağı muḳarrer anladum nihāyet şavuğa duymaz dèrler (8) anı tecrübe èylemedüm ve'l-ilmü biḥaḳīkatü'l-hāl 'indillahi'l müte'āl fātiḥa-i şerīf bir ayete'l-kürsī (9) bir sūre-i tebbet iki ihlāş-ı şerīf üç kırk dāne çörek otınun

(10) her birisinin üzerine ‘adedleri miḳdārı okıya ve at boynına bağlaya allāhuḡ (11) hıfz ü emānında ola ol ata bir göz degmeye küçük üstāddan bize (12) yādigār ḳalmışdur ḡayr ve du‘adan unutmayalar (13) bismillāhi’r-raḡmani’r-raḡīm (14) şükr ü sipās ol ḡālīḳa kim ‘ālemī ‘ademden vücuda getürdi ve kendünün şun’ı birle (15) cemī’siḡ yêrlü yêrince laṡif ve şerīf yaratdı ve’s-şalātü ve’s-selām ‘alā seyyidinā muḡammed (16) ve ‘alā ālihī veşāḡbihi ecma‘in emmā ba’d bilgil kim bu kitāb-ı bayṡarnāme taşnīf olındıḡına (17) şöyle buyurmuşlar ki mā-taḳaddemden gelen ‘ālimler ve fāzıllar iskender şāḡ (18) zü’lḳarneyn oḡlı idi ‘azīm heybetlü ve ḳuvvetlü pādişāḡ idi şarḳa ve ḡarba ḡükm (19) éder idi bu resmi salṡanat içinde dört yüz pāre şehir yaptı kim aḳall şehir

[7a]

(1) eşbunek ve kārḡuyā ve ākārḡuyā ve nesterīn ve ‘ammān ve keşmīr ve ḡıṡāy (2) ve semerḳand ve herī-i mışır ve iskenderīye ve anṡākīye ve ne kim bunlara benzer şehir (3) var ise bir gün kāşān vilāyetinde meclise oturmuş idi yēyüb iḡerken (4) nā-gāḡ ḡürmüz vilāyetinün ḡavāsıḡ ve ḳazāsıḡ be-gāyet medḡ étdiler (5) işitdi ziyāde begendi ve diledi kim geḡüb vara ve anda daḡı bir mu‘azzam şehir (6) bünyād éde der-ḡāl aristatālīs vezīri ḡaḡırdı aytdı cemī’ leşker (7) yaraḳ étsünler ve mi‘mārlar gelsünler dēdi şubaşılara ḡaber étdiler otuz iki biḡ (8) er var idi süvār olur ve on iki peyḡamber ḡerisinde bile binerdi ḡızır (9) ve ilyās vesāṡetince ḡizmet éder idi ‘aleyḡüme’s-selām her gün yüz mut (10) tuz ḡarc olunur idi ḡünki iskender şāḡ ‘azm yaraḡıḡ ḳıldı leşker (11) bindi geldiler ḡürmüz ḡaddına ḳondılar emr étdi ceyḡūn şuyınuḡ kenārında (12) bir şehir-i mu‘azzam bünyād étdiler ceyḡūn şuyından kesdirdi içine aḳıtdı ve ma‘mūr (13) ābādān étdi bu şehri ve bu leşkeri ḡördi kendünün ‘azametine ta‘accub (14) ḳıldı dēdi kim zehī pādişāḡ kim bir ḳulına cemī’

dünyāsını bağışlar ve cemî^c (15) hılayık anuñ hükmüne muñî^c ve münkād olur ve bu ta‘accub içinde iken aristañālīs (16) hekîmi çağırđı dēdi kim yā hekîm tebārekallāh ve ta‘ālā benüm gibi bir pādişāh dünyā (17) sarāyına getürmedi ‘acabā getüriser mi dēdi aristañālīs remil urdı usturlābı (18) getürdi buldı ve aytdı ey şāh-ı cihān senüñ gibi bir pādişāh gelmedi (19) velākin gelecekdür aña dāvud oğlı süleymān dērler ‘aleyhüme’s şalāvatü ve’s-selām

[7b]

(1) ve senden ‘azametlü olıserdür cemî^c vuñuş u tıyūr ve ins ü cin ve dīv ü perî (2) aña söyleyiserdür ve cemî^csi aña muñî^c ve fermān-ber olıсарdur ve tahtıñ yel getüriserdür (3) ve şarkā ve ğarba buyuriser bir sâ‘atde varıсар geliser tırfetü’l-‘ayn içinde cihānı (4) geşt ediser skender çün bunu işitdi dēdi kim baña bir çāre ēyleñ kim (5) ölmeyem anı görem hekîm aytdı ölümē çāre yokdur velākin karanguluğ içinde (6) bir şı vardur aña āb-ı hayevāt dērler ele getüresin ve andan içesin ölmeyesin (7) dermān bulasın dēdi pes skender buyurđı yarak kıldılar bir ay miğdārı karaguluğda (8) gezdiler bu dañı bir kışşadur başka fi’l-cümle ol şı hıżra ve ilyāsa (9) müessir oldı gördiler çıkdılar bir kimesne anuñ nişānıñ ve haberıñ vērmedi (10) bu melāletde iken skender hasta oldı aristañālīs hekîmi çağırđı dēdi ki (11) baña dermān ēyle yoğsa helāk oldum dēdi aristañālīs aytdı bu senüñ (12) rencine asmā renci dērler belğ şehrinüñ içinde bir çeşme vardur eger ol şıdan (13) dermān edüb getürüb içersen bu rencden kırtulursın dēdi hükm ētdi (14) havzla getürsünler dēdi belğde bir kulı var idi adı hüсреv idi (15) kāğıd yazdılar adam şaldılar ki tız ol şıyı vēr dēyü haber ve kāğıd hüсреve (16) ērdi bildi kim iskendertendür bu şı cāndur vērmem dēdi tā beni āzād ētsün (17) ve kızını baña vęrsün andan ben aña bu şıdan vęrem bu haber iskendere ērişdi (18)

ğuşşalandı ve ğazaba geldi irāc adlu bir vezīri var idi aña leşker vėrdi (19) gönderdi ħaber ħüsreve ėrişdi karşı çıktı uğraşdı irācı şıdı

[8a]

(1) maĥbūs ėtdi ħaber çün iskendere ėrişdi ġāyet ta‘accub ėtdi taymus adlu (2) bir vezīri var idi aña daĥı leşker vėrdi vardı ħüsrev ile uğraşdı (3) anı daĥı şıdı maĥbūs ėtdi ħaber iskendere ėrdi dėdi kim ya‘nī ħul böyle fużüllük mı (4) kılur emr ėtdi leşker bindiler ħaber ħüsreve ėrdi bildi kim ħarınca üzerine süleymān gelür (5) yat u yaraĥ ėdüb ħişāri azık ile tıldırdı ve ħapuların perkitdi (6) ve kūh-ı māhında ħaber vėrdi ve cāzūlar getürtdi arĥa yardım ėdindi (7) çünki iskender ėrişdi ħal‘a ħişār ėtdi ma‘a‘l-ķışşa üç yıl (8) ol şehri muĥāşara ėtdi almaġa çāre olmadı be-ġāyet kıtluk oldu (9) çeri za‘īf oldu ve hem atlara renc olışdı atlar helāk olmaġa başladı (10) leşker skendere şikāyet ėtdiler kim ey pādişāh-ı cihān atlarımıza maraž vāķi‘ (11) oldu helāk oluyor ne buyurursın aristaṭālīs ħekīmi çağırdı (12) bu ħālī dėdi kim ādem oġlı içün ħikmet taşnīf ėtdün nola bu civānlar (13) içün daĥı bir kitāb düzesin yolda izde bir renc vāķi‘ olıcaĥ (14) anuġla ‘amel kılalar evvel şıĥḥat bulub helāk olmaya eger bunlar şāmitdür ammā (15) sipāhīnün sāz ve selebi atdur aristaṭālīs vezīr aytdı kim maşlaḥatdur ki bizden (16) sonra yādigār ħala bizi du‘ādan unutmayalar belĥ şehrin alalum göñül şādān (17) olsun düzeyim dėdi az zamān geçdi şehri aldılar ħüsrevi helāk kıldılar (18) ol şudan iskender içdi şıĥḥat buldı aristaṭālīs ħekīmi çağırdı dėdi (19) ol daĥı pādişāhuġ sözini ħabūl ėdüb bu kitābı taşnīf ėtdi

[8b]

(1) bayṭār-nāme dėyü ad koydı velākin bu za‘īf ve naĥīf ḥācī muĥammed ibn ḥācī ‘alī (2) aķsarāyī aydur bu kitāb elüme girdi ‘acem dilince perākende idi tebdīl (3) ve taġyīr olmış

ve hem içinde haylî müşkil otlar koymışlar diledüm ki ben daḥı ‘alā kadara (4) bu kitābı türkî dilince düzem tā mübtedîlere āsān ola ve hem okıyanlar bizi (5) du‘ādan unutmayalar ammā bilgil kim ḥaḳḳ sübhānehu ve ta‘ālā bu kevn ü mekānı ve bu (6) kamu ‘ālemî yarattı ‘anāşır-ı erba‘dan mürekkeb kıldı ve bu dört ‘anāşır dedigümüz (7) ma‘rûfdur ve meşhûrdur od ve şu ve yel ve toprakdur ve bu dördini cem‘ (8) eyledi biri birine muḥālif iken ādemi bünyād kıldı cemî‘ nesneden şerîf ve güzîn (9) yarattı ve kendünün şan‘ını bildirmek için fe-tebāraka’llahü aḥsenü’l-ḥālîkım (10) ammā bilgil kim falān şeyi ‘anāşırın müfredinden yarattı nitekim balıklar (11) ve denizde olan cānāvarları şudan yarattı ve ağaçları ve yemişleri toprakdan (12) yarattı ve yırtıcı cānāvarları oddan yarattı ve kuşları ve atları yelden (13) yarattı imdi bilgil kim pādişāhluk tizgini dört dürlü merākib (14) üzerinedür evvel ‘ālim ve fāzıl ve müdebbir vezîr gerekdür ve hem şefkatlü (15) ola sâni ḥazîne tolu māl gerekdür sâliḥ ri‘āyet düz olmak pādişāh (16) şefkat ve mihribānluk gerekdür rābi‘ sipāhî kavî ve tuvān yigit gerekdür (17) ammā cemî‘ ālātdan at yegrekdür komaḳda ve kaçmaḳda ve şavaşda ve ‘ayşda (18) ve her dürlü hâlde at gerekdür zîrā şāhibini murāda erişdirür ve hem (19) dünyā ‘imāretleri bunların toynağı sebebiyledür bu i‘tibār ile kim bir kişinün

[9a]

(1) bir uzak kaçdı olsa ol at anı maḳşūdına erişdirür eger bir (2) pādişāh bir iklîme sefer etse leşker at arḳasına gelseler erişürler cihānı (3) ḥarābe vēriler pes imdi bu i‘tibār üzere be-her hāl at adama gerekdür (4) şā‘ir aydur beyt er gerekdür kim cihānda bine at erdi (5) maḳşūdına her kim bindi at neşri imdi bilgil kim bu bayṭār-nāmeyi on (6) bāb üzerine binā eyledüm ve her bābı bir kaç faşl üzerine müştehil kıldum tā mübtedî (7) olanlar zahmet

çekmeye bābü'l-evvel atların eyü ve gökçek (8) 'alāmetlerin beyān eder bābü's-sānī atların eyü ve yavuz şıfatların (9) beyān eder bābü's-sālīs atların ve yaşların beyān eder (10) bābü'r-rābi' atların başında olan renclerin beyān eder bābü'l-hāmis (11) atların boynında olan renclerin beyān eder bābü's-sādis (12) atların içinde olan renclerin beyān eder bābü's-sābi' atların ayakta (13) olan renclerin beyān eder bābü's-sāmin atların gevdesinde olan (14) renclerin beyān eder bābü't-tāsi' atların ısıtmasını ve 'ilāclerin beyān (15) eder bābü'l-'āşir atların tedbīrleri ve tahfīflerinin beyān eder (16) el-bābü'l-evvel atların eyü 'alāmetlerinin beyān eder eyü (17) atı yalnız yürekli ve gökçek adama benzer derler bir kişi kim yüzi gökçek (18) ola ve heybetli ve uzun boylı hūb şüretli laṭīf şekli ola ve hoş (19) āvāzlı olsa hūyı daḥı gökçek olur ve şol kişi kim zıst şüretli

[9b]

(1) ve çirkin sīretli ve kısa boylı endāmlu ve ḥar āvāzlı olsa andan hergiz (2) eyü hūy gelmez ḥazret-i 'alī radıyallāhü ta'ālā 'anh şordılar eyü yavuz adamı (3) neden bilelüm aytdı her kişiyi kim gözi görüb sevse andan fā'ide bulunur (4) ve gönlü sevmediğini tecrübe edüb göresin andan ḥayr gelmez bilkim ziyān (5) gelür pes atlar daḥı bu i'tibārca olsa gerekdür ammā atların eyü 'alāmetlerinin (6) bildirelüm eyü 'alāmeti oldur kim yüzi gökçek ve tomalıc gözli olur (7) ve kulaqları ince kāmış yapraklı ola ve iki kulağı arası gēn ola vaşak (8) dişli ola deve dişli olmaya katı çeyneye ve uzun dudaklı ola ve yumrı (9) alınlu ola toğuz süksünli olmaya yēlesi ve kıyruğı uzun ola geyik (10) yüzlü ola ve öküz omuzlu ola ve yoğun ve incikli ola ve yüce boylu (11) ola ve uyluğı tolu ve kücücük böğürleri ola ve iki göz ve sīnesi açık (12) ola tar olmaya ve gēn sīnelü ola ve çok yüksek daḥı olmaya miyāne ola (13) bunda tüy olmaya ve kıçı kim arası gēn ola ve kirpükleri ve öñi ve ardı (14) ve saçı

kara ola ve eti ênlü ola ve tîz görür ola ve iki kıcınınu arası (15) çok açık olmaya ve tar dahı olmaya ve yolca giderken işâret êdene (16) iki kulağı ile kendüyi terâzûlayub şakını yöriye ve hem önüne (17) ırmağ gelse der-hâl şıçraya geyik gibi ola ve kıcı dahı uzun olmaya ikisi dahı (18) düz ola berâber gerek ve yöriyecek kıcını çeke almaya gën gën başa (19) dolaşık başmaya ve almaçıkları yumrı olmaya ve ba'z atlaruñ olur ki

[10a]

(1) bir almacığı küçürek anuñ gibi kıymetlü ve bahâlu ve hünerlü olur (2) üstine binicek silke deprenmeye şu gibi düz yöriye inişde ve yokuşda (3) yöriyişini azıtmaya ve tîz ü tîz şuya meyl êtmeye ve şuya gelicek şol ayağıñ başmaya (4) sağ ayağıñ başa bêliñ egmeye bêli ince ve âvâzı tîz ola ve kışrak (5) göricek tîz tîz kişneye ve kolan yerinde uvacık kıl bitmiş ola ve toynağı (6) uzun ve etlü ola ve ökçesi gird ola deve tabanlı olmaya ve bêli bitdügi (7) yer ince ola ve boynıyla omuzı düz ola ve balık arkalı ola ve yağırı etlü (8) ola ve hurdeleri yoğun ola ve arkası yumrı olmaya düz ola ve eyerligi (9) alçağ olmaya ve kıyruğı sünügi kışa ola kıyruğıñ yukarı getüricek (10) tîzcek aşğa şala ve şağrısınun iki yanı arasına yumruk (11) şığa tar olmaya ve yolda başını şallaya şallaya gide ön ayağıñ yukarı (12) getüricek kıcın tîz yere kıya ayağıñ perk başa bilekleri ince (13) olmaya miyâne olmaya aşıkları yumrı olmaya iki kıcın iki ön ayağından (14) geçüre ve kaçanıcağ iki önün dike ve bêli uzun olmaya ve bilekleri ince olmayub (15) berk ola ve yöriyicek kıyruğıñ egmeye ve arpasın katı katı çeynemeye (16) kaçanıcağ bêliñ egmeye ve yolda ve izde şak ola ve ne kim önüne gelürse (17) beklemeye kaçub gitmeye ve eger sağ eyegüsinden şol eyegüsinden birisi eksük (18) olursa anuñ gibi at yügrük ve hünerlü olur anuñ gibi atuñ (19) bahâsı olmaz ammâ bu dëdigümüz nişân cemî' atda nâdir bulunur bu cemî' 'alâmetlerden

[10b]

(1) atun yöriyişin a'lā getürmişlerdür va'llāhü a'lem bi's-şevāb (2) el-bābü's-sānī (3) atun eyü ve yavuz şıfatların beyān eder torı at gökcek olur yèlesi (4) kıyruğı olsa gāyet eşkin yègrek yolda ve izde ve balçukda perk (5) olur ve hem gècede ve gündüzde şak olur ve hırmayī torı gāyet gökçek olur (6) ve gözi şīrīn olur alnı ve iki kıçı sekil olsa be-gāyet hūb olur kıtı (7) eşkin ve kıtı yorğa olur dağı kıtı hūnerlū olur alaca at laţīf (8) ve gökçek olur başı küçük ve yèlesi uzun ve tīz āvāzlı olur (9) iki kıçı sekil olursa bī-naẓīr olur kıtı eşkin ve yügrük olur (10) ve ba'z dağı yorğa çıkar hūnerlū olur ve demür boz at boylu olursa (11) ve kıarası ağından çok olub yèlesi kıyruğı uzun boynı yumru (12) olursa eşkin ve yorğa ve yügrük ve dōlek olur ve eger boynı düz (13) olursa yügrük ve hūnerlū olub yolda ve izde kıtı şak olur (14) gèce ile kıtı yol yōrigen olur eger at göze hōd olur ammā eyü (15) olur kaçan eşkūn yügrük olsa haylī hūnerlū olur boz at (16) dağı gökçek olur yèlesi kıyruğı kırpükleri kıara olsa gāyet gökçek (17) olur eşkin yorğa yügrük ve hem bahālu kıymetlū ise dağı yolda ve izde (18) perk ve kıayd yemez olur ve eger kırpügi ve yèlesi kıyruğı toynaqları ak olsa (19) hīc yaramaz yolda ve izde kāhel olur ve balçukda bēlīn şalar ve kışıñ

[11a]

(1) hōd kıardan za'īf olur ve kıara at deli olur ve depegen olur (2) ve kıtı çaylak olur bir gavgā işidicek çalkalağan olur bilmez ne kılduğunu (3) ammā eşkini kıtı muhkem ve yügrük olur ve hem yüke eyü ve berk olur kıara (4) kıula at yèlesi ve kıyruğı kıara olursa eşkin ve kıtı yorğa perk olur ve yüreklū (5) olur ve ba'zısı kıtı yügrük olur kırpügi ve yèlesi ve kıyruğı ak olsa (6) kāhel ve hūnersüz olur ve uzak yolda şāhibini kıor çil at yèlesi ve kıyruğı (7) uzun olub toynağı kıara olsa gāyet eşkin olur egerçi hayāsından yaña (8) bir nice kez

olursa kâne bahānesüz at yörüngen ve kıtı segirtgen olur (9) yolda ve izde perk ve eşkin olur ve hacan yüklü at göze hor (10) olur ammā yükde yolda ve izde perk olur ammā şol kim kışrak (11) göre kişnemeye ol dilsüzdür dağı şol kim taş ve tabl-ı bāz āvāzından (12) ürkmeğe ol at şağırdur şol at talas āvāzından yörüğe ve yorulmaya (13) ol at gēçe görmez olsa ve şol at kim bağırını ardından ya hayāsı (14) altından ya kalay yerinden dizi altında ya kirpüğü altında kıl bitmiş olsa (15) anuñ gibi at ki şom olur ve şol at kim gözi çağır olsa ol dağı (16) şom olur iki gözi çağır olsa kayırmaz eyü olur ve şol at kim (17) yörürken başını yukarı getüremezse ya balçukda süksüniñ birağursa (18) kıtı ‘ayblu olur ve kaba kıyruklı at yaramazdur dırnağı kışa at (19) dağı yaramazdur ve şol at kim öñi kıçından uzun olsa sürçek

[11b]

(1) yaramaz olur ve ülbin taşra tuta ol at dağı kıtı gençsek olur (2) ve ‘ayblu olur ammā hıng ve peleng ve cabār ve carad ve curd ve baras ve fesh (3) ve burnı sıyruk ve çukur gözlü bunlar heb hünersüz olur ve bunlar (4) gibiye emek çekmeyeler ve almayalar ammā şol atlar kim arkasında bir elif gibi hat (5) çekilmiş ola anuñ gibi at ve ülpin çıkarucı at şahibine eyü ve mübārek (6) ve kıtlu ve belāsuz olur (7) el-bābü’s-şālīs (8) atların dişlerin ve yaşların beyān eder ammā bilgil kim kılunun evvel iki (9) dişi aşağıdan ve iki dişi yukarudan çıkar ol dişleri ibtidāiyyāt (10) dērler ve iki dağı anuñ yanında aşağıdan yukarudan çıkar anlara vāsiāt (11) dērler ve iki dağı anların yine yanında çıkar anda bā‘yāt dērler tamām ol (12) on iki diş olur kalan olur ki dişler ile kırk iki diş üç (13) yaşar olıcağ kılun dişinün kapağı açar ve dördinde bir kavilde diş (14) birağur kılun dişinün dibi yağlanur yedisinde bir dağıka dağı gidilür (15) içi karaca olur ve sekizinde bir degirmi şakırak olur ve tokuzunda

(16) çıkarken çukur olur ve onunda tamām dübdüz olur siler onundan (17) geçicek ötesi ma'lûm olmaz at yigirmisine êrdigi ve otuzına êrdigi (18) katı 'acebdür ammā ol at kim cevherinde vardur yigirmi yaşına degiñ ğayretini (19) koymaz ammā zîrek kişiler ve şınamış kimesneler kim bilürler atıñ yaşı arpadur

[12a]

(1) ve hem olur ki deve dişlü ola anıñ gibi atıñ yaşı ma'lûm olmaz dañı (2) çok olur kim atıñ dişini ige ile düzler yaşlu idügi ma'lûm (3) olmasun dëyü ve gözleri çukur at kavî olur (4) el-bābü'r-rābi' (5) atlarıñ başında olan rencleriñ beyān êder faşlü'l-evvel bilgil kim atıñ (6) başında bir 'illet vardur aña kambih dërler ya'nî türkce şakağı dërler bu iki (7) nev'dür bir şakarğudur biri şakağudur ammā şakağunıñ nişānı (8) budur ki burnı deliklerinden irin gibi gelür ve başını aşığa tutar ve burunını (9) dīvāra sürer ve burunıñ kanadları gerilür ve tırdığı yerde hırlar (10) 'ilācı budur ki evvel burunıñ iki yanından kan alalar ve andan sonra (11) bunı êdesin kâfûrı za'ferān ile dögesin aḥşām namāzı vaktinde māşûra (12) ile burunıñ üfüresin üstine benefşe yağıñ tınzurasın eger gitmese anduzı (13) dögesin bir dirhem miqdārı ve bir dirhem zağferān ile burunına üfüresin üstine buçuk (14) dirhem kâfûrı ezesin anı dañı tınzurasın ve eger 'illet kuvvetlü olursa (15) bunı dañı êdesin çörek otı zencebîl ve oğlan aşı ve 'ūd-ı kahr her (16) birinden ikişer dirhem tamām ve zağferān bir dirhem bunları iki yüz dirhem şucı ile kınada (17) süzesin üç baḥşdan bir baḥşı kalıncaya dek ve bir dirhem akıñ neft katalar üç (18) baḥş êdeler her gün bir baḥşını burunına koyalar bir zamān başını yukarı tutalar (19) eger anıñla gitmezse bunı dañı êdeler yarpuz defne yaprağı rāzāyāne ve şaman tozu

[12b]

(1) kerefs ve güyegi otı bunları hamīr ile kaynadalar ıřçaķla başına koyalar tā kim ol (2) buğı burunı deliginden içeri gide tā ol ‘illet sürile gide ve bir dağı (3) gezeze budur kim ‘avratların hayz bēzini alalar üç gün şabāh burunına (4) tūtsi vēreler katı katı yörüdeler dağı kızdırub koyalar burunından ine gide (5) ol ‘illetden kırtula arına ammā ol bir nev‘ kim kı‘ās dērler ya‘nī saķağı (6) dērler sebebi binmişle şavuga kımaķdan olur nişānı budur kim şaru şu aķar (7) tīz tīz tūksürür vaķt olur ğazaba gelür burunını ayağına sürer ‘ilācı (8) budur kim şamraķ dōgeler aķ şoğan ile bu ikisini hamīr ile kaynadalar (9) içine sūsem yağı koyalar yāhūd zeyt kaynadalar tā kim hamīr gide yağı kıala iki (10) dirhem neft kıatalar bir kaç gün burunına dōkeler def‘ ola eger olmaz ise (11) bunu dağı ēdeler leblāt dērler ‘arabca ve türkce kıala dērler ve ‘acemce tāk dērler (12) ve zencebīl şındūķ dērler anuğ kökiğ alalar toğrayalar torbasına koyalar (13) başına aşalar çok zamān başında tura tā ol atuğ kıoğusu burunına gide (14) söke gidere dağı gezezi yudar beziri şu ile tava içinde kaynadalar torba ile (15) başına çekeler ne kıadar ‘illet var ise söker götürür burunından dōker götürür (16) ve bu iki nev‘ ‘illetde bundan mücerreb yokdur (17) faşlū’s-sānī (18) atuğ burunı içinde bevāşır olsa nişānı budur ki irinlūce şarı şu aķar ‘ilācı (19) budur kim nişadur kıalay tuz jengār kıara zencebīl bellūt güli her birinden bir dirhem

[13a]

(1) kirec şuyı ile yoğuralar merhem gibi ola bir ağaca pamuķ şaralar dürteler (2) şoķalar süreler avādan koyalar ve ērtesi bir dağı ēdeler üç kere ya yēdi kere (3) andan şonra tere yağığ süreler mīh kıoya andan bu merhemi ēdeler zift defne cādır uşağı (4) mūm çam şaķızı biraz neft bunları kaynadalar merhem ola günde iki kere (5) eski pamuķ ile süreler şağalmazsa bunu ēdeler sirke bēş dirhem bal on dirhem (6) kaynadalar jengār bēş dirhem

‘anزارūt üç dirhem ol bala arışduralar (7) merhem gibi ola günde iki kere uralar hoş ola ve eger gözikür yerde ise (8) bundan yègrek budur kim keseler yerine şarımsağı tuz ile ve acı sarı yağla (9) dögeler merhem gibi ola ol kesilen yere uralar bir zamān dutalar kim bevāşırūn (10) kökini yaa ve andan sonra bu merhemi edeler sülügen yigirmi dirhem mürdesenc (11) on dirhem havānda dögeler sak edeler galīz olunca vaşakı sirkeye atarlar (12) günde iki kere eski pamuk ile uralar tā bitinceye dek mücerrebdür (13) faşlü’s-sālīs (14) atūn burunı üzerinde ya dudağında ya enegi altında sigil olsa ‘arabca aa (15) sa‘ālīl dërler ‘ilacı budur kim bādincān dedikleri merhem gibi edeler anı çok (16) uralar bir a kez şöyle ki düşer gider ve eger eskiden olursa girü kendünün (17) uyruğı kılı ile dibinden perk bağlayalar kesilüb düşer gider ve ebrīşüm bağlayalar (18) eger düşmezse bundan genezi yokdur kim ekirdek şıan otı arışdıra panbuk (19) ile üzerine oyalar üç günde düşer yerine gül yağı süreler bī-şek hoş ola

[13b]

(1) faşlü’r-rābi‘ (2) atūn gözi atında veyā yüzinde nar olsa ya‘nī tut gibi yumrı yarı (3) olsa vat olur nesne tokınsa anar ‘ilacı budur ki eger deprenürse (4) ebrīşüm ile yāhūd kendi kılı ile dibinden perk bağlaya düşse yerine yağ ile yağlayalar (5) ve eger deprenmese perk ise bu ‘ilacı edeler şaru zırnīhı ve alay ve kirec (6) ve nışadur her birinden bir dirhem ve şıan otı buuk dirhem bunları dögeler (7) bal ile arışdıralar üzerine uralar eger gözine yakın olsa ihtiyāt (8) edeler ot gözine girmeye ve eger aşaqı apağında olursa başı aşaqı (9) dutalar ve yukarı olursa gözine sünger oyalar zīrā ne gelürse kendüye olur (10) bir gün dura ertesı gidere yerine murdār ilik ile ekşi hamīr dögeler yumurda (11) şarısı ile arışdıralar günde iki kere uralar tā kim düşse andan bu merhemi (12) edeler oyun yünı

küli yigirmi dirhem mürdeseng on dirhem günlük beş dirhem (13) zift dirhem şığır yağı yigirmi dirhem mûm on beş dirhem bunları mûm ile erideler (14) ve bu otları karıştıralar günde iki kere eski pamuk ile uralar ammā dibi (15) gāyet arınmayınca merhem urmayalar bu maražuñ ekseri göze yakın olur (16) faşlü'l-hāmis (17) atun burunı üstinde kıya olsa türkce aña demregü dērler ol dağı bir rencdür (18) çıkar yayılır boz renk olur varur bu renc adamun yüzinde çıkar (19) başcuğazları olur yayılır tīmār olmayıcağ gevde hemīn nāşūr olur ayruk

[14a]

(1) tīmār olmazsa meger ki oyalar çıkaralar atun çibānı dağı böyle olur baş (2) olur bu renc dilküde ve buzağuda çok olur 'ilācı budur kim evvel (3) emirde anı şābūn ile ve tuzlu şu ile çok yuyalar rengi döne andan (4) sonra bu merhemi uralar kara zırnīh ve kalay ve frengī nişadurı bellūt (5) güli ve kirec bunları şābūn şuyı ile yoğuralar ol yere kına gibi yakalar (6) üzerine yaprak koyalar bağlayalar velākin göziñ şakınalar ki ot gözine (7) girmeye bir gün bir gece tura andan gideler gül yağın şüreler sonra bu terkibi (8) edeler kurşunu erideler şırçasuz çanağa dökeler bir kilim pāresiyile uralar (9) un gibi olur yigirmi dirhem bundan on dirhem rāstīh beş dirhem mürdeseng (10) isfidāc on dirhem sülügen beş dirhem kırk dirhem zeyt yağı ile havānda (11) saḥḥ edeler galīz olıncaya dek andan şarb sirke ile ezeler ve karşı (12) saḥḥ edeler yigirmi dirhem olıncaya ve andan sonra eski panbuk ile uralar karşı (13) ılıcağ şu ile yuyalar eriyinceye degin va'llāhu a'lem (14) faşlü's-sādis (15) atun enegi altında sarı şu olsa ya'nī sarı cerāḥat olsa irin aḳsa ve şaru (16) şu aḳsa 'ilācı budur ki ol cerāḥatı demür ile tağlayalar delügi var ise (17) demüri içine şokalar yerine varınca andan sonra üzerine murdār ilik uralar (18) tā mīh kopınca andan bunu edeler şām şābūnı

ile ve şığır böğregi yağıyla döğeler (19) biraz od görmemiş bal katalar günde iki kere eski panbuk ile uralar şifā bula

[14b]

(1) faşlü's-sābī^c (2) atun gözinde kisi olsa sebebi derlemişle şu vèrüb şavuğa komağdan olur (3) nişānı budur kim yatur tırur ardına bakar 'ilācı budur ki evvel emirde (4) buçuğ dirhem kırılanc boğın bir māsūrıla iki gözine uralar eridür giderür (5) ve eger bir müddet geçdi ise gözi bıñarı içine derüciği igne ile deleler iplük (6) geçüreler şahādet parmağun altına şokalar ve tizgerile onatlıgıla parmak üzerine (7) gelen deriyi keseler açılıcağ bakla gibi çıkaralar keseler velī şakınalar aşağıdaki (8) cilde geçmeye tuz koyalar üzerindeki iplüğü çıkaralar yemini az vèreler ve şuyın (9) geç vèreler ve başını çulıla örteler çok çok üzmeğeler burunı içinden (10) kan ögür ol be-gāyet hūb olur ammā göze alınmazlar kan ögür anun (11) için fā'ide olur iki gözleri çukur olur ve görmegi za'īf olur ammā şunja (12) degin izin vèrmişler ki nefesi ve kulağı ıssı ola velī şoyuyıcağ bēlin (13) şalar şanculanur şarı şu ile içi tolar helāk olur at tāze (14) gider ve ata binen dahı nāzik gerek ve dahı atun gözinde kisi olsa çağal (15) ödiñ kurudalar ol hāl vāki^c olıcağ bir pāresin ya bir arpa miğdārı (16) kaşuğa ezeler atun burnına koyalar nāfi^c ola (17) faşlü's-sāmin (18) atun gözine ağac tokınsa yaşarsa 'ilācı budur ki şoğanı bezir ile havānda (19) saħk édüb döğeler şağ tuz veya kimün katalar ısaçıla görüb gözine

[15a]

(1) bağlayalar ve eger kan tolarsa gözini açalar koyalar kaldıralar şovuk şu ile yuyalar (2) birkaç kere çapağ olur gider açılır (3) faşlü't-tāsi^c (4) atun gözine nesne tokınsa kan çıkan at düşse yeyni ve yufka olursa 'ilācı (5) budur ki adam başmun kafasın pek dögesin mīl ile

iki üç kez gözine (6) çekesin aç ve eger kalın olursa bunu edesin bir dirhem kara fulful (7) ve yigirmi dirhem hardalı dök elekten geçüresin beş dirhem arpa unu (8) hamir edesin şol kadar ki kefini çıkarasın içinden girü dögesin (9) üç gün gözine ikisin mäsūra ile uralar nāfi' ola bir dürlü dağı ilac (10) şāfi gümüş iklīmāsın ve isfidāc yetmiş ikişer dirhem zencār bir dirhem dögeler (11) kâğıda hal edeler ve çekirdek kadar mäsūra ile gözine uralar bir kaç (12) kere bir dürlü dağı rāstıñ sağ tuz büre-i ermeni deniz köpüğü ak büre (13) toğuz azusunun köki her birinden birer dirhem yumşak dögeler her gün (14) buçuk dirhem kadarı mäsūra ile gözine uralar ammā bukrāt hekīm bu ilacı (15) genç buyurur ki doğan boğın ağır kim yaşıl olmaya andan üç dirhem alalar (16) bakır uvağı ki egeden çıkmış ola oda birağasıñ yana andan iki (17) dirhem alasın havānda dögesin bir dirhem zağferān katasın her biriñ (18) eleyesin ve her yerden geçüresin her gün mäsūra ile gözine urasın şakına (19) anlına tokınmaya ziyāde mücerrebdür bir dürlü ilac anzarūt deniz köpüğü

[15b]

(1) keler boğı hāş yufka marzı bunları her birinden birer dirhem zencār (2) havānda dögeler isti'māl edeler gāyet nāfi'dür (3) faşlü'l-āşir (4) atun başına çomak tokınsa burunından kan gelse tırmasa ilacı oldur ki anzarūt (5) ve zamk arabī veç türkce egir dërler ve iki kardaşın kanıyıla bunları dögeler (6) kendü kanıyıla ezeler başıñ yukaru getüreler ılıcak edüb burunına koyalar (7) ve bir zamān başını koyvërmeyeler ve eger kan gelmeyüb başı şendirürse ve gözine (8) kan inerse ol ilacı edeler ki yukarıda zıkr olındı ve burunına benefşe (9) yağıñ ya bādem yağıñ tamzuralar bezir ve zağferān ve maştaki birle (10) ve eger iki boynı tamarlarından kan alurlarsa eyü ola eger kan kara gelürse bağlamayalar (11) koyvëreler aça tā evvel vakte degin ki kızıl gelmeye başlaya tutalar hoş ola (12) faşlü'l-hādī

‘aşer (13) atıñ gözinde tuğra olsa fārsice aña nāhune dērler ol bir ‘illetdür ki gözün (14) pınarından gelür aķ pakça ya mey çökeni gibi olur tīzcek tīmār olmazsa gözi (15) örter görmez ne‘ūzu bi’llāh ‘ilācı budur ki evvel emirde ħorusı boğazlayalar (16) kanıñ ıscakla göze ıamzuralar gitmezse atı başalar ince igne ile adam saçın (17) geçüreler ıaldıralar yara zīrā ‘ārızīdür dibinden göz pınarı ucıdur neşter (18) ile öñince keseler yērine bunı uralar ‘anzarūt şabr-ı saķūturi günlük bir dirhem (19) deñlü keçi ödiyile ezeler dağı isti‘māl édeler eyü ola allāhü a‘lem

[16a]

(1) faşlü’s-şānī ‘aşer (2) atıñ başı şışe sebebi budur ki otlarken yılan veyā āher cānāvar şoka (3) yāhūd düşmanlar anı helāk olsun dēyü ağulu ot yēdüreler ıaraca otı (4) gibi ya bülbül ıurdı gibi dögülmüş ağı yaprağı ki yemine ıatalar nişānı budur ki hīc (5) sebebsüz nesne yokdur nā-gāh at kendini vurur dik dik şıçrar başı (6) şındurur ve ditrer gözleri yaş ıolar ve nefesi ıssı olur tīz tīz nefes vērir (7) alur burunıñ ıanadları ıoķınur ‘ilācı budur ki elli dirhem şıgır yağı (8) eski ola ve yüz dirhem ħamīr yigirmi dirhem zeyt yağı üç dirhem tiryāk ezeler (9) burunına eze kār ēylemezse hadīce çiçeginün südiñ içüreler eger cībān varısa (10) dudağından olurısa bir dürlü dağı budur ki başı şışer burunından ve ağızından (11) şarı şular aķar ve başını yukarı ıaldıramaz bunıñ gibi yaramaz ot otlayıcaķ (12) dağı vāķi‘ olur ol ota ‘arabca bīş dērler dürlü yapraķ gibi olur ıaşluca (13) ve ıırluca yērde biter ıoyun ve şıgır yēyicek helāk olur ammā atıñ bir yērde (14) biraz otlayıcaķ bir yēre dağı ilemeler bir ‘ilācı dağı budur ki evvel atıñ altınun (15) ve üstinün dudağıñ kereyle bēş on yērde ħacāmat édeler tiryāk-ı erbā‘ (16) bir dirhem ħamīr otuz dirhem ħavānda ezeler atıñ başına süreler bir iki kere (17) édeler şifā bula bir dürlü dağı ‘ilācı budur ki ayva dāne

papadya yarpuz (18) ھاٲمّی ekber  zerlik  arım ak  apı defne yaprağı saman tozu bunları (19) biraz s ci ile  aynadalar atun  aşı altına  oyalar  aşını b r yeler ki buğu

[16b]

(1)  aşına yayılsun terleyince gider amm  bu r    ek m d mi   r ki  arım ağı d geler (2) acı  arı yağıyla defne yağı  atalar biraz  ıgır bo ı ile tavu  bo ın (3)  arışdıralar bunları  aranu bir y re  atalar  ına gibi atun  aşına  alınca ya alar (4) bir g n ve bir ge e  ura andan r zy ne  aynada deniz k p ğ n  atalar anunla (5) yuyalar s kile gide  if  bula (6) fa l 'l-s li  '  er (7) atun damağında  ula' olsa ya'n  eni  opsa ni  n  budur ki yemi  y mez (8)  amağı yumrulanur 'il cı budur ki atun ağızına a ac  okalar  a ın (9)  aldıra  uvaldızın ya perk a acı sivrildeler biz gibi olsa da ı bir iki (10) burun dele ki  an  ı a tuz s reler ve  atı  ı alar oradan  an a ınca  if  bula (11) fa l 'r-r b ' '  er (12) atun damağına  u i erken s l k yapı sa ni  n  budur ki dili   ı arur (13) ve  a ın  allar a a a  utar 'il cı budur ki atun ağızını a alar (14) ya ın ise tuz s reler ve eger ır   ise bir a aca panbu   aralar tuzlu (15)  uya ı layalar ağızına s reler  opara d   re y   d  engel ile  ı ara (16) ve eger bo aza ya ın ise b dem yağına bezir  arışdıra ve i ine  a  tuz (17)  atalar ve atun ağızına  oyalar gidere eyi ola bir d rl  da ı 'il cı budur ki (18) sez b   u      s t rkce  ara  a lu d rler ve ayva d ne bunları  uc  (19) ile  aynada ve biraz tuz  atalar ve atun bo azına  oyalar ve gir   a ın a a a  utalar

[17a]

(1) der-h l gel r d   er fa l 'l-h mis '  er atun (2) dili  ı  e ol bir 'illetd r ki atun  a ından iner ya yeminde yaramaz ot bulunur (3) ya dili  ı ırır keser 'il cı budur ki evvel emirde iki   ninde  an alalar andan (4)  ıy r- enbe ecz  alalar ve  i nic ve dor   ot n bu  u ile  ıy r-

şenbeyi ezeler (5) içine ak hardal ve büre katarlar buçuk dirhem koz yağın katarlar ve atun (6) ağzın açalar ağaç şokalar alçak edüb bir kaç kere diline süreler (7) nâfi' ola gitmezse dilini tutalar altından bir iki yerden neşter ile deleler kan (8) akınca yerine benefşe yağın ya koz yağın ya şırlağan süreler nâfi' ola (9) faşlü's-sâdis 'aşer (10) atun dişı ağrısı sebebi budur ki yemini görmeden vürürler içinde taş olur (11) ivedüğinden dişine tokınur sızladur ammâ atun eyüsi oldur ki (12) yemini genince yer ve taşın ayırtlar nişanı budur ki yemini kâhel yer ve kulakların (13) birağur ve gözlerinden yaş gelür başın aşağı tutar 'ilâcı budur ki (14) mevîzec ya'nî it üzümü ve 'üd karaca ve zencebîl ve topalak ve hardal (15) bunları dögeler bal şerbeti ile kaynadalar ve atun ağzın açalar (16) bir ağaca bez tolayalar buña ısladalar aşağı yukarı atun (17) dişlerine süreler ağrısın gidere şifâ bula (18) el-bâbü'l-hâmis (19) atların boynındaki dertlerin beyân eder

[17b]

(1) el-faşlü'l-evvel (2) atun boğazında hunnâk olsa ya'nî boğaz ağrısı olsa ol bir mâddedür ki (3) başından iner atun boğazını kısar ve degme at kurtulmaz meger enlüce ve kuvvetlüce (4) ve hünerlüce ola er gibi nişanı oldur ki boğazı şişer ve sonra çabalar ve katı (5) katı inler adam gibi ve korkusu üç ya beş ya yedi güne degin olur (6) 'ilâcı budur ki evvel emirde iki kolından kan alalar çok akıtmayalar boynına (7) tere yağın ya darçın süreler mercümek torak otı yâbân hatmîsi (8) tohmın kaynadalar suyn alalar içine hıyâr-şenbe içün ezeler bâdem (9) yağın katarlar ve çalkayalar ılıcakla atun başın yukarı edeler dahı (10) boğazına koyalar bir iki kere eger emîn olmazsa bunı edeler kızıl üzüm (11) çekirdegi çıkmış ola incir ve 'unnâb bunları dögölmiş arpa ile kaynadalar (12) süzeler bâdem yağın ya sîsem biraz şekere izâfât edeler ılıcak (13) edeler boğazına dökeler ve bir kaç kez laden zeyt

yağıyla ıscakla boynına (14) süreler karşı yonca velhâşıl vèreler kurtuluncaya degin suynı vermeyeler (15) ve arpasın ısladub vèreler şifâ bula (16) faşlü's-s-şānī (17) atun boynı ıovıca olsa sebebi derlemişle şovuk almakdan olur boynı kurdlu 'arabca (18) ol rence intişā dèrler nişānı budur ki boynı ıoğrulur kuru ağac gibi (19) egilmez ve dönmez ve başını aşāğa egmez 'ilācı budur ki evvel emirde iki

[18a]

(1) kolından ya boynınun iki yanından kan alalar açılmazsa oğlan aşını bezir (2) ile kaynadalar içine dögülmiş şarımşağı katarlar ve biraz kara nefit katarlar (3) od üstinde giriü ve ılıcak édeler boynına süreler bir kaç kere nāfi' olmazsa (4) eti başalar kaç ayağı dağ uralar értesi iç yağıyla bezir ile süreler (5) bir kaç kere andan sonra yemini ısladub yèdüreler (6) faşlü's- şālis (7) atun boynına kılıc ya ok dokınub tamarı kesilse kanı durmasa 'anzarüt maştaki (8) ve çam şakızı zāc-ı kıbrızī kıvıl boya bunları dögeler eski panbuk üzerine (9) yumurta şarısın süreler tamarı yanlarından başalar otı içine ıoldıra (10) yumurta şarısın üzerine koyalar bir pāre yaşşırak taş üstine uralar (11) bēz ile berk bağlayalar on bēş gün tura andan açalar üzerine kaıran (12) süreler hāşıl olmazsa bunu éde bir bağarşuğı dögeler kendü (13) kanın katarlar otı üzerine yoğuralar ve ol tamar üzerine eski (14) panbuk ile uralar üzerine bir kaç kalınca yaşşırak koyalar ve muhkem bağlayalar (15) ayrık açılmaya açılursa ılıcak şı ile yuyalar ıslana andan acalar (16) el-bābü's-sādis (17) atun içinde olan renclerin beyān éder el-faşlü'l-evvel atun (18) içi şanculu olsa sebebi şı vèrmekden olur ya yol çeküb şavuga komadan (19) olur nişānı budur ki yatur yuvarlanur karnı şışer böğri kaçkaıı olur

[18b]

(1) kaşanmaz ve burunıñ iki kanadları katı katı şolur ve başını yere diker (2) buña kuvvetlü at bir gün duyar ancak ‘ilacı budur ki tiryākī (3) süci ile ezeler içine zeyt yağı katarlar ve eridüb atun başını yukarı tutub (4) burunına dökeler ve katı kalın çullayalar yörüyeler kıza terleye kaşana ve karnını (5) iki kiři ağac ile muhkem şıgayalar ve terslemeze ele şābūn sürteler ya zeyt (6) ya bezir dağı sağrasına şokalar ve eliyile bulunan tersi çıkara şābūnı şāf (7) gibi yuyalar sağrasına şokalar ve bir dürlü dağı budur ki şoğanı dögeler (8) suynı çıkaralar içine adam sidüğin katarlar ve şağ tuz koyalar (9) ılıcak édüb götinden dökeler fi’l- hāl kaşana yāhūd elini çıkaralar (10) tavus kuyruğın şokalar adam biti şokalar kaşana eger ditredügi (11) geçmezse eski şaman kaynadalar sıcağıyla atun karnı üstine ya altına (12) koyalar atı büriyeler tā ki katı terleye kurtıla ve bir dürlü ‘ilac iki dirhem (13) zağferān üç dirhem cevz iki dirhem andız hanzal beř dirhem egir on dirhem (14) kimūn dört dirhem büber dögeler şucı ile kaynadalar süzeler (15) atun burunına koyalar katı katı yörیدeler derleye kaşana yemini yař édüb (16) ve suynı az vērüb ve şovuk şu vermeyeler şakınalar şifā bula (17) el-faşlü’s-sānī (18) atun öksürügi olsa ‘arabca aña sā‘il dērler ve fārsice aña surfe dērler (19) sebebi terlemişse şovuk şu vermekden olur yāhūd yemiñ içinde yün bulunur yem ile yer bilmez

[19a]

(1) ve andan şonra vāki‘ olur ‘ilacı budur ki altmış dirhem şıgır yağı yüz dirhem (2) penīr yağı hamīr od üzerinde koyalar tā ki yağ eriyinceye dek ılıcak ile (3) atun boğazına şabāhdan dökeler bilgil ki atun öksürügi öykeninden (4) olur şıgır südi fā‘ide eder ve bir dağı evelek dibi türkce ya‘nī labada (5) dērler ve şu kerdemesi zağferānı şucı ile kaynadalar içine şıgır yağın katarlar (6) atun boğazına dökeler kızıncaya dek yörیدeler ve bir dürlü ‘ilac budur ki

(7) leblāb türkce aña kumla dërler bir dutam şarımsak on dāne ve bir ak (8) şogan şucı ile kaynadalar süzeler ve içine biraz bal katalar bādem yağı (9) ya sūsem yağı katalar ışçakla burunından dökeler sākin ola eger olmazsa bukrāt (10) hekīm aydur tokuz tavuk yumurtasın gāyet şarb sirke ile üç gün tura (11) andan çıkaralar biraz yumşak olur atun başını yukarı getüreler (12) ağzını ağaç ile açalar ucını boğazına bırağalar üç güne degin şifā (13) bula yāhūd yigirmi dāne kara incir ve elli dirhem kara üzümü şucı ile (14) kaynadalar her gün bir çanak boğazına dökeler nāfi^c olur (15) faşlü's-sālīs (16) atun içi geçse sebebi şavuk geçmeden yāhūd yemini yédükleyin ve şovuk şu tızcek (17) vërmeden vāki^c olur kuyruğı dibinden berk bağlayalar yemini ol gün (18) ol gece vërmeyeler ve şu dahı vërmeyeler eger tırmazsa mersin tohmı palamut (19) bellūt ağacınun kabı ħarnüb ya'nī keçi boynuzı bunların cümlesini

[19b]

(1) ħavānda dögeler şıgırın iç yağın katalar yoğuralar bu yuvalacıkları atun (2) boğazına atalar nāfi^c ola olmazsa şavuk şuya çekeler bir zamān (3) tura eyü ola be-gāyet mücerrebdür (4) faşlü'r-rābi^c (5) atun sidügi tıtilsa kaşanmasa sebebi şovuk geçmekden olur ya kaşık ağzı (6) tıtilur nişānı oldur ki bēli eger gelür ammā yatur yuvalanmazsa (7) ve iki üç gün kaşanmazsa 'ilācı budur ki kızıl şogan kabını ve kızıl boyayı (8) şu ile kaynadalar zağferān katalar dahı bir bir bağarsuğın dögeler bu şuya (9) katalar ezeler şağ tuz adam sidügin katalar atun burunından dökeler (10) der-ĥāl kaşana ve eger kaşanmazsa zeyt yağın süreler şağrasına elin (11) şoka tavuk yağın alur duta içi tolu durur ma'lūmdur ki (12) atı bineler be-cid yörüdeler kıza kaşana (13) el-faşlü'l-ĥāmis (14) at kan kaşansa sebebi budur ki ağır yük uralar ya katı bineler segirdeler (15) ya yüksek yerden şıçrasalar bilesin ki bēli

gevşemiştir ol kan belinden gelir 'ilacı (16) budur ki iki kıçının iç yanından kan alalar ve çok akıtmayalar içine gün dibi (17) ve zağferân ve demür diken ve kara çalının tohumu bunları kaynadalar süzeler (18) içine bir dirhem hâş tiryâk ezeler ve burunından dökeler kesilmezse (19) beline bu merhemi ede it üzümü 'arabca mevîzek derler zencebîl büber

[20a]

(1) cevz-i bevva ve dar-ı fulful ve ak hardal beşer dirhem bunları dögeler bir vaqiyya (2) zift yüz dirhem cam şakızı elli dirhem çölmek içinde kaynadalar andan (3) bunları katalar bir kalın beze süreler ıscakla beline yakalar geçe eger geçmezse (4) iki üç yerde tağ uralar beline ve göge şaluvêreler şifa bula (5) el-faşlü's-sâdis (6) at şoluğan olsa sebebi budur ki katı segirtmekden içinde talakda ya öykeni (7) yel tolar 'ilacı budur ki torak otı ve incir ve kimün kaynadalar süzeler (8) on dirhem cam şakızı dögeler kaynadalar elli dirhem şıgır yağı iç (9) yağı erideler on dirhem bezir katalar atun burunından dökeler ve yemin (10) ısladub aşalar suyun şovuk vermeyeler ve ıscak tutalar velhâşıl (11) vêreler karşı ammâ gezezi budur ki atun sidügiyile zağferânı ıscakla (12) edüb burunından dökeler mütevâtiren şoludığı gide (13) el-bâbü't-tâsi' (14) atun ayağında olan renclerin beyân eder faşlü'l-evvel ammâ bilgil ki (15) iki evvel ayağına maddede dökülse aya nefha derler ol bir maddedür ki (16) atun başından iner nişanı budur ki kolu şişer yoğun olur ayakların (17) depremez 'ilacı budur ki evvel iki kıçından kan alalar hatmî yaprağın (18) papatya ısırgan diken kepek şarımşak şapı bunlar şarb sirke (19) ile kaynadalar sirke gide ıscakla bu otları ayağına şaralar bir gün

[20b]

(1) tura eger gitmezse kaşnı oğlan aşı şarımsak süci ile kaynadalar tã kim kuvvetiñ (2) alalar içine bezir katalar ve atun burunından dökeler sağ tuz katalar (3) tã ki süci gide koyu olsa ıscakla atun ayağına süreler bir kaç kere (4) yãhūd bal tulumıñ tuz şucıyıla haşlayalar ıscakla ayağına şaralar (5) bir gün ve bir gece tura durkırmayalar bineler ve eger mādde bir yerde cem^c olub (6) tomlub tурсa neşter ile deşeler üzerine yumurta şarısıñ (7) un üzerine karışdıralar ol cerāhat üzerine uralar berk bağlaya (8) bēş on günde ıslāha gelür eger bir karar tурсa tobuğ üzerinde (9) bir kaç yerde tağ uralar ve andan bineler veyā koyvêreler işleye ol mādde dökile gide (10) faşlü's-s-şānī (11) atun ayağı intişār olsa ya'ñī siñiri gerilse nişānı budur ki yörimez (12) depelenür ol bir 'illetdür ki atun belden iner siñirleriñ tutar 'ilācī (13) budur ki sağ tuzı süd ile kaynadalar gāyet koyı ola tiz koyu olsun (14) dersen nişāsta koyasın ıscakla ayaklarına süresin üzerine sıcak tulumıñ (15) urasın berk bağlayasın açılmazsa dizün üstiñ yanından kan alasıñ (16) anda bir ince tamar vardır anı bulasıñ bir avuç arpa ve şabr-ı sakūturi (17) ve hatmī tohmı ve günlük bunları dōke birbirine katasıñ bēş yumurta şarısıyıla (18) yoğurasın ma'cün gibi ola bir pāre bēze süresiñ ol tamar üzerine urasın (19) perk bağlayasın bir hafta tura ve atı bağılu dutasın sonra şu ile

[21a]

(1) çekesiñ biraz tura eyü ola (2) faşlü's-ş-şālīs (3) atun ayağına şu inse sebebi budur ki derlemişle şu vèrmekden siñmeden bağlamadan (4) olur nişānı budur ki iki ön ayağınuñ aşıkları şişer yumrı (5) olur yörimez ba'zısı yöriyicek açılır tırıcak tutilur 'ilācī (6) budur ki kepegi sirke ile kaynadalar sağ tuz katalar üstine dökeler (7) aşuğına perk bağlayalar berkce tura yãhūd dizgin uralar ya şarımsak (8) şapıñ kaynadalar tuz bezir ile uralar ya ak hardal şarımsak dōgeler (9) içine adam sidügi katalar ıscakla uralar geçmezse bir kaç yerde

tağ uralar işleye (10) ve hem olur ki ol şu tağılıb kemük gibi olur anı dahı yumrı temür ile (11) iki yanından tağlayub şöyle ki erince deleler karşı yağ süreler başka kara (12) harīki ya‘nī karaca otı dögeler büre-i şalāmāsī katalar odı bal ile karışdıralar (13) eski panbuk ile fitil eyleyüb ol delüğe şokalar üç kere ol kemük gibi (14) olan şuyı eridür döker andan sonra edvi koyvère şifā bula (15) faşlü’r-rābi‘ (16) atı arpa tutsa yāhūd çok buğday yese nişanı budur ki siñirleri fi’l-hāl (17) tutilur yörimez ‘ilācı budur ki iki ön ayağından kan alalar sağ yağla (18) beziri ıscak ile ayaklarına uralar yemini geç vèreler ve hem şovuk şuya (19) çekeler bir zamān tura kan almadan çekeler eyü ola

[21b]

(1) faşlü’l- hāmis (2) atı omuzı şişe sebebi ya ‘illet-i nāzile olur nişanı budur ki akşar parmağıyla (3) göricek gücenür ‘ilācı budur ki iki ön ayağından kan alalar geçmezse (4) peynīr tulumıñ kaynar kepek şuyı ile haşlayalar ıscakla bağlayalar bir gece (5) tura sonra mu‘ālece edeler on gün tura üç yerde tağlayalar derin (6) işleye üzerine yağ süreler eyi ola (7) faşlü’s- sādīs (8) atı ayağında şıraca belürse nişanı budur ki başcugazları olur çıkar (9) irinlenür tizcek tīmār olmayıcak yanında bir dahı çıkar yayılır ayağı şişer (10) ve hem kıc ayağında dahı olur ‘ilācı budur ki görüldüğü gibi şeker ile tağlayalar (11) ve görünmezse sīh sirkeyile hal edeler koyı olur merhem gibi bir deng şıçan otı (12) katalar eski panbuk üzerine koyalar bir gün ve bir gece tura yarındası açalar (13) yağ süreler eyi ola (14) faşlü’s- sābī‘ (15) atı ayağında hunnām olsa ol bir mādde dūr ki atı kulağınuñ ardındaki (16) tamardan gelür ol tamlara ‘uruğ-ı muhtefīne dèrler göğüse iner ve eyegi dahı (17) andan bahş olur karnı altından iki kıc ayağınuñ ic yanından ayağına iner (18) yoğun tamardur

bünyâdı dahı gögüsde olur ayağa ve uyluğa çıkınca baş (19) olur deşilür irin aķar çoğı yavuz gözden olur ve hem anuñ gibi

[22a]

(1) atun yanında at bağlayıcak sirāyet eder ulaşur nitekim uyuz adama ‘ilāc (2) budur ki ol çıkan cerāhatı bununla yaķalar şarı zırnīh kıalya nışadur (3) kirec būre bir dirhem ve buçuk dirhem şıçan otı bunları dögeler söğüd güli (4) ile ya‘nī şuyı ile yoğuralar merhem gibi ola her cerāhata yaķalar bir gece tura (5) andan açalar yağ süreler tā mīh kopıncaya dek ve andan sümüklü kurdı (6) kiremit şām şābūnı yumurta şarısı şıgır yağıyla havānda dögeler merhem (7) gibi ola cerāhata yaķalar bir gece tura iki kere yaķalar ve bir dürlü ‘ilāc (8) kaķranı yedikde şovuk şı ile yuyalar jengār ‘anzarūt günlük çam şakızı (9) ikişer dirhem zeyt yağı yigirmi dirhem şağ yağı on dirhem bunları erideler (10) ve otları karalar merhem ola günde iki kere uralar ve eger olışub gögsine (11) degin olursa ol tamarı kıulağı ardından bulalar keseler ve eger belürmezse (12) başalar gögsini gerile yaralar içinde balık gibi beze olur çıkan keseler (13) gidereler tağlağucılar odda tura eger tamar kesilüb kan aķarsa çam (14) şakızı ile tağlayalar ol tamarı göz görse ebrīşüm ile bağlayalar içine kireç (15) serpeler karşu kaķran süreler velī bir ot vardur türkce taşan dērler (16) görelerde biter ve mīşelerde biter yaprağı rāzyāne benzer bir düb çıkar (17) yaş yaş kargulık gibi yumrulanur dibini kazasın hunnām görükür çıkaralar (18) ve dahı gök beze bağlayalar ve boynına bağlayalar ot kırudukça ol renc (19) kıurur gider mücerrebdür ve dahı şafır müşehher olur iledeler anı çevüreler

[22b]

(1) ve ta'vîz dahı yazalar yavuz göz için (2) faşlü's- sâmin (3) atun ayağında gazzal olsa ya'nî türkce tabak toynak dërler şol yanında (4) olur tîmâr olmazsa sürer toynağı çıkarur adamda dahı vâki' olur (5) kurluğan dahı dërler tırnağı çıkarur tırnak dibinde olur deşilür (6) irin ve şarı şu akar ammâ bu renc iki dürlüdür birisi erkek ve dişidür (7) erkegi şöyle uzunluğınca olur ammâ dişi olan ince olur çıkub (8) toynağı çevre tutar ve baş bert olur toynak oynadur sürer çıkarur (9) 'ilâcı budur ki mazı on bir dirhem zâc beş dirhem tohmü'l- hançal ya'nî (10) ebû cehl karbuzı içi bir dirhem 'anzarût bunları dögeler bal ile (11) yoğurular ayağın şâbün ile yuyalar şu içine ezeler ol şu gibi olunca (12) koyalar tâ ki durıla ol şuyı dökeler yedi kere yuyalar bundan sonra (13) yigirmi dört dirhem sülügen beş dirhem mürdeseng on dirhem zeyt yağı havânda (14) sahk édüb karşı şarb sirke tuz ezeler galîz olunca ve günde iki kere (15) süreler ovalar üç dört gün sonra tonuz yağı süreler eyi ola (16) faşlü't-tâsi' (17) atun ayağı bıcılğan olsa 'ilâcı budur ki derileye derileye bir zamân yörüye (18) andan sonra şâbün ile yuyalar koz yakalar havânda dögeler ve bişmiş şâb (19) zencâr tuz ve od görmemiş bal ile yoğurular süreler vaqt günde

[23a]

(1) iki kere ya şum ya bezir zift erideler içine katarlar ya tonuz yağın (2) bir kaç kere ovalar giderür ve yügrük tîmâr her gün bu miqdâr durur (3) faşlü'l-âşir (4) atun ayağında ürpek olsa ol dahı uyuz gibi olur yayılır dizine (5) degin tüyiñ döker 'ilâcı budur ki şâbün ile yuyalar tâ kızıl olunca sileler bağa (6) kanın süreler yâhûd ak şogan incir veyâ sipâ türkce evelek dërler (7) ve hem labada dërler bunları süci ile kaynadalar kavî ola havânda sahk edeler merhem gibi (8) ola paça yağın ve şıgır yağının içine ilik katarlar karışdıralar günde iki (9) kere uralar eyi ola mücerrebdür (10) faşlü'l-hādî 'aşer (11) at ayağın kaldırsa yukarı

kısaçla pek tütalar kangı yana ise koşınur kim (12) olur katı yonarlar ve katı na'ıllar yatar na'ı ururlar toynağı korur demişler ki (13) şogan kabı kalınlığı toynak on na'ıdan eyüdü hüsüşen taşırkemiş (14) olsa katı yonarlar eger külerse ki na'ıdandır çekeler gençek na'ı uralar (15) iki üç günde geçer febihā u ni'me geçmezse bileler ki ol toynağın māyasına mih (16) erişmişdür na'ın gidereler kısaçla toynağın tütalar mihden perkmiş (17) yeri tutıcak karcınur bıcağ ucıyıla açalar tā ki kan çıka olur ki irinler kan (18) çıkar karşı sünger ile kanın alalar bögrek yağın tavada erideler içine (19) ısaçla süreler anı karışdırub tıldıralar keçe ile şaralar ve şudan şakınalar

[23b]

(1) beş altı günden sonra şıgırın bögrek yağıyla çam şakızı şām şābūnı havānda (2) şahk edeler merhem gibi ola ol deligi tıldıralar iki günden sonra keçe koyalar (3) yumşak na'ı uralar arınmayacak olursa irin dolar yakar tırnak sızısından (4) kuser tīmār olmazsa toynak düşer eti dahı açā irini aşāğa yol bulub (5) işleye ol cerāhata şāb ve mazı ve kızıl boya katran yoguralar iki kere (6) süreler allāhū ta'ālānūn fāzlıyıla hoş ola mücerrebdür (7) faşlü's-sānī 'aşer (8) atın toynağı şakāk olsa ya'nī yarılca ilācı budur ki kurı incir şuda ıslayalar (9) bir gün ve bir gece el urasın ovasın herse gibi ola zırnīh ve kirec ve büre (10) ve jengār bunları dögesin karışdırasın şakākı ısaç şu ile yuyasın bundan (11) bir pāre beze yakasın üzerine urasın ki ayağın şuya başa ve bir dürlü (12) dahı böğürtlen yaprağın dögesin bağa kabının külin katasın şıgırın (13) bögreği yağıyla karışdırasın günde iki kere sehre şakāk toynakdan yukarı (14) olsa bunu dahı edesin tuz jengār ve kızıl boya ve şarı zırnīh (15) bunları dögeler sirke ile bal ile karışdıralar günde iki kere boyayalar (16) kış eyyāmında olursa karda be-cid yörüdeler (17) faşlü's-sālis 'aşer (18) at topuğın çelse gēn kayışında aşık

düzeler topuğuna bağlayalar bir kaç (19) gün bunları édeler ol hūyın keser artık topuğın çelmez

[24a]

(1) el-bābü's-sāmin (2) atunı gevedesinde olan renclerin beyān éder el-faşlü'l-evvel (3) atunı omuzı yağır olsa sebebi egerin almakdan olur 'ilācı budur ki oldığı (4) vaktde bir pāre sağ tuz ekeler üzerine uralar berk çekeler bir gece tura olmazsa (5) kepegi kaynadalar tuz ile uralar eger başub yağır olursa 'ilācı şovuk şu ile (6) yuyalar yağırın çirki var ise andan gidereler ya sünger ile arıdalar pāk (7) olur mersin yaprağı yél otı ile kiremid otı bağa kabının küli kına çam şakızı (8) bunları dögeler un gibi üzerine ekeler günde iki kere yèrden depretmeyeler (9) dā'im ılıcak şu ile yuyalar 'ilāc azub harāb cıdavı olursa çoğı onulmaz (10) hoş dahı olursa binmege el vèrmez yaramaz girü açılır zīrā omuz (11) oynar bir dürlü 'ilāc dahı atunı omuzını iki yanından deleler at (12) kılın geçüreler üzerine melhemi urmak elbette gerek irin şu aşāğadan yol (13) bula işleye ammā yöritmeyeler ve eger eskiden olursa bir kaç yèrden tağ uralar (14) ya ol cerāhat üzerine eyüce tağ ura yeni cerāhat ola andan sonra bitürici (15) otlar ekeler andan karşı yuyalar eski panbuk uralar üzerine bitüre bögrek yağırı (16) 'ilācı bu gibidür ammā bögrek yağırı binmekden geç onulur meger eyerin düzeler (17) ya tegeltisi oyalar at uyuz segregi göyündüreler eski incir şarb sirke (18) ile kaynadalar havānda dögeler merhem gibi ola anı kepekle tuz ile yuyalar (19) süreler eyü ola bir 'ilāc dahı şarı ağac ve labada dibi ve büre ve kızıl boya

[24b]

(1) ve sağ tuz ağı yaprağı 'arabca difl dèrler jengār bunları dögeler şarb (2) sirke ile karışdıralar yāhūd yogurt ile süreler bir iki kere def' ola (3) faşlü's-sānī (4) atunı kurı giciki

olsa ve hem yēli ve kıyruğı gıcıkden dökülse ‘ilāc budur ki (5) kettān tohmı dögeler incir zerdālū merhem gibi ola baldıran yaprağı yaş eskiye (6) şaralar oda gömeler andan bunları birbirine katalar atı şābūn ile yuyalar (7) ol şu kırya andan süreler bir dahı kurum şāb tuz kara nef t zırnīh yumşak (8) dögeler hamīr ile karışdıralar gevdesine süreler başını berk bağlayalar kaşınmaya (9) iki kıcınun yanından kan alalar eyü ola (10) faşlü’s-sālīs (11) atun gevdesinde ya karnı altında nezūle vāķi’ olsa türkce çerime dērler nişānı (12) budur ki yumrı ve sūr olur şişer ‘ilāc evvel kıyruğı üstinden deleler (13) karaca ot dērler anı ol bēz yērine şokalar ne kadar ‘illet olsa gevdesinde cemī’η (14) çeker götürür tağıdur eger üç dört gün geçse adam necesiñ süreler bir gece (15) tura tağılmazsa kepek kaynadalar tuz katalar uralar veyāhūd kilile (16) sirke uralar tağılmazsa şarımsak dögeler şıgır yağıyla karışdıralar bir gün (17) iki gün yakalar yumşacak bir iki yerden neşter ile deleler şarı şu aķa üzerine (18) taşını süreler ya bezir ya şıgır yağı faşlü’r-rābi’ atun ülbi (19) şişse ‘ilāc budur ki yıllamış duz sa yağı süreler ve iki kıcından kan alalar

[25a]

(1) ve eger kızıl olursa kepegi sirke ile ısladub ve yumurta akını katalar bēze süreler (2) ammā evvel gül yağıñ süreler yāhūd kernüb ya’nī etlü kelem için oyalar şu (3) deñlü ki ülbi şıga bezir katalar oda gömeler bişe ıscak ile ülpini içine koyalar (4) bēz ile beline bağlayalar bir gece tura şişin alur gitmezse laden şarı şabr bezir ile kaynadalar (5) ıscakla süreler tağılmazsa doldıralar yumşak oldığı vaķt neşter ile bir iki (6) yerden hacāmat gibi çizeler kan çıkaralar fā’ide ola (7) faşlü’l- hāmis (8) atun ülbinde tel’īl olsa ya ğayrı yērinde ya’nī sigil olsa ‘ilāc budur ki (9) kırmızı ebrīşūm ile bağlayalar üç günde düşer veyā kendü kılıyla şarımsak tuz (10) nışadur şarı yağ ile dögeler merhem gibi ola eski panbuķ ile süreler

(11) yerine karşı sūsem yağı süreler ammā bukrāt hekīm aydur sigile bādincān dögeler (12) merhem gibi ola ol sigil üzerine uralar helāk ēde düşüre ya demür ile yakıla (13) eyü ola mücerrebdür faşlü's-sādis (14) atun gevdesinde sal'a olsa türkce urebi dërler nişānı budur ki koz (15) gibi olur vardukça büyür 'ilācī budur ki eti dördölüce yarmağ gerek böyle ki bir (16) kendiri incirek ip ēyleyüb dibinden berk bağlayalar andan işleyeler apakça (17) kavcağı olur yerine sağ tuz tıdılar köki kalursa tuz yağar (18) bir gün ve bir gece tura açalar günlük kabı çam kabı ardıc şakızı (19) maştaki içine karşı ekeler yāhūd merhemi ēdeler mürdeseng on dirhem

[25b]

(1) sülügen on beş dirhem zeyt yağıyla kaynadalar eski panbuğ ile isti'māl (2) ēdeler ve keserken kan çok çıkça incir ya kızıl boya koyalar perk bağlayalar (3) tamarı kesikse demür ile çam şakızı ile tağlayalar eyü ola (4) faşlü's-sābī' (5) atun gevdesinde sereṭān olsa ya'nī yengec gibi nişānı budur ki şalgam gibi katı olur (6) eger atun gevdesinde ya kıç ayağının iç yüzünde olsa çıkarılmazsa muḥāṭarada dërler (7) muttaşıldur dërler 'ilācī budur ki hācek gibi bir tağlağuc odda hāzır ēdeler (8) tiz tağlamağa zīrā atun çok kanı akub tiz tırmaz fi'l-hāl çam şakızıyla (9) tağlayalar içine kızıl kaṭran koyalar eski panbuğ ile perk bağlayalar üç gün tura (10) açalar içini key sileler ve et bitürür otlar uralar 'anzarūt günlük çam şakızı (11) maştaki od görmemiş bal gibi (12) faşlü's-sāmin (13) atun sağrası çıkça sebebi budur ki ağır yük götürmekden olur 'ilācī budur ki (14) mersin yaprağını süci ile kaynadalar sağra çıkacak ısağla yuyalar bunu uralar mazū (15) şāb ekşi nār kapuğı şabr-ı şakūturi bunları dögeler eski panbuğ uralar panbuğı (16) sirke ile ısladub bu otı üzerine ekeler sağrasına ısağla uralar bir (17) zamān tıdalar def' ola ve hem olur ki sağrasının ic yanında aqça

kurtcuğazlar (18) olur anı çekicek sağra taşra çıkar büyür kavun gibi olur rengi kızıl olur (19) tutıcak yarılır sarı şu aklar ‘ilacı budur ki kuyruğunu yukarı getüreler

[26a]

(1) korkmayalar ve üşenmeyeler bir iki kere sağrasından kan dökülür hemân ertesi bineler arğun (2) yörüdeler eyü ola yerine vara ‘ilacı eger kanı tırmazsa zâc kıbruzî (3) şâb-ı yemenî mazı ‘anzarût ‘amūd serv kızağı bunları döğeler bir ağca bız (4) dolayalar bal süreler bu ota bulayalar sağrasına şokalar biraz kifâyet ede (5) faşlü’t-tâsi’ (6) atun kuyruğı dibinde toğuz kılı belürse nişanı budur ki kıl yoğun olur (7) ve dökünük olur bî-dağ yumrı olur götünü dîvâra sürer yâhūd ağaca sürer (8) harâb eder aruklar ‘ilacı budur ki anı çekeler yerine sarı şabrı tuz ile sağır (9) odıla karışdıralar süreler ki olur ki ayruk olmaya ya kireç suyun süreler (10) faşlü’l-‘âşir (11) at terslerken sağrası çıkısa ‘ilacı budur ki tut ağacının kabuğı (12) servi kızağı mazı mersin yaprağı bunları süciyile kaynadalar süzeler bezir (13) katar kaynadalar galîz olıncaya degin içine şabr-ı şakūturi kıyalar süreler bir iki kere (14) def’ ola faşlü’l-hādî ‘aşer (15) atun gevdesinde demren olsa mûmla arayalar demrenün beresi mûma tokınur nişanı (16) oldur ki evvel arayı açalar demren şokalar perk tutalar çıkaralar söğüd (17) ağacın ok gibi yonalar odda kızdıralar ol cerâhata şokalar zîrâ (18) çok olur ki demreni eşek sidügiyile sürerler ‘ilacı budur ki derin bir yerde ise (19) yarmayalar ol yer işlerse ağzına eyü yağıyla süreler gelür çıkar biter ise atun eti

[26b]

(1) gençek olur demren yarası bir gayrı yerde zâhir olur kalkar parmağıla göreler (2) andan yaralar çıkaralar yerine yumurta şarısının tuz ile tıdıralar yarayı (3) bağlayalar bir kaç kere yağ süreler eyi ola mücerrebdür (4) faşlü’s-sânî ‘aşer (5) atun omuzında ya arkasında kelef

olsa nişānı budur ki kel baş gibi olur araya (6) dökilür ovıçak kepegi dökilür ‘ilācı budur ki ol arayı hırızmayıla kılın (7) gidereler ya kerile kazıyalar burcak otı ve mercüme otı ve sağ tuz zāc (8) bunları dögeler şıgır keşin sirke ile ezeler koyu olunca karalar dağı ve kına gibi yakalar (9) eger gitmezse bunu edeler sirke ile zencār ak it bunları dögeler acı sa yağıyla (10) karışdırılar ol arayı şarb sirke ile yuyalar dağı sileler bunu süreler (11) bir iki kere gide faşlü’s-sālis ‘aşer (12) atun gevdesinde nāşūr olsa ol dağı bir ‘illetdür ki çibān gibi deşilür bir iki yıl (13) işler şarı şu akar oñulmaz ‘ilācı budur ki ‘uşākī sirke ile ısladalar (14) havānda sahk edeler koyı olınca buçuğ dirhem şıçan otı katarlar sahk edeler (15) eski panbuğdan fitil edeler bundan biraz süreler ol cerāhat delüğine şokalar (16) bir gün tura fitili çıkaralar üzerine yumurta şarısın uralar tā ol renc (17) düşüb çıkınca eski panbuğ uralar iki üç gün kim ol cerāhatı temiz eder andan (18) bu merhemi edeler dāne çadır mūmıyıla maştaki ile erideler içine zift çam sakızı (19) tamām eriyicek az az zeyt yağı ve bezir katarlar andan isti‘māl edeler eger

[27a]

(1) cerāhat açuğısa eski panbuğ ile günde iki kere uralar eyü ola (2) faşlü’r-rābi‘ ‘aşer (3) atun a‘zasına kılıc ya bıçak toğınsa bağarşuğı taşra çıkısa göreler bağarşuğı (4) sağ ise atı aşğa başalar zeyt yağı ile süci kaynadalar ısaçla ol çıkan (5) bağarşuğı yuyalar şāyed şu almış ola tırnak degirmeyeler içine koyalar bağarşuğı koyduktan (6) sonra karnı igne ile ebrīşümüle dikeler aşğa yanından biraz yer koyalar ki cerāhatun (7) çirki ve şarı şuyı dökile ol cerāhatı üzerine mahmūde maştaki ikisin ekeler (8) üzerine yumurta şarısın koyalar bēş on gün tura andan sonra açalar yağ süreler (9) ve eger yara küçücük olub bağarşak katı hareketden çok çıkarsa (10) girmezse güc etmeyeler ol yaranun ağzın biraz bıçak ile açalar

bağarşuğı (11) içine koyalar yukarıda yād êtdigimiz gibi êdeler ammā bilesin ki atun bağarşuğı perk (12) olur degme nesneden delinmez ve tayıncağ meşhurdur (13) faşlü'l- hāmis 'aşer (14) atun kanı şıçramağdan fetğ olsa ya'nī böğri yarılrsa yumrı olsa 'ilācī tīzcek demür (15) boğın dögeler un gibi burcağ otı çiriş temür tuvālī yumurta akıyıla karışdıralar (16) bir pāre bēze kalın süreler üzerine yapışdıralar ol denlü yaşı taş koyalar (17) uzun bēzile berk bağlayalar deprenmeye bir yēde yemini tīzrek vēreler ve şuyın (18) azrak vēreler ya buğday vēreler içi katı olmaya eger gök ve vakti ise haşıl vēreler (19) on bēş gün tura andan şonra açalar melceme uralar

[27b]

(1) faşlü's-sādis 'aşer (2) ata yolda izde ıssı geçse ya bullamış olsa nişānı budur ki yemini kāhel yēr ve şuyı (3) çok içer yatur başını yēre urur dīvāra urur ağzın yumar nefesin tīz tīz (4) alur şolur 'ilācī evvel öninden kan alalar arpa unın süd ile ezeler (5) gevdesine süreler sūsem yağın ya tere yağın dağı olur andan göge şalalar (6) ammā gevdesine yoğurt süreler (7) faşlü's- sābī'c 'aşer (8) atı şovuk ursa nişānı budur ki ditrer ve tüyi ürperür ve yemini kāhel yēr (9) ve kulaklarını birağur ve dişlerin bir birine urur 'ilācī budur ki üç dirhem (10) harīk iki dirhem nışadur on dirhem arpa unı bēş dirhem būber yigirmi dirhem şeker (11) elli dirhem şıgır yağı bunları karışdıralar yuvalağlar êdeler her biri koz (12) kadar ola günde üçin boğazına birağalar ammā bukrāt hekīm aydur ıssı şovuk (13) urmuş ata bundan yügrük yokdur tere yağı birinc otı arpa otı süd şeker (14) karışdıralar ve atun boğazına koyalar her gün ıscak şu ile gevdesin yuyalar (15) ıscak tutalar hūkne êdeler eyü ola yüz dirhem şıgır yağın ılıcağla hūkne (16) dökeler eyü ola faşlü's-sāmin 'aşer (17) atı kuduz kurd ya kuduz it talasa ammā kuduz oldığı neden ma'lūm (18) ola bu renc kurd ve dilkün ve çağala ve

atlara vāķi^c olur nişānı budur ki (19) gözleri kızarur dili şarkar şalyaları akar başıñ aşāğa tutar

[28a]

(1) arkası gövez olur yemiñ yemez şu içmez esrük gibi şallanur sürçer düşer (2) urıcaķ çekilmez dahı yügrük bilinı oldur ki ışırdıķı yeri kōz içi ile (3) ovalar etmek karışdıralar tavuķa yēdüreler yer ise kuduzdur yemezse (4) yine kuduzdur ‘ilācı budur ki tizcek ol ışırdıķı yeri bēş altı yerden (5) çizeler ve şişe çekeler yāhūd kanı ziyāde akmaķa koyalar şarımsak şoğan (6) ve oĝlan aşı tuz süciyile ezeler tavuķ boķıñ katalar şıgır südiñ (7) izāfāt edeler atıñ burunından dökeler eger ayaklarında olursa cerāhatı üsti (8) yanından berk bağlayalar sirāyet edüb ol aĝu içine yörimeye atıñ derisi (9) mücevvefdür diri tavuķı getüreler ol cerāhata dübürini uralar tavuķ (10) helāk olursa kırtılır yerine bunu edeler tavşan māyisi şarāb (11) çörek otı şarımsak dögeler şıgır yaĝıyla tuz ile karışdıralar (12) bir iki kez ol yaraya uralar ammā bir ev içinde tura karşı gözedeler (13) kırķ güne deĝin faşlü’t-tāsi^c ‘aşer (14) at tuhme olsa sebebi çok şu içmekden nişānı budur ki gegirür ve karnı şişer (15) kāhel olur ‘ilācı budur ki yüz dirhem eski sücile elli dirhem sirke on dirhem (16) şıgır yaĝı gögercin boķı on dirhem şoğan şuyı elli dirhem bunları birbirine (17) karışdıralar atıñ başıñ yukarı getüreler boĝazına dökeler uyanın (18) başından çıkarmayalar kuza komayalar iki gün yemin vermeyeler buĝday ışladalar (19) vèreler az az üç dört günden sonra yemini çekeler at buñalmaya eger karnı

[28b]

(1) eger karnı şişe çükündür yapraĝıñ kaynada şu ile sisem yaĝıñ ve bezir şumak (2) tuz katalar hıķne edeler edeler def^c ola (3) el-bābü’t-tāsi^c (4) atların sıtmasıñ beyān eder el-

faşlü'l-evvel atı sıtma tutsa sebebi (5) oldur ki yaz günlerinde ıssıda bağlayalar çulsuz ya güzün yalnızca yağmurda (6) koyarlar nişānı budur ki sındurır ditrer tüyi ürperür ve yemini az yer başın (7) aşağı tutar kulakların bırakur ve katı şolur ve burunı kanadları açılır (8) ve nefesi ıssı olmaz ve gözlerinden yaş gelür ve şuya meyli çok olur (9) 'ilācī budur ki kızıl şandal on dirhem sirke bēş dirhem kişnic tohmı on dirhem (10) gögercin bokı yigirmi dirhem bunları kaynadalar elli dirhem tere yağın dürteler (11) atın boğazına bir üskür ile üç gün dökeler çükündür yaprağın ve yābān (12) feslegenle kaynadalar şırlağan karışdıralar ılıcak ile atın sağrısına hūkne (13) edeler ammā evvel emirde iki ön ayağından kan alalar ve kırmazsa (14) bunu dağı edeler defne yaprağın mersin yaprağın yarpuz güyegü otı (15) papatya şarımsak şabı şaman tozu bunları kazanda bir süci iki şu ile (16) kaynadalar bir yeri çukur edeler ol otı kazanı çıkaralar koyalar (17) ol atı üzerine getüreler ayaklarını peyvendleyeler kazanı karnı altına (18) koyalar atı büriyeler ol buğı atın gevdesine yayıla nefesi çıkacak (19) yer koyalar derleye yemini ısladub vèreler ot katı ise yonca uralar

[29a]

(1) ve hem tiryākıla süci ezeler bir kaç gün içürüler nāfi' ola (2) el-bābü'l-ʿāşir (3) atların tedbīrlerin beyān eder el-faşlü'l-evvel yolda (4) ve izde hastalanmış ve kızmış ve derlemişle eyerin almayalar hūşūşa kış günü (5) ola ve yolda inesiñ bir kaç kere yelidesin girü ve eyerin pek çekesin (6) arkası kızmaya tütüne ve oda yakın bağlamayasın ve hāzān vaktinde yağmurdan (7) pek şakınasın ve uzak yola gidicek iki kere şu vèresiñ ve arpasın (8) kendü eliyile vèresiñ bir şaman ve arpa ve buğday azacık vermeyesin ve yaz (9) gününde kurı arpa vermeyesin ki ıssı olur atı kızdırır yakar ammā şovukda (10) eyüdür ve bir ot var aña harīr özi dèrler ve türkce ebem gümece dèrler atı (11) gāyet semirdir ve yulafla beslenen at

semirür ammā eti egin gençşek éder (12) anuñ sebebi budur ki yérini temiz édeler sidügiñ ve tezeğiñ başmaya (13) ve payvansuz kıomayalar ve kendüniñ kıurıdalar yumşak édeler altına dökeler (14) ve kıaşanıcağ altına kab tutalar ve yemini gün var iken vèreler ve kıaba kıuşluk vaktinde (15) şuyıñ vèreler ve ikindin bir dağı şu vèreler ve ayakların ılıcağ şu ile (16) yuyalar ve kıaşagusıñ eksük étmeyeler üç günde bir kere bineler ve bir gün (17) tura ayakları açıla ve uyansuz dağı kıomayalar ammā bu resme beslenen at segirtmek (18) vakt yola doymaz ammā yolda atıñ olıcağ söylemeyeler zīrā ki atıñ semi‘ u fehmi (19) vardur söze muqayyed olur yöriyişüñ uzadur kâhel olur atı yolda

[29b]

(1) kâhel yöritmeyeler ammā şol kim edebli ola yükden ve yoldan kıayırmaz at (2) hem eri eyilüginden bilür ve kıonak vaktinde şuyıñ ve yemiñ tīz vèrmeyeler (3) tā kendü okramayınca biraz şu vèrmeyeler andan yemiñ çekeler ammā atı taşlu yerde (4) kıatı yöritmeyeler taşırkıar kıuşūşa ki na‘lsuz ola bunu dağı édeler dèmişlerdür ki (5) zārūrī bir yerde na‘l bulunmaya bir kıurbağa olur yaşılcı ağaclarda çok olur (6) anı tutalar kıarnınıñ yaralar atıñ toynağına süreler berk olur beş gün (7) yola doyar meşhürdür ki beriyye kıuminuñ atları na‘lsuzdur bunu isti‘māl éderler (8) geldük emdi dārū‘l-ħarbe gidince ayğıra binmek gerek eger ayağı arasında kıalursa (9) issine ok urdurmaz kendüye ne kıadar ok ve kıılıc tokınursa düşmez şāhibini selāmet (10) yérine kııkarur meger ki siñiri kıalına yohsa düşmege çāre olmaz ve yolda berk (11) olur ammā segirdim atıñ tedbīri böyle gerekdür ki bir kıarañu aħurda bağlayalar (12) ol gün yemini keseler ve uyanıñ başından indirmeyeler zīrā dèmişler ki at bir gemiye (13) beñzer ikisinüñ dağı ħükmi yèldür értesi yemini biraz dağı keseler şuyıñ azrak (14) vèreler günde iki kez kıaşagusıñ eksük étmeyeler aħurdan

çıkarmayalar (15) bir gün kulağına şıkluk vèreler ol at kim hüneri vardur bilür kim yarışı (16) vardur çıkaralar göreler kim kanıkmış gözleri kurda beşzer uyanı çeyner (17) bir yerde тұrmaz kişner yarış yerine varınca fi'l-hāl tersler ve kaçanur kendüyi (18) yıyladır yanından tulbazlay vèreler ve atun omuzundan girü oturalar ve biraz (19) egileler dik тұrmayalar ayakların aşağı şalmayalar ve karnını depmeyeler ve bir kez

[30a]

(1) işāret vèreler bir hamleden sonra başın koyvèreler kamçı iki yanından şala (2) çok degül dizgini toğrı tutalar meydāna varıcağ durğurmayalar çullayalar (3) tā deri şovuyınca yörüdeler ve yemini ve şuyunı geç vèreler az az günde yemini (4) arturalar kararına degin ammā atı bir yerde тұrmaz bir yerde otlamaz olsa (5) bir yerde dağı ileteler zīrā haqq sübhānehu ta'ālā üç biñ dürlü at yaratmışdur (6) biñi ādem için ve biñi hayvānlar için ve biñi ins için hayvānlar için anca otlar (7) vardur semirür anca otlar vardur ki tiryāqdur nitekim yılanun tiryākı vardur (8) düşmanlar için hem-çünān otlar dağı ancılayındur velī bir ot vardur 'arabca bīş dērler (9) şoqar ejinde kumsal yerde biter yaprağı kavak yaprağına beşzer yayılır (10) boynuzlar koyun dağı yeyicek helāk olur andan şaқınalar (11) faşlü's-sānī (12) eger dilersen atı oynasın üç yaşar olıcağ yaz faşlında atı başalar dört (13) ayağın bağlayalar hāyasın avucına tutalar bir niceler olur ki bir hāyası bürger dik (14) olur koşugun yumruğıyla başalar gelür çıkar kereyle üzerinden yaralar (15) hāyasın çıkaralar hāyada bir uzun kiriş gibi bend olur kırmızı ebrīşüm (16) ile dikeler berk bağlayalar iki tahta arasında koyalar tağlağucla tağlayalar çam (17) saқızın ekeler karşı tahtaya sıkırlayub keseler tahtayı gidereler içine çam (18) saқızı maştaki günlük toldıralar körükçi ignesiyle ve

kırmızı ebrîşüm ile (19) dikeler alt yanından biraz delüçük koyalar kim şucuğazı aķa bineler
azın azın

[30b]

(1) yörıde iki üç gün karşı bezir süreler ya ak şoğanı bezir ile (2) kaynadub süreler faşlü's-
şālīs (3) dılersen ki atı şatasıñ bir eve kıoyasın ol gün ki şatılacakdur yemini azrak (4) vèreler
kamçı ile ağac ile muhkem dögeler fı'l-hāl çalık olur bir gün üzerine (5) geçicek giri
hüneriñ kıoymaz nıtekim kıurd hüynı göresin ki diliñ çıkarub (6) yalamaz ve uyanın kıatı
çeyner bilesin kim ol belā anuñ başına gelmişdür almayasın ve hüyn (7) bilmedigiñ atuñ
ardına geçmeyesin alub kendüne münis ètmeyince ammā bilgil ki (8) çok kışiler vardır ki
atı almak maşlahat için sağrasına toñuzlan kıurdın (9) şokarlar der-hāl at düşer debelenür
şancu tutmış gibi kaçan böyle olsa atı ucuz (10) bahāya alurlar degme kışı at kıatına
getürmeyeler zīrā atuñ düşmanı çokdur yemini (11) yer iken kıızıl zırnıñ bırağurlar bürile
torbasına helāk olur (12) faşlü'r-rābi' (13) atuñ menfa'atlerin beyān eder bilgil ki atuñ
beynisin bal ile kıarışdıralar za'if (14) göze çekeler kıuvvetlene ve şar'alu kışıye bir dirhem
yedüreler artuķ uçuk kıutmayalar (15) oğlancuķlara bucuķ dirhem atuñ dilin pıryān edeler
bal ile yaladalar hafakā renci (16) giderür atuñ sağ göziñ şeker ile müşkle kıarışdıralar
götüreler halk içinde (17) şerif ola atuñ yüregiñ kıurudub dögeler bir mişķāl uçuklu kışıye
yedüreler (18) ayruķ uçuk kıutmaya atuñ cigeriñ pişürüb söğülmesiñ yer kıanlı kışıye (19)
yedüreler şifā ola atuñ ödini sünbül ve günlük ve topalak bunları dögeler

[31a]

(1) kıarışdıralar kıan işeyen adama bir bucuķ deng yedüreler def' ola ve 'avratlar (2) hayz
çok görse bundan yese 'özri gide atuñ talağını eski sirke ile (3) pişüreler bir gün ve bir gece

koyalar her gün aç karnına bēşer dirhem yēyeler talağı (4) gide atun hayāsin şabr ve tuz ile dögeler bal ile qarışdıralar nakris (5) rencine uralar sākin ola hem evde qarınca urursa sirke ile ezeler koyalar eşeri (6) kalmaya atun südini oğlan ēylemez ‘avrata dört bēş gün içüreler hāmile (7) ola aruk kişi dahı içerse semriye ve beñizlene dık nefese ve şancuya fā‘ide eder atun (8) kanını kuduz it talayanun cerāhatına süreler fā‘ide eder ve a‘zası (9) şişene dahı fā‘ide eder ve bend kişileri ağrısın giderür taban el yaruğına (10) süreler bitüre atun sidügi büre ile ve tuz ile ezüb uyuza süreler (11) def̣ ola ve şulu başlara süreler def̣ ola kūruda atun eti kuvvet ve şehveti (12) arturur cimāgi kavī eder adamı beñizlendürür ammā ağır ğidādur gēc siñer atun (13) bağarşuğı söğülme edüb şumak ile yēseler eskiden olmış iç ağrısın (14) giderür ve içini bağlar börüsin def̣ eder atun dişin uykuda horlayan (15) adamun başı altına kosalar horladığın kese ayruk horlamaya ve oğlancukların (16) beşiginde ve başı uçında aşalar eyüdür atun tersine şoğan katalar şıkalar (17) gül yağın katalar ve biraz kaynadalar ıscakıla şanculu kulağa tamzuralar eyü ola (18) atun kuru serginı kanı akan cerāhata uralar bağlayalar tuta kan akmaz ola atun (19) tırnağın evde gömeler ol evde sihir ve cāzülük ve düşmanluk eşer etmeye atun

[31b]

(1) yağını bēl ve yan ağrısına süreler sızısını gidere eyü ola atun tüyini yağalar (2) ve külin alalar burunı tamarına uralar kanın tuta ve tamarı kanın dahı bağlaya (3) ve yaraya dahı ekeler bitüre atun kemüğini yağalar apak ola dögeler un gibi ola (4) yumurta şarısıyla içi geçene yēdüreler içini tuta ve bağlaya eyü ola va’llāhü a‘lem bi’ş-şevāb (5) ve ileyhi’l-mercu‘ul-me‘āb faşlü’l-hāmı (6) at gıcık olsa ğāyet de nāfi‘dür iki yüz dirhem çörek otı üç vaqiyya (7) şırlağan yağı ve bir kıyye dögülmiş eflāk tuzı ve eger yaruş edersen (8) yüz

dirhem çörek otı bir bucuğ kıyye şırlağan yağı ve iki yüz dirhem döğülmüş eflāk (9) tuzı bir büyük sırçalı çölmege koyub kaynadalar kâh kâh karışdıralar kaçan gıcık (10) olan ata sürmek isteyeler evvel atı sıcak şu ile ve raķı şābūnı ile muħkem yuyalar (11) ve kiremid süre süre muħkem yuyalar yuduğdan sonra muħkem kuruya andan bir ağac yarub (12) bir gece yarısıñ bağlayub çölmekdeki yağa baturub gıcık olan yere muħkem (13) süreler eger bārgiri yaķub incidürse yüz dirhem şırlağan süreler eger bu eczānıñ (14) yaruş edersen elli dirhem şırlağan süreler atun derisin yumşadur gāyet de (15) nāfi'dür bıcılğān olan ata tā evvel ayakların ılıcaķ şu ile ve raķı şābūnıyıla (16) yuyub muħkem kuruduğdan sonra kara boyayı ezüb atun ayağına süreler bir miğdār (17) tura tamām kār ede andan bir miğdār sirke ve bir miğdār şāb ve bir miğdār hınā ile (18) ezeler karışdırub kına urur gibi atun ayağına uralar yāhūd bir pāre bēz üzerine (19) sürüb atun ayağına bağlayub muħkem şaralar bir gün veyā bir gece tura iki üç

[32a]

(1) kere böyle edeler allāhü ta'alānıñ fāzlıyla gide ammā bir nice gün taşra (2) çıkarmayalar bir kurı yerde tura andan atı kullanub eve geldiği vaķt (3) her gün ılıcaķ şu ile yumazsan yine olur eger yine olub belürse kıızıl boya ile bal (4) karışdırub melhem gibi ola atun ayağına kına urur gibi vāfir süre ya bir bezire (5) sürüb atun ayağına bağlaya ya bir gün ya bir gece andan andan gidere eger atı (6) yaķub incidirse bir miğdār şırlağan yağıñ süreler incitmeye kılınub eve geldikde (7) her gün ılıcaķ şu ile yuyalar eger yumazsan yine olur (8) bāb adama mute'allik ba'zı edviyeler beyānındadır bir kimesne dıķ nefese uğrasa keçi boynuzı (9) çekirdeğini ısladub bıcaķ ile içiñ çıkarub andan havānda muħkem döğüb (10) bir pāre güllāb ile havānda döğdükden sonra bulamaca döner andan bir şırlıca (11) çölmege

koyub bir pāre şu ve bir pāre güllāb koyalar eger güci yeter ise şu yêrine hemān (12) güllāb ile kaynadalar tamām bulamaca döne inecekile yakın tâze yatakdan çıkmış (13) yumurta miqdārı sağ yağ kaynadalar sonra oçağdan indirüb dıķ nefes (14) olan kimesneye nebāt şekeri ile bir pāre ezüb aç karnına içine ‘anberī şeker ile ve eyü (15) ‘asel ile daķı ezmek cā’izdür ve yêl olana daķı vêrseler gāyetde nāfi’dür (16) ve aruķ kimesneler daķı isti’māl eylese allāhü ta‘ālā hāzretlerinün fāzlıyla semire bir kimesnenün (17) sâ’ili dökülse oçaķ kurumıñ ve eflāk tuzıñ muħkem döğüb bal ile karışdırub (18) sâ’ili dökülene gāyet mücerrebdür bir günde iki üç kere süre üç güne degin (19) ya yêdi güne degin süre mücerrebdür sıracı için yazub ve içine üç akçe koyub

[32b]

(1) ve şarub atıñ boynına bağlaya kurumağa başladığı gibi nüşhayı at boynından (2) gidere yohsa ana zarar olur gāfil olmayasınız ve ol akçe ile etmek alub (3) fuķarāya vêre fuķarāya olmazsa kelblere vêre hālāş ola inşā’llāhu ta‘ālā (4) mücerrebdür ve ol sıracı du‘āsı budur اللهم يا باجنكل اهرش (5) وطايا احان bāb atıñ ba‘zı hastalukların mücerrebātıñ beyān (6) eder eger at yemese içmese belki gözinde kisi vardur hemān kesmek gerek ve gözinde (7) kisini bilmek dilersen nişānı oldur ki atıñ kulakları şavuk olsa ve burunını muħkem (8) tıķayub yine koyvêrüb eger aksırmazsa bu iki ‘alāmet gözindeki ‘alāmetleridür (9) ve eger gözinde kisi geçişdirmiş olsa girü kesüb kulakları içi ve kıyruğı altını (10) muħkem hacāmat etmek gerek ve burunını bir dāne çuvaldız ignesi ile bir cānibinden delmek (11) gerek ve eger yeme tıtılsa ‘alāmeti oldur ki adım atmaz hemān düşmek ister ‘ilācı (12) budur ki evvelā yemek ve içmek aślā vêrmeyeler şovuk şu içine kıyasuz tâ boğazına (13) dek eger deriñ şovuk ise dört bêş sâ‘at miqdārı iki üç kimesne tâ kıyruğından (14) başına degin şovuk şu

ile yaykamağ gerek hemān müdāmī şu koymak gerek andan sonra (15) bileklerinden ve
damağından muhkem kan almak gerek ve andan sonra ol zamān ata yemin yaşı (16) ot ve
içmege şarāb ile esrārı karışdırub içürmek gerek zinhār arpa vermemek (17) gerek ve şābūn
ile ılıçak şuyı köpürdüb ve bir tulum içine koyub ve atı bir ense (18) birde başı aşağı
turgurdub hūkne eylemek gerek ve bir kimesne üzerine (19) binüb evvelā inişe sonra yokuşa
segirtmek gerek ‘ilācı budur ve yaşı çayıra

[33a]

(1) kösteksüz yularsuz şalivérüb bir iki gün otlasın ve eger atın yüregi (2) ağrısı ayı ödini
içüreler şifā bulur yüregi ağrısının ‘alāmeti budur ki (3) tiz tiz yatur kalkar ve yatdukça
inler ‘alāmetleri budur eger at tepelense at (4) tepelenmek yumşak tarla içinde segirtmek ile
olur ve bataklık içinde segirtmek ve tiz tiz (5) yörimek ile kış ayağıyla ön ayağının sinirini
urur öyle olsa hemān ol hinde (6) urmayan ayağını dizini büküb deve bağlar gibi bağlayub
ve yularından tutub (7) bir iki kamçı urub urulmuş ayağı üzerine bir kaç sekse andan sonra
ıscak adam (8) necesin ve yāhūd diri tavuğı karnı cānibinden iki pāre edüb üzerine muhkem
(9) şarmak gerek eger tavuk bulunmazsa küçük köpek enigini karnını yarub muhkem (10)
şarmak gerek ya koğuncaya dek üzerinde tursun şifā bulur ve eger atın ve her (11) hayvānın
sidügi tutılsa nişānı budur ki yemez ve içmez kâh kâh yatar kalkar ‘ilācı (12) güne gün
ederler illā bundan a‘lāsı yokdur ki hemān dört tırnağına bile hemze (13) elif yazalar otuzına
ve kırkına tecrübe olmuştur hemān ol hinde şu döker zinhār (14) gaflet olunmaya ve eger at
şakağı olsa bir miqdār eflāk tuzı ve karamuk ve şarımsak (15) bunları muhkem dögüb ve
zeytūn yağın ısdub bunlar ile karışdırub burunından (16) boğazına döküb içüreler ve çenesi
dibinden boğazını kâhice şıkmağ gerek eger (17) irinlenmiş ise deşile ve eger at şakağı ve

öksürük vāki⁶ olsa sebebi tavuk necesinden (18) ve yününden olur pekçe ihtirāz gerekdür ve atun gözi öninde arpasını karıvêrilmek gerek (19) zîrâ eti kıpar ve eti kıpdığı şundan bellüdür ki arpasın tamām yemez ve kıatı ıslanmışdur.

[33b]

(1) anı bir egrice demür ile kesmek gerek ve bir dāne bizlengüc yapmak gerek çıra (2) ağacından ve ol yara üzerine sürmek gerek hattâ damağından kıan boşana (3) ve damağını şığaya tâ ki kıan çok aķa ve etin kesmeye atı dişleri ile berāber olmayınca (4) bāb yalama bağır onultmağa mücerrebdür bir avuc kirec ve iki üç dāne yumurta (5) ve beş dirhem şāb ve üç kaşık sirke ve bir eyüce kaşık bal kireci elekden geçürüb (6) ve şābı āteşde pişürdülden sonra döğüb kıarışdırasın cümlesin etmek (7) yogurur gibi şomun eyleyüb pişürüb şovuduķdan sonra havānda döğüb elekden (8) geçüreler sonra bağır ılıcak şı ile yıķayub iķtizā ettiği miķdār bağır üzerine (9) ekeler ve kürk üzerinde olan bağır ki derisi şışer altından şaru şı aķar ya⁶nî (10) hāşıl olmaz yarıduķları zamān ğaflet olınmaya iki parmak içine şığacak miķdārı (11) yarmak gerek ol hinde kepek ile tuz tıldırmak gerek yāhūd kenevîr ipini (12) ufaķ ufaķ üstübi gibi eyleyüb içine tıldırmak gerek ve günde bir kere değiştirmek (13) gerek evvelā pek tıldırmak gerek gitdüke az az edeler iķtizā ettiķce kıadar eđer (14) at bıcılġān olsa hınzır yağı ve zift ve zeytün yağı ve bal mūmı bunları (15) melhem edüb ayağına sürmek gerek ve bu yağlar yanmış muşamma⁶ ile şarmak (16) gerek ve iki günde değiştirmek ısaķ şı ile yıķamak gerek ve eđer atun (17) cümle a⁶zası şışse anı kıızıl kıurd hastalığı derler maşa gibi bir yaşı (18) temür ile göğsini muķkem tağlayub tâ ülpine varıncaya dek ol demürün kenārıyla (19) bir yol etmek gerek tağ gibi bi-izni⁶l-lāhi ta⁶ālā şifā bula ve eđer atun cümle a⁶zası

[34a]

(1) kırı uyuz şekli olsa iki şāh tamarından kan alalar ve bir taş tutasın şol kadar (2) aka başdan başa eflāk tuzu ile karışdırub güneşde süreler üzerinde (3) kırıya ve eger belde ve kuyrukda olacak olursa ‘avrat sidügiñ kaynadub (4) haşlar haşlar üzerine süreler şifā bulur ve her nerde bulursa süreler şifāyı (5) bulur ve eger atıñ öksürügi olsa yokuşa koşub terledesin bir kere (6) olmaz bir kaç def’a edesiñ nāfi’dür inşā’llāhu ta’ālā (7) bāb atıñ ihtirāzātıñ beyān eder evvelā at egerlendigi vakt iki (8) cānibinden tegeltisin itivèresin omuzdan yukarı kalka ve egere tokına (9) zīrā böyle olmazsa bindikde omuzıñ başar gāyet ile ihtirāz gerekdür (10) ve yoldan geldükde teri alışınca gezdirmek gerek eger gezdirmeyüb bağlanacak (11) olursa terk olur ve ol zamānlarda şu vèrmemek gerek zīrā tamarları (12) açılmışdur ayağına şu iner tā bir iki sā’at olmayınca ve ayakların gerek kırı ve gerek (13) yaş ol gece balçuk ile kalmamak gerek zīrā bıcılğān olur ve yatdığı (14) yerde dağı ayakları balçuk olmamak gerek ve at yoldan geldigi gibi ol hinde (15) egerini itdirmemek gerek ve şöyle hizālı koymamak gerek hemān bir yaş gebre ile (16) eger altıñ tizce tizce silüb girü çulı eger üzerine yāhūd çıblak urmak (17) gerek ve egerüñ altında şiş yāhūd sıyrılmağ vāki’ olursa hemān ol hinde bir gebreyi (18) sıcak adam sidügiñe ısladub üzerine urmak gerek andan üstine egeri urmak (19) gerek ve at arpasıñ kesdigi gibi otluğ vèrmemek gerek zīrā yédügi arpayı hażm

[34b]

(1) étmez bütün bütün terslenür ve arpayı yédükden sonra şu vèrmemek gerek (2) huşūşa mu’tādından ziyāde yem vèrilmiş ola hemān yeme tutulur ve atı (3) şovukdan şakınmağ gerek gözinde kisi andan hāşıl olur keskin burusu (4) tüylemedin kızıl et iken atıñ tüyi

bitmez y rine d k b bir b z ile ol y re (5) urasın t yi gele yine yaraĝa Şu v rmek  arlanguc b rim Ő olub  am m (6) c m  altına  apayasın  rtesi bir ot get r b ol c m  kırar ol otı (7) alub kılıca anu  ile Şu v resin demire t k nmad n iki p re  de (8) b b Şusuzluk  ekmiŐ atu   il cin  bey n  der  ulem -i  acem ve  ukem -i (9) y n n bunun  zerine ittifa   derler ki bir at ki Şusuzluk  ekmiŐ ola (10) anu  i  n Őuy  m mk n olduĝı kadar Őuvarub b Ş dirhem r vend-i   n  alub (11) evvel Şovuk Şuda  al  d b i  resin Şif  bula eger r vend bulunmazsa (12)    avu  arpa unını mezb r Şovuk Şuya  atub i  resin da ı    (13) g n Şu v rmeyesin Şif  bula ve k h  bir mi d r s de yaĝ i  resin ki (14) Şif  bula ve bir sil  Őor ki atına  il c  tmeye her ne v  i  olursa na ında segirde (15) pehl v nlar  atında a a pehl v n d mezler belki n     olur beyt n     v c da (16) her dem nok  n gel r hem Őe cehd ile k mil ol kim gelmez kem le nok  n (17) b b bir atu  ayaĝında s k k olsa anu   il ci oldur ki bir  oz (18)  abını iki p re  deler anu  i ine  ara otla Őarım aĝı ve efl   t z n     n  (19) bir y rde d geler andan Şonra ol  oz  abının  i ine  oyalar s k k  stini t r Ő

[35a]

(1)  d b ol cezz    stine uralar  al Ő ola m cerrebd r (2) b b atu  g zinde kisi olsa b line ursa iki elmacıĝının  ortasında bir sivri (3) kem k vardur anı yaralar i ine t z  oyalar Şif  bula (4) b b bir atu  Őıracası olsa ilk  ı an Őıra anın  i ini t ĝlayalar ek er (5) ba ıy la ve da ı b lin  n altında sivilcesi olub  ıb n gibi ortasından  izeler (6) her birin  n i ine t z  oyalar Şif  bula (7) b b bir atda ba a olsa ya g gsinde ve y   d ayaĝında bir tim r kızdırub (8) ortasından delesin andan Şonra  uvald z ile i ine k l ge  resin ba lay   oyub (9)  ar u  ar u k lı d nd resin andan Şonra k lı   zesin Şif  bula (10) b b bir atu  g gsi terki olsa  araca otı bıca  birle g gsin  delesin (11) bir  araca otı i ine Ő kasın  ucından bir ipl k ile

bağlayasın içine (12) kaçmaya mücerredür (13) bâb bir atda dık nefes olsa arpayı döğüb şamanuñ şuyı ile kaynadub (14) koyu oldukdan sonra burnına koyalar bir iki def'a edeler şifâ bula (15) bâb bir atun ayağına şu inse yörimekten kalsa 'ilâcı oldur ki iki (16) dest-mâli turre yapub iki yanından ayağıñ bağlayasın pek şarasın andan (17) sonra sekdüresin bukağulugunun ortasında tamar vardur bircek dibinde (18) atı neşter ile dürtesiñ şu şıçrar çıkar sonra tuz ile bağlayasın zinhâr şuya (19) uğratmayasın bâb bir atı yem tutsa göz tamarından kan alalar şifâ bula

[35b]

(1) eger kan almazsan üç kere boğazını boğ döşün yine kalksun mücerredür (2) bâb bir atun ayağı bıçılğân olsa tüyi diş diş olur irinlenür (3) 'ilâcı budur ki şarb sirkeyi alasın incir ile ısladasın bir gün ve bir gece (4) tura ve anı ezüb bir bēze yakub urasın ve berk dahı ısladasın hâzır (5) tura anı çıkara berk dahı edesiñ üç def'a edüb yeni tüy bite (6) eyi ola bâb bir atun uyuz olsa mişe gülini şu içine (7) koyasın kaynadasın sonra tura şovudukdan sonra gül dibine çöke ol şuyı alasın (8) tekrâr kaynadasın koyu oldukdan sonra üstini arkasını muhkem kaşayub (9) kanadasın andan evvel şuyı süresiñ gâyet nâfi'dür (10) bâb bir atun tabanı altında mayışlı olsa değışdürse mayışlı dērler (11) türkce ba'de mayışlı yunasın erteleyesiñ kızıl boya ile bögrek yağını (12) dökesiñ karışdırasın ol māyanuñ içine koyasın tıldırasın andan (13) sonra tuma na'lla na'llayasın tokuz gün tura tokuz gün geçdükden sonra (14) ol na'lı çıkarub ol 'ilâcdan bir dahı edesiñ andan na'llayub tura (15) bi'avni'llâhi ta'âlâ halâş bula (16) bâb bir atun ayağını yine ursa bir tavuğı iki yarub üstine urasın (17) bir gece tura şabâh çıkarasın bir dahı budur ki eger tavuk bulunmazsa adam (18)

tersiñ urasın def^c ola eger çokdan ise tırnağınun üstinden kan alasın (19) uşura ile def^c ola inşā'llāhu ta'ālā

[36a]

(1) bāb bir atun öksürügi olsa labada otunun kızıl tohumı olur ol (2) tohumı yemi ile yédüresin ġāyet nāfi'dür bi'avni'llahī ta'ālā (3) bismillāhi'r-raḥmāni'r-raḥīm (4) الحمد لله خالق الانسان والسلام على خير الانام واله الكرام واصحابه العظام وسلم تسليما كثيرا (5) من حماء مسنون بقوله كن فيكون واصلوة (6) ma'lūm ola ki bu risāle-i (7) hoş maḳāle silāḥşorluk ve bahadurluk üslubın beyān eder bilesin ki dünyā-yı (8) pür belāda a'dā çok olur ve 'ālemün nizāmı ādemle ve ādemün kıyāmı nizām (9) ve intizām birle ḥelāl ve ḥarām fark olmaḳıladur ve cihānun cānı pādişāhlardur (10) ve pādişāhların daḫı kuvvet ve saltanatı 'asker-i zafer rehberiledür ve leşkerün daḫı (11) şalābet ve şıyāneti silāḥ ile ve silāḥşorluk şan'atıyladur ve silāḥşorluk daḫı (12) idmān ve iḳdām ve ihtimāmıladur pes ata binüb kılıc kuşanan er dilāvere lāyık (13) olan budur ki evvelā oḳ atmağı kemāliyle bilüb iz'ān edinüb idmānın (14) bir dereceye yetüre ki daḳıḳayı fevt etmeye zihgīrden tır berāber ede ba'de maṭrāḳbāz (15) yılğun idmān ile ġāyetine ve iz'ān ile nihāyetine yetüre tā ki on şemsīr-zen (16) arasına düşse gözine hezār erzen deñlü görinüb cümlesinün ḥamlesin (17) redd edüb zen mişāl oyun ile zebün ede bu mertebe iz'ān ve bu derecede (18) idmān olıcaḳ ata binüb ve kılıc kuşanub andan gönder oynamağa başlaya zīrā (19) oḳ atmaḳ ve maṭrāḳ ve kılıc oynamāḳ piyādeye daḫı olur ammā süngü oynamāḳ

[36b]

(1) ve arada muḳābil olmaḳ müyesser olmaz ata binmeyince pes ey pehlivān-ı 'ālem ve civān ādem (2) bilgil ve agāḫ olğıl ki evvelā silāḥşorluğun āyīn ve üslubı budur ki (3) şoyub

pāk iġtisāl édüb arı ābdest alub libāsın geyüb pür pāk (4) yêrde iki rek‘at namāz kılub fārīg olıcak ilāhī nefsimi senün yolında pāk (5) i‘tikād ile ġazā ve cihāda bağlayub cānumı saña fedā étdüm yakın ve i‘timād (6) ile ħabībın muḥammed muştafā şallallāhī ‘aleyhi ve’s-sellem dā’imā ebeden dīni ve innī üzere (7) beyt cāndan cihāndan ‘aşkla bēl bağladum bu dem tā kim yolında cānlar (8) alub cānumı vërem dëyesin beni redd étme ve şıdk niyetim kabül kılub beni ħıfz (9) éyle dëyüb ālet-i ħarbī bi’t-tamām geyüb kuşanub kılıcın ve belligin kuşanub (10) gönderin eline alub şıçrayub bir yarar dilāver ata binesin ki devrānda dilr (11) ve meydānda bī-naẓir ola ammā atın başı müşevveş ve boynı yumşak ve gögsi (12) ağır döşi ġalīz sürcek yancıklar boş öni yüksek ardı alçak (13) olmaya belki başı şahīḥ ve sağ boynı kavī ve muḥkem gögsi sağ yancıkları çıkan (14) etlü yanı ġalīz döşi ince direkleri kalın öni alçak ardı (15) önine havāle yüksek sağn geyigi yapulu zībā ola ve daḥı ḥārūn ve şıgır ve evzā’lu (16) olmaya andan ilerü varub atını egerleyüb dizginün ucını orta parmağından (17) küçük parmağına geçürüb ve dizginini düşürüb atın boynıyla eyerün ön (18) kaşı altında ‘inānını muḥkem tutub mızrağını sağ elünle alub yere tayaya (19) sol ayakını üzengiye koyub mızrağa tayanub sür‘at ve ḥiffet ve letāfet ile

[37a]

(1) şıçrayub ata binesin daḥı ayakların üzengide selāse miqdārı başub (2) ökçeni yere şarkıdub dizlerini atın bögrine muḥkem şokub ve ayakların (3) üzengiye muḥkem başub oturasın tā ki hezār bād eger at segirtmek lāzım gelürse (4) ayagının baş parmağı altında büber rāfilün koşun ve dizlerin altında (5) büber rāfilün koşun ne kadar idmān daḥı édersen mezkūr düşmeye tā ki (6) idmānın tamām ola ve at arkasında daḥı şöyle düz berāber oturasın ki (7) senün éritmegin atın arka silsilesinde rāst tura egri bügri oturulmamak (8)

gerekdür ve dahı dizginiñ düşürüb cidağı eline alub on üç kırať (9) ilerü ve on bir kırať girü tutub yumruğıñ budun üstinde (10) döğüb koyub atunđa bu vařf üzere oturıcak سبحانه الزی deýüb āheste āheste (12) naķledüb oynadub bir iki meydān segirdesin dahı bu řavır ile idmān (13) ēdesin fařl ey pehlüvān-ı meydān vey řāhib (14) kırān zamān ma‘lūm ve mefhūm ola ki bu silāhřorluk řan‘atında oyun (15) ve fūnūn vardur ki bir atlu bir atluya nice muķābele olub cenk ētmek gerek ki (16) fırřatıñ bulub zebūn ēde ve bir atlu iki atluya nice muķābil olur ve řīl-i (17) řārķa ve řīl-i rumħ ve menāfi‘i rumħ ve at segirtmek ve mübāreze ve fārisi öñden (18) yıķmağı ve ĥamlesini ibťāl ētmegi ve řağından yıķmağı eger ķařından ve řağ (19) üzengüsinden ve arķasından ve atun řağırsından ve atunun boynından yıķmağı

[37b]

(1) ve atluýı atı ile ‘inānıñun şağ yanından yıķub bu fenni ĥařm şağa ēder (2) ise tebtīl ētmeyesin ve atı ile ‘inānıñun řol yanından ve atluýı atıyıla (3) segirdürken yıķmağı ve mızrağun arķasında ok atmağı ve yıķmağı (4) ve seferlerde mızrak getürmegi ve dahı mızraklı okcı ile cenk ētmegi piyāde (5) piyāde ile cenk ētmegi ve kılıclı okcı ile cenk ētmegi ve atlu piyāde ile cenk (6) ētmegi ve piyāde piyāde birle her biriniñ bir nev‘i yarağı olub cenk ētmegi (7) ve bir ālāy silāhřorler cenk ētseler aralarıñ nice fařl ētmek gerekdür (8) anları ‘umūmen ta‘līm ve tefhīm ēder fařl pes ey birāder-i belend aĥter (9) mefhūm ve ma‘lūm ola ki bu kitābda bir nice bāb tebvīb ve tertīb olınmışdur ki (10) ‘ulemā ve ķudemā yüz elli dürlü bend ve fenniñ bünyād ēdüb ad ķoııřlardur (11) velī bu ĥaķīr ve faķīr yēdi bende i‘tibār ēdüb iĥtiřār ētmıřdür ki (12) cümlesi cāmi‘ ve cemī‘inden nāfi‘ vāfi‘ olmışdur zīrā ol ķadīm olan yüz elli (13) bendiñ uřūli ve fuřūli bu yēdi bendeddür mevcūddur ammā

bunda daḥı (14) binmeye nazīf ve zarīf ḥarekāt ve sekenāt vardır ki anlarda yokdur ve bu (15) bendlerün la‘ibiñ fā‘ide budur ki bedeni ḳavī kılur ve budları at üstinde (16) muḥkem eder üzengüye başmağı ta‘līm eder silāḥ getürmekde ḥiffet eder öğredir (17) faşl bu bāba bend-i ḥarb dērler bend-i ḥarb budur ki atunı (18) nakledüb bir şağa bir şola tebtīl şalub şahādet parmağınun üstinde (19) mızrağı çarḥ ètdirüb daḥı elini altına tutub istikbāl èdüb bedāvi

[38a]

(1) fend ile yukarıca silküb ‘uḳrdan bir qarış ḳala muḥkem tutub cedāi (2) kilidler gibi tutub girüb çıkub mızrağun nısfından ḳavrayub (3) andan bir tebtīl urdu ki ve bir tebtīl şağa ve bir tebtīl şola şalub (4) ḥaşma muḳābil olub önine tebtīlden gāfil olmayub düşmanın ne yere yeni açık (5) bula kese şancasın zīrā tesrīḥ-i nehğa ṭarīḳıyıla olur ve ḳāviyle meydānı birle (6) ṭa‘n-ı cāhilden gāfil olmayasın bend-i şāniye bend-i nār dērler evvelā bir ‘alafıyayı (7) zendeye şarub andan mızrağı omuzından geçürüb avucınla qarşulayub (8) yigirmi dört kere döndirüb ve her ne ḳadar ziyāde döndirürsen ol ḳadar (9) kemāl ziyāde olur andan sinānla boynına ḥalka urub def‘ātle döndiresin (10) andan ‘aḳīñ başından başını siñidürüb başınla siñivèresin mızrağun (11) dibiñ ḳoltuğun altına alub muḥkem şokub andan mızrak ile girüb çıkub (12) bir tebtīl urdu ki ve bir tebtīl şağına ve bir tebtīl şoluna ve bir tebtīl önine şalub (13) andan ḥaşmına tebtīl ile muḳābil olub her niresin açık bulursan şancasın (14) ve tesrīḥiñ ḳāṭı‘ ve maḳṭū‘ fenn ile nāverd meydānında remī cebelü’r-rīḥ birle (15) ya atun yanında şancasın bi‘avni’llāhi ta‘ālā üçünci bende bend-i güllāb dērler (16) ya‘nī çengel bendi demek olur ve ṭarīḳ budur ki ‘uḳbaya zendeye şarub (17) andan mızrağı elün arḳası üstinde muḥkem

döndiresin dağı öñinde ‘ağd (18) edesin andan iki avucınıla eyer kaşından döndirüb şol elinle (19) teslīm edüb sağ eline rāst edüb cedāi omuzına koyub bir tabanca

[38b]

(1) urasın ki mızrağ boynında muhkem dönüb boğazına şarıla ba‘de mızrağ (2) dibiyile dopuğa urub şahādet parmağın çengel edüb karşılayub kâdir (3) oldıgıñ kadar parmağın üstinde çevirüb andan şağa bir dolāb gibi (4) çevirüb atun ardınca olanıñ edesin ve gidüb çıka ba‘de urdu ki (5) bir tebtīl ve şağa bir tebtīl ve şola bir tebtīl şalub haşmına berāber olur (6) evvel hamlesin gözedüb şavub niresi açık kaldıysa şancub yıkasın (7) ve tesrīhası tākdir ve meydānı helezon ve tağı horezmīdür (8) dördünci bende maḥrūz dērler ve bu fennde sağdan şola ‘inān tebdīli vardur (9) ve tarīkī budur ki ‘uqbaya zendeye döndirüb avucın kapayub parmakların (10) ucu üstinde döndiresin dağı mızrağı boynına şarar gibi olasın (11) ve iki elini bağlayub kolun üstine karşılayasın ve sağından zendeye (12) mirfeğa edüb başına sekeseñ tā ki mızrağı tūdub sağdan (13) şol cānibine geçe andan kolun üstine geçüresin dağı sağ elün arkasında (14) döndiresin fir fir dolāb gibi ve andan şol eline geçürüb dirsekle (15) ve kolunla döndiresin andan boynına geçürüb döndirürken siñi (16) vėresin başını cüdā tūtub geçe ve bir nice kere şağa ve şola fir fir (17) döndirmek gerek ve her çend ki mızrağı artuğ çevirirsın fennler ol kadar (18) saña āsān olur andan mızrağı kaldırub kāh ilerü girüb kāh girü (19) çıkub dağı mızrağın dibin sağ omuzına şalub ve elün ardına bağı gibi

[39a]

(1) sinān tarafına ve bir tāk mektūf et ya‘nī elin bağı gibi iken elini silkin (2) alub mızrağı sağır gibi süzüb tefvīr ile şancub bakaca meyādīninden (3) haşmına şalasın inşā‘illāhu ta‘ālā

alınur ve's-selām ammā kā'ide (4) budur ki nitekim sâbika pehlüvânlar ve gâzîler ve şahâbe-i kirâm ve enbiyâ-i 'izâm (5) evvelâ düşmana sen hamle èyle dèrlerdi zîrâ kim mürüvvet tarîkdür hem 'adüvv (6) hamlesin édüb yarağın alıcak silâhşora lâyıķ olan budur ki evvelâ (7) hamleyi redd édüb ba'de ne yeri açık kalursa oradan urub yıķa (8) beşinci bend-i bilezik bendi dèrler tarîķi budur ki evvelâ ilerüde şarub (9) bağlayub ve eyerün ard kaçından çözüb şol el ile şağa teslîm (10) édüb mızrağı sağ eliyile boynına şalub bir tabanca urasın ki (11) bir devr-i kâmil döne andan elinle altından karşılayub sağ elinle tutub avucın (12) yumub yigirmi dört kere döndirüb ve şoldan dolâb çalub (13) ve elin bağı karşılayub ardınca neşl ve ta'n ile ve duhûl ve hürüc (14) kılub ve tāk-ı ber tāk atub tesrîha-i harbiye ile karşılayub ammā şimālîyedür (15) ve musâfaķa meydânında ta'n-ı maqlûb ile şancasın inşa'llâhu ta'âlâ (16) altıncı bende bend-i nâr dèrler sağ elinle şarub şol elinle teslîm édüb (17) altından tutub eyerün ard kaçınun ardından şol el ile çevirüb (18) avuçınla getirüb yedi kere dağı döndirüb şol koltuğun altından (19) döndirüb dolaşdırasın tâ ki ardından çıķa andan boynına bir devr-i kâmil

[39b]

(1) dolaşdırasın dağı başını ardına çevirüb mızrağı dönüb (2) gögsine gele ve kâdir olursan bir nice kere döndiresin andan sinânı yanından (3) kavrayub maqlûbuna başından döndiresin kâdir oldığın kadar andan (4) şola dolâb ve şağa gibi döndirüb ve ardına şıçrayasın ve eyer kaçından (5) çevirüb sündürüb yine şavub girüye çıkub kat ber kat atub (6) elini bağlar gibi tesrîhayı birle sedd ve redd édüb havâlı döndürüb kâtı (7) ve maqtû' édüb eyer kaçından kerr ü fer meydânında takvîr tarîķıyla (8) haşmına berâber olasın yedinci bende bend-i mecmû' dèrler zîrâ her nesneden (9) bir miķdâr cem' etmişdür ve tesrîhası dağı cemî'

tesrîhaları câmi^ç düşmişdür ve tarîki (10) budur ki mızrağı kolun üstinde şöyle döndiresin ki yumruğun (11) üstinde parmakların üzere mümkün oldukça devr êtdiresin andan mızrağın (12) başı ile boynına urub elin bağı karşılayub dirsegine şarub (13) mızrağı atun gögsi öninden hatm êdub ‘inânın tağyîr êdesin dağı (14) şol eline alasın dağı şol el ile ardından mızrağı döndirüb (15) sağ eline vêresin ve dirsek birle kolından çeviresin andan başını seküb (16) mızrağı enşenden çevirüb sağ elin ile karşılayub elini bağlayub oturur gibi (17) olub boynına şarub bir devr-i kâmil döndürüb ba^çde altından karşılayub (18) andan sağa ve sola dolâblar urub döndirüb ve ardına şıçrayub (19) eyer kaçından döndirüb kâh geçüb alub kâ sürüb şancub duhûl ve hurûc

[40a]

(1) gösterüb andan sağa tebtîl ve sola tebtîl ve öne ve arda tebtîl şalub (2) hışmına mukâbil olub tesrîhayı câmi^ç birle tāk-ı ber tāk mektûf şalub (3) şems havâ gibi tesrîhla havâyâ atub mızrağı şıdurd ya^çnî kâh geçüb kâh sürüb (4) mızrağı sağdan sola ve soldan sağa şalub kâh bir baş döndirüb (5) açub kalub hevâî birle kebediyye hevâîyye ardına ve kebede-i hevâî önüne (6) şalub müdâhil hâkimi bir mızrağın eyer kaçına muşannif mızrak eşiyile (7) şancasın inşâ’llâhu ta‘âlâ ve bu bendlerin kollara ve budlara ve bile (8) takvîyeti vardur pes ata binüb budların şıkub ayakların evvelâ vaz^ç (9) êtdigüm gibi üzengiye muhkem başub dizginiñ kışaldub mızrağın (10) alub yumruğın budun üstine koyub atını bâb bâb nakledüb (11) idmân êdesin bu bâb mızrak götürmegi bildirür atına (12) vaz^ç êtdigüm gibi binüb mızrağı uyluğınla üzengi kaçına arasına şalub (13) avuçını sağ omuzından yana atun sağrısına toğrı êdub atunı (14) nakledüb idmân êdesin bu bâb maklûb iken (15) mızrak götürmegi bildirür atına binüb mızrağı bir arşun miqdârı dibinden (16) tutub sağ omuzına

toğrı şalub atını naķledüb idmān (17) ēdesiñ bir nevʿi daħı mızraķ getürmegüñ kâʿidesi budur ki atına (18) üslüb üzere binüb dizginiñ düşürüb üzengi üzerine gelüb (19) dizleriñ muħkem şıķub mızrağı sağ buduñ arasından eyer hānesine

[40b]

(1) şalub atını naķledüb idmān ēdesin bu bāb-ı qarīħa (2) fenniñ beyān ēder tarīķi budur ki evvelā eline bir mızraķ alasin sābıkda (3) dēdigüm vech üzere ata binesin mızrağüñ dibini eyerüñ kaşına dikesin (4) baʿde bir niçe söğüldüb naķledesin bu idmān ki tamām olduķda (5) sonra baʿde bir mızraķ daħı alasin üzengi kayışı ile (6) sağ baldırüñ arasına koyasin bununla daħı atı söğüldüb naķledasin (7) tamām idmān bulduķdan sonra bir mızraķ daħı alasin baʿde şol (8) baldırüñ üzengi kayışıyla arasına koyasin bununla daħı söğüldüb (9) naķledüb idmān ēdesin bu daħı kemāliñ bulduķdan sonra (10) bir mızraķ daħı alasin sağ uyluğıñ eyer hānesinüñ içine koyasin (11) eline bir mızraķ daħı alasin şol uyluğıñ eyer hānesinüñ içine koyasin (12) bir uyluğında iki mızraķ olur baʿde bir mızraķ daħı alasin (13) şol uyluğıñ ile eyer hānesinüñ içine koyasin ki bunda daħı (14) iki mızraķ olur bu taķdīrce sağ uyluķ ile şol uyluķ ıla cümle (15) dört mızraķ olur bir daħı sağ üzengi mızraķ ile beş mızraķ (16) olur ve şol üzengideki ile altı mızraķ olur ve sağ eliñle dikleyüb (17) anuñla yēdi olur ve dizginini zarāfetle tutub atını naķledüb helezon (18) ēdesin bu cümle bir yerde cemʿ olıcaķ üstādlar bu fenne karbuşa dēmişlerdür (19) şöyle maʿlūm-ı hāzret ola pes daħı bu tarīķ ile geķüb idmān etmek

[41a]

(1) hem ata ve hem adamı çabuk indüğinden ğayrı mızraķ ile haşmını niresinden (2) urmaķ istersen kādır olursın böyle maʿlūm-ı hāzret ola (3) bu bāb ferüger laʿibiñ beyān ēder meşelā

ğarīmūñ ardından (4) gelüb seni şancmak istedigi gibi cümlesin tebīl edüb mızrağ ile (5) cedasın yukarıya kaķıverüb mızrağın zarāfetle haşmun atı (6) ayağı altına şalasın külli ihtiyār atınun ayağı dolaşub düşürdir (7) ve bu fenn atluyı ardınca gelürken yıķmağı beyān eder ve üslubı budur ki (8) mızrağın yalmanın ardına döndürüb cedanın dibini eyerün (9) ard kaşına muhkem tayayub atınun başın cüz'ice yaķasın (10) ammā mızrağın yalmanı haşmun rāst borki başın gözdeki atın (11) binemeyüb düşse gerekdür bi'avni'llāhi ta'alā (12) bu bāb haşmını yer dibinden yıķmağı beyān eder ve tarīķi budur ki haşma berāber (13) olub sağ cānibine at şalub şol cānibine mızrağın şalub ve andan sonra (14) ne ise mızrağın başın varub haşmun atı kuyruğına döndürüb ve girü (15) tekrār ġarīmın atın başı cānibinden dönüb mızrağın dibin eyer kaşına (16) berkidüb sür'atle atı döndüresin ki allāhü ta'alānun emriyle fi'l-hāl düşer (17) ammā ġarīmın seni bu fenn ile düşürmek kaşd eylese atınun başını haşmun şol (18) cānibine döndürmek ile baṭṭāl olur (19) bu bāb bir hīle ile seni atdan yıķsalar hemān cān atub kılıcın çeküb haşmun

[41b]

(1) atınun ayakların sekrelemek gerek sen hattā seni mızrağ ile şancmak isterse (2) bir elin ile mızrağına muhkem şarılub sağ elin ile atınun ayakların çalıcak (3) at nāçār çöker ġarīmın atdan yıķılırken niresin boş bulursın (4) oradan urub yıķasın bu bāb atlu atluya muķābil (5) olmağı beyān eder ve bu fenne cāhilī dērler bir haşma muķābil olasın ki anun (6) mızrağı senün mızrağından uzun olsa dizginiñ düşürüb atın yelesin (7) dizginiyle bilece tutub daķı kāmçını yukarı kaldırub atını depüb haşma muķābil (8) olasın ġarīmın ki saña cāhilī fenn ile hamle edüb mızrağı saña yetişmelü olıcak (9) kāmçı birle hamlesin şavub şol cānibinden geckerken bir mızrağ urasın (10) atından yere düşse bi'avni'llāhi ta'alā bu bāb hārezmi fennin

beyān eder (11) ġarīm ġarīme muḳābil olıcak meydān başında üzerine at şalub gelicek sen daḥı (12) dizginini düşürüb mızrağınun dibinden bir qarış denlū aşığıdan tutub (13) sağ kola girüye erüb dizginin ile at yelesin bilece tutub ḥaşmun sağ (14) tarafına at şalub atun üstinde sünüb ḥaşmun mızrağın sol cānibine (15) kaḳıvērüb sīnesine bir mızrak çal ki yıķılsun yatsun bi‘avni’llāhi ta‘ālā (16) bu bāb bir atlu iki atluya muḳābil olmağı beyān eder meydānda ki iki atlu ḥaşm (17) olub seni almak kaşd etseler daḥı biri öninden ve biri ardından gelse sen hemān (18) öninden gelen ġarīmine at şalub ḥamlesin redd edüb sīnesine bir mızrak ur ki (19) arḳasından çıka ve yıķıla ol biri yıķılıcak bir daḥı saña yakın gelse gerekdür anun

[42a]

(1) daḥı ḥamlesin ardından redd edüb atını döndürüb yarağıñ tağyīr edüb (2) bozdoğanla şuratına urub yıķasın inşā’llāhu ta‘ālā (3) bu bāb bir atluya dört atlu ḥavāle olıcak cenk etmegi beyān eder ammā üslūbı (4) budur ki dört cānibinden dört atlusını ortaya alub her biri bir taraftan yarak (5) ḥavāle etmek isteyicek mızrağını eyer kaşına arḳurı koyub atını dolāb gibi çeviresin ki (6) mızrağın yalmanı aḥşāmun atlarınun yüzlerine tokınman ile atlar ḥayvānlardur (7) elbette ürker ne yerden ki fırsat bulasın oradan şıçrayub kaçır gibi olasın ammā (8) āheste kaçasın ki zebūn şanub ardına kağısı yügrük atlu olursa saña (9) evvelce yetişse gerekdür hemān dönüb sür‘atle ol gelen adamı şancub yine kaçır gibi (10) olasın velḥāşıl her birin birer darb ile ve birer ḥarb ile alasın (11) bu bāb atluyı mevķi‘i ta‘ndan yıķmağı beyān eder tarīķi budur ki atına dedüğüm (12) gibi tertīb üzere binüb mızrağı atun boynına şalub daḥı kendi atınun (13) başını ḥaşmun atınun sağırsı cānibine sür‘atle döndiresin ki ḥaşm eyer (14) ḥānesinden taşra düşer bi‘avni’llāhi ta‘ālā (15) bu bāb bu fenni

bir üstād etmelü olsa anuñ tebṭīli budur ki mızrağun arkurı (16) atınun boynına koyub seni yıkmak kaçd etse sen daḥı atun başını ḥaşmun atı (17) sağrısına döndür ki düşer bi'avni'llāhi ta'alā (18) bu bāb atluyı atınun sağrısından yıkmağı beyān eder ṭarīķi budur ki meydānda (19) ḥaşma muķābil oldıgıñ gibi mızrağı ġarīmün atı sağrısına şalub sür'atle

[42b]

(1) atını 'adıvvünün atı başına döndiresin hemān atdan aşāa atılır (2) bu bāb mezbūr fenni saña etdikleri taḫdīrce tebṭīliñ beyān eder ṭarīķi budur ki (3) ġarīm mızrağın senün atun sağrısına şalub ālāya atını senün atınun başına (4) döndürüb seni yıkmak kaçd edicek sen daḥı cest atını sağ tarafına döndür fenni bāṭıl olur (5) bu bāb ḥaşmı 'ale-l-fevr yıkmağı beyān eder ṭarīķi budur ki ḥaşm saña ve sen ḥaşma (6) at şalub mızrağı sīnene ḥavāle edüb geldiği gibi cedasıñ kendü şabṭanla (7) muḥkem yukarıya serpiverüb at hızıyla gelürken cehd eyle ki mızrağın yalmanıñ (8) ḥaşmun sīnesine togruldasın ki eyer ḥānesinden taşra atılır (9) bu bāb mezbūr fennün tebṭīliñ beyān eder ṭarīķi budur ki 'adıvv saña ve sen 'adıvve (10) at şalub mızrağın ḥavāle etdiğın gibi cedanı şabṭasıyla yukarı (11) serpiüb sīnene togruldıgı gibi yine mızrağı togruldub sol tarafa ḥamlesin (12) şavub atını ḥaşmun atınun sağrısına sür'atle döndirecek fenni şavılır (13) bi'avni'llāhi ta'alā bu bāb ḥaşmı üzengisinden yıkmağı beyān eder (14) üslūbı budur ki ḥaşm ḥaşma muķābil olub at şalıcaḥ mızrağını 'adıvvünün (15) ayağıyla üzengisi kayışı arasına şalub atun başını ġarīmün atı sağrısına (16) döndürüb mahmūza alasın ki fi'l-ḥāl yakılır ḥazret-i ḥaḫḫun kudretiyile inşā'llāhu ta'alā (17) bu bāb merḫum fenni ḥaşm saña etse atun ibṭālini bildirür kâ'idesi (18) budur ki ara ara muķābil olub ḥaşm at şalub mızrağını baldırıñla üzengünün (19) arasına şalub atun sağrısı cānibine döndürüb seni yıkmak kaçd etse def'i

[43a]

(1) budur ki sen daḥı sürʿatle atıñ başını ḥaşmuñ atıñ sağırsı cānibine döndür ki (2) bāṭıl olur bu bāb ḥaşmuñ mızrağı olub ammā senüñ (3) olmayub mızrağını sīnene ḥavāle édüb at yegilesini yıkmak ḳaşd étse cehd éyle ki (4) mızrağın yalmanı dibinden ḳavrayub yalmanın kendü eyeriniñ ḳaşına ṭayayasın (5) daḥı atı mahmūza alasın ki ol ʿadüvv eyer ḥānesinden ṭaşra düşer ḥaḳḳuñ irādetiyledür (6) bu bāb ḥaşm bu fenni saña étse ki mızrağı olmasa daḥı sīnesine şabṭayı ḥavāle (7) étdiğın gibi yalman dibinden ḳavrayub eyer ḳaşına begidüb seni yıkmak ḳaşd étse (8) hemān sağı eline mızrağı şol tarafa şöyle ḳaḳasın ki ḳanı bāṭıl ola biʿavniʿllāhi taʿālā (9) bu bāb atı atlusıyıla yıḳmağı bildirür ṭarīḳi budur ki ḥaşm ḥaşma muḳābil (10) olub at şalındığı gibi mızrağı ğarīmüñ atı ayağı öñine dizinden (11) yuḳarı şalub atını ḥaşmuñ atı cānibine sürʿatle döndiricek at ve atlu (12) bir uğurdan yıḳılur bu bāb mezbūr fennüñ ibṭālını bildirür ḳāʿidesi (13) budur ki at şalub ḥaşm mızrağı senüñ atıñ ayağı arasına şalub (14) seni yıkmak murād édicek sen daḥı atıñı ḥilāfına döndiricek fenni bāṭıl olur (15) biʿavniʿllāhi taʿālā bu bāb ḥaşmı at ile ve yarağı ile yıḳmağı beyān éder (16) ṭarīḳi budur ki at ata muḳābil olıcaḳ öñince ḳaḳar gibi olub saña yaḳlaştıdığı (17) gibi mızrağını atı ayağı altına şarub siperi başına çeküb ḥamlesin redd édüb (18) fiʿl-ḥāl atı ile bile yıḳılur bu bāb mezbūr fennüñ ibṭālını bildirür (19) üslüb budur ki ḥaşm mızrağın senüñ atıñ ayağı altına şalub atını senüñ

[43b]

(1) atıñ başı tarafına döndürmek ḳaşd étdiğın gibi sen daḥı gör zıddı ḳanı cānibse (2) atı ol cānibe sürʿatle döndür ki fenni bāṭıl ola (3) bu bāb ḥaşmı segirdürken atı ile bile yıḳmağı beyān éder ḳāʿidesi budur ki (4) ḥaşm ḥaşma at şalub segirdürken ḳuvvet ve şevḳ ile

meydānda sen daḥı sa‘y (5) ʿdüb yanaşub mızrağını atınun ayağı arasına şalub ayrılāsın ki fi’l-ḥāl (6) atı ile bilece yıkılur bu bāb mezbūr fennün ibtālını beyān ʿder (7) tarīķi budur ki ḥaşm saña yanaşub mızrağın atınun ayağı arasına şalmaķ (8) istediği gibi ‘ale-l-fevr mızrağın eline alub at üstine düşüb ilerüye sunub (9) mızrağını atınun kulağı arasından aşāđa şarkıdub gözedesin hemān ḥaşm (10) mızrağın atınun ayağı arasına şaldığı gibi mızrak ile ‘adüvvnün şabtasın (11) serpesin ki fenni bāṭıl ola bu bāb atluyı atı ile ve yarağı ile (12) atınun ‘inānından yıķmağı beyān ʿder resmi budur ki ḥaşm ile berāber olıcaķ cedañı ‘adüvvnün (13) dizgini arasına şalub iki kerecik şarub ḥaşmınun atınun ayağı (14) arasına bırakub atını ‘adüvvnün atı sağırsına döndüresin ki fi’l-ḥāl yere düşer (15) bu bāb merķum fennün ibtālını beyān ʿder tarīķi budur ki garīm mızrağın (16) dizginün arasına şalub şarub daḥı atını döndürüb yıķmaķ kaşd ʿdicek sen daḥı (17) atını ḥilāf kaşdına döndür ki fenni bāṭıl olur bu bāb mızraklu oķlu ile (18) cenk ʿtmegi beyān ʿder kâ‘idesi budur ki oķçı çıķsa yolına ve oķın göz kulaķ (19) demren dırnaķ ʿdüb atsa hemān oķ yaydan çıķdıđı gibi atuña mahmūz ʿdüb

[44a]

(1) şıçradasın oķcı cānibine at şalasın ikinci oķı atdığı gibi bir yana daḥı at (2) şıçradasın daḥı yine ḥaşmun tarafına at şalasın fi’l-ḥāl oķı atınca sen yanında (3) bulınasın mızrak yalmanı ile yayun kirişin kesüb sīnesine bir mızrak ur ki (4) ḥāk ile yeksān ola bu bāb bir yalnız er on kişı ile cenk ʿtmegi (5) beyān ʿder üslūbı budur ki aḥşām ki seni ortaya alub her biri bir cānibden (6) üzerine yaraķ havāle ʿtmek isteyicek mızrağını uzadub erler yüzine karşı (7) karşı bir devr ile bir daḥı atların yüzine devr ʿyle ki elbette mızrağı bir atun (8) başına ya yüzine tokınur hemān saña ol gidicek ḥalāş köşesidür at şalub (9) aralarından

çıkār gibi olasın zebūndur dēyü ardınca at şalsalar gerekdür āheste hāḳḳa (10) şıḡınub giderken yūḡrecük olan yetişse gerekdür hemān sen dahı dōnecek (11) maḥalde dōnub ol ḡurūr-ı ḡafletle zebūndur dēyü gelürken hemān varmaḡa ḳaşd ēylemegil (12) çok yēri açık ḳalur ḥamlesin ne vechile lāzım gelürse redd ēdüb bir boş (13) yērden bir şabṭa ur dahı yetüḡüne ḳaç her ḳaḡsı gelürse birer laḳbla ve birer fenn ile (14) yıḳasın tā tamām olınca bu bāb ḳadūvniḡ muḥkem cebesiḡ cūş olsa ki (15) aṣlā yaraḳ kār ētmese nice ētmek gerek anı bildire ḳāḳidesi budur ki mızraḡuḡ (16) yalmanına yāḥūd oḡuḡ demrenine bir miḳdār ḳolan çerken çıkārub (17) muḥkem sürüb oḡ mıdur mızraḳ mıdur şimden girü her neye ḥavāle ētsen geḡer amān vērmez aṣlā (18) faṣl bir nevḳi dahı budur ki bir miḳdār zeytūn yaḡını alub bir miḳdār sümpāreyi (19) alub muḥkem saḥḳ ēdüb ol zeyt ile ḳarışdırub her ne yaraḡa sürersen aṣlā

[44b]

(1) ḥilāl ētmez cebe cevşen eslemez faṣl cenk ve şavaṣ maḥali olıcaḳ gerekdür ki (2) enbiyā ve evliyā ve ulular ḡazāya getdikleri zamān nice ēderlerse sen dahı öyle ēdesiḡ (3) yaḳnī evvelā ḡusl ēdüb ābdest alub ḥamāmdan ve yāḥūd şudan çıkub pāk (4) libās geyüb nefsinı ḥazret-i hāḳḳa baḡışlayub ilāḥī senüḡ vişālün cemālün dīnün (5) ḳaşḳına nefsimi baḡışladum aḳdā-yı dīniḡi ḳıram ve maḥali düşerse yolında ölem ilāḥī (6) sen ḳināyet ve hidāyet ḳıl maḥrūm ēyleme dēyüb cebe cevşen ālet-i ḥarb biḳt-tamām ne ise (7) geyüb ḳuşanub atını dahı laṭīf geydirüb berāber hegbe cenkde bir ṯas arpa ve naḳl (8) ve mīḡ ve naḳl ve peksimed ve noḡul ve çerez ve berge demir şaḥīḳası velḥāşıl naḳlbanda her ne (9) lāzım olabile alub ve üç dāne gön pāreleri ve bir miḳdār ic yaḡı ve ṯuz (10) ve bıcaḳ ve nacaḳ zīrā ki baş yāḥūd atıḡ yaralanursa bir miḳdār ṯuz ile baḡlayasın (11) yara havālanub şişmeye ve mızraḡınuḡ

yalmanına bir miqdār neft yağı süresin (12) ve bir fitil ile âteş getür ki vaktinde mızrağın yalmanına âteş tokınacak yanub ‘alev peydā (13) olsa gerekdür her kangi ālāya at şalsan ol ālāyın atları âteşden ürküb (14) kaçsalar gerekdür ve belinde olan kılıcdan gayrı bir kılıcın dağı ola ki aña ğaddāre dērler (15) şol tarafda bozdoğan gibi tura mükemmel yarağ ile yoldaşların ile ālāy (16) bağlayub turasın ol zamāna degin ki ‘adüvv dağı leşker bağlayub tırıcak (17) mızrağını üzengi kayışıyla budun arasına şalub yalmanın ardına şalub yay ok (18) çıkarub mādām ki ırakdan cenk ederler ok ile şavaş edesin dağı (19) yakın gelmeyecek yay tirkeşine koyub mızrağın eline alub şöyle böyle dēyince ol zıkr etdigimiz

[45a]

(1) neft yağına âteş tokındurıvēr hemān bir büyük âteş yalınlayub ‘alev olsa gerekdür (2) ve eline al dağı düşmanın şafına at şalub ammā arka yardım vefādār gerekdür ki (3) ardını bekleye fi’l-hāl bu âteşden huşemānın atları ürküb nicesini yerde urub (4) alub kaçub başlarına belālar gelse gerekdür hemān nireden ki saña bir köşe açıla (5) oradan cenk ile mızrağın ya ok atub ya elinden giderse (6) dizin altında olan ğaddāre ya kılıc ile cenk edesin ol (7) dağı getse bozdoğan ile bozdoğan dağı gidüb el-‘ıyāzū billah (8) sonra atdan ayrılāsın ki belinde olan kılıcın çeküb cenk edesin (9) saña kaşd eden düşmanın atının ayakların sökölmege cehd edesin (10) tā ki ya kırtulasın ya şehīd-i fī sebīli’llah olub cennet-i ālāya gidesin (11) ve eger atının na‘lı ve demür gidedüşse evvel zıkr etdigimiz ic yağı ile (12) şıvayub ol gönlerin birin üstine koyub na‘l koyub mihlayasın ki (13) aşlā zarar vērmez olur faşl cenk ederken elinden mızrağın (14) yere düşse atının dizginini kışaldub at yèlesin bilece tutub bir elin (15) ile dağı eyerün ard kaşın tutub sağ ayağın üzengiden çıkarub (16) cest inüb sağ ayağın parmakları ile mızrağı yukarıya kaşıvērüb (17) kavrayasın dağı kalğub

cenk édesin ammā mızrağı bozdoğanla koyub (18) hışmına muķābil olasın faşl cenk éderken dışmana mızrak şalub (19) şancınca mızrağın timüri kemüğe rāst gelüb ilışe hemān hışmun arķanı dōnüb

[45b]

(1) mızrağın avuçın koltuğına muķkem bend édüb atına mahmüz urasın at (2) yegile mızrağın hālāř olur bu bāb atlıyı eger ķařından (3) yıķmağı beyān éder řarīķi budur ki mızrağın ucını eyerün tahtasıyla bozdoğan (4) yerine ileşdirüb mızrağı eyer ķařına bıraķub arķurı ucını ‘adıvvnüñ (5) eyer ķařına ileşdirdüğün gibi atının başın hışmun atı şağrısına dōndürüb (6) mahmüz édesin ki ġarīm fi’l-hāl yerde bulunur (7) bu bāb atlı kimse piyāde ile cenk étmeğı bildirür ķā‘idesi budur ki (8) atına binüb giderken bir piyāde çıķub senünle cenk étmek istese elini muķkem (9) ķaldırub mızrağını atının ķulağı arasından řarķıdub atının başına řaķınasın (10) zīrā piyāde niřān ve hārbi ve đarbi atludan muķkem olur zīrā piyāde yer üstindedür (11) ve bir yerde şurur dağı muķkem niřān éder hışmın görür dağı aķın atar ammā (12) atlın atı ızırāb üzere olmağın pehlüvān er gerekdür niřānın (13) görüb eyice gözede pes ‘azīzim gelüb atın bař urmaķ isteyicek (14) gönderle şavub hemān tīz yetişüb şancasın (15) bu bāb gönderle at segirdirken ok atmağı bildirür resmi budur ki atına mahmüz (16) édüb mızrağı uyluğın altına koyub yalmanın bař üstinden şırtına (17) şalub yayın okın çıķarub her cānibe ok atasın hūb idmāndur (18) bu bāb sen piyāde olub üzerine bir atlı havāle olsa eline bir uzun mařrāk (19) alub medār éderken atının başına bir mařrāk urasın ki at yüzün dōndiğı gibi

[46a]

(1) cest ayagını andan çeküb yıkasın bu bāb sen atlu olub haşmın (2) piyāde olıcağ yanına vardığın gibi atınun başına matrāk ile urmak kaşd (3) edicek mızrağını atun başından şarkıdasın hemān ki ‘adüvv matrāk ile (4) atınun başına urmak kaşd ede hemān matrāğın mızrak şavub ata çekidesin (5) dağı mızrak ile niresin istersen şancub başın kesesin (6) bu bāb hem sen yayak ve hem haşmın yayak olub biri berikinde muķābil olıcağ (7) zarāfetle yerden bir avuç toprak alub haşmın ğafletle gözine saçasın (8) elbette bī-ihtiyār göziñ üsse gerekdür ol vaktde niresin açık bulursan (9) çalub yıkasın ve toprak olmazsa taş dağı şuratına urıcağ göziñ (10) üsse gerekdür taşağına ayagınla bir depme ur yıkılır bir yumruk dağı (11) yüregi başına urıcağ elbette yıkılır (12) bu bāb bir yābānda olsañ ki ne taş ve ne toprak olsa ve ğarīm gelse ve yetişse (13) dağı nesne dutmak eslemese ğaflet vērüb neylersen ēyleyüb şahādet parmağın (14) gözine şokmağa cehd ile çün gözine meşğül ola taşağına bir depme urasın ki yıkıla (15) bu bāb haşmın senden kavice olub ve sen dağı andan zaīfce olursan (16) ve ol şavaş yerinde ne taş ve ne toprak bulınsa hemān haşmın önce zebün (17) zebün kaçasın tā ki ol dağı gurūra varub ardınca segirtse gerekdür sen dağı (18) fi’l-hāl düşer gibi olub yere indigin gibi üstine gelüb seni tutsa gerekdür (19) hemān sen dağı var kuvvetin bāzūya getürüb bir elinle haşmun ayağına şarılıb

[46b]

(1) bir elinle itivērüb arkası üstine yıkub gögsine çıkub iki gözine (2) parmakların şokub zebün edesin (3) bu bāb ok atmağı beyān eder bilgil ki evvelā bir kepādeyi alub kırk gün muhkem (4) çekesin andan sonra bir yay alasın ki veznde yigirmi batmān ola ve ‘arabistānda (5) her batmān altı yüz dirhemdür mezbūr yay ile gezile penbe çigidine kırk gün (6) ok atub idmān edesin ve ba‘de yigirmi bēş batmān çeker bir yay dağı (7) alub ta‘līmḥānede yetmiş

gün ok atub idmān édesin andan sonra (8) otuz batmān çeker bir yay alub şahrāda yürürken ok atub idmān (9) édesin zīrā kepādeyi çekmek hālāş-ı ekberdür çekirdegine idmān (10) etmek kollarına fā‘idesi vardır okı tamām taldırmaq ta‘līm eder (11) ve şahrāda omaca ok atmaq şikāra ve ırakdan düşmana ok atmağı ta‘līm (12) eder ve ırakdan kabağa ok atmağı bildirür (13) bu bāb meydānda haşma muqābil olmağı beyān eder pehlüvān olan dilāvere evvelā (14) gerekdür kim ata binen sābıka bildirdigümüz gibi ol tarīk üzere binüb üzengiye (15) muhkem başub budların şıķub şahin gibi cest ve çāpuk at üstinde (16) oturub الهی کیفه (18) انت الهی اذالم ادعوك فاستجب لی فمن ذالزی اوعوه فیستجب الهی (17) ادعوك و انا انا و کیفه لا ادعوك وانت كما خلقت البحر لموسى ابن عمران و نجیته من (19) اذالم ادعوك فترحمنى فمن ذالزی ادعده فیرحمنى الهی اسئلك فرعون وعمله فنجنى وانصرنى

[47a]

(1) dēyüb ihlāş-ı şerīf süresin (2) üç kere okuyub at depüb haşmına muqābil olasin ki hāzret-i haķķ celle (3) ve ‘ālī saña nuşret ve fırsat müyesser éde (4) bu bāb silāhşorluğun üstād-ı mu‘allimün erbāb ve erkānıñ bildirür üstāda (5) lāzım olan oldur ki iki silāhşor şākirdi birbiriyle haşmāne cenk (6) étmeli olsalar evvelā atların ve yaraķların ser tā ser tağyār étdire mu‘tād oldukları (7) silāh ve esbābıñ geydürüb ğayrısıñ vère dağı birini bir cānibden birini bir cānibden (8) birini bir cānibden şala ve nazar éde anda nice oturlar üzengiye ayakların nice başarlar (9) ve budların atın bögrine nice şoķarlar heb gözedüb mızrağı dağı böyle (10) tutun dēye bir söz söylemege ki hemān birine yardım ola belki sözünde kimesne (11) nisbet ve ğaraızı olmaya ve birine birini mızraķ ile yıķa fūrūsıye kıatında yigirmi dört (12) kırat ğalebe étmış olur zīrā at üstinde yıķmaq yigirmi dört kırat mağluba (13) geķer ve ammā yerde yıķsa on iki kırat yenmiş olur ve at üstinde ok ile yıķdıysa (14) altı kırat ‘add olunur ve kaçan yaraķ def‘i içündür her pehlüvān ki atını kāmçı

(15) ile urur ol kimesne pehlivānlar ‘indinde meskūt ya’nī alçaķ düşer zīrā at (16) kullanmaĝa mahmūz vaż‘ olunmuşdur anuĝla idmān édeler (17) bu bāb ber-vech-i muhtaşarāne atlaruĝ ‘ilāclarıĝ bildirür ma‘lūm ola ki atuĝ (18) ķarnı şışse ve çok yatsa ya şanculanmışdur ve yāhūd toĝuzlan (19) böcegi binmişdür pes anuĝ ‘ilācı budur ki on dirhem rāzyāne toĝmı ve on dirhem

[47b]

(1) anīson ve bir miķdār ĥatmī ve bir miķdār şeyĥ dikenı birle cümle esbābını şeyĥden (2) mā‘adāsıĝ cem‘ ve saĥķ édüb şuda ķaynadasın tā ki şunuĝ (3) nışfı ķala andan şarub anuĝla muĥkem ovub ezesin daĝı şeyĥ tamm dikenı (4) içine ķoyub süzesin daĝı ata içüresin şifā bula (5) faşl atuĝ yaĝır olub ‘ācz olsan devāsından bir miķdār tuz alasın ki (6) vezni elli dirhem ola ve insān necāsetinüĝ ķurısından elli dirhem alub (7) muĥkem dövüb yaĝıra ekesin ammā üç güne deĝin binmeyesin şifā bula (8) faşl atuĝ arķası şışse bir miķdār adam necāsetiniĝ bir bēze şıvayub (9) ol şış yēre urasın daĝı bēz ile şarasın ve üç gün şabr édüb (10) ıscak şı ile yuyasın şifā bula faşl atuĝ öksürügi olsa (11) bēş dirhem zift ve iki dirhem merdegüş saĥķ édüb arpa ile yēdüresin şifā bula (12) bir nev‘i daĝı budur ki ĥilye bevvā toĝmı nām otdan yēdüresin şifā bula (13) ammā üç güne deĝin yēdürmek gerek bir nev‘i daĝı budur ki elli dirhem (14) tere yaĝı ile elli dirhem şekerı dōĝüb birbirine ķatub aç iken yēdüresin şifā bula (15) bir nev‘i daĝı budur ki ‘ācz olsan yigirmi bēş dirhem acı bādem yaĝı ve yigirmi bēş (16) dirhem zeyt yaĝıyıla perveriş olmış gül yaĝı alub burunına dōkesin şifā bula (17) nev‘i āĥer atuĝ muĥkem öksürse toĝuz dāne yumurţayı alub şarābdan (18) olmış sirkenüĝ içinde bir iki gün yaţurub atuĝ boĝazına üç dānesin (19) aç iken şalasın ĥalāş ola ve eger ĥalāş olmazsa értesi güne üçünü daĝı

[48a]

(1) boğazına şalasın yine hālāş olmazsa üçüncü gün elbette hālāş olur (2) rivāyet ederler ki benī ādemden sonra hāzret-i hāḡḡuḡ maḡlūḡātından andan şerīf (3) ve mu‘teber ḡayvān yokdur zīrā böyle naḡl ederler ki bād-ı cenūba hāzret-i hāḡḡ celle ve ‘alā (4) yā cenūb senden bir senden bir maḡlūḡ ḡaḡḡ étmek isterin ki dostlarıma sebeb-i (5) ‘izz ü şerīf ola düşmanlarımuḡ ḡatline ve sebeb-i helākine bā‘iṣ ola dēyūb bir ḡabza (6) alub bād-ı şabādan evvel seni ‘azīz ve mu‘teber edeyin dostlarıma sebeb-i ‘izz ü temennā ve a‘dāya (7) bā‘iṣ-i zūll ve temennā ve belā ve fenā olasın dēdi ve her cānibe gidersen yémek ve içmek (8) ve rızḡ ve şevḡ ve zevḡe sebeb olasın dēdi ve seni ḡanadsuz ḡuş gibi uçayım (9) ve ḡaçana yetiṣ ve ḡovandan ḡurtul ḡattā saḡa benūm sevgülü ḡāzī ḡullarımı bindireyim ki (10) bindikleri aytdıkları tesbīḡ mertebesinde ola ve şıḡḡla tesbīḡ ve taḡḡīs edenlere (11) ḡod ecr-i cezīl ve şevāb-ı cemīl müyesser aydurayım dēmiş ve ibn vehb (12) hāzretleri aydur at üstinde adam her ne tesbīḡ ve taḡḡīs ederse at daḡı (13) bi‘aynihi öylece tesbīḡ aydurmış dēr rivāyet ḡılurlar ki hāzret-i resūl şallallāhi (14) ‘aleyhi ve’s-sellem ḡayber ḡazāsında atlu şaḡābeye üç pāy vērdi bir pāy at şāḡibine (15) ve iki pāy at için ḡişşe vērdi ve piyādeye bir ḡişşe vērdi ve hāzret-i (16) resūl ‘aleyhi’s-selām ḡazāda inūb atınuḡ yūziḡ ve ḡöziḡ mübārek ḡömleginūḡ (17) yeḡiyile silermiş dēmişler ki yā resūlullah atına muḡkem ri‘āyet edersin buyurdı ki hāzret-i (18) hāḡḡ celle ve ‘alā ata ri‘āyet étmezsüz dēyü baḡa ‘itāb ēyledi dēdi ve ebī ḡayber (19) hāzretleri raḡıyallāḡü ‘anh dēdi kim hāzret-i resūl ‘aleyhi’s-selām bir ḡazāda hecīnlüye

[48b]

(1) bir hisse ve atluya iki hisse verdi deyü rivāyet kılur ve hāzret-i (2) resül şallallāhi ta‘ālā ‘aleyhi ve’s-sellem atun dişinden gāfil olmañ zīrā arkası (3) gāzā ve karnı kenzdür deyü buyurmuşdur ve ‘ulemā-i ‘acem bıcılğān için devā buyurmuşlar (4) ol devā budur iki vaqiyya oçağ küli ve bir vaqiyya tuz katub döğüb (5) muhkem eleyüb oğlan sidügi ile muhkem yuyub ol edviyeyi üzerine (6) yapışdırub bağlayasın ve bir miqdār şarımşak şapı ile hardalı ve defne (7) yaprağın döğüb muhkem kaynadasın dañı atun ayağına bağlayasın ve eger (8) bununla dañı olmazsa bir miqdār kara boya katub zeyt ile ‘ilāc edesin şifā bula (9) bu bāb karnın ‘ilācın bildirür resmi budur ki evvelā şābūn ile üç gün (10) yuyalar andan sonra ıscak şu ile yuyub ‘anzarūt ve habla başka döğüb (11) andan bir yeñi çölmekde südle yab yab āheste āheste karışdırub bişüresin (12) tā ki ‘aķīde gibi ola ba‘de yine süd ile yumşadub içüresin şifā bulur (13) ve eger ol urne yerleri şābūn ile muhkem yuyasın dañı urne ne miqdār olursa (14) aña göre kāğıdı kesüb bu edviyeden üstine merhem gibi sürüb dañı üstine (15) bir bēz yapışdırub ol urne marazı olan yere yapışdırasın dañı beş güne (16) deñin koparmayasın andan koparub pāk yuyub bir nev‘i iki üç kere (17) eyicek tāze kıl bitürüb şıhhat bula (18) bu bāb uyuzun devāsın bildirür egerçi uyuz çok devā demişler ammā (19) āñirü’l-devā evvelki mūcībince dedüğünden evlāsı olmaz deyü bāb

[49a]

(1) bu bāb şikāk için ‘ilācın bildirür şikākın evvelā ‘ilācı budur ki (2) şuya tokındırmayasın andan şıgır etin alub yufka şerhleyesin dañı şarb (3) şarābdan azmış sirkede bu şıgır etin bir gün ve bir gece ısladasın dañı (4) ol şikāk olan ayakların bıcağ ile yonasın ol atı bağlayasın (5) bir sā‘at miqdārı geçicek küçük kurdlar çıka dañı şıhhat bula (6) bu bāb atun mi‘desi fenādan ‘ilāc etmegi bildirür yigirmi dirhem maştaki (7) ve yigirmi dirhem na‘nā‘ ve keçi

kulağı dərler bir ekşice ot vardır anuñ şuyından (8) kifāyet miqdārı olub saħk  d b birbirine k tub d g b andan buħ r (9)  desin şif  bula ve eger yine sağalmazsa yigirmi dirhem esr rdan ve on (10) dirhem a  fulful alub d g b ol ecz ya k tub buħ r  desin (11) şif  bula ve şih at buldığı sid ginden ma l m olur eger zağfer n gibi bol (12)  tdi ise  al met-i şih atd r ill  tekr r  il c  desin (13) bu b b  ks r k  il c  bildir r t r ki budur ki k ra ve k zıl (14)  z mden yarım batm n alub  ekirdeĖin  ıkaras n ve bir va iyya (15) habb-ı Ė r ve bir va iyya merdeg ş  ekirdeĖi ve b ş batm n ic yağı ve to uz baş (16) yan k şar msak bu ecz yı c mle d g b  teşde mezb r yağ ile kar şdırub (17)    k sm  d b bir miqd r bal şerbeti i inde bir k sm n Ė l  d b i  resin şif  bula (18) bir nev i da ı şab hdan Ė lf  n m diken y diresin şif  bula (19) nev i   er kaşab-ı f risin n başları ey d r nev i diğer zeyt [49b]

(1) ile arpa y d resin ey d r nev i diğer Ė lebe da ı arpa ile n fi d r (2) nev i diğer da ı a l  zeyt n fi d r atuñ baraş n ya n  alacalıĖuñ (3)  il c n  bey n  der ve  al meti budur ki bedeninde a  a  yaralar ih  s (4) olur ve ekser  atuñ t tağında ve g zin n k paklarında z hir (5) olur  il c  budur ki a  z h r  den y rleri keskin u tura (6) ile k nadub buĖdayuñ  zerinden alub  stine yapı dırma  ile (7) Ė l ş olur ve eger g z k pağında ise m rşama şuy n  ıkarub (8) ve bir miqd r şeker ez b g zine  ekesin şif  bula (9) bu b b boynında ve y   d bir Ė ayrı y rinde olsa kem k yağ n  (10) alub  asel ile emti    d b k lya t ş n n yağdan otına u n n (11) d rler ol u n ndan da ı alub d g b mezb r bala ve yağa (12) k tub g zine  ek b boynında ise s res n şif  bula (13) bu b b atuñ ayağına m   değse na l n  ek b m   değen (14) y rini arayub m  i  ıkarub nergis  i eĖin n k kinde ş Ğan  olur (15) alub bir miqd r deve  rg c n n yağ n  s zd r b ol nergis (16) ş Ğan n mezb r yağla d g b

merhem gibi      ol ayaĝa (17) baĝlayasın yum  ayub   f  bula (18) bu b b atun  zekeri     se bir mi    r kimn n ve zeyt   ara ve   ızıl (19)   z m   ekirdegi   ı  m     la d    b bir mi    r   asel ile   ar    r b

[50a]

(1) evvel  zekeri  zeyt ile yaĝlayub andan mezb r edviyeyi baĝlaya   f  bula (2) bu b b atun  g zinde a  bel rse a  b berden iki va  iyya (3) ve siy h fulfulden d rt va  iyya ve h cibekta  t zından d rt (4) mi    l ve   udret helv s  ki   arab dilince menn d rler ve   ar -ı t rk s  (5)     lahınca gezengevi d rler iki mi    l ve     mi    l zaĝfer n (6) ve dery  yengecinden    mi    l ve m r r s dinden zar ret mi    r nca (7) alub bu c mleyi bir araya cem      b g zine   ekesin   f  bula (8) bu b b atun  t rnaĝ    il c n  bildir r t rna  ki yum  ak   la (9) ve ta    zerinde y r d   ce y zi   zerine yı   lmalu   la   il c  (10) budur ki deve s dinden bir mi    r alub   u   atub   aynadub (11) ayaĝ n yuyas n t  ki yum  ayub yine ta radan i  r  den berk (12)   la andan bir mi    r i  yaĝ yla   ar msa  ile bir mi    r   ur  (13) f     ile c mlesin d    b   atub atun  t rnaĝ  altına   oyub v fir (14) b z ile mu  kem   arub baĝlayas n da  ı t    z g n binmey b a  rda baĝlu (15) t ra ba de ac  b dem yaĝ  ile   atran ve   uyruk yaĝ  atun  (16) t rnaĝ na   oyub baĝlaya g  yet n fi   r (17) bu b b ata   uya   abr   tmek ta   mini bey n   der hu    a g  yet   ss  (18) zam ndadur   ale l-hu      beriye ge  mek l z m gele ki   uy  olmaya t r     budur ki (19) bir g n v fir yem v r b   u i  mek zam n  gelincek bir zam n   abr     b

[50b]

(1) tam m     ad ĝ  zam nda   uy  g  yet   ovudub iki     arpa (2) unun    atub g cen   ev   irinde i  r  b   ab  a y   n yar m (3) ba m n   oyun yaĝ  i  r  b andan bin b   ande

gidersen gidesin (4) ne şusuzluğdan incitür ve ne ıssıdan pervāsı olur ve ma'lūmıñ (5) ola
ki sâde yağ bu gibi maḥalde insāna ve ata ġāyet nāfi'dür ḥuşūşa (6) şusuz beriyyelerde ve
ıscak memleketde şusuzluğı keser ve bu risāle-i fūrūsiye ki (7) aḍ'af-ı 'ibādullah ve aşğar-ı
maḥlūkāt ile ḥüseyin ibn mollā şems el-ğafırü'l (8) mükennā bu ḥayyü'l-ḥaḳır lisān-ı
'arabīden bi-ḳadri'l-ves' ve'l-tāḳa zebān-ı (9) türkceye tercüme êtdiginden ḳaşdı nām ve
ğaraż-ı tamāmı budur ki okıyub (10) yazub dinleyen iḥvān-ı müslimīn ve yārān-ı 'ārifīn ḥayr
ve du'a ile yād (11) êdüb iḥlāş ile fātiḥa iḥsān êdeler innallāhe lā yuḍī'u ecirī'l-muḥsinīn
(12) anuḡcün êtmişim bu yādigārı ki zikri ḥayr ola bārī (13) ḥudā raḥmet ḳıla ol merdine
du'a-yı ḥayr êde bu benī ḥazīne (14) ve ḳadd vaḳ'a'l-ferāğ min tesvīd hazihi't-tercümetü'l-
mübāreketü'l-(15) müellifetü'l-ğuzāt ve'l-cihād fī sebīlillah (16) ketebetü'l-ḥaḳīr ramazān
es-şıḳī (17) sene 1210

4. BÖLÜM: DİZİN

1210: Sene ifadesi.

1. (50b/17)

[= 1]

-A-

a: O.

a. + ıa (2a/8), (2a/18), (3b/1), (3b/2), (3b/2),
(7a/19), (7b/2), (7b/2), (7b/6), (7b/17), (7b/18), (8a/2),
(12a/6), (13a/14), (13b/17), (15b/13), (18b/18),
(18b/18), (19a/7), (20a/15), (29a/10), (33b/17),
(34b/15), (44b/14), (48b/14)

a. + na (32b/2)

a. + nca (30a/6), (30a/7)

a. + ncılayındır (30a/8)

a. + nda (3b/6), (3b/9), (4b/10), (7a/5),
(11b/11), (20b/16), (47a/8)

a. + ndan (3a/14), (7b/6), (7b/17), (9b/1),
(9b/3), (9b/4), (12a/10), (13a/3), (13a/3), (13a/10),
(13b/11), (14a/3), (14a/7), (14a/11), (14a/12), (14a/17),
(14a/18), (15a/15), (15a/16), (16b/4), (17a/3), (18a/5),
(18a/11), (18a/15), (19a/1), (19a/11), (20a/2), (20b/9),
(21a/14), (21b/17), (22a/5), (22a/5), (22b/18), (24a/6),
(24a/14), (24a/15), (24b/6), (24b/7), (25a/16), (26b/2),
(26b/17), (26b/19), (27a/8), (27a/19), (27b/5), (29b/3),
(30a/10), (31b/11), (31b/17), (32a/2), (32a/9), (32a/10),
(32b/14), (32b/15), (33a/7), (34a/18), (34b/3), (34b/19),
(35a/8), (35a/9), (35a/16), (35b/9), (35b/12), (35b/14),

(36a/18), (36b/16), (38a/3), (38a/7), (38a/9), (38a/10),
(38a/11), (38a/13), (38a/17), (38a/18), (38b/3), (38b/13),
(38b/14), (38b/15), (38b/18), (39a/11), (39a/19),
(39b/2), (39b/3), (39b/11), (39b/15), (39b/18), (40a/1),
(41a/13), (46a/1), (46a/15), (46b/4), (46b/7), (47b/3),
(48a/2), (48b/10), (48b/11), (48b/16), (49a/2), (49a/8),
(50a/1), (50a/12), (50b/3)

a. + nı (6b/8), (7b/5), (8a/3), (9a/1), (12a/14),
(13a/15), (14a/3), (16a/3), (20b/16), (21a/10), (22a/19),
(23a/19), (24a/18), (24b/13), (25b/18), (26a/8), (29b/6),
(33b/1), (35a/3), (35b/4), (35b/5), (44a/15)

a. + nlara (11b/10)

a. + nlarda (37b/14)

a. + nları (37b/8)

a. + nları (11b/11)

a. + nu (1b/8), (4b/7), (5a/14), (7a/15), (7b/9),
(10a/1), (10a/18), (10a/18), (11a/15), (11b/5), (11b/10),
(12a/1), (12b/12), (14b/10), (21b/19), (29a/12), (30b/6),
(34b/7), (34b/10), (34b/17), (34b/18), (41b/5), (41b/19),
(42a/15), (47a/19), (49a/7)

a. + nuğun (50b/12)

a. + nuğa (8a/14), (12a/19), (16b/4), (40b/17),
(47a/16), (47b/3)

[= 197]

ābādān: <Far. Bayındır, mamur.

a. + êtdi (7a/13)

[= 1]

‘abd: <Ar. Köle, kul.

a. + i za'if (6b/5)

[= 1]

ābdest: <Far. āb + dest. İslam dinine göre ibadetleri yerine getirebilmek için niyet ederek el, ağız, burun, yüz, kol ve ayakları yıkamak; baş, kulaklar ve boynun iki yanını meshetmek yoluyla arınma.

a. (36b/3)

a. + alub (44b/3)

[= 2]

‘abdullah bin mübarek: <Ar. Özel isim.

a. (2b/1), (2b/9), (2b/13)

[= 3]

āb-ı hayevāt: <Far. + Ar. Efsanelere göre içen kimseye ölümsüzlük sağladığına inanılan bir su, bengi su, dirim suyu.

a. (7b/6)

[= 1]

ac-: bk. aç-.

a.-alar (18a/15)

[= 1]

‘acā’ib-i maḥlūkāt: <Ar. Eser adı.

a. + da (2a/4)

[= 1]

‘acabā: <Ar. Merak, kararsızlık veya kuşku anlatan bir söz; acep.

a. (7a/17)

[= 1]

‘aceb: <Ar. Garip, acayip, tuhaf, şaşırtıcı.

a. + dūr (11b/18)

[= 1]

‘acem: <Ar. İran’da yaşayan Fars kökenli kimse.

a. (34b/8), (48b/3)

a. + dilince (8b/2)

[= 3]

‘acemce: <Ar. + T. Farsça.

a. (12b/11)

[= 1]

acı: Tadı sert, keskin, hoş olmayan.

a. (13a/8), (26b/9)

a. + bādem yağı (47b/15), (50a/15)

a. + şarı yağıyla (16b/2)

[= 5]

acı badem yağı: Acı bademden üretilen bir çeşit yağ.

a. (47b/15)

[= 1]

‘acī: <Ar. Sinir.

a. (4a/18)

[= 1]

‘acībe: <Ar. Görülmemiş, alışılmamış, şaşılacak veya yadırganacak şey.

a. + si (3b/18)

[= 1]

‘acz: <Ar. Sağrı, insan ve hayvanın gerisi, kığı.

a. (5b/5)

[= 1]

‘ācz: <Ar. Güçsüzlük.

a. + olsan (47b/5), (47b/15)

[= 2]

aç: Yemek yemesi gereken, tok karşıtı.

a. (31a/3), (32a/14), (47b/14), (47b/19)

[= 4]

aç-: 1. Açık hâle getirmek. 2. Yarmak, deşmek.

a.-a (15a/6), (23b/4)

a.-alar (15a/1), (16b/13), (17a/6), (17a/15),
(18a/11), (19a/12), (21b/12), (22a/5), (23a/17), (25a/18),
(25b/10), (26a/16), (27a/8), (27a/10), (27a/19)

a.-ar (11b/13)

a.-ılmaya (18a/15)

a.-ılursa (18a/15)

a.-ub (40a/5)

[= 21]

açık: 1. Açılmış. 2. Ayırık.

a. (5b/7), (9b/11), (9b/15), (38a/4), (38a/13),
(38b/6), (39a/7), (44a/12), (46a/8)

[= 9]

açıl-: Açık duruma gelmek veya getirilmek.

a.-a (29a/17), (45a/4)

a.-ıcağ (14b/7)

a.-mazsa (18a/1), (20b/15)

a.-mışdur (34a/12)

a.-ur (15a/2), (21a/5), (24a/10), (28b/7)

[= 10]

açuğ: bk. açık.

a. + ısa (27a/1)

[= 1]

ad: İsim.

a. (8b/1), (37b/10)

a. + ı (7b/14)

[= 3]

a'dā: <Ar. En zalim, pek gaddar.

a. (36a/8)

a. + ya (2b/11), (48a/6)

[= 3]

a'dā-yı dīn: <Ar. Din düşmanları.

a. + inî (44b/5)

[= 1]

ağ'af-ı 'ibādullah: <Ar. Allah'ın kullarının zayıflıkları.

a. (50b/7)

[= 1]

adam: <Ar. İnsan, kişi, kimse, şahıs.

a. (7b/15), (17b/5), (48a/12)

a. + a (9a/3), (9a/17), (22a/1), (31a/1), (32a/8)

a. + başınur (15a/5)

a. + biti (18b/10)

a. + da (22b/4)

a. + ı (9b/2), (31a/12), (41a/1), (42a/9)

a. + necâsetiniğ (47b/8)

a. + necesiğ (24b/14), (33a/7)

a. + şağığ (15b/16)

a. + sidügi (21a/9)

a. + sidügiğ (18b/8), (19b/9)

a. + sidügiğine (34a/18)

a. + tersiğ (35b/17)

a. + ur (13b/18), (31a/15)

[= 26]

'add: <Ar. Sayma.

a. (47a/14)

[= 1]

'aded: <Ar. Sayı.

a. + leri (6b/10)

[= 1]

ādem: < Ar. (ādam) İnsan, adam.

a. (30a/6), (36b/1)

a. + den (48a/2)

a. + e (1b/4)

a. + i (8b/8)

a. + le (36a/8)

a. + oğlu (8a/12)

a. + üñ (36a/8)

[= 8]

‘adem: < Ar. Yokluk.

a. + den (6b/14)

[= 1]

adım: Hareket etmek için yapılan ayak atışı.

a. (32b/11)

[= 1]

‘adl: < Ar. Doğruluk.

a. + i ā‘lemü’ş-şu‘arā (3b/17)

[= 1]

adlu: İsimli.

a. (3b/4), (7b/18), (8a/1)

[= 3]

‘adüvv: < Ar. Düşman, yagı, hasım.

a. (39a/5), (42b/9), (43a/5), (44b/16), (46a/3)

a. + niñ (44a/14)

a. + nün (42b/1), (43b/10), (43b/12), (43b/14),
(45b/4)

a. + ünün (42b/14)

a. + ye (42b/9)

[= 13]

ağ: bk. ak.

a. + iñ (15a/15)

a. + ından (10b/11)

[= 2]

ağ(ı)z: bk. ağız.

a. + ı (3a/6), (4a/12), (19b/5)

a. + iñ (17a/6), (17a/15), (27a/10), (27b/3)

a. + ına (16b/8), (16b/15), (16b/17), (26a/19)

a. + ından (16a/10)

a. + ını (16b/13), (19a/12)

[= 14]

ağac: bk. ağaç.

a. (14b/18), (16b/8), (17b/18), (18b/5),

(24a/19), (30b/4), (31b/11)

a. + a (13a/1), (16b/14), (17a/16), (26a/7)

a. + ı (16b/9)

a. + iñ (26a/17)

a. + ından (33b/2)

a. + ınıñ (19a/19), (26a/11)

a. + larda (29b/5)

[= 17]

ağaç: Ağaç.

a. (17a/6), (19a/12)

a. + ları (8b/11)

[= 3]

agāh: < Far. (āgāh) Bilen, bilgili.

a. (36b/2)

[= 1]

ağca: bk. akça.

a. + bēz (26a/3)

[= 1]
ağır: 1. hafif olmayan. 2. Hazmı güç, mideye dokunan.

3. Güç, zor.

a. (19b/14), (25b/13), (31a/12), (36b/12)

[= 4]

ağız: Ağız.

a. (4a/12)

[= 1]

ağrı: Acı, sızı.

a. + sa (33a/2)

a. + sı (17b/2)

a. + sını (17a/17), (31a/9), (31a/13)

a. + sina (31b/1)

a. + sını (33a/2)

[= 7]

ağrı-: (Vücudun herhangi bir yeri) Ağrılı olmak.

a.-sa (17a/10)

[= 1]

ağu: Zehir.

a. (28a/8)

a. + yaprağı (16a/4), (24b/1)

[= 3]

ağulu: Zehirli, zehirli olan.

a. (16a/3)

[= 1]

ağu yaprağı: Zehirli bir bitki; Conium maculatum; *krş.*

baldıran.

a. (16a/4), (24b/1)

[= 2]

āher: < Ar. Başka, diğer, gayrı.

a. (16a/2), (47b/17), (49a/19)

[= 3]

āheste: < Far. Yavaş, ağır.

a. (37a/11), (42a/8), (44a/9), (48b/11)

a. + āheste (37a/11), (48b/11)

[= 6]

aḥır: < Far. Dam, Evcil büyükbaş hayvanları

barındırmaya yarayan üstü kapalı yer.

a. + da (50a/14)

[= 1]

āḥır: < Ar. Sıralamada sonuncu olan.

a. + ü'l-devā (48b/19)

[= 1]

aḥṣām: Ar. Düşmanlar.

a. (44a/5)

a. + uḡ (42a/6)

[= 2]

aḥsenü'l-ḥālīk: < Ar. En güzel yaratan.

a. + in (8b/9)

[= 1]

aḥṣām: Gün sonu.

a. + namāzı (12a/11)

[= 1]

aḥter: < Far. Yıldız.

a. (37b/8)

[= 1]

āhū: < Far. Ceylan.

a. (6a/7)

a. + böğrüne (4b/7)

[= 2]

aḥur: bk. aḥır.

a. + da (29b/11)

a. + dan (29b/14)

a. + ında (2a/7), (2a/8)

[= 4]

aḥyānā: < Ar. Ara sıra, vakit vakit.

a. (2a/8)

[= 1]

aḥ: Beyaz.

a. (10b/18), (11a/5), (49b/3), (49b/5), (50a/2),
(50a/2)

a. + aḥ (49b/3)

a. + būre (15a/12)

a. + fulful (49a/10)

a. + ḥardal (17a/5), (20a/1), (21a/8)

a. + ın (45b/11)

a. + ını (25a/1)

a. + ıyıla (27a/15)

a. + it (26b/9)

a. + neft (12a/17)

a. + pakça (15b/14)

a. + şoğan (12b/8), (19a/7), (23a/6)

a. + şoğanı (30b/1)

[= 22]

aḥ-: Sıvılar maddeler veya çok ince taneli katı maddeler

bir yerden başka bir yere doğru gitmek.

a.-a (15b/11), (24b/17), (30a/19), (33b/3),
(34a/2)

a.-an (31a/18)

a.-ar (12b/6), (12b/18), (16a/11), (21b/19),
(22b/6), (25b/19), (26b/13), (27b/19), (33b/9)

a.-arsa (22a/13)

a.-ınca (16b/10), (17a/8)

a.-mağa (28a/5)

a.-maz (31a/18)

a.-sa (14a/15), (14a/16)

a.-ub (25b/8)

[= 23]

ākāḥuyā: Şehir adı.

d. (7a/1)

[= 1]

akall: Şehir adı.

a. (6b/19)

[= 1]

aḥ fulful: "ak güveç" olarak bilinen bir bitki türünü ifade eder. Bitkinin bilimsel adı "Anemone coronaria" dır.

a. (49a/10)

[= 1]

aḥ pakça: Bembeyaz.

a. (15b/14)

[= 1]

akça: Beyaza benzer; ağca.

a. + kırtcuğazlar (25b/17)

[= 1]

akçe: Her tür madeni para.

a. (32a/19), (32b/2)

[= 2]

‘akd: < Ar. Bağ, bağlama, düğümlleme, bağlanma, düğümlenme.

a. (38a/17)
[= 1]
akıt-: Sıvılar maddeler veya çok ince taneli katı maddeler bir yerden başka bir yere doğru gitmesini sağlamak.

a.-dı (7a/12)
a.-mayalar (17b/6), (19b/16)

[= 3]
akīde: <Ar. Şekerin kaynatılarak katılaşması yolu ile yapılan, renkli ve kokulu, ağızda güç eriyen şeker, akide şekeri.

a. (48b/12)

[= 1]

akīḡ: <Ar. Yakın.

a. (38a/10)

[= 1]

akrān: <Ar. Yaşıt olanlardan her biri, boydaş, böğür, taydaş, öğür.

a. + ı (2a/4)

[= 1]

akṣa-: Topallamak.

a.-r (21b/2)

[= 1]

akṣır-: Hapşürmek.

a.-mazsa (32b/8)

[= 1]

al-: 1. (Bir şeyi) Kullanmak veya gerekeni yapmak üzere yanında bulundurmak. 2. Tıbbi bir müdahale ile vücuttan çıkarmak. 3. İçine çekmek. 4. Fethetmek,

zaptetmek. 5. (Para karşılığında) Temin etmek, satın almak. 6. Gidermek, izâle etmek.

a. (45a/2)

a.-alar (12a/10), (12b/3), (12b/12), (15a/15), (17a/3), (17a/4), (17b/6), (17b/8), (18a/1), (19b/16), (20a/17), (20b/2), (21a/17), (21b/3), (23a/18), (24b/9), (24b/19), (27b/4), (28b/13), (31b/2), (34a/1), (35a/19)

a.-alum (8a/16)

a.-an (5b/10)

a.-asın (15a/17), (35b/18), (40b/2), (40b/5), (40b/7), (40b/10), (40b/11), (40b/12), (42a/10), (42b/16), (43a/5), (46b/4), (47b/5)

a.-asıḡ (20b/15), (35b/3), (35b/7), (39b/14)

a.-dılar (8a/17)

a.-ıcaḡ (39a/6)

a.-madan (21a/19)

a.-maḡa (8a/8)

a.-maḡ (6b/1), (30b/8), (32b/15), (41b/17)

a.-maḡdan (17b/17), (24a/3)

a.-maya (9b/18)

a.-mayalar (11b/4), (29a/4)

a.-mayasın (30b/6)

a.-mazsan (35b/1)

a.-mıṣ (27a/5)

a.-ub (30b/7), (32b/2), (34b/7), (34b/10), (36b/3), (36b/8), (36b/10), (36b/18), (37a/8), (38a/11), (39a/2), (39b/19), (40a/10), (42a/4), (43b/8), (44a/5), (44a/18), (44a/19), (44b/3), (44b/9), (44b/19), (45a/4), (45b/19), (46a/7), (46b/3), (46b/7), (46b/8), (47b/6),

(47b/16), (47b/17), (48a/6), (49a/2), (49a/10), (49a/14),
(49b/6), (49b/10), (49b/11), (49b/15), (50a/7), (50a/10)

a. -ur (16a/7), (19b/11), (25a/4), (27b/4)

a. -urlar (30b/10)

a. -urlarsa (15b/10)

[= 14]

a‘lā: < Ar. İyi, pekiyi, daniska.

a. (10b/1), (49b/2)

a. + sı (33a/12)

[= 3]

‘alā: < Ar. Yücelik, şeref.

a. (48a/3), (48a/18)

[= 2]

‘alā kadar: < Ar. Elden geldiğince, olabildiğince,
anlamındaki ibare.

a. (8b/3)

[= 1]

alaca: Birkaç rengin karışımı, ala.

a. + at (10b/7)

[= 1]

alacalıg: Alaca olma durumu.

a. + uñ (49b/2)

[= 1]

‘alaf: < Ar. Hayvan yemi.

a. + ı (6a/11)

a. + ıyayı (38a/6)

[= 2]

‘alāmet: < Ar. İşaret, belirti, nişan, emare.

a. (32b/8)

a. + i (9b/6), (32b/11), (33a/2), (49b/3)

a. + i aşāletdür (4b/1)

a. + i şıḥhatdür (49a/12)

a. + i vefirān-ı tecarüb (3b/13)

a. + lerden (10a/19)

a. + leri (33a/3)

a. + leridür (32b/8)

a. + lerin (9a/8), (9a/16), (9b/5)

[= 14]

ālāt: < Ar. Vasıtalar, aygıtlar.

a. + dan (8b/17)

[= 1]

ālāt-ı harb: < Ar. Harp aletleri.

a. (44b/6)

a. + ī (36b/9)

[= 2]

ālāy: Genellikle üç tabur ve bunlara bağlı birliklerden
oluşan asker topluluğu.

a. (37b/7), (44b/15)

a. + a (42b/3), (44b/13)

a. + uñ (44b/13)

[= 5]

alçak: Yerden mesafesi az, yere yakın.

a. (10a/9), (36b/12), (36b/14), (47a/15)

a. + édüb (17a/6)

[= 5]

‘ālem: < Ar. Dünya.

a. (36b/1)

a. + ī (6b/14), (8b/6)

a. + üñ (36a/8)

a. + ü’ş-şu‘arā (3b/17)

[= 4]

‘ale-l-fevr: < Ar. Derhal, defaten, birden.

a. (42b/5), (43b/8)

[= 2]

‘ale’l-huşûş: < Ar. Özel olarak.

a. (50a/18)

[= 1]

‘alev: Yanan maddelerin türlü biçimlerdeki ışıklı uzantısı.

a. (44b/12), (45a/1)

[= 2]

‘aleyhi ve’s-sellem: < Ar. Hz. Peygamber’in mânevî şahsiyetini selâmlama anlamında bir tabir.

a. (48a/14), (48b/2)

[= 2]

‘aleyhi’s-şalâvatü ve’s-selâm: < Ar. Hz. Peygamber’in mânevî şahsiyetini selâmlama anlamında bir tabir.

a. (1b/12)

[= 1]

‘aleyhi’s-selâm: < Ar. Hz. Peygamber’in mânevî şahsiyetini selâmlama anlamında bir tabir.

a. (2a/15), (2b/12), (3a/8), (3a/13), (48a/16), (48a/19)

[= 6]

‘aleyhüme’s şalâvatü ve’s-selâm: < Ar. Hz. Peygamber’in mânevî şahsiyetini selâmlama anlamında bir tabir.

a. (7a/19)

[= 1]

‘aleyhüme’s-selâm: < Ar. Hz. Peygamber’in mânevî şahsiyetini selâmlama anlamında bir tabir.

a. (7a/9)

[= 1]

alın-: Alma eylemi yapılmak.

a.-mazlar (14b/10)

a.-ur (39a/3)

[= 2]

alınlu: Alına sahip.

a. (9b/9)

[= 1]

al(ı)n: Cebin, iki kaşın arası.

a. (5b/6)

a. + ı (10b/6)

[= 2]

alış-: Bir işi tekrarlayarak kolaylıkla yapabilmek.

a.-ınca (34a/10)

[= 1]

‘alî: < Ar. Özel isim.

a. (47a/3)

[= 1]

‘alim: < Ar. İlim sahibi.

a. (8b/14)

a. + ler (6b/17)

[= 2]

a‘lîfeyn: < Ar. İki ince kulak.

a. (4a/3)

[= 1]

allâh: < Ar. Semavi dinlere göre kâinatı ve kâinattaki her şeyi yaratan ve idare eden tek yüce varlık.

a. + uŋ (6b/10)
[= 1]

allāhü a'lem: <Ar. Allah en iyisini bilir.
a. (6b/5), (15b/19)
[= 2]

allāhü ta'ālā: <Ar. Yüce olan Allah.
a. (32a/16)
a. + nıŋ (2b/18)
a. + nuŋ (23b/6), (32a/1), (41a/16)
[= 5]

almacığ: *bk.* almaçık.
a. + ı (10a/1)
[= 1]

almaçık: Kalça çıkıntısı (Özellikle atlarda).
a. + ları (9b/19)
[= 1]

alt: Üst karşıtı.
a. (30a/19)
a. + dudağ.ından (6a/13)
a. + ıŋ (34a/16)
a. + ına (14b/6), (16a/19), (18b/11), (28b/17),
(29a/13), (29a/14), (31a/15), (34b/6), (37b/19), (38a/11),
(41a/6), (43a/17), (43a/19), (45b/16), (50a/13)
a. + ında (1b/13), (11a/14), (11a/14), (13a/14),
(14a/15), (24b/11), (34a/17), (35a/5), (35b/10),
(36b/18), (37a/4), (37a/4), (45a/6)
a. + ından (11a/14), (17a/7), (21b/17), (33b/9),
(39a/11), (39a/17), (39a/18), (39b/17)
a. + ını (32b/9)
a. + ınuŋ (16a/14)

[= 41]

altı: Yediden önce gelen sayının adı.
a. (5b/1), (23b/1), (28a/4), (40b/16), (46b/5),
(47a/14)
[= 6]

altıncı: Altı sayısının sıra sıfatı.
a. (39a/16)
[= 1]

altı yüz: Altı yüz birden önce gelen sayının adı.
a. (46b/5)
[= 1]

altmış: Altmış birden önce gelen sayının adı.
a. (19a/1)
[= 1]

altun: Kıymetli, paslanmaz element.
a. (1b/11)
[= 1]

amān: 1. Canını bağışlamak, öldürmemek. 2. Çok beğenmeyi anlatan, bazen “da” bağlacıyla da kullanılan bir söz.
a. + dur (2a/9)
a. + vërmez (44a/17)
[= 2]

ammā: <Ar. Ama, fakat, lakin, ancak; şu kadar ki, o kadar ki, öyle ki.
a. (2a/8), (3b/15), (6b/4), (6b/5), (8a/14),
(8b/5), (8b/10), (8b/17), (9b/5), (10a/19), (10b/14),
(11a/3), (11a/10), (11a/10), (11b/2), (11b/4), (11b/8),
(11b/18), (11b/19), (12a/7), (12b/5), (13b/14), (14b/10),
(14b/11), (15a/14), (16a/13), (16b/1), (17a/11), (19b/6),

(20a/11), (20a/14), (22b/6), (22b/7), (24a/13), (24a/16),
(25a/2), (25a/11), (27a/11), (27b/6), (27b/12), (27b/17),
(28a/12), (28b/13), (29a/9), (29a/11), (29a/17), (29a/18),
(29b/1), (29b/3), (29b/11), (30a/4), (30b/7), (31a/12),
(32a/1), (36a/19), (36b/11), (37b/13), (39a/3), (39a/14),
(41a/10), (41a/17), (42a/3), (42a/7), (43a/2), (45a/2),
(45a/17), (45b/11), (47a/13), (47b/7), (47b/13), (48b/18)

[= 71]

‘ammān: < Ar. Yer adı.

a. (7a/1)

[= 1]

‘amel: < Ar. İş, niyet.

a. + kıllalar (8a/14)

[= 1]

‘amūd: < Ar. Direk, dikey, sütun, uzun.

a. (26a/3)

[= 1]

‘an: < Ar. -dan, -den.

a. (2a/19)

[= 1]

‘anāşır: < Ar. Elemanlar, öğeler.

a. (8b/6)

a. + uñ (8b/10)

[= 2]

‘anāşır-ı erba’: < Ar. Ateş, hava, su, toprak.

a. + dan (8b/6)

[= 1]

‘anberī: < Far. + Ar. Anber kokulu.

a. (32a/14)

[= 1]

ancağ: “Yalnızca” anlamında, sınırlama bildiren bir söz.

a. (18b/2)

[= 1]

andan: Yavaş.

a. (32a/5)

a. + andan (32a/5)

[= 2]

andız: Turuncu çiçekli bitki; İnula helenium.

a. (18b/13)

[= 1]

anduz: bk. andız.

a. + ı (12a/12)

[= 1]

anīson: < Ar. Maydanozgiller ailesine ait, bir bitki
(Pimpinella anisum).

a. (47b/1)

[= 1]

anla-: Bir şeyin ne demek olduğunu, neye işaret ettiğini
kavramak.

a.-dum (6b/7)

[= 1]

anlı: Alın.

a. + na (15a/19)

[= 1]

anākīye: < Ar. Yer adı.

a. (7a/2)

[= 1]

‘anzarūt: < Far. (‘anzurūt) Sarıçiçekli ve dikenli, bodur
çalı (Astragalus sarcocolla).

a. (13a/6), (15a/19), (15b/4), (15b/18), (18a/7),
(22a/8), (22b/10), (25b/10), (26a/3), (48b/10)

[= 10]

apak: Bembeyaz.

a. (31b/3)

[= 1]

apakça: Bembeyaz.

a. (25a/16)

[= 1]

ara: Boşluk, mesafe.

a. (42b/18)

a. + ara (42b/18)

a. + da (36b/1)

a. + ların (37b/7)

a. + larından (44a/9)

a. + sı (4a/15), (5b/7), (6b/2), (9b/7), (9b/13),
(9b/14)

a. + sina (10a/10), (36a/16), (40a/12), (40b/6),
(40b/8), (42b/15), (42b/19), (43a/13), (43b/5), (43b/7),
(43b/10), (43b/13), (43b/14), (43b/16), (44b/17)

a. + sında (29b/8), (30a/16)

a. + sından (40a/19), (43b/9), (45b/9)

a. + ya (26b/5), (50a/7)

a. + yı (26a/16), (26b/6), (26b/10)

[= 36]

ara-: Bir yerde bir şey bulmak için bakmak, araştırmak.

a.-yalar (26a/15)

a.-yub (49b/14)

[= 2]

‘arab: <Ar. Arabistan’a ya da Arap halkına özgü olan
(şey).

a. (5a/12)

a. + da (6a/10)

a. + dilince (50a/4)

[= 3]

‘arabca: <Ar. + T. Arabistan’da ve Arap uygarlığını
benimsemiş ülkelerde konuşulan dil.

a. (12b/11), (13a/14), (16a/12), (17b/17),
(18b/18), (19b/19), (24b/1), (30a/8)

[= 8]

‘arabī: <Ar. Arapça.

a. (15b/5)

a. + den (50b/8)

[= 1]

‘arabistān: <Ar. Arap ülkesi, Arapların yaşadığı
memleket.

a. + da (46b/4)

[= 1]

ard: Arka, geri.

a. (39a/9), (39a/17), (41a/9), (45a/15)

a. + a (40a/1)

a. + ı (9b/13), (36b/12), (36b/14)

a. + ına (14b/3), (30b/7), (38b/19), (39b/1),

(39b/4), (39b/18), (40a/5), (41a/8), (42a/8), (44b/17)

a. + ınca (38b/4), (39a/13), (41a/7), (44a/9),

(46a/17)

a. + ındaki (21b/15)

a. + ından (5a/2), (5a/9), (5b/11), (5b/11),
(11a/13), (22a/11), (39a/17), (39a/19), (39b/14), (41a/3),
(41b/17), (42a/1)

a. + ını (45a/3)

[= 37]

ardıc: Çamgiller familyasından, türleri bulunan ağaç.

a. + şakızı (25a/18)

[= 1]

ardıc şakızı: Ardıc ağacından çıkarılan reçine.

a. (25a/18)

[= 1]

arı: Temiz.

a. (36b/3)

[= 1]

arid(t)-: Temizlemek, paklamak.

a.-alar (24a/6)

[= 1]

arın-: Temizlenmek.

a.-a (12b/5)

a.-mayacak (23b/3)

a.-mayınca (13b/15)

[= 3]

‘arız: < Ar. Bulaşmış, musallat olmuş.

a. + olmağdan (2b/15)

[= 1]

‘arızī: < Ar. Kaza eseri, rastlantı.

a. + dür (15b/17)

[= 1]

‘ariz: bk. ‘ariz.

a. (5a/9)

a. + ü’l medār (5b/5)

[= 2]

‘ariz: < Ar. Kısım.

a. (5b/1)

a. + ü’l-‘acz (5b/5)

a. + ü’l-baṭn (5b/5)

a. + ü’l-baṭından (5b/8), (5b/13)

a. + ü’l-cebhe (5b/4)

a. + ü’l-mā-beynü’l-verkīn (5b/5)

a. + ü’l-ṣadr (5b/4)

a. + ü’l-sitt (5b/4)

[= 9]

‘arifin: < Ar. Çok anlayışlı ve sezgili (kimse).

a. (50b/10)

[= 1]

aristaṭālīs: < Ar. Özel isim.

a. (7a/6), (7a/15), (7a/17), (7b/10), (7b/11),

(8a/11), (8a/15), (8a/18)

[= 8]

arḳa: Ön karşıtı.

a. (8a/6), (37a/7), (45a/2)

a. + nı (45a/19)

a. + sı (4a/13), (5b/8), (10a/8), (28a/1),

(29a/6), (38a/17), (46b/1), (47b/8), (48b/2)

a. + sına (9a/2)

a. + sında (11b/4), (26b/5), (37a/6), (37b/3),

(38b/13)

a. + sından (37a/19), (41b/19)

a. + sını (35b/8)

[= 22]

arķalı: Herhangi bir şekilde arkası olan.

a. (10a/7)

[= 1]

arķalıķ: Sirtında yük taşıyan hamalların, yük taşırken kullandıkları arka yastığı; semer, hamal semeri, arkalıķ.

a. + da (4b/7)

[= 1]

arķun: Aheste.

a. (26a/1)

[= 1]

arķurı: Aykırı, ters.

a. (42a/5), (42a/15), (45b/4)

[= 3]

arpa: Buğdaygillerden, tahıl cinsi.

a. (6a/11), (14b/15), (15a/7), (17b/11), (20b/16), (27b/4), (27b/10), (29a/8), (29a/9), (32b/16), (34b/12), (44b/7), (47b/11), (49b/1), (49b/1), (50b/1)

a. + dur (6a/10), (11b/19)

a. + otı (27b/13)

a. + sın (29a/7), (33a/19)

a. + sını (10a/15), (17b/15), (34a/19)

a. + sını (33a/18)

a. + tıtsa (21a/16)

a. + yı (34a/19), (34b/1), (35a/13)

[= 29]

arşlan: Aslan.

a. + sīnelü (6a/17)

[= 1]

arşūn: Uzunluk ölçüsü.

a. (40a/15)

[= 1]

artık: Bundan böyle, bundan sonra

a. (23b/19)

[= 1]

artuķ: Daha çok, daha fazla.

a. (30b/14), (38b/17)

[= 2]

artur-: Artmasını sağlamak.

a.-alar (30a/4)

a.-ur (31a/12)

[= 2]

aruķ: Zayıf.

a. (5b/12), (31a/7), (32a/16)

[= 3]

aruķla-: Zayıflamak.

a.-r (26a/8)

[= 1]

aş-: Bir şeyi aşağıya sarkacak bir biçimde bir yere iliştirip sarkıtmak.

a.-alar (12b/13), (20a/10), (31a/16)

[= 3]

aşālet: < Ar. Soysop temizliğı.

a. + dūr (4b/1), (5a/5)

[= 2]

āsān: < Far. Kolay.

a. (8b/4), (38b/18)

[= 2]

āsār: < Ar. İzler, nişaneler, alametler.

a. + ı şāhābe (1b/8)

[= 1]

aşğar: < Ar. Küçük.

a. + ı mahlūkāt (50b/7)

[= 1]

aşhāb: < Ar. Sahabe.

a. + dan (3a/14)

a. + ından (3b/4)

[= 2]

aşhāb-ı kaddet: < Ar. Süregelen.

e. + (1b/5)

[= 1]

aşlā: < Ar. Hiçbir zaman, hiçbir şekilde, katiyen.

a. (32b/12), (44a/15), (44a/17), (44a/19),
(45a/13)

[= 5]

asmā: Akciğer enfeksiyonudur.

a. + renci (7b/12)

[= 1]

‘asel: < Ar. Bal.

a. (32a/15), (49b/10), (49b/19)

[= 3]

‘asker: < Ar. Orduda görev yapan erden generale kadar
herkes.

a. + i zafer (36a/10)

[= 1]

aş: Yiyecek.

a. + ı (12a/15), (20b/1), (28a/6)

a. + ını (18a/1)

[= 4]

aşağa: bk. aşağı.

a. (10a/10), (12a/8), (16b/13), (16b/19),

(17a/13), (17a/16), (17b/19), (23b/4), (27a/4), (27a/6),

(27b/19), (28b/7), (29b/19), (32b/18), (42b/1), (43b/9)

a. + dan (11b/9), (24a/12)

a. + dutalar (13b/8)

a. + ki (14b/7)

[= 20]

aşağı: Yukarının karşıtı.

a. (13b/8)

a. + dan (11b/10), (41b/12)

a. + sı (5b/7)

[= 4]

‘aşer: < Ar. On.

a. (15b/12), (16a/1), (16b/6), (16b/11), (17a/1),

(17a/9), (23a/10), (23b/7), (23b/17), (26a/14), (26b/4),

(26b/11), (27a/2), (27a/13), (27b/1), (27b/7), (27b/16),

(28a/13)

[= 18]

aşık: Aşık kemiği.

a. (23b/18)

a. + ları (10a/13), (21a/4)

[= 3]

āşināluk: Birbirini bilme, tanıma, tanışıklık.

a. (2b/12)

[= 1]

‘āşir: < Ar. Onuncu.

a. (9a/15), (15b/3), (23a/3), (26a/10), (29a/2)

[= 5]

‘aşk: < Ar. Aşırı sevgi ve bağlılık duygusu, sevgi, sevdâ.

a. + ına (44b/5)

a. + la (36b/7)

[= 2]

aşuğ: bk. aşık.

a. + ina (21a/7)

[= 1]

at: Atgillerden, binme, yük çekme, taşıma vb. hizmetlerde kullanılan, tek tırnaklı hayvan, beygir, düldül.

a. (2a/5), (2a/6), (2a/8), (2a/15), (2a/18), (2b/9), (3a/19), (3b/7), (3b/9), (4a/2), (4b/11), (4b/12), (5b/10), (5b/10), (6a/12), (6b/1), (6b/4), (8b/17), (8b/18), (9a/1), (9a/3), (9a/5), (10a/18), (10b/3), (10b/7), (10b/10), (10b/14), (10b/15), (11a/1), (11a/8), (11a/9), (11a/12), (11a/12), (11a/13), (11a/13), (11a/15), (11a/15), (11a/16), (11a/18), (11a/18), (11a/19), (11b/1), (11b/5), (11b/5), (11b/17), (11b/18), (12a/3), (14b/13), (15a/4), (16a/5), (17b/3), (18b/2), (19b/14), (20a/6), (22a/1), (24a/11), (24a/17), (26a/11), (28a/14), (28a/19), (29a/11), (29a/17), (29b/1), (29b/12), (29b/15), (30a/5), (30b/9), (30b/10), (31b/6), (32b/6), (33a/3), (33a/3), (33a/14), (33b/14), (34a/7), (34a/14), (34a/19), (34b/9), (37a/3), (37a/6), (37a/17), (37b/15), (41a/13), (41b/3), (41b/11), (41b/13), (41b/14), (41b/18), (42b/6), (42b/7), (42b/10), (42b/14), (42b/18), (43a/3), (43a/10), (43a/11), (43a/13), (43a/15), (43a/16), (43b/4), (43b/8), (44a/1), (44a/1), (44a/2), (44a/8), (44a/9), (44b/13), (45a/2), (45b/1), (45b/15), (45b/19), (46b/15), (47a/2), (47a/12), (47a/13), (47a/15), (48a/12), (48a/12), (48a/14), (48a/15)

a. + a (1b/6), (2a/4), (2a/10), (2a/12), (5a/3), (6b/11), (14b/14), (27b/2), (27b/13), (31b/10), (31b/15), (32b/15), (33a/17), (36a/12), (36a/18), (36b/1), (36b/10), (37a/1), (40a/8), (40b/3), (41a/1), (43a/16), (46a/4), (46b/14), (47b/4), (48a/18), (50a/17), (50b/5)

a. + arkasına (9a/2)

a. + ayağı (23a/11)

a. + boynına (6b/10)

a. + boynından (32b/1)

a. + cinsi (3b/8)

a. + da (6a/19), (6b/6), (10a/19), (35a/7), (35a/13)

a. + dan (41a/19), (41b/3), (42b/1), (45a/8)

a. + dur (8a/15)

a. + erdi (9a/4)

a. + ı (2b/17), (2b/19), (9a/17), (15b/16), (18b/12), (19b/12), (20b/19), (21a/16), (24b/6), (27a/4), (27b/8), (27b/17), (28b/4), (28b/17), (28b/18), (29a/9), (29a/10), (29a/19), (29b/3), (30a/4), (30a/12), (30a/12), (30b/3), (30b/8), (30b/9), (31b/10), (32a/2), (32a/5), (32b/17), (33b/3), (34b/2), (35a/18), (35a/19), (37b/1), (37b/2), (40b/6), (41a/5), (41a/14), (41a/16), (42a/16), (42a/19), (42b/1), (42b/15), (43a/5), (43a/9), (43a/10), (43a/11), (43a/17), (43a/18), (43b/2), (43b/3), (43b/6), (43b/11), (43b/14), (45b/5), (45b/12), (49a/4)

a. + ina (2b/3), (34b/14), (40a/11), (40a/15), (40a/17), (42a/11), (45b/1), (45b/8), (45b/15), (48a/17)

a. + ından (41b/10)

a. + ını (40a/10), (40a/16), (40b/1), (40b/17), (41b/7), (42a/1), (42a/5), (42b/1), (42b/3), (42b/4),

(42b/12), (43a/11), (43a/19), (43b/14), (43b/16),
(43b/17), (44b/7), (47a/14)

a. + inuñ (29b/11), (41a/6), (41a/17), (41b/1),
(41b/2), (42a/12), (42a/13), (42a/16), (42a/18), (42b/3),
(42b/12), (43a/1), (43b/5), (43b/7), (43b/9), (43b/10),
(43b/12), (43b/13), (45a/9), (45a/11), (45a/14), (45b/5),
(45b/9), (45b/9), (45b/19), (46a/2), (46a/4), (48a/16)

a. + ıyıla (37b/2)

a. + lar (6a/7), (6a/9), (6b/1), (8a/9), (9b/5),
(11b/4), (42a/6)

a. + lara (8a/9), (27b/18)

a. + ları (5b/17), (6a/6), (8b/12), (29b/7),
(44b/13), (45a/3)

a. + larıla (2a/5)

a. + larımıza (8a/10)

a. + ların (9a/9), (9a/10), (9a/11), (9a/12),
(9a/12), (9a/13), (9a/14), (9a/15), (9a/16), (9b/5),
(28b/4), (29a/3)

a. + larıñ (17a/19), (47a/6)

a. + larınuñ (42a/6)

a. + laruñ (9a/7), (9a/8), (9b/19), (11b/8),
(12a/5), (44a/7), (47a/17)

a. + lu (43a/11)

a. + topuñ (23b/18)

a. + um (2b/2)

a. + uñ (2a/18), (2b/4), (3b/6), (3b/11),
(3b/13), (3b/14), (3b/15), (4a/7), (4a/18), (4b/3), (4b/5),
(4b/17), (5a/1), (5a/5), (5a/8), (5a/10), (5b/1), (5b/6),
(6a/2), (6a/12), (10a/18), (10b/1), (10b/3), (11b/19),
(12a/1), (12a/2), (12a/5), (12b/13), (12b/18), (13a/14),

(13b/2), (13b/17), (14a/15), (14b/2), (14b/14), (14b/16),
(14b/18), (15a/4), (15b/4), (15b/13), (16a/2), (16a/13),
(16a/14), (16a/16), (16a/19), (16b/3), (16b/7), (16b/8),
(16b/12), (16b/13), (16b/17), (16b/19), (17a/1), (17a/2),
(17a/5), (17a/10), (17a/11), (17a/15), (17a/16), (17b/2),
(17b/3), (17b/9), (17b/17), (18a/7), (18a/17), (18a/17),
(18b/3), (18b/11), (18b/15), (19a/3), (19a/6), (19a/11),
(19a/16), (19b/1), (19b/5), (19b/9), (20a/9), (20a/11),
(20a/14), (20a/16), (20b/2), (20b/3), (20b/11), (20b/12),
(21a/3), (21b/2), (21b/8), (21b/15), (21b/15), (22a/1),
(22b/3), (22b/17), (23a/4), (23b/8), (24a/2), (24a/3),
(24a/11), (24b/4), (24b/11), (24b/18), (25a/8), (25a/14),
(25b/5), (25b/6), (25b/8), (25b/13), (26a/6), (26a/15),
(26a/19), (26b/5), (26b/12), (27a/3), (27a/11), (27a/14),
(27b/14), (28a/7), (28a/8), (28a/17), (28b/11), (28b/12),
(28b/18), (29a/18), (29a/18), (29b/6), (29b/18), (30b/7),
(30b/10), (30b/13), (30b/13), (30b/15), (30b/16),
(30b/17), (30b/18), (30b/19), (31a/2), (31a/4), (31a/6),
(31a/7), (31a/10), (31a/11), (31a/12), (31a/14), (31a/16),
(31a/18), (31a/18), (31a/19), (31b/1), (31b/3), (31b/14),
(31b/18), (32a/4), (32a/5), (32b/1), (32b/5), (32b/7),
(33a/10), (33a/18), (33b/16), (33b/19), (34a/5), (34a/7),
(34b/4), (34b/17), (35a/2), (35a/4), (35a/10), (35a/15),
(35b/2), (35b/6), (35b/10), (36a/1), (36b/11), (36b/17),
(37a/2), (37a/7), (37a/19), (38a/15), (38b/4), (39b/13),
(40a/13), (41a/10), (41a/15), (41b/6), (41b/14), (42a/12),
(42a/16), (42b/15), (42b/17), (42b/19), (43a/1),
(43a/13), (43a/19), (43b/1), (44a/7), (44b/10), (45b/13),
(46a/3), (47a/9), (47a/17), (47b/5), (47b/8), (47b/10),

(47b/17), (48b/2), (48b/7), (49a/6), (49b/2), (49b/4),
(49b/13), (49b/18), (50a/2), (50a/8), (50a/13), (50a/15)

a. + uñ ayağına (31b/19)

a. + uña (43b/19)

a. + uñ 'ilācın (34b/8)

a. + uñ ayağına (31b/16)

a. + uñ ayağını (35b/16)

a. + uñ boğazına (47b/18)

a. + uñ çibānı (14a/1)

a. + uñda (37a/10)

a. + uñı (36b/16), (37b/17), (40a/13), (43a/14)

a. + uñ öksürüğü (18b/18), (19a/3)

a. + uñ şağrısına (42b/3)

a. + uñuñ (41a/9)

a. + uñ yūregi (33a/1)

a. + unuñ (37a/19)

a. + yēlesi (6b/3), (11a/4), (11a/6)

a. + yēlesin (45a/14)

[= 557]

at-: Bir cismi fırlatmak.

a.-alar (19b/2)

a.-ar (45b/11)

a.-asın (45b/17)

a.-dığı (44a/1)

a.-ınca (44a/2)

a.-mağı (36a/13), (37b/3), (45b/15), (46b/3),
(46b/11), (46b/12)

a.-mağ (36a/19), (46b/11)

a.-maz (32b/11)

a.-sa (43b/19)

a.-ub (39a/14), (39b/5), (40a/3), (41a/19),

(45a/5), (46b/6), (46b/7), (46b/8)

[= 23]

āteş: <Far. Od, nâr.

a. (44b/12), (44b/12), (45a/1), (45a/1)

a. + de (33b/6), (49a/16)

a. + den (44b/13), (45a/3)

[= 8]

atıl-: Atma eylemine konu olmak.

a.-ur (42b/1), (42b/8)

[= 2]

atlu: Atı olan.

a. (37a/15), (37a/16), (37b/5), (41b/4),

(41b/16), (41b/16), (42a/3), (45b/7), (45b/18), (48a/14)

a. + dan (45b/10)

a. + nuñ (45b/12)

a. + olub (46a/1)

a. + olursa (42a/8)

a. + sını (42a/4)

a. + sıyıla (43a/9)

a. + ya (37a/15), (37a/16), (41b/4), (41b/16),

(42a/3), (48b/1)

a. + yı (37b/1), (37b/2), (41a/7), (42a/11),

(42a/18), (43b/11), (45b/2)

[= 29]

avādan: <Far. İyice, adam akıllı.

a. (13a/2)

[= 1]

āvāz: <Far. Ses.

a. (5a/18)

a. + ı (10a/4)	a. (3b/13)
a. + ından (11a/11), (11a/12)	[= 1]
[= 4]	
āvāzlı: <Far. + T. Sesli, sedalı.	‘avrat: <Ar. Bir erkeğin hanımı.
a. (9a/19), (9b/1), (10b/8)	a. + a (31a/6)
[= 3]	a. + lar (31a/1)
avuc: <i>bk.</i> avuç.	a. + laruñ (12b/3)
a. (33b/4)	a. + sidügiñ (34a/3)
a. + ıñ (38b/9), (39a/11)	[= 4]
a. + ıñıla (38a/18)	ay: Yaklaşık olarak otuz günlük zaman parçası.
a. + ıñla (38a/7)	a. (7b/7)
a. + ına (30a/13)	[= 1]
[= 6]	ayān: <Ar. Belli, açık, meydanda.
avuç: Elin iç kısmı.	a. + edüb (5b/15)
a. (20b/16), (34b/12), (46a/7)	[= 1]
a. + ıñla (39a/18)	ayağ: <i>bk.</i> ayak.
a. + ını (40a/13)	a. + a (21b/18), (49b/16)
a. + uñ (45b/1)	a. + ı (18a/4), (20b/11), (21b/9), (22b/17),
[= 6]	(29b/8), (33a/7), (35b/2), (41a/6), (41a/6), (43a/10),
āyet-i kerīme: <Ar. Şerefli âyet, Kur'an'ın herbir	(43a/13), (43a/17), (43a/19), (43b/5), (43b/7), (43b/10),
cümlesi.	(43b/13)
a. + yi (3a/7)	a. + ıla (3a/6)
[= 1]	a. + ıñ (10a/3), (10a/4), (10a/11), (10a/12),
āyīn: <Far. Merâsim, tören.	(22b/11), (23a/11), (23b/11), (30a/13), (35a/16),
a. (36b/2)	(50a/11)
[= 1]	a. + ıñla (46a/10)
āzād: <Far. Özgür bırakma.	a. + ına (12b/7), (20a/15), (20a/19), (20b/3),
a. + êtsün (7b/16)	(20b/4), (21a/3), (21b/17), (31b/16), (31b/18), (31b/19),
[= 1]	(32a/4), (32a/5), (33b/15), (34a/12), (35a/15), (46a/19),
‘atīk: Çabuk davranan.	(48b/7), (49b/13)

a. + ında (9a/12), (20a/14), (21b/8), (21b/10),
(21b/15), (22b/3), (23a/4), (34b/17), (35a/7)

a. + ından (10a/13), (21a/17), (21b/3),
(28b/13)

a. + ını (33a/6), (35b/16), (36b/19), (46a/1)

a. + muş (21a/4), (21b/17), (25b/6), (33a/5),
(37a/4)

a. + ıyla (33a/5), (42b/15)

a. + uş (45a/15), (45a/16)

[= 75]

ayak: Vücutun belden aşağı bölümü; bacak.

a. + ları (4a/15), (4a/18), (4b/8), (4b/14),
(4b/14), (29a/17), (34a/14)

a. + ların (29a/15), (29b/19), (31b/15),
(34a/12), (37a/1), (47a/8), (49a/4)

a. + ların (20a/16), (40a/8), (41b/1), (41b/2),
(45a/9)

a. + larına (4b/8), (20b/14), (21a/18)

a. + larında (28a/7)

a. + larını (28b/17)

a. + ların (37a/2)

[= 25]

'ayblu: < Ar. + T. Kusurlu.

a. (11a/18), (11b/2)

[= 2]

ayd-: bk. ayt-.

a.-ur (2b/9), (3b/10), (4b/6), (8b/2), (9a/4),
(19a/10), (25a/11), (27b/12), (48a/12)

a.-urayım (48a/11)

a.-urmış (48a/13)

[= 11]

ayete'l-kürsî: < Ar. Bakara sûresinin 255. Ayeti olan
Ayete'l Kürsî, 1 ayetten oluşmaktadır. Bu ayet ise
toplamda on cümleden oluşur.

a. (6b/8)

[= 1]

aygır: Damızlık erkek at.

a. + a (29b/8)

[= 1]

ayı: Ayı.

a. (33a/2)

[= 1]

ayrıtla-: Ayıklamak, seçmek.

a.-r (17a/12)

[= 1]

'ayn: < Ar. Göz.

a. (2a/1), (2a/6)

[= 2]

ayrık: Artık, bundan sonra.

a. (18a/15)

[= 1]

ayrıl-: Ayırma işine konu olmak.

a.-asın (43b/5), (45a/8)

[= 2]

ayru: Birbirine benzemeyen, diğerlerinden farklı.

a. (4b/17)

[= 1]

ayruk: bk. ayrık.

a. (13b/19), (26a/9), (30b/18), (31a/15)

[= 4]

‘ayş: <Ar. Yaşama, yaşayış.

a. + da (8b/17)

[= 1]

ayt-: Söylemek.

a.-dı (2b/3), (2b/13), (3b/4), (3b/7), (3b/8),
(3b/9), (3b/11), (7a/6), (7a/18), (7b/5), (7b/11), (8a/15),
(9b/3)

a.-dukları (48a/10)

[= 14]

ayva: Gülgillerden, çiçekleri iri, beyaz veya pembe,
yapraklarının altı tüylü, orta yükseklikte bir ağaç
(Cydonia vulgaris).

a. (16a/17), (16b/18)

[= 2]

az: Miktarı çok olmayan.

a. (8a/17), (14b/8), (18b/16), (26b/19),
(26b/19), (28a/19), (28b/6), (30a/3), (33b/13)

a. + az (28a/19), (30a/3), (33b/13)

[= 12]

az-: Yara, hastalık etkili, tehlikeli duruma gelmek.

a.-mı (49a/3)

a.-ub (24a/9)

[= 2]

a‘za: <Ar. Uzun, organlar.

a. + s1 (31a/8), (33b/17), (33b/19)

a. + sina (27a/3)

a. + sında (5a/10), (5b/1)

a. + sinu (6a/3), (6a/15)

[= 8]

azacık: Biraz.

a. (29a/8)

[= 1]

‘azamet: <Ar. Büyüklük, ululuk.

a. + ine (7a/13)

[= 1]

‘azametli: <Ar. + T. Ulu, çok büyük.

a. (7b/1)

[= 1]

a‘zel: <Ar. Atın yürürken alışkanlıktan dolayı
kuyruğunu kaldırması.

a. (5a/3)

[= 1]

azık: Yiyecek, kumanya, nevale.

a. (8a/5)

[= 1]

azın azın: Yavaş yavaş.

a. + azın (30a/19)

[= 1]

azıt-: Baştan çıkmak, doğru yoldan ayrılmak, yolunu
şaşırmak.

a.-maya (10a/3)

[= 1]

‘azīm: <Ar. Bir işteki engelleri yenme kararlılığı.

a. (6b/18)

[= 1]

‘aziz: <Ar. Ermiş, eren.

a. (48a/6)

a. + im (45b/13)

[= 2]

‘azm: <Ar. Kararlılıkla çabalama, gayret etme.

a. (7a/10)

[= 1]

azrak: Daha az.

a. (27a/18), (29b/13), (30b/3)

[= 3]

azu: Azı dişi.

a. + sınıuḡ (15a/13)

[= 1]

-B-

bāb: < Ar. Bir kitabın ana bölümlerinden her biri.

b. (9a/6), (32a/8), (32b/5), (33b/4), (34a/7),
(34b/8), (34b/17), (35a/2), (35a/4), (35a/7), (35a/10),
(35a/13), (35a/15), (35a/19), (35b/2), (35b/6), (35b/10),
(35b/16), (36a/1), (37b/9), (40a/10), (40a/11), (40a/14),
(41a/3), (41a/12), (41a/19), (41b/4), (41b/10), (41b/16),
(42a/3), (42a/11), (42a/15), (42a/18), (42b/2), (42b/5),
(42b/9), (42b/13), (42b/17), (43a/2), (43a/6), (43a/9),
(43a/12), (43a/15), (43a/18), (43b/3), (43b/6), (43b/11),
(43b/15), (43b/17), (44a/4), (44a/14), (45b/2), (45b/7),
(45b/15), (45b/18), (46a/1), (46a/6), (46a/12), (46a/15),
(46b/3), (46b/13), (47a/4), (47a/17), (48b/9), (48b/18),
(48b/19), (49a/1), (49a/6), (49a/13), (49b/9), (49b/13),
(49b/18), (50a/2), (50a/8), (50a/17)

b. + a (37b/17)

b. + bāb (40a/10)

b. + ı (9a/6)

b. + ı qarīḡa (40b/1)

b. + ü't-tāsi' (28b/3)

b. + ü'l-'āşir (9a/15), (29a/2)

b. + ü'l-evvel (9a/7), (9a/16)

b. + ü'l-hāmi (17a/18)

b. + ü'l-hāmis (9a/10)

b. + ü'r-rābi' (9a/10), (12a/4)

b. + ü's-sāliḡ (9a/9)

b. + ü's-sāmin (9a/13), (24a/1)

b. + ü's-sānī (9a/8)

b. + ü's-sāliḡ (11b/7)

b. + ü's-sānī (10b/2)

b. + ü's-sābī' (9a/12)

b. + ü's-sādis (9a/11), (18a/16)

b. + ü't-tāsi' (9a/14), (20a/13)

[= 99]

baba: Çocuğu olan erkek, peder.

b. + sı (5a/12)

[= 1]

bād: < Far. Yel, rüzgâr.

b. (37a/3)

b. + icenūba (48a/3)

b. + işabādan (48a/6)

[= 3]

ba'de: < Ar. Sonra.

b. (35b/11), (36a/14), (38b/1), (38b/4),
(39a/7), (39b/17), (40b/4), (40b/5), (40b/7), (40b/12),
(46b/6), (48b/12), (50a/15)

[= 13]

bādem: < Far. (bādām) Gülgiller familyasından, beyaz
ve pembe çiçekler açan ağaç.

b. + yağı (19a/8), (47b/15), (50a/15)

b. + yağıḡ (15b/9), (17b/8), (17b/12)

b. + yağına (16b/16)

[= 7]

bādem yağı: < Far. + T. Bademden elde edilen yağ.

b. (19a/8)

b. + ı (15b/9), (17b/8), (17b/12)

b. + na (16b/16)

b. + yıla (50a/15)

[= 6]

baʿdehümā: < Ar. Ardından ikisi.

b. (4b/16)

[= 1]

bāḍincān: Dışı mor içi beyaz olan bitki. Solanum

melongana.

b. (13a/15), (25a/11)

[= 2]

bağ(ı)r: *bk.* bağır.

b. (33b/9)

b. + ını (11a/13)

[= 2]

bağa: Kaplumbağa.

b. (23a/5)

b. + kabının küli (23b/12), (24a/7)

b. + olsa (35a/7)

[= 4]

bağarşak: *bk.* bağarşuğ.

b. (27a/9)

[= 1]

bağarşuğ(k): Sindirim sisteminde mideden sonra gelen

kısım.

b. + ı (18a/12), (27a/3), (27a/3), (27a/5),

(27a/5), (27a/10), (27a/11), (31a/13)

[= 8]

bağarsuğ: *bk.* bağarşuğ.

b. + ı (19b/8)

[= 1]

bağır: Göğüs, sine.

b. (33b/4), (33b/8)

b. + ı (33b/8)

[= 3]

bağışla-: Bir şeyi birine gönüllü olarak, sevgiyle veya cömertlikle vermek veya sunmak.

b.-dum (44b/5)

b.-r (7a/14)

b.-yub (44b/4)

[= 3]

bağla-: Bir şeyi ip veya bağ ile fiziksel olarak bir araya getirmek.

b.-dum (36b/7)

b.-madan (21a/3)

b.-mayalar (15b/10)

b.-mayasın (29a/6)

b.-nan (4b/5)

b.-r (31a/14), (33a/6), (39b/6)

b.-ya (6b/10), (13b/4), (20b/7), (31b/2),

(31b/4), (32a/5), (32b/1), (50a/1), (50a/16)

b.-yalar (13a/17), (13a/17), (14a/6), (15a/1),

(18a/11), (18a/14), (19a/17), (21a/7), (21b/4), (22a/14),

(22a/18), (22a/18), (23b/18), (24b/8), (25a/4), (25a/9),

(25a/16), (25b/2), (25b/9), (26b/3), (27a/17), (28a/8),

(28b/5), (29b/11), (30a/13), (30a/16), (31a/18)

b.-yasın (20b/15), (20b/19), (35a/16),
(44b/10), (48b/6), (48b/7), (49a/4), (49b/17)

b.-yasın (35a/11), (35a/18), (50a/14)

b.-yıcak (22a/1)

b.-yu (35a/8)

b.-yub (31b/12), (31b/19), (33a/6), (36b/5),
(38b/11), (39a/9), (39b/16), (44b/16), (44b/16)

[= 66]

bağlan-: Bağlama eylemine konu olmak.

b.-acaç (34a/10)

[= 1]

bağlu: İp veya bağ ile fiziksel olarak bir araya getirilmiş
olan.

b. (20b/19), (38b/19), (39a/1), (39a/13),
(39b/12), (50a/14)

[= 6]

bağır: < Ar. Deniz.

v. (1b/4)

[= 1]

bağış: < Far. Pay, hisse, parça.

b. (21b/17)

b. + dan (12a/17)

b. + edeler (12a/18)

b. + ı (12a/17)

b. + ını (12a/18)

[= 5]

bahā: < Far. Değer, fiyat, eder.

b. (6b/1)

b. + sı (10a/19)

b. + ya (30b/10)

[= 3]

bahālu: < Far. + T. Değerli.

b. (10a/1), (10b/17)

[= 2]

bahānesüz: < Far. + T. Bahanesi olmayan.

b. (11a/8)

[= 1]

bahadurluk: < Far. + T. Bahadır olma özelliği, durumu,
baturluk.

b. (36a/7)

[= 1]

ba'īd: < Ar. Uzak, ırak.

b. (4b/4)

b. + olmak (4a/19)

[= 2]

bā'is: < Ar. Sebep olan.

b. + i zūll (48a/7)

b. + ola (48a/5)

[= 2]

bak- Bakmak.

b.-aca (39a/2)

b.-ar (14b/3)

b.-duğda (5b/11)

b.-sağ (5a/2)

[= 4]

bakır: Sembolü Cu olan maddenin adı.

b. (15a/16)

[= 1]

bakışlu: Herhangi bir biçimde bakışı olan.

b. (4a/5)

[= 1]

bākīye: < Ar. Artık, kalan.

b. + den (1b/4)

[= 1]

baķla: < Ar. Yeşil kabuklu ve taneli bir bitki. Vicia faba.

b. (14b/7)

[= 1]

bal: Bal arılarının bitki ve çiçeklerden topladıkları bal özünden yapıp kovanlarındaki petek gözlerine doldurdukları, tatlı madde.

b. (13a/5), (13b/7), (14a/19), (19a/8), (21a/12), (22b/10), (22b/19), (23b/15), (25b/11), (26a/4), (30b/13), (30b/15), (31a/4), (32a/3), (32a/17), (33b/5)

b. + a (13a/6), (49b/11)

b. + mūmı (33b/14)

b. + şerbeti (49a/17)

b. + şerbetiyile (17a/15)

b. + ıulumıı (20b/4)

[= 22]

balçık: Yapışkan çamur.

b. (34a/13), (34a/14)

[= 2]

balçuk: *bk.* balçık.

b. + da (10b/4), (10b/19), (11a/17)

[= 3]

baldır: İncik.

b. + ııla (42b/18)

b. + uı (40b/6), (40b/8)

[= 3]

baldıran: Zehirli bir bitki; Conium maculatum.

b. + yaprağı (24b/5)

[= 1]

balık: Omurgalılardan, suda yaşayan, solungaçla nefes alan ve yumurtadan üreyen hayvanların genel adı.

b. (22a/12)

b. + arķalı (10a/7)

b. + ları (8b/10)

[= 3]

bal mūmı: Arıların yaptıkları ve petek oluşturmak için kullandıkları madde.

b. (33b/14)

[= 1]

baıa: Ben zamirinin yönelme durumu eki almış biçimi.

b. (2b/3), (7b/4), (7b/11), (7b/17), (48a/18)

[= 5]

baraş: < Ar. Cüzzamlı.

b. (11b/2)

b. + ın (49b/2)

[= 2]

bārgīr: < Far. At, beygir.

b. + i (31b/13)

[= 1]

bārī: < Far. Hiç değilse.

b. (5b/10), (50b/12)

[= 2]

baş-: 1. Bir şeyi, üzerine kuvvet vererek itmek. 2. Etkisini kuvvetle hissettirmek, kaplamak, bürümek. 3. Ayağı, üzerine vücudun veya bacağın ağırlığını verecek şekilde zemine koymak.

b.-a (9b/18), (10a/4), (10a/12), (23b/11)

b.-alar (15b/16), (18a/4), (18a/9), (22a/12),
(27a/4), (30a/12), (30a/14)

b.-ar (34a/9)

b.-arlar (47a/8)

b.-mağı (37b/16)

b.-maya (9b/19), (10a/3), (29a/12)

b.-ub (24a/5), (37a/1), (37a/3), (40a/9),
(46b/15)

[= 22]

baş: 1. Kafa. 2. Yara. 3. Kişinin kendi şahsı, zatı. 4. Bir
şeyin uç kısmı.

b. (14a/1), (22b/8), (26b/5), (40a/4), (44b/10),
(45b/13), (45b/16), (49a/15)

b. + a (34a/2)

b. + da (4a/3)

b. + dan (34a/2)

b. + ı (3b/16), (4a/8), (10b/8), (15b/7), (16a/2),
(16a/5), (16a/10), (16a/19), (31a/15), (31a/16), (32b/18),
(36b/11), (36b/13), (39b/12), (41a/15), (43b/1)

b. + ın (16b/8)

b. + ıñ (13b/8), (15b/6), (16b/13), (16b/19),
(17a/13), (17b/9), (27b/19), (28a/17), (28b/6), (30a/1),
(41a/9), (41a/10), (41a/14), (45b/5), (46a/5)

b. + ıñla (38a/10)

b. + ına (12b/1), (12b/13), (12b/15), (15b/4),
(16a/16), (16b/1), (16b/3), (30b/6), (32b/14), (38b/12),
(42b/1), (42b/3), (43a/17), (44a/8), (45b/9), (45b/19),
(46a/2), (46a/4), (46a/11)

b. + ında (9a/10), (12a/5), (12a/6), (12b/13),
(41b/11)

b. + ından (17a/2), (17b/3), (20a/16), (28a/18),
(29b/12), (38a/10), (39b/3), (46a/3)

b. + ını (10a/11), (11a/17), (12a/8), (12a/18),
(14b/9), (15b/7), (16a/11), (16a/19), (17b/19), (18b/1),
(18b/3), (19a/11), (24b/8), (27b/3), (38a/10), (38b/16),
(39b/1), (39b/15), (41a/17), (42a/13), (42a/16),
(42b/15), (43a/1)

b. + ınıñ (15a/5)

b. + ıyıla (4a/19), (4b/4), (6a/7), (35a/5)

b. + lara (31a/11)

b. + ları (49a/19)

b. + larına (45a/4)

b. + olur (21b/18)

b. + parmağı (37a/4)

[= 19]

baş cığaz: Küçük beze.

b. + ları (13b/19)

[= 1]

baş cugaz: bk. başcugaz.

b. + ları (21b/8)

[= 1]

başdan başa: Tamamen, bütünüyle.

b. (34a/2)

[= 1]

başka: Farklı, ayrı, özge.

b. (7b/8), (21a/11), (48b/10)

[= 3]

başla-: Çalışır, işler, yürür duruma girmek.

b.-dı (8a/9)

b.-dığı (32b/1)

b.-ya (15b/11), (36a/18)	b.-ub (31b/12)
[= 4]	[= 1]
başlu: Başı olan.	bā'yāt: < Ar. Vāsiṭāt dişlerinin yanında çıkan iki diş.
b. (16b/18)	b. (11b/11)
[= 1]	[= 1]
baş parmağ(ı): Diğer parmaklara göre en tombul parmak.	bayṭār-nāme: < Ar. + Far. Veteriner hekim kitaplarına verilen ad.
b. + ı (37a/4)	b. (8b/1)
[= 1]	b. + yi (9a/5)
bāṭıl: < Ar. Geçersiz.	[= 2]
b. + ola (43a/8), (43b/2), (43b/11)	ba'z: < Ar. Bazı.
b. + olur (42b/4), (43a/2), (43a/14), (43b/17)	b. (9b/19), (10b/10)
[= 7]	[= 2]
baṭın: < Ar. Karın.	ba'zan: < Ar. Ara sıra, kimileyin.
b. (5b/5)	b. (2a/7), (2b/15)
b. + dan (5b/8), (5b/14)	[= 2]
[= 3]	ba'zı: < Ar. Birtakım, kimi.
baṭmān: Ölçü birimi (ağırlık).	b. (32a/8), (32b/5)
b. (46b/5), (46b/6), (46b/8), (49a/14),	b. + sı (3a/1), (11a/5), (21a/5)
(49a/15), (50b/3)	b. + sından (2a/5)
b. + ola (46b/4)	b. + sınır (3b/12)
[= 7]	[= 7]
baṭṭāl: < Ar. İşe yaramaz, kullanılmaz.	bāzū: < Far. Pazı.
b. + olur (41a/18)	b. + ya (46a/19)
[= 1]	[= 1]
bataklık: Çok derin olmayan sularla örtülü bataklık bölge; aynaz, azmak, batağan.	be-cid: < Far. Adamakıllı.
b. (33a/4)	b. (19b/12), (23b/16)
[= 1]	[= 2]
batır-: (Likit bir maddenin içene) Batmasını sağlamak.	bedāvī: < Ar. Bedeviler, göçebeler, çölde yaşayanlar.
	b. (37b/19)

[= 1]	b. + den (20b/12)
beden: <Ar. Vücut.	b. + i (10a/4), (10a/6), (10a/14), (19b/6)
b. + i (37b/15)	b. + i gevşemiştir (19b/15)
b. + inde (49b/3)	b. + iñ (10a/4), (10a/16), (10b/19), (14b/12)
[= 2]	b. + iñde (45a/8)
bed-hñ: <Far. Huysuz. bed huylu, kötü huylu.	b. + inde (44b/14)
b. + olanlara (1b/9)	b. + inden (5b/7), (19b/15)
b. + olub (3a/5)	b. + ine (19b/19), (20a/3), (20a/4), (25a/4),
b. + olur (6b/4)	(35a/2)
[= 3]	b. + inüñ (35a/5)
be-gāyet: <Far. Fazlasıyla.	[= 23]
b. (7a/4), (8a/8), (10b/6), (14b/10), (19b/3)	belā: <Ar. Keder, gam, dert.
[= 5]	b. (30b/6), (48a/7)
begen-: Beğenmek.	b. + da (36a/8)
b.-di (7a/5)	b. + lar (45a/4)
[= 1]	[= 4]
begid-: Sıkmak, sağlamlaştırmak.	belāsuz: <Ar. + T. Dertsiz, kedersiz.
b.-üb (43a/7)	b. (11b/6)
[= 1]	[= 1]
be-her: <Far. Her, her biri, her biri.	belend: <Far. Bülend.
b. (9a/3)	b. (37b/8)
[= 1]	[= 1]
bekle-: Bir iş oluncaya, biri gelinceye değin bir yerde kalmak, durmak.	belñ: <Far. Yer adı.
b.-meye (10a/17)	b. (7b/12), (8a/16)
b.-ye (45a/3)	b. + de (7b/14)
[= 2]	[= 3]
bél: Bel.	belki: <Ar. + Far. Olabilir ki, muhtemel olarak.
b. (31b/1), (36b/7)	b. (32b/6), (34b/15), (36b/13), (47a/10)
b. + de (34a/3)	[= 4]
	bellig(k): Kuşak, kemer.

b. + iŋ (36b/9)
[= 1]

bellüt: < Ar. Pelit ağacı.
b. + ağacınuŋ (19a/19)
b. + güli (12b/19), (14a/4)
[= 3]

bellü: Bilinmedik bir yanı olmayan.
b. + dür (33a/19)
[= 1]

belür-: Zuhur etmek, görünmek, tezahür etmek.
b.-mezse (22a/11)
b.-se (21b/8), (26a/6), (32a/3), (50a/2)
[= 5]

ben: Tekil birinci kişiyi gösteren söz.
b. (2b/4), (3a/4), (7b/17), (8b/3)
b. + i (3b/2), (3b/2), (7b/16), (36b/8), (36b/8)
b. + üm (7a/16), (48a/9)
[= 11]

bend: < Far. Kitaplarda kendi içinde bütünlük oluşturan bölüm.
b. (31a/9), (37b/10)
b. + dedür (37b/13)
b. + e (37b/11), (38a/15), (38b/8), (39a/16), (39b/8)
b. + édüb (45b/1)
b. + i (38a/16), (39a/8)
b. + i bilezik (38a/15)
b. + i güllāb (38a/15)
b. + i ħarb (37b/17), (37b/17)
b. + i mecmū' (39b/8)

b. + iŋ (37b/13)
b. + i nār (38a/6), (39a/16)
b. + i s̄ānīye (38a/6)
b. + leri (5b/19)
b. + leriŋ (40a/7)
b. + lerüŋ (37b/15)
b. + olur (30a/15)
[= 24]

benefşe: < Ar. Menekşe. Viola tricolor.
b. + yağın (12a/12), (15b/8), (17a/8)
[= 3]

benefşe yağı: < Ar. + T. Menekşe yağı.
b. (15b/8)
b. + ı (12a/12), (17a/8)
[= 3]

benī: < Ar. Oğullar.
b. (1b/4)
b. + ādemden (48a/2)
[= 2]

benī ādem: < Ar. benī + ādem. Ādemoğlu, insan.
b. + den (48a/2)
b. + e (1b/4)
[= 2]

benī hāşim: < Ar. benī + hāşim. Haşim oğulları.
b. + den (5a/12)
[= 1]

benī ħazīne: < Ar. Hazine soyundan gelenler.
b. (50b/13)
[= 1]

benizlen-: Sıhhatine kavuşmak, kanlanıp canlanmak.

b.-e (31a/7)
[= 1]
benizlendür-: Sıhhatine kavuşturmak, kanlanıp canlandırmak.
b.-ür (31a/12)
[= 1]
benze-: Sanısını uyandırmak, gibi görünmek.
b.-r (4a/5), (7a/2), (9a/17), (22a/16), (29b/13), (29b/16), (30a/9)
[= 7]
berāber: <Far. Birlikte.
b. (6a/19), (9b/18), (33b/3), (36a/14), (37a/6), (39b/8), (41a/12), (44b/7)
b. + olıcak (43b/12)
b. + olur (38b/5)
[= 10]
bere: Çürük, morluk.
b. + si (26a/15)
[= 1]
berge: <Far. Kayısı, şeftali.
b. (44b/8)
[= 1]
beri: Bu uzaklıkta bulunan.
b. + ye (50a/18)
[= 1]
beriki: Beride olan şey veya kimse.
b. + nde (46a/6)
[= 1]
beriyye <Ar. Çöl, sahra.
b. (29b/7)

b. + lerde (50b/6)
[= 2]
berk: Sağlam, kuvvetli.
b. (10a/15), (11a/3), (18a/11), (19a/17), (20b/7), (20b/15), (24a/4), (24b/8), (25a/16), (27a/17), (28a/8), (29b/6), (29b/10), (30a/16), (35b/4), (35b/5), (50a/11)
[= 17]
berkce: Sağlamca, kuvvetlice.
b. (21a/7)
[= 1]
berkid(t)-: Sağlamlaştırmak, kuvvetlendirmek.
b.-üb (41a/16)
[= 1]
bert: İncinmiş, yaralı.
b. + olur (22b/8)
[= 1]
ber-vech: <Far. Olduğu gibi, olarak.
b. + i (47a/17)
[= 1]
beslen-: Besleme işini konu olmak.
b.-en (29a/11), (29a/17)
[= 2]
bêş: Altıdan önce gelen sayının adı.
b. (5a/10), (13a/5), (13a/6), (13b/12), (13b/13), (14a/9), (14a/10), (15a/7), (16a/15), (17b/5), (18a/11), (18b/13), (20b/8), (20b/17), (22b/9), (22b/13), (23b/1), (25b/1), (27a/8), (27a/19), (27b/10), (28a/4), (28b/9), (29b/6), (31a/6), (32b/13), (33b/5), (34b/10), (40b/15), (46b/6), (47b/11), (47b/15), (47b/15), (48b/15), (49a/15)

[= 35]

bêşer: Beş rakamının üleştirme şekli.

b. (20a/1), (31a/3)

[= 1]

bêşig: Süt çocuklarını uyutmaya yarayan, küçük karyola.

b. + inde (31a/16)

[= 1]

bêşinci: Sırada dördüncüden sonra gelen.

b. (5a/11), (39a/8)

[= 2]

bevâşır: < Ar. Deri rahatsızlığı.

b. + olsa (12b/18)

b. + uş (13a/9)

[= 2]

bevva: < Far. Küçük Hindistan cevizi ağacı.

b. (20a/1)

b. + tohmı (47b/12)

[= 2]

bey(i)n: Organ, beyin.

b. + isin (30b/13)

[= 1]

beyân: < Ar. Anlatma, açıklama.

b. (5b/15)

b. + êder (3b/14), (9a/8), (9a/9), (9a/9),
(9a/10), (9a/11), (9a/12), (9a/13), (9a/14), (9a/14),
(9a/15), (9a/16), (10b/3), (11b/8), (12a/5), (17a/19),
(18a/17), (20a/14), (24a/2), (28b/4), (29a/3), (30b/13),
(32b/5), (34a/7), (34b/8), (36a/7), (40b/2), (41a/3),
(41a/7), (41a/12), (41b/5), (41b/10), (41b/16), (42a/3),
(42a/11), (42a/18), (42b/2), (42b/5), (42b/9), (42b/13),

(43a/15), (43b/3), (43b/6), (43b/12), (43b/15), (43b/18),
(44a/5), (45b/3), (46b/3), (46b/13), (49b/3), (50a/17)

b. + êtmişdür (2a/2)

b. + ındadur (1b/10), (32a/8)

b. + olınur (2a/19)

[= 57]

beyân-ı sâbık: < Ar. Geçici beyan.

b. + da (4a/2)

[= 1]

beyt: < Ar. İki mısradan oluşan nazım.

b. (4a/2), (6a/6), (9a/4), (34b/15), (36b/7)

b. + idür (3b/18)

b. + inde (4b/19), (6a/4)

b. + iyile (5b/2)

[= 9]

béz: Kumaş parçası, çaput, bez.

b. (17a/16), (18a/11), (24b/13), (25a/4),
(26a/3), (31b/18), (34b/4), (47b/9), (48b/15), (50a/14)

b. + e (20a/3), (20b/18), (22a/18), (23b/11),
(25a/1), (27a/16), (35b/4), (47b/8)

b. + ile (27a/17)

b. + ini (12b/3)

[= 20]

beze: Vücudun herhangi bir yerinde oluşan şişkinlik.

b. (22a/12)

[= 1]

bezir: < Ar. Keten tohumundan çıkan yağ.

b. (14b/18), (15b/9), (16b/16), (18a/1),
(18a/4), (18b/6), (20a/9), (20b/2), (21a/8), (23a/1),

(24b/18), (25a/3), (25a/4), (26a/12), (26b/19), (28b/1),

[= 3]

(30b/1), (30b/1)

b. + e (32a/4)

b. (10b/9), (13a/19), (36b/11), (46a/8)

b. + i (12b/14), (21a/18)

[= 4]

[= 21]

bīṣ: <Ar. Zencefile benzeyen zehirli bir ot.

bıcaḳ: bk. bıcaḳ.

b. (16a/12), (30a/8)

b. (23a/17), (27a/10), (35a/10)

[= 2]

[= 3]

bī-daḳ: <Ar. Bir an içinde.

bıclıḡān: Hayvanların ayaklarında oluşan çatlak, yara.

b. (26a/7)

b. (48b/3)

[= 1]

b. + olan (31b/15)

bī-iḥtiyār: <Far. + Ar. İhtiyarsız. elinde olmadan.

b. + olsa (22b/17), (33b/14), (35b/2)

b. (46a/8)

b. + olur (34a/13)

[= 1]

[= 6]

bī-naḡīr: <Far. Eşsiz, benzersiz.

bıcaḳ: Kesici araç.

b. (10b/9), (36b/11)

b. (27a/3), (32a/9), (44b/10), (49a/4)

[= 2]

[= 4]

bī-ṣek: <Far. + Ar. Şüphesiz.

bıḡar: bk. pıḡar.

b. (13a/19)

b. + ı (14b/5)

[= 1]

[= 1]

bi'avni'llāhi ta'ālā: <Ar. Allah'ın desteğiyle.

bıraḡ-: bk. bıraḡ-.

b. (35b/15), (36a/2), (38a/15), (41a/11),

b.-alar (19a/12), (27b/12)

(41b/10), (41b/15), (42a/14), (42a/17), (42b/13),

b.-asıḡ (15a/16)

(43a/8), (43a/15)

b.-ur (11b/14), (17a/13), (27b/9)

[= 11]

b.-urlar (30b/11)

bi'aynihi: <Ar. Aynıyla, olduğu gibi, tıpkı.

b.-ursa (11a/17)

b. (48a/13)

[= 8]

[= 1]

bıraḳ-: 1. Koymak. 2. Çıkarmak, salmak. 3. Sarkıtmak.

bigāl: <Ar. Katır.

b.-ub (43b/14), (45b/4)

v. (1b/6)

b.-ur (28b/7)

[= 1]

bihakkı **katı'l-hāl**: < Ar. Durumun gerçekliği.

[= 21]

b. (6b/8)

bile: Dahi, de.

[= 1]

b. (7a/8), (33a/12), (40a/7), (43a/18), (43b/3)

bil-: Bir konuyla ilgili bilgisi olmak.

[= 5]

b.-di (7b/16), (8a/4)

bilece: Beraber.

b.-eler (23a/15)

b. (41b/7), (41b/13), (43b/6), (45a/14)

b.-elüm (9b/3)

[= 4]

b.-esin (19b/15), (27a/11), (30b/6), (36a/7)

bilek: Elle kolun, ayakla bacağın birleştiği bölüm.

b.-gil (6b/16), (8b/5), (8b/10), (8b/13), (9a/5),
(11b/8), (12a/5), (19a/3), (20a/14), (30b/7), (30b/13),
(36b/2), (46b/3)

b. + leri (10a/12), (10a/14)

b. + lerinden (32b/15)

[= 3]

b.-iğ (28a/2)

bilekli: Bileğe sahip olan.

b.-kim (9b/4)

b. (6a/17)

b.-medigiğ (30b/7)

[= 1]

b.-mek (32b/7)

bilezik: Genellikle altın, gümüş vb. elementlerden
yapılan ve bileğe süs için takılan halka.

b.-mez (11a/2), (18b/19)

b. (39a/8)

b.-mezse (5b/11)

[= 1]

b.-üb (36a/13)

b.-ür (3a/2), (29b/2), (29b/15)

bin-: Yüksek bir şeyin veya bir hayvanın üstüne çıkıp
ayaklarını sallandırarak oturmak.

b.-ürler (11b/19)

[= 33]

b.-di (7a/11), (9a/5)

bildir-: Bilinir duruma koymak, açıklamak.

b.-dikde (34a/9)

b.-digümüz (46b/14)

b.-dikleri (48a/10)

b.-e (44a/15)

b.-diler (8a/4)

b.-elüm (9b/6)

b.-dirüb (5b/11)

b.-mek (8b/9)

b.-dügi (4b/11)

b.-ür (40a/11), (40a/15), (42b/17), (43a/9),
(43a/12), (43a/18), (45b/7), (45b/15), (46b/12), (47a/4),
(47a/17), (48b/9), (48b/18), (49a/1), (49a/6), (49a/13),
(50a/8)

b.-e (9a/4)

b.-eler (19b/12), (19b/14), (20b/5), (20b/9),
(26a/1), (29a/16), (30a/19)

b.-emeyüb (41a/11)

b.-en (14b/14), (46b/14)

b.-er (2a/12)

b.-erdi (7a/8)

b.-esin (36b/10), (40b/3)

b.-esiñ (37a/1)

b.-icek (10a/2)

b.-mege (24a/10)

b.-mek (29b/8)

b.-mekden (24a/16)

b.-meye (37b/14)

b.-meyesin (47b/7)

b.-meyince (36b/1)

b.-meyüb (50a/14)

b.-mişdür (47a/19)

b.-mişle (12b/6)

b.-mişler (3a/13)

b.-üb (32b/19), (36a/12), (36a/18), (40a/8), (40a/12), (40a/15), (40a/18), (42a/12), (45b/8), (46b/14), (50b/3)

[= 45]

biç: Dokuz yüz doksan dokuzdan sonra, bin.

b. (7a/7), (30a/5)

b. + i (30a/6), (30a/6), (30a/6)

[= 5]

binā: <Ar. Yapmak, kurmak.

b. + ëyledüm (9a/6)

[= 1]

bindir-: Bir kimseyi bir şeyin üzerine çıkartmak, oturtmak veya içine yerleştirmek, binmesini sağlamak.

b.-eyim (48a/9)

[= 1]

bir: 1. Farksız, eş, aynı. 2. Sıfat veya zarf olarak başına geldiği sözcüğün anlamına göre söyleyişe kuvvet katar. 3. Belirsiz sıfat olarak herhangi bir şeyi, yeri veya kimseyi gösterir. 4. Sayıların ilki.

b. (1b/11), (1b/11), (2a/12), (2b/2), (2b/17), (3a/4), (3a/14), (3b/5), (3b/6), (3b/9), (4a/3), (4b/18), (4b/19), (5a/3), (5a/13), (5b/15), (6a/19), (6b/8), (6b/9), (6b/11), (7a/3), (7a/5), (7a/12), (7a/14), (7a/16), (7a/18), (7b/3), (7b/4), (7b/6), (7b/7), (7b/8), (7b/9), (7b/12), (7b/14), (7b/18), (8a/2), (8a/13), (8a/13), (8b/19), (9a/1), (9a/1), (9a/2), (9a/6), (9a/17), (10a/1), (11a/2), (11a/8), (11b/4), (11b/13), (11b/14), (11b/15), (12a/6), (12a/7), (12a/13), (12a/13), (12a/16), (12a/17), (12a/17), (12a/18), (12a/18), (12b/2), (12b/5), (12b/10), (12b/19), (13a/1), (13a/2), (13a/9), (13a/16), (13b/6), (13b/10), (13b/17), (14a/7), (14a/7), (14a/8), (14b/4), (14b/5), (14b/15), (14b/15), (15a/2), (15a/6), (15a/9), (15a/10), (15a/11), (15a/12), (15a/17), (15a/19), (15b/7), (15b/13), (15b/18), (16a/10), (16a/13), (16a/14), (16a/14), (16a/16), (16a/16), (16a/17), (16b/3), (16b/4), (16b/4), (16b/9), (16b/14), (16b/17), (17a/2), (17a/6), (17a/7), (17a/16), (17b/2), (17b/10), (17b/13), (18a/3), (18a/5), (18a/10), (18a/12), (18a/14), (18b/2), (18b/7), (18b/12), (19a/4), (19a/6), (19a/7), (19a/7), (19a/14), (19b/2), (19b/8), (19b/8), (19b/18), (20a/1), (20a/3), (20a/15), (20a/19), (20b/3), (20b/5), (20b/5), (20b/5), (20b/8), (20b/9), (20b/12), (20b/16), (20b/16), (20b/18), (20b/19), (21a/9), (21a/19), (21b/4), (21b/9), (21b/11), (21b/12), (21b/12), (21b/15), (22a/3), (22a/4), (22a/7),

(22a/7), (22a/15), (22a/16), (22b/9), (22b/10), (22b/17),
 (23a/2), (23b/9), (23b/9), (23b/11), (23b/11), (23b/18),
 (24a/4), (24a/4), (24a/11), (24a/13), (24a/19), (24b/2),
 (24b/7), (24b/14), (24b/16), (24b/17), (25a/4), (25a/5),
 (25a/15), (25a/18), (25a/18), (25b/7), (25b/16), (26a/1),
 (26a/3), (26a/13), (26a/18), (26b/1), (26b/3), (26b/11),
 (26b/12), (26b/12), (26b/16), (27a/16), (27a/17),
 (28a/12), (28a/12), (28b/11), (28b/15), (28b/16),
 (29a/1), (29a/5), (29a/8), (29a/10), (29a/15), (29a/16),
 (29a/16), (29b/5), (29b/5), (29b/11), (29b/12), (29b/15),
 (29b/17), (29b/19), (30a/1), (30a/4), (30a/4), (30a/5),
 (30a/8), (30a/13), (30a/13), (30a/15), (30b/3), (30b/4),
 (30b/14), (30b/17), (31a/1), (31a/3), (31a/3), (31b/7),
 (31b/8), (31b/9), (31b/11), (31b/12), (31b/16), (31b/17),
 (31b/17), (31b/17), (31b/18), (31b/19), (31b/19),
 (32a/1), (32a/2), (32a/4), (32a/5), (32a/5), (32a/6),
 (32a/8), (32a/10), (32a/10), (32a/11), (32a/11), (32a/14),
 (32a/16), (32a/18), (32b/10), (32b/10), (32b/17),
 (32b/17), (32b/18), (33a/1), (33a/7), (33a/7), (33a/14),
 (33b/1), (33b/1), (33b/4), (33b/5), (33b/12), (33b/17),
 (33b/19), (34a/1), (34a/5), (34a/6), (34a/12), (34a/15),
 (34a/17), (34b/4), (34b/6), (34b/9), (34b/13), (34b/14),
 (34b/17), (34b/17), (34b/19), (35a/2), (35a/4), (35a/7),
 (35a/7), (35a/10), (35a/11), (35a/11), (35a/13), (35a/14),
 (35a/15), (35a/19), (35b/2), (35b/3), (35b/3), (35b/4),
 (35b/6), (35b/10), (35b/14), (35b/16), (35b/16),
 (35b/17), (35b/17), (36a/1), (36a/14), (36b/10), (37a/9),
 (37a/12), (37a/15), (37a/15), (37a/16), (37b/6), (37b/7),
 (37b/9), (37b/18), (37b/18), (38a/1), (38a/3), (38a/3),
 (38a/3), (38a/6), (38a/12), (38a/12), (38a/12), (38a/12),

(38a/19), (38b/3), (38b/5), (38b/5), (38b/5), (38b/16),
 (39a/1), (39a/10), (39a/11), (39a/19), (39b/2), (39b/9),
 (39b/17), (40a/4), (40a/6), (40a/15), (40a/17), (40b/2),
 (40b/4), (40b/5), (40b/7), (40b/10), (40b/11), (40b/12),
 (40b/12), (40b/15), (40b/18), (41a/19), (41b/2), (41b/5),
 (41b/9), (41b/12), (41b/15), (41b/16), (41b/18),
 (41b/19), (42a/3), (42a/4), (42a/15), (43a/12), (44a/1),
 (44a/3), (44a/4), (44a/5), (44a/7), (44a/7), (44a/7),
 (44a/12), (44a/13), (44a/16), (44a/18), (44a/18),
 (44a/18), (44b/7), (44b/9), (44b/10), (44b/11), (44b/12),
 (44b/14), (45a/1), (45a/4), (45a/14), (45b/8), (45b/11),
 (45b/18), (45b/18), (45b/19), (46a/7), (46a/10),
 (46a/10), (46a/12), (46a/14), (46a/19), (46b/1), (46b/3),
 (46b/4), (46b/6), (46b/8), (47a/7), (47a/7), (47a/8),
 (47a/10), (47b/1), (47b/1), (47b/5), (47b/8), (47b/8),
 (47b/12), (47b/13), (47b/15), (47b/18), (48a/4), (48a/4),
 (48a/5), (48a/14), (48a/15), (48a/19), (48b/1), (48b/4),
 (48b/6), (48b/8), (48b/11), (48b/15), (48b/16), (49a/3),
 (49a/3), (49a/5), (49a/7), (49a/14), (49a/15), (49a/17),
 (49a/17), (49a/18), (49b/8), (49b/9), (49b/15), (49b/18),
 (49b/19), (50a/7), (50a/10), (50a/12), (50a/12), (50a/19),
 (50a/19)

b. + de (32b/18)

b. + i (1b/10), (3b/15), (12a/7), (27b/11),
 (41b/17), (41b/17), (41b/19), (42a/4), (44a/5), (46a/6)

b. + ibirine (8b/8)

b. + in (45a/12)

b. + inġ (15a/17), (42a/10)

b. + inġizij (2b/17)

b. + inden (12a/16), (12b/19), (13b/6),
(15a/13), (15b/1)

b. + ine (8b/8), (47a/10), (47a/11)

b. + ini (47a/7), (47a/7), (47a/8), (47a/11)

b. + iniğ (37b/6)

b. + inüğ (35a/6)

b. + isi (10a/17), (22b/6)

b. + isiniğ (6b/10)

[= 484]

birāder: <Far. Erkek kardeş.

b. + i belend (37b/8)

[= 1]

biraz: Bir parça, azıcık, biraz.

b. (13a/4), (14a/19), (16a/14), (16a/19),
(16b/2), (16b/19), (17b/12), (18a/2), (19a/8), (19a/11),
(21a/1), (26a/4), (26b/15), (27a/6), (27a/10), (29b/3),
(29b/13), (29b/18), (30a/19), (31a/17)

[= 20]

birbiri: Karşılıklı olarak biri ötekini, öteki de onu.

b. + ne (4a/19), (20b/17), (24b/6), (27b/9),
(28a/16), (47b/14), (49a/8)

b. + yile (47a/5)

[= 8]

bircek: Birazcık.

b. (35a/17)

[= 1]

birer: Her birine bir tane.

b. (15a/13), (15b/1), (42a/10), (42a/10),
(44a/13), (44a/13)

[= 6]

birinc: <Far. Kökleri bol su içinde yetişen bir bitki

b. + otı (27b/13)

[= 1]

birle: İle.

b. (6b/14), (15b/9), (35a/10), (36a/9), (37b/6),
(38a/5), (38a/14), (39b/6), (39b/15), (40a/2), (40a/5),
(41b/9), (47b/1)

[= 13]

bismillāhī'r-rahmānī'r-rahīm: <Ar. Esirgeyen
bağışlayan Allah'ın adıyla.

b. (1b/2), (6b/13), (36a/3)

[= 3]

biş-: Isı etkisiyle pişmiş hâle gelmek.

b.-e (25a/3)

b.-miş (22b/18)

[= 2]

bişür-: bk. pişür-.

b.-esin (48b/11)

[= 1]

bit: Kanatsız ufak böcek.

b. + i (18b/10)

[= 1]

bit-: 1. (Saç, tüy, kıl için) Çıkmak, uzamak. 2. Sona
ermek, tamamlanmak. 3. Yara kavuşmak, bitişmek. 4.
(Tohum için) Filizlenip topraktan dışarıya çıkmak,
yeşermek, yetişmek, büyümek.

b.-düğü (10a/6)

b.-e (35b/5)

b.-er (16a/13), (22a/16), (22a/16), (26a/19),
(30a/9)

b.-inceye (13a/12)

b.-mez (34b/4)

b.-miş (3b/15), (10a/5), (11a/14)

[= 12]

bitür-: 1. Sona erdirmek, tamamlamak. 2. Yara
kavuşmak, bitişmek.

b.-e (24a/15), (31a/10), (31b/3)

b.-üb (48b/17)

b.-ür (25b/10)

[= 5]

bitürici: Sona erdirici, tamamlayıcı, tedavi edici.

b. (24a/14)

[= 1]

bi-izni'l-lâhi ta'âlâ: <Ar. Allah'ın rızasıyla.

b. (3a/12), (33b/19)

[= 2]

bi-ğadri'l-ves': <Ar. Kıymeti kadar.

b. (50b/8)

[= 1]

bi'l-hâşmu'l-lâ'î: <Ar. Allah'a ait olan özel nitelikleri

veya özellikleri ifade etmek için kullanılır.

b. (4a/4)

[= 1]

bi't-tamām: <Ar. Tamamıyla.

b. (36b/9), (44b/6)

[= 2]

biz: Çoğul birinci kişiyi gösteren söz.

b. (16b/9)

b. + den (8a/15)

b. + e (6b/11)

b. + i (8a/16), (8b/4)

[= 5]

bizlengüc: Ucu çivili değnek.

b. (33b/1)

[= 1]

boğ-: Bir şeyi el, bağ, ip ile sıkmak.

b. (35b/1)

[= 1]

boğaz: Boynun ön bölümü ve bu bölümü oluşturan
organlar; ümük, kursak.

b. (17b/2)

b. + a (16b/16)

b. + ı (17b/4)

b. + ına (16b/19), (17b/10), (17b/13), (19a/3),

(19a/6), (19a/12), (19a/14), (19b/2), (27b/12), (27b/14),

(28a/17), (28b/11), (32b/12), (33a/16), (38b/1),

(47b/18), (48a/1)

b. + ında (17b/2)

b. + ını (17b/3), (33a/16), (35b/1)

[= 24]

boğazla-: Hayvanı boğazından kesmek.

b.-yalar (15b/15)

[= 1]

boğ: 1. Testereyle biçilen veya rende, matkap, törpü vb.
araçlarla işlenen bir şeyden dökülen kırıntılar, talaş,
maden posası. 2. Dışkı.

b. + ı (15b/1), (16b/2), (28a/16), (28b/10)

b. + ın (14b/4), (15a/15)

b. + ı (16b/2), (27a/15), (28a/6)
[= 9]

bol: Nicelik bakımından olağandan veya alışıldandan çok, kıt karşısı.
b. (49a/11)
[= 1]

boş: İçinde, üstünde hiç kimse veya hiçbir şey bulunmayan, dolu karşısı.
b. (36b/12), (41b/3), (44a/12)
[= 3]

boşan-: Bol bol akmak.
b.-a (33b/2)
[= 1]

boya: Genellikle sıvı formda olan çeşitli amaçlarla eşyalara renk vermek amacıyla kullanılan madde.
b. (18a/8), (23b/5), (23b/14), (24a/19), (25b/2), (32a/3), (35b/11), (48b/8)
b. + yı (19b/7), (31b/16)
[= 10]

boya-: Boya sürerek veya boyaya batırarak renk vermek.
b.-yalar (23b/15)
[= 1]

boyılı: Herhangi bir uzunlukta boya sahip olma durumu.
b. (9a/18), (9b/1)
[= 2]

boyulu: *bk.* boyılı.
b. (9b/10), (10b/10)
[= 2]

boy(ı)n: Gövdenin başla omuz arasında kalan bölgesi.

b. + ı (4a/9), (4a/12), (4a/14), (4a/17), (4a/17), (10b/11), (10b/12), (15b/10), (17b/17), (17b/17), (17b/18), (36b/11), (36b/13)
b. + ında (38b/1)
b. + ına (6b/10), (17b/6), (17b/13), (18a/3), (18a/7), (22a/18), (32b/1), (38a/9), (38b/10), (38b/15), (39a/10), (39a/19), (39b/12), (39b/17), (42a/12), (42a/16)
b. + ında (9a/11), (49b/9), (49b/12)
b. + ındaki (17a/19)
b. + ından (32b/1), (37a/19)
b. + ını (4a/14), (18a/1)
b. + ıyla (10a/7), (36b/17)
[= 40]

boynuz: Bazı hayvanların kafalarında olan sert ve sivri organı.
b. + ı (19a/19), (32a/8)
b. + lar (30a/10)
[= 3]

boz: Kül rengi, açık toprak rengi.
b. + at (10b/15)
b. + renk (13b/18)
[= 2]

bozdoğan: *bk.* bozdoğan.
b. (45a/7)
[= 1]

bozdoğan: Yeniçeriler tarafından kullanılan ve atların eyerlerinde asılı duran altı toplu güz.
b. (44b/15), (45a/7), (45b/3)
b. + la (42a/2), (45a/17)

[= 5]
böceg(k): Haşere.

b. + i (47a/19)

[= 1]

bög(ü)r: bk. böğür.

b. + i (18a/19), (27a/14)

b. + ine (37a/2), (47a/9)

b. + ü (4b/13)

b. + üne (4b/7)

[= 6]

bögreg: bk. böğrek.

b. + i (14a/18), (23b/13)

[= 2]

böğrek: Kandaki zararlı maddeleri süzüp idrar olarak salan organ.

b. + yağın (23a/18)

b. + yağını (35b/11)

b. + yağırı (24a/15), (24a/16)

b. + yağıyla (23b/1)

[= 5]

böğrek yağı: Böbrek yağı.

b. + ı (23a/18)

b. + nı (35b/11)

b. + yıla (23b/1)

[= 3]

böğür: Bedenin kalça kemiğiyle kaburgalar arasındaki bölgesi.

b. + leri (4b/7), (4b/13), (9b/11)

[= 3]

böğürtlen: Gülgillerden, arsız dikenli çalı.

b. + yaprağın (23b/12)

[= 1]

börk: Başlık.

b. + i (41a/10)

[= 1]

börü: İç kurdı.

b. + sin (31a/14)

[= 1]

böyle: Bu kabîl, bu tarzda.

b. (2a/4), (3b/1), (8a/3), (14a/1), (25a/15),
(29b/11), (30b/9), (32a/1), (34a/9), (41a/2), (44b/19),
(47a/9), (48a/3)

[= 13]

bu: 1. İşaret zamiri olarak yerini tuttuğu en yakındaki kimse veya şeyi gösterir. 2. En yakında olan kimse veya şeyi işaret yoluyla belirtir.

b. (2a/18), (2b/5), (2b/13), (2b/14), (3a/2),
(3a/7), (3b/2), (3b/7), (3b/17), (3b/18), (5a/6), (5a/6),
(5b/15), (6a/4), (6a/11), (6a/19), (6b/5), (6b/5), (6b/16),
(6b/19), (7a/13), (7a/13), (7a/15), (7b/8), (7b/10),
(7b/11), (7b/13), (7b/16), (7b/17), (7b/17), (8a/12),
(8a/12), (8a/19), (8b/1), (8b/2), (8b/4), (8b/5), (8b/5),
(8b/6), (8b/7), (8b/19), (9a/3), (9a/5), (9b/5), (10a/19),
(10a/19), (12a/6), (12b/8), (12b/16), (13a/3), (13a/10),
(13b/5), (13b/11), (13b/14), (13b/15), (13b/18), (14a/2),
(14a/4), (14a/7), (15a/14), (17a/4), (19b/1), (19b/8),
(19b/19), (20a/19), (22b/6), (23a/2), (24a/16), (25b/16),
(26a/4), (26b/18), (27b/18), (29a/17), (31b/13), (32b/8),
(33b/15), (36a/6), (36a/17), (36a/17), (36b/7), (37a/10),
(37a/12), (37a/14), (37b/1), (37b/9), (37b/11), (37b/13),

(37b/14), (37b/17), (38b/8), (40a/7), (40a/11), (40a/14),
 (40b/1), (40b/4), (40b/9), (40b/14), (40b/18), (40b/18),
 (40b/19), (41a/3), (41a/7), (41a/12), (41a/17), (41a/19),
 (41b/4), (41b/5), (41b/10), (41b/16), (42a/3), (42a/11),
 (42a/15), (42a/15), (42a/18), (42b/2), (42b/5), (42b/9),
 (42b/13), (42b/17), (43a/2), (43a/6), (43a/6), (43a/9),
 (43a/12), (43a/15), (43a/18), (43b/3), (43b/6), (43b/11),
 (43b/15), (43b/17), (44a/4), (44a/14), (45a/3), (45b/2),
 (45b/7), (45b/15), (45b/18), (46a/1), (46a/6), (46a/12),
 (46a/15), (46b/3), (46b/13), (47a/4), (47a/17), (48b/9),
 (48b/14), (48b/18), (49a/1), (49a/3), (49a/6), (49a/13),
 (49a/16), (49b/9), (49b/13), (49b/18), (50a/2), (50a/7),
 (50a/8), (50a/17), (50b/5), (50b/6), (50b/8), (50b/12),
 (50b/13)

b. + dur (4a/2), (5b/14), (6a/6), (12a/8),
 (12a/10), (12b/3), (12b/6), (12b/8), (12b/18), (12b/19),
 (13a/8), (13a/15), (13b/3), (14a/2), (14a/16), (14b/3),
 (14b/3), (14b/18), (15a/5), (15b/15), (16a/2), (16a/4),
 (16a/7), (16a/10), (16a/14), (16a/17), (16b/7), (16b/8),
 (16b/12), (16b/13), (16b/17), (17a/3), (17a/10),
 (17a/12), (17a/13), (17b/6), (17b/18), (17b/19),
 (18a/19), (18b/2), (18b/7), (19a/1), (19a/6), (19b/7),
 (19b/14), (19b/16), (20a/6), (20a/7), (20a/11), (20a/16),
 (20a/17), (20b/11), (20b/13), (21a/3), (21a/4), (21a/6),
 (21a/16), (21a/17), (21b/2), (21b/3), (21b/8), (21b/10),
 (22a/2), (22b/9), (22b/17), (23a/5), (23b/8), (24a/3),
 (24b/4), (24b/12), (24b/19), (25a/8), (25a/14), (25a/15),
 (25b/5), (25b/7), (25b/13), (25b/13), (25b/19), (26a/6),
 (26a/8), (26a/11), (26a/18), (26b/5), (26b/6), (26b/13),
 (27b/2), (27b/8), (27b/9), (27b/18), (28a/4), (28a/14),

(28a/15), (28b/6), (28b/9), (29a/12), (32b/4), (32b/12),
 (32b/19), (33a/2), (33a/3), (33a/11), (35b/3), (35b/17),
 (36a/13), (36b/2), (37b/15), (37b/17), (38a/16), (38b/9),
 (39a/4), (39a/6), (39a/8), (39b/10), (40a/17), (40b/2),
 (41a/7), (41a/12), (42a/4), (42a/11), (42a/15), (42a/18),
 (42b/2), (42b/5), (42b/9), (42b/14), (42b/18), (43a/1),
 (43a/9), (43a/13), (43a/16), (43a/19), (43b/3), (43b/7),
 (43b/12), (43b/15), (43b/18), (44a/5), (44a/15),
 (44a/18), (45b/3), (45b/7), (45b/15), (47a/19), (47b/12),
 (47b/13), (47b/15), (48b/4), (48b/9), (49a/1), (49a/13),
 (49b/3), (49b/5), (50a/10), (50a/18), (50b/9)

b. + ға (17a/16), (18b/2)

b. + nda (9b/13), (37b/13), (40b/13)

b. + ndan (12b/16), (13a/8), (13a/18), (14a/9),
 (22b/12), (23b/10), (26b/15), (27b/13), (31a/2), (33a/12)

b. + нi (2a/12), (7b/4), (12a/11), (12a/15),
 (12a/19), (12b/11), (13a/5), (14a/18), (15a/6), (15b/18),
 (17b/10), (18a/12), (23b/14), (25b/14), (26b/9),
 (26b/10), (28a/10), (28b/14), (29b/4), (29b/7)

b. + nlar (8a/14), (11b/3), (11b/3), (20a/18),
 (33a/15)

b. + nlara (7a/2)

b. + nları (12a/16), (12b/1), (13a/4), (13b/6),
 (13b/13), (14a/5), (15b/1), (15b/5), (16a/18), (16b/3),
 (16b/18), (17a/15), (17b/11), (18a/8), (19b/17), (20a/1),
 (20a/3), (20b/17), (22a/3), (22a/9), (22b/10), (23a/7),
 (23b/10), (23b/15), (23b/19), (24a/8), (24b/1), (24b/6),
 (25b/15), (26a/3), (26a/12), (26b/8), (26b/9), (27b/11),
 (28a/16), (28b/10), (28b/15), (30b/19), (33a/15),
 (33b/14)

b. + nların (8b/19), (19a/19)
b. + nın (16a/11), (34b/9)
b. + nınla (22a/2), (40b/6), (40b/8), (48b/8)
[= 411]

bucuk: bk. buçuk.

b. (31a/1), (31b/8)
[= 2]

buçuk: Yarım.

b. (12a/13), (13b/6), (14b/4), (15a/14), (17a/5),
(22a/3), (26b/14), (30b/15)
[= 8]

bud: Vücudun kalçayla diz arasındaki bölümü.

b. + ı (6b/2)
b. + ının (6a/16)
b. + lara (40a/7)
b. + ları (37b/15)
b. + ların (46b/15)
b. + ların (40a/8), (47a/9)
b. + larının (5b/7)
b. + ın (37a/9), (40a/10), (40a/19), (44b/17)
[= 12]

budlu: Herhangi bir buda sahip.

b. (6a/17)
[= 1]

buğ: Buğu, buhar.

b. + ı (12b/2), (28b/18)
b. + u (16a/19)
[= 3]

buğday: Karasal iklimin olduğu bölgelerde yetişen, un yapımında kullanılan bitki.

b. (21a/16), (27a/18), (28a/18), (29a/8)

b. + ın (49b/6)

[= 5]

buğur: < Ar. Tütsü.

b. (2a/9)

b. + edesin (49a/8), (49a/10)

[= 3]

buğağı: Hayvanın ayağına vurulan köstek.

b. + ının (35a/17)

[= 1]

buğrâ: Özel isim.

b. (15a/14), (16b/1), (19a/9), (25a/11),
(27b/12)
[= 5]

bul-: 1. Elde etmek, kazanmak. 2. Erişmek, ulaşmak, varmak. 3. Belirlemek, tespit etmek.

b.-a (14a/19), (16a/17), (16b/5), (16b/10),
(17a/17), (17b/15), (18b/16), (19a/13), (20a/4), (21a/14),
(24a/13), (33b/19), (34b/11), (34b/13), (34b/14),
(35a/3), (35a/6), (35a/9), (35a/14), (35a/19), (35b/15),
(38a/5), (47b/4), (47b/7), (47b/10), (47b/11), (47b/12),
(47b/16), (48b/8), (48b/17), (49a/5), (49a/9), (49a/11),
(49a/17), (49a/18), (49b/8), (49b/12), (49b/17), (50a/1),
(50a/7)

b.-alar (22a/11)

b.-ağ (47b/14)

b.-asın (7b/7), (42a/7)

b.-asın (20b/16)

b.-dı (2b/14), (7a/18), (8a/18)

b.-dığını (49a/11)

b.-dukdan (40b/7), (40b/9)
b.-inan (18b/6)
b.-ub (8a/14), (23b/4), (37a/16)
b.-ur (33a/2), (33a/10), (34a/4), (34a/5),
(48b/12)

b.-ursa (34a/4)
b.-ursan (38a/13), (46a/8)
b.-ursın (41b/3)
[= 64]

bula-: Bir nesnenin her yanını bir şeye değdirerek üstünü
onunla kaplamak; belemek

b.-yalar (26a/4)
[= 1]

bulamac: Sulu, cıvık hamur.

b. + a (32a/10), (32a/12)
[= 2]

bulın-: 1. Var olmak, mevcut olmak. 2. Elde edilmek,
ele geçirilmek 3. Bulma işine konu olmak.

b.-asın (44a/3)
b.-ıcağ (6a/19)
b.-maya (29b/5)
b.-mazsa (33a/9), (34b/11), (35b/17)
b.-sa (46a/16)
b.-ur (9b/3), (10a/19), (17a/2), (18b/19)
[= 11]

bullā-: Bunalmış.

b.-mış (27b/2)
[= 1]

bulun-: bk. bulın-.

b.-ur (45b/6)

[= 1]

buğal-: Sıkılmak.

b.-maya (28a/19)
[= 1]

büre: <Far. Suni elmas, cam.

b. (15a/12), (17a/5), (22a/3), (23b/9), (24a/19),
(31a/10)
[= 6]

büre-i ermeni: Ermeni camı.

b. (15a/12)
[= 1]

büre-i şalāmāsi: Salamasi camı.

b. (21a/12)
[= 1]

burcağ: Baklagillerden, taneleri hayvan yemi olarak
değerlendirilen bir bitki.

b. + otı (26b/7), (27a/15)
[= 2]

bur(ı)n: bk. burun.

b. + ı (11b/3), (12a/8)
b. + ına (14b/16), (35a/14)
[= 4]

buru: Sancı, ağrı çeşidi.

b. + sı (34b/3)
[= 1]

burun: Koklama organı.

b. (16b/10)
b. + ı (6a/14), (12b/2), (12b/18), (13a/14),
(13b/17), (14b/9), (28b/7), (31b/2)
b. + ıñ (12a/12), (18b/1)

b. + ına (12a/13), (12a/18), (12b/3), (12b/10),
(12b/13), (15b/6), (15b/8), (16a/9), (18b/4), (18b/15),
(47b/16)

b. + ından (12b/4), (12b/15), (15b/4), (16a/10),
(19a/9), (19b/9), (19b/18), (20a/9), (20a/12), (20b/2),
(28a/7), (33a/15)

b. + ını (12a/8), (12b/7), (32b/7), (32b/10)

b. + ınuñ (12a/9), (12a/10), (16a/7)

[= 41]

buyur-: Gelmek, gitmek, geçmek, girmek.

b.-dı (7b/7), (48a/17)

b.-iser (7b/3)

b.-mıñ (3a/3)

b.-mıñdur (48b/3)

b.-mıñlar (3a/17), (6a/12), (6b/17), (48b/3)

b.-mıñlardur (2a/11)

b.-ur (5b/6), (15a/15)

b.-urlar (3a/1)

b.-ursın (8a/11)

[= 14]

buzagu: Yeni doğmuş, ana sütüyle beslenen sığır
yavrusu.

b. + da (14a/2)

[= 1]

büber: <R. Patlıcangillerden, çeşitli türleri bulunan bir
bitki (Capsicum annuum).

b. (18b/14), (19b/19), (27b/10), (37a/4),
(37a/5)

b. + den (50a/2)

[= 6]

bügür: Kambur, tümsek, eğik.

b. (30a/13)

[= 1]

bük-: Çevirmek, kıvrırmak.

b.-üb (33a/6)

[= 1]

bülbül: <Far. Karatavukgillerden, sesinin güzelliği ile
tanınmış olan ötücü kuş; hezar (Luscinia
megarhynchos).

b. + kurdı (16a/4)

[= 1]

bülegā: <Ar. Belig olanlar, belâgat sahipleri.

b. + yı benî hâşimden (5a/12)

[= 1]

bünyād: <Far. Yapı, bina.

b. + ède (7a/6)

b. + édüb (37b/10)

b. + ètdiler (7a/12)

b. + ı (21b/18)

b. + kıldı (8b/8)

[= 5]

bünye: <Ar. Yapı, yapılış, kuruluş.

b. + i satı'adur (3b/19)

[= 1]

büri-: Sarmak, örtmek.

b.-miş (34b/5)

b.-yeler (18b/12), (28b/18)

[= 3]

bürile:

b. (30b/11)

[= 1]

bürü-: *bk.* büri-.

b.-yeler (16a/19)

[= 1]

bütün bütün: Büsbütün, tamamıyla.

b. (34b/1)

[= 1]

büyü-: Daha büyük duruma gelmek, irileşmek, genişlemek, bollaşmak.

b.-r (25a/15), (25b/18)

[= 2]

büyük: Ufak karşıtı.

b. (3b/16), (31b/9), (45a/1)

[= 3]

-C-

cāhil: <Ar. Belli bir konuda yeterli bilgisi olmayan.

c. + den (38a/6)

[= 1]

cāhili: <Ar. Cahilliğe ait.

c. (41b/5), (41b/8)

[= 2]

cā'iz: <Ar. Yerinde, uygun, doğru olan (şey).

c. + dür (32a/15)

[= 1]

cām: <Far. Soda veya potas katılmış silisli kumun ateşte eritilmesiyle yapılan sert, saydam ve çabuk kırılır cisim.

c. + ı (34b/6), (34b/6)

[= 2]

cāmi': <Ar. Toplayan, bir araya getiren, bir arada bulunduran.

c. (37b/12), (39b/9), (40a/2)

c. + -imeşhūr (2a/11)

[= 4]

cāmi'-yi kebīr: <Ar. Ulu Camii.

c. + de (3a/9)

[= 1]

cān: <Far. İnsanın kendi varlığı, özü.

c. (41a/19)

c. + dan (36b/7)

c. + dur (7b/16)

c. + ı (36a/9)

c. + lar (36b/7)

c. + umı ımı (36b/8), (36b/5)

[= 7]

cānāvar: <Far. Canlı; yırtıcı hayvan.

c. + ları (8b/11), (8b/12)

c. + şoka (16a/2)

[= 3]

cānib: <Ar. Taraf, cihet.

c. + den (44a/5), (47a/7), (47a/7), (47a/8)

c. + e (43b/2), (45b/17), (48a/7)

c. + inden (32b/10), (33a/8), (34a/8), (41a/15),

(41b/9), (42a/4)

c. + ine (4b/6), (38b/13), (41a/13), (41a/13),

(41a/18), (41b/14), (42a/13), (42b/19), (43a/1), (43a/11),

(44a/1)

c. + se (43b/1)

[= 25]

capār: Benekli, abraş (hayvan veya bitki).

c. (11b/2)

[= 1]

carad: <Far. (Dörtayaklılar için) Dış görünümünü

bozacak bir leke ya da hastalığa sahip.

c. (11b/2)

[= 1]

cāzū: <Far. Büyücü.

c. + lar (8a/6)

[= 1]

cāzūluk: Büyücülük.

c. (31a/19)

[= 1]

cebe: <Moğ. Zırh, silah.

c. (44b/1), (44b/6)

c. + sin (44a/14)

[= 3]

cebelü'r-rîh: Dağ rüzgarı.

c. (38a/14)

[= 1]

cebhe: <Ar. Alın.

c. (5b/4)

c. + sine (2b/4)

[= 2]

ceda: *bk.* cedāi.

c. + nı (42b/10), (43b/12)

c. + nuṣ (41a/8)

c. + sin (41a/5)

c. + sını (42b/6)

[= 5]

cedāi:

c. (38a/1), (38a/19)

[= 2]

cefā: <Ar. Zulüm.

c. + ya (5b/13)

[= 1]

cehd: <Ar. Çalışma, çabalama.

c. (34b/16), (46a/14)

c. + edesin (45a/9)

c. + eyle (42b/7), (43a/3)

[= 5]

celle: <Ar. Allah lafzından sonra kullanılan ve “şanı, celali yüce olsun” anlamına gelen klişeleşmiş sözlerde geçer.

c. (47a/2), (48a/3), (48a/18)

[= 3]

cemā'at: <Ar. İnsan kalabalığı, topluluk.

c. + le (3a/4)

[= 1]

cemāl: <Ar. Yüz güzelliği.

c. + ün (44b/4)

[= 1]

cem': <Ar. Bütün, hep.

c. (47b/2)

c. + edüb (50a/7)

c. + etmişdür (39b/9)

c. + eyledi (8b/7)

c. + olıcaḳ (40b/18)

c. + olub (20b/5)

[= 6]

cemî: bk. cemʿ.

c. (7a/6), (7a/14), (7b/1), (8b/8), (8b/17),
(10a/19), (10a/19), (39b/9)

c. + dünyasını (7a/14)

c. + ʔ (24b/13)

c. + si (7b/2)

c. + sin (6b/15)

c. + sinden (37b/12)

[= 13]

cenk: <Far. Kahramanca mücadele, çarpışma, savaş.

c. (44b/1), (45a/5), (45a/6)

c. + de (44b/7)

c. + ederken (45a/13), (45a/18)

c. + ederler (44b/18)

c. + edesin (45a/8), (45a/17)

c. + etmeği (45b/7)

c. + etmeği (37b/4), (37b/5), (37b/5), (37b/5),
(37b/6), (42a/3), (43b/18), (44a/4)

c. + etmek (37a/15), (45b/8)

c. + etmeli (47a/5)

c. + etseler (37b/7)

[= 22]

cennet-i āʿlā: <Ar. Cennet katlarının en yükseği.

c. + ya (45a/10)

[= 1]

cenüb: <Ar. Güney.

c. (48a/4)

c. + a (48a/3)

[= 2]

cerāḥat: <Ar. İrin.

c. (14a/15), (20b/7), (24a/14), (24a/14),
(26b/15), (27a/1)

c. + a (22a/4), (22a/7), (23b/5), (26a/17),
(28a/9), (31a/18)

c. + ı (14a/16), (22a/2), (26b/17), (27a/7),
(28a/7)

c. + ına (31a/8)

c. + uñ (27a/6)

[= 19]

cerdā: <Ar. 1. Mahrum, çıplak. 2. dazlak, tüysüz. 3.
verimsiz, çorak.

c. + i ceridiñ (6a/8)

[= 1]

cerid: <Ar. Verimsiz, çorak [yer].

c. + iñ (6a/8)

[= 1]

cest: <Far. Çabuk hareket eden.

c. (42b/4), (45a/16), (46a/1), (46b/15)

[= 4]

cevāb: <Ar. Yanıt.

c. + vērüb (2a/15)

[= 1]

cevfi: <Ar. İçer, gövdeye ait, gövde ile ilgili.

c. (3b/16), (5a/1), (5b/9)

[= 3]

cevher: <Ar. Kabiliyet, kıymetli, iyi.

c. + inde (11b/18)

[= 1]

cevşen: <Far. Savaş elbisesi, örme zırh.

c. (44b/1), (44b/6)

[= 2]	c. + iḡ (30b/18)
ceviz: < Ar. Cevizgillerin ağaç.	[= 1]
c. (18b/13)	cihād: < Ar. Din uğruna yapılan savaş.
c. + i bevvā (20a/1)	c. + a (36b/5)
[= 2]	[= 1]
ceviz-i bevvā: < Far. (ceviz-i būya) Küçük Hindistan	cihān: < Far. Dünya, yeryüzü.
cevizi ağacı.	c. (3a/16)
c. (20a/1)	c. + da (9a/4)
[= 1]	c. + dan (36b/7)
ceyhūn: < Far. Arapların Amu Derya'ya verdiği isim.	c. + ı (7b/3), (9a/2)
c. + şuyından (7a/12)	c. + uḡ (36a/9)
c. + şuyinuḡ (7a/11)	[= 6]
[= 2]	cild: < Ar. Deri, ten.
cezzā': < Ar. Bölüm, parça, bölünmüş.	c. + e (14b/8)
c. (35a/1)	[= 1]
[= 1]	cimāḡi: < Ar. Cinsel ilişkide bulunma, çiftleşme.
cibān: <i>bk.</i> cıbān.	c. (31a/12)
c. (16a/9)	[= 1]
[= 1]	cin: < Ar. İslami inanişā göre duyularla algılanamayan
cıdav: Hayvanın eyer ve semer vurulan yeri.	yaratık.
c. + ı (24a/9)	c. (7b/1)
[= 1]	[= 1]
cık-: <i>bk.</i> çık-.	cins: < Ar. Çeşit, tür.
c.-an (15a/4), (36b/13)	c. + i (3b/8)
[= 2]	[= 1]
cidagı: < Moğ. At ve eşeklerde yük taşımak veya çok	civān: < Far. Genç.
binilmekten meydana gelen yara, yağır.	c. (36b/1)
c. (37a/8)	c. + lar (8a/12)
[= 1]	[= 2]
ciger: < Far. Karaciğer ve akciğerin ortak.	cüst-ı çālāk: < Ar. Çabuk, hareketli, çevik.

c. (6b/7)	[= 1]	
[= 1]		çabuk: <Far. Hızlı, müstacel, yavaş karşıtı.
cüş: <Far. Coşma, kaynama.	ç. (41a/1)	
c. (44a/14)	[= 1]	
[= 1]		çadır: bk. çadır uşağı.
curd: <Far. Tüysüz, kısa tüylü.	ç. + mümüyila (26b/18)	
c. (11b/2)	[= 1]	
[= 1]		çadır uşağı: Maydanozgillerden, suyu tedavilerde
cüdā: <Far. Ayrı ayrı düşmüş, ayrılmış.	kullanılan, sahip bir bitki.	
c. (38b/16)	ç. (13a/3)	
[= 1]	[= 1]	
cümle: <Ar. 1. Bir yargı bildirmek için tek başına	çağır-: 1. Birinin gelmesini kendisine yüksek sesle	
çekimli bir fiil veya çekimli bir fiille kullanılan	söylemek, seslenmek. 2. Herhangi birinin bir yere	
sözcükler dizisi, tümce. 2. Herkes.	gelmesini istemek, davet etmek.	
c. (4a/12), (33b/17), (33b/19), (40b/14),	ç.-dı (7a/6), (7a/16), (7b/10), (8a/11), (8a/18)	
(40b/18), (47b/1), (49a/16)	[= 5]	
c. + den (1b/10), (3b/5)	çakal: <Far. (şegâl) Memeli yabani hayvan.	
c. + si (37b/12)	ç. + a (27b/18)	
c. + sin (41a/4), (50a/13)	ç. + ödiñ (14b/14)	
c. + siñ (33b/6)	[= 2]	
c. + sini (19a/19)	çakır: Açık mavi, hareli ela (göz).	
c. + sinüñ (36a/16)	ç. (11a/15), (11a/16)	
c. + yi (50a/7)	[= 2]	
[= 16]	çal-: Atmak, çarpmak, vurmak.	
cüzî: <Ar. Az, azıcık, pek az.	ç. (41b/15)	
c. + ce (41a/9)	ç.-ıcağ (41b/2)	
[= 1]	ç.-ub (39a/12), (46a/9)	
-Ç-	[= 4]	
çabala-: Didinmek, gayret sarfetmek.	çalı: Sapları odunsu bitki.	
ç.-r (17b/4)	ç. + nuñ (19b/17)	

[= 1]

çalık: (At için) Çok sıçrayan, rahat durmayan, asi.

ç. + olur (30b/4)

[= 1]

çalın-: Vurulmak.

ç. -a (29b/10)

[= 1]

çalka-: Çalkalamak.

ç. -yalar (17b/9)

[= 1]

çalkalağan: Sarsıla sarsıla yürüyen.

ç. (11a/2)

[= 1]

çam: İğne yapraklı, ağaçların ortak adı.

ç. + kabı (25a/18)

ç. + şakızı (13a/4), (18a/8), (20a/2), (20a/8),
(22a/8), (23b/1), (24a/7), (25b/3)

ç. + şakızıyla (22a/13)

ç. + şakızı (25b/10), (26b/18), (30a/17)

ç. + şakızıñ (30a/16)

ç. + şakızıyla (25b/8)

[= 15]

çam şakızı: Çam ağacından çıkarılan reçine, acı sakız, bedük.

ç. (13a/4), (18a/8), (20a/2), (20a/8), (22a/8),
(22a/13), (23b/1), (24a/7), (25b/3)

[= 9]

çam şakızı: *bk.* çam şakızı.

ç. (25b/10), (26b/18), (30a/17)

ç. + ñ (30a/16)

ç. + yıla (25b/8)

[= 5]

çanağ: *bk.* çanağ.

ç. + a (14a/8)

[= 1]

çanak: Topraktan pişirilerek yapılmaya yayvan kase.

ç. (19a/14)

[= 1]

çapak: Göz kapaklarının kenarında, göz pınarında ve birikip katılaştıran sarımsı akıntı.

ç. + olur (15a/2)

[= 1]

çāpuk: *bk.* çabuk.

ç. (46b/15)

[= 1]

çāre: < Far. Deva, ilaç, tedbir.

ç. (7b/5)

ç. + ēyleñ (7b/4)

ç. + olmadı (8a/8)

ç. + olmaz (29b/10)

[= 4]

çarḫ: < Ar. Çark, tekerlek.

ç. + ētdirüb (37b/19)

[= 1]

çayır: Ot biten düzlük yer.

ç. + a (32b/19)

[= 1]

çaylak: Acemi.

ç. (11a/2)

[= 1]

çek-: 1. Havayı boşaltıp emmek suretiyle bir şeyi bulunduğu yerden dışarıya çıkarmak. 2. Çizmek, çizerek uzatmak. 3. -e tabi tutmak. 4. İnsan ve hayvan için, bazı organlarının bulunduğu durumu değiştirerek gövdesine yaklaştırmak, büküp toplamak. 5. Örtmek, kapatmak, bağlamak. 6. Çıkarmak. 7. -e katlanmak, -e tahammül etmek.

ç.-diler (3a/14)

ç.-e (9b/18)

ç.-eler (12b/15), (19b/2), (21a/19), (21a/19), (23a/14), (24a/4), (26a/8), (28a/5), (28a/19), (29b/3), (30b/14)

ç.-er (24b/14), (46b/6), (46b/8)

ç.-esin (15a/6), (29a/5), (46b/4), (49b/8), (50a/7)

ç.-esin (21a/1)

ç.-icek (25b/18)

ç.-mek (46b/9)

ç.-meye (9a/7)

ç.-meyeler (11b/4)

ç.-miş (34b/8), (34b/9)

ç.-üb (18a/18), (41a/19), (43a/17), (45a/8), (46a/1), (49b/12), (49b/13)

[= 35]

çekide: <Far. Topuz, güz gibi evvelce kullanılan savaş aleti.

ç. + sin (46a/4)

[= 1]

çekil-: 1. Çizilmek. 2. Bulunduğu yerden başka bir yöne doğru götürülmek, belli bir yere yerleştirilmek.

ç.-mez (28a/2)

ç.-miş (11b/5)

[= 2]

çekirdeg: *bk.* çekirdek.

ç. + i (17b/11), (49a/15), (49b/19)

ç. + in (32a/9), (49a/14)

ç. + ine (46b/9)

[= 6]

çekirdek: Etli meyvelerin içinde bulunan sert bir kabukla kaplı tohum.

ç. (13a/18), (15a/11)

[= 2]

çel-: Çarpmak, vurmak.

ç.-mez (23b/19)

ç.-se (23b/18)

[= 2]

çend: <Far. Birkaç.

ç. (38b/17)

[= 1]

çene: <Far. (çāne) Canlılarda altlı üstlü dişleri taşıyan ve ağzın kapanıp açılmasını sağlayan iki parçaya verilen ad.

ç. + si (33a/16)

[= 1]

çengel: <Far. (çengāl) Bir yere takılarak çekilmesi amacıyla kullanılan eğri ve ucu sivri demir.

ç. (16b/15), (38a/16)

ç. + édüb (38b/2)

[= 3]

çerez: <Far. (çaras.) Asıl yemekten sayılmayan, peynir, zeytin vb. yiyecekler.

ç. (44b/8)

[= 1]

çeri: Asker.

ç. (8a/9)

ç. + olub (5a/17)

ç. + sinde (7a/8)

[= 3]

çerime: Atın gövdesi altında oluşan, hastalık.

ç. (24b/11)

[= 1]

çerken: (Cerk) Hayvanları bağlama için yapılmış ip.

ç. (44a/16)

[= 1]

çeşm: <Far. Göz.

ç. + den (2a/9)

[= 1]

çeşme: <Far. Genellikle yol kenarlarında herkesin yararlanması için yapılan, borularla gelen suyun bir oluktan veya musluktan aktığı, yalaklı su hazinesi veya yapısı, pınar.

ç. (7b/12)

[= 1]

çevir-: Döndürerek hareket ettirmek.

ç.-esin (39b/15), (42a/5)

ç.-irsin (38b/17)

ç.-üb (38b/3), (38b/4), (39a/17), (39b/1), (39b/5), (39b/16)

[= 9]

çevre: Bir şeyin yakını, dolayı, etraf, periferi.

ç. (22b/8)

[= 1]

çevür-: bk. çevir-.

ç.-eler (22a/19)

[= 1]

çeyne-: Dişler arasında öğütmek.

ç.-meye (10a/15)

ç.-r (29b/16), (30b/6)

ç.-ye (9b/8)

[= 4]

çibân: İrin birikimi, kızartı.

ç. (26b/12), (35a/5)

ç. + ı (14a/1)

[= 3]

çıblak: Üstünde bulunması gereken giysi, örtü vb. bulunmayan, üryan, nü, cıbil, cııldak.

ç. (34a/16)

[= 1]

çık-: 1. Peyda olmak, meydana gelmek. 2. Olmak, bulunmak, var olmak. 3. Olduğu anlaşılmak, ortaya çıkmak, belirtmek. 4. Bulunduğu yerden dışarıya varmak, içeriden dışarıya doğru gitmek. 5. Yaşayıp geçirmiş olmak. 6. Yerinden oynamak veya kendine mahsus yerden ayrılmak. 7. Dışarı fışkırmak, akmak. 8. Elde edilmek, sağlanmak, üretilmek. 9. Yukarı doğru gitmek, yüksekteki bir yere erişmek.

ç.-a (16b/10), (23a/17), (38b/4), (39a/19),

(41b/19), (49a/5)

ç.-acak (25b/14), (28b/18)

ç.-an (22a/2), (22a/12), (27a/4), (35a/4)
ç.-ar (10b/10), (11b/9), (11b/10), (11b/11),
(13b/18), (13b/18), (21b/8), (21b/9), (22a/16), (23a/18),
(25b/18), (26a/19), (30a/14), (35a/18), (44a/9)
ç.-arken (11b/16)
ç.-arsa (27a/9)
ç.-dı (7b/19)
ç.-dığ (43b/19)
ç.-dılar (7b/9)
ç.-dum (2b/2)
ç.-ınca (21b/18), (26b/17)
ç.-mı (15a/16), (17b/11), (32a/12), (49b/19)
ç.-sa (25b/2), (25b/13), (26a/11), (27a/3),
(43b/18)
ç.-ub (22b/7), (38a/2), (38a/11), (38b/19),
(39b/5), (44b/3), (45b/8), (46b/1)
[= 52]
çıkār-: 1. (Bulunduğu yerden) Dışarı çıkmasını
sağlamak. 2. Bir şeyi çekerek yerinden ayırmak,
çekmek, çekip almak. 3. Ulaştırmak, eriştirmek. 4.
Dışarı fışkırtmak, akmasını sağlamak.
ç.-a (16b/15), (18b/6), (35b/5)
ç.-alar (14a/1), (14b/7), (14b/8), (18b/8),
(18b/9), (19a/11), (22a/17), (25a/6), (26a/16), (26b/2),
(26b/16), (28b/16), (29b/16), (30a/15)
ç.-asın (15a/8), (49a/14)
ç.-asın (35b/17)
ç.-mayalar (28a/18), (29b/14), (32a/2)
ç.-ub (30b/5), (32a/9), (35b/14), (44a/16),
(44b/18), (45a/15), (45b/17), (49b/7), (49b/14)

ç.-ur (16b/12), (22b/4), (22b/5), (22b/8),
(29b/10)
[= 37]
çıkārıl-: Çıkarmak işine konu olan.
ç.-mazsa (25b/6)
[= 1]
çıkārucı: Dışarıya doğru çıkıntı teşkil ettirici.
ç. (11b/5)
[= 1]
çıra: <Far. (çerāg) Çam vb. reçineli ağaçların yağlı ve
çabuk yanmaya elverişli bölümü.
ç. (33b/1)
[= 1]
çīnī: <Ar. Çine ait.
ç. (34b/10)
[= 1]
çiçeg(k): Bir bitkinin, üreme organlarını taşıyan çoğu
güzel kokulu, renkli bölümü. ç. + inū (16a/9), (49b/14)
[= 2]
çigid: Çekirdek.
ç. + ine (46b/5)
[= 1]
çil: Hayvanlarda kır ve beyaz leke.
ç. + at (11a/6)
[= 1]
çiriş: <Ar. Çiriş otunun kökünden yapılan yapıştırıcı.
ç. (27a/15)
[= 1]
çirk: <Far. Pas, kir, pislik, murdarlık.
ç. + i (24a/6), (27a/7)

[= 2]

çirkîn: <Far. Güzel karşıtı.

ç. + sîretlü (9b/1)

[= 1]

çiz-: Çizgi çekmek.

ç. -eler (25a/6), (28a/5), (35a/5)

[= 3]

çoğ: *bk.* çok.

ç. + ı (21b/19), (24a/9)

[= 2]

çok: Az karşıtı.

ç. (9b/12), (9b/15), (10b/11), (12a/2),
(12b/13), (13a/15), (14a/2), (14a/3), (14b/9), (17b/6),
(19b/16), (21a/16), (25b/2), (25b/8), (26a/18), (27a/9),
(27b/3), (28a/14), (28b/8), (29b/5), (30a/2), (30b/8),
(31a/2), (33b/3), (36a/8), (44a/12), (47a/18), (48b/18)

ç. + çok (14b/9)

ç. + dan (35b/18)

ç. + dur (30b/10)

[= 31]

çomak: Değnek.

ç. (15b/4)

[= 1]

çök-: Bulunduğı düzeyden aşağı inmek, çukurlaşmak.

ç. -e (35b/7)

ç. -er (41b/3)

[= 2]

çöken: Çöken, çökelti.

ç. + i (15b/14)

[= 1]

çölmeg: *bk.* çölmek.

ç. + e (31b/9), (32a/11)

[= 2]

çölmek: Çömlük.

ç. (20a/2)

ç. + de (48b/11)

ç. + deki (31b/12)

[= 3]

çörek: *bk.* çörek otı.

ç. + otı (12a/15), (28a/11), (31b/6), (31b/8)

ç. + otunun (6b/9)

[= 5]

çörek otı: Dügün çiçeğigillerden, otsu bir bitki.

ç. (12a/15), (28a/11), (31b/6), (31b/8)

ç. + nuñ (6b/9)

[= 5]

çöz-: Bağlı, düğümlü bir şeyi açmak.

ç. -esin (35a/9)

ç. -üb (39a/9)

[= 2]

çukur: 1. Oyulmuş yer. 2. Vücutta pek derin olmayan girintili yer.

ç. (11b/16), (12a/3), (14b/11)

ç. + edeler (28b/16)

ç. + gözlü (11b/3)

[= 5]

çul: <Ar. (çül) Hayvanların üstüne örtülen örtü.

ç. + ı (34a/16)

ç. + ıla (14b/9)

[= 2]

çulla-: <Ar. + T. Hayvanın üstüne çul örtmek.

ç.-yalar (18b/4), (30a/2)

[= 2]

çulsuz: <Ar. + T. Hayvanın üstüne çul örtmeksizin.

ç. (28b/5)

[= 1]

çuvaldız: <Far. (cuvāl-dūz) Büyük dikiş iğnesi.

ç. (35a/8)

ç. + ıj (16b/9)

ç. + ıgnesi (32b/10)

[= 3]

çükündür: <Far. (çukundur-çoğundur) Pancar.

ç. + yaprağı (28b/1), (28b/11)

[= 2]

çün: Çünkü.

ç. (7b/4), (8a/1), (46a/14)

[= 3]

çünki: <Far. Şundan dolayı, şu sebeple, zira.

ç. (7a/10), (8a/7)

[= 2]

-D-

dağ: <Far. (dāğ) Kızgın bir demirle vurulan damga, nişan.

d. (18a/4)

[= 1]

dağ: “Fazla olarak, daha, üstelik, bile, de” anlamlarına gelen kuvvetlendirme sözü.

d. (2a/3), (2a/18), (2b/15), (2b/4), (3a/4), (3b/3), (3b/6), (3b/8), (4a/9), (4a/14), (4a/18), (4b/7), (4b/8), (4b/14), (4b/15), (4b/15), (4b/17), (5a/6), (5a/10),

(5a/11), (5b/1), (6a/2), (6a/12), (6b/4), (7a/5), (7b/8), (8a/2), (8a/3), (8a/13), (8a/19), (8b/3), (9a/19), (9b/5), (9b/12), (9b/15), (9b/17), (9b/17), (10b/7), (10b/10), (10b/16), (10b/17), (11a/11), (11a/15), (11a/19), (11b/1), (11b/10), (11b/11), (11b/14), (12a/1), (12a/14), (12a/15), (12a/19), (12b/2), (12b/4), (12b/11), (12b/14), (13a/2), (13b/17), (14a/1), (14b/14), (14b/14), (15a/9), (15a/12), (15b/19), (16a/10), (16a/12), (16a/14), (16a/14), (16a/17), (16b/9), (16b/17), (17b/9), (18b/6), (18b/7), (19a/4), (19a/18), (19b/8), (21a/10), (21b/9), (21b/10), (21b/16), (21b/18), (22a/18), (22a/19), (22b/1), (22b/4), (22b/5), (23a/4), (23b/4), (23b/12), (23b/14), (24a/10), (24a/11), (24a/19), (24b/7), (26b/8), (26b/10), (26b/12), (27b/5), (28a/2), (28b/14), (29a/15), (29a/17), (29b/4), (29b/13), (29b/13), (30a/5), (30a/8), (30a/10), (31a/7), (31a/9), (31b/2), (31b/3), (32a/15), (32a/15), (32a/16), (34a/14), (34b/12), (35a/5), (35b/4), (35b/5), (35b/14), (35b/17), (36a/10), (36a/10), (36a/11), (36a/19), (36b/15), (37a/1), (37a/5), (37a/6), (37a/8), (37a/12), (37b/4), (37b/13), (37b/19), (38a/17), (38b/10), (38b/13), (38b/19), (39a/18), (39b/1), (39b/9), (39b/13), (39b/14), (40a/17), (40b/5), (40b/6), (40b/7), (40b/8), (40b/9), (40b/10), (40b/11), (40b/12), (40b/13), (40b/15), (40b/19), (41b/7), (41b/11), (41b/17), (41b/19), (42a/1), (42a/12), (42a/16), (42b/4), (43a/1), (43a/5), (43a/6), (43a/14), (43b/1), (43b/4), (43b/16), (43b/16), (44a/1), (44a/2), (44a/7), (44a/10), (44a/13), (44a/18), (44b/2), (44b/7), (44b/14), (44b/16), (44b/18), (45a/2), (45a/7), (45a/7), (45a/15), (45a/17), (45b/11), (45b/11), (46a/5), (46a/9), (46a/10), (46a/13), (46a/15),

(46a/17), (46a/17), (46a/19), (46b/6), (47a/7), (47a/9),
(47b/3), (47b/4), (47b/9), (47b/12), (47b/13), (47b/15),
(47b/19), (48a/12), (48b/7), (48b/8), (48b/13), (48b/14),
(48b/15), (49a/2), (49a/3), (49a/5), (49a/18), (49b/1),
(49b/2), (49b/11), (50a/14)

[= 223]

dā'im: <Ar. Devamlı, sürekli.

d. (24a/9)

[= 1]

dā'imā: <Ar. Her vakit, sürekli olarak.

d. (36b/6)

[= 1]

daḳīqa: İnce.

d. (11b/14)

d. + yı (36a/14)

[= 2]

damag(k): Ağzın üst tarafı.

d. + ına (16b/12)

d. + ında (16b/7)

d. + ından (32b/15), (33b/2)

d. + ını (33b/3)

[= 5]

dāne: <Far. 1. Tohum, habbe. 2. Adet, miktar, tane.

d. (6b/9), (16a/17), (16b/18), (19a/7), (19a/13),

(26b/18), (32b/10), (33b/1), (33b/4), (44b/9), (47b/17)

d. + sin (47b/18)

[= 12]

ḍarb: <Ar. Vurma, dövme.

d. (42a/10)

d. + ıḥarbden (5a/17)

d. + i (45b/10)

[= 3]

darçın: <Far. Defnegiller familyasından, ağaççık ya da ağaç.

d. (17b/7)

[= 1]

dār-ı fulful: <Ar. Doğu Hint adalarında iştah arttırıcı, lezzetli bitki.

d. (20a/1)

[= 1]

dārü'l-ḥarb: <Ar. Savaş alanı, harp sahası.

d. + e (29b/8)

[= 1]

da'avāt: <Ar. 1. Davetler, çağırmlar. 2. Dualar.

d. + ı mervîyeden (2a/11)

d. + ı me'sûre (1b/7)

d. + ı müstecāba (1b/9)

[= 3]

dāvud: <İbr. Özel isim.

d. + oğlu (7a/19)

[= 1]

de: “De” bağlacı.

d. (31b/6), (31b/14)

[= 2]

dē-: Söylemek, duygu ve düşüncelerini sözle anlatmak.

d.-di (2b/10), (3b/7), (7a/7), (7a/14), (7a/16),

(7a/17), (7b/4), (7b/7), (7b/10), (7b/11), (7b/13),

(7b/14), (7b/16), (8a/3), (8a/12), (8a/17), (8a/18),

(48a/7), (48a/8), (48a/18), (48a/19)

d.-digi (6a/9)

d.-digüm (40b/3)

d.-digümüz (8b/6), (10a/19)

d.-dikleri (13a/15)

d.-dügüm (42a/11)

d.-dügünden (48b/19)

d.-düm (2b/12), (2b/4)

d.-mek (5a/1), (5b/17), (38a/16)

d.-mekdür (4a/5), (4a/12), (4a/14), (4b/13), (5b/19), (6a/8), (6a/10)

d.-mezler (34b/15)

d.-miş (48a/11)

d.-mişdür (2a/4), (3b/3), (4a/10), (4a/16), (4b/1), (4b/10), (4b/20), (5a/4), (5a/6), (5a/7), (5a/13), (5a/14), (5b/4), (5b/16), (6a/1), (6a/2), (6a/4), (6a/5), (16b/1)

d.-mişler (23a/12), (29b/12), (48a/17), (48b/18)

d.-mişlerdür (29b/4), (40b/18)

d.-r (48a/13)

d.-rler (4b/6), (5a/4), (6b/4), (6b/7), (7a/19), (7b/6), (7b/12), (9a/17), (11b/10), (11b/11), (11b/11), (12a/6), (12a/6), (12b/5), (12b/6), (12b/11), (12b/11), (12b/11), (12b/12), (13a/15), (13b/17), (15b/5), (15b/13), (16a/12), (16b/18), (17b/18), (18b/18), (18b/18), (19a/5), (19a/7), (19b/19), (20a/15), (21b/16), (22a/15), (22b/3), (22b/5), (23a/6), (23a/7), (24b/1), (24b/11), (24b/13), (25a/14), (25b/6), (25b/7), (29a/10), (29a/10), (30a/8), (33b/17), (35b/10), (37b/17), (38a/6), (38a/15), (38b/8), (39a/8), (39a/16), (39b/8), (41b/5), (44b/14), (49a/7), (49b/11), (50a/4), (50a/5)

d.-rlerdi (39a/5)

d.-rsen (20b/14)

d.-ye (2a/15), (47a/10)

d.-yesin (2b/18), (36b/8)

d.-yince (44b/19)

d.-yü (1b/13), (2a/10), (3a/15), (5a/14), (7b/15), (8b/1), (12a/3), (16a/3), (44a/9), (44a/11), (48a/18), (48b/1), (48b/3), (48b/19)

d.-yüb (36b/9), (37a/11), (44b/6), (47a/1), (48a/5)

[= 156]

debelen-: Çırpınmak.

d.-ür (30b/9)

[= 1]

def: < Ar. Savma, savuşturma, kovma.

d. (12b/10), (24b/2)

d. + eder (31a/14)

d. + i (42b/19), (47a/14)

d. + iyicün (2a/1)

d. + ola (25b/17), (26a/14), (28b/2), (31a/1), (31a/11), (31a/11), (35b/18), (35b/19)

d. + -i mazarrat-ı 'ayn (2a/6)

[= 15]

defa: < Ar. Kez, kere, sefer, yol

d. (34a/6), (35a/14)

d. + edüb (35b/5)

[= 3]

defât: < Ar. Defalarca.

d. + le (38a/9)

[= 1]

defne: <R. İki çeneklilerden, yeşil, sert, hoş kokulu ağaççık veya ağaç.

d. (13a/3)

d. + yaprağı (12a/19), (16a/18)

d. + yaprağın (28b/14), (48b/6)

[= 5]

defne yağı: <R. + T. Defne yağı.

d. + ı (16b/2)

[= 1]

deg-: Dokunmak.

d.-en (49b/13)

d.-meye (6b/11)

d.-se (49b/13)

[= 3]

degin: Bir işin bittiği yeri ve zamanı gösterir.

d. (14a/13), (14b/12), (15b/11), (17b/5),
(17b/14), (19a/12), (22a/11), (23a/5), (26a/13), (28a/13),
(30a/4), (32a/18), (32a/19), (32b/14), (44b/16), (47b/7),
(47b/13), (48b/16)

[= 18]

degin: *bk.* degin.

d. (11b/18)

[= 1]

degir-: Değdirmek.

d.-meyeler (27a/5)

[= 1]

degirmi: Yuvarlak.

d. (4a/8), (6a/16), (11b/15)

[= 3]

değişdir-: Başka bir biçime sokmak, değişikliğe uğratmak.

d.-mek (33b/12), (33b/16)

[= 2]

değişdür-: *bk.* değişdir-.

d.-se (35b/10)

[= 1]

degme: Sıradan, herhangi bir.

d. (17b/3), (27a/12), (30b/10)

[= 3]

degül: İsim cümlelerini olumsuz yapmak için kullanılan bir söz.

d. (5a/3), (30a/2)

d. + dür (5b/15), (6b/5)

[= 4]

dek: Kadar, değin.

d. (2b/5), (12a/17), (13a/12), (14a/11), (19a/2),
(19a/6), (22a/5), (32b/13), (33a/10), (33b/18)

[= 10]

del-: Üstünde delik açmak.

d.-e (16b/10)

d.-eler (14b/5), (17a/7), (21a/11), (24a/11),
(24b/12), (24b/17)

d.-esin (35a/8)

d.-esin (35a/10)

d.-mek (32b/10)

[= 10]

delâlet: <Ar. Kılavuzluk, gösterme, alamet olma.

d. + eden (3b/14)

d. + edenlerdendir (6a/2)

d. +  der (3b/13), (4b/19)

[= 4]

deli: Akli dengesini yitirmiş olan.

d. + olur (11a/1)

[= 1]

del l: < Ar.  nsanı aradığı ger eğe ulaştırabilecek iz,
emare.

d. (5a/5)

d. + i  tl  (5a/5)

d. + i del l (5a/5)

d. + i nec tdur (4a/10)

d. + leri (2a/1)

[= 5]

delig: *bk.* delik.

d. + i (23b/2)

d. + inden (12b/2)

[= 2]

delik: Bir cisimdeki oyuk, a ıklık.

d. + lerinden (12a/8)

[= 1]

delin-:  st nde delik a mak.

d.-mez (27a/12)

[= 1]

del c k: Ufak delik.

d. (30a/19)

[= 1]

del g: *bk.* delik.

d. + e (21a/13)

d. + i (14a/16)

d. + ine (26b/15)

[= 3]

dem: < Far. Zaman,  ağ.

d. (34b/16), (36b/7)

[= 2]

demir: Demir.

d. (44b/8)

d. + e (34b/7)

[= 2]

demreg : Temriye rahasızlığı.

d. (13b/17)

[= 1]

demren: Ok, mızrak vb. şeylerin ucundaki sivri demir.

d. (26a/16), (43b/19)

d. + i (26a/18)

d. + ine (44a/16)

d. + olsa (26a/15)

d. +    (26a/15)

d. + yarası (26b/1)

[= 7]

dem r: *bk.* demir.

d. (14a/16), (25a/12), (25b/3), (27a/14),

(33b/1), (33b/18), (45a/11)

d. + diken (19b/17)

d. + i (14a/17)

d. +    (33b/18)

[= 10]

dem r boz: At donu.

d. + at (10b/10)

[= 1]

demür diken: Yabani kimyongiller familyasından, rengi sarı olan bitki. Tribulus terrestris.

d. (19b/17)

[= 1]

deng: Ağırlık ölçüsü.

d. (21b/11), (31a/1)

[= 2]

deniz: Derya, tuzlu su kütlesi.

d. + de (8b/11)

d. + köpüğü (15a/12), (15a/19)

d. + köpüğü (16b/4)

[= 4]

deniz köpüğü: Lüle taşı.

d. (15a/12), (15a/19)

d. + ı (16b/4)

[= 3]

denli: Kadar.

d. (15b/19), (25a/3), (27a/16), (36a/16),
(41b/12)

[= 5]

dep-: Hayvanın çifte atması.

d.-meyeler (29b/19)

d.-üb (41b/7), (47a/2)

[= 3]

depen: Hayvanın çok tepmesi.

d. (11a/1)

[= 1]

depelen-: Çırpınmak.

d.-ür (20b/12)

[= 1]

depme: Hayvanın çifte atması.

d. (46a/10), (46a/14)

[= 2]

depred-: bk. depret-.

d.-emez (20a/17)

[= 1]

depren-: Kımıldamak, harekete gelmek.

d.-mese (13b/5)

d.-meye (10a/2), (27a/17)

d.-ürse (13b/3)

[= 4]

depret-: Kımıldatmak.

d.-meyeler (24a/8)

[= 1]

derece: <Ar. Aşama, basamak, mertebe.

d. + de (36a/17)

d. + ye (36a/14)

[= 2]

der-hâl: <Far. + Ar. Çabucak.

d. (7a/6), (9b/17), (17a/1), (19b/10), (30b/9)

[= 5]

deri: Deri.

d. (30a/3)

d. + si (28a/8), (33b/9)

d. + siğ (31b/14)

d. + yi (14b/7)

[= 5]

deril-: bk. terle-.

d.-eye (22b/17)

d.-eyederileye (22b/17)

[= 2]

derin: Sığ karşıtı.

d. (21b/5), (26a/18)

[= 2]

derin: *bk.* derin.

d. (32b/13)

[= 1]

derle-: *bk.* terle-.

d.-mişle (14b/2), (17b/17), (21a/3), (29a/4)

d.-ye (18b/15), (28b/19)

[= 6]

dermān: <Far. 1. Güç, takat, mecal. 2. İlaç.

d. + bulasın (7b/7)

d. + édüb (7b/13)

d. + èyle (7b/11)

[= 3]

dert: Sıkıntı.

d. + leriñ (17a/19)

[= 1]

derücig(k): Gözün etrafındaki ince deri.

d. + i (14b/5)

[= 1]

deryā: <Far. Deniz.

d. + yengecinden (50a/6)

[= 1]

dest-māl: <Far. Elbezi.

d. + i (35a/16)

[= 1]

deş-: Oymak, içini açmak, delmek, yara açmak.

d.-eler (20b/6)

[= 1]

deşil-: Deşme işi yapılmak.

d.-e (33a/17)

d.-ür (21b/19), (22b/5), (26b/12)

[= 4]

devā: <Ar. İlaç, çare.

d. (48b/3), (48b/4), (48b/18), (48b/19)

d. + sın (48b/18)

d. + sından (47b/5)

[= 6]

deve: Deve.

d. (33a/6)

d. + dişlü (9b/8), (12a/1)

d. + örgücünün (49b/15)

d. + südinden (50a/10)

d. + tabanlı (10a/6)

[= 6]

deve kuşu: Deve kuşu.

d. (4b/8), (4b/14)

[= 2]

devīr: *bk.* devr.

d. (6b/3)

[= 1]

devr: <Ar. Bir şeyin kendi ekseni etrafında yaptığı dolanma hareketi.

d. (44a/7)

d. + ètdiresin (39b/11)

d. + èyle (44a/7)

d. + i kāmīl (39a/11), (39a/19), (39b/17)

[= 6]

devrān: < Ar. Zaman, çağ

d. + da (36b/10)

[= 1]

dık: *bk. dik.*

d. + ırmağ (4a/8)

[= 1]

dık nefes: *bk. dık nefes.*

d. + e (31a/7), (32a/8)

[= 2]

dık nefes: < Ar. Güçlülükle nefes alan, nefes alma
güçlüğü olan.

d. + olan (32a/13)

d. + olsa (35a/13)

[= 2]

dırnağ: *bk. ırnağ.*

d. + ı (11a/18)

[= 1]

dırnağ: *bk. ırnağ.*

d. (43b/19)

[= 1]

dīn: < Ar. Tanrı'ya, doğüstü güçlere, çeşitli kutsal
varlıklara inanmayı ve tapınmayı sistemleştiren
toplumsal bir kurum, diyanet.

d. + i (36b/6)

d. + üğ (44b/4)

[= 2]

dīv: < Far. Dev.

d. + ü perī (7b/1)

[= 1]

dīvān: < Ar. Divan edebiyatı şairlerinin şiirlerini
topladıkları eser.

d. (5b/3)

[= 1]

dīvār: < Far. Duvar.

d. + a (12a/9), (26a/7), (27b/3)

[= 3]

dīb: Dip.

d. + i (4a/9), (4a/14), (4a/17), (4b/4), (11b/14),

(13b/14), (19a/4), (24a/19)

d. + iğ (4b/18), (38a/11), (38b/19), (41a/15)

d. + inde (22b/5), (26a/6), (35a/17)

d. + inden (13a/17), (13b/4), (15b/17),

(19a/17), (25a/16), (33a/16), (40a/15), (41a/12),

(41b/12), (43a/4), (43a/7)

d. + ine (35b/7)

d. + ini (22a/17), (40b/3), (41a/8)

d. + iyile (38b/2)

[= 31]

difl: < Ar. Zehirli ot.

d. (24b/1)

[= 1]

diger: < Far. Öteki.

d. (49a/19), (49b/1), (49b/2)

[= 3]

dik: Eğikliğin karşıtı.

d. (16a/5), (29b/19)

d. + dik (16a/5)

d. + olur (30a/13)

[= 4]

dik-: (Bir şeyi) İğne iplikle yıpranmış, yırtılmış parçaları
tutturmak.

d.-e (10a/14)

d.-eler (27a/6), (30a/16), (30a/19)

d.-er (18b/1)

d.-esin (40b/3)

[= 6]

diken: Diken.

d. (19b/17), (49a/18)

d. + i (20a/18), (47b/1), (47b/3)

[= 5]

dikle-: Dik hâle getirmek.

d.-yüb (40b/16)

[= 1]

diklik: Dik olma durumu.

d. + de (4b/8)

[= 1]

dil: 1. Düşünce, duygu ve isteklerin, bir toplumda ses ve anlam yönünden ortak olan öğeler ve kurallardan faydalanılarak başkalarına aktarılmasını sağlayan, çok yönlü, çok gelişmiş sistem. 2. Organ.

d. + i (17a/2), (27b/19)

d. + in (30b/15)

d. + inç (16b/12), (17a/3), (30b/5)

d. + ince (8b/2), (8b/4), (50a/4)

d. + ine (17a/6)

d. + ini (17a/7)

[= 11]

dilâver: < Far. Yiğit, delikanlı.

d. (36b/10)

d. + e (36a/12), (46b/13)

[= 3]

dile-: Bir şeyin yapılmasını istemek; rica etmek.

d.-di (7a/5)

d.-düm (8b/3)

d.-rsen (30a/12), (32b/7)

d.-rseñ (30b/3)

[= 5]

dilîr: < Far. Cesur, yiğitlik.

d. (36b/10)

[= 1]

dilkü: Tilki.

d. + budlu (6a/17)

d. + de (14a/2)

d. + n (27b/18)

d. + yavrusı (4b/15), (4b/17)

[= 5]

dilsüz: Ses çıkarmayan, sessiz olan (kimse).

d. + dür (11a/11)

[= 1]

dingle-: İşitmek için kulak vermek.

d.-yen (50b/10)

[= 1]

direk: Direk.

d. + leri (36b/14)

[= 1]

dirhem: < Ar. Ağırlık ölçüsü.

d. (12a/13), (12a/13), (12a/14), (12a/16),

(12a/16), (12a/16), (12a/17), (12b/10), (12b/19), (13a/5),

(13a/5), (13a/6), (13a/6), (13a/10), (13a/11), (13b/6),

(13b/6), (13b/12), (13b/12), (13b/12), (13b/13),
(13b/13), (13b/13), (14a/9), (14a/9), (14a/9), (14a/10),
(14a/10), (14a/10), (14a/12), (14b/4), (15a/6), (15a/7),
(15a/7), (15a/10), (15a/10), (15a/13), (15a/14), (15a/15),
(15a/17), (15a/17), (15b/1), (15b/18), (16a/7), (16a/8),
(16a/8), (16a/8), (16a/16), (16a/16), (17a/5), (18b/12),
(18b/13), (18b/13), (18b/13), (18b/13), (18b/14),
(19a/1), (19a/1), (19a/13), (19b/18), (20a/1), (20a/2),
(20a/2), (20a/8), (20a/8), (20a/9), (22a/3), (22a/3),
(22a/9), (22a/9), (22a/9), (22b/9), (22b/9), (22b/10),
(22b/13), (22b/13), (22b/13), (25a/19), (25b/1),
(26b/14), (27b/9), (27b/10), (27b/10), (27b/10),
(27b/10), (27b/11), (27b/15), (28a/15), (28a/15),
(28a/15), (28a/16), (28a/16), (28b/9), (28b/9), (28b/9),
(28b/10), (28b/10), (30b/14), (30b/15), (31a/3), (31b/6),
(31b/8), (31b/8), (31b/13), (31b/14), (33b/5), (34b/10),
(47a/19), (47a/19), (47b/6), (47b/6), (47b/11), (47b/11),
(47b/13), (47b/14), (47b/15), (47b/16), (49a/6), (49a/7),
(49a/9), (49a/10)

d. + dür (46b/5)

[= 122]

diri: Canlı, yaşamakta olan, sağ.

d. + tavuğı (28a/9)

d. + tavuğı (33a/8)

[= 2]

dirseg: *bk.* dirsek.

d. + ine (39b/12)

[= 1]

dirsek: Kolun bükülüp doğrulmasına sağlayan kısım.

d. (39b/15)

d. + le (38b/14)

[= 2]

diş: Ağızdaki ısırıp koparmaya yarayan beyaz organlar.

d. (11b/12), (11b/12), (11b/13), (35b/2)

d. + diş (35b/2)

d. + i (11b/9), (11b/9), (17a/10)

d. + iğ (2a/6), (31a/14)

d. + inden (48b/2)

d. + ine (17a/11)

d. + ini (12a/2)

d. + inüğü (11b/13), (11b/14)

d. + ler (11b/12)

d. + leri (6a/12), (11b/9), (33b/3)

d. + lerin (11b/8), (27b/9)

d. + lerine (17a/17)

[= 22]

dişi: Erkek karşıtı.

d. (22b/7)

d. + dür (22b/6)

[= 2]

dişli: Herhangi bir şekilde dişe sahip olan.

d. (9b/8)

[= 1]

dişlü: *bk.* dişli.

d. (9b/8), (12a/1)

[= 2]

ditre-: Vücudun veya sadece bir uzvun küçük ve hızlı sarsılması.

d.-düğü (18b/10)

d.-r (16a/6), (27b/8), (28b/6)

[= 4]

diyār: < Ar. Ülke.

d. + ı'arabda (6a/10)

[= 1]

diz: Bacağın bükülüp doğrulmasını sağlayan kısım.

d. + i (11a/14)

d. + iñ (45a/6)

d. + inden (43a/10)

d. + ine (23a/4)

d. + ini (33a/6)

d. + leriñ (40a/19)

d. + lerini (37a/2)

d. + lerüñ (37a/4)

d. + üñ (20b/15)

[= 9]

dizgin: Hayvanın kontrol edilmesi için kullanılan kayış.

d. (21a/7)

d. + i (30a/2), (43b/13)

d. + iñ (37a/8), (40a/9), (40a/18), (41b/6),
(41b/13)

d. + iñi (36b/17)

d. + ini (40b/17), (41b/12), (45a/14)

d. + iyile (41b/7)

d. + üñ (36b/16), (43b/16)

[= 15]

doğan: Doğan.

d. + boğın (15a/15)

[= 1]

doğın-: Dokunmak.

d.-ub (18a/7)

[= 1]

dol-: 1. Dolu duruma gelmek, boş olmaktan çıkmak. 2.

(Göz için) Yaşla dolmak, dolu dolu olmak. 3. (Yara,

bere, hastalık vb. için) İrin toplamak, cerahat birikmek.

d.-ar (23b/3)

[= 1]

dola-: Herhangi bir şeyin çevresini sarması.

d.-yalar (26a/4)

[= 1]

dolāb: < Ar. Döndürme işlemi.

d. (38b/3), (38b/14), (39a/12), (39b/4), (42a/5)

d. + lar (39b/18)

[= 6]

dolaş-: Saç, iplik vb. şeyler birbirine karışarak güç
çözülür duruma gelmek.

d.-ub (41a/6)

[= 1]

dolaşdır-: Dolaşma işini yaptırmak.

d.-asın (39a/19), (39b/1)

[= 2]

dolaşık: Karışık, çapraşık.

d. (9b/19)

[= 1]

doldır-: Doldurmak.

d.-alar (25a/5)

[= 1]

dopuğ: bk. topuğ.

d. + a (38b/2)

[= 1]

dorağ: bk. turağ oti.

d. + otuñ (17a/4)

[= 1]

dost: <Far. (düst) Yakın arkadaş, dost.

d. + larıma (48a/4), (48a/6)

[= 2]

doy-: Kanmak, daha fazlasını alamayacak kadar almış olmak.

d.-ar (29b/7)

d.-maz (29a/18)

[= 2]

dög-: Bir şeyi ezmek, ufalamak, dövmek.

d.-dükden (32a/10)

d.-eler (12b/8), (13a/9), (13a/11), (13b/6), (13b/10), (14a/18), (14b/19), (15a/10), (15a/13), (15b/2), (15b/5), (16b/1), (17a/15), (18a/8), (18a/12), (18b/7), (18b/14), (19b/1), (19b/8), (20a/1), (20a/8), (21a/8), (21a/12), (22a/3), (22a/6), (22b/10), (22b/18), (23b/15), (24a/8), (24a/18), (24b/1), (24b/5), (24b/8), (24b/16), (25a/10), (25a/11), (25b/15), (26a/3), (26b/8), (26b/9), (27a/15), (28a/11), (30b/4), (30b/17), (30b/19), (31a/4), (31b/3), (34b/19)

d.-esin (12a/11), (12a/13), (15a/5), (23b/10)

d.-esin (15a/8), (15a/17), (23b/12)

d.-üb (32a/9), (32a/17), (33a/15), (33b/6), (33b/7), (35a/13), (37a/10), (47b/14), (48b/4), (48b/7), (48b/10), (49a/8), (49a/10), (49a/16), (49b/11), (49b/16), (49b/19), (50a/13)

d.-ülmiş (31b/7), (31b/8)

[= 76]

dögül-: Bir şeyi ezmek, ufalamak, dövme işine konu olması.

d.-miş (16a/4), (17b/11), (18a/2)

[= 3]

dök-: (Sıvı veya tane hâlindeki şeyleri) Bulundukları yerden başka bir kaba boşaltmak.

d.-e (15a/7), (20b/17)

d.-eler (12b/10), (14a/8), (17b/13), (18b/4), (18b/9), (19a/3), (19a/6), (19a/9), (19a/14), (19b/9), (19b/18), (20a/9), (20a/12), (20b/2), (21a/6), (22b/12), (27b/16), (28a/7), (28a/17), (28b/11), (29a/13)

d.-er (12b/15), (21a/14), (23a/5), (33a/13)

d.-esin (47b/16)

d.-esin (35b/12)

d.-üb (33a/16), (34b/4)

[= 31]

dökül-: bk. dökül-.

d.-e (20b/9), (27a/7)

d.-ür (26a/1), (26b/6), (26b/6)

[= 5]

dökül-: Tüyün kılın düşmesi, dökülmesi.

d.-ene (32a/18)

d.-se (20a/15), (24b/4), (32a/17)

[= 4]

dökünük: Döküntü olma durumu.

d. (26a/7)

[= 1]

dölek: Ağırbaşlı, uyanık, temkinli.

d. + olur (10b/12)

[= 1]

dön-: 1.Dönmek. 2. Değişmek.

d.-digi (45b/19)

d.-e (14a/3), (32a/12), (39a/11)

d.-ecek (44a/10)

d.-er (32a/10)

d.-mez (17b/19)

d.-üb (38b/1), (39b/1), (41a/15), (42a/9),
(44a/11), (45a/19)

[= 13]

döndir-: *bk.* döndür-.

d.-ecek (42b/12)

d.-esin (38a/9), (38b/10), (38b/14), (38b/15),
(39b/2), (39b/3), (39b/10), (42a/13), (42b/1)

d.-esin (38a/17)

d.-icek (43a/11), (43a/14)

d.-mek (38b/17)

d.-üb (38a/8), (38a/18), (38b/9), (39a/12),
(39a/18), (39a/19), (39b/4), (39b/14), (39b/18),
(39b/19), (40a/4)

d.-ürken (38b/15)

d.-ürsen (38a/8)

[= 27]

döndür-: Dönmesini sağlamak.

d. (42a/17), (42b/4), (43a/1), (43b/2), (43b/17)

d.-esin (35a/9), (41a/16), (43b/14)

d.-ir (4a/2)

d.-mek (41a/18), (43b/1)

d.-üb (39b/6), (39b/17), (41a/8), (41a/14),
(42a/1), (42b/4), (42b/16), (42b/19), (43b/16), (45b/5)

[= 21]

dörd: *bk.* dört.

d. + inde (11b/13)

d. + ini (8b/7)

[= 2]

dördülçe: Dört köşeli, kare biçimlice.

d. (25a/15)

[= 1]

dördünci: Dört sayısının sıra sıfatı.

d. (5a/11), (38b/8)

[= 2]

dört: Dört sayısının adı.

d. (6b/19), (8b/6), (8b/13), (18b/14), (22b/13),
(22b/15), (24b/14), (28a/19), (30a/12), (31a/6),
(32b/13), (33a/12), (38a/8), (39a/12), (40b/15), (42a/3),
(42a/4), (42a/4), (47a/11), (47a/12), (50a/3), (50a/3)

[= 22]

dört yüz: Dört yüz sayısının adı.

d. (6b/19)

[= 1]

döş: Kaburga altı.

d. + i (36b/12), (36b/14)

d. + ini (2a/4)

d. + ün (35b/1)

[= 4]

döv-: Bir şeyi ufalamak, ezmek.

d.-üb (47b/7)

[= 1]

du‘ā: < Ar. Allah’a yalvarma.

d. (2a/18), (3b/1), (50b/10)

d. + dan (6b/12), (8a/16), (8b/5)

d. +  der (3b/8)

[= 1]

d. +  d b (3b/10)

durul-: Saf ve kirli olmayan bir h l almak.

d. + sı (2a/19), (3b/8), (3b/12), (32b/4)

d.-a (22b/12)

d. + ya (2b/5), (3b/1)

[= 1]

d. + y   ayr (50b/13)

dur ur-: bk. dur ur-.

d. + y   er fi (2b/13)

d.-mayalar (20b/5)

[= 16]

[= 1]

duda ( ): Dudak.

dut-: 1. Elle kavramak, elde bulundurmak. 2. Ele

d. +   (6a/13), (6b/3)

ge irmek, yakalamak. 3. A r mak, sanc mak, musallat

d. +    (16a/15)

olmak. 4. Herhangi bir durumda bulundurmak. 5.

d. +  nda (13a/14)

Herhangi bir durumda kalmasını sa lamak. 6.

d. +  ndan (6a/13), (16a/10)

Dokunmak, hasta etmek.

[= 6]

d.-a (19b/11)

duda lı: Herhangi bir duda a sahip olma.

d.-alar (13a/9), (13b/9)

d. (9b/8)

d.-as n (20b/19)

[= 1]

d.-ma  (46a/13)

du  l: < Ar. G rme, g ri .

[= 5]

d. (39a/13), (39b/19)

dutam: Tutam.

[= 2]

d. (19a/7)

dur-: 1. Hareketsiz kalmak. 2. (Yiycekler veya nesneler

[= 1]

i in) Bulundu u yerde bir zaman kal p beklemek,

du ul-: Tutma i i yapılmak veya tutma i ine konu olmak.

 zerinden zaman ge mek. 3. Bir yerde olmak. 4. Sona

d.-masa (2b/17)

ermek, kesilmek. 5.  u veya bu durumda bulunmak,

[= 1]

belli bir durumda olmak.

duy-: Duymak, hissetmek.

d.-a (13b/10)

d.-ar (18b/2)

d.-masa (18a/7)

d.-maz (6b/7)

d.-ur (19b/11), (23a/2)

[= 2]

[= 4]

duz: bk. t z.

dur ur-: Durdurmak.

d. (24b/19)

d.-mayalar (30a/2)

[= 1]

düb: İçine krem, ilaç vb. maddeler konulan, bir ucu burğu kapaklı, tulum.

d. (22a/16)

[= 1]

düb düz: Tamamen düz.

d. (11b/16)

[= 1]

dübür: Makat, anüs.

d. + ini (28a/9)

[= 1]

dünyā: <Ar. (dunyā) Üzerinde yaşadığımız toprak ve denizler, yeryüzü.

d. (8b/19)

d. + sarāyına (7a/16)

d. + sını (7a/14)

d. + yı pür (36a/7)

[= 4]

dürlü: Çeşitli, muhtelif.

d. (8b/13), (8b/18), (15a/9), (15a/12), (15a/19), (16a/10), (16a/12), (16a/17), (16b/17), (18b/7), (18b/12), (19a/6), (22a/7), (23b/11), (24a/11), (30a/5), (37b/10)

d. + dür (22b/6)

[= 18]

dürt-: Sürmek.

d.-eler (13a/1), (28b/10)

d.-esiņ (35a/18)

[= 3]

düş-: 1. Yerinden çıkmak, kopmak. 2. Katarakt. 3. Bulunduğu yerden ayrılıp yukarıdan aşağıya doğru

inmek. 4. Dengesini kaybederek yıkılmak, dik durumda iken devrilip yatık duruma gelmek.

d.-di (2b/2)

d.-e (13b/11), (41b/10)

d.-er (13a/16), (13a/17), (13a/19), (17a/1), (23b/4), (25a/9), (28a/1), (30b/9), (41a/16), (42a/14), (42a/17), (43a/5), (43b/14), (46a/18), (47a/15)

d.-erse (44b/5)

d.-mege (29b/10)

d.-mek (32b/11)

d.-meye (37a/5)

d.-mez (29b/9)

d.-mezse (13a/18)

d.-mişdür (39b/9)

d.-se (13b/4), (15a/4), (36a/16), (41a/11), (45a/14)

d.-üb (26b/17), (43b/8)

[= 32]

düşman: <Far. (duşmān) Düşman, hasım.

d. + a (39a/5), (45a/18), (46b/11)

d. + ı (30b/10)

d. + ıñ (38a/4)

d. + lar (16a/3), (30a/8)

d. + larımın (48a/5)

d. + uñ (45a/2), (45a/9)

[= 10]

düşmanlık: Düşmanca duygu veya davranış; hasımlık, husumet.

d. (31a/19)

[= 1]

düşür-: Düşmesine yol açmak.

d.-dir (41a/6)

d.-e (16b/15), (25a/12)

d.-mek (41a/17)

d.-üb (36b/17), (37a/8), (40a/18), (41b/6),

(41b/12)

d.-ür (5b/13)

[= 10]

düz: Pürüzsüz, düz, doğru.

d. (4a/10), (8b/15), (9b/18), (10a/2), (10a/7),

(10a/8), (10b/12), (37a/6)

d. + dür (4a/13)

[= 9]

düz-: 1. Yaratmak, oluşturmak, meydana getirmek. 2.

Bir şeyi, onun için gerekli hususları hazırlayarak

meydana getirmek, bir bütün hâlinde hazırlamak, tertip

etmek.

d.-eler (23b/18), (24a/16)

d.-em (8b/4)

d.-esin (8a/13)

d.-eyim (8a/17)

[= 5]

düzle- Düz duruma getirmek; tesviye etmek.

d.-r (12a/2)

[= 1]

-E-

ebā zer: < Ar. Özel isim.

e. (3b/7)

[= 1]

ebeden: < Ar. Hiçbir vakit, ilelebet.

e. (36b/6)

[= 1]

ebem gümece: Ebegümecegiller familyasından, yaprakları sebze olarak yenen, kendiliğinden yetişen bitki.

e. (29a/10)

[= 1]

ebī hayber: < Ar. Özel isim.

e. (48a/18)

[= 1]

ebī tālib: < Ar. Özel isim.

e. (5b/3)

[= 1]

ebrrar: < Ar. Hayır sahipleri, iyiler; dindarlar, özü sözü doğru olanlar.

e. + da (2a/3)

[= 1]

ebrişüm: < Far. Bükülmüş ipektan iplik.

e. (13a/17), (13b/4), (22a/14), (25a/9), (27a/6),

(30a/15), (30a/18)

[= 7]

ebū ‘ubeyde: < Ar. Özel isim.

e. (3b/4)

[= 1]

ebū cehl karbuзі: Kokusuz ve acı bir meyve.

e. (22b/10)

[= 1]

ebū tālib: < Ar. Özel isim.

e. (5a/13)

[= 1]

ebū ʔālīb bin ʔabdullah: <Ar. Özel isim.

e. (5b/2)

[= 1]

ebū zer: <Ar. Özel isim.

e. (3b/5), (3b/7), (3b/9), (3b/11)

[= 4]

ebyāt: <Ar. İki mısradan meydana gelen manzum

sözler.

e. (5b/17)

[= 1]

ecr-i cezā: <Ar. Bol sevap.

e. (48a/11)

[= 1]

eczā: <Ar. (eczāʔ) İlaç.

e. + alalar (17a/4)

e. + nıñ (31b/13)

e. + ya (49a/10)

e. + yı (49a/16)

[= 4]

éd-: Etmek, yapmak.

e.-e (2a/18), (7a/6), (18a/12), (19b/19),
(25a/12), (26a/4), (31b/17), (34b/7), (36a/14), (36a/17),
(37a/16), (46a/4), (47a/3), (47a/8), (50b/13)

e.-eler (12a/18), (12a/19), (12b/11), (13a/2),
(13a/3), (13a/5), (13a/10), (13a/11), (13a/15), (13b/5),
(13b/8), (13b/12), (14a/8), (14a/11), (14a/12), (14a/18),
(15a/11), (15b/2), (15b/8), (15b/19), (16a/15), (16a/17),
(17b/9), (17b/10), (17b/12), (17b/13), (18a/3), (21b/5),
(21b/11), (23a/7), (23b/2), (23b/19), (25a/19), (25b/2),
(25b/7), (26b/9), (26b/14), (26b/14), (26b/15), (26b/18),

(26b/19), (27a/11), (27b/11), (27b/15), (28a/7),
(28a/10), (28b/2), (28b/2), (28b/13), (28b/14), (28b/16),
(29a/12), (29a/13), (29b/4), (30b/15), (32a/1), (33b/13),
(34b/18), (35a/14), (47a/16), (50b/11)

e.-en (3a/6), (3b/15), (5a/14), (45a/9), (49b/5)

e.-ene (5a/9), (9b/15)

e.-enlerdendür (6a/2)

e.-enlere (48a/10)

e.-er (2b/1), (2b/17), (3a/8), (3a/17), (3b/1),
(3b/3), (3b/4), (3b/8), (3b/13), (3b/14), (4b/19), (5b/13),
(6b/19), (7a/9), (9a/8), (9a/9), (9a/9), (9a/10), (9a/11),
(9a/12), (9a/13), (9a/14), (9a/15), (9a/15), (9a/16),
(10b/3), (11b/8), (12a/5), (17a/19), (18a/17), (19a/4),
(20a/14), (22a/1), (24a/2), (26a/8), (26b/17), (28b/4),
(29a/3), (29a/11), (30b/13), (31a/7), (31a/8), (31a/9),
(31a/12), (31a/14), (32b/6), (34a/7), (34b/8), (36a/7),
(37b/1), (37b/8), (37b/16), (37b/16), (37b/16), (40b/2),
(41a/3), (41a/7), (41a/12), (41b/5), (41b/10), (41b/16),
(42a/3), (42a/11), (42a/18), (42b/2), (42b/5), (42b/9),
(42b/13), (43a/15), (43b/3), (43b/6), (43b/12), (43b/15),
(43b/18), (44a/5), (45b/3), (45b/11), (46b/3), (46b/10),
(46b/12), (46b/13), (49b/3), (50a/17)

e.-erim (3a/2), (3b/12)

e.-erken (45a/13), (45a/18), (45b/19)

e.-erler (2a/6), (3a/1), (3a/12), (29b/7),
(33a/12), (34b/9), (44b/18), (48a/2), (48a/3)

e.-erlerse (44b/2)

e.-erse (48a/12)

e.-ersen (31b/7), (37a/5)

e.-ersin (31b/14), (48a/17)

e.-esin (12a/11), (12a/15), (15a/8), (23b/14),
(37a/13), (38b/4), (39b/13), (40a/11), (40b/1), (40b/9),
(40b/18), (45a/8), (45a/9), (45a/17), (45b/6), (46b/2),
(46b/6), (46b/7), (46b/9), (48b/8), (49a/9), (49a/10),
(49a/12)

e.-esin (15a/6), (34a/6), (35b/5), (35b/14),
(38a/18), (40a/14), (40a/17), (44b/2), (44b/18), (45a/6)

e.-eyin (48a/6)

e.-icek (42b/4), (43a/14), (43b/16), (46a/3)

e.-indi (8a/6)

e.-iser (7b/4)

e.-meye (31a/19)

e.-üb (2b/12), (2b/18), (3a/3), (3a/6), (3b/10),
(5a/9), (5b/16), (6a/4), (7b/13), (8a/5), (8a/19), (9b/4),
(14b/19), (15b/6), (17a/6), (18b/9), (18b/15), (20a/12),
(22b/14), (28a/8), (31a/13), (33a/8), (33b/15), (34b/11),
(35a/1), (35b/5), (36a/17), (36b/3), (37b/10), (37b/11),
(37b/19), (38a/19), (38a/19), (38b/2), (38b/12), (39a/6),
(39a/7), (39a/10), (39a/16), (39b/6), (39b/7), (39b/13),
(40a/13), (41a/4), (41b/8), (41b/18), (42a/1), (42a/1),
(42b/6), (43a/3), (43a/17), (43b/5), (43b/19), (43b/19),
(44a/12), (44a/19), (44b/3), (45b/1), (45b/16), (47b/2),
(47b/9), (47b/11), (49a/8), (49a/17), (49a/17), (49b/10),
(49b/16), (50a/7), (50a/19), (50b/11)

[= 299]

edebli: < Ar. + T. Edeph sahibi kimse.

e. (29b/1)

[= 1]

édin-: Kendini bir şeye sahip kılmak, bir şeyi elde etmek; iktisap etmek.

e.-üb (3b/6), (36a/13)

[= 2]

ed'kiye: < Ar. Yalvarmalar, nizamlar.

e. + yi (1b/7)

[= 1]

edvi: bk. edviye.

e. (21a/14)

[= 1]

edviye: < Ar. Devalar, ilaçlar, çareler.

e. + den (48b/14)

e. + ler (32a/8)

e. + yi (48b/5), (50a/1)

[= 4]

eflāk: bk. eflāk

e. + tuzı (33a/14)

[= 1]

eflāk: < Rum. Yer adı.

e. + tuzı (31b/7), (31b/8), (34a/2)

e. + tuzın (32a/17)

e. + tuzını (34b/18)

[= 5]

eg-: Eğik hâline getirmek.

e.-meye (10a/4), (10a/15), (10a/16)

e.-mez (17b/19)

[= 4]

ege: Üzeri pürtüklü araç.

e. + den (15a/16)

[= 1]

eger: < Far. 1. Şayet. 2. Binicisinin, üzerine oturması için binek hayvanlarının sırtına konulan nesne.

e. (2a/4), (4a/9), (4b/3), (5b/11), (6b/2),
(7b/12), (8a/14), (9a/1), (10a/17), (10b/12), (10b/14),
(10b/18), (12a/12), (12a/14), (12a/19), (12b/10), (13a/7),
(13a/16), (13a/18), (13b/3), (13b/5), (13b/7), (13b/8),
(14b/5), (15a/1), (15a/6), (15b/7), (15b/10), (15b/10),
(16a/9), (16b/14), (16b/16), (17b/10), (18b/10), (19a/9),
(19a/18), (19b/6), (19b/10), (20a/3), (20b/1), (20b/5),
(20b/8), (22a/10), (22a/11), (22a/13), (23a/14), (24a/5),
(24a/13), (24b/14), (25a/1), (25b/6), (26a/2), (26b/9),
(26b/19), (27a/9), (27a/18), (28a/7), (28a/19), (28b/1),
(29b/8), (30a/12), (31b/7), (31b/13), (31b/13), (32a/3),
(32a/5), (32a/7), (32a/11), (32b/6), (32b/8), (32b/9),
(32b/11), (32b/13), (33a/1), (33a/3), (33a/9), (33a/10),
(33a/14), (33a/16), (33a/17), (33b/13), (33b/16),
(33b/19), (34a/3), (34a/5), (34a/10), (34a/16), (34a/16),
(34b/11), (35b/1), (35b/17), (35b/18), (37a/3), (45a/11),
(47b/19), (48b/7), (48b/13), (49a/9), (49a/11), (49b/7)

e. + den (4b/3)

e. + e (34a/8)

e. + i (34a/18)

e. + in (24a/3)

e. + ini (34a/15)

e. + kaşından (37a/18), (45b/2)

e. + üñ (34a/17)

[= 18]

eger kaşı: Eyerin ön çıkıntısı.

e. + ndan (37a/18), (45b/2)

[= 2]

egerçi: Her ne kadar, ... ise de, gerçi.

e. (11a/7), (48b/18)

[= 2]

egerle-: Eyerlemek işi.

e.-yüb (36b/16)

[= 1]

egerlen-: Eyer vurulmak.

e.-digi (34a/7)

[= 1]

egil-: Eğik bir durum almak, bir yöne doğru çarpılmak.

e.-eler (29b/19)

e.-mez (17b/19)

[= 2]

egin: Arka, sırt.

e. (29a/11)

[= 1]

egir: Yıllanyastığıgiller ailesinden, mayhoş, yeşilimsi, otsu bitki.

e. (15b/5), (18b/13)

[= 2]

egri: Doğru veya düz olmayan, düzgünlüğünü yitirerek eğrilmiş, çarpık olan; münhani, doğru karşıtı.

e. (5a/3), (5a/3)

[= 2]

egri bügri: Yer yer eğrilmiş ve bükülmüş olan; çarpık çurpuk.

e. (37a/7)

[= 1]

egrice: Az eğri olan.

e. (33b/1)

[= 1]

ehādīs: < Ar. Hadis.

e. + i nebevîyye (1b/8)

[= 1]

ehādîş-i nebevîyye: < Ar. Peygamber sözü.

e. (1b/8)

[= 1]

ehl: < Ar. Topluluk, cemaat.

e. (4a/8)

e. + inden (3b/2)

[= 2]

ehl-i şerʿ: < Ar. Yönetici zümreden kadılık, müftülük ve müderrislik gibi görevler yapan ilmiye ricâline verilen ad.

e. + iñ (2a/7)

[= 1]

ek-: Serpmek.

e.-eler (24a/4), (24a/8), (24a/15), (25a/19), (25b/16), (27a/7), (30a/17), (31b/3), (33b/9)

e.-esin (47b/7)

[= 10]

ekber: Güneş, kasmı bitkisi.

e. (16a/18)

e. + dür (46b/9)

[= 2]

ekşer: Büyük çivi.

e. (35a/4)

e. + i (13b/15)

[= 2]

ekşerî: < Ar. Genellikle.

e. (49b/4)

[= 1]

eksük: Tamın karşıtı.

e. (10a/17)

e. + étmeyeler (29a/16), (29b/14)

[= 3]

ekşi: Ekşi tadı veren şey.

e. (25b/15)

e. + hamîr (13b/10)

[= 2]

ekşice: Az ekşi, ekşimtırak.

e. + ot (49a/7)

[= 1]

el: 1. Ülke, yurt, il. 2. Uzu.

e. (23b/9), (31a/9), (39a/9), (39a/17), (39b/14)

e. + e (7b/6), (18b/5)

e. + iñ (2b/4), (19b/10), (39a/1), (39a/13),

(39b/12), (39b/16), (41b/2), (41b/2), (45a/14)

e. + iñle (38a/18), (39a/11), (39a/11), (39a/16),

(39a/16), (40b/16), (46a/19), (46b/1)

e. + inden (45a/5), (45a/13)

e. + ine (36b/10), (37a/8), (38a/19), (38b/14),

(39b/14), (39b/15), (40b/2), (40b/11), (43a/8), (43b/8),

(44b/19), (45a/2), (45b/18)

e. + ini (18b/9), (37b/19), (38b/11), (39a/1),

(39b/6), (39b/16), (45b/8)

e. + iyile (18b/6), (29a/8), (39a/10)

e. + üme (8b/2)

e. + üñ (38a/17), (38b/13), (38b/19)

e. + üñle (36b/18)

e. + vèrmez (24a/10)

[= 68]

elbette: <Ar. Herhâlde, şüphesiz, kuşkusuz, elbet.
e. (24a/12), (42a/7), (44a/7), (46a/8), (46a/11),

(48a/1)

[= 6]

ele-: Elekten geçirmek.

e.-yesin (15a/18)

e.-yüb (48b/5)

[= 2]

elek: Eleme işini yapmak için kullanılan alet.

e. + den (15a/7), (33b/5), (33b/7)

[= 3]

elfaz: <Ar. Kelimeler, sözler.

e. + ı ġarībesi (3b/18)

[= 1]

el-‘iyāzübillah: <Ar. Allah’a sığınırım.

e. (45a/7)

[= 1]

el-bābü’l-‘ašir: <Ar. Onuncu bab.

e. (29a/2)

[= 1]

el-bābü’l-evvel: <Ar. Birinci bab.

e. (9a/16)

[= 1]

el-bābü’l-hāmis: <Ar. Beşinci bab.

e. (17a/18)

[= 1]

el-bābü’r-rābi‘: <Ar. Dördüncü bab.

e. (12a/4)

[= 1]

el-bābü’s-sādis: <Ar. Altıncı bab.

e. (18a/16)

[= 1]

el-bābü’s-şālis: <Ar. Üçüncü bab.

e. (11b/7)

[= 1]

el-bābü’s-sāmin: <Ar. Sekizinci bab.

e. (24a/1)

[= 1]

el-bābü’s-sānī: <Ar. İkinci bab.

e. (10b/2)

[= 1]

el-bābü’t-tāsi‘: <Ar. Dokuzuncu bab.

e. (20a/13), (28b/3)

[= 2]

el-faşlü’l-evvel: <Ar. Birinci fasıl.

e. (17b/1), (18a/17), (24a/2), (28b/4), (29a/3)

[= 1]

el-faşlü’l-hāmis: <Ar. Beşinci fasıl.

e. (19b/13)

[= 1]

el-faşlü’s-sānī: <Ar. İkinci fasıl.

e. (18b/17)

[= 1]

el-faşlü’s-sādis: <Ar. Altıncı fasıl.

e. (20a/5)

[= 1]

el-ğafri’l mükennā: <Ar. Üstün bağışlama.

e. (50b/7)

[= 1]

e’l-ğāşın: <Ar. Özel, hususi.

e. (4a/5)
[= 1],

elif: <Ar. Arap elifbasının ilk harfi.
e. (11b/4), (33a/13)
[= 2]

elli: Elli birden önce gelen sayının adı.
e. (16a/7), (19a/13), (20a/2), (20a/8), (27b/11),
(28a/15), (28a/16), (28b/10), (31b/14), (37b/10),
(37b/12), (47b/6), (47b/6), (47b/13), (47b/14)
[= 15]

ellü: *bk.* elli.
e. (6a/17)
[= 1]

elmacığ(k): Elmacık kemiği.
e. + muğ (35a/2)
[= 1]

el-şahve: <Ar. Ayıklık, uyanıklık.
e. (4a/13)
[= 1]

el-telîl: <Ar. Allah'ın yüceliği, kudreti ve kusursuzluğu üzerine yapılan övgü ve hamd ifadelerini içerir. Bu ifade, genellikle dua ve ibadetlerde, özellikle İslam'ın temel ifadelerinden biri olan "Bismillah el-Rahman el-Rahim" gibi sıklıkla kullanılan dini ifadelerden biridir.
e. (4a/17)
[= 1]

emdi: *bk.* imdi.
e. (29b/8)
[= 1]

emek: Uzun ve yorucu, özenli çalışma.

e. (11b/4)
[= 1]

emîn: <Ar. Şüphesi olmayan.
e. + olmazsa (17b/10)
e. + olur (2b/16)
[= 2]

emir: *bk.* emr.
e. + de (14a/3), (14b/3), (15b/15), (17a/3),
(17b/6), (17b/19), (28b/13)
[= 7]

emmā ba'd: <Ar. Bundan sonra, asıl meseleye gelince manasında; söz başı, besmele, hamdele ve duadan sonra söylenen söz, fasl-ı hitâb (söze başlama).
e. (6b/16)
[= 1]

emniyât: <Ar. Önleme, güvenlik.
e. + ü'l-'aci (4a/18)
[= 1]

emniyâtü'l-'aci: <Ar. Sinirleri koruma.
e. (4a/18)
[= 1]

emr: <Ar. (emr) Buyruk, hüküm.
e. + êtdi (8a/4)
e. + êyledi (3a/15)
e. + etdi (7a/11)
e. + iyile (41a/16)
[= 4]

emrâz: <Ar. Hastalıklar, illetler.
e. (2a/7), (2b/15)
[= 2]

emtiha: <Ar. Sona erdirmek.

e. (49b/10)

[= 1]

eḡ: Atın çene kemiği ile başı arasındaki oynak yeri.

e. + i (16b/7)

[= 1]

enbiyā: <Ar. Peygamberler, nebiler,

e. (44b/2)

[= 1]

enbiyā-i ʿizām: <Ar. Büyük peygamberler; Hz. Âdem,

Hz. İbrahim, Hz. Nuh, Hz. İsâ, Hz. Mûsâ, ve Hz.

Muhammed.

e. (39a/4)

[= 1]

endāmlu: <Far. + T. Orantılı vücutlu.

e. (9b/1)

[= 1]

eḡeg(k): Çene.

e. + i (13a/14), (14a/15)

[= 2]

enig(k): Köpek, kedi gibi hayvanların yavrusu.

e. + ini (33a/9)

[= 1]

eḡin: Çukur yer, alçak.

e. + de (30a/9)

[= 1]

enḡābahā: <Ar. Kapsamak, bürünmek.

i. (4a/6)

[= 1]

ēnlü: bk. ēḡlū.

e. (5b/1), (5b/6), (5b/7), (9b/14)

[= 4]

ēḡlū: Geniş.

e. (5b/7), (5b/8)

[= 2]

ēnlūce: Eni fazla olan, geniş.

e. (17b/3)

[= 1]

ense: Boynun arkası.

e. (32b/17)

[= 1]

eḡse: bk. ense.

e. + nden (39b/16)

[= 1]

envāʿ: <Ar. Çeşitler, türlüler.

e. + ı bāḡīyeden (1b/4)

[= 1]

er: Erkek, rütbesiz asker; nefer.

e. (7a/8), (9a/4), (17b/4), (36a/12), (44a/4),

(45b/12)

e. + i (29b/2)

e. + ler (44a/6)

[= 8]

ēr-: Erişmek, belli bir yere, bir noktaya varmak.

e.-di (7b/16), (8a/3), (8a/4), (9a/4)

e.-digi (11b/17), (11b/17)

e.-ince (21a/11)

e.-üb (41b/13)

[= 8]

erbāb: <Ar. Bir işten anlayan, bir işi iyi yapan kimse.

e. (47a/4)	[= 1]
e. + imeknīyeti (1b/6)	erkek: Kadın karşıtı.
[= 2]	e. (22b/6)
eri-: Isıyla sıvı durumuna dönüşmek	[= 1]
e.-yicek (26b/19)	erte: Belli bir zamanın veya bir günün hemen arkasından
e.-yinceye (14a/13), (19a/2)	gelen gün veya zaman.
[= 3]	e. + si (13a/2), (13b/10), (18a/4), (26a/1),
erid(t)-: Erimesini sağlamak, erimesine yol açmak.	(29b/13), (34b/6), (47b/19)
e.-eler (13b/13), (14a/8), (20a/9), (22a/9),	[= 7]
(23a/1), (23a/18), (26b/18)	ertele-: Sonraya bırakmak; tehir etmek, tecil etmek, talik
e.-üb (18b/3)	etmek.
e.-ür (14b/4), (21a/14)	e.-yesin (35b/11)
[= 10]	[= 1]
eriş-: Belli bir vere varmak, ulaşmak.	erzen: < Far. Darı.
e.-di (7b/17), (7b/19), (8a/1), (8a/7)	e. (36a/16)
e.-düm (2b/11)	[= 1]
e.-mişdür (23a/16)	eş-şala: < Ar. sala, dua etmek.
e.-ürler (9a/2)	e. (4b/4)
[= 7]	[= 1]
erişdir-: Erişmesini sağlamak.	eşer: < Ar. Nişan, iz, işaret.
e.-ür (8b/18), (9a/1)	e. + edmeye (31a/19)
[= 2]	e. + i (31a/5)
eritmegin: 	[= 2]
e. (37a/7)	esbāb: < Ar. Vasıtalar, araçlar.
[= 1]	e. + ı (47a/7)
erkān: < Ar. Büyükler, bir topluluğun ileri gelenleri.	e. + ını (47b/1)
e. + ı (47a/4)	[= 2]
[= 1]	eski: 1. Zamanla yıpranmış. 2. Geçmiş zaman.
erkeg: bk. erkek.	e. (16a/8), (21b/12), (28a/15), (31a/2)
e. + i (22b/7)	e. + den (13a/16), (24a/13), (31a/13)

e. + incir (24a/17)
e. + pamuk (13a/5), (13a/12), (13b/14)
e. + panbuk (14a/12), (14a/19), (21a/13),
(24a/15), (25a/10), (25b/1), (25b/9), (25b/15), (26b/17),
(27a/1)

e. + panbukdan (26b/15)

e. + panbukıla (18a/13)

e. + panmuk (18a/8)

e. + şaman (18b/11)

e. + ye (24b/5)

[= 26]

esle-: Önem vermek, aldırış etmek.

e.-mese (46a/13)

e.-mez (44b/1)

[= 2]

esrār: <Ar. Uyarıcı bazen de uyuşturucu olarak
kullanılan madde.

e. + dan (49a/9)

e. + ı (32b/16)

[= 2]

esrūk: Sarhoş.

e. (28a/1)

[= 1]

eş: Çift.

e. + iyile (40a/6)

[= 1]

eş'ar: <Ar. Satılan şeylerin bilinen fiyatları, narhlar.

e. + ü's-sulehā (3b/17)

[= 1]

eşbunek: Şehir adı.

i. + (7a/1)

[= 1]

eşek: Eşşek

e. + sidügiyle (26a/18)

[= 1]

eşkin: Tırıs.

e. (10b/4), (10b/7), (10b/9), (10b/12),

(10b/17), (11a/4), (11a/7), (11a/9)

e. + i (11a/3)

[= 9]

eşkün: bk. eşkin.

e. (10b/15)

[= 1]

et: Canlılarda deriyle kemik arasındaki yağdan ve kastan
oluşan tabaka.

e. (25b/10), (34b/4)

e. + i (9b/14), (18a/4), (23b/4), (25a/15),

(26a/19), (29a/11), (31a/11), (33a/19), (33a/19)

e. + in (49a/2)

e. + in (33b/3), (49a/3)

[= 14]

ét-: Türkçede birçok sözcüğün sonuna gelerek birleşik
fiiller teşkil eden, sonuna geldiği sözcüğe göre değişik
fonksiyonları olan, geçişli veya geçişsiz fiiller, ayrıca
çeşitli deyimler yapan fiil.

e. (39a/1)

e.-di (7a/11), (7a/13), (7b/13), (8a/1), (8a/1),

(8a/3), (8a/4), (8a/7), (8a/8), (8a/19), (49a/12)

e.-digi (5a/8), (33b/8), (43b/1)

e.-digimüz (27a/11), (44b/19), (45a/11)

e.-diğin (42b/10), (43a/7)	e.-se (9a/2), (42a/16), (42b/17), (42b/19),
e.-diginden (50b/9)	(43a/3), (43a/6), (43a/7)
e.-digüm (40a/9), (40a/12)	e.-seler (37b/7), (41b/17)
e.-dikce (33b/13)	e.-sen (44a/17)
e.-dikleri (42b/2)	e.-sün (5b/12), (7b/16)
e.-diler (7a/4), (7a/7), (7a/12), (8a/10)	e.-sünler (7a/7)
e.-dirüb (37b/19)	[= 95]
e.-dükleri (3b/14)	êtdir-: Etme işini yaptırmak.
e.-düm (36b/5)	e.-e (47a/6)
e.-dün (8a/12)	e.-esin (39b/11)
e.-me (36b/8)	[= 2]
e.-meği (45b/7)	etlü: Eti çok olan.
e.-megi (37a/18), (37b/4), (37b/5), (37b/5),	e. (4a/14), (4a/17), (6a/16), (10a/6), (10a/7),
(37b/6), (37b/6), (42a/3), (43b/18), (44a/4), (49a/6)	(36b/14)
e.-mek (2a/2), (5b/11), (28a/3), (32b/2),	e. + kelem (25a/2)
(32b/10), (33b/6), (33b/19), (37a/15), (37b/7), (40b/19),	[= 7]
(42a/5), (44a/6), (44a/15), (45b/8), (46b/10), (48a/4),	ev: Hane, mesken, ev.
(50a/17)	e. (28a/12)
e.-meli (47a/6)	e. + de (31a/5), (31a/19), (31a/19)
e.-melü (42a/15)	e. + e (30b/3), (32a/2), (32a/6)
e.-mese (44a/15)	[= 7]
e.-meye (10a/3), (34b/14), (36a/14)	evâhîr: < Ar. Sonlar, ayın son günleri.
e.-meyeler (27a/10), (29a/16), (29b/14)	e. + inde (50b/2)
e.-meyesin (37b/2)	[= 1]
e.-meyince (30b/7)	evelek: Karabuğdaygiller familyasından, çok yıllık otsu
e.-mez (34b/1), (44b/1)	bitki.
e.-mezsüz (48a/18)	e. (23a/6)
e.-miş (47a/12)	e. + dibi (19a/4)
e.-mişdür (2a/2), (5b/2), (37b/11), (39b/9)	[= 2]
e.-mişim (50b/12)	evlâ: < Ar. Daha iyi.

e. + sı (48b/19)

[= 1]

evliyā: < Ar. Ermiş.

e. (44b/2)

[= 1]

evşāf: < Ar. Sıfatlar, kaliteler.

e. + ı memdūh (4b/9)

[= 1]

evvel: < Ar. 1. İlk, ilk gelen, ilk olan, birinci. 2.

Karşılaştırma yoluyla bir yer, zaman veya oluşun bahsedilen yer zaman veya oluştan önde veya önce bulunduğunu veya olduğunu anlatır, önce.

e. (5a/10), (8a/14), (8b/14), (9a/7), (9a/16), (11b/8), (12a/5), (12a/10), (14a/2), (14b/3), (15b/11), (15b/15), (16a/14), (17a/3), (17b/1), (17b/6), (17b/19), (18a/17), (20a/14), (20a/15), (20a/17), (24a/2), (24b/12), (25a/2), (26a/16), (27b/4), (28b/4), (28b/13), (29a/3), (31b/10), (31b/15), (34b/11), (35b/9), (38b/6), (45a/11), (48a/6)

[= 36]

evvelā: < Ar. Önce, ilk önce, ilkin.

e. (32b/12), (32b/19), (33b/13), (34a/7), (36a/13), (36b/2), (38a/6), (39a/5), (39a/6), (39a/8), (40a/8), (40b/2), (44b/3), (46b/3), (46b/13), (47a/6), (48b/9), (49a/1), (50a/1)

[= 19]

evvelce: Önceden, eskiden.

e. (42a/9)

[= 1]

evvelki: Önceki.

e. (48b/19)

[= 1]

evzā'lu: < Ar. + T. Tez canlı, hızlı tepki veren.

e. (36b/15)

[= 1]

ey: < Ar. Seslenme için kullanılır.

e. (7a/18), (8a/10), (36b/1) (37a/13), (37b/8)

[= 5]

eyegi: bk. eyegü.

e. (21b/16)

[= 1]

eyegü: Sırttan omurgaya, ön taraftan göğüs kemiğine bitişerek göğüs kafesini meydana getiren yassı ve kavisli kemiklerden her biri.

e. + leri (5a/1)

e. + si (6a/19), (6a/19)

e. + sinden (10a/17), (10a/17)

[= 5]

eyer: Binek hayvanlarının sırtına konulan, oturmaya yarayan nesne.

e. + hānesinden (43a/5)

e. + hānesinden (42a/13), (42b/8)

e. + hānesine (40a/19)

e. + hānesinüj (40b/10), (40b/11), (40b/13)

e. + in (24a/16), (29a/4), (29a/5)

e. + iniğ kaçına (43a/4)

e. + kaçına (40a/6), (41a/15), (42a/5), (43a/7),

(45b/4), (45b/5)

e. + kaçından (38a/18), (39b/4), (39b/7),

(39b/19)

e. + üñ (36b/17), (45b/3)	e. + ola (16b/17), (21b/6), (21b/13), (22b/15),
e. + üñ ard қаşıñ (45a/15)	(23a/9), (26b/3), (35b/6)
e. + üñ ard қаşıна (41a/8)	[= 7]
e. + üñ ard қаşıндан (39a/9)	eyice: <i>bk.</i> eyüce.
e. + üñ ard қаşıнуñ (39a/17)	e. (45b/13)
e. + üñ қаşıна (40b/3)	[= 1]
e. + üñ öñ қаşı (36b/17)	eyicek: İyice.
[= 29]	e. (48b/17)
eyer қаşı: Eyerde bulunan çıkıntı.	[= 1]
e. + na (40a/6), (41a/15), (42a/5), (43a/7),	eyilüg: İyi olma durumu; salah.
(45b/4), (45b/5)	e. + inden (29b/2)
e. + ndan (38a/18), (39b/4), (39b/7), (39b/19)	[= 1]
[= 10]	eyü: 1. Sıhhatli. 2. Beğenilecek, makbule geçecek
eyeriniñ қаşı: <i>bk.</i> eyer қаşı.	nitelikleri olan, kendisinde bulunması gereken vasıfları
e. + na (43a/4)	taşıyan.
[= 1]	e. (9a/7), (9a/8), (10b/3), (10b/14), (11a/3),
eyerlig(k): Eyer yerleştirilen atın sırt bölümü.	(11a/16), (11b/5), (26a/19), (32a/14)
e.i (10a/8)	e. + ‘alāmeti (9b/6)
[= 1]	e. + ‘alāmetlerin (9a/16), (9b/5)
eyerünñ ard қаşı: Eyerin arkasında bulunan çıkıntı.	e. + atı (9a/16)
e. + ñ (45a/15)	e. + dür (2a/3), (23a/13), (29a/10), (31a/16),
e. + na (41a/8)	(49a/19), (49b/1)
e. + ndan (39a/9)	e. + ħūy (9b/2)
e. + nuñ (39a/17)	e. + ola (15b/10), (15b/19), (19b/3), (21a/1),
[= 4]	(21a/19), (24a/19), (24b/9), (25a/13), (25b/3), (26a/2),
eyerünñ қаşı: <i>bk.</i> eyer қаşı.	(27a/1), (27b/15), (27b/16), (31a/17), (31b/1), (31b/4)
e. + na (40b/3)	e. + si (17a/11)
[= 1]	e. + yavuz adamı (9b/2)
eyi: <i>bk.</i> eyü.	[= 38]
	eyüce: İyice.

e. (24a/14), (33b/5)

[= 2]

ëyle-: Etmek, yapmak, anlamında yardımcı fiil.

e. (3a/15), (3b/2), (7b/11), (36b/9), (39a/5),
(42b/7), (43a/3), (44a/7)

e.-di (3a/13), (3a/15), (8b/8), (48a/18)

e.-diñ (3b/2)

e.-düm (9a/6)

e.-me (44b/6)

e.-medüm (6b/8)

e.-megil (44a/11)

e.-mek (32b/18)

e.-mez (31a/6)

e.-mezse (16a/9)

e.-mişdür (3a/9)

e.-iñ (7b/4)

e.-se (32a/16), (41a/17)

e.-yüb (5a/7), (21a/13), (25a/16), (33b/7),
(33b/12), (46a/13)

[= 29]

eyyām: < Ar. Günler.

e. + ında (23b/16)

[= 1]

ez-: Ezmek, parçalamak, ufalamak.

e.-e (16a/9)

e.-eler (14a/11), (14b/16), (15b/6), (15b/19),
(16a/8), (16a/16), (17a/4), (17b/8), (18b/3), (19b/9),
(19b/18), (22b/11), (22b/14), (26b/8), (27b/4), (28a/6),
(29a/1), (31a/5), (31b/18)

e.-esin (12a/14), (47b/3)

e.-mek (32a/15)

e.-üb (31a/10), (31b/16), (32a/14)

[= 26]

ez-: *bk.* ez-.

e.-üb (35b/4), (49b/8)

[= 2]

-F-

fabrī: < Ar. Onursal.

f. (3a/16)

[= 1]

fā'ide: < Ar. Fayda, yarar.

f. (9b/3), (37b/15)

f. + éder (19a/4), (31a/7), (31a/8), (31a/9)

f. + ola (25a/6)

f. + olur (14b/11)

f. + si (46b/10)

[= 9]

faķī: < Ar. Geçimini güçl kle sağlayan, yoksul, fukara,
zengin karşıtı.

f. (37b/11)

[= 1]

falān: < Ar. (fulān) C mlede belirtilen nesne veya
nesnelerden sonra gelerek "ve benzerleri" anlamında
kullanılan bir s z.

f. (8b/10)

[= 1]

farķ: < Ar. Ayrılık, başkalık.

f. + olmaķıladur (36a/9)

[= 1]

fārig: < Ar. Rahat.

f. (36b/4)	f. + ü's-sāmin 'aşer (27b/16)
[= 1]	f. + ü's-sāliş (13a/13), (18a/6), (24b/10), (30b/2)
fāris: < Ar. Atlı.	f. + ü's-sāliş 'aşer (23b/17), (26b/11)
f. + i (37a/17)	f. + ü's-sāmin (14b/17), (22b/2), (25b/12)
[= 1]	f. + ü's-sānī (12b/17), (17b/16), (18b/17), (20b/10), (24b/3), (30a/11)
fārsī: < Far. + Ar. Farsça.	f. + ü's-sānī 'aşer (16a/1), (23b/7), (26b/4)
f. + de (2a/8)	f. + ü's-sābī ^c (14b/1), (21b/14), (25b/4)
[= 1]	f. + ü's-sābī ^c 'aşer (27b/7)
fārsice: Acemce, İran dili.	f. + ü's-sādis (14a/14), (20a/5), (21b/7), (25a/13)
f. (15b/13), (18b/18)	f. + ü's-sādis 'aşer (17a/9), (27b/1)
[= 2]	f. + ü't-tāsi ^c (15a/3), (22b/16), (26a/5)
faşl: < Ar. Bir kitabın başlıca bölümlerinden her biri.	f. + ü't-tāsi ^c 'aşer (28a/13)
f. (2a/10), (2b/1), (2b/16), (3a/5), (3a/16), (37a/13), (37b/8), (37b/17), (44a/18), (44b/1), (45a/13), (45a/18), (47b/5), (47b/8), (47b/10)	f. + üzerine (9a/6)
f. + etmek (37b/7)	[= 80]
f. + ında (30a/12)	fātiha: < Ar. Fatiha süresi.
f. + ül'-hādī 'aşer (23a/10)	f. (50b/11)
f. + ü'l'-cāşir (15b/3), (23a/3), (26a/10)	[= 1]
f. + ü'l'-evvel (12a/5), (17b/1), (18a/17), (20a/14), (24a/2), (28b/4), (29a/3)	fātiha-i şerīf: < Ar. Fatiha süresi.
f. + ü'l'-hādī 'aşer (15b/12), (26a/14)	f. (6b/8)
f. + ü'l'-hāmis (13b/16), (19b/13), (21b/1), (25a/7), (31b/5)	[= 1]
f. + ü'l'-hāmis 'aşer (17a/1), (27a/13)	fāzıl: <i>bk.</i> fāzl.
f. + ü'l'-sāliş 'aşer (16b/6)	f. (8b/14)
f. + ü'r-rābi ^c (13b/1), (19b/4), (21a/15), (24b/18), (30b/12)	f. + lar (6b/17)
f. + ü'r-rābi ^c 'aşer (16b/11), (27a/2)	[= 2]
f. + ü's-sāliş (19a/15), (21a/2)	fāzıl: < Ar. Bir kimsede var olan kişiye özgü meziyet, kıymet ve değer.
	f. + ı mezbūr (4a/10)

f. + ıyıla (23b/6), (32a/1), (32a/16)
[= 4]

febihā-u ni'me: <Ar. Tamam, tamamen.
f. (23a/15)
[= 1]

fedā: <Ar. (fidā') Bir amaç uğrunda bir değer veya varlıktan vazgeçme.
f. + êtdüm (36b/5)
[= 1]

fenā: <Ar. (fenā') İyi nitelikte olmayan, kötü.
f. + dan (49a/6)
f. + olasın (48a/7)
[= 2]

fend: <Far. Hile, dek.
f. (38a/1)
[= 1]

fenn: <Ar. 1. Hünere, marifet, sanat, ilim. 2. Nevi, çeşit, sınıf, tabaka, türlü.
f. (38a/14), (41a/7), (41a/17), (41b/8), (44a/13)
f. + de (38b/8)
f. + e (40b/18), (41b/5)
f. + i (37b/1), (42a/15), (42b/2), (42b/4), (42b/12), (42b/17), (43a/6), (43a/14), (43b/2), (43b/11), (43b/17)
f. + inç (37b/10), (40b/2), (41b/10)
f. + inde (6a/12)
f. + ler (38b/17)
f. + üñ (42b/9), (43a/12), (43a/18), (43b/6), (43b/15)

[= 29]

ferc: <Ar. 1. Yarık, aralık, çatlak. 2. Dışilerde edep yeri.
f. + i (4b/18)
f. + inç (5a/2), (5a/9)
[= 3]

feres: <Ar. At, kısrak.
f. fi'l-feres (4a/6)
[= 1]

fermān-ber: <Far. Kendisine verilen buyruğu yerine getiren.
f. (7b/2)
[= 1]

ferüger: <Far. Kurbağacı.
f. (41a/3)
[= 1]

fesh: <Ar. Aksine hareket etme.
f. (11b/2)
[= 1]

feslegen: Fesleğen.
f. + le (28b/12)
[= 1]

feth: <Ar. Bir şehir veya ülkeyi savaşarak alma.
f. + olındukda (3b/5)
[= 1]

feth: <Ar. Fıtık.
f. + olsa (27a/14)
[= 1]

fevt: <Ar. Kaçırma, kaybetme.
f. + êtmeye (36a/14)

[= 1]

fe-tebāraka'llahü: < Ar. Allah'ın kudretini, yüceliğini ve kutsallığını vurgulayan bir dua veya övgü ifadesidir. İslam kültüründe, özellikle Allah'ın adını anarken veya O'na yönelik hayır dualarında sıkça kullanılır.

f. (8b/9)

[= 1]

fır: Sürekli ve hızlı bir biçimde.

f. (38b/14), (38b/16)

f. + fır (38b/14), (38b/16)

[= 4]

fırşat: < Ar. (fırşat) Vesile.

f. (42a/7), (47a/3)

f. + ır (37a/16)

[= 3]

fışkı: Atgillerin taze dışkısı.

f. (50a/13)

[= 1]

fi'l-berri: < Ar. İyilik etmek.

f. (1b/4)

[= 1]

fi'l-cümle: < Ar. Hepsi, bütün.

f. (7b/8)

[= 1]

fi'l-hāl: < Ar. O anda.

f. (2b/10), (3a/2), (3a/5), (18b/9), (21a/16), (25b/8), (29b/17), (30b/4), (41a/16), (42b/16), (43a/18), (43b/5), (43b/14), (44a/2), (45a/3), (45b/6), (46a/18)

[= 17]

fırār: < Ar. Kaçma, kurtulma.

f. + a (3a/3)

f. + dan (3a/2)

f. + olanlara (1b/9)

[= 3]

fitil: < Ar. (fetīl) Derin yaraların tedavisinde, yara içine salınan steril gazlı bez şeridi.

f. (44b/12)

f. + édeler (26b/15)

f. + éyleyüb (21a/13)

f. + i (26b/16)

[= 4]

frengi: < Ar. Avrupalılara özgü bir bitki.

f. (14a/4)

[= 1]

fukarā: Fakirler, yoksullar.

f. + ya (32b/3), (32b/3)

[= 2]

fulful: < Ar. Biber.

f. (15a/6), (20a/1), (49a/10)

f. + den (50a/3)

[= 4]

fuşul: bk. faşl.

f. + i (37b/13)

[= 1]

fuzülluk: Haddini bilmeme, fodulluk.

f. (8a/3)

[= 1]

fünün: bk. fenn.

f. (37a/15)

[= 1]

fürûsî: <Far. Ata iyi binen, iyi binici.

f. + ye (47a/11)

[= 1]

fürûsân: <Far. Atlılar.

f. + ı'arab (5a/12)

[= 1]

-G-

ğaddāre: <Ar. Büyük bıçak.

g. (44b/14), (45a/6)

[= 2]

ğaflet: <Ar. Çevresinde olanları farkedememe, açık

gerçeği görememe, aymazlık.

g. (33a/14), (33b/10), (46a/13)

g. + le (44a/11), (46a/7)

[= 5]

ğāfil: <Ar. Aymaz.

g. + olmañ (48b/2)

g. + olmayasın (38a/6)

g. + olmayasıñuz (32b/2)

g. + olmayub (38a/4)

[= 4]

ğalebe: <Ar. Üstünlük, çoğulluk.

g. + etmiş (47a/12)

[= 1]

ğalîz: <Ar. Kalın, sık, yoğun, kesif.

g. (13a/11), (14a/11), (26a/13), (36b/12),
(36b/14)

g. + olınca (22b/14)

[= 6]

ğaraż: <Ar. Hedef, istek, maksat, gaye.

g. + ı (47a/11)

g. + ı tamāmı (50b/9)

[= 2]

ğarb: <Ar. Batı, günindi.

g. + a (6b/18), (7b/3)

[= 2]

ğarîbesi: <Ar. Evvelce görülmemiş tuhaf, şaşılacak şey.

g. (3b/18)

[= 1]

ğarîm: <Ar. Hasım, rakip.

g. (41b/11), (42b/3), (43b/15), (45b/6),
(46a/12)

g. + e (41b/11)

g. + inñ (41a/15), (41a/17), (41b/3), (41b/8)

g. + ine (41b/18)

g. + ünñ (41a/3), (42a/19), (42b/15), (43a/10)

[= 15]

ğavğā: <Far. Kavga, dövüş.

g. (11a/2)

[= 1]

ğāyet: <Ar. Aşırı bir biçimde, pek, çok.

g. (6b/4), (8a/1), (10b/4), (10b/5), (10b/16),
(11a/7), (13b/15), (15b/2), (19a/10), (20b/13), (29a/11),
(31b/6), (31b/14), (32a/18), (34a/9), (35b/9), (36a/2),
(50a/16), (50a/17), (50b/1), (50b/5)

g. + de (32a/15)

g. + ine (36a/15)

[= 23]

ğayret: <Ar. Çabalama.

g. + ini (11b/18)

[= 1]

ğayrı: Başka, diğer.

g. (25a/8), (26b/1), (41a/1), (44b/14), (49b/9)

g. + sını (47a/7)

[= 6]

ğazā: <Ar. İslam dinini korumak veya yaymak amacıyla Müslüman olmayanlara karşı yapılan kutsal savaş.

g. (36b/5), (48b/3)

g. + da (48a/16), (48a/19)

g. + sında (48a/14)

g. + ya (2b/1), (44b/2)

[= 7]

ğazab: <Ar. Öfke, kızgınlık, hiddet.

g. + a (7b/18), (12b/7)

[= 2]

ğāzī: <Ar. Müslümanlıkta düşmanla savaşan veya savaş yapmış kimse.

g. (48a/9)

g. + ler (39a/4)

[= 2]

ğazvīnī: <Far. Özel isim.

g. (2a/2)

[= 1]

ğazzal: Bulaşıcı hastalık.

g. + olsa (22b/3)

[= 1]

gebre: At tımarı için kullanılan kıldan kese.

g. (34a/15)

g. + yi (34a/17)

[= 2]

gēc: bk. gēc.

g. (31a/12)

[= 1]

gēce: Güneş battıktan sonra başlayan zaman dilimi.

g. (3b/9), (10b/14), (14a/7), (16b/4), (19a/18),

(20b/5), (21b/4), (21b/12), (22a/4), (22a/7), (23b/9),

(24a/4), (24b/14), (25a/4), (25a/18), (31a/3), (31b/19),

(32a/5), (34a/13), (35b/3), (35b/17), (49a/3)

g. + de (10b/5)

g. + nün (50b/2)

g. + yarısın (31b/12)

[= 25]

geç: 1. (Zaman için) Aşmak, geride bırakmak, harcamak. 2. (Bir miktarı, bir sınır veya haddi) Aşip ilerisine gitmek. 3. Son bulmak, hükmü ve etkisi kalmamak, ortadan kalkmak. 4. Etkisini kuvvetle hissettirmek, işlemek, nüfuz etmek.

g.-di (8a/17), (14b/5)

g.-dükden (35b/13)

g.-e (20a/3), (38b/13), (38b/16)

g.-ene (31b/4)

g.-er (2b/11), (23a/15), (44a/17), (47a/13)

g.-erken (41b/9)

g.-icek (11b/17), (30b/5), (49a/5)

g.-meden (19a/16)

g.-mek (50a/18)

g.-mekden (19b/5)

g.-meye (14b/8)

g.-meyesin (30b/7)

g.-mezse (18b/11), (20a/3), (21a/9), (21b/3),
(23a/15)

g.-se (19a/16), (24b/14), (27b/2)

g.-üb (7a/5), (39b/19), (40a/3), (40b/19)

[= 32]

gêç: Belirli zamandan sonra olan.

g. (14b/9), (21a/18), (24a/16), (30a/3)

[= 4]

gêçe: *bk.* gêce.

g. (11a/13)

[= 1]

geçiştir-: Az bir zararla atlatmak, kurtulmak.

g.-miş (32b/9)

[= 1]

geçür-: Bir nesnenin bir tarafından sokup diğer
tarafından çıkarmak.

g.-e (10a/14)

g.-eler (14b/6), (15b/17), (24a/12), (33b/8)

g.-en (2a/5)

g.-esin (15a/7), (15a/18)

g.-esin (35a/8), (38b/13)

g.-üb (33b/5), (36b/17), (38a/7), (38b/14),
(38b/15)

[= 15]

gegir-: Midede toplanan gazları sesli olarak ağız yoluyla
çıkarmak.

g.-ür (28a/14)

[= 1]

gel-: 1. Doğmak, yaşamak, dünyaya gelmek. 2. Takip
etmek, izlemek. 3. Türemek, çıkmış olmak. 4. (Bir şey

veya kimse) Konuşana göre uzak bir yerden daha yakın
bir yere doğru yol almak, bir mesafe katedip uzak bir
yerden daha yakın bir yere varmak. 5. (Sıvılar için)
Çıkıp akmak. 6. Rast gelmek, rastlamak, isabet etmek.
7. Çıkmak, sadır olmak, sudur etmek.

g.-di (7b/18)

g.-digi (32a/2), (34a/14), (42b/6)

g.-dikde (32a/6)

g.-diler (7a/11)

g.-dük (29b/8)

g.-dükde (34a/10)

g.-e (34b/5), (39b/2), (50a/18)

g.-eceedür (7a/19)

g.-en (6b/17), (14b/7), (41b/18), (42a/9)

g.-icek (10a/3), (41b/11)

g.-incek (50a/19)

g.-iser (7b/3)

g.-medi (7a/18)

g.-meye (15b/11)

g.-meyicek (44b/19)

g.-meyüb (15b/7)

g.-mez (9b/2), (9b/4), (34b/16)

g.-mişdür (30b/6)

g.-se (9b/17), (15b/4), (41b/17), (41b/19),
(45a/4), (46a/12)

g.-seler (9a/2)

g.-sünler (7a/7)

g.-üb (40a/18), (41a/4), (45a/19), (45b/13),
(46a/18)

g.-ür (5b/13), (8a/4), (9b/5), (12a/8), (12b/7),
(15b/14), (17a/1), (17a/13), (19b/6), (19b/15), (20b/8),
(21b/16), (26a/19), (28b/8), (30a/14), (34b/16)

g.-ürken (41a/7), (42b/7), (44a/11)

g.-ürse (10a/16), (13b/9), (15b/10), (37a/3),
(44a/12), (44a/13)

[= 66]

gemi: Su üstünde yüzen, insan ve yük taşımaya yarayan
büyük taşıt, sefine.

g. + ye (29b/12)

[= 1]

geñ- Rahat rahat, istenildiği gibi.

g.-ince (17a/12)

[= 1]

gêñ: Geniş.

g. (6a/14), (6a/16), (9b/7), (9b/13), (9b/18),
(23b/18)

g. + gêñ (9b/18)

g. + leri (4b/17)

g. + sînelü (9b/12)

[= 9]

geñez: Kolay.

g. (15a/15)

g. + e (12b/3)

g. + i (12b/14), (13a/18), (20a/11)

[= 5]

geñsek: Gevşek

g. (11b/1), (23a/14), (26b/1)

g. + êder (29a/11)

[= 4]

gerek: Lüzum.

g. (5b/6), (9b/18), (14b/14), (24a/12),
(25a/15), (29b/8), (32b/6), (32b/10), (32b/11), (32b/14),
(32b/14), (32b/15), (32b/16), (32b/17), (32b/18),
(32b/19), (33a/9), (33a/10), (33a/16), (33a/18), (33b/1),
(33b/2), (33b/11), (33b/11), (33b/12), (33b/13),
(33b/13), (33b/15), (33b/16), (33b/16), (33b/19),
(34a/10), (34a/11), (34a/12), (34a/12), (34a/13),
(34a/14), (34a/15), (34a/15), (34a/17), (34a/18),
(34a/19), (34a/19), (34b/1), (34b/3), (37a/15), (38b/17),
(41b/1), (44a/15), (47b/13)

g. + dür (5a/10), (5a/11), (5b/1), (5b/1),
(5b/11), (8b/14), (8b/15), (8b/16), (8b/16), (8b/18),
(9a/3), (9a/4), (9b/5), (29b/11), (33a/18), (34a/9),
(37a/8), (37b/7), (41a/11), (41b/19), (42a/9), (44a/9),
(44a/10), (44b/1), (44b/13), (44b/14), (45a/1), (45a/2),
(45a/4), (45b/12), (46a/8), (46a/10), (46a/17), (46a/18),
(46b/14)

[= 86]

geril-: Kasılmak, gergin bir durum almak, kasılmak.

g.-e (22a/12)

g.-se (20b/11)

g.-ür (12a/9)

[= 3]

geşt: <Far. Seyretme.

g. + êdiser (7b/4)

[= 1]

get-: bk. git-.

g.-dikleri (44b/2)

g.-se (45a/7)

[= 2]

getür-: Gelmesini sağlamak.

g. (44b/12)

g.-di (6b/14), (7a/18)

g.-eler (15b/6), (19a/11), (25b/19), (28a/9),

(28a/17), (28b/17)

g.-emezse (11a/17)

g.-esin (7b/6)

g.-icek (10a/9), (10a/12)

g.-iser (7a/17)

g.-iserdür (7b/2)

g.-medi (7a/17)

g.-megi (37b/4)

g.-megün (40a/17)

g.-mekde (37b/16)

g.-meyeler (30b/10)

g.-mişlerdür (10b/1)

g.-sünler (7b/14)

g.-üb (7b/13), (34b/6), (39a/18), (46a/19)

[= 26]

getürt-: Getirme işini yaptırmak; celbetmek.

g.-di (8a/6)

[= 1]

gevde: Gövde.

g. (13b/19)

g. + sin (27b/14)

g. + sinde (9a/13), (24a/2), (24b/11), (24b/13),

(25a/14), (25b/5), (25b/6), (26a/15), (26b/12)

g. + sine (24b/8), (27b/5), (27b/6), (28b/18)

[= 15]

gevşe-: Sertlik ve gerginliği bozulmak.

g.-mişdür (19b/15)

[= 1]

gey-: Örtünüp korunmak için bir şeyi vücuduna geçirmek.

g.-üb (36b/3), (36b/9), (44b/4), (44b/7)

[= 4]

geydür-: Giyme işini yaptırmak.

g.-üb (44b/7)

[= 1]

geydür-: bk. geydir-.

g.-üb (47a/7)

[= 1]

geyig: bk. geyik.

g. + i (36b/15)

[= 1]

geyik: Geyik.

g. (9b/17)

g. + böğürleri (4b/13)

g. + yüzü (9b/9)

[= 3]

gez-: Dolaşmak.

g.-diler (7b/8)

[= 1]

gezdür-: Birinin gezmesini sağlamak, dolaştırmak.

g.-mek (34a/10)

g.-meyüb (34a/10)

[= 2]

gezend: <Far. 1. Zarar, ziyan. 2. Elem, keder; âfet, musîbet.

g. + i çeşmden (2a/9)

[= 1]

gezengevi: Quercus brantii. Meşe yapraklarının üzerinde meydana gelen tatlı, lezzetli usare; *krş.* kudret helvası, men.

g. (50a/5)

[= 1]

gezil-: Gezme işi yapılmak, dolaşılmak.

g.-e (46b/5)

[= 1]

ğdā: < Ar. Besin.

g. + dur (31a/12)

[= 1]

gibi: 1. İmişçesine, benzer biçimde. 2. -e benzer.

g. (4b/14), (5a/8), (5b/14), (6a/7), (7a/16), (7a/18), (9b/17), (10a/1), (10a/2), (10a/18), (10a/18), (11a/15), (11b/4), (11b/5), (12a/1), (12a/8), (13a/1), (13a/7), (13a/9), (13a/15), (13b/2), (14a/5), (14a/9), (14b/7), (15b/14), (16a/4), (16a/4), (16a/11), (16a/12), (16b/3), (16b/9), (17b/4), (17b/5), (17b/18), (18b/7), (20b/18), (21a/10), (21a/13), (21b/10), (21b/11), (21b/19), (22a/4), (22a/7), (22a/12), (22a/17), (22b/11), (23a/4), (23a/7), (23b/2), (23b/9), (24a/8), (24a/18), (24b/5), (25a/6), (25a/10), (25a/12), (25a/15), (25b/5), (25b/5), (25b/7), (25b/11), (25b/18), (26a/17), (26b/5), (26b/8), (26b/12), (27a/11), (27a/15), (28a/1), (30a/15), (30b/9), (31b/3), (31b/18), (32a/4), (32a/4), (32b/1), (33a/6), (33b/7), (33b/12), (33b/17), (33b/19), (34a/14), (34a/19), (35a/5), (38a/2), (38b/3), (38b/10), (38b/14), (38b/19), (39a/1), (39a/2), (39b/4), (39b/6), (39b/16),

(40a/3), (40a/9), (40a/12), (41a/4), (42a/5), (42a/7), (42a/9), (42a/12), (42a/19), (42b/6), (42b/10), (42b/11), (43a/7), (43a/10), (43a/16), (43a/17), (43b/1), (43b/8), (43b/10), (43b/19), (44a/1), (44a/9), (44b/15), (45b/5), (45b/19), (46a/2), (46a/18), (46a/18), (46b/14), (46b/15), (48a/8), (48b/12), (48b/14), (49a/11), (49b/16), (50b/5)

g. + dür (24a/16)

g. + ye (11b/4)

[= 132]

gicik: Uyuz hastalığı, kaşıntı, kaşınma.

g. + den (24b/4)

g. + i (24b/4)

g. + olan (31b/9), (31b/12)

g. + olsa (31b/6)

[= 5]

gid-: *bk.* git-.

g.-e (10a/11), (12b/2), (12b/2), (12b/4), (12b/9), (12b/13), (16b/5), (20a/12), (20a/19), (20b/3), (20b/9), (26b/11), (31a/2), (31a/4), (32a/1)

g.-eler (14a/7)

g.-er (13a/16), (13a/17), (14b/14), (15a/2), (16b/1), (22a/19)

g.-erken (9b/15), (44a/10), (45b/8)

g.-erse (45a/5)

g.-ersen (48a/7), (50b/3)

g.-esin (45a/10), (50b/3)

g.-icek (29a/7), (44a/8)

g.-ince (29b/8)

g.-üb (38b/4), (45a/7)

[= 35]

gidedüş-: Gitmek.

g.-se (45a/11)

[= 1]

gider-: Yok etmek, ortadan kaldırmak, izale etmek.

g.-e (12b/14), (13b/10), (16b/17), (17a/17),
(31b/1), (32a/5), (32b/2)

g.-eler (22a/13), (23a/16), (24a/6), (26b/7),
(30a/17)

g.-ür (14b/4), (23a/2), (30b/16), (31a/9),
(31a/14)

[= 17]

gidil-: Gitme işinin yapılması.

g.-ür (11b/14)

[= 1]

gir-: Varmak, dışarıdan içeriye geçmek, dahil olmak.

g.-di (8b/2)

g.-meye (13b/8), (14a/7)

g.-mezse (27a/10)

g.-üb (38a/2), (38a/11), (38b/18)

[= 7]

gird: <Far. Yuvarlak.

g. (10a/6)

[= 1]

giriü: 1. Yine, tekrar. 2. Arka taraf.

g. (5b/15), (13a/16), (15a/8), (16b/19), (18a/3),
(24a/10), (29a/5), (29b/18), (30b/5), (32b/9), (34a/16),
(37a/9), (38b/18), (41a/14), (44a/17)

g. + ye (39b/5), (41b/13)

[= 17]

git-: Yakın bir yerden daha uzak bir yere varmak.

g.-dükce (33b/13)

g.-mese (12a/12)

g.-meye (10a/17)

g.-mezse (12a/19), (15b/16), (17a/7), (20b/1),

(25a/4), (26b/9)

[= 9]

gög: *bk.* gök.

g. + e (20a/4), (27b/5)

[= 2]

gögercin: Güvercin.

g. + bokı (28a/16), (28b/10)

[= 2]

gög(ü)s: *bk.* göğüs.

g. (35a/10)

g. + i (5b/6), (6a/16), (36b/11), (36b/13),

(39b/13)

g. + iñ (35a/10)

g. + inde (35a/7)

g. + ine (22a/10), (39b/2), (46b/1)

g. + ini (22a/12), (33b/18)

[= 13]

gögüs: Göğüs.

g. + de (21b/18)

g. + e (21b/16)

[= 2]

gök: 1. Gökyüzü rengi, yeşile çalan mavi. 2. Yeşillik.

g. (22a/18), (27a/18)

[= 2]

gökcek: *bk.* gökçek.

g. (10b/3)	[= 1]		
[= 1]		gör: < Far. (gor) Kabir.	
gökçek: Latif, güzel, şirin, hoş.		g. + elerde (22a/16)	
g. (9a/7), (9a/17), (9a/19), (9b/6), (10b/5),	[= 1]		
(10b/8), (10b/16), (10b/16)		gör-: 1. (Gözle ve ışık yardımı ile) Bir nesne veya	
g. + adama (9a/17)		kimsenin varlığını algılamak, hissetmek. 2. Bir hâle, bir	
[= 9]		işe konu olmak. 3. Görme hassasına sahip olmak, görür	
göm-: Bir nesnenin içine yerleştirmek, batırmak.		olmak.	
g.-eler (24b/6), (25a/3), (31a/19)		g. (43b/1)	
[= 3]		g.-di (7a/13)	
gömleg(k): Gömlek.		g.-diler (7b/9)	
g. + inüñ (48a/16)		g.-dük (2a/6)	
[= 1]		g.-düm (2b/11)	
gön: Debeat olmuş deri.		g.-e (11a/11)	
g. (44b/9)		g.-eler (26b/1), (27a/3), (29b/16)	
g. + lerin (45a/12)		g.-em (7b/5)	
[= 2]		g.-en (5a/16)	
gönder: < R. Bayrak direği.		g.-esin (9b/4), (30b/5)	
g. (36a/18)		g.-icek (10a/5), (21b/3)	
g. + in (36b/10)		g.-meden (17a/10)	
g. + le (45b/14), (45b/15)		g.-megi (14b/11)	
[= 3]		g.-memiş (14a/19), (22b/19), (25b/11)	
gönder-: Yollamak.		g.-mez (11a/13), (15b/15)	
g.-di (7b/19)		g.-se (22a/14), (31a/2)	
[= 1]		g.-üb (9b/3), (14b/19), (45b/13)	
göñ(ü): bk. göñül.		g.-ükür (22a/17)	
g. + ü (9b/4)		g.-ür (9b/14), (45b/11)	
[= 1]		g.-ürsin (5b/18)	
göñül: Gönül.		[= 31]	
g. (8a/16)		göre: Bir şeye uygun olarak, bir şey uyarınca; gereğince.	

g. (48b/14)	[= 1]
[= 1]	göyündür-: Yakmak.
görün-: bk. görün-.	g.-eler (24a/17)
g.-üb (36a/16)	[= 1]
g.-ür (5b/12)	göz: 1. Göz. 2. Görme ve bakma. 3. Nazar. 4. Çıibanın aktığı şişkin yeri.
[= 2]	g. (6b/11), (9b/11), (22a/14), (22b/1), (35a/19), (43b/18)
görün-: Kendini göstermek, gözükmek, ortaya çıkmak.	g. + deki (41a/10)
g.-digi (21b/10)	g. + den (21b/19)
g.-mek (5b/14)	g. + e (10b/14), (11a/9), (13b/15), (14b/10), (15b/16), (30b/14)
g.-mezse (21b/11)	g. + i (4a/8), (5a/10), (6b/3), (9b/3), (10b/6), (11a/15), (11a/16), (13b/2), (14b/5), (15b/14), (33a/18)
[= 3]	g. + in (14a/6), (30b/16), (46a/8), (46a/9), (48a/16)
göster-: Görülmesini sağlamak, görmesine yol açmak.	g. + inde (14b/2), (14b/14), (15b/13), (32b/6), (32b/6), (32b/9), (34b/3), (35a/2), (50a/2)
g.-mezdi (5a/9)	g. + indeki (32b/8)
g.-üb (40a/1)	g. + ine (13b/7), (13b/8), (13b/9), (14a/6), (14b/4), (14b/18), (14b/19), (15a/4), (15a/5), (15a/9), (15a/11), (15a/14), (15a/18), (15b/7), (36a/16), (46a/7), (46a/14), (46a/14), (46b/1), (49b/8), (49b/12), (50a/7)
[= 2]	g. + ini (15a/1)
göt: Makat.	g. + inin (49b/4)
g. + inden (18b/9)	g. + kapağında (49b/7)
g. + üni (26a/7)	g. + ler (4a/5)
[= 2]	g. + leri (3b/16), (4a/4), (12a/3), (14b/11), (16a/6), (27b/19), (29b/16)
götür-: 1. (Bir şeyi) Hareket ettirip belli bir yere koymak. 2. Devam etmesini sağlamak, yürütmek. 3. Bertaraf etmek.	g. + lerinden (17a/13), (28b/8)
g.-eler (30b/16)	
g.-megi (40a/11), (40a/15)	
g.-mek (1b/13)	
g.-mekden (25b/13)	
g.-ür (12b/15), (12b/15), (24b/14)	
[= 8]	
gövez: Mora çalan koyu kırmızı renk.	
g. + olur (28a/1)	

g. + lerine (4a/4)	[= 1]
g. + pıyarı (15b/17)	ğusl: < Ar. Boy abdesti.
g. + üñ (15b/13)	g. + édüb (44b/3)
[= 78]	[= 1]
gözed-: Özen göstermek, korumak, bakmak, himaye etmek.	güc: Zor.
g.-e (45b/13)	g. (27a/10)
g.-eler (28a/12)	g. + i (32a/11)
g.-esin (43b/9)	[= 2]
g.-üb (38b/6), (47a/9)	gücen-: Güç durumda kalıp sakınmak, çekinmek.
[= 5]	g.-ür (21b/3)
gözük-: Görünmek.	[= 1]
g.-ür (13a/7)	gül: < Far. (gol) Gül.
[= 1]	g. + dibine (35b/7)
gözlü: bk. gözlü.	g. + i (12b/19), (14a/5), (22a/3)
g. (9b/6)	g. + ini (35b/6)
[= 1]	g. + yağı (13a/19), (47b/16)
gözlü: Herhangi bir şekilde gözü sahip olan.	g. + yağın (31a/17)
g. (11b/3)	g. + yağın (14a/7), (25a/2)
[= 1]	[= 10]
güne gün: < Far. Türlü türlü, renk renk. Alaca.	gül yağı: Kokulu yağ.
g. (33a/12)	g. (13a/19), (47b/16)
[= 1]	g. + ı (14a/7), (25a/2), (31a/17)
ğurür: < Ar. Kendini beğenme, büyüklenme, benlik, kibir.	[= 5]
g. + a (46a/17)	güllâb: < Far. Gülsuyu.
g. + ı (44a/11)	g. (32a/10), (32a/11), (32a/12), (38a/15)
[= 2]	[= 4]
ğuşşalan-: Kederlenmek, kaygılanmak.	gümüş: Beyaz renkte, işlemesi kolay element.
g.-dı (7b/18)	g. (1b/11), (15a/10)
	[= 2]

gün: 1. Güneş. 2. Dünyanın kendi yörüngesi etrafında bir defa dönmesinden ibaret 24 saatlik zaman parçası.

g. (7a/3), (12a/18), (12b/3), (12b/10), (13b/10), (14a/7), (15a/9), (15a/13), (15a/18), (16b/4), (18a/11), (18b/2), (19a/10), (19a/14), (19a/17), (19b/7), (20a/19), (20b/5), (21b/5), (21b/12), (22b/15), (23a/2), (23b/9), (23b/19), (24b/14), (24b/16), (24b/17), (25a/18), (25b/9), (26b/16), (26b/17), (27a/8), (27a/19), (27b/14), (28a/18), (28b/11), (29a/1), (29a/14), (29a/16), (29b/6), (29b/12), (29b/15), (30b/1), (30b/3), (30b/4), (31a/3), (31a/3), (31a/6), (31b/19), (32a/1), (32a/3), (32a/5), (32a/7), (33a/1), (34b/13), (35b/3), (35b/13), (35b/13), (46b/3), (46b/5), (46b/7), (47b/9), (47b/18), (48a/1), (48b/9), (49a/3), (50a/14), (50a/19)

g. + de (13a/4), (13a/7), (13a/12), (13a/19), (13b/11), (13b/14), (14a/19), (20b/8), (22a/10), (22b/14), (22b/19), (23a/8), (23a/15), (23b/13), (23b/15), (24a/8), (25a/9), (27a/1), (27b/12), (29a/16), (29b/14), (30a/3), (32a/18), (33b/12), (33b/16)

g. + den (23b/1), (23b/2), (28a/19)

g. + e (17b/5), (19a/12), (28a/13), (32a/18), (32a/19), (47b/7), (47b/13), (47b/19), (48b/15)

g. + i (29a/4)

g. + inde (29a/9)

g. + lerinde (28b/5)

[= 18]

gün dibi: Gün otu, sarı kantaron.

g. (19b/16)

[= 1]

gündüz: Günün sabahtan akşama kadar süren aydınlık bölümü.

g. + de (10b/5)

[= 1]

güneş: Gök cisminin adı.

g. + de (34a/2)

[= 1]

günlük: Günlük ağacının reçinesi.

g. (13b/12), (15b/18), (20b/17), (22a/8), (25b/10), (30a/18), (30b/19)

g. + kabı (25a/18)

[= 8]

gür: Bol ve güçlü olarak çıkan veya fişkıran.

g. (5a/2), (5a/5)

[= 2]

güyeği: bk. güyegü.

g. + otı (12b/1)

[= 1]

güyegü: Ballıbabagiller çiçekleri beyaz olan bitki.

g. + otı (28b/14)

[= 1]

güzel: Çirkin karşıtı.

g. (2b/2)

[= 1]

güzin: < Far. Seçkin, seçilmiş.

g. (8b/8)

[= 1]

güzin: Güz mevsiminde, sonbaharda.

g. (28b/5)

[= 1]

-H-

ḥab: *bk.* ḥabb-ı ġār.

h. + la (48b/10)

[= 1]

ḥabb-ı ġār: <Ar. Defne tanesi.

h. (49a/15)

[= 1]

ḥaber: <Ar. Bilgi, havadis.

h. (7b/15), (7b/17), (7b/19), (8a/1), (8a/3),
(8a/4), (8a/6)

h. + êtdiler (7a/7)

h. + iñ (7b/9)

[= 9]

ḥabīb: <Ar. Sevgili.

h. + iñ (36b/6)

[= 1]

ḥabīb-i ekrem: <Ar. Allah'ın en sevdiği kul olan

Peygamberimiz Hz. Muhammed.

h. (2b/16)

[= 1]

ḥacāmat: <Ar. (ḥacāmet) Çeşitli araçlarla vücuttan kan
çekmek.

h. (25a/6)

h. + êdeler (16a/15)

h. + êtmek (32b/10)

[= 3]

ḥacan: <Ar. Yüksek, aşkın.

h. (11a/9)

[= 1]

ḥacek: Sivri, ince uçlu çubuk.

h. (25b/7)

[= 1]

ḥacibektaş: Yer adı.

h. + tuzından (50a/3)

[= 1]

ḥacī muḥammed ibn ḥacī ‘alī aḳsarāyī: <Ar. Özel isim,
eserin mütercimi.

h. (8b/1)

[= 1]

ḥadd: <Ar. Sınır, kenar.

h. + ma (7a/11)

[= 1]

ḥādī: <Ar. Birinci.

h. + ‘aşer (15b/12), (23a/10), (26a/14)

[= 3]

ḥadīce: *bk.* ḥatmi.

h. + çiçeginüñ (16a/9)

[= 1]

ḥadīs: <Ar. Hz. Muhammed'in kutsal sözü.

h. (3b/3)

h. + i (3a/2)

h. + idür (1b/11)

h. + i şerīfdür (1b/10)

[= 4]

ḥadīs-i şerīf: <Ar. Hz. Muhammed'e ait söz, emir veya
davranışlar.

h. (3b/2)

h. + dür (1b/10)

[= 2]

ḥafaḳā: <Ar. (ḥafaḳān) Sıkıntı, çarpıntı, afakan.

h. + renci (30b/15)	[= 4]
[= 1]	ḥalāş: < Ar. Kurtulma, kurtuluş.
hafta: < Far. Ardı sıra gelen yedi gün.	h. (35b/15), (44a/8)
h. (20b/19)	h. + ı ekberdür (46b/9)
[= 1]	h. + ola (32b/3), (35a/1), (47b/19)
ḥāk: < Far. Toprak	h. + olmazsa (47b/19), (48a/1)
h. (44a/4)	h. + olur (45b/2), (48a/1), (49b/7)
[= 1]	[= 11]
ḥākıla yeksān: < Ar. + Far. Toprakla bir, yıkık.	ḥalaynḳ: < Ar. (ḥalāʾiḳ) Yaratılmış mahlukatlar.
h. + ola (44a/4)	h. (7a/15)
[= 1]	[= 1]
ḥākım: < Ar. Baskın.	ḥaleb: < Ar. Sağılmış süt.
h. + i (40a/6)	h. + e (49b/1)
[= 1]	[= 1]
ḥākır: < Ar. Aşağı görülen, değersiz.	ḥalfā: < Ar. (ḥalfē) Buğdaygillerden, lifleri ip, çuval ve kâğıt yapımında kullanılan bir bitki (Sitipa tenacissima).
h. (37b/11)	h. (49a/18)
[= 1]	[= 1]
ḥakk: < Ar. Tanrı.	ḥālīka: < Ar. Tabiat, nas.
h. (8b/5), (30a/5), (47a/2), (48a/3), (48a/18)	h. (6b/14)
h. + a (44a/9), (44b/4)	[= 1]
h. + uḡ (43a/5), (48a/2)	ḥalk: < Ar. 1. İnsanlar, yaratılmış olanlar. 2. Yaratma.
[= 9]	h. (30b/16)
ḥal: < Ar. (ḥall) Eritme, erime.	h. + etmek (48a/4)
h. + edeler (15a/11), (21b/11)	[= 2]
h. + edüb (34b/11), (49a/17)	ḥalka: < Ar. (ḥalka) Çember.
[= 4]	h. (38a/9)
ḥāl: < Ar. Durum.	[= 1]
h. (9a/3), (14b/15)	ḥamām: < Ar. (ḥammām) Isıdam.
h. + de (8b/18)	h. + cāmı (34b/5)
h. + i (8a/12)	

h. + dan (44b/3)
[= 2]

ḥāmīle: <Ar. Gebe, yüklü.
h. + ola (31a/6)
[= 1]

ḥāmīr: <Ar. Maya, hamur.
h. (12b/1), (12b/8), (12b/9), (13b/10), (16a/8),
(16a/16), (19a/2), (24b/8)
h. + edesin (15a/8)
[= 8]

ḥamīr: <Ar. Eşşek.
v. (1b/6)
[= 1]

ḥāmīs: <Ar. Beşinci.
h. (9a/10), (13b/16), (17a/18), (19b/13),
(21b/1), (25a/7), (31b/5)
h. + ‘aşer (17a/1), (27a/13)
[= 9]

ḥamle: <Ar. İleri atılma, atılım, saldırış, savlet.
h. (41b/8)
h. + den (30a/1)
h. + eyle (39a/5)
h. + sin (38b/6), (39a/6), (41b/18), (42a/1),
(42b/11), (44a/12)
h. + sinğ (36a/16), (41b/9), (43a/17)
h. + sini (37a/18)
h. + yi (39a/7)
[= 14]

ḥammelnāhūm: <Ar. Bir eylemin tamamlandığının
veya bir yükün üstlenildiğinin ifade edilmesi için
kullanılır.

h. (1b/4)
[= 1]

ḥāne: *bk.* ḥāne.

h. + sinden (43a/5)
[= 1]

ḥāne: <Far. Bir bütünü oluşturan bölümlerden her biri;
göz.

h. + sinden (42a/14), (42b/8)
h. + sine (40a/19)
h. + sinüğ (40b/10), (40b/11), (40b/13)
[= 6]

ḥanḏal: <Ar. Ebuçhil karpuzu.

h. (18b/13)
[= 1]

ḥar: <Far. Eşşek.

h. + āvāzlı (9b/1)
[= 1]

ḥarāb: <Ar. Perişan, bitik, kötü durumda olan.

h. (24a/9)
h. + eder (26a/8)
[= 2]

ḥarābe: <Ar. Viran, harap.

h. + vèrirler (9a/3)
[= 1]

ḥarām: <Ar. Helal karşıtı.

h. (36a/9)
[= 1]

ḥarb: < Ar. Savaş.

h. (37b/17), (37b/17), (42a/10)

h. + den (5a/17)

h. + i (45b/10)

h. + ĩye (39a/14)

[= 6]

ḥarc: < Ar. Bir şeyin yapılmasında kullanılan öteberi.

h. + olunur (7a/10)

[= 1]

ḥardal: < Ar. Turpgiller familyasından, çiçekleri beyaz ve sarı olan otsu bitki.

h. (17a/5), (17a/14), (20a/1), (21a/8)

h. + ı (15a/7), (48b/6)

[= 6]

ḥarekāt: *bk.* hareket.

h. (37b/14)

[= 1]

ḥareket: < Ar. Kımıldama.

h. + den (27a/9)

h. + ěyledi (3a/13)

[= 2]

ḥārezmī: < Ar. Özel isim.

h. (41b/10)

[= 1]

ḥarīk: *bk.* ḥarīk.

h. + i (21a/12)

[= 1]

ḥarīk: Bir çöpleme çeşidi olan bitki.

h. (27b/10)

[= 1]

ḥarīr: < Ar. İpek.

h. (29a/10)

[= 1]

ḥarmel: < Ar. (ḥarmel) Üzerlik otu.

h. (2a/8)

[= 1]

ḥarnūb: < Ar. Baklagillerden, yemişi şekerli olan ağaç.

h. (19a/19)

[= 1]

ḥārūn: < Ar. İlerlemesi geren yöne direnç gösterip geri çekilen (at).

h. (36b/15)

[= 1]

ḥārūnluk: < Ar. İlerlemesi geren yöne direnç gösterip geri çekilen (at).

h. + ěden (3a/6)

[= 1]

ḥāş: < Ar. Saf, katışıksız.

h. (19b/18)

h. + yufka (15b/1)

[= 2]

ḥāşıl: < Ar. Görünen, olan, ortaya çıkan.

h. + olmaz (33b/10)

h. + olmazsa (18a/12)

h. + olur (34b/3)

[= 3]

ḥaşıl: < Ar. (ḥaşal) Hayvanlara yeşilken yedirilmek maksadıyla erken ekilen bitki.

h. (27a/18)

[= 1]

ḥaṣ(ı)m: <Ar. Düşman.

h. (37b/1), (41b/16), (42a/13), (42b/5),
(42b/14), (42b/17), (42b/18), (43a/6), (43a/9), (43a/13),
(43a/19), (43b/4), (43b/7), (43b/9), (43b/12)

h. + a (38a/4), (41b/5), (41b/7), (42a/19),
(42b/5), (42b/14), (43a/9), (43b/4), (46b/13)

h. + ı (42b/5), (42b/13), (43a/15), (43b/3)

h. + ıḡ (46a/1), (46a/6), (46a/7), (46a/15),
(46a/16)

h. + ına (38a/13), (38b/5), (39a/3), (39b/8),
(40a/2), (41a/12), (45a/18), (47a/2)

h. + ını (41a/1), (41a/12)

h. + ınıḡ (43b/13)

h. + uḡ (41a/5), (41a/10), (41a/14), (41a/17),
(41a/19), (41b/13), (41b/14), (42a/13), (42a/16),
(42b/8), (42b/12), (43a/1), (43a/2), (43a/11), (44a/2),
(45a/19), (45b/5), (45b/11), (46a/19)

[= 63]

ḥaṣmāne: <Ar. + Far. Düşmanca.

h. (47a/5)

[= 1]

ḥasta: <Far. (Ḥaste) Hasta.

h. (2b/13)

h. + oldı (2b/2), (7b/10)

[= 3]

ḥastalan-: <Far. + T. Hastalanmak.

h.-mıṣ (29a/4)

h.-sa (1b/7)

[= 2]

ḥastalıḡ: *bk.* ḥastaluk.

h. + ı (33b/17)

[= 1]

ḥastaluk: <Far. + T. Hastalık.

h. + ların (32b/5)

[= 1]

ḥaṣla-: Haşlamak.

h.-r (34a/4)

h.-r ḥaṣlar (34a/4)

h.-yalar (20b/4), (21b/4)

[= 4]

ḥaṭ: <Ar. (ḥaṭṭ) Çizgi.

h. (11b/4)

[= 1]

ḥaṭm: <Ar. Sağlamaştırma.

h. + édüb (39b/13)

[= 1]

ḥaṭmi: <Ar. Ebegümecigillerden, tedavi amacıyla da
kullanılan bir süs bitkisi.

h. (16a/18)

[= 1]

ḥaṭmi: *bk.* ḥaṭmi.

h. (47b/1)

h. + toḡmı (20b/17)

h. + si (17b/7)

h. + yapraḡıḡ (20a/17)

[= 4]

ḥaṭṭā: <Ar. Bundan başka, fazla olarak, dahi, bile, hem
de, üstelik de.

h. (5b/10), (33b/2), (41b/1), (48a/9)

[= 4]

havā: <Ar. (hevā) Gökyüzü.

h. (40a/3)

h. + sını (7a/4)

h. + ya (40a/3)

[= 3]

havālan-: <Ar. + T. Temiz hava alması sağlanmak,
havası değiştirilmek.

h.-ub (44b/11)

[= 1]

havāle: <Ar. Bir işi bir başkasının sorumluluğuna
devretme.

h. (36b/15)

h. + édüb (42b/6), (43a/3)

h. + étdigini (42b/10), (43a/6)

h. + etmek (42a/5), (44a/6)

h. + etsen (44a/17)

h. + olıcağ (42a/3)

h. + olsa (45b/18)

[= 10]

havālı: <Ar. + T. Yüksekçe.

h. (39b/6)

[= 1]

havān: <Far. Tahta, taş, madenden çukur kap.

h. + da (13a/11), (14a/10), (14b/18), (15a/17),
(15b/2), (16a/16), (19b/1), (22a/6), (22b/13), (22b/18),
(23a/7), (23b/1), (24a/18), (26b/14), (32a/9), (32a/10),
(33b/7)

[= 17]

havās: <Ar. Hassalar, kesfiyetler.

h. (1b/7)

h. + uñ (2b/14)

[= 2]

havz: <Ar. Havuz, tekne.

h. + ıla (7b/14)

[= 1]

hayā: <Far. (hayā) Erkeklik uzvu.

h. + sı (6b/2), (11a/13)

h. + sını (31a/4)

h. + sından (11a/7)

[= 4]

hāya: *bk.* hayā.

h. + da (30a/15)

h. + sı (30a/13)

h. + sın (30a/15)

h. + sını (30a/13)

[= 4]

hayber: <Ar. Yer adı.

h. + gāzāsında (48a/14)

[= 1]

hayl: <Ar. At.

v. (1b/6)

[= 1]

haylī: <Far. Oldukça fazla, çokça, epey.

h. (6b/5), (8b/3), (10b/15)

[= 3]

hayr: <Ar. İyilik, karşılık beklenmeden yapılan yardım.

h. (6b/12), (50b/10)

h. + éde (50b/13)

h. + gelmez (9b/4)

h. + ola (50b/12)

[= 5]	[= 1]
ḥayvân: < Ar. (hayevân) Hayvan.	ḥazîne: < Ar. Altın, gümüş, mücevher vb. değerli eşya
h. (48a/3)	yığını, büyük servet.
h. + a (3a/11)	h. (8b/15)
h. + lar (30a/6), (30a/6)	[= 1]
h. + lardur (42a/6)	ḥazret: < Ar. İsimlerin başına övme, saygı, yüceltme
h. + uñ (3a/7), (33a/11)	maksadıyla getirilen unvan.
[= 7]	h. (40b/19), (41a/2)
ḥayyü'l-ḥakir: < Ar. Hayatta olan, zayıf.	h. + i ḥakḳ (47a/2), (48a/3), (48a/17)
h. (50b/8)	h. + i ḥakḳa (44b/4)
[= 1]	h. + i ḥakḳuñ (48a/2)
ḥayz: < Ar. Kadınlarda aybaşı.	h. + leri (2b/19), (3b/6), (48a/12), (48a/19)
h. (31a/2)	h. + lerinüñ (32a/16)
[= 1]	[= 12]
ḥayz: bk. ḥayz.	ḥazret-i 'alî: İlk müslümanlardan, Hz. Peygamber'in
h. + bəzini (12b/3)	damadı.
[= 1]	h. (5a/12), (9b/2)
hazā kitāb-ı baytārname: < Ar. Eserin adı.	[= 2]
h. (1b/1)	ḥazret-i enes: Hadis rivayet eden sahâbîlerden biri.
[= 1]	h. (3a/8)
ḥazân: < Far. Güz.	h. + den (3a/12)
h. + vaktinde (29a/6)	[= 2]
[= 1]	ḥazret-i ḥakḳ: < Ar. Allah.
ḥāzır: < Ar. Amade.	h. + uñ (42b/16)
h. (35b/4)	[= 1]
h. + edeler (25b/7)	ḥazret-i ḥızır: < Ar. Birinin en sıkışık zamanında,
h. + olan (2b/19)	beklemediği biri, yardımına yetişmek" anlamındaki
[= 3]	Hızır gibi (imdadına veya yardımına) yetişmek
ḥazm: < Ar. Midedeki yiyecekleri eritme, sindirme.	deyiminde geçen bir söz.
h. + étmez (34a/19)	h. (2b/12)

[= 1]	h. + olur (14b/13), (16a/13), (30a/10), (30b/11)
ḥazret-i resūl: <Ar. Son peygamber.	h. + olursa (28a/10)
h. (48a/13), (48a/15), (48a/19), (48b/1)	[= 13]
[= 4]	ḥelāl: <Ar. (ḥalāl) Dinin kurallarına aykırı olmayan,
ḥazret-i risālet-penāh: <Ar. Son peygamber.	dinî bakımdan yasaklanmamış olan, haram karşıtı.
h. (2a/11)	h. (36a/9)
[= 1]	[= 1]
heb: <Far. Sürekli olarak, her zaman, daima.	ḥelezon: <Ar. Kabuklu sümüklüböcek, sümüklüböcek
h. (11b/3), (47a/9)	kabuğu.
[= 2]	h. (38b/7), (40b/17)
hecīn: <Ar. İki hörgücü olan bir cins deve.	[= 2]
h. + lüye (48a/19)	ḥelvā: <Ar. Un, yağ ve şekerle yapılan tatlı.
[= 1]	h. + sı (50a/4)
hegbe: Heybe.	[= 1]
h. (44b/7)	hem: <Far. Zaten, bir de, üstelik, bir de, şu da var ki.
[= 1]	h. (8a/9), (8b/3), (8b/4), (8b/14), (8b/18),
ḥekīm: <Ar. (ḥakīm) Tabip, tıp doktoru.	(9b/16), (10b/5), (10b/17), (11a/3), (12a/1), (21a/10),
h. (7a/16), (7b/5), (15a/14), (16b/1), (19a/10),	(21a/18), (21b/10), (21b/19), (23a/7), (24b/4), (25b/17),
(25a/11), (27b/12)	(29a/1), (29b/2), (31a/5), (39a/5), (41a/1), (41a/1),
h. + i (7a/16), (7b/10), (8a/11), (8a/18)	(46a/6), (46a/6)
[= 11]	[= 25]
helāk: <Ar. 1. Yok olmak, mahvolmak, yok olmak.	hemān: <Far. Hiç vakit kaybetmeden, hemen.
h. + ède (25a/12)	h. (2b/9), (26a/1), (32a/11), (32b/6), (32b/11),
h. + ine (48a/5)	(32b/14), (33a/5), (33a/12), (33a/13), (34a/15), (34a/17),
h. + kıldılar (8a/17)	(34b/2), (41a/19), (41b/17), (42a/9), (42b/1), (43a/8),
h. + oldum (7b/11)	(43b/9), (43b/19), (44a/8), (44a/10), (44a/11), (45a/1),
h. + oluyor (8a/11)	(45a/4), (45a/19), (45b/14), (46a/3), (46a/4), (46a/16),
h. + olmağa (8a/9)	(46a/19), (47a/10)
h. + olmaya (8a/14)	[= 31]
h. + olsun (16a/3)	hem-çünān: <Far. Bunun gibi, buna benzer.

h. (30a/8)
[= 1]
hemîn: <Far. “Yerine göre, ancak, hemen, her zaman”
vb. anlamlar ifade eden bir çeşit doldurma sözcük.
h. (13b/19)
[= 1]
hemîşe: Daima, her zaman.
h. (34b/16)
[= 1]
hemze: <Ar. Gırtlakta, ses tellerinin birbirine yapışması sonucu havanın akışını birdenbire engellemesiyle oluşan ve bir kesinti izlenimi veren ünsüz.
h. (33a/12)
[= 1]
her: <Far. Birer birer, teker teker hepsi.
h. (3a/19), (3b/5), (5b/12), (6b/10), (8b/18), (9a/5), (9a/6), (9b/3), (12a/15), (12a/18), (12b/19), (13b/6), (15a/13), (15a/13), (15a/17), (15a/18), (15a/18), (15b/1), (19a/14), (22a/4), (23a/2), (27b/11), (27b/14), (31a/3), (32a/3), (32a/7), (33a/10), (34a/4), (34b/14), (34b/16), (35a/6), (37b/6), (38a/8), (38a/13), (38b/17), (39b/8), (42a/4), (42a/10), (44a/5), (44a/13), (44a/17), (44a/19), (44b/8), (44b/13), (45b/17), (46b/5), (47a/14), (48a/7), (48a/12)
[= 49]
hergiz: Hiçbir zaman, asla.
h. (9b/1)
[= 1]
hergün: Sürekli, sürekli olarak; günde.
h. (7a/9)

[= 1]
herî: <Ar. Üzerine, dair.
h. + i mışır (7a/2)
[= 1]
herse: Çok pişmiş, lapa.
h. (23b/9)
[= 1]
hevâî: <Ar. Sarı çiçekli bir bitki.
h. (40a/5), (40a/5)
[= 2]
hevâîyye: bk. hevâî.
h. (40a/5)
[= 1]
heves: <Ar. İstek, eğilim, arzu, şevk.
h. + inden (2a/5)
[= 1]
heybetlü: <Ar. + T. Heybetli.
h. (6b/18), (9a/18)
[= 2]
hezâr: <Far. Bin.
h. (36a/16), (37a/3)
[= 2]
hıfz: <Ar. Saklama, koruma.
h. + ëyle (36b/8)
[= 1]
hıfz ü emân: <Ar. Bırakılan emaneti koruma.
h. + ında (6b/11)
[= 1]
hınâ: bk. kına.
h. (31b/17)

[= 1]	h. + a (7b/8)
ḥung: <Far. Donu gri olan at.	[= 2]
h. (11b/2)	ḥīc: <Far. Asla, hiç.
[= 1]	h. (5b/11), (10b/19), (16a/4)
ḥunzır: <Ar. Domuz.	[= 3]
h. (2a/6), (2a/7)	ḥicbır: Bir isimden evvel gelerek ismin bir varlık
h. + yağın (33b/14)	bildirmedığı anlatan söz.
[= 3]	h. (2b/13), (3a/19)
ḥunzır yağı: Domuz yağı.	[= 2]
h. + ı (33b/14)	hidāyet: <Ar. Doğru yol, hak olan Müslümanlık yolu.
[= 1]	h. (44b/6)
ḥırızma: Tüy dökmeye yarayan bileşim.	[= 1]
h. + yıla (26b/6)	ḥiffet: <Ar. Hafiflik.
[= 1]	h. (36b/19)
ḥırla-: Hırıltıyla ses çıkarmak.	h. + de (4b/8)
h.-r (12a/9)	h. + eder (37b/16)
[= 1]	[= 3]
ḥıṭāy: <Uyg. Yer adı.	ḥikāyet: <Ar. Bir hâdiseyi anlatmak. anlatma.
h. (7a/1)	h. + ederler (3a/1)
[= 1]	[= 1]
ḥıyār-şenbe: <Far. (ḥıyār-şenber) Baklagillerden, rengi	ḥikmet: <Ar. Hakimlik, bilgelik.
siyah olan bitki, Hint hıyarı.	h. (8a/12)
h. (17a/4), (17b/8)	[= 1]
h. + yi (17a/4)	ḥilāf: <Ar. Aykırı, karşıt, ters.
[= 3]	h. (43b/17)
ḥız: Çabukluk, sürat.	h. + etmez (44b/1)
h. + ıyıla (42b/7)	h. + ına (43a/14)
[= 1]	[= 3]
ḥız(ı)r: bk. ḥazret-i ḥızır.	ḥile: <Ar. Birini aldatmak, yanıltmak için yapılan
h. (7a/8)	düzen, alavere dalavere, entrika.

h. (41a/19)
[= 1]

hilye: <Ar. Hz. Muhammed'in dış görünüşünü ve niteliklerini anlatan manzum ve mensur eser.
h. (47b/12)
[= 1]

hîn: <Ar. An, zaman, vakit, sıra.
h. + de (33a/5), (33a/13), (33b/11), (34a/14), (34a/17)
h. + irükûbda (1b/7)
[= 6]

hîrām: <Far. Salınma, salınarak edâlı edâlî yürüme.
h. (5b/19)
[= 1]

hişār: <Ar. Küçük kale.
h. + êtdi (8a/7)
h. + ı (8a/5)
[= 2]

hişşe: <Ar. Pay.
h. (48a/15), (48b/1), (48b/1)
[= 3]

hişşe: *bk.* hişşe.
h. (48a/15)
[= 1]

hizālî: <Ar. + T. Düzgün bir sırada bulunma.
h. (34a/15)
[= 1]

hizmet: <Ar. İş, iş görme, vazife, memurluk.
h. + êder (7a/9)
[= 1]

hizmet-kār: <Ar. + Far. Ücretle iş gören genellikle erkek işçi, uşak.
h. (3a/7)
[= 1]

hōd: <Far. Bizzat, kendi, dahi.
h. (6a/11), (10b/14), (11a/1), (48a/11)
[= 4]

hōr: <Far. Ehemmiyetsiz, değersiz, bayağı, âdî.
h. (11a/9)
[= 1]

horezm: <Far. Yer adı.
h. + ĩdür (38b/7)
[= 1]

hōrla-: Horuldamak.
h.-dıĭıĭ (31a/15)
h.-maya (31a/15)
h.-yan (31a/14)
[= 3]

hōrus: <Far. (hōrūs) Horoz.
h. + ı (15b/15)
[= 1]

hōş: *bk.* hōş.
h. + ola (23b/6)
[= 1]

hōş: <Far. İyi, güzel, latif.
h. (13a/7), (13a/19), (15b/11), (24a/10), (36a/7)
h. + āvāzlı (9a/18)
h. + hūrūş (6b/6)
[= 7]

ḥūb: <Far. Güzel, hoş, iyi.

[= 2]

h. (10b/6), (14b/10), (45b/17)

h. + dur (6b/4)

h. + şüretli (9a/18)

[= 5]

ḥudā: <Ar. Tanrı.

h. (50b/13)

[= 1]

ḥukemā: <Ar. Âlimler.

h. + i yūnān (34b/8)

[= 1]

ḥuḳne: <Ar. Lavman.

h. (27b/15), (27b/15)

h. + édeler (28b/2), (28b/12)

h. + éylemek (32b/18)

[= 5]

ḥunnāk: <Ar. Bademcikte oluşan iltihap.

h. + olsa (17b/2)

[= 1]

ḥunnām: <Ar. At, eşek ve katırlarda görülen bir

hastalık; bulaşıcı, akıntılı bir tür çıban.

h. (22a/17)

h. + olsa (21b/15)

[= 2]

ḥurde: Atın bacağıının bukağı vurulan yeri.

h. + leri (10a/8)

[= 1]

ḥurmayī: <Ar. + T. Hurma rengine çalan doru (at).

h. + torı (10b/5)

h. + toriola (6b/2)

ḥurūc: <Ar. Çıkma, çıkış.

h. (39a/13), (39b/19)

[= 2]

ḥurūş: <Ar. Çoşma, çağılta, gürültü, şamata, telaş.

h. (6b/6)

[= 1]

ḥuşemān: <Ar. Hasımlar, düşmanlar.

h. + uş (45a/3)

[= 1]

ḥuşūşa: <Ar. Özellikle, bilhassa.

h. (3b/17), (6b/2), (29a/4), (29b/4), (34b/2),

(50a/17), (50b/5)

[= 7]

ḥuşūşen: <Ar. Ayrıca.

h. (23a/13)

[= 1]

ḥūy: *bk.* ḥūy.

h. + ıy (23b/19)

[= 1]

ḥūy: <Far. Huy.

h. (9b/2)

h. + ı (9a/19)

h. + ın (30b/6)

h. + ını (30b/5)

[= 4]

ḥüccet: <Ar. Seçkin alimlere verilen unvan.

h. + iḳāṭia (3b/19)

[= 1]

ḥükḡ: <Ar. 1. Karar. 2. Egemenlik, hâkimiyet.

h. +  der (6b/18)

h. +  tdi (7b/13)

h. + i (29b/13)

h. +  ne (7a/15)

[= 4]

h ner: <Far. H ner, maharet.

h. + i (29b/15)

h. + i  (30b/5)

[= 2]

h nerl : <Far. + T. H nerli.

h. (10a/1), (10a/18), (10b/7), (10b/10),
(10b/13), (10b/15)

[= 6]

h nerl ce: <Far. + T. Marifetlice.

h. (17b/4)

[= 1]

h ners z: H neri olmayan (kimse).

h. (11a/6), (11b/3)

[= 2]

  rm z: <Far. Yer adı.

h. (7a/11)

h. + vil yetin  (7a/4)

[= 2]

  seyin ibn moll   ems: <Ar.  zel isim, eserin
m tercimi.

h. (50b/7)

[= 1]

  sn: <Ar. G zel, iyi.

h. + i r yi halu (2b/3)

[= 1]

  srev: <Ar.  zel isim.

h. (7b/14), (8a/2)

h. + e (7b/15), (7b/19), (8a/4)

h. + i (8a/17)

[= 6]

-I-

ılc k: Az ılık olan, ılık a.

ı. (14a/13), (19a/2), (28b/12), (29a/15)

ı. +  deler (17b/12), (18a/3)

ı. +  d b (15b/6), (18b/9)

ı. + la (27b/15)

ı. +  u (18a/15), (24a/9), (31b/15), (32a/3),

(32a/7), (33b/8)

[= 15]

ılc k: bk. ılc k.

ı. + la (17b/9)

ı. +  uyı (32b/17)

[= 2]

ır k: Uzak.

ı. (16b/14)

ı. + dan (5a/16), (5a/18), (44b/18), (46b/11),

(46b/12)

ı. + dur (4b/4)

[= 7]

ırm k: Irmak.

ı. (9b/17)

[= 1]

ısc k: Sıcak.

ı. (21a/18), (25a/3), (27b/15), (50b/6)

ı. + adam necesi  (33a/7)

1. + ıla (14b/19), (25a/5), (31a/17)
1. + la (15b/16), (17b/13), (20a/3), (20a/11),
(20a/19), (20b/3), (20b/4), (20b/14), (21a/9), (21b/4),
(23a/19), (25b/14), (27a/4)

1. + şu (23b/10), (27b/14), (33b/16), (47b/10),
(48b/10)

1. + tütalar (20a/10)

[= 27]

ıŝçak: *bk.* ıŝcağ

1. + la (19a/9), (25b/16)

[= 2]

ıŝçak: *bk.* ıŝcağ

1. + la (12b/1)

[= 1]

ıŝıd-: Sıcak duruma getirmek.

1.-ub (33a/15)

[= 1]

ıŝır-: Isırmak, dişlemek.

1.-dığı (28a/2), (28a/4)

1.-ır (17a/3)

[= 3]

ıŝırğan dikenî: Isırğan otu.

1. (20a/18)

[= 1]

ıŝla-: Islatmak.

1.-yalar (16b/15), (23b/8)

[= 2]

ıŝlad-: Islatmak.

1.-alar (17a/16), (26b/13), (28a/18)

1.-asın (49a/3)

1.-asın (35b/3), (35b/4)

1.-ub (6a/11), (17b/15), (18a/5), (20a/10),
(25a/1), (25b/16), (28b/19), (32a/9), (34a/18)

[= 15]

ıŝlâh: < Ar. İyileştirme.

1. + a (20b/8)

[= 1]

ıŝlan-: Islanmak.

1.-a (18a/15)

1.-mış (6a/10)

1.-mışdur (33a/19)

[= 3]

ısıtma: Sıtma.

1. + sın (9a/14)

[= 1]

ıŝılâh: < Ar. İlim sözü, tabir, terim.

1. + inca (50a/5)

[= 1]

ıŝsı: Sıcak.

1. (14b/12), (16a/6), (27b/2), (27b/12), (28b/8),
(29a/9), (50a/17)

1. + da (28b/5)

1. + dan (50b/4)

1. + ya (6b/3)

[= 10]

ıtk: < Ar. Köle ve cariye azâdetme.

a. (5a/5)

a. + ina (3b/14)

[= 2]

ızırâb: < Ar. Acı, üzüntü, sıkıntı, keder.

i. (45b/12)

[= 1]

-İ-

i-: 1. Aslı Eski Türkçede ermek iken irmek > imek olarak değişen ve kökü eriyip bugün sadece “Şu veya bu durumda bulunmak” anlamındaki idi, imiş, ise, iken şekilleri kullanılan, eklendiği isimlere yargı görevi yükleyen fiil, ek fiil, cevher fiil. 2. Aslı Eski Türkçe’de ermek iken irmek > imek olarak değişen ve kökü eriyip bugün sadece “Şu veya bu durumda bulunmak” anlamındaki idi, imiş, ise, iken şekilleri kullanılan eklendiği fiilleri birleşik zamanlı çekimleyen fiil, ek fiil, cevher fiil.

i.-di (2b/2), (3a/13), (3b/6), (4b/12), (4b/14), (4b/15), (4b/16), (5a/2), (5a/2), (5a/3), (5a/3), (5a/8), (6b/18), (6b/18), (6b/19), (7a/3), (7a/8), (7a/9), (7a/10), (7b/14), (7b/14), (7b/18), (8a/2), (8b/2)

i.-dügi (12a/2)

i.-düm (3a/4)

i.-ken (7a/15), (7b/10), (8b/8), (29a/14), (30b/11), (34b/4), (39a/1), (40a/14), (47b/14)

i.-miş (2b/12), (3a/1), (3a/2)

i.-se (7a/3), (10b/17), (12b/15), (13a/7), (13b/5), (14a/16), (14b/5), (16b/14), (16b/14), (16b/16), (23a/11), (24a/6), (26a/19), (27a/4), (27a/18), (28a/3), (28b/19), (32a/11), (32b/13), (33a/17), (35b/18), (37b/2), (41a/14), (44b/6), (49b/7), (49b/12)

[= 64]

ibn düreyd: <Ar. Özel isim.

i. (3b/17)

[= 1]

ibn mes‘ūd: <Ar. Özel isim.

i. (2b/17)

[= 1]

ibn vehb: <Ar. Özel isim.

i. (48a/11)

[= 1]

ibrāz: <Ar. Ortaya koyma, gösterme, meydana çıkarma.

i. + èylemişdür (3a/9)

[= 1]

ib‘āl: <Ar. 1. Bozma 2. Feshetme.

i. + ètmegi (37a/18)

i. + ini (42b/17), (43a/12), (43a/18), (43b/6), (43b/15)

[= 6]

ibtidāiyyāt: <Ar. Tayın doğduktan sonra on gün içinde aşağıdan ve yukarıdan ikişer tane çıkan ilk dişleri; orta kesici dişler.

i. (11b/9)

[= 1]

innallāhe lā yuđī‘u ecri‘l muḥsinin: <Ar. Şüphesiz Allah, iyilik yapanların mükafatını zayı etmez.

y. (50b/11)

[= 1]

ic: bk. iç.

i. (19b/16)

i. + yağı (20a/8), (44b/9), (49a/15)

i. + yağrıyla (18a/4), (45a/11)

i. + yanında (25b/17)

i. + yanından (21b/17)

i. + yüzi (6a/16)

[= 9]

icâzet: < Ar. İzin.

i. + i (2a/8)

[= 1]

ic yağ: bk. iç yağı.

i. (20a/8), (44b/9), (45a/11), (49a/15)

i. + yıla (18a/4)

[= 5]

iç: 1. Kabuğu olan ya da dışında kabuk bulunan yiyeceklerde, kabukça sarılmış bölüm. 2. Bir şeyin, bir noktaya göre orta ön arka düzlemine daha yakın bulunan konumu. 3. Bağırsak, mide. 4. Bir yerin, bir şeyin maddi ya da manevi sınırları arasında kalan, onunlanının dışında olmayan. 5. Çukur, oyuk. 6. İki ya da daha çok kişinin oluşturduğu bir topluluk belirtir. 7. Bir şeyin dıştan bakıldığında görünmeyen yüzü.

i. + ağrısı (31a/13)

i. + i (11b/15), (14b/13), (18a/18), (19b/11), (22b/10), (27a/18), (28a/2), (31b/4), (32b/9)

i. + i geçse (19a/16)

i. + in (25a/2)

i. + in (17b/8), (32a/9)

i. + inde (5b/18), (5b/18), (5b/18), (6a/8), (6b/1), (6b/19), (7a/15), (7b/3), (7b/5), (7b/12), (8b/3), (9a/12), (12b/14), (12b/18), (17a/10), (18a/17), (18b/19), (20a/2), (20a/6), (22a/12), (28a/12), (30b/16), (33a/4), (33a/4), (47b/18), (49a/17)

i. + inden (14b/9), (15a/8)

i. + ine (7a/12), (12b/9), (14a/17), (14b/5),

(16b/16), (17a/5), (17b/8), (18a/2), (18a/9), (18b/3),

(18b/8), (19a/5), (19a/8), (19b/16), (19b/18), (20b/2),

(21a/9), (22a/14), (22b/11), (23a/1), (23a/8), (23a/18),

(25a/3), (25a/19), (25b/9), (26a/13), (26b/18), (27a/5),

(27a/11), (28a/8), (30a/17), (32a/14), (32a/19), (32b/12),

(32b/17), (33b/10), (33b/12), (34b/18), (34b/19),

(35a/3), (35a/6), (35a/8), (35a/11), (35a/11), (35b/6),

(35b/12), (40b/10), (40b/11), (40b/13), (47b/4)

i. + ini (25b/10), (31a/14), (31b/4), (35a/4)

i. + yağın (19b/1)

i. + yağıyla (50a/12)

i. + yüzinde (25b/6)

[= 99]

iç-: İçmek.

i.-di (8a/18)

i.-dügi (6a/10)

i.-er (27b/3)

i.-erken (7a/3), (16b/12)

i.-erse (31a/7)

i.-ersen (7b/13)

i.-esin (7b/6)

i.-mege (32b/16)

i.-mek (32b/12), (48a/7), (50a/19)

i.-mekden (28a/14)

i.-mese (32b/6)

i.-mez (28a/1), (33a/11)

i.-ürmek (32b/16)

[= 17]

iç yağı: İç yağ, katı yağ.

i. + ı (19b/1)	i. + dur (45b/17)
i. + ıla (50a/12)	i. + edeler (47a/16)
[= 2]	i. + edesin (37a/12), (40a/11), (40a/16), (40b/1), (40b/9), (46b/6), (46b/7), (46b/8)
içerü: İç yöne doğru, iç taraf.	i. + edesiñ (40a/14)
i. (12b/2)	i. + etmek (40b/19), (46b/9)
[= 1]	i. + ın (36a/13), (37a/6)
içir-: bk. içür-.	[= 21]
i.-dükleri (6a/11)	ifade: < Ar. Anlatım.
[= 1]	i. + eyleyüb (5a/7)
iğün: 1. Adına. 2. -e ayrılmış, -e özgü, -e has, -e mahsus.	[= 1]
i. (2a/6), (2a/7), (4b/12), (8a/12), (8a/13), (8b/9), (14b/11), (22b/1), (30a/6), (30a/6), (30a/6), (30a/6), (30a/8), (30b/8), (32a/19), (34b/10), (48a/15), (48b/3), (49a/1)	iğtisāl: < Ar. Gereğine uygun olarak gusletme, yıkanma.
i. + dür (47a/14)	i. + edüb (36b/3)
[= 20]	[= 1]
içür-: İçirmek.	ige: Bıçakları keskinleştirmek için kullanılan araç.
i.-eler (16a/9), (31a/6), (33a/2), (33a/16)	i. (12a/2)
i.-esin (34b/12), (34b/13), (47b/4), (48b/12), (49a/17)	[= 1]
i.-esiñ (34b/11)	igne: Dikiş için kullanılan alet, iğne.
i.-üb (50b/2), (50b/3)	i. (14b/5), (15b/16), (27a/6)
i.-üler (29a/1)	i. + siyile (30a/18), (32b/10)
[= 13]	[= 5]
içürü: bk. içerü.	iğdās: < Ar. Ortaya çıkarma, meydana getirme.
i. + den (50a/11)	i. + olur (49b/3)
[= 1]	[= 1]
idmān: < Ar. Alıştırma.	ihsān: < Ar. İyilik etme, iyi davranma.
i. (36a/12), (36a/15), (36a/18), (37a/5), (40b/4), (40b/7)	i. + edeler (50b/11)
	[= 1]
	ihtirāz: < Ar. 1. Korkma. 2. Çekinme, sakınma.
	i. (33a/18), (34a/9)
	[= 2]

iẖtirāzāt: < Ar. 1. Sakınmalar, çekinmeler. 2.

Korkmalar.

i. + ıñ (34a/7)

[= 1]

iẖtişār: < Ar. (iẖtişār) Sözü kısa kesme, kısaltma.

i. + êtmişdür (37b/11)

[= 1]

iẖtiyār: *bk.* ihtiyār.

i. (46a/8)

[= 1]

iẖtiyāf: < Ar. Sakınma, ölçülü davranış.

i. + êdeler (13b/7)

[= 1]

iẖlās: < Ar. Kur'ân'ın 112. sûresi.

i. (50b/11)

[= 1]

iẖlās-ı şerîf: < Ar. Kur'ân'ın 112. sûresi.

i. (6b/9), (47a/1)

[= 2]

iẖtimām: < Ar. Özen.

i. + ıladur (36a/12)

[= 1]

iẖtiyār: < Ar. Yaşlı, genç karşıtı.

i. + atınuñ (41a/6)

i. + êtdükleri (3b/14)

[= 2]

iẖvān: < Ar. Yakın dostlar, arkadaşlar.

i. + ı müslimîn (50b/10)

[= 1]

iẖdām: < Ar. Gayretle çalışma, sürekli uğraşma.

i. (36a/12)

[= 1]

iẖlīmā: < Ar. (iẖlīmāyā) Süprüntü, maden posası.

i. + sın (15a/10)

[= 1]

iẖtizā: < Ar. Lazım gelme, gerekme.

i. + êtdigi (33b/8)

i. + êtdikce (33b/13)

[= 2]

iken: İken.

i. (47b/19)

[= 1]

iki: Üçten önce gelen sayının adı.

i. (3a/16), (4a/3), (4a/4), (4b/5), (4b/16),

(4b/17), (5b/7), (5b/9), (5b/12), (6b/9), (7a/7), (7a/8),

(9b/7), (9b/11), (9b/14), (9b/16), (10a/10), (10a/13),

(10a/13), (10a/14), (10b/6), (10b/9), (11a/16), (11b/8),

(11b/9), (11b/10), (11b/11), (11b/12), (11b/12), (12a/6),

(12a/10), (12a/16), (12b/9), (12b/16), (13a/4), (13a/7),

(13a/12), (13b/11), (13b/14), (14a/19), (14b/4),

(14b/11), (15a/5), (15a/16), (15b/5), (15b/10), (16a/16),

(16b/9), (17a/3), (17a/7), (17b/6), (17b/10), (17b/19),

(18a/1), (18b/1), (18b/5), (18b/12), (18b/13), (19b/7),

(19b/16), (20a/4), (20a/15), (20a/17), (21a/4), (21a/11),

(21a/17), (21b/3), (21b/17), (22a/7), (22a/10), (22b/6),

(22b/14), (23a/1), (23a/8), (23a/15), (23b/2), (23b/5),

(23b/13), (23b/15), (24a/8), (24a/11), (24b/2), (24b/9),

(24b/17), (24b/17), (24b/19), (25a/5), (26a/1), (26a/13),

(26b/11), (26b/12), (26b/17), (27a/1), (27b/10),

(28a/12), (28a/18), (28b/13), (28b/15), (29a/7),

(29b/14), (30a/1), (30a/16), (30b/1), (31b/6), (31b/8),
(31b/19), (32a/18), (32b/8), (32b/13), (33a/1), (33a/7),
(33a/8), (33b/4), (33b/10), (33b/16), (34a/1), (34a/7),
(34a/12), (34b/7), (34b/18), (35a/2), (35a/14), (35a/15),
(35a/16), (35b/16), (36b/4), (37a/12), (37a/16), (38a/18),
(38b/11), (40b/12), (40b/14), (41b/16), (41b/16),
(43b/13), (46b/1), (47a/5), (47a/13), (47b/11), (47b/18),
(48a/15), (48b/1), (48b/4), (48b/16), (50a/2), (50a/5),
(50b/1)

i. + si (9b/17)

i. + sin (15a/9), (27a/7)

i. + sini (12b/8)

i. + sinüj (29b/13)

[= 152]

iki kardaşın kanı: Calamus draco isimli palmyeden elde
edilen bir rezin. Sanguis draconis.

i. + yıla (15b/5)

[= 1]

iki yüz: İki yüz sayısı.

i. (12a/16), (31b/8)

[= 2]

ikinci: İki sayısının sıra sıfatı.

i. (5a/10), (44a/1)

[= 2]

ikindi: Bir vakit, zaman dilimi.

i. + n (29a/15)

[= 1]

ikişer: İki sayısının üleştirme şekli.

i. (12a/16), (15a/10), (22a/9)

[= 3]

iklīm: < Ar. Ülke, diyar.

i. + e (9a/2)

[= 1]

‘ilāc: < Ar. İlaç.

a. (15a/9), (15a/19), (18b/12), (19a/6), (22a/1),

(22a/7), (24a/9), (24a/11), (24a/19), (24b/12)

a. + dan (35b/14)

a. + edesin (48b/8), (49a/12)

a. + etmegi (49a/6)

a. + etmeye (34b/14)

a. + ı (12a/10), (12b/7), (12b/18), (13a/15),

(13b/3), (13b/5), (14a/2), (14a/16), (14b/3), (14b/18),

(15a/4), (15a/14), (15b/4), (15b/8), (15b/15), (16a/7),

(16a/14), (16a/17), (16b/8), (16b/13), (16b/17), (17a/3),

(17a/13), (17b/6), (17b/19), (18b/2), (19a/1), (19b/7),

(19b/15), (20a/7), (20a/17), (20b/12), (21a/5), (21a/17),

(21b/3), (21b/10), (22b/9), (22b/17), (23a/5), (23b/8),

(24a/3), (24a/5), (24a/16), (24b/4), (24b/19), (25a/8),

(25a/15), (25b/7), (25b/13), (25b/19), (26a/2), (26a/8),

(26a/11), (26a/18), (26b/6), (26b/13), (27a/14), (27b/4),

(27b/9), (28a/4), (28a/15), (28b/9), (32b/11), (32b/19),

(33a/11), (34b/17), (35a/15), (35b/3), (47a/19), (49a/1),

(49b/5), (50a/9)

a. + ıj (34b/8), (48b/9), (49a/1), (49a/13)

a. + ını (49b/3), (50a/8)

a. + ların (9a/14)

a. + larıj (47a/17)

[= 95]

ilāhī: < Ar. İlâhi, tanrısâl.

i. (36b/4), (44b/4), (44b/5)

[= 3]

ile: 1. İki sözcüğü, iki öbeği birbirine bağlar. 2. İsimlerin sonuna gelerek beraberlik, refakat, vasıta, araç, hâl, tarz, ilişki vb. anlamlarda zarflar yapar.

i. (1b/9), (3a/6), (3b/14), (4a/4), (4a/19), (4b/16), (4b/17), (5a/9), (6a/19), (6b/1), (8a/2), (8a/5), (8b/19), (9b/16), (10b/14), (11b/12), (12a/2), (12a/11), (12a/12), (12a/13), (12a/16), (12b/1), (12b/8), (12b/8), (12b/14), (12b/14), (13a/1), (13a/5), (13a/8), (13a/12), (13a/17), (13a/19), (13b/4), (13b/4), (13b/4), (13b/7), (13b/10), (13b/11), (13b/13), (13b/14), (14a/3), (14a/3), (14a/5), (14a/10), (14a/11), (14a/12), (14a/13), (14a/16), (14a/18), (14a/19), (14b/5), (14b/13), (14b/18), (15a/1), (15a/5), (15a/9), (15a/11), (15a/14), (15a/18), (15b/16), (15b/18), (16a/19), (16b/2), (16b/15), (16b/19), (17a/4), (17a/7), (17a/15), (17b/11), (18a/2), (18a/4), (18a/11), (18a/14), (18a/15), (18b/3), (18b/5), (18b/14), (18b/19), (19a/2), (19a/5), (19a/8), (19a/10), (19a/12), (19a/13), (19b/8), (20a/19), (20b/1), (20b/6), (20b/13), (20b/19), (21a/6), (21a/8), (21a/10), (21a/12), (21a/13), (21a/18), (21b/4), (21b/10), (22a/4), (22a/4), (22a/8), (22a/14), (22a/14), (22b/10), (22b/11), (22b/18), (22b/19), (23a/5), (23a/7), (23a/18), (23a/19), (23b/10), (23b/15), (23b/15), (24a/5), (24a/5), (24a/6), (24a/7), (24a/9), (24a/18), (24a/18), (24b/2), (24b/2), (24b/6), (24b/8), (24b/17), (25a/1), (25a/3), (25a/4), (25a/4), (25a/5), (25a/9), (25a/10), (25a/10), (25a/12), (25b/1), (25b/3), (25b/3), (25b/9), (25b/14), (25b/16), (26a/8), (26b/2), (26b/8), (26b/9), (26b/10), (26b/13), (26b/18), (27a/1), (27a/4), (27a/6), (27a/6), (27a/10), (27b/4), (27b/14),

(28a/2), (28a/11), (28b/1), (28b/11), (28b/12), (28b/15), (29a/15), (30a/16), (30a/18), (30b/1), (30b/4), (30b/4), (30b/13), (30b/15), (30b/16), (31a/2), (31a/4), (31a/4), (31a/5), (31a/10), (31a/10), (31a/13), (31b/10), (31b/10), (31b/15), (31b/17), (32a/3), (32a/3), (32a/7), (32a/9), (32a/10), (32a/12), (32a/14), (32a/14), (32a/15), (32a/17), (32b/2), (32b/10), (32b/14), (32b/16), (32b/17), (33a/4), (33a/5), (33a/15), (33b/1), (33b/3), (33b/8), (33b/11), (33b/15), (33b/16), (33b/18), (34a/2), (34a/9), (34a/13), (34a/15), (34b/4), (34b/7), (34b/16), (35a/8), (35a/11), (35a/13), (35a/18), (35a/18), (35b/3), (35b/11), (35b/19), (36a/2), (36a/11), (36a/15), (36a/15), (36a/17), (36b/5), (36b/6), (36b/19), (37a/12), (37b/1), (37b/2), (37b/4), (37b/5), (37b/5), (37b/5), (38a/1), (38a/11), (38a/13), (38a/14), (39a/2), (39a/9), (39a/13), (39a/14), (39a/15), (39a/17), (39b/12), (39b/14), (39b/16), (40b/5), (40b/13), (40b/14), (40b/14), (40b/15), (40b/16), (40b/19), (41a/1), (41a/4), (41a/17), (41a/18), (41a/19), (41b/1), (41b/2), (41b/2), (41b/8), (41b/13), (42a/6), (42a/10), (42a/10), (43a/15), (43a/15), (43a/18), (43b/3), (43b/4), (43b/6), (43b/10), (43b/11), (43b/11), (43b/12), (43b/17), (44a/3), (44a/4), (44a/4), (44a/7), (44a/13), (44a/19), (44b/10), (44b/12), (44b/15), (44b/15), (44b/18), (45a/5), (45a/6), (45a/7), (45a/11), (45a/15), (45a/16), (45b/7), (46a/2), (46a/3), (46a/5), (46a/14), (46b/5), (47a/11), (47a/13), (47a/15), (47b/9), (47b/10), (47b/11), (47b/14), (48b/5), (48b/6), (48b/8), (48b/9), (48b/10), (48b/12), (48b/13), (49a/4), (49a/16), (49b/1), (49b/1), (49b/6), (49b/6), (49b/10),

(49b/19), (50a/1), (50a/12), (50a/13), (50a/14), (50a/15),
(50b/7), (50b/10), (50b/11)

[= 333]

iled-: bk. ilet-.

i.-eler (16a/14), (22a/19)

[= 2]

‘ilel: < Ar. İletler, hastalıklar, sakatlıklar.

a. (2b/15)

[= 1]

ile’l-mūcīb: < Ar. İcap etme.

i. (4a/3)

[= 1]

ilerü: Herhangi bir şeye göre daha ötede olan yer, geri
karşıtı.

i. (36b/16), (37a/9), (38b/18)

i. + de (39a/8)

i. + ye (43b/8)

[= 5]

ileşdir-: Bağlamak, tutturmak, eğreti takmak, hafifçe
tutturmak.

i.-dügiñ (45b/5)

i.-üb (45b/4)

[= 2]

ilet-: Götürmek, ulaştırmak, nakletmek, geçirmek.

i.-eler (30a/5)

[= 1]

ilik: Kemiklerin iç boşluklarını dolduran ve kan
hücrelerinin yapımını sağlayan doku.

i. (13b/10), (14a/17), (23a/8)

[= 3]

iliş-: Bir şeye hafifçe dokunmak, takılmak.

i.-e (45a/19)

[= 1]

ilk: Zaman, sıra, yer ve önem bakımından ötekilerden
önce gelen; öncel, son karşıtı.

i. (35a/4)

[= 1]

illā: < Ar. İlle, mutlaka.

i. (2b/14), (3a/19), (3b/9), (33a/12) (49a/12)

[= 5]

‘illet: < Ar. Hastalık.

a. (12a/6), (12a/14), (12b/2), (12b/15)

a. + de (12b/16)

a. + den (12b/5)

a. + dūr (15b/13), (17a/2), (20b/12), (26b/12)

a. + i nāzile (21b/2)

a. + olsa (24b/13)

[= 12]

‘ilm: < Ar. Bilim.

a. + inden (5b/10)

[= 1]

ilyās: < Ar. Özel isim.

i. (7a/9)

i. + a (7b/8)

[= 2]

imām nesāī: < Ar. Kütüb-i Sitte’den biri olan es-
Sünen’in müellifi, muhaddis.

i. (3b/4)

[= 1]

imām suyyūfī: < Ar. Özel isim.

i. (3a/8)	i.-üb (45a/16), (48a/16)
[= 1]	[= 18]
imām-ı muhyi'd-dīn nūri: < Ar. Özel isim.	‘inān: < Ar. Dizgin.
i. (2b/19), (3a/3)	a. (38b/8)
[= 2]	a. + ın (39b/13)
‘imāret: < Ar. Bir yeri bayındır ve mamur etme, bayındırlık.	a. + ını (36b/18)
a. + leri (8b/19)	a. + ından (43b/12)
[= 1]	a. + ının (37b/1), (37b/2)
imdi: Şimdi	[= 6]
i. (8b/13), (9a/3), (9a/5)	‘ināyet: < Ar. lütuf.
[= 3]	a. (44b/6)
imrū’l-kays: < Ar. Özel isim, cāhiliye devrinin tanınmış Arap şairi.	[= 1]
i. (4b/9), (5a/6)	ince: Kalın karştı.
[= 2]	i. (3b/15), (4a/3), (4a/7), (6a/12), (9b/7), (10a/4), (10a/7), (10a/12), (10a/14), (15b/16), (22b/7), (36b/14)
imtiḥān: < Ar. Sınav.	i. + ımar (20b/16)
i. (3b/13)	[= 13]
[= 1]	incid-: bk. incit-.
in-: Bulunduğu yerden aşağıya doğru gelmek.	i.-irse (32a/6)
i.-digin (46a/18)	i.-ürse (31b/13)
i.-düginden (41a/1)	[= 2]
i.-e (12b/4)	inciklü: Herhangi bir özellikte inciğe sahip olan.
i.-ecekile (32a/12)	i. (9b/10)
i.-er (17a/2), (17b/3), (20a/16), (20b/12), (21b/16), (21b/17), (34a/12)	[= 1]
i.-erse (15b/8)	incir: < Far. (encīr) Dutgillerden, meyvesinin içerisinde küçük çekirdekleri olan ağaç.
i.-esin (29a/5)	i. (17b/11), (19a/13), (20a/7), (23a/6), (23b/8), (24a/17), (24b/5), (25b/2), (35b/3)
i.-işde (10a/2)	[= 9]
i.-se (21a/3), (35a/15)	

incirek: Daha ince, incecik.

i. (25a/16)

[= 1]

incit-: İncinmesine yol açmak.

i.-meye (32a/6)

i.-ür (50b/4)

[= 2]

incüg: Baldır.

i. + i (5a/11), (5a/19)

[= 2]

‘ind: < Ar. Yanında.

a. + inde (47a/15)

[= 1]

‘indillahi’l müte‘âl: < Ar. Allah katında.

a. (6b/8)

[= 1]

indir-: Yüksekten, sarp ve kötü yerden veya yukarıdan

aşağıya inmesini sağlamak.

i.-meyeler (29b/12)

i.-üb (32a/13)

[= 2]

iniş: Yokuş karşıtı.

i. + e (32b/19)

[= 1]

iñle-: İnlemek.

i.-r (17b/5), (33a/3)

[= 2]

innī: < Ar. Şüphesizlik ve kat’iyyet ifade eden "inne" ile müttekellim zamirinin birleşmesidir.

i. (36b/6)

[= 1]

ins: < Ar. İnsan.

i. (30a/6)

i. + ücin (7b/1)

[= 2]

insân: < Ar. Toplum hâlinde bir kültür çevresinde yaşayan, canlı.

i. (47b/6)

i. + a (50b/5)

i. + ı (1b/3)

[= 3]

inşâ’llāhu ta‘ālā: < Ar. Eğer Allah dilerse, nasip olursa, manasında dilek sözü.

i. (2a/19), (2b/16), (32b/3), (34a/6), (35b/19),

(39a/3), (39a/15), (40a/7), (42a/2), (42b/16)

[= 10]

intişā: *bk.* intişār.

i. (17b/18)

[= 1]

intişār: < Ar. Başta ve ayakta ortaya çıkan ayak hastalık.

i. + olsa (20b/11)

[= 1]

intizām: < Ar. (intizām) Düzenli, düzgün olma.

i. (36a/9)

[= 1]

ip: İplik.

i. + ëleyüb (25a/16)

i. + ini (33b/11)

[= 2]

iplüg: *bk.* iplük.

i. + i (14b/8)	irişlen-: <i>bk.</i> irinlen-.
[= 1]	i.-ür (21b/9)
iplük: İplik.	[= 1]
i. (14b/5), (35a/11)	irişlü: Cerahatli, irinli.
[= 2]	i. + ce (12b/18)
irāc: Özel isim.	[= 1]
i. (7b/18)	irü: <i>bk.</i> iri.
i. + ı (7b/19)	i. (5b/9)
[= 2]	[= 1]
irādet: <Ar. İrade dileme.	ise: Ek fiil.
i. + iyledür (43a/5)	i. (5b/12), (5b/12), (12b/10), (26a/18),
[= 1]	(49a/12)
iri: Küçük karşıtı, iri.	[= 5]
i. + cevfi (5a/1)	isfidāc: <Ar. Boyacılıkta kullanılan zehirli, bazik
[= 1]	kurşun karbonat, üstübeç.
irin: Cerahat.	i. (14a/10), (15a/10)
i. (12a/8), (22b/6), (24a/12)	[= 2]
i. + aķar (21b/19)	iskender: <Yun. Özel isim.
i. + aķsa (14a/15)	i. (8a/7), (8a/18)
[= 5]	i. + e (7b/17), (8a/1), (8a/3)
iriş: <i>bk.</i> irin.	i. + tendür (7b/16)
i. + dolar (23b/3)	[= 6]
i. + i (23b/4)	iskenderiye: <Ar. Yer adı.
i. + ler (23a/17)	i. (7a/2)
[= 3]	[= 1]
irinlen-: Yarada irin oluşmak, iltihaplanmak,	iskender şāh: <Yun. + Far. Özel isim.
cerahatlenmek.	i. (6b/17), (7a/10)
i.-miş (33a/17)	[= 2]
i.-ür (35b/2)	issi: Sahip.
[= 2]	i. + ne (29b/9)

[= 1]
iste-: İstek duymak, arzulamak.

i.-digi (41a/4), (43b/8)

i.-r (2b/3), (32b/11)

i.-rin (48a/4)

i.-rse (41b/1)

i.-rsen (41a/2)

i.-rseñ (46a/5)

i.-se (45b/8)

i.-yeler (31b/10)

i.-yicek (42a/5), (44a/6), (45b/13)

[= 13]

istihvān: < Far. Kemik.

i. + ı (5a/19), (5a/19)

i. + uñ (2a/1)

[= 3]

istikbāl: < Ar. Gelecek.

i. + édüb (37b/19)

[= 1]

isti'māl: < Ar. Kullanma.

i. (25b/1)

i. + édeler (15b/2), (15b/19), (26b/19)

i. + éderler (29b/7)

i. + éylese (32a/16)

[= 6]

işāret: < Ar. Bir anlamı herhangi bir şekilde (parmak, el, kaş, göz) göstermek.

i. (30a/1)

i. + édene (9b/15)

i. + étmişdür (5b/2)

[= 3]

işe-: İşemek.

i.-yen (31a/1)

[= 1]

işid-: bk. işit-.

i.-endür (5a/18)

i.-icek (11a/2)

[= 2]

işit-: İşitmek.

i.-di (7a/5), (7b/4)

[= 2]

işle-: Kulakla algılamak, duymak.

i.-r (26b/13)

i.-rse (26a/19)

i.-ye (20b/9), (21a/9), (21b/6), (23b/5),

(24a/13)

i.-yeler (25a/16)

[= 8]

it: Köpek.

i. (6a/17), (26b/9)

i. + ılasa (27b/17)

i. + ılayanuñ (31a/8)

i. + üzümü (17a/14), (19b/19)

[= 6]

it üzümü: Patlıcangillerden, 20-50 santimetre yüksekliğinde, otsu bir bitki.

i. (17a/14), (19b/19)

[= 2]

ıtāb: < Ar. Azarlama, tersleme, paylama; darılma.

a. + éyledi (48a/18)

267

kab: Kabuk.

k. (29a/14)

k. + ı (19a/19), (23a/13), (25a/18), (25a/18)

k. + ını (19b/7), (34b/18)

k. + ının (23b/12), (24a/7), (34b/19)

[= 10]

kaba: Gür, uzun, kabarık.

k. + kuyruklu (11a/18)

[= 1]

kaba kuşluk: Öğleden bir iki saat önceki zaman.

k. + vaktinde (29a/14)

[= 1]

kabağ(k): Kabakgillerden, çiçek rengi sarı olan bitki.

k. + a (46b/12)

[= 1]

kabuğ(k): Doğal olarak meydana gelmiş sert katman.

k. + ı (26a/11)

[= 1]

kabul: < Ar. Muvafakat etme, razı olma.

k. (36b/8)

k. + edüb (8a/19)

k. + etsün (5b/12)

[= 3]

kabza: < Ar. Silahların kavrama yeri, sap.

k. (48a/5)

[= 1]

kaç: Ne kadar olduğu kesin olarak bilinmeyen az sayıdaki şeyleri belirtmek için kullanılır, üç beş tane kadar, az sayıda.

k. (9a/6), (12b/10), (13a/16), (15a/2), (15a/11),

(17a/6), (17b/13), (18a/3), (18a/5), (18a/14), (20b/3),

(20b/9), (21a/9), (23a/2), (23b/18), (24a/13), (26b/3),

(29a/1), (29a/5), (33a/7), (34a/6), (44a/13)

[= 22]

kaç-: (Birinden veya bir şeyden) Kurtulmak için süratle uzaklaşmak.

k.-an (2b/17), (10b/15), (30b/9), (31b/9),

(47a/14)

k.-ana (48a/9)

k.-ar (42a/7), (42a/9), (43a/16)

k.-asın (42a/8), (46a/17)

k.-dı (3a/4)

k.-mağda (8b/17)

k.-maya (35a/12)

k.-mayandur (5a/18)

k.-mış (3a/1)

k.-sa (2b/17)

k.-salar (44b/14)

k.-ub (10a/17), (45a/4)

[= 19]

kadar: < Ar. (kadr) Ölçüde, derecede.

k. (5b/12), (12b/15), (15a/8), (15a/11),

(24b/13), (27b/12), (29b/9), (33b/13), (34a/1), (34b/10),

(37a/5), (38a/8), (38a/8), (38b/3), (38b/17), (39b/3)

k. + ı (15a/14)

[= 17]

kadd: < Ar. Ölçmek, ölçü.

k. (50b/14)

[= 1]

ḳadīm: < Ar. Başlangıcı olmayan, eski, ezeli.

k. (37b/12)

[= 1]

ḳādir: < Ar. Kudret sahibi; kudretli, kuvvetli, güçlü.

k. (38b/2), (39b/3), (41a/2)

k. + olursan (39b/2)

[= 4]

ḳafa: < Ar. Baş.

k. + sın (15a/5)

[= 1]

ḳāfūr: < Ar. Kafur ağacının zamkından elde edilen ıtırılı

madde.

k. + ı (12a/11), (12a/14)

[= 2]

ḳāğīd: < Far. (kāğaz) Kağıt.

k. (7b/15), (7b/15)

k. + a (15a/11)

k. + ı (48b/14)

[= 4]

ḳāh: < Far. Bâzan, bâzı zaman, gâh.

k. (31b/9), (33a/11), (38b/18), (38b/18),
(39b/19), (40a/3), (40a/3), (40a/4)

k. + ḳāh (31b/9), (33a/11)

[= 10]

ḳāhel: < Ar. (kāhil) Gayretsiz, tembel.

k. (10b/19), (11a/6), (17a/12), (27b/2),
(27b/8), (29b/1)

k. + olur (28a/15), (29a/19)

[= 8]

ḳāhī: < Far. Bazı defa, bazen, ara sıra.

k. (34b/13)

[= 1]

ḳāhice: < Far. + T. Bazen, bazı kere.

k. (33a/16)

[= 1]

ḳā'ide: < Ar. Kural.

k. (39a/3)

k. + si (40a/17), (42b/17), (43a/12), (43b/3),

(43b/18), (44a/15), (45b/7)

[= 8]

ḳak-: Kakma yapmak.

k.-asın (43a/8)

[= 1]

ḳakıver-: Hızlıca kakma işini yapmak.

k.-üb (41a/5), (41b/15), (45a/16)

[= 3]

ḳal-: 1. (Hareket hâlindeki bir şey için) Olduğu yerde
durmak, hareketine, yoluna devam etmemek. 2. Var
olmaya devam etmek, bitmeden sürmek, sürüp gitmek.

k.-a (8a/16), (12b/9), (12b/11), (38a/1),

(47b/3)

k.-an (4b/3), (11b/12)

k.-dıysa (38b/6)

k.-ıncaya (12a/17)

k.-mamaḳ (34a/13)

k.-maya (31a/6)

k.-mıṣdur (6b/12)

k.-sa (35a/15)

k.-ub (40a/5)

k.-ur (44a/12)

k.-ursa (25a/17), (29b/8), (39a/7)	k.-ar (26b/1), (33a/3), (33a/11)
[= 18]	k.-sun (35b/1)
kal'a: < Ar. Kale.	k.-ub (45a/17)
k. (8a/7)	[= 6]
[= 1]	kalya: < Ar. Kalya taşı, potasyum hidrat.
kalay: Bir elementin adı, kimyasal sembolü "Sn"dir.	k. (22a/2), (49b/10)
k. (11a/14), (12b/19), (13b/5), (14a/4)	[= 2]
[= 4]	kambiḥ: İki biçimi bulunan rahatsızlık; <i>krş.</i> şakağı
kaldır-: 1. Oturur veya yatar durumdan çıkararak ayakları üzerinde doğrultmak. 2. Kaldırmak	k. (12a/6)
k.-a (16b/9)	[= 1]
k.-alar (15a/1), (15b/17)	kamçı: Kırbaç.
k.-amaz (16a/11)	k. (30a/1), (30b/4), (33a/7), (41b/9), (47a/14)
k.-sa (23a/11)	k. + nı (41b/7)
k.-ub (38b/18), (41b/7), (45b/9)	[= 6]
[= 8]	kamış: Atların ince, dik ve düzgün olan kulağı.
kalın: İnce karşıtı.	k. + yapraklu (9b/7)
k. (20a/3), (27a/16), (36b/14)	[= 1]
[= 3]	kāmil: < Ar. Olgun, yetkin, ağırbaşlı, eksiksiz, mükemmel.
kalın: <i>bk.</i> kalın.	k. (34b/16), (39a/11), (39a/19), (39b/17)
k. (15a/6), (18b/4)	[= 4]
[= 2]	kamu: Bütün, hep.
kalınlık(k): Kalınlık.	k. (8b/6)
k. + ı (23a/13)	[= 1]
[= 1]	kan: Kan.
kalınca: Kalına yakın.	k. (14b/10), (14b/10), (15b/10), (19b/15), (25b/2), (26a/1), (33b/3), (34a/1)
k. (16b/3), (18a/14)	k. + akarsa (22a/13)
[= 2]	k. + akınca (16b/10), (17a/7)
kalk-: Yatar durumdan dikilir duruma gelmek.	k. + akmaz (31a/18)
k.-a (34a/8)	

k. + alalar (12a/10), (17a/3), (17b/6), (18a/1),
(19b/16), (20a/17), (21a/17), (21b/3), (24b/9), (24b/19),
(27b/4), (28b/13), (35a/19)

k. + alasin (20b/15), (35b/18)

k. + almadan (21a/19)

k. + almak (32b/15)

k. + almazsan (35b/1)

k. + alurlarsa (15b/10)

k. + boşana (33b/2)

k. + çıkan (15a/4)

k. + çıka (16b/10), (23a/17)

k. + çıkar (23a/17)

k. + çıkaralar (25a/6)

k. + gelmeyüb (15b/7)

k. + gelse (15b/4)

k. + ı (18a/7), (25b/8), (26a/2), (27a/14),
(28a/5), (31a/18), (43a/8)

k. + ın (23a/6)

k. + ıñ (15b/16), (18a/13), (23a/18), (31b/2),
(31b/2)

k. + ını (31a/8)

k. + ıyıla (15b/5), (15b/6)

k. + inerse (15b/8)

k. + işeyen (31a/1)

k. + kaşansa (19b/14)

k. + tölarsa (15a/1)

[= 59]

kana-: Kanamak.

k.-r (13b/3)

[= 1]

kanad(t): Burnun yan kısımları.

k. + ları (12a/9), (16a/7), (18b/1), (28b/7)

[= 4]

kanad(t)-: Kanamasına yol açmak veya kanamasını
sağlamak.

k.-asıñ (35b/9)

k.-suz (48a/8)

k.-ub (49b/6)

[= 3]

kande: Nerede.

k. (50b/3)

[= 1]

kāne: < Ar. "Oldu hûsule geldi manasında" bâzı
terkiplere katılır.

k. (11a/8)

[= 1]

kanı: Hangi.

k. (23a/11), (43b/1), (44b/13)

k. + sı (42a/8), (44a/13)

[= 5]

kanık-: Kan dökmeğe istekli olmak, kana susamak.

k.-mış (29b/16)

[= 1]

kanlu: Kanı olan.

k. (30b/18)

[= 1]

kaşa-: Geçiş engellemek.

k.-yasın (34b/6)

k.-yub (38b/9)

[= 2]

kapag: bk. kapak.

k. + ıñ (11b/13)

k. + ında (13b/8), (49b/7)

[= 3]

kapak: Bazı organları örtmeye yarayan zar veya organ.

k. + larında (49b/4)

[= 1]

kapu: Kapı.

k. + larıñ (8a/5)

[= 1]

kapuğ: bk. kabuğ.

k. + ı (25b/15)

[= 1]

kar: Kar.

k. + da (23b/16)

k. + dan (11a/1)

[= 2]

kar-: Karıştırmak.

k.-alar (22a/10), (26b/8)

[= 2]

kār: <Far. Yarar, fayda

k. + êde (31b/17)

k. + êtmese (44a/15)

k. + êylemezse (16a/9)

[= 3]

ķara: Beyaz karşıtı.

k. (6a/18), (6b/3), (9b/14), (10b/16), (11a/3),

(11a/4), (11a/7), (15b/10), (49a/13), (49b/18)

k. + at (11a/1)

k. + başlu (16b/18)

k. + boya (48b/8)

k. + boyayı (31b/16)

k. + çalınur tohmı (19b/17)

k. + fulful (15a/6)

k. + ħarīķi (21a/11)

k. + incir (19a/13)

k. + neft (18a/2), (24b/7)

k. + otla (34b/18)

k. + sı (10b/11)

k. + üzümü (19a/13)

k. + zencebīl (12b/19)

k. + zırnīh (14a/4)

[= 25]

ķara başlu: Bir lavanta türü; karabaş.

k. (16b/18)

[= 1]

ķara çalı: Genellikle Kudüs diken, çelenk diken, Mesih'in diken veya diken tacı olarak bilinen Paliurus spina-christi, Akdeniz bölgesine ve güneybatı ve orta Asya'ya özgü, doğudan Fas ve İspanya'dan İran ve Tacikistan'a kadar bir Paliurus türüdür.

k. + nuñ tohmı (19b/17)

[= 1]

ķara fulful: Kara fulful ağacının meyvensinden çıkarılan toz.

k. (15a/6)

[= 1]

ķaraca: Siyahça, siyah renkte olan.

k. (11b/15), (17a/14)

k. + ot (24b/13)

k. + otı (16a/3), (21a/12), (35a/10), (35a/11)
[= 7]

karaca ot: Bir çöpleme çeşidi olan bitki.

k. (24b/13)

k. + ı (16a/3), (21a/12), (35a/10), (35a/11)

[= 5]

karaguluk: bk. karanguluk

k. + da (7b/7)

[= 1]

karamuk: Karanfilgillerden, ekin tarlalarında biten, yaprakları karşılıklı, çiçeği pembe mor renkte, zararlı bir bitki (Agrostemmagithago).

k. (33a/14)

[= 1]

karanguluk: Karanlık.

k. (7b/5)

[= 1]

karangu: bk. karanguluk

k. (16b/3), (29b/11)

[= 2]

karar: Ölçü tarz, miktar, derece.

k. (20b/8)

k. + ına (30a/4)

[= 2]

karbuşa: Bir çeşit savaş tekniği.

k. (40b/18)

[= 1]

karcm-: Kaşınmak.

k.-ur (23a/17)

[= 1]

kardaş: Kardeş.

k. + ın (15b/5)

[= 1]

karğuluk: Gövdesi 5-6 m yüksekliğe erişebilen çok yıllık bir bitki, kamış, saz. Arundo donax.

k. (22a/17)

[= 1]

kārḥuyā: Şehir adı.

a. (7a/1)

[= 1]

karın: Batın, karın.

k. (48b/9)

[= 1]

karınca: Karınca.

k. (8a/4), (31a/5)

[= 2]

karış: Serçe parmak ile başparmak arasındaki mesafe.

k. (38a/1), (41b/12)

[= 2]

karışdır-: Karıştırmak.

k.-a (13a/18), (16b/16)

k.-alar (13b/7), (13b/11), (13b/14), (16b/3), (20b/7), (21a/12), (23a/8), (23b/15), (24b/2), (24b/8), (24b/16), (26a/9), (26b/10), (27a/15), (27b/11), (27b/14), (28a/3), (28a/11), (28a/17), (28b/12), (30b/13), (30b/16), (31a/1), (31a/4), (31b/9)

k.-asın (23b/10), (23b/13)

k.-asıñ (33b/6), (35b/12)

k.-ub (23a/19), (31b/18), (32a/4), (32a/17),
(32b/16), (33a/15), (34a/2), (44a/19), (48b/11), (49a/16),
(49b/19)

[= 42]

karışdır-: bk. karışdır-.

k.-alar (13a/6)

[= 1]

karıvēr-: Hızlı karıştırmak.

k.-ilmeķ (33a/18)

[= 1]

karīb: < Ar. Soyca yakın, uzak olmayan.

k. (2a/19)

k. + olub (4a/19)

[= 2]

karīḥa: < Far. Yetenek.

f. (40b/1)

[= 1]

karlanguc: bk. kırlangıc.

k. (34b/5)

[= 1]

kar(1)n: bk. karın.

k. + ı (4a/8), (5b/8), (5b/14), (18a/19),
(18b/11), (21b/17), (24b/11), (27a/6), (28a/14),
(28a/19), (28b/1), (28b/17), (33a/8), (47a/18), (48b/3)

k. + ına (31a/3), (32a/14)

k. + ını (18b/4), (29b/19), (33a/9)

k. + ınığ (29b/6)

[= 21]

karşıla-: Kötü bir şeyi önlemek, durdurmak.

k.-yub (39b/16)

[= 1]

karşu: Bir şeyin, bir yerin, bir kimsenin, esas tutulan
yüzünün ilerisi.

k. (7b/19), (14a/11), (14a/12), (17b/14),
(20a/11), (21a/11), (22a/15), (22b/14), (23a/18),
(24a/15), (25a/11), (25a/19), (28a/12), (30a/17), (30b/1),
(35a/9), (44a/7)

k. + karşı (35a/9), (44a/6)

[= 19]

karşıla-: Önlemek, durdurmak.

k.-yasın (38b/11)

k.-yub (38a/7), (38b/2), (39a/11), (39a/13),
(39a/14), (39b/12), (39b/17)

[= 8]

kaşab-ı fārisinū: < Ar. Farslılara ait şeker kamışı, saz.

k. (49a/19)

[= 1]

kaşd: < Ar. Niyet, istek, amaç, gaye.

k. + êde (46a/4)

k. + êden (45a/9)

k. + êdicek (42b/4), (46a/2)

k. + êtdigi (43b/1)

k. + êticek (43b/16)

k. + êtse (42a/16), (42b/19), (43a/3), (43a/7)

k. + êtseler (41b/17)

k. + êylemegil (44a/11)

k. + êylese (41a/17)

k. + ı (9a/1), (50b/9)

k. + ına (43b/17)

[= 16]

kaşık: Kasık.

k. + ağzı (19b/5)

[= 1]

kaşide: < Ar. Divan edebiyatı şiir türü.

k. (4a/6)

k. + de (5a/4)

k. + i maşşüre-i meşhuresinüñ (3b/17)

k. + i mezbür (4b/6)

k. + i mezkürda (4a/10)

k. + i mezkürenüñ (6a/3)

k. + i uhrasında (5b/15)

k. + sinde (5a/6)

[= 8]

kaşide-i lâmiyye: < Ar. Lam kafiyesi ile düzenlenmiş

kaside.

k. + sinde (5a/13)

k. + sini (4b/10)

[= 2]

kaşır: < Ar. Kısa, boysuz.

k. + ü'l-hirām (5b/19)

[= 1]

kaşkatı: Çok sert, çok katı.

k. (18a/19)

[= 1]

kaşnı: Hindiba, yaban marulu.

k. (20b/1)

[= 1]

kaş: Eyerde bulunan çıkıntı.

k. + ı (36b/18)

k. + ıñ (45a/15)

k. + ına (40a/6), (40a/12), (40b/3), (41a/9),

(41a/15), (42a/5), (43a/4), (43a/7), (45b/4), (45b/5)

k. + ından (37a/18), (38a/18), (39a/9), (39b/4),

(39b/7), (39b/19), (45b/2)

k. + ınıñ (39a/17)

[= 20]

kaşa-: Kaşımak.

k.-yub (35b/8)

[= 1]

kaşağı: Kaşağı.

k. + sıñ (29a/16), (29b/14)

[= 2]

kāşān: < Far. Yer adı.

k. + vilāyetinde (7a/3)

[= 1]

kaşan-: (Büyük baş hayvanlar için) Durup işlemek.

k.-a (18b/4), (18b/9), (18b/10), (18b/15),

(19b/10), (19b/12)

k.-ıcağ (10a/14), (10a/16), (29a/14)

k.-masa (19b/5)

k.-maz (18b/1)

k.-mazsa (19b/7), (19b/10)

k.-sa (19b/14)

k.-ur (29b/17)

[= 15]

kaşık: Kaşık.

k. (33b/5), (33b/5)

[= 2]

kaşın-: Kaşınmak.

k.-maya (24b/8)

[= 1]	(23a/1), (23a/8), (24b/6), (24b/15), (25a/1), (25a/3),
kaşuğ: bk. kaşık.	(26a/13), (26b/14), (26b/19), (28a/6), (28b/2), (31a/16),
k. + a (14b/16)	(31a/17)
[= 1]	k.-asın (15a/17), (23b/12)
kat: Yan, huzur, ön.	k.-asıñ (20b/17)
k. + ına (30b/10)	k.-ub (34b/12), (47b/14), (48b/4), (48b/8),
k. + ında (13b/2), (34b/15), (47a/11)	(49a/8), (49a/10), (49b/12), (50a/10), (50a/13), (50b/2)
[= 4]	[= 60]
kat ber kat: < T. + Far. Üst üste.	katı: 1. Çok, pek, pek çok. 2. Sert, yumuşak karşıtı.
k. + kat (39b/5)	k. (9b/8), (10a/15), (10b/6), (10b/7), (10b/7),
[= 1]	(10b/9), (10b/13), (10b/14), (11a/2), (11a/3), (11a/4),
kāṭr: < Ar. Kat'eden, kesen; durduran.	(11a/5), (11a/8), (11a/18), (11b/1), (11b/18), (12b/4),
k. (38a/14), (39b/6)	(16b/10), (17b/5), (18b/1), (18b/4), (18b/12), (18b/15),
[= 2]	(19b/14), (20a/6), (23a/12), (23a/12), (23a/14), (25b/5),
kaṭia: < Ar. Katı'nın müennesi.	(27a/9), (27a/18), (28b/7), (28b/19), (29b/4), (30b/6),
k. (3b/19)	(33a/19)
[= 1]	k. + katı (10a/15), (12b/4), (17b/4), (18b/1),
kaṭran: < Ar. Odun, petrol vb.nin damıtılmasından elde	(18b/15)
edilen, koyu, yapışkan madde.	[= 41]
k. (18a/11), (22a/15), (23b/5), (25b/9),	katır: Katır.
(50a/15)	k. (3a/2), (3a/15)
k. + ı (22a/8)	k. + a (3a/13)
[= 6]	[= 3]
kat-: Katmak, eklemek, ilâve etmek,	katli: < Ar. Öldürme.
k.-alar (12a/17), (12b/10), (13a/11), (14a/19),	k. + ne (48a/5)
(14b/19), (16a/4), (16b/2), (16b/3), (16b/4), (16b/17),	[= 1]
(16b/19), (17a/5), (17a/5), (17b/9), (18a/2), (18a/2),	kavak: Söğütgillerden, yapraklarının boyu uzun olan bir
(18a/13), (18b/3), (18b/8), (19a/5), (19a/8), (19a/9),	ağaç.
(19b/1), (19b/8), (19b/9), (19b/9), (20a/3), (20a/9),	k. + yaprağına (30a/9)
(20b/2), (20b/2), (21a/6), (21a/9), (21a/12), (21b/12),	[= 1]

ķavcaĝ(ķ): Dericik.

k. + ı (25a/17)

[= 1]

ķāvī: bk. ķāvī.

k. + yle (38a/5)

[= 1]

ķavi: < Ar. Güçlü, kuvvetli.

k. (8b/16), (12a/3), (23a/7), (36b/13), (37b/15)

k. + ce (46a/15)

k. + ěder (31a/12)

[= 7]

ķavil: < Ar. Söz, sözleşme.

k. + de (11b/13)

[= 1]

ķavlühü: < Ar. bir konuşmacının veya bir kişinin belirli bir sözü, ifadesi veya beyanı üzerinde durulduğunda kullanılır.

k. (5b/4)

[= 1]

ķavra-: Elle sıkıca tutmak.

k.-yasın (45a/17)

k.-yub (38a/2), (39b/3), (43a/4), (43a/7)

[= 5]

ķavun: Kavun.

k. (25b/18)

[= 1]

ķayd: < Ar. Endişe, kaygı, tasa.

k. (10b/18)

[= 1]

ķayır-: Tasalanmak, üzülmek, endişe etmek.

k.-maz (11a/16), (29b/1)

[= 2]

ķayış: Uzun ve dar kösele dilimi.

k. + ı (40b/5), (42b/15)

k. + ında (23b/18)

k. + ıyıla (40b/8), (44b/17)

[= 5]

ķayna-: Kaynamak.

k.-r (21b/4)

[= 1]

ķaynad(t)-: Kaynatmak.

k.-a (12a/16), (16b/4), (16b/19), (28b/1)

k.-alar (12b/1), (12b/8), (12b/9), (12b/14),

(13a/4), (13a/6), (16a/19), (17a/15), (17b/8), (17b/11),

(18a/2), (18b/11), (18b/14), (19a/5), (19a/8), (19a/14),

(19b/8), (19b/17), (20a/2), (20a/7), (20a/8), (20a/19),

(20b/1), (20b/13), (21a/6), (21a/8), (23a/7), (24a/5),

(24a/18), (24b/15), (25a/4), (25b/1), (25b/14), (26a/12),

(26a/13), (27a/4), (28b/10), (28b/12), (28b/16),

(31a/17), (31b/9), (32a/12), (32a/13)

k.-asın (35b/7), (47b/2), (48b/7)

k.-asın (35b/8)

k.-ub (30b/2), (34a/3), (35a/13), (50a/10)

[= 55]

ķaz: Perde ayaklılardan uçak bir kuş.

k. + ayağı (18a/4)

[= 1]

ķaz-: Kazmak.

k.-asın (22a/17)

[= 1]

kaz ayağı: Kaz ayağı şeklinde, çok kollu çengel.

k. (18a/4)

[= 1]

kazā: < Ar. Yargı, hüküm, yetki, karar.

k. + sını (7a/4)

[= 1]

kazan: Derin veya büyük kap.

k. + da (28b/15)

k. + ı (28b/16), (28b/17)

[= 3]

kazı-: Kazımak.

k.-yalar (26b/7)

[= 1]

kazıd(t)-: Kazıma işini yaptırmak.

k.-ub (1b/12), (1b/13)

[= 2]

kebade: < Ar. İri limon.

k. + i hevāī (40a/5)

[= 1]

kebadiyye: *bk.* kebede.

k. (40a/5)

[= 1]

keçe: Kaba kumaş.

k. (23a/19), (23b/2)

[= 2]

keçi: Geviş getirenlerden, memeli hayvan.

k. (2a/5)

k. + boynuzu (19a/19), (32a/8)

k. + kulağı (49a/7)

k. + ödiyle (15b/19)

[= 5]

keçi boynuzu: Baklagillerden, bir ağaç ve bu ağacın meyvesi.

k. (19a/19)

k. + çekirdeğin (32a/8)

[= 2]

keçi kulağı: Polygonaceae familyasında çok yıllık otsu bir bitkidir.

k. (49a/7)

[= 1]

kef: < Far. Posa.

k. + ini (15a/8)

[= 1]

kel: < Far. Kel.

k. + baş (26b/5)

[= 1]

kelām: < Ar. Söz.

k. + ı cāmi^c-imeşhūr (2a/11)

[= 1]

kelb: < Ar. İt.

k. + lere (32b/3)

[= 1]

kelef: Çok ince pullanmayla karakterize edilen ve pulların kalınlığı buğday kepeği inceliğinde olan cilt hastalığı.

k. + olsa (26b/5)

[= 1]

kelem: < Far. Lahana.

k. (25a/2)

[= 1]

keler: Köpek balıkları takımının kelergiller familyasından, bir tür balık, keler balığı (Rhina squatina).

k. + boğı (15b/1)

[= 1]

kelimāt: <Ar. Sözcükler.

k. + ı kūr'ānīye (1b/8)

k. + ı şerīfeye (2a/17)

[= 2]

kelimāt-ı kūr'ānīye: Kur'an'dan sözcükler.

k. (1b/8)

[= 1]

kelime: <Ar. Lügat, sözcük, söz.

k. + işerīfeye (3a/4)

[= 1]

kemāl: <Ar. Eksiksizlik, olgunluk.

k. (38a/9)

k. + e (34b/16)

k. + iñ (40b/9)

k. + iyle (36a/13)

[= 4]

kemüg: bk. kemük.

k. + e (45a/19)

k. + ini (31b/3)

[= 2]

kemük: Kemik.

k. (21a/10), (21a/13), (35a/3)

k. + leri (5b/9)

k. + yağını (49b/9)

[= 5]

kenār: <Far. Yaka, kenar.

k. + ında (7a/11)

k. + ıyla (33b/18)

[= 2]

kendi: İyelik ekleri olarak kişilerin öz varlığını anlatmaya yarar.

k. (13b/4), (42a/12)

k. + ni (16a/5)

[= 3]

kendir: Kenevir.

k. + i (25a/16)

[= 1]

kendü: bk. kendi.

k. (1b/8), (4b/11), (5b/12), (15b/6), (18a/12), (25a/9), (29a/8), (29b/3), (42b/6), (43a/4)

k. + ne (30b/7)

k. + niñ (29a/13)

k. + nüğ (6b/14), (7a/13), (8b/9), (13a/16)

k. + ye (13b/9), (29b/9)

k. + yi (9b/16), (29b/17)

[= 20]

kenevīr: Kendirgillerden, sapındaki liflerden halat, çuval vb. kaba örgüler yapılan, iki evcikli bir bitki, kendir (Cannabis sativa).

k. + ipini (33b/11)

[= 1]

kenz: <Ar. Hazine, servet.

k. + dūr (48b/3)

[= 1]

kepāde: Tâlim yayı.

k. + yi (46b/3), (46b/9)
[= 2]

kepeg: *bk.* kepek.
k. + i (21a/6), (24a/5), (25a/1), (26b/6)
[= 4]

kepek: Öğütölüp elenen tahıl tanelerinden eleğin üstünde kalan kabuk kırıntıları.
k. (20a/18), (24b/15), (33b/11)
k. + le (24a/18)
k. + şuyı (21b/4)
[= 5]

ker: <Far. Kuvvet, kudret.
k. + ile (26b/7)
[= 1]

kerdeme: Kuzey yarımkürede, nemli yerlerde yabani olarak yetişen ve tereliklerde de yetiştirilerek çiğ ya da pişmiş olarak yenilen otsu bitki; tere otu. *Lepidium sativum*.
k. + si (19a/5)
[= 1]

kere: <Ar. (kerre) Kez, defa, sefer.
k. (13a/2), (13a/2), (13a/4), (13a/7), (13a/12), (13b/11), (13b/14), (14a/19), (15a/2), (15a/12), (16a/16), (17a/6), (17b/10), (18a/3), (18a/5), (20b/3), (21a/13), (22a/7), (22a/10), (22b/12), (22b/14), (23a/1), (23a/2), (23a/9), (23b/5), (23b/13), (23b/15), (24a/8), (24b/2), (26a/1), (26a/13), (26b/3), (26b/11), (27a/1), (29a/5), (29a/7), (29a/16), (32a/1), (32a/18), (33b/12), (34a/5), (35b/1), (38a/8), (38b/16), (39a/12), (39a/18), (39b/2), (47a/2), (48b/16)

[= 49]

kerecik: <Ar. Kez.
k. (43b/13)
[= 1]

kerefs: <Far. Kereviz.
k. (12b/1)
[= 1]

kerem: <Ar. Soyluluk, ululuk, büyüklük, asalet.
k. + dür (5a/5)
[= 1]

kerem allāhü veche: <Ar. Allah sana lütufta bulunsun.
k. + nün (5a/12)
[= 1]

kerey: Saç tıraş etmekte kullanılan ustura.
k. + ile (30a/14)
k. + le (16a/15)
[= 2]

kerīm: <Ar. Allah'ın adlarından biri.
k. + i rabb-i mecīde (1b/3)
[= 1]

kernüb: <Far. (kerenb) Lahana.
k. (25a/2)
[= 1]

kerr ü fer: <Far. Savaşta bir aralık geriledikten veya geriler gibi görüldükten sonra tekrar saldırma.
k. (39b/7)
[= 1]

kes-: 1. Kesmek. 2. Bölmek, parçalara ayırmak.
k.-digi (34a/19)
k.-dirdi (7a/12)

k.-e (31a/15), (38a/5)
k.-eler (13a/8), (14b/7), (14b/7), (15b/18),
(22a/11), (22a/12), (29b/12), (29b/13), (30a/17)
k.-er (4a/12), (17a/3), (23b/19), (50b/6)
k.-erken (25b/2)
k.-esin (46a/5)
k.-mek (32b/6), (33b/1)
k.-meye (33b/3)
k.-üb (32b/9), (44a/3), (48b/14)
[= 25]

kesik: Kesilmiş olan, maktu.

k. + se (25b/3)
[= 1]

kesil-: (Kesici bir aletle) Bulunduğu yerden ayrılmak,
çıkarılmak.

k.-en (13a/9)
k.-mezse (19b/18)
k.-se (18a/7)
k.-üb (13a/17), (22a/13)
[= 5]

keskin: Çok kesici, iyi kesen.

k. (34b/3), (49b/5)
[= 2]

keş: <Far. Yağı olamayan peynir.

k. + iñ (26b/8)
[= 1]

keşmîr: <Skr. Yer adı.

k. (7a/1)
[= 1]

keşşâf: <Ar. Çok keşfeden, edici, gizli bir şeyi meydana
çıkaran.

k. (2a/3)
[= 1]

ketebetü'l-ḥakîr: <Ar. Değersiz katip.

k. (50b/16)
[= 1]

kettân: <Ar. Ketengillerden, çiçeklerinin rengi mavi
olan bir bitki.

k. + tohmı (24b/5)
[= 1]

kevn: <Ar. Varlık.

k. + ü mekânı (8b/5)
[= 1]

kevn ü mekân: <Ar. Mevcudiyet, varlık, kâinat.

k. + ı (8b/5)
[= 1]

key: Hakkıyla, iyice, doğru şekilde.

k. (25b/10)
[= 1]

kez: Defa, kere, sefer.

k. (11a/8), (13a/16), (15a/5), (17b/13),
(28a/12), (29b/14), (29b/19)
[= 7]

krâs: <Ar. Bir hastalık türü; ruam.

k. (12b/5)
[= 1]

kıç: bk. kıç.

k. (21b/10), (21b/17)
k. + ından (24b/19)

[= 3]

kıç: Hayvanlar (dört ayaklı) için arka ayak.

k. (25b/6), (33a/5)

k. + ayakları (4b/8)

k. + ı (9b/13), (9b/17), (10b/6), (10b/9)

k. + ıñ (10a/12), (10a/13)

k. + ından (11a/19), (20a/17)

k. + ını (9b/18)

k. + ınıñ (9b/14), (19b/16), (24b/9)

[= 15]

kıl: Tüy.

k. (26a/6), (35a/8), (44b/6), (48b/17)

k. + bitmiş (10a/5), (11a/14)

k. + ı (13a/17), (13b/4), (26a/6), (35a/9),
(35a/9)

k. + ıñ (24a/12), (26b/6)

k. + ıyıla (25a/9)

[= 14]

kıl-: Etmek, eylemek, yapmak.

k.-a (50b/13)

k.-alar (8a/14)

k.-dı (7a/10), (7a/14), (8b/6), (8b/8)

k.-dılar (7b/7), (8a/17)

k.-dım (9a/6)

k.-duğunu (11a/2)

k.-ub (36b/4), (36b/8), (39a/14)

k.-ur (8a/4), (37b/15), (48b/1)

k.-urlar (48a/13)

[= 17]

kılıç: Kılıç.

k. (18a/7), (27a/3), (29b/9), (36a/12), (36a/18),

(36a/19), (45a/6)

k. + a (34b/7)

k. + dan (44b/14)

k. + ıñ (36b/9), (41a/19), (44b/14), (45a/8)

[= 13]

kılıcu: Kılıcı olan.

k. (37b/5)

[= 1]

kılm-: Edilmek, yapılmak.

k.-ub (32a/6)

[= 1]

kına: < Ar. (ḥinnā) Kına.

k. (14a/5), (16b/3), (24a/7), (26b/8)

k. + urur (31b/18), (32a/4)

[= 6]

kır: Külrengine çalan beyaz, kirli at. Kır renkli at. Gri at donu demektir.

k. + atda (6b/6)

[= 1]

kır-: Kırmak.

k.-am (44b/5)

k.-ar (34b/6)

[= 2]

kırat: bk. kırať.

k. (47a/12), (47a/12), (47a/13), (47a/14)

[= 4]

kırať: < Ar. (ḳīrāt) Ölçü birimi.

k. (37a/8), (37a/9)

[= 2]

kırâ'at: < Ar. Okuma, devamlı düzgün okuma.

k. + èyle (3a/15)

k. + olıcağ (3a/15)

[= 2]

k. + at (11a/18)

k. + boyılı (9b/1)

k. + lar (5b/18)

[= 4]

kırık: Saf renkten hafif uzaklaşmış.

k. (6a/3), (6a/7), (6a/8), (6a/15)

[= 4]

kısac: bk. kısac

k. + la (23a/16)

[= 1]

kırk: Kırk birden önce gelen sayının adı.

k. (6b/9), (11b/12), (14a/10), (28a/13),
(46b/3), (46b/5)

k. + ına (33a/13)

[= 7]

kısaç: Kısaç.

k. + la (23a/11)

[= 1]

kırk iki: Kırk üçten önce gelen sayının adı.

k. (11b/12)

[= 1]

kışald-: Kısa duruma getirmek.

k.-ub (40a/9), (45a/14)

[= 2]

kıs(ı)m: < Ar. Bölüm.

k. + édüb (49a/17)

k. + ıñ (49a/17)

k. + ınurğ (3a/7)

[= 3]

kırlangıc: Kırlangıç kuşu.

k. + boğın (14b/4)

[= 1]

kırluca: Kasaba ve şehir dışında kalmış işlenmemiş boş,
geniş arazi.

k. + yërde (16a/13)

[= 1]

kışrak: Atlarda dişi olan.

k. (10a/4), (11a/10)

[= 2]

kırmızı: < Ar. Kızıl, al.

k. + ebrîşüm (25a/9), (30a/15), (30a/18)

[= 3]

kışsa: < Ar. Kısa hikâye.

k. + dur (7b/8)

[= 1]

kıs-: Sıkıştırmak.

k.-ar (17b/3)

[= 1]

kış: Kış.

k. (23b/16)

k. + günü (29a/4)

k. + ıñ (10b/19)

[= 3]

kışa: Uzun karşıtı.

k. (10a/9)

kıfât: < Ar. Atın eyerinin dışında kalan yeri.

k. (4b/2), (4b/3)
k. + ıyıla (4b/3)
[= 3]
kıtluk: Kuraklık, savaş vb. nedenlerle ürünün
yetişmemesi ve bundan doğan açlık.

k. + oldu (8a/8)
[= 1]
kıyām: < Ar. (kīyām) İslam inancına göre, ölümden
sonra yeniden dirilip ayağa kalkma.

k. + ı (36a/8)
[= 1]
kıymetlü: < Ar. + T. Değerli.
k. (10a/1), (10b/17)
[= 2]

kıyye: < Ar. Okka, dört yüz dirhem.
k. (31b/7), (31b/8)
[= 2]

kız: Dişi çocuk.
k. + ını (7b/17)
[= 1]

kız-: Sıcaklığın aşırı derecede artması.
k.-a (18b/4), (19b/12)
k.-ıncaya (19a/6)
k.-maya (29a/6)
k.-mış (29a/4)
[= 5]

kızar-: Kırmızıya çalan bir renk hâlini almak.
k.-ur (27b/19)
[= 1]

kızdır-: Kızmasına yol açmak.

k.-alar (26a/17)
k.-ır (29a/9)
k.-ub (12b/4), (35a/7)
[= 4]

kızıl: Parlak kırmızı renk.
k. (15b/11), (23a/5), (25a/1), (25b/18), (34b/4)
k. + boya (18a/8), (23b/5), (23b/14), (24a/19),
(25b/2), (32a/3), (35b/11)

k. + boyayı (19b/7)
k. + kaşran (25b/9)
k. + kurd (33b/17)
k. + şandal (28b/9)
k. + şoğankabını (19b/7)
k. + tohumı (36a/1)
k. + üzüm (49b/18)
k. + üzüm çekirdeği (17b/10)
k. + üzümünden (49a/13)
k. + zırnîh (30b/11)
[= 22]

kızıl boya: Kök boyası.
k. (18a/8), (23b/5), (23b/14), (24a/19),
(25b/2), (32a/3), (35b/11)
k. + yı (19b/7)
[= 8]

kızıl kaşran: Hayvan uyuzuna karşı kullanılan kaşran.
k. (25b/9)
[= 1]

kızıl kurd: Atların, eşeklerin kalın bağırsaklarına
yerleşen ve kanlarını emen kızıl renkte bir kurt.
k. (33b/17)

[= 1]

kızıl şandal: Hindistan, Malezya ve Avustralya'da yetişen yarı asalak ağaç. Odunu reçine, tanen ve renk maddeleri taşır. Kuvvet ve peklilik verici olarak kullanılır. Epicharis bailloni.

k. (28b/9)

[= 1]

kızıl şogan: Kızıl renkteki şogan.

k. + kabını (19b/7)

[= 1]

ki: <Far. İki cümleyi sebep, sonuç ve çeşitli fonksiyonlarda birbirine bağlayarak birleşik cümle hâline getirir.

k. (1b/3), (1b/10), (1b/13), (2a/8), (2a/11), (2a/15), (2b/1), (2b/3), (2b/3), (2b/17), (3a/1), (3a/2), (3a/3), (3a/17), (3b/1), (3b/1), (3b/4), (3b/9), (3b/15), (3b/18), (4a/2), (4a/4), (4a/16), (4b/10), (4b/10), (5a/1), (5a/8), (5b/6), (5b/10), (5b/17), (6a/1), (6a/5), (6a/6), (6a/12), (6b/2), (6b/17), (7b/10), (7b/15), (8a/15), (8b/3), (9b/19), (11a/15), (11b/12), (12a/1), (12a/8), (12a/10), (12b/18), (13a/16), (13b/3), (14a/1), (14a/6), (14a/16), (14b/3), (14b/12), (14b/18), (15a/5), (15a/8), (15a/15), (15a/16), (15b/4), (15b/8), (15b/11), (15b/13), (15b/15), (16a/2), (16a/4), (16a/4), (16a/7), (16a/10), (16a/14), (16a/17), (16a/19), (16b/1), (16b/7), (16b/8), (16b/10), (16b/12), (16b/13), (16b/17), (17a/2), (17a/3), (17a/10), (17a/11), (17a/12), (17a/13), (17b/2), (17b/4), (17b/6), (17b/18), (17b/19), (18a/19), (18b/2), (18b/7), (18b/12), (19a/1), (19a/2), (19a/3), (19a/6), (19b/6), (19b/7), (19b/11), (19b/14), (19b/15), (19b/16), (20a/6), (20a/7),

(20a/11), (20a/14), (20a/15), (20a/16), (20a/17), (20b/3), (20b/11), (20b/12), (20b/13), (21a/3), (21a/4), (21a/6), (21a/10), (21a/11), (21a/16), (21a/17), (21b/2), (21b/3), (21b/8), (21b/10), (21b/15), (22a/2), (22b/9), (22b/12), (22b/17), (23a/5), (23a/12), (23a/14), (23a/15), (23a/17), (23a/17), (23b/8), (23b/11), (24a/3), (24b/4), (24b/12), (24b/19), (25a/3), (25a/8), (25a/14), (25a/15), (25a/15), (25b/5), (25b/7), (25b/13), (25b/13), (25b/17), (25b/19), (26a/6), (26a/8), (26a/9), (26a/9), (26a/11), (26a/16), (26a/18), (26a/18), (26b/5), (26b/6), (26b/12), (26b/13), (27a/6), (27a/11), (27b/2), (27b/8), (27b/9), (27b/18), (28a/2), (28a/4), (28a/14), (28a/15), (28b/5), (28b/6), (28b/9), (29a/9), (29a/12), (29a/18), (29b/4), (29b/4), (29b/7), (29b/10), (29b/11), (29b/12), (30a/7), (30a/13), (30b/3), (30b/3), (30b/5), (30b/7), (30b/8), (30b/13), (32b/7), (32b/11), (32b/12), (33a/2), (33a/11), (33a/12), (33a/19), (33b/3), (33b/9), (34b/9), (34b/9), (34b/13), (34b/14), (34b/17), (35a/15), (35b/3), (35b/17), (36a/6), (36a/7), (36a/13), (36a/14), (36a/15), (36b/2), (36b/2), (36b/10), (37a/3), (37a/5), (37a/6), (37a/14), (37a/15), (37a/15), (37b/9), (37b/9), (37b/11), (37b/14), (37b/15), (37b/17), (38a/3), (38a/12), (38a/16), (38b/1), (38b/4), (38b/9), (38b/12), (38b/17), (39a/4), (39a/6), (39a/8), (39a/10), (39a/19), (39b/10), (39b/10), (40a/17), (40b/2), (40b/4), (40b/13), (41a/7), (41a/12), (41a/16), (41b/5), (41b/8), (41b/15), (41b/16), (41b/18), (42a/4), (42a/5), (42a/7), (42a/8), (42a/11), (42a/13), (42a/15), (42a/17), (42a/18), (42b/2), (42b/5), (42b/7), (42b/8), (42b/9), (42b/14), (42b/16), (42b/18), (43a/1), (43a/1), (43a/3), (43a/5), (43a/6), (43a/8), (43a/9), (43a/13),

(43a/16), (43a/19), (43b/2), (43b/3), (43b/5), (43b/7),
(43b/11), (43b/12), (43b/14), (43b/15), (43b/17),
(43b/18), (44a/3), (44a/5), (44a/5), (44a/7), (44a/14),
(44a/15), (44a/18), (44b/1), (44b/10), (44b/12),
(44b/14), (44b/16), (44b/18), (45a/2), (45a/4), (45a/8),
(45a/10), (45a/12), (45b/3), (45b/6), (45b/7), (45b/15),
(45b/19), (46a/3), (46a/12), (46a/14), (46a/17), (46b/3),
(46b/4), (47a/2), (47a/5), (47a/10), (47a/14), (47a/17),
(47a/19), (47b/2), (47b/5), (47b/12), (47b/13), (47b/15),
(48a/2), (48a/3), (48a/4), (48a/9), (48a/13), (48a/17),
(48a/17), (48b/9), (48b/12), (49a/1), (49a/13), (49b/3),
(49b/5), (50a/4), (50a/8), (50a/10), (50a/11), (50a/18),
(50a/18), (50b/5), (50b/6), (50b/9), (50b/12)

[= 360]

kifāyet: < Ar. Yetişme, yeter miktarda olma, kâfi olma.

k. (49a/8)

k. + ède (26a/4)

[= 2]

kil: < Far. (gil) Kil.

k. + ile (24b/15)

[= 1]

kilidle-: Sıkıca tutmak.

k.-r (38a/2)

[= 1]

kilim: < Far. (gilīm) Kilim.

k. + pāresiyile (14a/8)

[= 1]

kim: Ki, İlinti zamiri.

k. (5a/2), (6b/14), (6b/16), (6b/19), (7a/2),

(7a/5), (7a/14), (7a/14), (7a/16), (7b/4), (7b/4), (7b/16),

(8a/3), (8a/4), (8a/10), (8a/12), (8a/15), (8b/5), (8b/10),
(8b/13), (8b/19), (9a/4), (9a/5), (9a/5), (9a/17), (9a/19),
(9b/3), (9b/6), (9b/13), (10a/16), (11a/10), (11a/11),
(11a/13), (11a/15), (11a/16), (11a/19), (11b/4), (11b/8),
(11b/18), (11b/19), (12a/2), (12a/5), (12b/1), (12b/3),
(12b/5), (12b/6), (12b/8), (12b/9), (12b/19), (13a/8),
(13a/9), (13a/15), (13a/18), (13b/11), (14a/2), (14b/3),
(15a/15), (20b/1), (23a/11), (26b/17), (29b/1), (29b/15),
(29b/15), (29b/16), (30a/19), (30b/6), (34b/16), (36b/7),
(39a/5), (46b/14), (48a/19)

k. + sün (2b/12)

[= 72]

kimesne: bk. kimse.

k. (2a/12), (2b/9), (3a/14), (3b/1), (7b/9),

(32a/8), (32b/13), (32b/18), (47a/10), (47a/15)

k. + ler (11b/19), (32a/16)

k. + nūğ (32a/16)

k. + ye (32a/14)

[= 14]

kimnūn: < Ar. Kimyon.

k. (49b/18)

[= 1]

kimse: Bilinmeyen kişi, herhangi bir kişi.

k. (2b/3), (5b/10), (45b/7)

k. + nūğ (3a/4)

[= 4]

kimūn: bk. kimnūn.

k. (14b/19), (18b/14), (20a/7)

[= 3]

kirām: <Ar. Soydan gelenler, soyu temizler; ulular, şerefliiler.

k. (39a/4)

[= 1]

kirec: *bk.* kireç.

k. (13b/5), (14a/5), (22a/3), (23b/9), (33b/4)

k. + i (33b/5)

k. + şuyıla (13a/1)

[= 7]

kireç: <Far. (gireç) Kireç.

k. (22a/14)

k. + şuyın (26a/9)

[= 2]

kiremid: *bk.* kiremit.

k. (24a/7), (31b/11)

[= 2]

kiremit: <R. Çatıları örtmekte kullanılan levha.

k. (22a/6)

[= 1]

kiriş: 1. Ok atılan yayın iki ucu arasındaki esnek bağ. 2.

Kasların ucunda bulunan ve onları kemiklere ya da diğer anatomik öğelere bağlamaya yarayan, beyazımsı renkte,

lifsi kordon ya da demet.

k. (30a/15)

k. + iñ (44a/3)

[= 2]

kirpüg: *bk.* kirpük.

k. + i (6a/18), (10b/18), (11a/5), (11a/14)

[= 4]

kirpük: Kirpik.

k. + leri (9b/13), (10b/16)

[= 2]

kisi: <Far. (kīse) İçine sıvı toplanmış ur, kese.

k. (32b/6), (32b/9), (34b/3)

k. + ni (32b/7)

k. + olsa (14b/2), (14b/14), (35a/2)

[= 7]

kışi: Kadın veya erkeğe verilen genel ad, şahıs, zat, nefer.

k. (9a/17), (9a/19), (18b/5), (30b/10), (31a/7),

(44a/4)

k. + ler (11b/19), (30b/8)

k. + leri (31a/9)

k. + nün (8b/19)

k. + ye (3b/5), (30b/14), (30b/17), (30b/18)

k. + yi (2b/11), (9b/3)

[= 16]

kışne-: Atların ses çıkarması.

k.-meye (11a/11)

k.-r (29b/17)

k.-ye (10a/5)

[= 3]

kışnic: <Far. Maydanozgillerden yaprakları maydanoza benzeyen, yıllık otsu bitki. Coriandrum sativum.

k. (17a/4)

k. + tohmı (28b/9)

[= 2]

kitāb: <Ar. Kitap.

k. (8a/13), (8b/2)

k. + da (3b/3), (37b/9)

k. + ı (8a/19), (8b/4)	k.-ıncaya (33a/10)
k. + ı ‘ulemādan (1b/13)	[= 1]
k. + ında (3b/4)	kol: Kol, uzuv.
[= 8]	k. + a (41b/13)
kitāb-ı ‘ulemā: < Ar. Ulemanın kitabı.	k. + ı (20a/16)
k. + dan (1b/13)	k. + ından (17b/6), (18a/1), (39b/15)
[= 1]	k. + lara (40a/7)
kitāb-ı baytarnāme: < Ar. Baytarnāme kitabı.	k. + larına (46b/10)
k. (6b/16)	k. + uñ (38b/11), (38b/13), (39b/10)
[= 1]	k. + uñla (38b/15)
ko-: 1. İzin vermek, serbest bırakmak. 2. Katmak. 3. (Bir	[= 11]
yere) Bırakmak yerleştirmek.	kolan: Atın eğer ve semerini bağlamak için karnın
k.-madan (18a/18)	altından geçirilerek bağlanan yassı bağ.
k.-mağda (8b/17)	k. (10a/5), (44a/16)
k.-mağdan (12b/6), (14b/2)	[= 2]
k.-mayalar (28a/18), (29a/13), (29a/17)	koltuğ: bk. koltuk
k.-mazsa (28b/13)	k. + ına (45b/1)
k.-mıslardur (37b/10)	k. + uñ (38a/11)
k.-r (11a/6)	[= 2]
k.-rlar (2a/7)	koltuk: Kolun omuzla birleştiği yerin altındaki çukurluk.
k.-salar (31a/15)	k. + uñ (39a/18)
k.-suñ (37a/4), (37a/5)	[= 1]
[= 14]	koltukun altı: Koltuk altı.
koçın-: Çekinmek.	k. + ndan (39a/18)
k.-ur (23a/11)	[= 1]
[= 1]	kon-: Yerleşmek.
koñu: Koku.	k.-dılar (7a/11)
k. + sı (12b/13)	[= 1]
[= 1]	konak: Konuk olunan yer, menzil, müsafirhane.
koķ-: Koku çıkarmak	k. + vaktinde (29b/2)

[= 1]

kop-: Vücuttaki yerinden ayrılmak.

k.-ar (33a/19)

k.-dığı (33a/19)

k.-ınca (14a/18)

k.-ıncaya (22a/5)

k.-sa (16b/7)

[= 5]

kopar-: Kopmasına yol açmak, bağlı bulunduğu yerden ayırmak.

k.-a (16b/15)

k.-mayasın (48b/16)

k.-ub (48b/16)

[= 3]

kork-: Korkmak.

k.-mayalar (26a/1)

[= 1]

korku: Korku.

k. + sı (17b/5)

[= 1]

koru-: Gerekli tedbirleri alarak zarar görmesini önlemek.

k.-r (23a/12)

[= 1]

kosug: bk. kaşık

k. + un (30a/14)

[= 1]

koş-: Hayvanı çekeceği arabaya, sabana vb.ne bağlamak.

k.-ub (34a/5)

[= 1]

koşul-: Koşmak işi yapılmak.

k.-sa (2a/5)

[= 1]

kovan: Kovan kişi.

k. + dan (48a/9)

[= 1]

kooy-: 1. İzin vermek, serbest bırakmak, ellememek. 2. Bir yere bırakmak, yerleştirmek. 3. Katmak.

k.-a (10a/12), (13a/3)

k.-alar (12a/18), (12b/1), (12b/4), (12b/9), (12b/12), (13a/2), (13a/19), (13b/9), (14a/6), (14b/8), (14b/16), (15a/1), (15b/6), (16a/19), (16b/17), (16b/19), (17b/10), (18a/10), (18a/14), (18b/8), (18b/12), (18b/15), (19a/2), (21b/12), (22b/12), (23b/2), (25a/3), (25b/2), (25b/9), (26a/13), (27a/5), (27a/6), (27a/8), (27a/11), (27a/16), (27b/14), (28a/5), (28b/16), (28b/18), (28b/19), (30a/16), (30a/19), (31a/3), (31a/5), (32a/11), (34b/19), (35a/3), (35a/6), (35a/14)

k.-arlar (28b/6)

k.-asın (20b/14), (30b/3), (40b/6), (40b/8), (40b/10), (40b/11), (40b/13)

k.-asıg (35b/7), (35b/12)

k.-asuz (32b/12)

k.-dı (8b/1)

k.-dukdan (27a/5)

k.-mak (32b/14)

k.-mamak (34a/15)

k.-maz (11b/19), (30b/5)

k.-mışlar (8b/3)

k.-ub (2b/4), (31b/9), (32a/11), (32a/19),
(32b/17), (35a/8), (36b/19), (37a/10), (38a/19), (40a/10),
(42a/5), (42a/16), (44b/19), (45a/12), (45a/12), (45a/17),
(45b/16), (50a/13), (50a/16)

k.-up (47b/4)

[= 89]

koıı: bk. koıı.

k. (20b/13), (21b/11), (26b/14)

[= 3]

koıı: Koıı.

k. (20b/3), (20b/13), (26b/8), (35a/14), (35b/8)

[= 5]

koıun: Koıun.

k. (16a/13), (30a/10)

k. + yağı (50b/3)

k. + yünı (13b/12)

[= 4]

koıun yağı: Koıun yağı.

k. (50b/3)

[= 1]

koııvır-: Artık tutmamak, bırakmak, salııermek.

k.-e (21a/14)

k.-eler (15b/11), (20b/9), (30a/1)

k.-meyeler (15b/7)

k.-üb (32b/8)

[= 6]

koı: < Far. Ceviz. Juglans regia.

k. (22b/18), (25a/14), (27b/11)

k. + içi (28a/2)

k. + kabını (34b/17)

k. + kabını (34b/19)

k. + yağı (17a/5), (17a/8)

[= 8]

koı yağı: Ceviz yağı.

k. + ı (17a/5), (17a/8)

[= 2]

koıağı(k): Kozalak, koıa.

k. + ı (26a/3), (26a/12)

[= 2]

kök: Bitkileri toprağı bağlayan, topraktaki besi maddelerini emmesine yarayan klorofilsiz bölüm.

k. + i (15a/13), (25a/17)

k. + ıı (12b/12)

k. + inde (49b/14)

k. + ini (13a/10)

[= 5]

köpek: Köpekgillerden, boy ve biçim bakımından pek çok cinsi olan, çok iyi koku alan, memeli hayvan (Canis familiaris).

k. + enigini (33a/9)

[= 1]

köpüğü(k): Köpük.

k. + i (15a/12), (15a/19)

k. + ıı (16b/4)

[= 3]

köpüıd(t): Köpürmesini sağlamak.

k.-üb (32b/17)

[= 1]

körükçi: Körükçi.

k. + ınesiııle (30a/18)

[= 1]

körükçi ignesi: Körükçülükte kullanılan bir tür iğne.

k. + yile (30a/18)

[= 1]

kösteksiz: Kösteksiz.

k. (33a/1)

[= 1]

köşe: Birbirini kesen iki çizginin, iki düzlemin oluşturduğu açı, zaviye.

k. (45a/4)

k. + sidür (44a/8)

[= 2]

ķudemā: < Ar. Eskiler, eski insanlar.

k. (37b/10)

[= 1]

ķudret: < Ar. Erk, iktidar, güç, erke.

k. + ħelvāsı (50a/4)

k. + iyile (42b/16)

[= 2]

ķudret ħelvāsı: < Ar. Türlü bitkilerden, özsularının kurutulmasıyla elde edilen macun; hekimlikte iç sürdürücü olarak kullanılır.

k. (50a/4)

[= 1]

ķuduz: Kuduz.

k. (27b/17)

k. + dur (28a/3), (28a/4)

k. + it (27b/17), (31a/8)

k. + ķurd (27b/17)

[= 6]

ķüh: < Far. Dağ.

k. + ı māhında (8a/6)

[= 1]

ķul: Tanrı'ya göre insan.

k. (8a/3)

k. + ı (7b/14)

k. + ina (7a/14)

k. + larımı (48a/9)

[= 4]

ķula: Bir at donu (Kırmızı ile kır renleri arasında).

k. + at (11a/4)

[= 1]

ķulaḥ: < Ar. Pamukçul hastalığı.

k. (16b/7)

[= 1]

ķulağ: bk. ķulağ.

k. + a (31a/17)

k. + ı (4a/7), (5a/11), (5b/18), (9b/7), (9b/16), (14b/12), (22a/11), (43b/9), (45b/9), (49a/7)

k. + ina (3a/7), (29b/15)

k. + muṣ (21b/15)

[= 14]

ķulağ: Kulak.

k. (43b/18)

k. + ları (3b/15), (4a/3), (9b/7), (32b/7), (32b/9)

k. + ların (28b/7)

k. + larıṣ (17a/12)

k. + larını (27b/9)

[= 9]

ķule'ūzu birabbi'l-felāk: < Ar. Kur'an'ın 113. sūresi. İlk ayeti.

k. (3a/11), (3a/14)

[= 2]

ķullan-: Bir nesneyi veya aracı belirli amaçlar için kullanmak.

k.-maġa (47a/16)

k.-ub (32a/2)

[= 2]

ķulun: Yeni doğmuş at veya eşek yavrusu.

k. (11b/13), (11b/14)

k. + uŋ (11b/8)

[= 3]

ķum: Silisli kütelerin, bazı kaya ve maden parçalarının tabii tesirlerle parçalanıp ufalanması sonucu ortaya çıkan küçük ve sert tanecikler ve bunlardan oluşan kütle.

k. + inuŋ (29b/7)

[= 1]

ķumla: Üzün ağacı.

k. (19a/7)

[= 1]

ķumsal: Kumu olan yer.

k. (30a/9)

[= 1]

ķur'āniye: < Ar. Kur'an'a ait olan.

k. (1b/8)

[= 1]

ķurbaġa: Kurbaġa.

k. + olur (29b/5)

[= 1]

ķurd: 1. Sürüngen bir canlı. 2. Börü.

k. (2a/4), (27b/17), (33b/17)

k. + a (27b/18), (29b/16)

k. + ħuyını (30b/5)

k. + ı (16a/4), (22a/5)

k. + ıdur (4b/16)

k. + ın (30b/8)

k. + lar (49a/5)

k. + yelmesi (4b/15)

[= 12]

ķurdlu: İçinde kurt bulunan, kurtlanmış.

k. (17b/17)

[= 1]

ķurı: bk. ķuru.

k. (24b/4), (34a/1), (34a/12)

k. + arpa (29a/9)

k. + fıŝkıyıla (50a/12)

k. + incir (23b/8)

k. + sından (47b/6)

k. + yerde (32a/2)

[= 8]

ķurı-: bk. ķuru-.

k.-ya (24b/7), (34a/3)

[= 2]

ķurıd-: bk. ķurud-

k.-alar (29a/13)

[= 1]

ķurluġan: Atın ayaġında olan, irinli, erkek ve dişi olmak üzere iki çeşidi bulunan, ihmal edilirse atın tırnaġını yerinden çıkarabilecek bir hastalık adı, dolama, et yaran.

k. (22b/5)	k.-r (22a/19)
[= 1]	k.-ya (31b/11)
kurşun: Sembolü Pb olan metal element.	[= 5]
k. + ı (14a/8)	kurud(t): Kuru hâle getirmek.
[= 1]	k.-a (31a/11)
kurtcuğaz: Kurtçuk.	k.-alar (14b/15)
k. + lar (25b/17)	k.-ub (30b/17)
[= 1]	[= 3]
kurtıl-: bk. kırtıl- .	kurum: Ocak bacalarında veya ocak madenlerinin bacalarında biriken is.
k.-a (18b/12)	k. (24b/7)
k.-ur (28a/10)	k. + ı (32a/17)
[= 2]	[= 2]
kırtıl-: Bir tehlikeden, sıkıntılı bir durum dan sıyrılmak, uzaklaşmak, selâmete çıkmak, halâs olmak.	kus-: Kusmak.
k. (48a/9)	k.-ar (23b/4)
k.-a (12b/5)	[= 1]
k.-asın (45a/10)	kuş: Kuş.
k.-maz (17b/3)	k. (48a/8)
k.-uncaya (17b/14)	k. + ları (8b/12)
k.-ursın (7b/13)	[= 2]
[= 6]	kuşan-: İnsanların bel bölgesine kemer, kılıç gibi şeylerin bağlaması.
kuru: 1. Kurutulmuş. 2. Salgısı olmayan.	k.-an (36a/12)
k. + ağac (17b/18)	k.-ub (36a/18), (36b/9), (36b/9), (44b/7)
k. + sergini (31a/18)	[= 5]
[= 2]	kutlu: Uğurlu, mübarek.
kıru-: Islaklığını, nemini yitirerek kuru duruma gelmek; kakırdamak.	k. (11b/6)
k.-duğca (22a/18)	[= 1]
k.-duğdan (31b/16)	kuvvet: < Ar. Güç.
k.-mağa (32b/1)	k. (31a/11), (36a/10), (43b/4)

k. + iŋ (20b/1), (46a/19)
[= 5]

ķuvvetlen-: < Ar. + T. Kuvveti, g¼c¼ artmak.
k. -e (30b/14)
[= 1]

ķuvvetli: < Ar. + T. Kuvvetli.
k. (6b/18), (12a/14)
k. + at (18b/2)
[= 3]

ķuvvetliçe: < Ar. + T. G¼çliçe.
k. (17b/3)
[= 1]

ķuya: < Ar. Temriye hastalığı; *krş.* demreg¼.
k. + olsa (13b/17)
[= 1]

ķuyruę: *bk.* ķuyruk.
k. + ı (4a/19), (4b/4), (4b/18), (5a/2), (5a/5),
(5a/8), (6a/7), (6b/3), (9b/9), (10a/9), (10b/4), (10b/11),
(10b/16), (10b/18), (11a/4), (11a/5), (11a/6), (13a/17),
(19a/17), (24b/4), (24b/12), (26a/6), (32b/9)
k. + ıŋ (10a/9), (10a/15), (18b/10)
k. + ına (41a/14)
k. + ından (32b/13)
k. + ını (5a/3), (25b/19)
k. + ınıŋ (4b/5)
[= 31]

ķuyruk: Hayvanların çoğunda, g¼vdenin sonunda
bulunan, omurganın uzantısı olan uzun ve esnek organ.
k. (4b/18), (5a/9)
k. + da (34a/3)

k. + yağı (50a/15)
[= 4]

ķuyruk yağı: Bazı koyun t¼rlerinin ķuyruęundan elde
edilen yağ.
k. (50a/15)
[= 1]

ķuyruklu: Kuyruğu olan.
k. (11a/18)
[= 1]

ķuz: G¼neş olmayan yer, g¼lgede kalan yer.
k. + a (28a/18)
[= 1]

ķuzāl: < Ar. Yular.
k. (4b/5)
k. + ī (4b/4)
[= 2]

ķ¼c¼c¼k: *bk.* ķ¼c¼c¼k.
k. (9b/11)
[= 1]

ķ¼c¼c¼k: Ufacık, ķ¼c¼c¼k.
k. (27a/9)
[= 1]

ķ¼c¼k: B¼y¼k karşıtı.
k. (10b/8)
k. + ķurdlar (49a/5)
k. + k¼pekenigini (33a/9)
k. + parmağına (36b/17)
k. + ¼stāddan (6b/11)
[= 5]

ķ¼c¼k parmağ(ķ): Serçe parmak.

k. + ına (36b/17)

[= 1]

küçürek: Çok küçük, ufakık.

k. (10a/1)

[= 1]

kül: Kül.

k. + i (13b/12), (23b/12), (24a/7), (48b/4)

k. + iğ (31b/2)

[= 5]

kül-: Kesilecek hayvanın ayaklarını ikişer ikişer bağlamak.

k.-erse (23a/14)

[= 1]

küllü: < Ar. Bütüne ve genele ilişkin.

k. (41a/6)

[= 1]

kürk: Bazı hayvanlardan kıyafet olarak kullanmak için derisi yüzülerek elde edilen post.

k. (33b/9)

[= 1]

kütüb-i sitte: < Ar. Hadislerin büyük bir kısmını ve genellikle güvenilir olanlarını ihtiva eden altı hadis kitabı.

k. (3b/3)

[= 1]

-L-

la'b: < Ar. Oyun, eğlence

l. + la (44a/13)

[= 1]

labada: < Bulg. Karabuğdaygillerden, dere kıyılarında, sulak çayırarda kendiliğinden yetişen, çok yıllık ve yaprakları sebze olarak kullanılan, tohumlarından çay yapılan, ıspanağa benzeyen bir bitki; efelek (Rumex patientia). *krş.* evelek.

l. (19a/4), (23a/7), (36a/1)

l. + dibi (24a/19)

[= 4]

laden: < Far. Ladengillerden, çiçeğinin rengi kırmızı, beyaz ve pembe olan ağaç ve reçinesi.

l. (17b/13), (25a/4)

[= 2]

lağér: İnce.

l. (5a/11)

[= 1]

la'ibîq: < Ar. Oyun.

l. + de (37b/15), (41a/3)

[= 2]

lakin: < Ar. Ama.

l. (2a/7)

[= 1]

la'îf: < Ar. Hoş, yumuşak, nâzik.

l. (6b/15), (10b/7), (44b/7)

l. + dürr (6b/4)

l. + olur (6b/2)

l. + şeklü (9a/18)

[= 6]

lây 'alā: < Ar. Herhangi bir.

l. (4a/5)

[= 1]

lāyık: <Ar. Yakışan, yaraşır, yakışık.

l. + olan (36a/12), (39a/6)

[= 2]

lāzım: <Far. Gerek, gerekli.

l. (37a/3), (44a/12), (50a/18)

l. + olabile (44b/9)

l. + olan (47a/5)

[= 5]

leblāb: <Ar. Belli bir cins üzüm veren, dalları çardak üstüne yayılan tırmanıcı küçük ağaççık, üzüm ağacı, asma.

l. (19a/7)

[= 1]

leblāt: *bk.* leblāb.

l. (12b/11)

[= 1]

lehu: <Ar. Ondan yana, onun için.

l. (4b/12)

[= 1]

leşker: <Far. Asker.

l. (7a/6), (7a/10), (7b/18), (8a/2), (8a/4), (8a/10), (9a/2), (44b/16)

l. + i (7a/13)

l. + üñ (36a/10)

[= 10]

letāfet: <Ar. (leṭāfet) İncelik.

l. (36b/19)

[= 1]

levḥ: <Ar. Düz, yassı, üzerine yazı, resim gibi şeyler yapılabilen nesne.

l. (1b/12)

[= 1]

libās: <Ar. Giysi.

l. (44b/4)

l. + ıñ (36b/3)

[= 2]

lisān: <Ar. Dil.

l. + ı (1b/9)

l. + ı'arabīden (50b/8)

[= 2]

lugāt: <Ar. Sözlük.

l. + ı 'acībesi (3b/18)

[= 1]

-M-

mā haze'l-feres: <Ar. + Far. Bu atdır.

m. (3b/7)

[= 1]

mā'adā: <Ar. -den başka.

m. + sını (47b/2)

[= 1]

ma'a'l-kıssa: <Ar. Hikâyeye göre.

m. (8a/7)

[= 1]

mā-beyn: <Ar. İki şeyin arası, aradaki şey, ara.

m. + i (4a/19), (4a/19), (6a/7)

m. + ü'l-kıṭāt (4b/2)

m. + ü'l-verkīn (5b/5)

m. + 'ül-kuzālī (4b/4)

[= 6]

ma'cūn: < Ar. Herkes tarafından bilinen, öğrenilmiş olan.

m. (20b/18)

[= 1]

mādām: < Ar. Madem ki, değil mi ki, -diğine göre, -diği için.

m. (44b/18)

[= 1]

mādde: < Ar. Nesne.

m. (20a/15), (20b/5), (20b/9)

m. + dūr (17b/2), (20a/15), (21b/15)

[= 6]

mağlub: < Ar. Yenik.

m. + a (47a/12)

[= 1]

māh: < Ar. Ay.

m. + ında (8a/6)

[= 1]

māhir: < Ar. Maharetli, hünerli, elinden iş gelir, becerikli.

m. + olan (5b/10)

m. + olanlar (6a/12)

[= 2]

maḥal: < Ar. Yöre.

m. + de (44a/11), (50b/5)

m. + i (44b/1), (44b/5)

[= 4]

maḥbūb: < Ar. Sevgili, sevilen.

m. + dur (4a/9)

[= 1]

maḥbūs: < Ar. Bir yere kapatılmış, hapsedilmiş.

m. + êtdi (8a/1), (8a/3)

[= 2]

maḥlūl: < Ar. Boşluk, delinmiş.

m. + u (4a/13)

[= 1]

maḥlūk: < Ar. Yaratık.

m. (48a/4)

[= 1]

maḥlūkāt: *bk.* maḥlūkāt.

m. (50b/7)

[= 1]

maḥlūkāt: < Ar. Yaratıklar.

m. + ı (2b/19)

m. + ından (48a/2)

[= 2]

maḥlūk-ı 'acāyib: < Ar. Kitap ismi.

m. + de (2a/2)

[= 1]

maḥmūde: < Ar. Çit sarmaşığigiller bir bitki.

m. (27a/7)

[= 1]

maḥmūz: < Ar. (mihmāz) Çizmenin, potinin arkasına takılan ve binek hayvanlarını dürtüp hızlandırmaya yarayan demir veya çelik parça.

m. (45b/1), (47a/16)

m. + a (42b/16), (43a/5)

m. + edesin (45b/6)

m. + édüb (43b/19), (45b/15)

[= 7]

maḥrūm: < Ar. Yoksun.

m. + ʿyleme (44b/6)

[= 1]

maḥrūz: < Ar. (maḥrūz) Rezil, kepaze, aşağılık.

m. (38b/8)

[= 1]

māil: < Ar. Eğik.

m. + olmamak (4b/18)

[= 1]

makāle: < Ar. Bilim, fen konularıyla siyasal, ekonomik ve toplumsal konuları açıklayıcı veya yorumlayıcı niteliği olan gazete veya dergi yazısı.

m. (36a/7)

[= 1]

makām: < Ar. Devlet kademesinde yüksek ve önemli memuriyet, mevki, kat.

m. + da (2b/18)

[= 1]

makbūl: < Ar. Kabul edilen.

m. (4a/9), (6b/5)

[= 2]

maklūb: < Ar. Kaybolunmuş, altı üstüne getirilmiş, ters döndürülmüş, başka şekle sokulmuş.

m. (39a/15), (40a/14)

m. + una (39b/3)

[= 3]

maḫṣūd: < Ar. Maksat, gaye, amaç.

m. + ına (9a/1), (9a/5)

[= 2]

maḫṣūre: < Ar. Kasrolunmuş, kısaltılmış, kasılmış.

m. + i meṣḥūresini (3b/17)

[= 1]

maḫṣū: < Ar. Kesin olarak değeri biçilmiş.

m. (38a/14)

m. + ʿdüb (39b/7)

[= 2]

maḫṣūle: < Ar. Çeşit.

m. (2b/14)

[= 1]

māl: < Ar. Servet, mal, mülk, varlık.

m. (8b/15)

m. + ından (3b/2)

[= 2]

maʿlūm: < Ar. Öğrenilmiş olan, herkes tarafından bilinen.

m. (37a/14)

m. + dur (19b/11)

m. + ı ḥazret (40b/19), (41a/2)

m. + ı (50b/4)

m. + ola (27b/17), (36a/6), (37b/9), (47a/17)

m. + olmasun (12a/2)

m. + olmaz (11b/17), (12a/1)

m. + olur (49a/11)

[= 13]

maʿmūr: < Ar. Gelişip güzelleşmiş.

m. (7a/12)

[= 1]

maʿnā: < Ar. Anlam.

m. + sına (6a/9)

m. + yı (4a/1), (6a/6)

[= 3]	m. (15b/9), (18a/7), (25a/19), (25b/11),
maraz: <Ar. Hastalık, iltet.	(26b/18), (27a/7), (30a/18), (49a/6)
m. (8a/10)	[= 8]
m. + ı (48b/15)	māsūr: <i>bk.</i> māsūra.
m. + uŋ (13b/15)	m. + ıla (14b/4)
[= 3]	[= 1]
ma'rekī: <Ar. Savaş meydanı.	māšūra: <i>bk.</i> māsūra.
m. + den (5a/17)	m. (12a/11), (15a/18)
[= 1]	[= 2]
ma'rūf: <Ar. Bilinen, belli, malûm.	māsūra: <Yun. İp sarılan parça.
m. + dur (6a/11), (8b/7)	m. (15a/9), (15a/11), (15a/14)
[= 2]	[= 3]
mārşama: Hoş kokulu yaprakları yemeklere konulan,	maşa: <Far. (māşe) İki kollu metal araç.
yabankekiği ve nanenin ortak adı.	m. (33b/17)
m. (49b/7)	[= 1]
[= 1]	mā-takaddem: <Ar. Önceleri, geçmişte.
marz: <Far. Panzehir.	m. + den (6b/17)
m. + ı (15b/1)	[= 1]
[= 1]	maṭrāğ: <i>bk.</i> maṭrāk.
maşhar: <Ar. (mazhar) Bir iyiliğe erişmiş, erişen	m. + ıŋ (46a/4)
(kimse).	[= 1]
m. + ëylediŋ (3b/2)	maṭrāk: <Ar. (miṭrāk) Savaşmayı öğretmek için
[= 1]	kullanılan, ucu giderek yuvarlaklaşan kalın sopa,
maşlahat: <Ar. Hayır getiren, faydalı olan.	değnek.
m. (30b/8)	m. (36a/19), (45b/18), (45b/19), (46a/2),
m. + dur (8a/15)	(46a/3)
[= 2]	[= 5]
maştaki: Bazı ağaçların (sakız, fıstık) kabuklarından	maṭrāk-bāz: <Ar. Matrak oynayan.
çıkartılan sakız.	m. (36a/14)
	[= 1]

māya: <Far. (māye) Asıl, öz, cevher, seciye, yaratılış.

m. + nuḡ (35b/12)

m. + sina (23a/15)

[= 2]

mayış: Yaş sığır pisliği, taze gübre.

m. + lı (35b/10), (35b/10), (35b/11)

[= 3]

māyi: <Ar. İdrar.

m. + si (28a/10)

[= 1]

maẓarrat: <Ar. Zarar

m. + r'ayn (2a/1), (2a/6)

[= 2]

maẓmūme: <Ar. Zamme ile, ötre ile okunan, ötreli.

t. (4b/16)

[= 1]

maẓmūn: <Ar. Anlam, kavram.

m. + ı (5a/6), (5b/15)

m. + ıyıla (1b/4)

[= 3]

mazı: <Far. Servigiller familyasının bir ağaç.

m. (22b/9), (23b/5), (26a/3), (26a/12)

[= 4]

mazū: bk. mazi.

m. (25b/14)

[= 1]

meċīde: <Ar. Büyük ulu. Şan ve şeref sahibi.

m. (1b/3)

[= 1]

meclis: <Ar. Meclis, şura.

m. + e (7a/3)

[= 1]

mecmūf: <Ar. Cem' olunmuş, toplanmış, bir araya getirilmiş şey, top, tüm.

m. (39b/8)

[= 1]

medār: <Ar. Etrafında dönülen nokta, bir şeyin devredeceği, döneceği, üzerinde hareket edeceği yer.

m. (5b/5)

m. + ederken (45b/19)

[= 2]

medh: <Ar. Övmek.

m. + étdiler (7a/4)

m. + olınan (6a/6)

[= 2]

meḥmū: <Ar. Kavram.

m. (37b/9)

m. + ıyıla (1b/5)

m. + ola (37a/14)

[= 3]

meger: <Far. Meğer, yalnız, ancak.

m. (2b/12), (5b/13), (14a/1), (17b/3), (24a/16),

(29b/10)

[= 6]

mekān: <Ar. Yer, bulunulan yer.

m. + ı (8b/5)

m. + ına (3b/19)

[= 2]

meknīyeti: <Ar. mekan, yer.

m. (1b/6)

[= 1]
mektûf: < Ar. İki eli arkasına bağlanmış.

m. (40a/2)
m. + ét (39a/1)

[= 2]

melâlet: < Ar. Usanma, bıkma, usanç.
m. + de (7b/10)

[= 1]

melceme: < Ar. (mu'alace) Merhem.
m. (27a/19)

[= 1]

melhem: *bk.* merhem.
m. + i (24a/12)

[= 1]

melhem: *bk.* merhem.
m. (32a/4)

m. + édüb (33b/15)

[= 2]

memdûh: < Ar. Övülmüş, medholunmuş.
m. + dur (6a/17)

m. + olan (5a/8), (5b/17)

m. + olındandur (4b/9)

m. + olur (4a/15)

[= 5]

memleket: < Ar. Memleket, ülke.
m. + de (50b/6)

[= 1]

memlûmet: < Ar. Yumuşak.
m. (4a/3)

[= 1]

memsûd: < Ar. Başarılı.
m. (4a/13)

[= 1]

menâfi'i: < Ar. Faydalı, yararlı.
m. (37a/17)

[= 1]

menfa'at: < Ar. Çıkar.
m. + lerin (30b/13)

[= 1]

menn: < Ar. Kudret helvası.
m. (50a/4)

[= 1]

merākib: < Ar. Rükûbedilecek, binilecek şeyler.
m. (8b/13)

[= 1]

mercümek: < Far. Mercimek.
m. (17b/7)

m. + otı (26b/7)

[= 2]

merdegûş: < Far. Origanum marjorana Fesleğene benzer
bir çiçek; mercan köşk, merzencûş, güvey otu, macuran
otu, sıçankulağı.

m. (47b/11)

m. + çekirdegi (49a/15)

[= 2]

merd: < Far. Adam.
m. + ine (50b/13)

[= 1]

mergûb: < Ar. Sevilip aranan, istenilen, beğenilen,
rağbet edilen.

m. + dur (6a/19), (6b/1)
[= 2]

merhem: < Ar. İlaç, merhem.
m. (13a/1), (13a/7), (13a/9), (13a/15),
(13b/15), (21b/11), (22a/4), (22a/6), (23a/7), (23b/2),
(24a/18), (24b/5), (25a/10), (25a/12), (48b/14), (49b/16)
m. + i (13a/3), (13a/10), (13b/11), (14a/4),
(19b/19), (25a/19), (26b/18)
m. + ola (13a/4), (22a/10)
[= 25]

merkum: < Ar. Yazılmış, adı geçmiş.
m. (42b/17), (43b/15)
[= 2]

mersin: < R. Mersingillerden, Güney ve Batı Anadolu
dağlarında yetişen, yaprakları yaz kış yeşil kalan, mersin
ağacı, sazrak (Myrtus communis).
m. + tohmı (19a/18)
m. + yaprağı (24a/7), (26a/12)
m. + yaprağın (28b/14)
m. + yaprağını (25b/14)
[= 5]

meretebe: < Ar. Derece, aşama.
m. (36a/17)
m. + de (5a/2)
m. + sinde (48a/10)
[= 3]

mervî: < Ar. Rivayet olunan, duyulan.
m. + dür (1b/13)
m. + yeden (2a/11)
[= 2]

meşelâ: < Ar. Söz gelişi, misal olarak, şunun gibi.
m. (41a/3)
[= 1]

meskût: < Ar. (meskût) Sükût edilmiş, söylenmemiş.
m. (47a/15)
[= 1]

mesmû: < Ar. Haber alınmış, duyulmuş, işitilmiş.
m. + dur (5b/10)
[= 1]

me'sûre: < Ar. Şükredilen.
m. (1b/7)
[= 1]

mestûr: < Ar. Setrolunmuş, örtülü, kapalı, gizli.
m. + olub (4a/9)
[= 1]

meşâyîl: < Ar. Şeyhler.
m. + dan (3a/1)
[= 1]

meşgûl: < Ar. İş görmekte olan, bir işle uğraşan.
m. + ola (46a/14)
m. + oldu (2b/5)
m. + oldum (3a/5)
m. + olıcağ (1b/8), (2a/10), (2a/18), (3a/2)
[= 7]

meşhûr: < Ar. Şöhretli, ünlü, meşhur.
m. (2a/11), (4b/9)
m. + dur (2a/10), (8b/7), (27a/12), (29b/7)
[= 6]

meşhûre: < Ar. Meşhûr sözcüğünün müennesi.
m. + nin (4b/19)

m. + sinüñ (3b/18)	m. + da (36b/11), (41b/16), (42a/18), (43b/4),
[= 2]	(46b/13)
meṭā: < Ar. Eyer yeri.	m. + ı (38a/5), (38b/7)
m. (4b/2), (4b/3)	m. + ında (38a/14), (39a/15), (39b/7)
m. + sı (4b/3)	m. + lar (6b/6)
[= 3]	[= 15]
mevcūd: < Ar. Var olan, bulunan.	meyl: < Ar. İstek, sevgi, temayül.
m. + dur (37b/13)	m. + étmeye (10a/3)
[= 1]	m. + i (28b/8)
mevīzec: < Far. Yaprığının rengi yeşil, mavimsi olup	[= 2]
tüylü bir bitki.	mezbūr: < Ar. Daha öncesinde söylenmiş olan., ismi
m. (17a/14)	geçen.
[= 1]	m. (3a/3), (4a/10), (4b/6), (5a/6), (6a/3),
mevīzek: Patlıcangillerden, çiçekleri beyaz olan tedavi	(34b/12), (42b/2), (42b/9), (43a/12), (43a/18), (43b/6),
amacıyla da kullanılan bitki.	(46b/5), (49a/16), (49b/11), (49b/16), (50a/1)
m. (19b/19)	[= 16]
[= 1]	mezkūr: < Ar. İsmi anılmış, geçmiş.
mevķi'ī: < Ar. Yer, mahal.	m. (37a/5)
m. (42a/11)	m. + da (4a/10)
[= 1]	[= 2]
mey: < Far. Şarap.	mezkūre: < Ar. Mezkūr sözcüğünün müennesi.
m. (15b/14)	m. + nūñ (6a/3)
[= 1]	[= 1]
meyādīn: < Ar. Meydanlar, alanlar.	mezmūm: < Ar. 1. Beğenilmemiş; ayıp. 2.
m. + inden (39a/2)	Zemmolunmuş, yerilmiş.
[= 1]	m. + dur (6a/18)
meydān: < Ar. Meydan, saha, alan.	[= 1]
m. (37a/12), (37a/13), (41b/11)	mī: Soru eki.
m. + a (30a/2)	m. (3b/9), (8a/3)
	[= 2]

mıdır: Soru eki.

m. (44a/17), (44a/17)

[= 2]

mışır: < Ar. Yer adı.

m. (3b/5), (7a/2)

[= 2]

mızrağ: *bk. mızrak.*

m. (41a/4)

m. + a (36b/19)

m. + ı (37b/19), (38a/7), (38a/17), (38b/10),
(38b/12), (38b/17), (38b/18), (39a/2), (39a/10), (39b/1),
(39b/10), (39b/13), (39b/14), (39b/16), (40a/3), (40a/4),
(40a/12), (40a/15), (40a/19), (41b/6), (41b/8), (42a/12),
(42a/19), (42b/6), (42b/11), (43a/2), (43a/6), (43a/8),
(43a/10), (43a/13), (44a/7), (45a/16), (45a/17), (45b/4),
(45b/16), (47a/9)

m. + in (45b/2)

m. + ıñ (40a/6), (40a/9), (41a/8), (42b/3),
(42b/7), (42b/10), (43a/19), (43b/7), (43b/8), (43b/10),
(45a/5), (45a/13), (45b/1)

m. + ina (41b/2)

m. + indan (41b/6)

m. + ını (36b/18), (41a/5), (41a/13), (42a/5),
(42b/14), (42b/18), (43a/3), (43a/17), (43b/5), (43b/9),
(44a/6), (44b/17), (45b/9), (46a/3)

m. + inuñ (41b/12), (44b/11)

m. + uñ (37b/3), (38a/2), (38a/10), (38b/19),
(39b/11), (40b/3), (41a/10), (41a/14), (41a/15),
(41b/14), (42a/6), (42a/15), (43a/4), (43b/15), (44a/15),
(44b/12), (44b/19), (45a/19), (45b/3)

[= 89]

mızrak: < Ar. Bir ucu sivri olan silah, mızrak.

m. (37b/4), (38a/11), (38b/1), (38b/1), (40a/6),
(40a/11), (40a/15), (40a/17), (40b/2), (40b/5), (40b/7),
(40b/10), (40b/11), (40b/12), (40b/15), (40b/15),
(40b/15), (40b/16), (41a/1), (41b/1), (41b/9), (41b/15),
(41b/18), (43b/10), (44a/3), (44a/3), (44a/17), (45a/18),
(46a/4), (46a/5), (47a/11)

m. + olur (40b/12), (40b/14)

[= 33]

mızraklı: < Ar. + T. Mızrağa sahip kişi.

m. (37b/4)

[= 1]

mızraklı: *bk. mızraklı.*

m. (43b/17)

[= 1]

mi: Soru eki.

m. (3b/8), (7a/17)

[= 2]

mi'de: < Ar. Mide.

m. + si (49a/6)

[= 1]

mîl: < Ar. Yaranın diken gibi ete işlemiş kökü.

m. (13a/3), (14a/18), (22a/5), (23a/15),
(44b/8), (49b/13), (49b/13)

m. + den (23a/16)

m. + i (49b/14)

[= 9]

mihribānluk: < Far. + T. Muhabbet, güler yüzlülük,
dostluk.

m. (8b/16)	[= 1]		
[= 1]		misin: Soru eki.	
mihla-: Mihla tutturmak, çakmak, çivilemek.	m. (2b/3)		
m.-yasın (45a/12)	[= 1]		
[= 1]		mişkāl: < Ar. Ölçü.	
mikdar: < Ar. Nicelik, bir şeyin ölçüsü, miktar.	m. (30b/17), (50a/4), (50a/5), (50a/5), (50a/6)		
m. (23a/2), (31b/16), (31b/17), (31b/17),	[= 5]		
(31b/17), (32a/6), (33a/14), (33b/8), (34b/13), (39b/9),		mişe: < Far. (bişe) Fundalık, orman.	
(44a/16), (44a/18), (44a/18), (44b/9), (44b/10),	m. + gülini (35b/6)		
(44b/11), (47b/1), (47b/1), (47b/5), (47b/8), (48b/6),	m. + lerde (22a/16)		
(48b/8), (48b/13), (49a/17), (49b/8), (49b/15), (49b/18),	[= 2]		
(49b/19), (50a/10), (50a/12), (50a/12)		miyāne: < Far. Orta, bir şeyin ortası, vasat.	
m. + ı (6b/10), (7b/7), (12a/13), (14b/15),	m. (9b/12), (10a/13)		
(32a/13), (32b/13), (33b/10), (37a/1), (40a/15), (49a/5),	[= 2]		
(49a/8)		mu'alece: < Ar. İlaç sürmek.	
m. + ınca (50a/6)	m. + edeler (21b/5)		
[= 43]	[= 1]		
mīl: < Far. Sürme için kullanılan bir alet.		mu'allaka: <i>bk.</i> mu'allakāt.	
m. (15a/5)	m. (4b/9)		
[= 1]	m. + i meşhūrenin (4b/19)		
mi'mār: < Ar. Yapıların planını hazırlayıp bunların	[= 2]		
gerçekleşmesini sağlayan kimse.		mu'allakāt: < Ar. Bir şiir türü.	
m. + lar (7a/7)	m. + ı seb'anuḡ (4b/10)		
[= 1]	[= 1]		
mirfeḡa: < Ar. Dirsek yastığı.		mu'allim: < Ar. Öğretmen.	
m. + edüb (38b/12)	m. + üḡ (47a/4)		
[= 1]	[= 1]		
mişāl: < Ar. (mişāl) Örnek olarak alınabilen, gösterilen		mu'azzam: < Ar. Çok önemli, mühim, sıradan olmayan.	
şey, örnek.	m. (7a/5), (7a/12)		
m. (36a/17)	[= 2]		

mücib: < Ar. Sebep, vesile.

m. + ince (48b/19)

[= 1]

mufam: < Ar. Etli.

m. (4a/17)

[= 1]

muhammed: < Ar. Özel isim.

m. (2a/15)

[= 1]

muhammed muştafa: < Ar. Özel isim.

m. (36b/6)

m. + dan (3a/16)

[= 2]

muhalif: < Ar. Zıt, benzemeyen, uymayan.

m. (8b/8)

[= 1]

muḥāṣara: < Ar. Kuşatma, etrafını çevirme.

m. + etdi (8a/8)

[= 1]

muḥāṭara: < Ar. Endişe, tehlike, korku.

m. + da (25b/6)

[= 1]

muḥkem: < Ar. Adamakıllı, iyice, sağlamca.

m. (4a/18), (5a/10), (11a/3), (18a/14), (18b/5),
(30b/4), (31b/10), (31b/11), (31b/11), (31b/12),
(31b/16), (31b/19), (32a/9), (32a/17), (32b/7), (32b/10),
(32b/15), (33a/8), (33a/9), (33a/15), (33b/18), (35b/8),
(36b/13), (36b/18), (37a/2), (37a/3), (38a/1), (38a/11),
(38a/17), (38b/1), (40a/9), (40a/19), (41a/9), (41b/2),
(42b/7), (44a/14), (44a/17), (44a/19), (45b/1), (45b/8),

(45b/11), (46b/3), (46b/15), (47b/3), (47b/7), (47b/17),
(48a/17), (48b/5), (48b/5), (48b/7), (48b/13), (50a/14)

m. + dür (4a/12), (4a/13)

m. + eder (37b/16)

m. + olandur (5a/19)

m. + olmak (4a/15)

m. + olub (4a/9)

m. + olur (45b/10)

[= 59]

muḥtaṣarāne: < Ar. Özet olarak.

m. (47a/17)

[= 1]

muḳābele: < Ar. Karşı gelme, başkaldırma.

m. + olub (37a/15)

[= 1]

muḳābil: < Ar. Bir şeyin karşılığı olan, bir şeye karşılık
olarak yapılan.

m. (36b/1), (37a/16), (38a/4), (38a/13),
(40a/2), (41b/4), (41b/5), (41b/7), (41b/11), (41b/16),
(42a/19), (42b/14), (42b/18), (43a/9), (43a/16), (45a/18),
(46a/6), (46b/13), (47a/2)

[= 19]

muḳarrer: < Ar. Kararlaştırmış, kararlaştırılmış.

m. (6b/7)

[= 1]

muḳayyed: < Ar. Maddi veya manevi kayıtlı, bağlı.

m. + olur (29a/19)

[= 1]

mūm: < Far. Aydınlatma aracı.

m. (13a/4), (13b/13), (13b/13)

m. + a (26a/15)	[= 1]
m. + ı (33b/14)	mūzī: < Ar. Eziyet verme, incitme.
m. + ıyla (26b/18)	m. + lük (3a/6)
m. + la (26a/15)	[= 1]
[= 7]	mut: < Ar. (mudd) Tahıl ölçęęi.
mūnis: < Ar. Sevimli, vahşı olmayan.	m. (7a/9)
m. + étmeyince (30b/7)	[= 1]
[= 1]	mu'tād: < Ar. İtiyad edilmiş, âdet olunmuş, alışılmış.
murād: < Ar. İstek, amaç, dilek, erişilmek istenen,	m. + ından (34b/2)
olması gerçekleşmesi arzu edilen şey.	m. + oldukları (47a/6)
m. (5b/9)	[= 2]
m. + a (8b/18)	mute'allık: < Ar. İlişkin
m. + dur (4a/5)	m. (32a/8)
m. + edicek (43a/14)	[= 1]
m. + ı 'arīzü'l-bahtından (5b/13)	mu'teber: < Ar. Saygın, itibarı olan, hatırı sayılır, sözü geçer.
[= 5]	m. (5b/14), (48a/3)
murdār: < Far. Pis, kirli, iğrenç.	m. + dür (5b/8), (6a/18)
m. (13b/10), (14a/17)	m. + edeyin (48a/6)
[= 2]	[= 5]
musāfaka: Meydan adı.	muṭīʿ: < Ar. Boyun eğen, itaat eden (kimse).
m. (39a/15)	m. (7a/15), (7b/2)
[= 1]	[= 2]
muşannif: < Ar. Düzenleyici, donatıcı.	muttaşıl: < Ar. Bitişik.
m. (40a/6)	m. + dur (25b/7)
[= 1]	[= 1]
muşaviye: < Ar. Özel isim.	mübārek: < Ar. Kutlu, uğurlu, mukaddes.
m. (3b/8)	m. (2b/4), (11b/5), (48a/16)
[= 1]	[= 3]
muşammaʿ: < Ar. Muşamba.	mübāreze: < Ar. Cenk, kavga, uğraşma.
m. (33b/15)	

m. (37a/17)
[= 1]

mübtedî: <Ar. Yeni bir şey ortaya koyan kimse.

m. (9a/6)

m. + lere (8b/4)

[= 2]

mücerreb: <Ar. Tecrübe edilmiş, sınanmış.

m. (12b/16)

m. + dür (2a/2), (13a/12), (15a/19), (19b/3),
(22a/19), (23a/9), (23b/6), (25a/13), (26b/3), (32a/18),
(32a/19), (32b/4), (33b/4), (35a/1), (35a/12), (35b/1)

[= 17]

mücerrebât: <Ar. Tecrübe olunmuş, denenmiş,
sınanmış şeyler; görgü.

m. + ıñ (32b/5)

[= 1]

mücevvef: <Ar. Oyuk şey.

m. + dür (28a/9)

[= 1]

müdâhil: <Ar. Dahil olan karışan.

m. (40a/6)

[= 1]

müdāmī: <Ar. Devam eden, süren sürekli

m. (32b/14)

[= 1]

müddet: <Ar. Vakit.

m. (14b/5)

[= 1]

müdebbir: <Ar. Düşünce ve eylemlerinin sonuçlarını
özenle değerlendirerek, dikkatli ve ölçülü bir şekilde
hareket eden kişi.

m. (8b/14)

[= 1]

müdevver: <Ar. Tedvir olunmuş, döndürülmüş.

m. (3b/16), (4a/3)

[= 2]

müennes: <Ar. Dişi.

m. + dür (6a/8)

[= 1]

müessir: <Ar. Tesirli, etkili.

m. + oldı (7b/9)

[= 1]

müfred: <Ar. Yalnız, tek.

m. + inden (8b/10)

[= 1]

mükemmel: <Ar. Kusursuz.

m. (44b/15)

[= 1]

mükennâ: <Ar. Künyelenmiş, künyeli.

m. (50b/8)

[= 1]

mümkîn: <Ar. (mumkin) Olabilir.

m. (34b/10)

m. + olan (6b/1)

m. + oldukça (39b/11)

[= 3]

mü'min: <Ar. İnanan, inançlı, imanlı, mutakit.

m. (2a/17)

[= 1]

mümtaz: <Ar. Seçkin.

m. (1b/5)

[= 1]

münāsib: <Ar. Beğenilen, hoş giden.

m. + dür (6b/1)

[= 1]

mündefî: <Ar. İndifa etmiş, geçmiş, atlatılmış, savuşturulmuş (hastalık, harb, sıkıntı vb.).

m. + ola (3a/11)

[= 1]

münkād: <Ar. Kınanan, hoş görülmeyen.

m. (7a/15)

[= 1]

müntefih: <Ar. İntifāh eden, kabaran, şişen; şişkin, hava ile doldurulmuş.

m. (5b/14)

[= 1]

mürdesenc: *bk.* mürdeseng.

m. (13a/10)

[= 1]

mürdeseng: <Far. Doğal kurşun oksit.

m. (13b/12), (14a/9), (22b/13), (25a/19)

[= 4]

mürekkēb: <Ar. Birleşik, birden fazla şeyin bir araya gelmesinden meydana gelmiş.

m. + kıldı (8b/6)

[= 1]

mürür: <Ar. Geçme, delme.

m. + südinden (50a/6)

[= 1]

mürüvvet: <Ar. (muruvvet) Yiğitlik, mertlik.

m. (39a/5)

[= 1]

müslimīn: <Ar. Müslamanlar.

m. (50b/10)

[= 1]

müstaʿmel: <Ar. Eski, köhne.

m. + dür (6a/12)

[= 1]

müstecāb: <Ar. İsticabe edilmiş, kabul olunmuş.

m. (2a/19), (3b/8)

m. + a (1b/9)

[= 3]

müstecābü'd-daʿve: <Ar. Duası kabul olana, duası makbul olunan.

m. + dür (3b/7)

[= 1]

müstecābü'd-daʿavet: *bk.* müstecābü'd- daʿve.

m. + e (3b/12)

[= 1]

müstedrek: <Ar. Arapçada bir vezin.

m. (3b/3)

[= 1]

müşābih: <Ar. Benzeyen, benzer.

m. (4b/7), (4b/8)

[= 2]

müşāhede: <Ar. Gözlem.

m. + olunursa (2b/14)

[= 1]

müşehher: < Ar. Parlak, ışıklı, parıldayan.

m. (22a/19)

[= 1]

müşevveş: < Ar. Karışık, karmakarış, gayri muntazam, anlaşılmaz.

m. (36b/11)

[= 1]

müşk: Anber çiçeği tohumu. Abelmoschus.

m. + le (30b/16)

[= 1]

müşkil: < Ar. Güçlük, zorluk.

m. (8b/3)

[= 1]

müştemil: < Ar. İhtiva eden, içine alan.

m. + kıldım (9a/6)

[= 1]

müte'al: < Ar. Yüce, ulvi, yüksek.

m. (6b/8)

[= 1]

mütevâtir: < Ar. Art arda, sürekli.

m. + en (20a/12)

[= 1]

müyesser: < Ar. Kolaylıkla ortaya çıkan.

m. (36b/1), (48a/11)

m. + éde (47a/3)

[= 3]

-N-

nacak: Küçük odun baltası.

n. (44b/10)

[= 1]

nâçâr: < Far. Zavallı, düşkün.

n. (41b/3)

[= 1]

nâdir: < Ar. Seyrek, az bulunur, ender.

n. (10a/19)

[= 1]

nâfi': < Ar. Faydalı, menfaatli, faydası olan.

n. (14b/16), (15a/9), (17a/7), (17a/8), (18a/3),

(19a/14), (19b/2), (29a/1), (37b/12)

n. + dür (15b/2), (31b/6), (31b/15), (32a/15),

(34a/6), (35b/9), (36a/2), (49b/1), (49b/2), (50a/16),

(50b/5)

[= 20]

nâ-gâh: < Far. Birdenbire, ansızın oluveren.

n. (2b/2), (2b/11), (7a/4), (16a/5)

[= 4]

naḥîf: < Ar. İnce, duygulu, hassas olan.

n. (8b/1)

[= 1]

nâḡune: < Far. Katarakt.

n. (15b/13)

[= 1]

nâkış: < Ar. Noksan, eksik, tam olmayan.

n. (34b/15)

n. + olur (34b/15)

[= 2]

naḡl: < Ar. Hikâye etme.

n. + éderler (48a/3)

[= 1]

naḳled-: <Ar. + T. Nakil işini yapmak, bir yerden başka bir yere geçirmek, iletmek.

n.-esin (40b/4), (40b/6)

n.-üb (37a/12), (37b/18), (40a/10), (40a/14), (40a/16), (40b/1), (40b/9), (40b/17)

[= 10]

naḳr: <Ar. Atların yüzünde ya da göz çevresinde oluşan, kökü deri altında bulunan, siğilimsi, hassas bir deri hastalığı.

n. + olsa (13b/2)

[= 1]

naḳris: Damla hastalığı, gut hastalığı.

n. (31a/4)

[= 1]

naḳl: <Ar. Nal.

n. (23a/12), (23a/14), (23b/3), (29b/5), (44b/7), (45a/12)

n. + dan (23a/13)

n. + dandur (23a/14)

n. + ı (35b/14), (44b/8), (45a/11)

n. + ıḡ (23a/16), (49b/13)

n. + ında (34b/14)

n. + la (35b/13)

[= 15]

naḳlband: <Ar. + Far. Hayvanların ayağına nal çakan kimse.

n. + a (44b/8)

[= 1]

naḳlla-: <Ar. + T. Hayvanın ayağına nal çakmak.

n.-r (23a/12)

n.-yasıḡ (35b/13)

n.-yub (35b/14)

[= 3]

naḳlsuz: <Ar. + T. Nalı olmayan.

n. (29b/4)

n. + dur (29b/7)

[= 2]

nām: <Far. Ad.

n. (3b/3), (47b/12), (49a/18), (50b/9)

[= 4]

namāz: <Far. Namaz, ibadet.

n. (36b/4)

n. + ı (3b/1), (12a/11)

[= 3]

naḳnāḳ: <Ar. Ballıbabagillerden, yaprakları sapsız, çiçekleri beyaz veya menekşe renginde, çok yıllık ve otsu bir kültür bitkisi (Mentha piperita).

n. (49a/7)

[= 1]

nār: <Far. 1. Nar. 2. <Ar. Ateş, od.

n. (38a/6), (39a/16)

n. + kapuḡı (25b/15)

[= 3]

nāḡūr: <Ar. Nasır.

n. + olsa (26b/12)

n. + olur (13b/19)

[= 2]

nāverd: <Far. Savaş, döğüş.

n. (38a/14)

[= 1]

naẓar: < Ar. Bakış, bakma, göz atma.

n. + ʿde (47a/8)

n. + ʿdene (5a/9)

n. + ʿtmek (5b/11)

n. + ı (5a/16)

[= 4]

naẓīf: < Ar. Temiz.

n. (37b/14)

[= 1]

nāzik: < Far. Nezaket sahibi, kibar.

n. (14b/14)

[= 1]

naẓīr: < Ar. Denk, eşit.

n. (10b/9), (36b/11)

[= 2]

nāzile: < Ar. Bela, sıkıntı, talihsizlik.

n. (21b/2)

[= 1]

ne: 1. Hangi şey. 2. (Şart kipiyle kullanıldığında) Bir şey, herhangi bir şey. 3. Bazı sözcüklerle kullanıldığında onların gereksizliğim ve yokluğunu bildirir. 4. Aşırılık anlamı katarak bütün, hepsi vb. anlamlarında kullanılır. 5. Nasıl.

n. (5b/12), (7a/2), (8a/11), (10a/16), (11a/2), (12b/15), (13b/9), (24b/13), (29b/9), (34b/14), (37a/5), (38a/4), (38a/8), (39a/7), (41a/14), (42a/7), (44a/12), (44a/19), (44b/6), (44b/8), (46a/12), (46a/12), (46a/16), (46a/16), (48a/12), (48b/13), (50b/4), (50b/4)

n. + den (9b/3)

n. + ye (44a/17)

[= 30]

neʿam: < Ar. Evet, pek güzel, hay hay; öyledir.

n. (2b/4), (3b/9)

[= 2]

neʿāme: < Ar. Deve kuşu.

n. (4b/14)

[= 1]

nebāt: < Ar. Toprakta hasıl olan bitki.

n. (32a/14)

[= 1]

nebevīyye: < Ar. Nebevî.

n. (1b/8)

[= 1]

necābet: < Ar. Soyluluk, soy temizliği.

n. + e (4b/19)

n. + ine (6a/2)

[= 2]

necāset: < Ar. Dışkı, ters.

n. + ini (47b/8)

n. + inü (47b/6)

[= 2]

necāt: < Ar. Kurtulma, kurtuluş.

n. + dur (4a/10)

n. + ına (3b/14)

[= 2]

nece: Nice.

n. (2b/14)

[= 1]

neces: < Ar. Dışkı.

n. + i (24b/14), (33a/8)

n. + inden (33a/17)
[= 3]
necīb: < Ar. Soyu sopu temiz, nesli pak olan kimse.
n. + olmasına (3b/13)
[= 1]
neden: Nasıl.
n. (27b/17)
[= 1]
nef: < Ar. Çıkar, fayda, menfaat.
n. (2b/14)
[= 1]
nefes: < Ar. Nefes, soluk.
n. + i (14b/12), (16a/6), (28b/8), (28b/18)
n. + iñ (27b/3)
n. + vèrir (16a/6)
[= 6]
nefha: < Ar. (nefha) Şişkinlik.
n. (20a/15)
[= 1]
nefs: < Ar. Öz varlık, kişilik.
n. + imi (36b/4), (44b/5)
n. + ini (44b/4)
[= 3]
neft: < Far. Petrolün benzin ile gaz yağı arasında damıtılmasıyla elde edilen, bir çeşit mineral yağ, neft yağı.
n. (12a/17), (12b/10), (13a/4), (18a/2), (24b/7)
n. + yağı (44b/11)
n. + yağına (45a/1)
[= 7]

neft yağı: < Far. + T. Neft yağı.
n. (44b/11)
n. + na (45a/1)
[= 2]
nehga: < Ar. Yaklaşma
n. (38a/5)
[= 1]
ner(e): bk. Nire.
n. + de (34a/4)
[= 1]
nergis: < Far. Nergisgillerden, bazı türlerinde beyaz, bazılarında sarı renkte olan çiçekleri ayrı veya bir kök sap üzerinde şemsiye durumunda, soğanlı bir süs bitkisi (Narcissus).
n. (49b/15)
n. + çiçeginün (49b/14)
[= 2]
neşr: < Ar. Yayma, dağıtma, saçma.
n. + i (9a/5)
[= 1]
nesne: Madde, şey, varlık.
n. (13b/3), (15a/4), (16a/5), (46a/13)
n. + den (8b/8), (27a/12), (39b/8)
n. + si (5b/1)
[= 8]
nesterin: < Far. Yer adı.
n. (7a/1)
[= 1]
neşl: < Ar. Kendine çekmek.
n. (39a/13)

[= 1]

neşter: <Far. (nīşter) Cerrahide kesme işlemlerinde kullanılan bıçak.

n. (15b/17), (17a/7), (20b/6), (24b/17), (25a/5), (35a/18)

[= 6]

neʿūzu bi'llāh: <Ar. Allah'a sığınırım.

n. (15b/15)

[= 1]

nevʿ: *bk.* nevʿi.

n. (12b/5), (12b/16)

n. + dūr (12a/7)

[= 3]

nevʿi: <Ar. Cins, tür.

n. (37b/6), (40a/17), (44a/18), (47b/12), (47b/13), (47b/15), (47b/17), (48b/16), (49a/18), (49a/19), (49a/19), (49b/1), (49b/2)

[= 13]

neyle-: Elden ne gelirse, ne yapabilirse.

n.-rsen (46a/13)

[= 1]

nezūle: <Ar. Atın gövdesi ya da karnının altında yumru şeklinde oluşan, akıntılı hastalık.

n. (24b/11)

[= 1]

nışf: <Ar. Yarım, yarı.

n. + ı (47b/3)

n. + ından (38a/2)

[= 2]

nışadur: <Far. (Nuşādūr) Tıpta balgamin atılmasına yardımcı olan madde. Amonyum klorür.

n. (12b/19), (13b/6), (22a/2), (25a/10), (27b/10)

n. + ı (14a/4)

[= 6]

nice: 1. Birçok. 2. Uzun süreden beri.

n. (11a/8), (32a/1), (37a/15), (37a/16), (37b/7), (37b/9), (38b/16), (39b/2), (44a/15), (47a/8), (47a/8), (47a/9)

n. + ederlerse (44b/2)

n. + sini (45a/3)

[= 14]

niçe: *bk.* nice.

n. (40b/4)

[= 1]

nidā: <Ar. Çağırma, bağırma, seslenme.

n. + édüb (2b/17)

[= 1]

nihāyet: <Ar. Son.

n. (6b/7)

n. + ine (36a/15)

[= 2]

nire: Hangi yönü, ne tarafı.

n. + den (45a/4)

n. + si (38b/6)

n. + sin (38a/13), (46a/8)

n. + siñ (41b/3), (46a/5)

n. + sinden (41a/1)

[= 7]

o. (8b/7), (14a/19), (18a/3), (19a/2), (22b/19),
(25b/11)

o. + a (15a/16), (24b/6), (25a/3), (29a/6)

o. + da (22a/13), (25b/7), (26a/17)

o. + dan (8b/12)

o. + ı (21a/12)

o. + ıla (26a/9)

[= 16]

oğlan: Erkek çocuk.

o. + aşı (12a/15), (20b/1), (28a/6)

o. + aşını (18a/1)

o. + eylemez (31a/6)

o. + sidügi (48b/5)

[= 6]

oğlan aş: Cavşir ağacı ve bundan elde edilen macun.

Ferula elaeochytris.

o. (12a/15), (20b/1), (28a/6)

o. + nı (18a/1)

[= 4]

oğlancuk: Bebek, küçük çocuk.

o. + lara (30b/15)

o. + laruñ (31a/15)

[= 2]

oğ(u)l: Erkek evlat.

o. + ı (6b/18), (7a/19), (8a/12)

[= 3]

ok: Ok.

o. (18a/7), (26a/17), (29b/9), (29b/9), (36a/13),
(36a/19), (37b/3), (43b/19), (44a/17), (44b/17),

(44b/18), (45a/5), (45b/15), (45b/17), (46b/3), (46b/6),
(46b/7), (46b/8), (46b/11), (46b/11), (46b/12), (47a/13)

o. + ı (44a/1), (44a/2), (46b/10)

o. + ıñ (43b/18), (45b/17)

o. + ıñ (44a/16)

[= 28]

okcı: Okçuluk yapan kimse, kemankeş.

o. (37b/4), (44a/1)

[= 2]

okçı: bk. okcı.

o. (37b/5), (43b/18)

[= 2]

okı-: bk. oku-.

o.-ya (6b/10)

o.-yalar (3a/7), (3a/11)

o.-yanlar (8b/4)

o.-yub (50b/9)

[= 5]

okın-: Okuma işine konu olmak.

o.-ıcak (1b/7)

o.-ıcağ (1b/9)

[= 2]

oklu: Okçu.

o. (43b/17)

[= 1]

okra-: Atın mırıltı şeklinde kişnemesi.

o.-mayınca (29b/3)

[= 1]

oku-: Okumak.

o.-madum (2b/13)

o.-masında (2b/14)

o.-sa (2a/12)

o.-yub (47a/2)

[= 4]

ol: 1. İşaret ve üçüncü tekil şahıs zamiri, o. 2. İşaret sıfatı, o.

o. (1b/3), (2a/15), (2a/17), (2b/9), (2b/11), (2b/18), (3a/4), (3a/15), (4a/18), (4b/12), (5a/1), (5a/8), (5a/9), (5b/15), (5b/17), (6a/6), (6a/9), (6b/11), (6b/14), (7b/8), (7b/12), (7b/15), (8a/8), (8a/18), (8a/19), (9a/1), (11a/11), (11a/12), (11a/13), (11a/15), (11b/1), (11b/9), (11b/18), (12b/1), (12b/2), (12b/5), (12b/5), (12b/13), (13a/6), (13a/9), (13b/17), (14a/5), (14a/16), (14b/10), (14b/15), (15b/8), (15b/13), (16a/12), (17a/2), (17b/2), (17b/18), (18a/13), (19a/17), (19a/18), (19b/15), (20a/15), (20b/7), (20b/9), (20b/12), (20b/18), (21a/10), (21a/13), (21a/13), (21b/15), (21b/16), (22a/2), (22a/11), (22a/14), (22a/18), (22b/11), (22b/12), (23a/4), (23a/15), (23b/2), (23b/5), (23b/19), (24a/14), (24b/7), (24b/13), (25a/12), (26a/17), (26a/19), (26b/6), (26b/10), (26b/12), (26b/15), (26b/16), (26b/17), (27a/4), (27a/7), (27a/10), (27a/16), (28a/4), (28a/8), (28a/9), (28a/12), (28b/16), (28b/17), (28b/18), (29b/12), (29b/15), (30b/3), (30b/6), (31a/19), (32b/2), (32b/4), (32b/15), (33a/5), (33a/13), (33b/2), (33b/11), (33b/18), (34a/11), (34a/13), (34a/14), (34a/17), (34b/4), (34b/6), (34b/6), (34b/16), (34b/19), (35a/1), (35b/7), (35b/12), (35b/14), (35b/14), (36a/1), (37b/12), (38a/8), (38b/17), (41b/19), (42a/9), (43a/5), (43b/2), (44a/8), (44a/11), (44a/19), (44b/13), (44b/16), (44b/19), (45a/6), (45a/12), (46a/8),

(46a/16), (46a/17), (46b/14), (47a/15), (47b/9), (48b/4),

(48b/5), (48b/13), (48b/15), (49a/4), (49a/4), (49a/10),

(49b/11), (49b/15), (49b/16), (50b/13)

o. + dur (3b/15), (9b/6), (15b/4), (17a/11),

(17b/4), (19b/6), (26a/16), (28a/2), (32b/7), (32b/11),

(34b/17), (35a/15), (47a/5)

o. + tarafa (3b/6)

[= 173]

ol-: Meydana gelmek, vuku bulmak.

o. (2b/10), (11b/11)

o.-a (3a/2), (3a/11), (3a/11), (3b/15), (3b/15), (3b/16), (3b/16), (3b/16), (3b/16), (5b/13), (5b/19), (6b/2), (6b/3), (6b/11), (8b/4), (8b/15), (9a/18), (9a/18), (9b/7), (9b/7), (9b/8), (9b/8), (9b/9), (9b/9), (9b/10), (9b/10), (9b/10), (9b/11), (9b/11), (9b/12), (9b/12), (9b/12), (9b/13), (9b/14), (9b/14), (9b/14), (9b/17), (9b/18), (10a/4), (10a/5), (10a/6), (10a/6), (10a/7), (10a/7), (10a/7), (10a/8), (10a/8), (10a/8), (10a/9), (10a/15), (10a/16), (11b/5), (12a/1), (12b/10), (13a/1), (13a/4), (13a/7), (13a/7), (13a/9), (13a/19), (14b/12), (14b/16), (15a/9), (15a/16), (15b/10), (15b/11), (15b/19), (16a/8), (16b/17), (17a/7), (17a/8), (17b/4), (17b/11), (19a/9), (19b/2), (19b/3), (20b/13), (20b/18), (21a/1), (21a/19), (21b/6), (21b/13), (22a/4), (22a/7), (22a/10), (22b/15), (23a/7), (23a/8), (23a/9), (23b/2), (23b/6), (23b/9), (24a/14), (24a/18), (24a/19), (24b/2), (24b/5), (24b/9), (25a/6), (25a/10), (25a/12), (25a/13), (25b/3), (25b/17), (26a/2), (26a/14), (26b/3), (27a/1), (27a/5), (27b/12), (27b/15), (27b/16), (27b/18), (28b/2), (29a/1), (29a/5), (29b/1), (29b/4), (30b/17), (30b/19),

(31a/1), (31a/5), (31a/7), (31a/11), (31a/11), (31a/17),
(31a/18), (31b/1), (31b/3), (31b/3), (31b/4), (32a/4),
(32b/3), (34b/2), (34b/9), (35a/1), (35b/6), (35b/18),
(35b/19), (36a/6), (36b/11), (36b/15), (37a/6), (37a/14),
(37b/9), (40b/19), (41a/2), (43a/8), (43b/2), (43b/11),
(44a/4), (44b/14), (46a/14), (46b/4), (47a/10), (47a/17),
(47b/6), (47b/19), (48a/5), (48a/5), (48a/10), (48b/12),
(49b/19), (50a/8), (50a/9), (50a/12), (50b/5), (50b/12)

o.-acak (34a/3)

o.-an (1b/9), (2a/5), (2b/19), (5a/8), (5b/10),
(5b/17), (6a/7), (6b/1), (8b/11), (9a/10), (9a/11), (9a/12),
(9a/13), (9a/13), (12a/5), (18a/17), (20a/14), (21a/14),
(22b/7), (24a/2), (31b/10), (31b/12), (31b/15), (32a/14),
(33b/9), (36a/13), (37b/12), (39a/6), (44a/10), (44b/14),
(45a/6), (45a/8), (46b/13), (47a/5), (48b/15), (49a/4)

o.-ana (32a/15)

o.-andur (5a/17), (5a/19), (5a/19)

o.-anıñ (38b/4)

o.-anlar (6a/12), (9a/7)

o.-anlara (1b/9), (1b/9)

o.-anlardandur (3b/12)

o.-asın (39b/8), (41b/5), (42a/7), (42a/10),
(44a/9), (45a/18), (47a/2), (48a/7), (48a/8)

o.-asıñ (2b/3), (38b/10), (41b/8)

o.-dı (2b/2), (2b/5), (3a/16), (7b/9), (7b/10),
(8a/8), (8a/9), (8a/11)

o.-dıñ (24a/3), (25a/5), (27b/17), (34b/10)

o.-dıñ (38b/3), (39b/3), (42a/19)

o.-duñca (39b/11)

o.-duñda (2a/12), (40b/4)

o.-duñdan (35a/14), (35b/8)

o.-duñları (47a/6)

o.-dum (3a/5), (7b/11)

o.-dur (28b/5)

o.-ğıl (36b/2)

o.-ıcañ (1b/8), (2a/10), (2a/10), (2a/18), (3a/2),
(3a/15), (8a/13), (11b/13), (14b/15), (29a/18), (30a/12),
(36a/18), (36b/4), (40b/18), (41b/8), (41b/11), (42a/3),
(43a/16), (43b/12), (44b/1), (46a/2), (46a/6)

o.-ınca (23a/5)

o.-ınur (7a/10)

o.-ısardur (7b/2)

o.-ıserdür (7b/1)

o.-ıyor (8a/11)

o.-madı (8a/8)

o.-mağa (8a/9)

o.-mağ (6b/7), (41b/5), (41b/16), (46b/13)

o.-mağın (45b/12)

o.-mak (5b/7)

o.-mañ (4a/8), (4a/10), (4a/15), (4a/19), (4b/7),
(4b/9), (5a/5), (5b/6), (5b/8), (5b/8), (5b/8), (6a/3),
(6a/13), (6a/13), (6a/13), (6a/14), (6a/14), (6a/15),
(6a/15), (6a/16), (6a/17), (6a/18), (6a/18), (6a/19),
(6b/4), (8b/15), (36b/1)

o.-mañdan (2b/15)

o.-mañdur (5b/9)

o.-mañıludur (36a/9)

o.-mamak (4b/18), (34a/14)

o.-mañ (48b/2)

o.-masa (43a/6)

o.-ması (2a/19)

o.-masına (3b/13)

o.-masun (12a/3)

o.-maya (8a/14), (9b/8), (9b/9), (9b/12), (9b/12), (9b/13), (9b/15), (9b/15), (9b/17), (9b/19), (10a/6), (10a/8), (10a/9), (10a/11), (10a/13), (10a/13), (10a/13), (10a/14), (15a/15), (26a/9), (27a/18), (36b/13), (36b/16), (47a/11), (50a/18)

o.-mayasın (38a/6)

o.-mayasıñuz (32b/2)

o.-mayıcağ (13b/19), (21b/9)

o.-mayınca (33b/3), (34a/12)

o.-mayub (10a/14), (38a/4), (43a/3)

o.-maz (10a/19), (11b/17), (12a/1), (12b/10), (28b/8), (29b/10), (33b/10), (34a/6), (36b/1), (48b/19)

o.-mazsa (14a/1), (15b/14), (17b/10), (18a/3), (18a/12), (19a/9), (19b/2), (22b/4), (23b/4), (24a/4), (32b/3), (34a/9), (46a/9), (47b/19), (48a/1), (48b/8)

o.-mıñ (8b/3), (31a/13), (47b/16), (47b/18)

o.-mıñdur (33a/13), (37b/12)

o.-sa (9a/1), (9a/19), (9b/1), (9b/5), (10b/4), (10b/6), (10b/15), (10b/16), (10b/18), (11a/5), (11a/7), (11a/13), (11a/14), (11a/15), (11a/16), (11a/19), (12b/18), (13a/14), (13b/2), (13b/3), (13b/7), (13b/17), (14a/15), (14a/15), (14b/2), (14b/14), (15b/13), (16b/7), (16b/9), (17b/2), (17b/2), (17b/17), (18a/18), (18b/18), (20a/6), (20b/3), (20b/11), (21b/15), (22b/3), (22b/17), (23a/4), (23a/14), (23b/8), (23b/14), (24a/3), (24b/4), (24b/11), (24b/13), (25a/8), (25a/8), (25a/14), (25b/5), (25b/6), (26a/15), (26b/5), (26b/12), (27a/14), (27a/14),

(27b/2), (28a/14), (30a/4), (30b/9), (31b/6), (32b/7), (32b/9), (33a/5), (33a/14), (33a/17), (33b/14), (34a/1), (34a/5), (34b/17), (35a/2), (35a/4), (35a/7), (35a/10), (35a/13), (35b/2), (35b/6), (35b/10), (36a/1), (41b/6), (42a/15), (44a/14), (44b/13), (45a/1), (45b/18), (46a/12), (47b/10), (49b/9)

o.-salar (47a/6)

o.-san (47b/15)

o.-sañ (46a/12), (47b/5)

o.-sun (8a/17), (16a/3), (20b/13)

o.-ub (2b/10), (3a/6), (4a/7), (4a/8), (4a/9), (4a/9), (4a/14), (4a/14), (4a/19), (4b/17), (4b/17), (4b/18), (5a/17), (5b/9), (5b/9), (5b/14), (5b/19), (6a/14), (6a/14), (6a/15), (6a/16), (10b/11), (10b/13), (11a/7), (20b/5), (27a/9), (32a/3), (34b/5), (35a/5), (37a/15), (37b/6), (38a/4), (38a/13), (39b/17), (40a/2), (41a/13), (41b/17), (42b/14), (42b/18), (43a/2), (43a/10), (43a/16), (45a/10), (45b/18), (46a/1), (46a/6), (46a/15), (46a/18), (47b/5), (49a/8)

o.-ur (2b/16), (3b/9), (4a/15), (4a/15), (5a/1), (5b/17), (6a/7), (6b/2), (6b/4), (7a/8), (7a/15), (9a/19), (9b/6), (9b/19), (10a/1), (10a/18), (10b/3), (10b/5), (10b/5), (10b/5), (10b/6), (10b/6), (10b/7), (10b/7), (10b/8), (10b/8), (10b/9), (10b/9), (10b/10), (10b/12), (10b/13), (10b/14), (10b/14), (10b/15), (10b/15), (10b/16), (10b/17), (10b/18), (10b/19), (11a/1), (11a/1), (11a/1), (11a/2), (11a/2), (11a/3), (11a/3), (11a/4), (11a/5), (11a/5), (11a/6), (11a/7), (11a/8), (11a/9), (11a/10), (11a/10), (11a/15), (11a/16), (11a/16), (11a/18), (11b/1), (11b/1), (11b/2), (11b/3), (11b/6),

(11b/12), (11b/12), (11b/15), (11b/15), (11b/16),
(11b/16), (12a/1), (12a/2), (12a/3), (12b/6), (12b/7),
(13b/3), (13b/9), (13b/15), (13b/18), (13b/19), (13b/19),
(14a/1), (14a/2), (14a/2), (14a/9), (14b/2), (14b/10),
(14b/11), (14b/11), (14b/11), (14b/13), (15a/2),
(15b/14), (16a/6), (16a/12), (16a/12), (16a/13), (17a/10),
(17b/5), (17b/17), (18a/18), (18a/19), (18a/19),
(18b/19), (19a/1), (19a/4), (19a/11), (19a/14), (19a/17),
(19b/5), (20a/16), (21a/4), (21a/5), (21a/10), (21a/10),
(21b/2), (21b/8), (21b/10), (21b/11), (21b/17), (21b/18),
(21b/19), (21b/19), (22a/12), (22a/19), (22b/4), (22b/4),
(22b/5), (22b/7), (22b/7), (22b/8), (23a/4), (23a/12),
(23a/17), (24a/3), (24a/7), (24b/12), (25a/15), (25a/17),
(25b/5), (25b/13), (25b/17), (25b/18), (25b/18),
(25b/18), (26a/6), (26a/7), (26a/7), (26a/9), (26a/18),
(26b/1), (26b/1), (26b/5), (27a/12), (27b/5), (27b/18),
(28a/1), (28a/15), (28b/8), (29a/9), (29a/19), (29a/19),
(29b/5), (29b/5), (29b/6), (29b/11), (30a/10), (30a/13),
(30a/14), (30a/15), (30b/4), (30b/11), (32a/3), (32a/7),
(32b/2), (33a/4), (33a/18), (34a/11), (34a/13), (34b/3),
(34b/15), (35b/2), (36a/1), (36a/8), (36a/19), (37a/16),
(38a/5), (38a/9), (38a/16), (38b/5), (38b/18), (40b/12),
(40b/14), (40b/15), (40b/16), (40b/16), (40b/17),
(41a/18), (42b/4), (43a/2), (43a/14), (43b/17), (45a/13),
(45b/2), (45b/10), (47a/12), (47a/13), (48a/1), (49a/11),
(49b/4), (49b/5), (49b/7), (49b/14), (50b/4)

o.-urisa (16a/10)

o.-ursa (10a/18), (10b/9), (10b/10), (10b/12),
(10b/13), (11a/4), (11a/8), (12a/14), (13a/16), (13b/8),
(13b/9), (15a/4), (15a/6), (22a/11), (23b/3), (23b/16),

(24a/5), (24a/9), (24a/10), (24a/13), (25a/1), (28a/7),
(28a/10), (34a/3), (34a/11), (34a/17), (34b/14), (42a/8),
(48b/13)

o.-ursan (39b/2), (46a/15)

o.-ursin (41a/2)

[= 786]

olabil-: Olma, gerçekleşme ihtimali veya imkânı
bulunmak.

o.-e (44b/9)

[= 1]

olun-: Olma işine konu olmak.

o.-a (2a/4)

o.-an (1b/10), (4a/2), (6a/6)

o.-andandur (4b/9)

o.-ca (13a/11), (22b/11), (22b/14), (26b/8),
(44a/14)

o.-cağ (26b/14)

o.-caya (14a/11), (14a/12), (26a/13)

o.-dı (3b/5), (15b/8)

o.-duguna (6b/16)

o.-duğda (3b/5)

o.-ıcağ (1b/6)

o.-mağ (2a/3), (2a/9)

o.-ması (2b/15)

o.-maya (33a/14), (33b/10)

o.-mışdur (37b/9), (47a/16)

o.-ur (2a/19), (47a/14)

o.-ursa (2b/14)

[= 29]

oluş-: Oluşmak, meydana gelmek.

o.-dı (8a/9)
[= 2]
omaca: Kesilen ağacın yerde kalan kütük dibi.
o. (46b/11)
[= 1]
omuz: Vücudun üst kısmında yer alan bir eklem ve anatomik bir yapıdır.
o. (24a/10)
o. + dan (34a/8)
o. + ı (4a/18), (10a/7), (21b/2), (24a/3)
o. + ıy (34a/9)
o. + ına (38a/19), (38b/19), (40a/16)
o. + ında (26b/5)
o. + ından (29b/18), (38a/7), (40a/13)
o. + ını (24a/11)
[= 15]
omuzlu: Herhangi bir omuza sahip olan.
o. (9b/10)
[= 1]
on: On bir önce gelen sayının adı.
o. (7a/8), (9a/5), (11b/12), (13a/5), (13a/11), (13b/12), (13b/13), (14a/9), (14a/10), (16a/15), (18a/11), (18b/13), (19a/7), (20a/8), (20a/9), (20b/8), (21b/5), (22a/9), (22b/9), (22b/13), (23a/13), (25a/19), (25b/1), (27a/8), (27a/19), (27b/10), (28a/15), (28a/16), (28b/9), (28b/9), (36a/15), (37a/8), (37a/9), (44a/4), (47a/13), (47a/19), (47a/19), (49a/9)
o. + unda (11b/16)
o. + undan (11b/16)

[= 40]
on beş: On altıdan önce gelen sayının adı.
o. (13b/13), (18a/11), (25b/1), (27a/19)
[= 4]
on bir: On ikiden önce gelen sayının adı.
o. (22b/9), (37a/9)
[= 2]
on iki: On üçten önce gelen sayının adı.
o. (7a/8), (11b/12), (47a/13)
[= 3]
on üç: On dörtten önce gelen sayının adı.
o. (37a/8)
[= 1]
orantılı(ğ): Özenlilik, düzgünlük, uygunluk.
o. + ıla (14b/6)
[= 1]
orul-: Şifa bulmak, dertten kurtulmak, iflâh olmak.
o.-maz (24a/9), (26b/13)
o.-ur (24a/16)
[= 3]
orult-: Hastalıktan kurtarmak.
o.-mağa (33b/4)
[= 1]
ora: O yer.
o. + dan (16b/10), (39a/7), (41b/4), (42a/7), (45a/5)
[= 5]
orta: Bir şeyin kenarlarından merkeze doğru yaklaşık olarak aynı uzaklıkta olan yer.
o. + parmağından (36b/16)

o. + sında (35a/2), (35a/17)	o. + larken (16a/2)
o. + sından (35a/5), (35a/8)	[= 61]
o. + ya (44a/5)	otur-: bk. otur-.
[= 6]	o.-miş (7a/3)
orta: bk. orta.	[= 1]
o. + ya (42a/4)	otar-: Otlatmak.
[= 1]	o.-ur (3b/6)
orta parmağ(ı): El parmaklarının sağdan ve soldan	[= 1]
üçüncü olanı.	otla-: Hayvanların gezerek ot yemesi.
o. + ından (36b/16)	o.-maz (30a/4)
[= 1]	o.-sın (33a/1)
ot: 1. Ot. 2. İlaç.	o.-yıca (16a/14)
o. (13b/8), (14a/6), (16a/3), (16a/11), (17a/2),	o.-yıça (16a/11)
(22a/15), (22a/18), (24b/13), (28b/19), (29a/10), (30a/8),	[= 4]
(32b/16), (34b/6), (49a/7)	otlak: Yaylak, hayvan otlatılan yer, mera.
o. + a (16a/12), (26a/4)	o. (3b/5)
o. + dan (47b/12)	o. + edinüb (3b/6)
o. + ı (12a/15), (12b/1), (13a/18), (13b/6),	[= 2]
(16a/3), (17b/7), (18a/9), (18a/13), (20a/7), (21a/12),	otluk: Doğada fazla otla kaplı yer.
(22a/3), (24a/7), (24a/7), (25b/16), (26b/7), (26b/7),	o. + vèrmemek (34a/19)
(26b/14), (27a/15), (27b/13), (27b/13), (28a/11),	[= 1]
(28b/14), (28b/16), (31b/6), (31b/8), (34b/6), (35a/10),	otur-: Oturmak.
(35a/11)	o.-alar (29b/18)
o. + ı (17a/4), (21b/11)	o.-asın (37a/3)
o. + ına (49b/10)	o.-ası (37a/6)
o. + mu (6b/9), (36a/1)	o.-ıca (37a/10)
o. + la (34b/18)	o.-ub (46b/16)
o. + lar (8b/3), (24a/15), (25b/10), (30a/6),	o.-ur (39b/16)
(30a/7), (30a/8)	o.-urlar (47a/8)
o. + ları (13b/14), (20a/19), (22a/10)	[= 7]

oturıl-: Oturma işi yapılmak.

o.-mamağ (37a/7)

[= 1]

otuz: Otuz birden önce gelen sayının adı.

o. (7a/7), (16a/16), (46b/8)

o. + ına (11b/17), (33a/13)

[= 5]

otuz iki: Otuz üçten önce gelen sayının adı.

o. (7a/7)

[= 1]

otuz iki bin: Otuz iki bin birden önce gelen sayının adı.

o. (7a/7)

[= 1]

ov-: Bir şeyin üzerine hafifçe basarak eli gezdirmek

veya sürmek.

o.-alar (22b/15), (23a/2), (28a/3)

o.-asın (23b/9)

o.-ıcağ (26b/6)

o.-ub (47b/3)

[= 6]

oy-: Çukur oluşturmak, oymak.

o.-alar (14a/1), (24a/17), (25a/2)

[= 3]

oyna-: Hareket etmek, sabitliğini yitirmek kımıldamak.

o.-mağ (36a/18)

o.-mağ (36a/19), (36a/19)

o.-r (24a/11)

o.-sın (30a/12)

[= 5]

oynad(t)-: Oynamasını, hareket etmesini sağlamak.

o.-ub (37a/12)

o.-ur (22b/8)

[= 2]

oyun: Hile, alicengiz oyunu, düzen, desise, entrika.

o. (36a/17), (37a/14)

[= 2]

-Ö-

öd: Karaciğerin salgıladığı yeşil, sarı renkte acı sıvı, sıvı safra.

ö. + inğ (14b/15)

ö. + ini (30b/19), (33a/2)

ö. + iyile (15b/19)

[= 4]

öğred(t)-: Bir kimseye bir konuda bilgi ve beceri kazandırmak.

ö.-ir (37b/16)

[= 1]

ögür-: Canlıların kusarken ya da kusacağını hissederken çıkardıkları ses.

ö. (14b/10), (14b/10)

[= 2]

ökçe: Ayakkabının topuk kısmı.

ö. + ni (37a/2)

ö. + si (10a/6)

[= 2]

öksür-: Öksürmek.

ö.-se (47b/17)

[= 1]

öksürüg: bk. öksürük.

ö. + i (18b/18), (19a/3), (34a/5), (36a/1),
(47b/10)

[= 5]

öksürük: Öksürük.

ö. (33a/17), (49a/13)

[= 2]

öküz: Öküz, erkek sığır.

ö. + omuzlu (9b/10)

[= 1]

öl-: Ölmek, can vermek.

ö.-em (44b/5)

ö.-meyem (7b/5)

ö.-meyesin (7b/6)

[= 3]

ölüm: Bir canlının can vermesi.

ö. + e (7b/5)

[= 1]

‘ömr: < Ar. (‘umr) Yaşam.

a. + geçüren (2a/5)

[= 1]

ög: 1. Yön, ileri taraf. 2. Hayvanların öndeki ayakları.

ö. (4a/15), (10a/11), (21a/4), (21a/17), (21b/3),
(28b/13), (33a/5), (36b/17)

ö. + ayağından (10a/13)

ö. + den (37a/17)

ö. + e (40a/1)

ö. + i (9b/13), (11a/19), (36b/12), (36b/14)

ö. + iñde (38a/17)

ö. + ince (15b/18), (43a/16)

ö. + inde (17a/3), (33a/18)

ö. + inden (27b/4), (39b/13), (41b/17),
(41b/18)

ö. + ine (36b/15), (38a/4), (38a/12), (40a/5),

(43a/10)

ö. + ümüzden (2b/11)

ö. + üñ (10a/14)

ö. + üne (9b/16), (10a/16)

[= 33]

öğce: İlk olarak, başlangıçta, sonra karşıtı.

ö. (46a/16)

[= 1]

örgüc: Devenin sırtındaki tümsek, hörgüç.

ö. + üñ (49b/15)

[= 1]

ört-: 1. Bir dokuyu, bir mukozayı, bir organı kaplamak.

2. Isıtmak, korumak, üşümesini engellemek için üzerine
örtü yerleştirmek.

ö.-eler (14b/9)

ö.-er (5a/2), (15b/15)

ö.-mek (4b/18)

[= 4]

öte: Bir şeyin arkadan gelen bölümü.

ö. + si (11b/17)

[= 1]

öyken: Akciğer.

ö. + i (20a/6)

ö. + inden (19a/3)

[= 2]

öyle: O denli, o kadar, o derece.

ö. (3b/12), (33a/5), (44b/2)

ö. + dür (2b/15)
[= 4]

öylece: Tam öyle; o biçimde, o şekilde.
ö. (48a/13)
[= 1]

öz: Bitkilerin kök, gövde ve dallarının boyunun ortasında bulunan, genellikle hafif, gevrek ve çoğunlukla yumuşak dokuya sahip bölüm.
ö. + i (29a/10)
[= 1]

ögr: < Ar. Eksiklik, sakatlık, bozukluk.
a. + i (31a/2)
[= 1]

-P-

paça: < Far. (pāçe) Keçi, koyun, sığır gibi hayvanların kesilmiş ayağı.
p. + yağın (23a/8)
[= 1]

paça yağı: < Far. + T. Paça (ayak) yağı.
p. + ın (23a/8)
[= 1]

pādišāh: < Far. Sultan, hükümdar.
p. (6b/18), (7a/14), (7a/16), (7a/18), (8b/15), (9a/2)
p. + lardur (36a/9)
p. + ların (36a/10)
p. + un (8a/19)
[= 9]

pādišāhluk: < Far. + T. Padişahın yönetimi.
p. (8b/13)

[= 1]

pādišāh-ı cihān: < Far. Cihan padişahı.
p. (8a/10)
[= 1]

pāk: < Far. Saf, temiz.
p. (36b/3), (36b/3), (36b/4), (44b/3), (48b/16)
p. + olur (24a/6)
[= 6]

palamut: < R. Meşe palamudu, pelit.
p. (19a/18)
[= 1]

pamuğ: < Far. Pamuk.
p. (13a/1), (13a/5), (13a/12), (13b/14)
[= 4]

panbuğ: *bk.* pamuk.
p. + ı (25b/15)
[= 1]

panbuğ: *bk.* pamuk.
p. (13a/18), (14a/12), (14a/19), (16b/14), (18a/8), (18a/14), (21a/13), (21b/12), (24a/15), (25a/10), (25b/1), (25b/9), (25b/15), (26b/17), (27a/1)
p. + dan (26b/15)
[= 16]

papadya: *bk.* papatya.
p. (16a/17)
[= 1]

papatya: < R. Baharda açan beyaz, ortası sarı bitki.
p. (20a/18), (28b/15)
[= 2]

pāre: < Far. Parça, kısım.

p. (6b/19), (18a/10), (20b/18), (23b/11),
(24a/4), (27a/16), (31b/18), (32a/10), (32a/11), (32a/11),
(32a/14), (33a/8), (34b/7), (34b/18)

p. + leri (44b/9)

p. + siñ (14b/15)

p. + siyile (14a/8)

[= 17]

parmağ: bk. parmak.

p. + ı (37a/4)

p. + ıla (26b/1)

p. + ıñ (38b/2)

p. + ına (36b/17)

p. + ından (36b/16)

p. + ınuñ (37b/18)

p. + ıyıla (21b/2)

p. + uñ (14b/6), (38b/3), (46a/13)

[= 10]

parmak: Uzuu, parmak.

p. (14b/6), (33b/10)

p. + ları (45a/16)

p. + ların (38b/9), (39b/11), (46b/2)

[= 6]

pāy: Birden fazla kişi arasında bölüşölmüş bir bütünden,
bu kişilerin her birine düşen bölüm, hisse.

p. (48a/14), (48a/14), (48a/15)

[= 3]

payvansuz: Bağsız, bağlamadan.

p. (29a/13)

[= 1]

pehlüvān: <Far. (pehlevān) Güreşçi.

p. (34b/15), (45b/12), (46b/13), (47a/14)

p. + ı 'ālem (36b/1)

p. + ı meydān (37a/13)

p. + lar (34b/15), (39a/4), (47a/15)

[= 9]

pek: Güçlü, sağlam, sert.

p. (3a/14), (5a/19), (15a/5), (23a/11), (29a/5),

(29a/7), (33b/13), (35a/16)

[= 8]

pekçe: İyice.

p. (33a/18)

[= 1]

peksimed: <R. Uzun süre bozulmadan kalabilen ekmek.

p. (44b/8)

[= 1]

peleng: <Far. Rengârenk, karışık renkli, benekli, alaca.

p. (11b/2)

[= 1]

penbe: Pamuk.

p. + çigidine (46b/5)

[= 1]

penîr: <Far. Peynir.

p. + yağı (19a/2)

[= 1]

penîr yağı: <Far. + T. Peynir yağı.

p. (19a/2)

[= 1]

perākende: <Far. Toptanın aksine.

p. (8b/2)

[= 1]

perçem: <Far. Yele.

p. + i (1b/13), (5b/18)

[= 2]

perî: <Far. Hayali dişî varlık.

p. (7b/1)

[= 1]

perk: *bk.* berk.

p. (10a/12), (10b/4), (10b/18), (11a/4), (11a/9),
(11a/10), (13a/17), (13b/4), (13b/5), (16b/9), (20b/19),
(21a/7), (25b/2), (25b/9), (26a/16), (27a/11)

p. + miş (23a/16)

[= 17]

perkit-: *bk.* berkid-.

p.-di (8a/5)

[= 1]

pervâ: <Far. Çekinme, sakınma, korku.

p. + sı (50b/4)

[= 1]

perveriş: <Far. Besleyiş, besleme; beslenme.

p. (47b/16)

[= 1]

pes: <Far. Şu hâlde.

p. (2b/4), (7b/7), (9a/3), (9b/5), (36a/12),
(36b/1), (37b/8), (40a/8), (40b/19), (45b/13), (47a/19)

[= 11]

peydâ: <Far. Belli, açık, peydah.

p. + olsa (44b/12)

[= 1]

peygamber: <Far. İlâhi mesajı insanlara bildiren kimse.

p. + çerisinde (7a/8)

[= 1]

peynîr: *bk.* penîr.

p. + tulumu (21b/4)

[= 1]

peyvendle-: <Far. Birbirine tutturmak.

p.-yeler (28b/17)

[= 1]

puşar: Gözün burun tarafındaki köşesi.

p. + ı (15b/17)

p. + ından (15b/14)

[= 2]

pîr: <Far. Yaşlı, koca, ihtiyar kimse.

p. + lerden (2a/5)

[= 1]

piryân: <Far. (büryân) Kebap.

p. + édeler (30b/15)

[= 1]

pişür-: Pişirmek.

p.-dükden (33b/6)

p.-eler (31a/3)

p.-üb (30b/18), (33b/7)

[= 4]

piyâde: <Far. Yaya olarak savaşılan askerlerin
oluşturduğu sınıf.

p. (37b/4), (37b/5), (37b/5), (37b/6), (45b/7),

(45b/8), (45b/10), (45b/10)

p. + olıcağ (46a/2)

p. + olub (45b/18)

p. + piyâde (37b/6)

p. + ye (36a/19), (48a/15)

[= 13]

pür: < Far. (pur) Dolu.

p. (36a/8), (36b/3)

[= 2]

-R-

rabb: < Ar. Tanrı.

r. (3b/1)

r. + imecīde (1b/3)

[= 2]

rābīʿ: < Ar. Dördüncü.

r. (8b/16), (9a/10), (12a/4), (13b/1), (19b/4),
(21a/15), (24b/18), (30b/12)

r. + ʿaşer (16b/11), (27a/2)

[= 10]

rabb'ül-ʿālemīn: < Ar. Bütün âlemlerin Rabbi.

r. + den (3b/9)

[= 1]

raḍıyallāhü ʿanh: < Ar. Allah onu hoşnut kılsın.

r. (48a/19)

[= 1]

raḍıyallāhü taʿālā ʿanh: < Ar. Allah onu hoşnut kılsın.

r. (2b/1), (9b/2)

[= 2]

rāfilūn: < Far. Yavşan otu.

r. (37a/4), (37a/5)

[= 2]

raḥb: < Ar. Boşluk.

r. (4a/17)

[= 1]

rāḥī: < Ar. Rahat yürüyüşlü [binek].

r. + yūʾz-ẓahr (5b/6)

[= 1]

raḥmet: < Ar. Birinin suçunu bağışlama, yarlıgama, merhamet etme.

r. + kıla (50b/13)

[= 1]

raḥabe: < Ar. Kul, köle, cariye.

r. + ler (1b/10)

[= 1]

raḥı: < Ar. Üzüm, incir, erik vb. meyvelerin alkolle mayalanarak damıtılmasıyla elde edilen içki; aslansütü, imamsuyu.

r. + şābūnı (31b/10)

r. + şābūnıyıla (31b/15)

[= 2]

raḥı şābūnı: < Ar. Bir çeşit sabun.

r. (31b/10)

r. + yıla (31b/15)

[= 2]

ramazān es-şıdkī: < Ar. Nüshanın müstensihisi.

r. (50b/16)

[= 1]

rāst: < Far. Doğru, düzgün.

r. (37a/7), (41a/10), (45a/19)

r. + édüb (38a/19)

[= 4]

rāstıḥ: < Far. (rāsuḥt) Antimon adı verilen kimyasalın tozundan elde edilen siyah boya.

r. (14a/9), (15a/12)

[= 2]

rāvend: <Far. Karabuğdaygillerden, büyük yapraklı, çiçeğinin rengi beyaz olan bitki.

r. (34b/11)

r. + içinī (34b/10)

[= 2]

rāyīhalu: <Ar. + T. Kokulu.

r. (2b/3)

[= 1]

rāzāyāne: Maydanozgiller familyasından, çok yıllık otsu bitki. Foeniculum vulgare.

r. (12a/19)

[= 1]

rāzyāne: *bk.* rāzāyāne.

r. (16b/4), (22a/16)

r. + toḡmı (47a/19)

[= 3]

rebīʿ: <Ar. Bahar.

r. + uʿl-ebrarda (2a/3)

[= 1]

receb: <Ar. Heybetli, gösterişli, azametli.

r. (4a/12)

[= 1]

redd: <Ar. + T. Verilen veya yapılması istenen bir şeyi kabul etmemek, geri çevirmek.

r. (36a/17)

r. + édüb (39a/7), (39b/6), (41b/18), (42a/1), (43a/17), (44a/12)

r. + étme (36b/8)

[= 8]

rehber: <Far. Kılavuz.

r. + iledür (36a/10)

[= 1]

rekʿat: <Ar. Namazda bir ayakta durma, bir ayaktaiken eğilme ve iki yere kapanmadan oluşan bölüm.

r. (36b/4)

[= 1]

remī: <Far. Ürkme.

r. (38a/14)

[= 1]

remil: <Ar. (reml) Bir çeşit fal.

r. + urdı (7a/17)

[= 1]

renc: <Far. Sızı, ağrı, acı.

r. (8a/9), (8a/13), (13b/18), (14a/2), (22a/18), (22b/6), (26b/16), (27b/18)

r. + den (7b/13)

r. + dür (13b/17)

r. + e (17b/18)

r. + i (7b/12), (30b/15)

r. + ine (7b/12), (31a/5)

r. + lerin (9a/10), (9a/11), (9a/12), (9a/13), (9a/14), (24a/2)

r. + leriḡ (12a/5), (18a/17), (20a/14)

[= 24]

reng: *bk.* renk.

r. + i (14a/3), (25b/18)

[= 2]

renk: <Far. Görsel algıda farklı dalga boylarına sahip ışık dalgalarının nesnelerden yansımaları veya emilmesi sonucunda oluşan görsel özelliktir.

r. (13b/18)
[= 1]

resm: < Ar. Usul, şekil.
r. + e (29a/17)
r. + i (6b/19), (43b/12), (45b/15), (48b/9)
[= 5]

resül: < Ar. Hz. Muhammed.
r. (48b/2)
[= 1]

resûlullah: < Ar. Hz. Muhammed.
r. (1b/12), (3a/13), (48a/17)
[= 3]

rızk: < Ar. (rizk) Yiyecek, içecek şey, azık.
r. (48a/8)
[= 1]

ri'âyet: < Ar. Sayma, uyma, saygı gösterme, değer verme.
r. (8b/15)
r. + edersin (48a/17)
r. + etmezsiz (48a/18)
[= 3]

rikât: < Ar. Rakiklik, incelik.
r. + ü'l-zîn (4a/6)
[= 1]

risâle: < Ar. Kitapçık
r. + i hoş (36a/6)
[= 1]

risâle-i fûrûsî: < Ar. + Far. Silohşorluk kitapçığı.
r. + ye (50b/6)
[= 1]

risâlet-penâh: < Ar. Hz. Muhammed.
r. (3a/8), (3a/12)
[= 2]

rivâyet: < Ar. Söylenti.
r. + eder (2b/1), (2b/17), (3a/8), (3a/17),
(3b/3), (3b/4)
r. + ederler (3a/12), (48a/2)
r. + kılur (48b/1)
r. + kılurlar (48a/13)
[= 10]

rumh: Kargı, mızrak.
r. (37a/17), (37a/17)
[= 2]

rücû: < Ar. Geri dönme, sözünü geri alma, cayma, tersinme.
r. + edüb (3a/3)
[= 1]

rükûb: < Ar. Bir vasıtaya binme.
r. + da (1b/7)
[= 1]

-S-

sa: Saf.
s. + yağı (24b/19)
s. + yağıyla (26b/9)
[= 2]

sa yağ: Saf yağ.
s. + ı (24b/19)
s. + ıyla (26b/9)
[= 2]

sa'alîl: < Ar. Siğil.

s. (13a/15)	s. (14a/3), (18b/5), (22b/11), (22b/18), (23a/5),
[= 1]	(24b/6), (32b/17), (48b/9), (48b/13)
sāʿat: <Ar. Altmış dakikalık zaman dilimi.	s. + ı (14a/18), (18b/6), (22a/6), (23b/1),
s. (32b/13), (34a/12), (49a/5)	(31b/10)
s. + de (7b/3)	s. + ıyıla (31b/15)
[= 4]	s. + şuyı (14a/5)
şab: <i>bk. şap.</i>	[= 16]
s. + ı (28b/15)	şabr: <Ar. Tahammül ile katlanmak
[= 1]	s. (25a/4), (31a/4)
şabā: <Ar. Sabah yeli.	s. + édüb (47b/9), (50a/19)
s. + dan (48a/6)	s. + étmek (50a/17)
[= 1]	s. + ı (26a/8)
şabāḥ: <Ar. Güneşin doğuşundan öğle vaktine kadar	[= 9]
olan zaman dilimi.	şabr: Zambakgiller familyasından, pek çok türü olan
s. (3a/19), (12b/3), (35b/17)	bitki. Aloes.
s. + a (50b/2)	s. + ı saķūturi (15b/18), (20b/16), (25b/15),
s. + dan (19a/3), (49a/18)	(26a/13)
[= 6]	[= 1]
sābık: <Ar. Önceki.	şaç: Baş derisini kaplayan kıllar.
s. + da (40b/2)	s. + ı (6a/14), (9b/14)
[= 1]	s. + ıı (15b/16)
sābıkā: <Ar. Geçmiş bulunan şey, geçmiş bulunan olay.	[= 3]
s. (1b/10), (39a/4), (46b/14)	şaç-: Bir şeyi ortalığa dökmek; dağıtmak.
s. + da (5b/17)	s.-asın (46a/7)
[= 4]	[= 1]
sābīʿ: <Ar. Yedinci.	şadaķa resūlullah: <Ar. Resulullah doğru söyledi.
s. (9a/12), (14b/1), (21b/14), (25b/4)	s. (1b/12)
s. + ʿaşer (27b/7)	[= 1]
[= 5]	sāde: <Far. Saf, sadece.
şābūn: <Ar. Sabun.	s. + yağ (34b/13), (50b/5)

[= 2]	s. + ayağın (45a/15), (45a/16)
sāde yağ: Saf yağ.	s. + baldırın (40b/6)
s. (34b/13), (50b/5)	s. + dan (38b/8), (38b/12), (40a/4)
[= 2]	s. + elin (39b/16), (41b/2)
sādis: < Ar. Altıncı.	s. + elinle (39a/11), (39a/16), (40b/16)
s. (9a/11), (14a/14), (18a/16), (20a/5), (21b/7),	s. + eline (39b/15), (43a/8)
(25a/13)	s. + eliyile (39a/10)
s. + ‘aşer (17a/9), (27b/1)	s. + elün (38b/13)
[= 8]	s. + eyegüsinden (10a/17)
şadr: < Ar. Göğüs.	s. + eyegüsiyle (6a/18)
s. (5b/4)	s. + göziñ (30b/16)
s. + ları (5b/19)	s. + ına (38a/12)
[= 2]	s. + ından (37a/18), (38b/11)
şaf: < Ar. (şaff) Dizi, sıra.	s. + omuzına (40a/16)
s. + ına (45a/2)	s. + omuzından (40a/13)
[= 1]	s. + tarafına (41b/13), (42b/4)
şāfi: < Ar. Halis, katıksız.	s. + tuz (14b/19), (15a/12), (16b/16), (18b/8),
s. (15a/10)	(19b/9), (20b/2), (21a/6), (24a/4), (24b/1), (25a/17),
[= 1]	(26b/7)
şafir: Sarı.	s. + tuzı (20b/13)
s. (22a/19)	s. + uyluğın (40b/10)
[= 1]	s. + uyluk (40b/14)
şag: 1. Yön, sol karşıtı 2. Katkısız, sade, saf, halis. 3.	s. + üzengüsinden (37a/18)
Canlı.	s. + yağ (32a/13)
s. (27a/4), (36b/13), (36b/13), (36b/18),	s. + yağı (22a/9)
(37b/1), (38a/19), (38b/19), (40a/19), (40b/15),	s. + yağla (21a/17)
(41a/13), (41b/13)	[= 65]
s. + a (37b/18), (38a/3), (38b/3), (38b/5),	şag yağ: Saf yağ.
(38b/16), (39a/9), (39b/4), (39b/18), (40a/1), (40a/4)	s. (32a/13)
s. + ayağın (10a/4)	s. + ı (22a/9)

s. + la (21a/17)

[= 3]

şâğal-: Eski sağlığına kavuşmak, hastalığı geçmek, iyileşmek.

s. -mazsa (13a/5), (49a/9)

[= 2]

şâğır: 1. Isıyı az veren, geç ısınan. 2. Sağır, işitmeyen.

s. (26a/8), (39a/2)

s. + dur (11a/12)

[= 3]

şâğn: < Ar. Sert.

s. (6a/16), (36b/15)

[= 2]

şâğra: Dörtayaklılarda özellikle atgillerde leğen ve kuyruk sokumu kemikleri ile bunlara bağlı kaslardan oluşan vücut kısmına verilen ad.

s. (25b/14), (25b/18)

s. + sı (25b/13)

s. + sıçıkça (26a/11)

s. + sina (18b/6), (18b/7), (19b/10), (25b/16), (26a/4), (30b/8)

s. + sindan (26a/1)

s. + sınıu (25b/17)

[= 12]

şâğrı: bk. şâğra.

s. + sı (4a/19), (6a/16), (42a/13), (42b/19), (43a/1)

s. + sina (2b/4), (28b/12), (40a/13), (42a/17), (42a/19), (42b/3), (42b/12), (42b/15), (43b/14), (45b/5)

s. + sindan (37a/19), (42a/18)

s. + sınıu (10a/10)

[= 18]

şâhâbe: < Ar. Hz. Muhammed'i görmüş ve onun sohbetinde bulunmuş Müslümanlar, ashap.

s. (1b/8)

s. + ikirām (39a/4)

s. + ye (48a/14)

[= 3]

şâhib: < Ar. Malik, iye.

s. + i mu'allaka (4b/9)

s. + ine (11b/5), (48a/14)

s. + ini (8b/18), (11a/6), (29b/9)

s. + inün (3b/18)

s. + ü'l-keşşâf (2a/3)

[= 8]

şâhib kırân: Türk-islam devletlerinde cihangir hükümdarlar için kullanılan bir sıfat.

s. (37a/13)

[= 1]

şâhîb: < Ar. Gerçek, doğru, sağın, hakiki.

s. (36b/13)

s. + dür (3b/3)

[= 2]

şâhîka: < Ar. şâhîk sözcüğünün müennesi.

s. + sı (44b/8)

[= 1]

şâhîr: < Ar. Büyüleyici te'sir yapan güzel.

s. (4b/1), (5b/15)

[= 2]

şahk: < Ar. Dövme, ezme; döverek yumuşatma.

s. + edeler (13a/11), (14a/11), (14a/12),
(23a/7), (23b/2), (26b/14), (26b/14)

s. + edüb (14b/19), (22b/14), (44a/19), (47b/2),
(47b/11), (49a/8)
[= 13]

şahrâ: < Ar. Kır, ova, çöl.

s. + da (2b/17), (46b/8), (46b/11)
[= 3]

sā'il: < Ar. Şiddetli öksürük.

s. (18b/18)
s. + i (32a/17), (32a/18)
[= 3]

şak: Uyanık, tetikte olmak.

s. (10a/16), (10b/5), (10b/13)
[= 3]

sākā: < Ar. Baldır, ayak.

s. (4b/13)
[= 1]

şakağı: *bk.* şakağı.

s. (33a/17)
s. + olsa (33a/14)
[= 2]

şakağı: Özellikle atgillerde görülen; fakat hayvanlara ve insanlara da bulaşabilen; iki klinik biçimi bulunan mikropu hastalık; sakağı, ruam, mankafa; *krş.* kambih.

s. (12a/6)
s. + dur (12a/7)
s. + nuğ (12a/7)
[= 3]

sakağı: *bk.* şakağı.

s. (12b/5)
[= 1]

şakargu: *bk.* şakağı.

s. + dur (12a/7)
[= 1]

şakın-: Çekinmek, sakınmak, kaçınmak.

s.-a (15a/18)
s.-alar (14a/6), (14b/7), (18b/16), (23a/19),
(30a/10)

s.-asın (29a/7), (45b/9)
s.-ı (9b/16)
s.-mağ (34b/3)
[= 10]

şakırak: Bardak, kadeh, sürahi, tas, maşrapa.

s. (11b/15)
[= 1]

şakız: Ağaçların kabuklarından veya bitkilerin özsularından elde edilen reçine.

s. + ı (13a/4), (18a/8), (20a/2), (20a/8),
(22a/8), (22a/14), (23b/1), (24a/7), (25a/18), (25b/3)
[= 10]

şakız: *bk.* şakız.

s. + ı (25b/10), (26b/18), (30a/18)
s. + ıñ (30a/17)
s. + ıyıla (25b/8)
[= 5]

sākin: < Ar. Sabit, yerinde duran, sakin, hareketsiz.

s. (19a/9)
s. + ola (31a/5)
s. + oldı (3a/16)

[= 3]

sakūturi: < Ar. (Sokotra) Hint okyanusunda, Guardafui burnunun 250 km ve Arabistan'ın güney kıyısının 400 km açığında; 3580 km² alana sahip ada, Sukutra Ada'sı
s. (15b/18), (20b/16), (25b/15), (26a/13)

[= 4]

şal-: 1. Hayvanı otlaması için çayır, otlak vb. yerde başıboş bırakmak. 2. Gevşetmek, koyuvermek, serbest bırakmak.

s.-a (10a/10), (30a/1), (47a/8)

s.-alar (27b/5)

s.-ar (10b/19), (14b/13)

s.-asın (39a/3), (41a/6), (47b/19), (48a/1)

s.-asın (44a/1), (44a/2)

s.-dığ (43b/10)

s.-dılar (7b/15)

s.-ıcağ (42b/14)

s.-mağ (43b/7)

s.-mayalar (29b/19)

s.-salar (44a/9)

s.-san (44b/13)

s.-ub (37b/18), (38a/3), (38a/12), (38b/5), (38b/19), (39a/10), (40a/1), (40a/2), (40a/4), (40a/6), (40a/12), (40a/16), (40b/1), (41a/13), (41a/13), (41b/11), (41b/14), (41b/18), (42a/12), (42a/19), (42b/3), (42b/6), (42b/10), (42b/15), (42b/18), (42b/19), (43a/11), (43a/13), (43a/13), (43a/19), (43b/4), (43b/5), (43b/13), (43b/16), (44a/8), (44b/17), (44b/17), (45a/2), (45a/18), (45b/17)

[= 59]

şalā: < Ar. Kuyruğun iki tarafı.

s. (4b/5)

[= 1]

sal'a: < Ar. (sal'at) Gövdede ya da boyunda şişkinlik şeklinde kendini gösteren sıracı ya da tümör.

s. + olsa (25a/14)

[= 1]

şalābet: < Ar. Sağlamlık, peklilik.

s. (36a/11)

[= 1]

şalın-: Salma işine konu olmak.

s.-dığ (43a/10)

[= 1]

şalırver-: Bırakmak, koyuvermek, serbest bırakmak.

s.-üb (33a/1)

[= 1]

şālīs: < Ar. Üçüncü.

s. (8b/15), (9a/9), (11b/7), (13a/13), (18a/6), (19a/15), (21a/2), (24b/10), (30b/2)

s. + 'aşer (16b/6), (23b/17), (26b/11)

[= 12]

şalla-: Sallamak, hareket ettirmek.

s.-r (16b/13)

s.-ya (10a/11)

s.-yaşallaya (10a/11)

[= 3]

şallallāhi 'aleyhi ve's-sellem: < Ar. Allah ona salât ve selam eylesin.

s. (36b/6), (48a/13)

s. + den (2b/16)

[= 3]
şallallāhi ta‘ālā ‘aleyhi ve’s-sellem: *bk.* şallallāhi ‘aleyhi
ve’s-sellem.

s. (48b/2)

[= 1]

şallan-: (Bir şey, belli bir noktasından bir yere bağlı
kalmak üzere) Aynı doğrultu üzerinde sürekli gidip
gelmek.

s.-ur (28a/1)

[= 1]

salṭanat: <Ar. (Salṭanat) Bir ülkede hükümdarın,
padişahın, sultanın egemen olması.

s. (6b/19)

s. + ı (36a/10)

[= 2]

şaluvér-: *bk.* şalivér-.

s.-eler (20a/4)

[= 1]

şalya: <R. Tükürüğün dışarıya doğru akması sonucu
oluşan salgıdır.

s. + ları (27b/19)

[= 1]

şaman: Tarlalarda yetiştirilen bitkilerin hasat edildikten
sonra kurutulmuş sapları.

s. (18b/11), (29a/8)

s. + tozu (12a/19), (16a/18), (28b/15)

s. + uş (35a/13)

[= 6]

sāmī: <Ar. Yüksek.

s. (4a/17)

[= 1]

şāmin: <Ar. Sekiz sayısının sıra sıfatı.

s. (9a/13), (14b/17), (22b/2), (24a/1), (25b/12)

[= 5]

şāmit: <Ar. Susan, sessiz, konuşmayan.

s. + dür (8a/14)

[= 1]

sāmīyü’t-telīl: <Ar. Delillere dayanmak.

s. (4a/16)

[= 1]

şamrak: *bk.* şarımşak.

s. (12b/8)

[= 1]

şan-: Gibi gelmek, farz etmek.

s.-ub (42a/8)

[= 1]

şan’: <Ar. Yapma, yaratma.

s. + ını (8b/9)

[= 1]

şaṇa: Sen zamirinin yönelme durumu eki almış biçimi.

s. (36b/5), (37b/1), (38b/18), (41b/8), (41b/8),

(41b/19), (42a/8), (42b/2), (42b/5), (42b/9), (42b/17),

(43a/6), (43a/16), (43b/7), (44a/8), (45a/4), (45a/9),

(47a/3), (48a/9)

[= 19]

şan’at: <Ar. Bir duygu, tasarı, güzellik vb.nin
anlatımında kullanılan yöntemlerin tamamı veya bu
anlatım sonucunda ortaya çıkan üstün yaratıcılık.

s. + ında (37a/14)

s. + ıyladur (36a/11)

[= 2]

şanc-: Saplamak, batırmak.

s.-asın (38a/5), (38a/15), (40a/7)

s.-asıñ (38a/13), (39a/15), (45b/14)

s.-ınca (45a/19)

s.-mağ (41a/4), (41b/1)

s.-ub (38b/6), (39a/2), (39b/19), (42a/9),

(46a/5)

[= 14]

şancu: Sancı, ağrı.

s. (30b/9)

s. + ya (31a/7)

[= 2]

şanculan-: Sancı duymak, ağrımak.

s.-mışdur (47a/18)

s.-ur (14b/13)

[= 2]

şanculu: Sancı veren, ağrılı.

s. + kulağa (31a/17)

s. + olsa (18a/18)

[= 2]

şandal: < Ar. Sandalgillerden, kerestesi sert ve kokulu

bir ağaç (Santalum album).

s. (28b/9)

[= 1]

şānī: < Ar. İkinci.

s. (8b/15), (9a/8), (10b/2), (12b/17), (17b/16),

(18b/17), (20b/10), (24b/3), (30a/11)

s. + aşer (16a/1), (23b/7), (26b/4)

[= 12]

şānīye: < Ar. İkinci.

s. (38a/6)

[= 1]

şap: Bitkinin dal, yaprak, çiçek vb. bölümlerini taşıyan, ağaçlarda odunlaşarak gövde durumunu alan bölüm.

s. + ı (16a/18), (20a/18), (48b/6)

s. + ıñ (21a/8)

[= 4]

şar-: Çevresini çevirmek, çepeçevre dolanmak.

s.-alar (13a/1), (16b/14), (20a/19), (20b/4),

(23a/19), (24b/6), (31b/19)

s.-ar (38b/10)

s.-asın (35a/16), (47b/9)

s.-mağ (33a/9), (33a/10), (33b/15)

s.-ub (32b/1), (38a/7), (38a/16), (39a/8),

(39a/16), (39b/12), (39b/17), (43a/17), (43b/13),

(43b/16), (47b/3), (50a/14)

[= 25]

şar'alu: < Ar. + T. Sara hastası olan.

s. + kişiye (30b/14)

[= 1]

sarāy: < Far. Sultanların yaşadığı büyük yapı.

s. + ına (7a/17)

[= 1]

şarb: Keskin, sert.

s. (14a/11), (22b/14), (24b/1), (35b/3), (49a/2)

s. + sirke (20a/18), (26b/10)

s. + sirkeyile (19a/10), (24a/17)

[= 9]

şarı: Gözde sarı olarak algılanan ışık dalgalarının oluşturduğu renk.

s. + ağac (24a/19)

s. + at yèlesi (6b/3)

s. + cerāhat olsa (14a/15)

s. + şabr (25a/4)

s. + şabrı (26a/8)

s. + şu (12b/18), (14a/15), (14b/13), (22b/6),
(24b/17), (25b/19), (26b/13)

s. + şular (16a/11)

s. + şuyı (27a/7)

s. + sı (13b/11), (22a/6)

s. + sin (26b/16)

s. + sını (18a/9), (18a/10), (20b/6), (26b/2),
(27a/8)

s. + sıyıla (20b/17), (31b/4)

s. + yağ (25a/10)

s. + yağıyıla (16b/2)

s. + yağla (13a/8)

s. + zırnîh (23b/14)

s. + zırnîh (22a/2)

[= 29]

şarı ağac: Zerdeçal.

s. (24a/19)

[= 1]

şarı şu: Çeşitli hastalıkların sonucu ağızdan ya da burundan akan iltihaplı akıntı.

s. (14b/13)

s. + aқа (24b/17)

s. + aқar (12b/18), (22b/6), (25b/19), (26b/13)

s. + lar (16a/11)

s. + olsa (14a/15)

s. + yı (27a/7)

[= 9]

şarı yağ: Sarı yağ.

s. (25a/10)

s. + ıyıla (16b/2)

[= 2]

şarıl-: Bir şeyin üzerine bir veya birkaç kez dolanmak.

s.-a (38b/1)

s.-ub (41b/2), (46a/19)

[= 3]

şarımsağ: *b.k.* şarımsağ.

s. + ı (13a/8), (16b/1), (18a/2), (34b/18)

[= 4]

şarımsağ: Zambakgiller familyasından, bir bitkinin yumru köküdür.

s. (19a/7), (20b/1), (21a/8), (24b/16), (25a/9),

(28a/5), (28a/11), (33a/14), (49a/16), (50a/12)

s. + şabı (28b/15)

s. + şapı (16a/18), (20a/18), (48b/6)

s. + şapı (21a/7)

[= 15]

şark-: Aşağıya doğru uzanmak.

s.-ar (27b/19)

[= 1]

şarkıd(t)-: Bir şeyin sarkmasını sağlamak.

s.-asın (46a/3)

s.-ub (37a/2), (43b/9), (45b/9)

[= 4]

şaru: *bk.* şarı.

s. + şu (12b/6), (14a/15), (33b/9)

s. + zırnı (13b/5)

[= 4]

şaru şu: *bk.* şarı şu.

s. + akar (12b/6), (33b/9)

s. + akşa (14a/15)

[= 3]

şat-: Vermek, satmak, devretmek.

s.-ası (30b/3)

[= 1]

şat'a: <Ar. Yükselip meydana çıkan, yükselen, yükseldikçe yükselen.

s. + dur (3b/19)

[= 1]

şatıl-: Verilmesi, satılması, devredilmesi.

s.-acakdur (30b/3)

[= 1]

şav-: Geçirmek.

s.-ub (38b/6), (39b/5), (41b/9), (42b/12), (45b/14), (46a/4)

[= 6]

şavaş: Devletlerin diplomatik ilişkilerini keserek giriştikleri silahlı mücadele, harp, cenk, cidal.

s. (44b/1), (46a/16)

s. + da (8b/17)

s. + edesi (44b/18)

[= 4]

şavıl-: Savma işine konu olmak.

s.-ur (42b/12)

[= 1]

şavuş: *bk.* şovuş.

s. + a (6b/3), (6b/7), (12b/6), (14b/2), (18a/18)

[= 5]

şavuş: *bk.* şovuş.

s. (32b/7)

s. + geçmeden (19a/16)

s. + şuya (19b/2)

[= 3]

şay: <Ar. Çalışma, emek.

s. (43b/4)

[= 1]

sāz: <Far. Silah.

s. (8a/15)

[= 1]

seb'a: <Ar. Yedi.

s. + nuş ü lāsıdur (4b/10)

[= 1]

sebeb: <Ar. Neden, vesile.

s. + i (12b/6), (14b/2), (16a/2), (17a/10), (17b/17), (18a/18), (18b/19), (19a/16), (19b/5), (19b/14), (20a/6), (21a/3), (21b/2), (24a/3), (25b/13), (28a/14), (28b/4), (29a/12), (33a/17)

s. + i 'izz ü şerif (48a/4)

s. + i 'izz ü temennā (48a/6)

s. + i helākine (48a/5)

s. + i yiledür (8b/19)

s. + olasin (48a/8)

s. + süz (16a/5)

[= 25]

sebeb-i ʿizz ü şerif: < Ar. Şeref ve izzet nedeni.

s. (48a/4)

[= 1]

sebeb-i ʿizz ü temennâ: < Ar. Dilek ve izzet nedeni.

s. (48a/6)

[= 1]

sedd: < Ar. Kapama, engel olma, tıkama.

s. (39b/6)

s. + ʿdüb (5a/9)

[= 2]

sefer: < Ar. Savaş, askerî harekât.

s. + de (3a/4)

s. + ʿtse (9a/2)

s. + lerde (37b/4)

[= 3]

segird-: bk. segirt-.

s.-e (34b/14)

s.-eler (19b/14)

s.-esin (37a/12)

s.-irken (45b/15)

s.-megi (6b/6)

s.-ürken (37b/3), (43b/3), (43b/4)

[= 8]

segirdim: Hücüm atı.

s. (29b/11)

[= 1]

segirt-: Koşturmak.

s.-mek (29a/17), (32b/19), (33a/4), (33a/4),
(37a/3), (37a/17)

s.-mekden (20a/6)

s.-se (46a/17)

[= 8]

segirtgen: Koşucu.

s. (11a/8)

[= 1]

segreg(k): Mavi renkte çiçeklere sahip olan bitki;
zeyrek. Linumusi tatissimum.

s. + i (24a/17)

[= 1]

seh(e)r: < Ar. Şafak sökmek üzere olan zaman.

s. + e (23b/13)

[= 1]

sek-: Tek veya iki ayak üzerinde sıçramak.

s.-esin (38b/12)

s.-se (33a/7)

s.-üb (39b/15)

[= 3]

sekdür-: Tek veya iki ayak üzerinde sıçramasını
sağlamak.

s.-esin (35a/17)

[= 1]

sekenât: < Ar. Durma(lar), duruş(lar).

s. (37b/14)

[= 1]

sekil: Atın ayaklarında olan beyazlık.

s. (10b/6), (10b/9)

[= 2]

sekiz: Dokuzdan önce gelen sayının adı.

s. + inde (11b/15)

[= 1]

sekrele-: <Ar. Şiddet uygulamak.

s.-mek (41b/1)

[= 1]

selāmet: <Ar. Güvenlik, tehlikeden uzak olma.

s. (29b/9)

[= 1]

selāse: <Ar. Üç.

s. (37a/1)

[= 1]

seleb: <Ar. Savaş aleti.

s. + i (8a/15)

[= 1]

semerkand: <Far. Yer adı.

s. (7a/2)

[= 1]

semi‘ u fehmi: <Ar. Söz dinleyen.

s. + i (29a/18)

[= 1]

semir-: Şişmanlamak, besili olmak.

s.-e (32a/16)

s.-ür (29a/11), (30a/7)

[= 3]

semird(t)-: Şişmanlatmak, besili hâle getirmek.

s.-ir (29a/11)

[= 1]

semri-: bk. semir-.

s.-ye (31a/7)

[= 1]

sen: Tekil ikinci kişiyi gösteren söz.

s. (2b/12), (39a/5), (41b/1), (41b/11), (41b/17),

(42a/16), (42b/4), (42b/5), (42b/9), (43a/1), (43a/14),

(43b/1), (43b/4), (43b/16), (44a/2), (44a/10), (44b/2),

(44b/6), (45b/18), (46a/1), (46a/6), (46a/15), (46a/17),

(46a/19)

s. + den (7b/1), (46a/15), (48a/4), (48a/4)

s. + i (41a/4), (41a/17), (41a/19), (41b/1),

(41b/17), (42a/16), (42b/4), (42b/19), (43a/7), (43a/14),

(44a/5), (46a/18), (48a/6), (48a/8)

s. + üñ (7a/18), (7b/11), (36b/4), (37a/7),

(41b/6), (42b/3), (42b/3), (43a/2), (43a/13), (43a/19),

(43a/19), (44b/4)

s. + üñle (45b/8)

[= 55]

senā: <Ar. Övme.

s. + éde (2a/18)

[= 1]

şendir-: Sendelemek, sarsılmak.

s.-ürse (15b/7)

[= 1]

sene: <Ar. Yıl.

s. (50b/17)

[= 1]

sepet: <Far. Saz, kamış, ince dal veya tellerden örülerek yapılan, kap.

s. + i (5b/12)

[= 1]

sepetlü: <Far. + T. Sepetli.

s. (5b/9)

[= 1]

serhan: <Ar. Yaralı, yara almış.

s. (4b/16)

[= 1]

sereṭān: <Ar. Atta görülen bir kanser çeşidi.

s. + olsa (25b/5)

[= 1]

sergīn: <Far. Dışkı, tezek.

s. + i (31a/18)

[= 1]

serp-: Serpmek, dökmek.

s.-eler (22a/15)

s.-esin (43b/11)

s.-üb (42b/11)

[= 3]

serpivēr-: Hızlıca serpme işini yapmak.

s.-üb (42b/7)

[= 1]

ser tā ser: <Far. Baştan başa, hep, bütün.

s. (47a/6)

[= 1]

ser-efrāz: <Far. Başını yukarı kaldıran, yükselten,

benzerinden üstün olan.

s. (1b/4)

[= 1]

serv: <Far. Servigiller familyasından, yapraklı hep yeşil

olan ağaç.

s. + i (26a/12)

s. + kozağı (26a/3)

[= 2]

sev-: Şefkat, Sevgi ve bağlılık duymak.

s.-medigini (9b/4)

s.-se (9b/3)

[= 2]

sevāb-ı cemīl: <Ar. Güzel sevaplar.

s. (48a/11)

[= 1]

sevgülü: Gönülden sevilen, gönül verilmiş olan kimse;

habip, manita, yavuklu, yâr.

s. (48a/9)

s. + èyle (3b/2)

[= 2]

seyyidinā: <Ar. Efendimiz, sayın.

s. (2a/15)

[= 1]

sezāb: <Ar. (sezāb) Sedefotugiller familyasından, otsu

bitki.

s. + ü uşūḥūdūs (16b/18)

[= 1]

şı-: Mağlup etmek, yenmek,

s.-dı (7b/19), (8a/3)

[= 2]

şıbyān: <Ar. Çocuklar.

s. + uḡ (3a/7)

[= 1]

şıcağ(k): Yakmayacak derecede ısısı olan, yakmayacak

kadar ısı veren, soğuk karşıtı.

s. + ıyıla (18b/11)

[= 1]

şıcan: Sıçan otu.

s. + otı (13a/18), (13b/6), (22a/3), (26b/14)

s. + otuñ (21b/11)	şığ-: Sığmak, yerleşebilmek.
[= 5]	s.-a (10a/11), (25a/3)
şıçan otı: Arsenik.	s.-acık (33b/10)
s. (13a/18), (13b/6), (22a/3), (26b/14)	[= 3]
s. + ıñ (21b/11)	şığa-: Okşamak, sıvazlamak.
[= 5]	s.-dı (2b/5)
şıçra-: Sıçramak.	s.-ya (33b/3)
s.-mağdan (27a/14)	s.-yalar (18b/5)
s.-r (16a/5), (35a/18)	[= 3]
s.-salar (19b/15)	şığın-: Güvenmek, yardım istemek veya ummak.
s.-ya (9b/17)	s.-ub (44a/10)
s.-yasın (39b/4)	[= 1]
s.-yub (36b/10), (37a/1), (39b/18), (42a/7)	şığır: Sığır.
[= 10]	s. (16a/13), (36b/15)
şıçrad(t)-: Sıçrama işini yaptırmak.	s. + bokı (16b/2)
s.-asın (44a/1), (44a/2)	s. + böğregi (14a/18)
[= 2]	s. + etin (49a/2)
şıdk-: <Ar. Doğruluk, gerçeklik.	s. + etin (49a/3)
s. (36b/8)	s. + ı (4a/4)
s. + la (48a/10)	s. + ıdur (4a/6)
[= 2]	s. + keşin (26b/8)
şıdur-: Sıkma.	s. + südi (19a/4)
s.-d (40a/3)	s. + südin (28a/6)
[= 1]	s. + uñ (19b/1), (23b/1), (23b/12)
şıfat: <Ar. Vasıf, hâl.	s. + yağı (13b/13), (16a/7), (19a/1), (20a/8),
s. + ı (3b/14)	(24b/18), (27b/11), (28a/16)
s. + ında (4b/11)	s. + yağın (19a/5)
s. + ların (9a/8)	s. + yağın (27b/15)
s. + ların (10b/3)	s. + yağın (23a/8)
[= 4]	s. + yağıyla (22a/6), (24b/16), (28a/11)

[= 27]
şığır böğregi yağı: Sığır böğreği yağı.

s. + yıla (14a/18)

[= 1]

şığır yağı: Sığır yağı.

s. (13b/13), (16a/7), (19a/1), (20a/8), (24b/18),
(27b/11), (28a/16)

s. + ı (19a/5), (27b/15)

s. + nuı (23a/8)

s. + yıla (22a/6), (24b/16), (28a/11)

[= 13]

şıhhat: < Ar. Sağlık, esenlik.

s. + bula (48b/17), (49a/5)

s. + buldı (2b/14), (8a/18)

s. + buldığı (49a/11)

s. + bulub (8a/14)

s. + dür (49a/12)

[= 7]

sıcak: Isısı yüksek olan, çok ısınmış.

s. (20b/14)

s. + adam sidüğine (34a/18)

s. + şuyıla (31b/10)

[= 3]

şık: Seyrek karşıtı.

s. (6a/13), (6a/14)

[= 2]

şık-: Sıkamak.

s.-alar (16b/10), (31a/16)

s.-mağ (33a/16)

s.-ub (40a/8), (40a/19), (46b/15)

[= 6]

sıkarla-: Sıkamak.

s.-yub (30a/17)

[= 1]

şıkluk: Islık.

s. (29b/15)

[= 1]

şına-: Sınamak, denemek.

s.-mı (11b/19)

[= 1]

şınduk: Bir tür üzüm ağacı.

s. (12b/12)

[= 1]

şındur-: Zayıf düşmek, güçsüzleşmek, acizleşmek.

s.-ur (16a/6)

[= 1]

şındur-: bk. şındur-.

s.-ır (28b/6)

[= 1]

şıraca: Tüberküloz kökenli süregen boyun adenitine verilen ad.

s. (21b/8), (32a/19), (32b/4)

s. + sı (35a/4)

[= 4]

şıraça: bk. şıraca.

s. + nuı (35a/4)

[= 1]

şırçalı: Camlı.

s. + çölmege (31b/9)

[= 1]

şırçasuz: Camsız.

s. + çanağa (14a/8)

[= 1]

şırlağan: bk. şırlağan.

s. (17a/8)

[= 1]

şırlı: Öğütülmüş uygun bileşimli seramik hammaddelerden elde edilen ve seramik bünye üzerinde pişirme neticesinde cam yapıya benzer bir yapı oluşturabilen karışımlar ve tabaka.

s. + ca (32a/10)

[= 1]

şırt: İnsanlarda boyundan bele kadar uzanan üst bölüm, göğüs karşıtı.

s. + ına (45b/16)

[= 1]

sırtlan: Sırtlangillerden, genellikle leşle beslenen, etçil, postu benekli bir hayvan, yeleli kurt (Hyaena).

s. + kırdıdur (4b/16)

[= 1]

sıtma: Sıtma hastalığı, malarya.

s. + sını (28b/4)

s. + tıtsa (28b/4)

[= 2]

şıva-: Okşamak, sıvazlamak.

s.-yub (45a/12), (47b/8)

[= 2]

şıyāneti: < Ar. Koruma, korunma.

s. (36a/11)

[= 1]

şıyıl-: Sıyırma işine konu olmak.

s.-mağ (34a/17)

[= 1]

sıyrık: Sıyırılmış yer.

s. (11b/3)

[= 1]

sızdır-: Sızmasına yol açmak.

s.-ub (49b/15)

[= 1]

sızı: Ağrı.

s. + sından (23b/3)

s. + sını (31b/1)

[= 2]

sızlad(t)-: Sızlamasına neden olmak.

s.-ur (17a/11)

[= 1]

sidüg(k): Sidik, idrar.

s. + i (21a/9), (31a/10), (48b/5)

s. + inğ (18b/8), (19b/9), (29a/12), (34a/3)

s. + inden (49a/11)

s. + ine (34a/18)

s. + itütülsa (19b/5), (33a/11)

s. + iyile (20a/11), (26a/18)

[= 13]

sigil: Siğil.

s. (25a/12)

s. + e (25a/11)

s. + olsa (13a/14), (25a/8)

[= 4]

siğ: < Far. Demir şiş.

s. + sirkeyile (21b/11)
[= 1]

sihir: < Ar. (sihr) Sihir, büyü.

s. (31a/19)
[= 1]

sil-: Silmek.

s.-eler (23a/5), (25b/10), (26b/10)
s.-er (11b/16)
s.-ermiş (48a/17)
s.-üb (34a/16)
[= 6]

silāh: < Ar. Silah.

s. (36a/11), (37b/16), (47a/7)
[= 3]

silāhşor: < Ar. + Far. Silahşor.

s. (34b/14), (47a/5)
s. + a (39a/6)
s. + ler (37b/7)
[= 4]

silāhşorluğ: *bk.* silāhşorluk.

s. + ı (47a/4)
s. + u (36b/2)
[= 2]

silāhşorluk: < Ar. + Far. Silahşorluk.

s. (36a/7), (36a/11), (36a/11), (37a/14)
[= 4]

silkin-: Ani bir hareketle sarsmak.

s.-e (10a/2)
s.-in (39a/1)
s.-üb (38a/1)

[= 3]

silkin-: Ani bir hareketle, korkuyla vücudu sarsılmak;
silkelenmek.

s.-di (2b/9)
[= 1]

silsile: < Ar. Bilinen en eski atalardan yaşayan torunlara
kadar aile sırası.

s. + sinde (37a/7)
[= 1]

sinān: < Ar. Mızrak, süngü.

s. (39a/1)
s. + ı (39b/2)
s. + la (38a/9)
[= 3]

siñ- Hazmolanmak, vücuda mal olmak.

s.-er (31a/12)
s.-i (38b/15)
s.-meden (21a/3)
[= 3]

şine: < Far. Göğüs.

s. + bendleri (5b/19)
s. + leri (5b/18)
s. + ne (42b/6), (42b/11), (43a/3)
s. + si (3b/16), (4a/8), (9b/11)
s. + sine (41b/15), (41b/18), (42b/8), (43a/6),
(44a/3)

[= 13]

şinelü: < Far. + T. Herhangi bir sineye sahip olan.

s. (6a/18), (9b/12)
[= 2]

siñidür-: Saklanmak.

s.-dürüb (38a/10)

[= 1]

siñir: Kas bağı.

s. + i (20b/11), (29b/10)

s. + ini (33a/5)

s. + leri (4a/15), (4a/18), (21a/16)

s. + leriñ (20b/12)

[= 7]

siñivér-: Saklanıvermek.

s. (38a/10),

s. + siñ (38b/15)

[= 2]

sipā: Evelek.

s. (23a/6)

[= 1]

sipāhī: <Far. Osmanlı zamanında atlı bir askeri sınıf.

s. (8b/16)

s. + nūñ (8a/15)

[= 2]

sipender: Üzerlik otu.

s. + dūr (2a/9)

[= 1]

siper: <Far. Korunulacak, arkasına, altına veya içine girerek saklanılacak yer.

s. + i (43a/17)

[= 1]

sirāyet: <Ar. Dağılma, yayılma.

s. + èder (22a/1)

s. + èdüb (28a/8)

[= 2]

sīretlū: *bk.* şüretli.

s. (9b/1)

[= 1]

sirke: <Far. Sirke, birtakım kimyasal yöntemlerle hazırlanmış bileşiklerin ortak adı.

s. (13a/5), (14a/11), (19a/10), (20a/18),

(20a/19), (21a/6), (22b/14), (23b/15), (24a/17), (24b/2),

(24b/16), (25a/1), (25b/16), (26b/8), (26b/9), (26b/10),

(26b/13), (28a/15), (28b/9), (31a/2), (31a/5), (31b/17),

(33b/5)

s. + de (49a/3)

s. + nūñ (47b/18)

s. + ye (13a/11)

s. + yi (35b/3)

s. + yile (21b/11)

[= 28]

sīsem: *bk.* sūsem.

s. (17b/12)

s. + yağñ (28b/1)

[= 2]

sīsem yağı: *bk.* sūsem yağı.

s. + ñ (28b/1)

[= 1]

sitt: <Ar. Altı.

s. (5b/4)

[= 1]

sivilce: İçinde irin bulunan küçük deri kabarcığı, en küçük cıban.

s. + si (35a/5)

[= 1]

sivri: Ucu ya da kenarı keskin, sivri.

s. + kemük (35a/2)

[= 1]

sivrild(t)-: Sivri duruma getirmek.

s.-eler (16b/9)

[= 1]

siyāh: <Far. Ak karşıtı.

s. (6a/15), (6b/4)

s. + at (6b/4)

s. + fulfulden (50a/3)

[= 4]

siyāh fulful: *bk.* kara fulful.

s. + den (50a/3)

[= 1]

skender: *bk.* iskender.

s. (7b/4), (7b/7), (7b/10)

s. + e (8a/10)

[= 4]

şoğan: Zambakgillerden, yumrusu ve yeşil yaprakları salata ve yemeklere tat vermek için kullanılan, acımsı, keskin kokulu bir bitki.

s. (12b/8), (19a/8), (19b/7), (23a/6), (28a/5),
(31a/16)

s. + ı (14b/18), (18b/7), (30b/1), (49b/14)

s. + ı (49b/16)

s. + kabı (23a/13)

s. + süyü (28a/16)

[= 13]

şoğ- 1. Tıkmak. 2. Sivri bir şeyi batırmak, saplamak. 3.

Böcek, zehirli hayvan iğnesini batırmak veya ısırarak, zehirlemek.

s.-a (16a/2), (19b/11)

s.-alar (13a/2), (14a/17), (14b/6), (16b/8),
(17a/6), (18b/6), (18b/7), (18b/10), (18b/10), (21a/13),
(24b/13), (26a/4), (26a/17), (26b/15)

s.-ar (30a/9)

s.-arlar (30b/9), (47a/9)

s.-ası (35a/11)

s.-mağa (46a/14)

s.-ub (37a/2), (38a/11), (46b/2)

[= 24]

şoğ- *bk.* şoğ-.

s.-alar (26a/16)

[= 1]

şol: Yön, sağ karşıtı.

s. (10a/3), (22b/3), (37b/2), (38a/18), (38b/14),
(39a/18), (41a/17), (41b/14)

s. + a (37b/18), (38a/3), (38b/5), (38b/8),
(38b/16), (39b/4), (39b/18), (40a/1), (40a/4)

s. + ayağını (36b/19)

s. + baldır (40b/7)

s. + cānibinden (41b/9)

s. + cānibine (38b/13), (41a/13)

s. + dan (39a/12), (40a/4)

s. + el (39a/9), (39a/17), (39b/14)

s. + elinle (39a/16)

s. + eline (39b/14)

s. + eyegüsi (6a/19)

s. + eyegüsinden (10a/17)

s. + tarafa (42b/11), (43a/8)

s. + tarafda (44b/15)

s. + una (38a/12)

s. + uyluğın (40b/11), (40b/13)

s. + uyluk (40b/14)

s. + üzengidekiyle (40b/16)

[= 39]

şolu-: Solumak.

s.-dığ (20a/12)

s.-r (18b/1), (27b/4), (28b/7)

[= 4]

şoluğan: Özellikle atların nefes darlığına tutulması.

s. (20a/6)

[= 1]

şomun: <R. Yuvarlak ve şişkin ekmek.

s. + ëyleyüb (33b/7)

[= 1]

şonra: Daha ileri bir zamanda; bilahare, önce karşıtı.

s. (6a/10), (8a/16), (12a/10), (13a/3), (13a/10), (14a/4), (14a/7), (14a/12), (14a/17), (17b/4), (18a/5), (19a/1), (20b/19), (21a/14), (21b/5), (22b/12), (22b/15), (22b/18), (23b/1), (23b/2), (24a/14), (27a/6), (27a/8), (27a/19), (28a/19), (30a/1), (31b/11), (31b/16), (32a/10), (32a/13), (32b/14), (32b/15), (32b/19), (33a/7), (33b/6), (33b/7), (33b/8), (34b/1), (34b/19), (35a/8), (35a/9), (35a/14), (35a/17), (35a/18), (35b/7), (35b/7), (35b/8), (35b/13), (35b/13), (40b/5), (40b/7), (40b/9), (41a/13), (45a/8), (46b/4), (46b/7), (48a/2), (48b/10)

[= 58]

şor-: Sormak, sual etmek.

s.-dılar (9b/2)

[= 1]

şovu-: Isısı azalmak, soğuklaşmak.

s.-duğdan (33b/7), (35b/7)

s.-yınca (30a/3)

[= 3]

şovud(t)-: Soğumasını gerçekleştirmek.

s.-ub (50b/1)

[= 1]

şovuç: Isısı düşük olan, sıcak karşıtı.

s. (20a/10), (27b/8), (32b/13)

s. + almakdan (17b/17)

s. + da (29a/9)

s. + dan (34b/3)

s. + geçmekden (19b/5)

s. + şu (15a/1), (18b/16), (18b/19), (19a/16), (22a/8), (24a/5), (32b/12), (32b/14)

s. + şuda (34b/11)

s. + şuya (21a/18), (34b/12)

s. + urmuş (27b/12)

[= 19]

şoy-: Birinin giysilerini çıkarmak.

s.-ub (36b/3)

[= 1]

şoyu-: *bk. şovu-.*

s.-yıcaç (14b/12)

[= 1]

sögüd: Sögütgillerden yaprağı acı ve uzun olan ağaç.

s. (26a/16)

s. + güliyle (22a/3)
[= 2]
sögüld-: Ayakta durmak, dikilmek.
s.-üb (40b/4), (40b/6), (40b/8)
[= 3]
sögülme: Kebap.
s. + édüb (31a/13)
s. + sin (30b/18)
[= 2]
sök-: Çıkması, akması kolaylaşmak.
s.-e (12b/14)
s.-er (12b/15)
[= 2]
sökil-: bk. sököl-.
s.-e (16b/5)
[= 1]
sökük: Sökülmüş.
s. (34b/17), (34b/19)
[= 2]
sökül-: Sökme işine konu olmak.
s.-mege (45a/9)
[= 1]
söyle-: Konuşmak.
s.-mege (47a/10)
s.-meyeler (29a/18)
s.-yiserdür (7b/2)
[= 3]
söz: Laf, kelime, kavi.
s. (47a/10)
s. + e (29a/19)

s. + ini (8a/19)
s. + ünde (47a/10)
[= 4]
şu: 1.Su, ab. 2. Irmak, nehir. 3. Organik sıvı, serozite. 4. Bazı kokulu yaprak veya çiçeklerin imbikten çekilmesiyle elde edilen kokulu sıvı. 5. Bazı sebze, meyve ve otların haşlanmasıyla elde edilen sıvı. 6. Kimi meyvelerin etenesinde, kimi sebzelerin etli kısmında bulunan ve sıkarak, basınç uygulayarak elde edilen sıvı. 7. Bazı toz ya da katı durumundaki maddelerin suda eritilmesinden, suyla karıştırılmasından elde edilen sıvı.
s. (7b/6), (7b/8), (7b/16), (8b/7), (10a/2), (12b/6), (12b/14), (12b/18), (14a/3), (14a/13), (14a/15), (14a/16), (14b/2), (14b/13), (15a/1), (16b/12), (17a/4), (18a/15), (18a/18), (18b/16), (18b/19), (19a/16), (19a/18), (19b/8), (20b/19), (21a/3), (21a/10), (22a/8), (22b/6), (22b/11), (22b/11), (23b/10), (24a/5), (24a/9), (24a/12), (24b/7), (24b/17), (25b/19), (26b/13), (27a/5), (27b/14), (28a/1), (28a/14), (28b/1), (28b/15), (29a/7), (29a/15), (29a/15), (29b/3), (31b/10), (31b/15), (32a/3), (32a/7), (32a/11), (32a/11), (32b/12), (32b/14), (32b/14), (33a/13), (33b/8), (33b/9), (33b/16), (34a/11), (34a/12), (34b/1), (34b/5), (34b/7), (34b/13), (35a/15), (35a/18), (35b/6), (47b/10), (48b/10), (50a/10), (50a/19)
s. + da (23b/8), (34b/11), (47b/2)
s. + dan (7b/12), (7b/17), (8a/18), (8b/11), (23a/19), (44b/3)
s. + inse (21a/3)
s. + kerdemesi (19a/5)
s. + lar (16a/11)

s. + nuḡ (47b/2)

s. + suz (50b/6)

s. + ya (10a/3), (10a/3), (16b/15), (19b/2), (19b/8), (21a/18), (23b/11), (28b/8), (34b/12), (35a/18), (49a/2), (50a/17)

s. + yī (7b/15), (13a/1), (14a/5), (21a/14), (21b/4), (22a/4), (22b/12), (27a/7), (27b/2), (28a/16), (32b/17), (34b/10), (35a/13), (35b/7), (35b/9), (50a/18), (50b/1)

s. + yīḡ (14b/8), (17b/8), (17b/14), (18b/8), (18b/16), (20a/10), (26a/9), (27a/17), (29a/15), (29b/2), (29b/13), (49b/7)

s. + yīndan (7a/12), (49a/7)

s. + yīnuḡ (7a/11)

s. + yunı (30a/3)

[= 134]

şu kerdeme: Turpgillerden, çiçeğinin rengi beyaz olan otsu bitki.

s. + si (19a/5)

[= 1]

şubaşı: Şehirlerin güvenlik işlerine bakan görevlilerin başı.

s. + lara (7a/7)

[= 1]

şuci: bk. süci.

s. (12a/16), (16b/18), (18b/14), (19a/5), (19a/8), (19a/13)

s. + yıla (20b/4)

[= 7]

şucuğaz: Miktarı az olan su.

s. + ı (30a/19)

[= 1]

şulb: <Ar. Sağlam.

s. (4a/14)

[= 1]

sulehā: <Ar. İyi, salih, yarar, günahsız kimse.

s. (3b/17)

[= 1]

şulu: Sulu olan.

s. + başlara (31a/11)

[= 1]

şulu baş: Çocuklarda görülen sulu çıban.

s. + lara (31a/11)

[= 1]

şum: <Ar. Sarımsak.

s. (23a/1)

[= 1]

şumak: <Ar. (summāk) Bir ağaç türü ve meyvesi (Rhus coriaria).

s. (28b/1), (31a/13)

[= 2]

sun-: <Far. Vermek, uzatmak, takdim, arz etmek.

s.-ub (43b/8)

[= 1]

şun’: <Ar. Te’sir, kudret.

s. + ı (6b/14)

[= 1]

sūr: <Far. Kırmızı.

s. (24b/12)

[= 1]

şurat: < Ar. (şuret) Yüz.

s. + ina (42a/2), (46a/9)

[= 2]

süre: < Ar. Kur'an'ın yüz on dört bölümünden her biri.

s. + de (3a/15)

s. + sin (47a/1)

s. + sin (3a/11)

s. + sini (3a/15)

[= 4]

süre-i tebbet: < Ar. Tebbet süresi.

s. (6b/9)

[= 1]

şüretli: < Ar. + T. Herhangi bir şekilde görünüşe sahip olma.

s. (9a/18), (9a/19)

[= 2]

şüretlü: bk. şüretli.

s. (2b/2)

[= 1]

surfe: < Far. Öksürük.

s. (18b/18)

[= 1]

şuşa-: Susamak.

s.-dığı (50b/1)

[= 1]

süsem: < Ar. Susamgiller familyasından, bitki. Sesamum.

s. + yağı (12b/9), (19a/9), (25a/11)

s. + yağın (27b/5)

[= 4]

süsem yağı: < Ar. + T. Susam yağı.

s. (12b/9), (19a/9), (25a/11)

s. + ı (27b/5)

[= 4]

şusuzluk: bk. şusuzluk.

s. + ı (50b/6)

[= 1]

şusuzluk: Susuz olma durumu.

s. (34b/8), (34b/9)

s. + dan (50b/4)

[= 3]

şuvar-: Sulamak, su vermek.

s.-ub (34b/10)

[= 1]

sübḥānehu: < Ar. O, ne yücedir.

s. (8b/5), (30a/5)

[= 2]

süci: Şarap.

s. (16a/19), (18b/3), (20b/1), (20b/3), (23a/7), (25b/14), (27a/4), (28b/15), (29a/1)

s. + le (28a/15)

s. + yile (26a/12), (28a/6)

[= 12]

süd: 1. Bazı bitkilerin çeşitli kısımlarında bulunan beyaz renkte sıvı. 2. Süt.

s. (6a/10), (6a/10), (20b/13), (27b/4), (27b/13), (48b/12)

s. + i (19a/4)

s. + ı (16a/9), (28a/6)

s. + inden (50a/6), (50a/10)

s. + ini (31a/6)
s. + le (48b/11)
[= 13]
süksün: Ense.
s. + iğ (11a/17)
[= 1]
süksünli: Herhangi bir şekilde ensesi olan.
s. (9b/9)
[= 1]
süleymān: < İbr. Özel isim.
s. (7a/19), (8a/4)
[= 2]
sülüğen: Boyacılıkta pastan koruyucu ve astar olarak kullanılan, bileşiminde yaklaşık %80 kurşun ortoplumbat ile %20 kurşun protoksit bulunan, kırmızı renkli, çok yoğun ve zehirli pigment.
s. (13a/10), (14a/10), (22b/13), (25b/1)
[= 4]
sülük: Sülük.
s. (16b/12)
[= 1]
sümpäre: < Far. Hayvan tırnağı ve ona müşabih şeyleri aşındıran sert şey.
s. + yi (44a/18)
[= 1]
sümüklü: Sümüğü olan.
s. + kurdı (22a/5)
[= 1]
sümüklü kurd: Karından bacaklılardan, akciğerli, otçul ve kabuksuz yer yumuşakçası; sümüklü böcek. Limax.

s. + ı (22a/5)
[= 1]
sün-: Kopmadan uzamak, gerilmek.
s.-üb (41b/14)
[= 1]
sünbül: < Far. Zambakgillerden, çeşitli renkleri olan bir süs bitkisi.
s. (30b/19)
[= 1]
sündür-: Bir şeyi çekerek uzatmak, esnetmek.
s.-üb (39b/5)
[= 1]
sünen: Kitap ismi.
s. (3b/4)
[= 1]
sünger: < R. Genellikle denizlerde bir yere tutunarak koloni durumunda yaşayan, çok hücreli ilkel hayvanın (spongiaria), temizlik işlerinde kullanılan, suyu fazlaca çeken esnek iskeleti.
s. (13b/9), (23a/18), (24a/6)
[= 3]
süngü: Tüfek namlusunun ucuna takılan küçük kılıç biçiminde delici silah.
s. (36a/19)
[= 1]
süñüg(k): Kemik.
s. + i (10a/9)
[= 1]
sür-: 1. Sürmek, serpmek, dökmek. 2. Dokundurmak, değdirmek. 3. Var olmaya, oluşmaya, görünmeye, bir

durumda olmaya, uzayıp gitmeye, öylece kalmaya devam etmek.

s.-e (31b/11), (31b/11), (32a/4), (32a/18), (32a/19)

s.-eler (13a/2), (13a/3), (13a/5), (13a/19), (16a/16), (16b/10), (16b/14), (16b/15), (17a/6), (17a/8), (17a/17), (17b/7), (17b/14), (18a/3), (18a/4), (18a/9), (18a/12), (19b/10), (20a/3), (20b/3), (21a/11), (21b/6), (21b/13), (22a/5), (22a/15), (22b/15), (22b/15), (22b/19), (23a/6), (23a/19), (23b/6), (24a/19), (24b/2), (24b/7), (24b/8), (24b/14), (24b/18), (24b/19), (25a/1), (25a/2), (25a/5), (25a/10), (25a/11), (26a/4), (26a/9), (26a/9), (26a/13), (26a/19), (26b/3), (26b/10), (26b/15), (27a/8), (27a/16), (27b/5), (27b/6), (29b/6), (30b/1), (30b/2), (31a/8), (31a/10), (31a/10), (31a/11), (31b/1), (31b/13), (31b/13), (31b/14), (31b/16), (32a/6), (34a/2), (34a/4), (34a/4)

s.-er (12a/9), (12b/7), (22b/4), (22b/8), (26a/7), (26a/7)

s.-erler (26a/18)

s.-esin (20b/14), (44b/11)

s.-esin (20b/18), (35b/9), (49b/12)

s.-mek (31b/10), (33b/2), (33b/15)

s.-sen (44a/19)

s.-üb (31b/19), (32a/5), (39b/19), (40a/3), (44a/17), (48b/14)

[= 98]

sür'at: < Ar. Hızlılık, çabukluk, ivinti.

s. (36b/19)

s. + le (41a/16), (42a/9), (42a/13), (42a/19), (42b/12), (43a/1), (43a/11), (43b/2)

[= 9]

sürcek: bk. sürçek.

s. (36b/12)

[= 1]

sürç-: Yürürken yanlış adım atıp dengesini bozmak.

s.-er (28a/1)

[= 1]

sürçek: Sık sık sürçen, sürekli.

s. (11a/19)

[= 1]

sür-: bk. sür-.

s.-eler (14a/7)

[= 1]

süril-: Sürme işine konu olmak veya sürme işi yapılmak.

s.-e (12b/2)

[= 1]

sürt-: Sürtmek.

s.-eler (18b/5)

[= 1]

süvār: < Far. Bir binek hayvanına, özellikle de ata binmiş kimse.

s. + ol (2b/10)

s. + olası (2b/3)

s. + olıca (2a/10)

s. + olub (2b/10)

s. + olur (7a/8)

[= 5]

süz-: Süzmek.

s.-eler (17b/12), (18b/14), (19a/8), (19b/17),
(20a/7), (26a/12)

s.-esin (12a/17), (47b/4)

s.-üb (39a/2)

[= 9]

-Ş-

şāb: < Ar. (şabb) Alüminyum ve potasyum sülfatından
veya amonyum alüminyum sülfatından oluşan, sıcak
suda eriyen, tadı buruk, antiseptik bir madde.

ş. (22b/18), (23b/5), (24b/7), (25b/15),
(31b/17), (33b/5)

ş. + ı (33b/6)

[= 7]

şāb-ı yemenī: < Ar. Yemene ait şāb.

ş. (26a/3)

[= 1]

şabṭa: Sırık.

ş. (44a/13)

ş. + nla (42b/6)

ş. + sıṇ (43b/10)

ş. + sıyla (42b/10)

ş. + yı (43a/6)

[= 5]

şādān: < Far. Keyifli, mutlu, hoşnut.

ş. + olsun (8a/16)

[= 1]

şāf: < Far. Fıtıl.

ş. (18b/6)

[= 1]

şāh ṭamarı: Boynun iki yanında, kanı başa taşıyan aort
damarlarından her biri

ş. + ndan (34a/1)

[= 1]

şāh-ı cihān: < Far. Cihan şahı.

ş. (7a/18)

[= 1]

şahādet: < Ar. Tanıklık, şahitlik.

ş. + parmaḡıṇ (38b/2)

ş. + parmaḡınun (37b/18)

ş. + parmaḡun (14b/6), (46a/13)

[= 4]

şahādet parmaḡı: < Ar. + T. İşaret parmaḡı.

ş. + ṇ (38b/2)

ş. + nuḡ (37b/18)

[= 2]

şahādet parmaḡu: *bk.* şahādet parmaḡı.

ş. + ṇ (14b/6), (46a/13)

[= 2]

şahin: Far. Şahin.

ş. (46b/15)

[= 1]

şā'ir: < Ar. Şair.

ş. (5b/15), (9a/4)

ş. + i meşhūr (4b/9)

ş. + i mezbūr (5a/6), (6a/3)

ş. + i mu'allaka-i meşhūrenin (4b/19)

ş. + i sāḡir (4b/1)

[= 7]

şakāk: Cilt veya mukozanın hafifçe veya yüzeysel olarak çatlaması.

ş. (23b/13)

ş. + ı (23b/10)

ş. + olsa (23b/8)

[= 3]

şākird(t): <Far. (şāgird) Öğrenci, çırak.

ş. + i (47a/5)

[= 1]

şalgām: <Far. (şelgām) Turpgillerden, yumru köklü bir bitki (Brassica rapa).

ş. (25b/5)

[= 1]

şarāb: <Ar. Genellikle üzümünden yapılan alkollü içki.

ş. (28a/10), (32b/16)

ş. + dan (47b/17), (49a/3)

[= 4]

şāriḥ: <Ar. Bir kitabı şerh eden, bir kitaba açıklama yazan kimse.

ş. (5a/4), (5a/14), (5b/6), (6a/1), (6a/5)

ş. + i (4b/6)

ş. + i dīvān (5b/3)

ş. + ü'l-kaşīde (4a/6)

[= 8]

şark: <Ar. Doğu.

ş. + a (6b/18), (7b/3)

[= 2]

şark-ı türki: <Ar. Doğu Türkçesi.

ş. + si (50a/4)

[= 1]

şām: <Ar. Yer adı.

ş. + şābūnı (14a/18), (22a/6), (23b/1)

[= 3]

şān: <Ar. Şan, şöret, ün.

ş. + ına (3b/19)

[= 1]

şāyed: <Far. Eğer anlamında kullanılan bağlaç.

ş. (27a/5)

[= 1]

şecere: <Ar. 1. Soyağacı. 2. Atların soyunun yazılı olduğu çizelge.

ş. (4a/12), (4a/12)

[= 2]

şefkat: <Ar. Sevgi duygusu.

ş. (8b/16)

[= 1]

şefkatli: <Ar. + T. Sevecen.

ş. + ola (8b/14)

[= 1]

şehīd-i fī sebīli'llah: <Ar. Allah yolunda şehit.

ş. (45a/10)

[= 1]

şehr: <Far. Şehir, büyük belde, büyük kent, il.

ş. (6b/19), (6b/19), (7a/2), (7a/5)

ş. + i (7a/13), (8a/8), (8a/17)

ş. + i mu'azzam (7a/12)

ş. + in (8a/16)

ş. + inüj (7b/12)

[= 10]

şehvet: <Ar. Cinsel arzu.

ş. + i (31a/11)

[= 1]

şek: <Ar. Şüphe.

ş. (13a/19)

[= 1]

şeker: <Far. Tatlı maddelerin genel adı.

ş. (21b/10), (27b/10), (27b/13), (30b/16),

(32a/14), (49b/8)

ş. + e (17b/12)

ş. + i (32a/14), (47b/14)

[= 9]

şek(i)l: <Ar. Biçim.

ş. + i (34a/1)

ş. + ü (9a/18)

[= 2]

şems: <Ar. Güneş.

ş. (40a/3)

[= 1]

şemşir-zen: <Far. Kılıçla vuran, kılıç çeken.

ş. (36a/15)

[= 1]

şerbet: <Ar. Şekerli su ve meyve suyu karıştırılarak

hazırlanan içecek.

ş. + i (17a/15), (49a/17)

[= 2]

şerh: <Ar. Açma, ayırma.

ş. + eden (5a/14)

ş. + inde (5b/4), (6a/1), (6a/1)

[= 4]

şerhle-: Açma işini yapma.

ş.-yesin (49a/2)

[= 1]

şerif: <Ar. Kutsal, şerefli.

ş. (6b/15), (8b/8), (48a/2)

ş. + dür (1b/10)

ş. + i (2b/13)

ş. + ola (30b/17)

[= 6]

şerife: <Ar. Şerif sözcüğünün müennesi.

ş. + ye (2a/18), (3a/4)

[= 2]

şermendlik: Bir kişinin zorluklarla baş etme yeteneği, korkusuzluk ve yiğitlik özellikleri.

ş. (6b/6)

[= 1]

şevk: <Ar. İstek, heves.

ş. (43b/4), (48a/8)

[= 2]

şey: <Ar. Madde, eşya, söz, olay, iş, durum vb.nin yerine kullanılan, belirsiz anlamda bir söz.

ş. + i (8b/10)

[= 1]

şeyh: <Ar. Tarikat büyüğü veya tarikat kollarından birinin başında bulunan kimse.

ş. + den (47b/1)

[= 1]

şeyh diken: Papatyagiller (Asteraceae) familyasına aittir ve Akdeniz bölgesi kökenlidir. Silybum marianum.

ş. (47b/1)

[= 1]

şeyh tamm diken: bk. şeyh diken.

ş. (47b/3)
[= 1]

şırlağan: <Far. Haşhaş yağı.
ş. (28b/12), (31b/13), (31b/14)
ş. + yağı (31b/7), (31b/8)
ş. + yağın (32a/6)
[= 6]

şırlağan yağı: Haşhaş yağı.
ş. (31b/7), (31b/8)
ş. + ın (32a/6)
[= 3]

şibli: <Ar. Özel isim.
ş. (3a/16)
[= 1]

şifâ: <Ar. Tedavi bulma.
ş. + bula (14a/19), (16a/17), (16b/5), (16b/10),
(17a/17), (17b/15), (18b/16), (19a/12), (20a/4), (21a/14),
(33b/19), (34b/11), (34b/13), (34b/14), (35a/3), (35a/6),
(35a/9), (35a/14), (35a/19), (47b/4), (47b/7), (47b/10),
(47b/11), (47b/12), (47b/16), (48b/8), (49a/9), (49a/11),
(49a/17), (49a/18), (49b/8), (49b/12), (49b/17), (50a/1),
(50a/7)
ş. + bulan (47b/14)
ş. + bulur (33a/2), (33a/10), (34a/4), (34a/4),
(48b/12)
ş. + ola (30b/19)
[= 42]

şıkak: Köstekten dolayı atın ayağında oluşan
iltihaplanma.
ş. (49a/1), (49a/4)

ş. + ın (49a/1)
[= 3]

şikâr: <Far. Av.
ş. + a (46b/11)
[= 1]

şikâyet: <Ar. Sızlanma, yakınma.
ş. + êtdiler (8a/10)
[= 1]

şîl: 1. Kaldırmak, yükselmek, kalkmak, 2. Harpte her
bölüğün silahlarını karşılıklı kaldırması 3. Küçük orak.
ş. + rumh (37a/17)
ş. + tārka (37a/16)
[= 2]

şimalî: <Ar. Kuzey.
ş. + yedür (39a/14)
[= 1]

şimden: Şimdiden.
ş. (44a/17)
[= 1]

şîrîn: <Far. Tatlı, sevimli, güzel.
ş. (10b/6)
[= 1]

şiş: Şiş, şişlik.
ş. (34a/17), (47b/9)
ş. + ın (25a/4)
[= 3]

şiş-: Şişmek, kabarmak.
ş.-e (16a/2), (17a/2), (21b/2), (28a/5)
ş.-ene (31a/9)

ş.-er (16a/10), (17b/4), (18a/19), (20a/16),
(21a/4), (21b/9), (24b/12), (28a/14), (33b/9)

ş.-meye (44b/11)

ş.-se (24b/19), (28b/1), (33b/17), (47a/18),
(47b/8), (49b/18)

[= 21]

şışık: Kabarık olan.

ş. (5b/14)

[= 1]

şol: 1. Sıfat; şu, o. 2. Zamir; şu, o.

ş. (3b/1), (4a/4), (5a/1), (5a/2), (6a/7), (9a/19),
(11a/10), (11a/11), (11a/12), (11a/13), (11a/15),
(11a/19), (11b/4), (15a/8), (29b/1), (34a/1)

ş. + at (11a/16)

[= 17]

şom: <Far. Bahtsız.

ş. (11a/15), (11a/16)

[= 2]

şöyle: 1. Şu yolda, şu biçimde. 2. Şunun gibi, şuna
benzer biçimde.

ş. (3a/1), (3a/1), (4a/12), (6b/17), (13a/16),
(21a/11), (22b/7), (34a/15), (37a/6), (39b/10), (40b/19),
(43a/8), (44b/19)

[= 13]

şu: İşaret zamiri.

ş. (25a/2)

ş. + ға (14b/11)

ş. + ndan (33a/19)

[= 3]

şu'arā: <Ar. Şairler.

ş. (3b/17)

[= 1]

şükr ü sipās: <Far. Şükürler olsun.

ş. (6b/14)

[= 1]

-T-

tā: <Far. Yeter ki, kadar, değin, öyle ki.

t. (7b/16), (8b/4), (9a/6), (12b/1), (12b/2),
(12b/9), (12b/13), (13a/12), (13b/11), (14a/18),
(15b/11), (18b/12), (19a/2), (20b/1), (20b/3), (22a/5),
(22b/12), (23a/5), (23a/17), (26b/16), (29b/3), (30a/3),
(31b/15), (32b/12), (32b/13), (33b/3), (33b/18),
(34a/12), (36a/15), (36b/7), (37a/3), (37a/5), (38b/12),
(39a/19), (44a/14), (45a/10), (46a/17), (47b/2), (48b/12),
(50a/11)

[= 40]

ta'alā: <Ar. "Nâmı büyük" anlamında olup Allah'ın
kudsiyet ve büyüklüğü için hürmeten söylenir.

t. (7a/16), (8b/5), (30a/5), (48b/2)

[= 4]

ta'accub: <Ar. Hayret etme, şaşma.

t. + étidi (8a/1)

t. + içinde (7a/15)

t. + kıldı (7a/13)

[= 3]

ta'alluḥ: <Ar. İlişgi, ilgisi olma.

t. + olıncaḥ (1b/6)

[= 1]

ṭabaḥ toynaḥ: Çift tırnaklı hayvanlarda görülen bulaşıcı
hastalık.

t. (22b/3)	t.-mazsa (24b/15), (24b/16), (25a/5)
[= 1]	t.-ub (21a/10)
ṭaban: Ayağın alt yüzü.	[= 4]
t. (31a/9)	ṭağla-: Dağlamak.
t. + ı (35b/10)	t.-mağa (25b/8)
[= 2]	t.-yalar (14a/16), (21b/5), (21b/10), (22a/14),
ṭabanca: Tabana kadar.	(25b/3), (25b/9), (30a/16), (35a/4)
t. (38a/19), (39a/10)	t.-yub (21a/11), (33b/18)
[= 2]	[= 11]
ṭabanlı: Herhangi bir biçimde tabanı olan.	ṭağlağuc: Dağlama aleti.
t. + (10a/6)	t. (25b/7)
[= 1]	t. + ıla (30a/16)
ṭabl-ı bāz: <Far. Davulcu.	[= 2]
t. (11a/11)	ṭağlağucı: <i>bk.</i> ṭağlağuc.
[= 1]	t. + lar (22a/13)
ta-i maẓmūme: <Ar. Ötreli te (harf).	[= 1]
t. (4b/16)	tağyır: <Ar. Bozma.
[= 1]	t. (8b/3)
tağ: <Far. (dağ) Kızgın bir demirle vurulan damga,	t. + êdesin (39b/13)
nişan.	t. + êdüb (42a/1)
t. (20a/4), (20b/9), (21a/9), (24a/13), (24a/14),	t. + êtdire (47a/6)
(33b/19)	[= 4]
[= 6]	taḥammül: <Ar. Katlanma, kaldırma.
tağı: <i>bk.</i> dağı.	t. + êder (5b/13)
t. (38b/7)	[= 1]
[= 1]	taḥfif: <Ar. Yükünü azaltma, hafifletme.
tağıd-: Gidermek.	t. + lerin (9a/15)
t.-ur (24b/14)	[= 1]
[= 1]	taḥmīd: <Ar. Hamd etme.
tağıl-: Ortadan kalkmak, kalmamak, zail olmak.	t. (1b/3)

[= 1]

taht: <Far. (taht) Hükümdarlık makamı, hükümdarlık.

t. + ıñ (7b/2)

[= 1]

tahta: <Far. (tahte) Kesilmiş ağaç.

t. (30a/16)

t. + sıyıla (45b/3)

t. + ya (30a/17)

t. + y1 (30a/17)

[= 4]

talak: <Far. Belli bir cins üzüm veren, dalları çardak üstüne yayılan tırmanıcı küçük ağaççık, üzüm ağacı, asma. Vitis.

t. (12b/11), (39a/1)

[= 2]

talaka: <Ar. Kifayet.

v. (50b/8)

[= 1]

talak-ı ber talak: <Far. Birbirine zıt veya mücadele içindeki iki tarafın bir araya gelmesini, anlaşmazlığın tırmanması.

t. (39a/14), (40a/2)

[= 2]

taqdîr: <Ar. (taqdîr) Bir şeyin değerini, önemini, gerekliliğini anlama.

t. + ce (40b/14), (42b/2)

[= 2]

taqdîr: bk. taqdîr.

t. (38b/7)

[= 1]

taqdîs: <Ar. Kutsal sayma, kutsama.

t. (1b/3)

t. + edenlere (48a/10)

t. + ederse (48a/12)

[= 3]

taqrîbü: <Ar. Tahmini, yaklaşık.

t. (4b/15)

[= 1]

taqvîr: <Ar. Kavrama, sarılma.

t. (39b/7)

[= 1]

taqvîyet: Yardımcı kuvvet, destek.

t. + i (40a/8)

[= 1]

talaa-: Isırmak, yaralamak, sokmak.

t.-sa (27b/17)

t.-yanuñ (31a/8)

[= 2]

talag: bk. talak.

t. + ı (31a/3)

t. + ını (31a/2)

[= 2]

talak: Dalak, organ.

t. + da (20a/6)

[= 1]

talas: Kasırğa, dalga.

t. (11a/12)

[= 1]

ta'îl: <Ar. Bir şeye bağlı gösterme.

t. + ederler (2a/6)

t. + etmek (2a/2)

t. + olına (2a/4)

t. + olunmak (2a/3)

t. + olunması (2b/15)

[= 5]

ta'lim: <Ar. Alıştırma.

t. (37b/8)

t. + eder (37b/16), (46b/10), (46b/11)

t. + ini (50a/17)

[= 5]

ta'limhane: <Ar. + Far. Eğitim alanı.

t. + de (46b/7)

[= 1]

ṭamağ: bk. damağ.

t. + ı (16b/8)

[= 1]

ṭamām: <Ar. Tümü, bütünü.

t. (4b/3), (11b/16), (12a/16), (26b/19), (31b/17), (32a/12), (33a/19), (37a/6), (40b/4), (40b/7), (44a/14), (46b/10), (50b/1)

t. + ı (50b/9)

t. + ol (11b/11)

[= 15]

ṭamar: Canlılarda bulunan, içinden kan geçen kanal.

t. (18a/13), (20b/16), (20b/18), (22a/13), (35a/17)

t. + dan (21b/16)

t. + dur (21b/18)

t. + ı (18a/7), (18a/9), (22a/11), (22a/14), (25b/3), (31b/2)

t. + ına (31b/2)

t. + ından (34a/1), (35a/19)

t. + lara (21b/16)

t. + ları (34a/11)

t. + larından (15b/10)

[= 19]

ṭamzur-: Damlatmak.

t.-alar (15b/9), (15b/16), (31a/17)

t.-asın (12a/12), (12a/14)

[= 5]

ṭa'n: <Ar. Sövmeyeme; ayıplama.

t. (39a/13)

t. + dan (42a/11)

t. + ı cāhilden (38a/6)

t. + ı maḳlūb (39a/15)

[= 4]

ṭar: Ensiz, genişliği az.

t. (9b/12), (9b/15), (10a/11)

[= 3]

ṭaraf: <Ar. Yön.

t. + a (3b/6), (42b/11), (43a/8)

t. + da (44b/15)

t. + dan (42a/4)

t. + ına (5a/3), (39a/1), (41b/14), (42b/4), (43b/1), (44a/2)

[= 11]

ṭarfetü'l-'ayn: <Ar. Göz açıp kapayınca dek.

t. (7b/3)

[= 1]

ṭarīḳ: <Ar. Yol.

t. (38a/16), (40b/19), (46b/14)
t. + dūr (39a/5)
t. + ı (38b/9)
t. + ıyıla (38a/5), (39b/7)
t. + i (39a/8), (39b/9), (40b/2), (41a/12),
(42a/11), (42a/18), (42b/2), (42b/5), (42b/9), (43a/9),
(43a/16), (43b/7), (43b/15), (45b/3), (49a/13), (50a/18)

[= 23]

tarla: Tarıma elverişli olan, sınırlı ve belirli toprak parçası.

t. (33a/4)

[= 1]

tarıka: 1. Kalkana göre kesilmiş yuvarlakça deri. 2. Kuvvet.

t. (37a/17)

[= 1]

taş: <Ar. Su içmeye veya su dökünmeye mahsus yine madenden yuvarlak ve kulplu yahut kulpsuz kap, maşrapa.

t. (11a/11), (34a/1), (44b/7)

t. + ını (24b/18)

[= 4]

tāsi': <Ar. Dokuzuncu.

t. (9a/14), (15a/3), (20a/13), (22b/16), (26a/5),
(28b/3)

t. + 'aşer (28a/13)

[= 7]

taşnif: <Ar. Kitap yazma, yazılanları kitap hâline getirme.

t. + êtdi (8a/19)

t. + êtdüñ (8a/12)

t. + olınduguna (6b/16)

[= 3]

taşrîh: <Ar. Açık açık söyleme, söylenme, açıktan açığa bildirme, bildirilme, belirtme, belirtilme.

t. + êdüb (6a/4)

[= 1]

taş: bk. taş.

t. (46a/9)

[= 1]

taş: 1. Taş. 2. Dış.

t. (18a/10), (27a/16), (46a/12), (46a/16),

(50a/9)

t. + ın (17a/12)

t. + ınıñ (49b/10)

t. + olur (17a/10)

t. + ra (4b/3), (11b/1), (25b/18), (27a/3),

(32a/1), (42a/14), (42b/8), (43a/5)

t. + radan (50a/11)

[= 17]

taşag(k): Er bezi, erkeklik bezi, haya.

t. + ina (46a/10), (46a/14)

[= 2]

taşan: Kafur ağacının mercimekten biraz büyük, yuvarlak, siyahımsı tohumlarından elde edilen madde.

t. (22a/15)

[= 1]

taşırka: Ayak, yalın olarak yürümekten yara bere içinde kalması, aşınması.

t.-miş (23a/13)

t.-r (29b/4)	[= 3]
[= 2]	tavuğ: <i>bk.</i> tavuk.
taşlu: Üzerinde taş bulunan.	t. + a (28a/3)
t. + yerde (29b/3)	t. + ı (28a/9), (33a/8), (35b/16)
[= 1]	[= 4]
taşluca: Taşlıklı, taşı bol, taşlı yer.	tavuk: <i>bk.</i> tavuk.
t. (16a/12)	t. (28a/9), (33a/9), (35b/17)
[= 1]	t. + boşı (16b/2), (28a/6)
tava: <Far. (tāve) Yağ kızdırma, yiyecek kızartma vb.	t. + necesinden (33a/17)
işlerde kullanılan kap.	t. + yumurtasın (19a/10)
t. (12b/14)	[= 7]
t. + da (23a/18)	tavuk: Tavuk.
[= 2]	t. + yağın (19b/11)
tavar: Davar.	[= 1]
t. + ı (3a/1), (3a/4), (3a/5)	tavuk yağı: Tavuk yağı.
[= 3]	t. + ın (19b/11)
tavır: <Ar. Kişiden beklenen davranış biçimi.	[= 1]
t. (37a/12)	tavus: <Ar. Tavus kuşu.
[= 1]	t. + ı istihvān (2a/1)
tavıl: <Ar. Uzun.	t. + kuyruğın (18b/10)
t. (5a/8)	[= 2]
[= 1]	taya-: Yaslamak.
ta'vîz: <Ar. Koruma duası, kötülöklere, göz değmesine,	t.-ya (36b/18)
karşı kullanılan muska.	t.-yasın (43a/4)
t. (22b/1)	t.-yub (41a/9)
[= 1]	[= 3]
tavşan: Tavşan.	tayan-: Bir yere yaslanmak, kendini dayamak.
t. (2a/2)	t.-ub (36b/19)
t. + māyisi (28a/10)	[= 1]
t. + topuğı (2a/2)	tayınca: Kaygan, kaypak.

t. (27a/12)	[= 21]
[= 1]	tebvīb: < Ar. Bablara ayırma, kısım kısım ayırma.
ta'yīn: < Ar. Atama.	t. (37b/9)
t. + olındı (3b/5)	[= 1]
[= 1]	tecarüb: < Ar. Tecrübeler.
ṭaymus: Özel isim.	t. (3b/13)
t. (8a/1)	[= 1]
[= 1]	tecrübe: < Ar. (tecribe) Denemek, sınamak.
tāze: < Far. Tāze, yeni, henüz.	t. + édüb (9b/4)
t. (14b/13), (32a/12), (48b/17)	t. + èylemedüm (6b/8)
[= 3]	t. + leri (2a/1)
ta: Te harfi.	t. + olmuştur (33a/13)
t. (4b/16)	t. + sinde (6b/5)
[= 1]	[= 5]
tebārekallāh: < Ar. Allah'ın bereketiyle.	tedbīr: < Ar. Önlem, çare.
t. (7a/16)	t. + i (29b/11)
[= 1]	t. + ler (9a/15)
tebdīl: < Ar. Değiştirme.	t. + lerin (29a/3)
t. (8b/2)	[= 3]
t. + i (38b/8)	tefhīm: < Ar. Anlatma, bildirme.
[= 2]	t. + eder (37b/8)
tebṭīl: <i>bk.</i> tebdīl.	[= 1]
t. (37b/18), (38a/3), (38a/3), (38a/3), (38a/12),	tefvīr: < Ar. Bir kimsenin hakkını tam olarak verme.
(38a/12), (38a/12), (38a/12), (38a/13), (38b/5), (38b/5),	t. (39a/2)
(38b/5), (40a/1), (40a/1), (40a/1)	[= 1]
t. + den (38a/4)	tegelti: Eyer keçesi.
t. + édüb (41a/4)	t. + si (24a/17)
t. + ètmeysin (37b/2)	t. + sin (34a/8)
t. + i (42a/15)	[= 2]
t. + iṅ (42b/2), (42b/9)	

tekrār: <Ar. Aynı olayın, işin, hareketin yeniden ortaya çıkışı, tekrarlanması.

t. (35b/8), (41a/15), (49a/12)

[= 3]

tel'îl: <Ar. Siğil.

t. + olsa (25a/8)

[= 1]

temcîd: <Ar. Ululama, ağırlama.

t. (1b/3)

[= 1]

temennâ: Temenni.

t. (48a/7)

[= 1]

temiz: <Ar. (temyîz) 1.Temiz. 2. İlaçların etkisini artırmak için iltihaplı bir yarayı ya da lezyonu kurutmak, iyileştirmek.

t. + êdeler (29a/12)

t. + êder (26b/17)

[= 2]

temür: bk. demir.

t. (21a/10), (27a/15)

[= 2]

tepe: Bir yerin, bir nesnenin üstü, hizası.

t. + den (3b/15)

[= 1]

tepelen-: Tepeleme işi yapılmak.

t.-mek (33a/4)

t.-se (33a/3)

[= 2]

ter: Ter.

t. + i (34a/10)

[= 1]

terâzûla-: <Far. + T. Dengelemek.

t.-yub (9b/16)

[= 1]

tercûme: <Ar. (terceme) Çeviri.

t. + êtdiginden (50b/9)

[= 1]

tere yağı: Tere yağı.

t. (27b/13), (47b/14)

t. + ę (13a/3), (17b/7), (27b/5), (28b/10)

[= 6]

terk: <Ar. Bırakma, ayrılma.

t. + olur (34a/11)

[= 1]

terki: Eyerin arkasında bağlanan şey, fitrâk.

t. (35a/10)

[= 1]

terkîb: <Ar. Birkaç şeyin birleşmesinden meydana gelen şey; bileşim.

t. + i (14a/7)

[= 1]

terle-: Terlemek.

t.-mişse (18b/19)

t.-ye (18b/4), (18b/12)

t.-yince (16b/1)

[= 4]

terled(t)-: Terlemesine sebep olmak.

t.-esin (34a/5)

[= 1]

ters: Hayvan dışkısı.

t. + i (18b/6)

t. + iḡ (35b/18)

t. + ine (31a/16)

[= 3]

tersle-: (Hayvan için) Pislemek.

t.-mezse (18b/5)

t.-r (29b/17)

t.-rken (26a/11)

[= 3]

terslen-: Terslemek işine konu olmak.

t.-ür (34b/1)

[= 1]

tertib: < Ar. Sıralama, düzen.

t. (42a/12)

t. + olınmışdır (37b/9)

[= 2]

tesbih: < Ar. Tesbih.

t. (1b/3), (48a/10), (48a/10), (48a/12), (48a/13)

[= 5]

teslim: < Ar. Bırakma, devretme, terk etme.

t. + édüb (38a/19), (39a/9), (39a/16)

[= 3]

tesriḥ: < Ar. Salıverme, bırakma.

t. + iḡ (38a/14)

t. + i nehğa (38a/5)

t. + la (40a/3)

[= 3]

tesriḥ-i nehğa: < Ar. Yaklaşarak bırakma.

t. + (38a/5)

tesriḥa: < Ar. Salıverme, bırakma.

t. + i ḥarbīye (39a/14)

t. + ları (39b/9)

t. + sı (38b/7), (39b/9)

t. + yı (39b/6), (40a/2)

[= 6]

tesriḥa-i ḥarb: < Ar. Harbi bırakma

t. + īye (39a/14)

[= 1]

tetfel: < Ar. Tilki yavrusu.

t. (4b/15), (4b/16)

[= 2]

tezeg(k): Hayvan dışkısı.

t. + iḡ (29a/12)

[= 1]

teznīb: < Ar. Kuyruk takma.

t. (3b/12)

[= 1]

ṭka-: Bir şeyin ağzını, deliğini, içine konulan veya dışarıdan uygulanan bir nesneyle kapamak.

t.-yub (32b/8)

[= 1]

ṭrāṣ: < Far. (terāṣ) Bir şeyin üzerindeki pürüzleri alma, belli bir biçim vermek için yontma.

t. + édüb (34b/19)

[= 1]

ṭrnağ: bk. ṭrnağ.

t. + ı (6a/15), (22b/5), (50a/8), (50a/13)

t. + iḡ (31a/19)

t. + ina (33a/12), (50a/16)

t. + inuḡ (35b/18)
[= 8]

tırnak: Tırnak.

t. (27a/5), (50a/8)
t. + dibinde (22b/5)
t. + sızısından (23b/3)
[= 4]

tīmār: <Far. Binek hayvanlarının derisini, kıllarını, tüylerini kaşağı, fırça, tarak, gebre, sünger, tırnak bıçağı veya makasla temizleme.

t. (13b/19), (21b/9), (23a/2)
t. + olmazsa (14a/1), (15b/14), (22b/4), (23b/4)
[= 7]

timür: bk. demir.

t. (35a/7)
t. + i (45a/19)
[= 2]

tūr: <Far. Ok.

t. (36a/14)
[= 1]

tirkeş: <Far. Okluk, sadak.

t. + ine (44b/19)
[= 1]

tiryāk: bk. tiryāk.

t. (16a/8), (19b/18)
t. + ıla (29a/1)
t. + ī (18b/2)
[= 4]

tiryāk: <Ar. Panzehir.

t. + dur (30a/7)

t. + ı (30a/7)
[= 2]

tiryāk-ı erbā: <Ar. Gentiana lutea, Laurus nobilis, Commiphora myrrha ve Aristolochia gibi drogları içeren; kalp kuvvetlendirici olarak, sindirim sistemi hastalıkları ve zehirlenmelerin tedavisinde kullanılan tiryak.

t. (16a/15)
[= 1]

tīz: <Far. 1. Acele, süratli. 2. (Ses için) İnce.

t. (5a/10), (5a/17), (7b/15), (9b/14), (10a/3), (10a/4), (10a/5), (10a/12), (12b/7), (16a/6), (20b/13), (25b/8), (25b/8), (27b/3), (29b/2), (33a/3), (33a/4), (45b/14)

t. + āvāzlı (10b/8)

t. + tīz (10a/5), (12b/7), (16a/6), (27b/3), (33a/3), (33a/4)

t. + ü tīz (10a/3)

[= 26]

tīzce: Çabucak.

t. (34a/16)
t. + tīzce (34a/16)
[= 2]

tīzcek: Süratlice, acelece.

t. (10a/10), (15b/14), (19a/16), (21b/9), (27a/14), (28a/4)
[= 6]

tīzger: Eli çabuk, tez yapan.

t. + ile (14b/6)
[= 1]

tizgin: *bk.* dizgin.

t. + i (8b/13)

[= 1]

tizrek: Süratlice, acelece.

t. (27a/17)

[= 1]

topuk: *bk.* topuğ.

t. (20b/8)

[= 1]

toğın: *bk.* doğın-.

t.-sa (27a/3)

[= 1]

toğra: Doğramak, kesmek.

t.-yalar (12b/12)

[= 1]

toğrı: Doğru, düz.

t. (4b/18), (30a/2), (40a/16)

t. + édüb (40a/13)

[= 4]

toğrul: Eğik veya eğri bir şey, düz bir duruma gelmek.

t.-dasın (42b/8)

t.-dığı (42b/11)

t.-dub (42b/11)

t.-ur (17b/18)

[= 4]

toğuz: Domuz.

t. (15a/13)

[= 1]

toğm: <Far. (tuğm) Tohum.

t. + ı (19a/18), (19b/17), (20b/17), (24b/5),

(28b/9), (36a/1), (36a/2), (47a/19), (47b/12)

t. + ıñ (17b/8)

[= 10]

toğmü'l-ğanzal: <Ar. İki çenekliler sınıfının kabakgiller familyasından, çok yıllık otsu bitki.

t. (22b/9)

[= 1]

toğın: *bk.* doğın-.

t.-a (34a/8)

t.-ıcağ (44b/12)

t.-madın (34b/7)

t.-mañ (42a/6)

t.-maya (15a/19)

t.-sa (13b/3), (14b/18), (15a/4), (15b/4)

t.-ur (16a/7), (17a/11), (26a/15), (44a/8)

t.-ursa (29b/9)

[= 14]

toğındır: Dokunmasını sağlamak.

t.-mayasın (49a/2)

[= 1]

toğındurıver: Hızlaca dokundurmak.

t. (45a/1)

[= 1]

toğuz: Ondan önce gelen sayının adı.

t. (19a/10), (35b/13), (35b/13), (47b/17), (49a/15), (50a/14)

t. + unda (11b/15)

[= 7]

tol: *bk.* dol-.

t.-ar (14b/13), (16a/6), (20a/7)

t.-arsa (15a/1)

[= 4]

tolua-: Etrafında döndürüp sarmak.

t.-yalar (17a/16)

[= 1]

toldır-: Doldurmak.

t.-a (18a/9)

t.-alar (23a/19), (23b/2), (25a/17), (26b/2), (30a/18)

t.-asıñ (35b/12)

t.-dı (8a/5)

t.-mağ (33b/11), (33b/12), (33b/13), (46b/10)

[= 12]

tolu: 1. Bir yerde bahsedilen şeyin çok bulunduğunu, çok olduğunu anlatır; çok, pek çok. 2. İçi epeyce dolu; kabarmış, şişkin, dolgun.

t. (8b/15), (9b/11), (19b/11)

[= 3]

tomalıc: Gözüün çıkık, yuvarlak olması.

t. + gözli (9b/6)

[= 1]

tomul-: Toplanmak, şişmek.

t.-ub (20b/6)

[= 1]

toñuz: Domuz.

t. + kılı (26a/6)

t. + süksünli (9b/9)

t. + yağı (22b/15)

t. + yağñ (23a/1)

[= 4]

toñuz yağı: Domuz yağı.

t. (22b/15)

t. + ñ (23a/1)

[= 2]

toñuzlan böcegi: Kınkanatlılar takımından, başı ve bacakları tuğla kırmızısı, elitraları koyu mavi bombardıman böceği. *Brachynus crepitans*.

t. (47a/18)

[= 1]

toñuzlan kurdı: Kınkanatlılar takımından, başı ve bacakları tuğla kırmızısı, elitraları koyu mavi bombardıman böceği. *Brachynus crepitans*.

t. + n (30b/8)

[= 1]

topalak: Hünnapgillerden, yapraklarından yeşil boya çıkarılan bir bitki (*Rhamnus clorophorus globosus*).

t. (17a/14), (30b/19)

[= 2]

toprak: Toprak.

t. (46a/7), (46a/9), (46a/12), (46a/16)

t. + dan (8b/11)

t. + dur (8b/7)

[= 6]

topuğ(k): Ayağın toparlakça olan alt bölümü.

t. + ı (2a/3), (5a/11), (5a/19), (6a/15)

t. + ıñ (23b/18), (23b/19)

t. + ina (23b/18)

[= 7]

torba: Torba.

t. (12b/14)

t. + sına (12b/12), (30b/11)

[= 3]

torı: Doru, kırmızı ile siyah arası, koyu kırmızı at, hurma
renginde at.

t. (6b/2), (10b/5)

t. + at (6b/1), (10b/3)

[= 4]

tovıca: Başta ve ayakta görülen bir tür rahatsızlık.

t. (17b/17)

[= 1]

toynağ: bk. toynağ.

t. + ı (8b/19), (10a/5), (11a/7), (22b/4),
(22b/8), (23a/12), (23b/8)

t. + ıñ (23a/16)

t. + ına (29b/6)

t. + uñ (23a/15)

[= 10]

toynağ: Hayvanların (domuzgiller, gevişgetirenler)
tırnağı.

t. (22b/8), (23a/13), (23b/4)

t. + dan (23b/13)

t. + ları (10b/18)

[= 5]

toz: Toz.

t. + ı (12a/19), (16a/18), (28b/15)

[= 3]

tuğ-: bk. tuğ-.

t.-ub (38b/12)

[= 1]

tuğra: Katarakt.

t. + olsa (15b/13)

[= 1]

tuğme: Sindirim rahatsızlığı.

t. + olsa (28a/14)

[= 1]

tułbazla-: Kamçılama.

t.-yu (29b/18)

[= 1]

tułum: Torba şeklinde bir araya getirilmiş hayvan derisi.

t. (32b/17)

t. + ıñ (20b/4), (20b/14), (21b/4)

[= 4]

tułma: Yuvarlak.

t. (35b/13)

[= 1]

tułur-: bk. dur-.

t.-a (12b/13), (14a/7), (16b/4), (18a/11),
(19a/10), (19b/3), (20b/1), (20b/5), (20b/19), (21a/1),
(21a/7), (21a/19), (21b/5), (21b/5), (21b/12), (22a/4),
(22a/7), (22a/13), (24a/4), (24b/15), (25a/4), (25a/18),
(25b/9), (26b/16), (27a/8), (27a/19), (28a/12), (29a/17),
(31b/17), (31b/19), (32a/2), (35b/4), (35b/5), (35b/7),
(35b/13), (35b/14), (35b/17), (37a/7), (44b/15), (50a/15)

t.-asıñ (44b/16)

t.-dığı (12a/9)

t.-ıcağ (21a/5), (44b/16)

t.-mağ (4a/8)

t.-masa (15b/4)

t.-mayalar (29b/19)

t.-maz (25b/8), (29b/17), (30a/4)	t.-alar (2b/19), (12a/18), (15b/11), (16b/19),
t.-mazsa (19a/18), (26a/2)	(17a/7), (20a/10), (23a/11), (23a/16), (25b/17), (26a/16),
t.-mış (3a/3)	(27b/15), (29a/14), (29b/6), (30a/2), (30a/13)
t.-sun (33a/10)	t.-an (5a/3)
t.-ur (14b/3), (45b/11)	t.-ar (12a/8), (16b/13), (17a/13), (20b/12),
t.-ursa (20b/6), (20b/8)	(22b/8), (27b/19), (28b/7)
[= 58]	t.-asın (34a/1)
tırak otu: Dere otu. <i>Anethum graveolens</i> .	t.-dılar (3a/5)
t. (17b/7), (20a/7)	t.-ıcağ (23a/17), (25b/19)
[= 2]	t.-maya (30b/18)
turgur-: Durmasını sağlamak.	t.-mayalar (30b/14)
t.-dub (32b/18)	t.-mış (30b/9)
[= 1]	t.-sa (21a/16), (28b/4), (35a/19), (46a/18)
turre: < Ar. Kumaşın etrafında çekilen kılaptandan süs.	t.-ub (3a/14), (18b/3), (33a/6), (36b/18),
t. (35a/16)	(37a/9), (37b/19), (38a/1), (38a/2), (38b/16), (39a/11),
[= 1]	(39a/17), (40a/16), (40b/17), (41b/7), (41b/12),
tut: < Far. (tüt) Dut ağacının meyvesi.	(41b/13), (45a/14), (45a/15)
t. (13b/2)	t.-uğ (47a/10)
[= 1]	[= 57]
tut: <i>bk.</i> tut.	tutağ: <i>bk.</i> dudak.
t. + ağacınuğ kabuğı (26a/11)	t. + ında (49b/4)
[= 1]	[= 1]
tut-: 1. Elle kavramak, elde bulundurmak. 2. Ele geçirmek, yakalamak. 3. Ağrımak, sancımak, musallat olmak. 4. Herhangi bir durumda bulundurmak. 5. Herhangi bir durumda kalmasını sağlamak. 6. Dokunmak, hasta etmek.	tutıl-: 1. Bir organ veya bir şey hareket edemez olmak. 2. İşleyemez duruma gelmek.
t.-a (11b/1), (31a/18), (31b/2), (31b/4)	t.-sa (19b/5), (32b/11), (33a/11)
	t.-ur (19b/6), (21a/5), (21a/17), (34b/2)
	[= 7]
	tuval: < Far. Eğe talaşı.
	t. + ı (27a/15)
	[= 1]

tuvān: <Far. Kuvvet, güç, takat, sertlik.

t. (8b/16)

[= 1]

ṭuyūr: <Ar. Kuşlar.

t. (7b/1)

[= 1]

ṭuz: Tuz, sodyum klorür.

t. (7a/10), (13a/8), (14b/8), (14b/19), (15a/12),
(16b/10), (16b/14), (16b/16), (16b/19), (18b/8), (19b/9),
(20b/2), (20b/4), (21a/6), (21a/8), (22b/14), (22b/19),
(23b/14), (24a/4), (24a/5), (24a/18), (24b/1), (24b/7),
(24b/15), (25a/9), (25a/17), (25a/17), (26a/8), (26b/2),
(26b/7), (28a/6), (28a/11), (28b/2), (31a/4), (31a/10),
(33b/11), (35a/3), (35a/6), (35a/18), (44b/9), (44b/10),
(47b/5), (48b/4)

t. + ı (20b/13), (31b/7), (31b/9), (33a/14),
(34a/2)

t. + ıḡ (32a/17)

t. + ından (50a/3)

t. + ını (34b/18)

[= 51]

ṭuz: bk. ṭuz.

t. (12b/19)

[= 1]

ṭuzlı: bk. ṭuzlu.

t. + şuya (16b/14)

[= 1]

ṭuzlu: Tuzlanmış olan.

t. + şu (14a/3)

[= 1]

tüksür-: Tıksırmak.

t.-ür (12b/7)

[= 1]

türkce: Türk dili.

t. (12a/6), (12b/11), (13b/17), (15b/5),
(16b/18), (19a/4), (19a/7), (22a/15), (22b/3), (23a/6),
(24b/11), (25a/14), (29a/10), (35b/11)

t. + ye (50b/9)

[= 15]

türki: <T. + Ar. Türkçe.

t. (8b/4)

t. + de (2a/9)

[= 2]

tütsi: Tütsü, buhur.

t. + vèreler (12b/4)

[= 1]

tütün: Duman.

t. + e (29a/6)

[= 1]

tüy: Tüy.

t. (9b/13), (35b/5)

t. + i (27b/8), (28b/6), (34b/4), (34b/5), (35b/2)

t. + ıkırık (6a/3), (6a/7), (6a/8), (6a/15)

t. + ıḡ (23a/5)

t. + ini (31b/1)

[= 13]

tüyle-: Tüylendirmek işi.

t.-medin (34b/4)

[= 1]

-U-

uc: *bk.* Uç.

u. + ı (38b/10)

u. + ıdur (15b/17)

u. + ından (35a/11)

u. + ını (19a/12), (36b/16), (45b/3), (45b/4)

u. + ıyıla (23a/17)

[= 8]

ucuz: Az emekle elde edilen

u. (30b/9)

[= 1]

uç: Yatılan bir yerin baş konan tarafı.

u. + ında (31a/16)

[= 1]

uç-: Uçmak.

u.-ayım (48a/8)

[= 1]

uçuk: Genellikle dudakta beliren kabarcık.

u. (30b/14), (30b/18)

[= 2]

uçuklu: Uçuğa sahip olma durumu.

u. (30b/17)

[= 1]

‘ūd: <Ar. Öd ağacı. Aquilaria agallocha.

a. (17a/14)

a. + ı kahr (12a/15)

[= 2]

ufak: Boyutları normalden küçük.

u. (33b/12)

u. + ufak (33b/12)

[= 2]

uğra-: 1. Bir yerde kısa süreliğine bulunmak. 2. Hastalık

vb. ile karşı karşıya kalma.

u.-dı (2b/3)

u.-sa (32a/8)

u.-yub (3b/7)

[= 3]

uğraş-: Savaşmak, mücadele etmek.

u.-dı (7b/19), (8a/2)

[= 2]

uğrat-: Uğrama işini yaptırmak, uğramasına sebep olmak; salmak.

u.-mayasın (35a/19)

[= 1]

uğur: Ön veya yan.

u. + dan (43a/12)

[= 1]

uğrā: <Ar. Başka, diğer.

u. + sında (5b/15)

[= 1]

‘ukba: <Ar. Öbür dünya, ahiret.

a. + ya (38a/16), (38b/9)

[= 2]

‘ukr: <Ar. Kısırlık.

a. + dan (38a/1)

[= 1]

ūlā: <Ar. Birinci, ilk.

u. + sıdur (4b/10)

[= 1]

ulaş-: Varmak, gelmek.

u.-ur (22a/1)

[= 1]

‘ulemā: < Ar. Bilginler, alimler.

a. (37b/10)

a. + dan (1b/13)

a. + i ‘acem (34b/8), (48b/3)

[= 4]

ulu: Yüce, çok büyük.

u. + lar (44b/2)

[= 1]

‘ulūvv: < Ar. Yükseklik, büyüklük, yücelik.

a. + i şānına (3b/19)

[= 1]

‘ulūvv-i şān: < Ar. Şan ve şerefın yüksek olması

a. + ına (3b/19)

[= 1]

‘umūmen: < Ar. Genellikle.

a. (37b/8)

[= 1]

un: Un.

u. (14a/9), (20b/7), (24a/8), (27a/15), (31b/3)

u. + ı (27b/10)

u. + ıñ (15a/7), (27b/4)

u. + ını (34b/12)

u. + unı (50b/2)

[= 10]

‘unnāb: < Ar. Hünnapgillerden, yaprağının rengi yeşilimsi, küçük olan ağaç ve meyvesi.

a. (17b/11)

[= 1]

unut-: Unutmak.

u.-mayalar (6b/12), (8a/16), (8b/5)

[= 3]

ur-: 1. Uygulamak, basmak, koymak. 2. Elini ya da elinde tuttuğu bir şeyi üzerine hızla indirmek. 3. Takmak, bağlamak. 4. Soğuk, sıcak vb. zarar vermek, hasta etmek. 5. Sürmek. 6. ... ile hesaplamak. 7. İsteyerek ya da istemeden bir organını ya da bir şeyini hızla şiddetle bir yere değdirmek, çarpmak.

u. (41b/18), (44a/3), (44a/13), (46a/10)

u.-a (24a/14)

u.-alar (13a/7), (13a/9), (13a/12), (13a/16), (13b/7), (13b/11), (13b/14), (14a/4), (14a/8), (14a/12), (14a/17), (14a/19), (14b/4), (15a/9), (15a/11), (15a/14), (15b/18), (18a/4), (18a/10), (18a/14), (19b/14), (20a/4), (20b/7), (20b/9), (21a/7), (21a/8), (21a/9), (21a/9), (21a/18), (22a/10), (23a/9), (23a/14), (23b/3), (24a/4), (24a/5), (24a/13), (24a/15), (24b/15), (24b/16), (25a/12), (25b/10), (25b/14), (25b/15), (25b/16), (26b/16), (26b/17), (27a/1), (27a/19), (28a/9), (28a/12), (28b/19), (31a/5), (31a/18), (31b/2), (31b/18), (35a/1)

u.-asın (15a/18), (20b/15), (20b/18), (23b/9), (34b/5), (35b/4), (35b/16), (35b/18), (38b/1), (39a/10), (41b/9), (45b/1), (45b/19), (46a/14), (47b/9)

u.-asın (23b/11)

u.-dı (7a/17)

u.-du (38a/3), (38a/12), (38b/4)

u.-ıcağ (28a/2), (46a/9), (46a/11)

u.-mağ (24a/12), (34a/16), (34a/18), (34a/18), (41a/2), (45b/13), (46a/2), (46a/4)

u.-mayalar (13b/15)

u.-mayan (33a/6)
u.-mış (27b/13)
u.-sa (27b/8), (35a/2), (35b/16)
u.-ub (33a/7), (38a/9), (38b/2), (39a/7),
(39b/12), (39b/18), (41b/4), (42a/2), (45a/3)
u.-ulmış (33a/7)
u.-ur (27b/3), (27b/3), (27b/9), (31b/18),
(32a/4), (33a/5), (47a/15)
u.-urlar (23a/12)
u.-ursa (31a/5)
[= 117]
urdur-: Batırmak, saplatmak, kaktırmak.
u.-maz (29b/9)
[= 1]
urebi: Gövdede ya da boyunda görülen sıracaya yada
tümör.
u. (25a/14)
[= 1]
urne: <Ar. Bıcılğan hastalığı. [Atların topuklarına
yakın yerlerinin cerahatlenmesi].
u. (48b/13), (48b/13), (48b/15)
[= 3]
‘uruk-ı muhtefine: <Ar. Kulağın arkasındaki damar.
a. (21b/16)
[= 1]
‘urūs: <Ar. Ekin veya meyva mahsullerinin zekatı.
a. +  tdigi (5a/8)
[= 1]
uş l: <Ar. K kler, asıllar.
u. + i (37b/13)

[= 1]
uş      : <Far. Ballıbabagiller familyasından, hep
yeşil yapraklı, lavanta t r ; karabaş lavanta. Lavandula
stoechas.
u. (16b/18)
[= 1]
uş   : <Far. (usturre) Tıraş i in kullanılan, a ılır
kapanır,  ok keskin bı ak, baş bı ağı, y lg .
u. (35b/19), (49b/5)
[= 2]
uş    : <Ar. G k cisimlerinin y kseltisini  l mekte,
yerel saati ve namaz vakitlerini hesaplamakta kullanılan
daire bi iminde ara .
u. + ı (7a/17)
[= 1]
‘uş   : <Far. Amonyaklı.
a. + sirke (26b/13)
[= 1]
uş   : <Ar. Sabun otu,    en.
u. (49b/10)
u. + dan (49b/11)
[= 2]
uvacık:  ok ufak, k      .
u. +  ıl (10a/5)
[= 1]
uvag( ): Ufak, k    , kırıntı.
u. + ı  (15a/16)
[= 1]
uyan: Gem, dizgin, yular.
u. + ın (28a/17), (30b/6)

u. + ıñ (29b/12), (29b/16)

u. + suz (29a/17)

[= 5]

uyku: Uyku.

u. + da (31a/14)

[= 1]

uyluğ: bk. uyluğ.

u. + a (21b/18)

u. + ı (9b/11)

u. + ıñ (40b/10), (40b/11), (40b/13)

u. + ıñla (40a/12)

u. + ında (40b/12)

u. + uñ (45b/16)

[= 8]

uyluğ: Kalçadan dize kadar olan bacak bölümü.

u. (40b/14), (40b/14)

[= 2]

uyuz: Uyuz böceğinin, üst derinin altına girerek yaptığı kaşındırıcı, bulaşıcı bir deri hastalığı.

u. (23a/4), (24a/17), (34a/1)

u. + a (31a/10), (48b/18)

u. + adama (22a/1)

u. + olsa (35b/6)

u. + uñ (48b/18)

[= 8]

uzad-: Uzamasına sebep olmak, uzamasını sağlamak.

u.-ub (44a/6)

u.-ur (29a/19)

[= 2]

uzak: 1. Irak. 2. İhtimali az olan.

u. (9a/1), (11a/6), (29a/7)

[= 3]

uzun: Kısa karşıtı.

u. (5b/19), (6a/13), (6a/15), (9b/9), (9b/17), (10a/6), (10a/14), (10b/8), (10b/11), (11a/7), (11a/19), (30a/15), (41b/6), (45b/18)

u. + boyılı (9a/18)

u. + dudaklı (9b/8)

u. + lar (5b/18), (5b/18)

u. + olan (6a/7)

[= 19]

uzun: bk. uzun.

u. (27a/17)

[= 1]

uzunluğ: bk. uzunluğ

u. +ınca (22b/7)

[= 1]

uzunluğ: Bir şeyin bir uçtan öbür uca kadar olan uzaklığı.

u. + da (4b/8)

[= 1]

-Ü-

üç: Dörtten önce gelen sayının adı.

ü. (6b/9), (8a/7), (11b/12), (12a/17), (12a/17), (12b/3), (13a/2), (13a/6), (13a/19), (15a/5), (15a/9), (15a/15), (16a/8), (17b/5), (18b/13), (19a/10), (19a/12), (19b/7), (20a/4), (21a/13), (21b/5), (22b/15), (23a/15), (24b/14), (25a/9), (25b/9), (26b/17), (27b/9), (28a/19), (28b/11), (29a/16), (30a/5), (30a/12), (30b/1), (31b/6), (31b/19), (32a/18), (32a/18), (32a/19), (32b/13),

(33b/4), (33b/5), (34b/12), (34b/12), (35b/1), (35b/5),
(37a/8), (44b/9), (47a/2), (47b/7), (47b/9), (47b/13),
(47b/18), (48a/14), (48b/9), (48b/16), (49a/17), (50a/5),
(50a/6), (50b/1)

ü. + üni (34b/18), (47b/19)

[= 62]

üç kırk: Yüz yirmi sayısı.

ü. (6b/9)

[= 1]

üçin: Üç kere.

ü. (27b/12)

[= 1]

üçüncü: Üç sayısının sıra sıfatı.

ü. (5a/11), (38a/15), (48a/1)

[= 3]

üfür-: Üflemek.

ü.-esin (12a/12), (12a/13)

[= 2]

ülb: *bk.* ülp.

ü. + i (6a/18), (24b/18), (25a/3)

ü. + in (11b/1)

ü. + inde (25a/8)

[= 5]

ülp: Erkek hayvanın cinsel organı.

ü. + in (11b/5)

ü. + ine (33b/18)

ü. + ini (25a/3)

[= 3]

ürk-: Korkup sıçramak.

ü.-di (3a/13)

ü.-er (42a/7)

ü.-meye (11a/12)

ü.-üb (5a/17), (44b/13), (45a/3)

[= 6]

ürkek: Korkuya çabuk kapılan.

ü. + ola (3a/10)

[= 1]

ürpek: Atın ayaklarında görülen ve diz tüylerini döken, yayılcı, uyuza benzer bir hastalık.

ü. + olsa (23a/4)

[= 1]

ürper-: Ürpermek.

ü.-ür (27b/8), (28b/6)

[= 2]

üs-: Süsmek.

ü.-se (46a/8), (46a/10)

[= 2]

üskür: < Far. (uskure) Ağzı yayvanca kap, toprak çanak.

ü. (28b/11)

[= 1]

üslüb: < Ar. Anlatma, oluş, deyiş veya yapış biçimi, tarz.

ü. (40a/18), (43a/19)

ü. + ı (36b/2), (41a/7), (42a/3), (42b/14),
(44a/5)

ü. + ıñ (36a/7)

[= 8]

üst: Alt karşıtı.

ü. + dudağı (6a/13)

ü. + i (28a/7)

ü. + iñ (20b/15)

ü. + inde (13b/17), (18a/3), (37a/9), (37b/15),
(37b/18), (38a/17), (38b/3), (38b/10), (39b/10),
(39b/11), (41b/14), (46b/15), (47a/12), (47a/13),
(48a/12)

ü. + indedür (45b/10)

ü. + inden (24b/12), (35b/18), (45b/16)

ü. + ine (10a/2), (12a/12), (12a/13), (18a/10),
(18b/11), (21a/6), (34a/18), (35a/1), (35b/16), (38b/11),
(38b/13), (40a/10), (43b/8), (45a/12), (46a/18), (46b/1),
(48b/14), (48b/14), (49b/6)

ü. + ini (34b/19), (35b/8)

ü. + inüñ (16a/15)

[= 44]

üstād: <Far. Sanat ya da bilim alanında üstün yeteneği
ve bilgisi kimse.

ü. + a (47a/4)

ü. + dan (6b/11)

ü. + etmelü (42a/15)

ü. + ı mu'allimüñ (47a/4)

ü. + lar (40b/18)

ü. + lardan (5b/10)

[= 6]

üstübi: <Yun. (stouppi) Gemi teknelerinin
kalafatlanmasında, atölye, tâmirhâne vb. yerlerde
temizlik işlerinde kullanılan, genellikle yoluntu ve artık
pamuk ipliği veya didilmiş kenevir.

ü. (33b/12)

[= 1]

üşen-: Kendinde bir gevşeklik duyarak bir işi yapmaya
isteği olmamak; erinmek.

ü.-meyeler (26a/1)

[= 1]

üz-: Bir şeyi çekip gererek gevşetmek, sürterek
aşındırmak.

ü.-megeler (14b/9)

[= 1]

üzengi: bk. üzengü.

ü. (40a/18), (40b/5), (40b/8), (40b/15),

(44b/17)

ü. + de (37a/1)

ü. + deki (40b/16)

ü. + den (45a/15)

ü. + kaçına (40a/12)

ü. + si (42b/15)

ü. + sinden (42b/13)

ü. + ye (36b/19), (37a/3), (40a/9), (46b/14),

(47a/8)

[= 16]

üzengi kaşı: Üzengiden bulunan çıkıntı.

ü. + na (40a/12)

[= 1]

üzengü: Eyerin iki yanında asılı bulunan ve hayvana
binildiğinde ayakların basılmasına yarayan, altı düz
demir halka.

ü. + me (2b/10)

ü. + nüg (42b/18)

ü. + sinden (37a/19)

ü. + ye (37b/16)

[= 4]

üzere: Üzerine, üzerinde.

ü. (1b/12), (4b/13), (9a/3), (36b/6), (37a/10),
(39b/11), (40a/18), (40b/3), (42a/12), (45b/12), (46b/14)
[= 11]

üzeri: 1. Üst. 2. Zamanda yakınlık belirtir.

ü. + nde (13a/14), (19a/2), (20b/8), (33a/10),
(33b/9), (34a/2), (50a/9)
ü. + ndeki (14b/8)
ü. + nden (30a/14), (49b/6)
ü. + ne (2b/13), (6b/10), (8a/4), (9a/6), (9a/6),
(13a/19), (13b/7), (14a/6), (14a/17), (14b/6), (18a/8),
(18a/10), (18a/11), (18a/13), (18a/13), (18a/14), (20b/6),
(20b/7), (20b/7), (20b/14), (20b/18), (21b/6), (21b/12),
(23b/11), (24a/4), (24a/8), (24a/12), (24a/14), (24a/15),
(24b/17), (25a/12), (25b/16), (26b/16), (27a/7), (27a/8),
(27a/16), (28b/17), (30b/4), (31b/18), (32b/18), (33a/7),
(33a/8), (33b/2), (33b/8), (34a/4), (34a/16), (34a/18),
(34b/9), (40a/18), (41b/11), (44a/6), (45b/18), (48b/5),
(50a/9)
ü. + nedür (8b/14)
[= 65]

üzerlik: Sedefotugillerden, otsu bitki. Üzerlik otu.

ü. (16a/18)
[= 1]

üzüm: Asma ağacının meyvesi.

ü. (17b/10), (49b/19)
ü. + den (49a/14)
ü. + i (17a/14), (19a/13), (19b/19)
[= 6]

-V-

vāfi: <Ar. Tam, yeter, elverir.

v. (37b/12)
[= 1]

vāfir: <Ar. Çok, bol.

v. (32a/4), (50a/13), (50a/19)
[= 3]

vāfi: <Ar. Olan, meydana gelen, olagelen.

v. (14b/15)
v. + oldu (8a/10)
v. + olıcağ (8a/13)
v. + olsa (24b/11), (33a/17)
v. + olur (16a/12), (19a/1), (19a/17), (22b/4),
(27b/18)
v. + olursa (34a/17), (34b/14)
[= 12]

vāfiyya: <Ar. Ölçü birimi.

v. (20a/1), (31b/6), (48b/4), (48b/4), (49a/14),
(49a/15), (50a/2), (50a/3)
[= 8]

vākt: <Ar. Zaman, süre.

v. (12b/7), (13b/3), (22b/19), (25a/5),
(29a/18), (32a/2), (34a/7)
v. + de (24a/4), (46a/8)
v. + den (6a/10)
v. + e (15b/11)
v. + i (27a/18)
v. + inde (3b/1), (12a/11), (29a/6), (29a/14),
(29b/2), (44b/12)
[= 18]

va'llāhu a'lem: <Ar. En iyisini Allah bilir.

v. (14a/13)

[= 1]

va'llāhu a'lem bi's-şevāb: <Ar. Doğruyu en iyi bilen

Allah'tır.

v. (10b/1)

[= 1]

va'llāhu ā'lem bi's-şevāb: *bk.* va'llāhu a'lem bi's-şevāb.

v. (31b/4)

[= 1]

var: Mevcut.

v. (4b/12), (4b/14), (4b/15), (4b/16), (5a/8),
(7a/3), (7a/8), (7b/14), (7b/18), (8a/2), (12b/15),
(14a/16), (24a/6), (29a/10), (29a/14), (46a/19)

v. + dur (2a/1), (7b/6), (7b/12), (11b/18),
(12a/6), (20b/16), (22a/15), (29a/19), (29b/15),
(29b/16), (30a/7), (30a/7), (30a/7), (30a/8), (30b/8),
(32b/6), (35a/3), (35a/17), (37a/15), (37b/14), (38b/8),
(40a/8), (46b/10), (49a/7)

[= 40]

var-: Ulaşmak, vasıl olmak.

v.-a (7a/5), (26a/2)

v.-dı (8a/2)

v.-dığın (46a/2)

v.-dukça (25a/15)

v.-ıca (30a/2)

v.-ınca (14a/17), (29b/17)

v.-incaya (2b/5), (33b/18)

v.-ısa (16a/9)

v.-ısar (7b/3)

v.-mağa (44a/11)

v.-ub (3a/5), (36b/16), (41a/14), (46a/17)

v.-ur (13b/18)

[= 18]

variḥā-ī serḥān: < Ar. Bir şeyin güzellik, zarafet veya mükemmel özellikleriyle nitelendirilmesi amacıyla kullanılır.

v. (4b/14)

[= 1]

vaşf: <Ar. Nitelik, bir kimsenin veya şeyin taşıdığı hâl, sıfat.

v. (37a/10)

[= 1]

vāsi': <Ar. Açık, geniş; bol, enli.

v. (3b/16), (4a/8), (4a/15), (4a/17), (4b/17),
(5a/1), (5b/8), (5b/9), (5b/19), (6a/14)

v. + dūr (4a/18)

[= 11]

vāsi'a: <Ar. Yayılmak, sığmak.

v. + dur (4a/12)

[= 1]

vāsiṭat: <Ar. Tay doğduktan altı ay sonra, orta yan kesici dişlerin yanından çıkan dişler; yan kesici dişler.

v. (11b/10)

[= 1]

vaşak: <Far. 1. Kedigillerden, kulakları sivri, dişleri ve tırnakları keskin, çevik, kürkünden yararlanılan yırtıcı bir hayvan (*Lynx lynx*). 2. Amonyak macunu.

v. + dişli (9b/7)

v. + ı (13a/11)

[= 2]

vay verdi: < Ar. Bir vezin türü (ölçü).

v. (4a/13)

[= 1]

vaz: < Ar. Vaaz, dinî öğüt.

v. (47a/16)

v. + êtdigüm (40a/8), (40a/12)

[= 3]

ve: Bağlaç, iki sözcüğü, sözcük öbeğini ve cümleyi birbirine bağlar.

v. (1b/3), (1b/3), (1b/3), (1b/4), (1b/4), (1b/5),
(1b/6), (1b/7), (1b/7), (1b/8), (1b/8), (1b/8), (1b/9),
(1b/9), (2a/1), (2a/1), (2a/5), (2a/6), (2a/7), (2a/18),
(2b/3), (2b/5), (2b/9), (2b/15), (3a/7), (3a/7), (3a/10),
(3b/2), (3b/13), (3b/13), (3b/14), (3b/15), (3b/16),
(3b/16), (3b/17), (3b/18), (3b/19), (4a/6), (4a/6), (4a/8),
(4a/8), (4a/8), (4a/9), (4a/14), (4b/4), (4b/5), (4b/6),
(4b/8), (4b/8), (4b/11), (4b/13), (4b/15), (4b/18), (5a/3),
(5a/5), (5a/9), (5a/10), (5a/11), (5a/12), (5a/16), (5a/17),
(5b/6), (5b/7), (5b/7), (5b/8), (5b/8), (5b/13), (5b/15),
(6a/3), (6a/13), (6a/13), (6a/14), (6a/14), (6a/15),
(6a/15), (6a/15), (6a/16), (6a/16), (6a/17), (6a/17),
(6a/17), (6a/18), (6a/18), (6a/18), (6a/19), (6b/2), (6b/3),
(6b/3), (6b/3), (6b/3), (6b/5), (6b/6), (6b/6), (6b/7),
(6b/10), (6b/12), (6b/14), (6b/15), (6b/17), (6b/18),
(6b/18), (7a/1), (7a/1), (7a/1), (7a/1), (7a/1), (7a/1),
(7a/2), (7a/2), (7a/2), (7a/2), (7a/2), (7a/4), (7a/5),
(7a/5), (7a/7), (7a/8), (7a/9), (7a/12), (7a/13), (7a/14),
(7a/15), (7a/15), (7a/16), (7a/18), (7b/1), (7b/1), (7b/1),
(7b/2), (7b/2), (7b/2), (7b/3), (7b/3), (7b/6), (7b/8),

(7b/9), (7b/15), (7b/17), (7b/18), (8a/5), (8a/6), (8a/6),
(8a/9), (8a/15), (8b/1), (8b/3), (8b/3), (8b/4), (8b/5),
(8b/5), (8b/6), (8b/7), (8b/7), (8b/7), (8b/7), (8b/7),
(8b/8), (8b/9), (8b/11), (8b/11), (8b/11), (8b/12),
(8b/12), (8b/12), (8b/14), (8b/14), (8b/14), (8b/16),
(8b/16), (8b/17), (8b/17), (8b/17), (8b/18), (8b/18),
(9a/6), (9a/7), (9a/8), (9a/9), (9a/14), (9a/15), (9a/17),
(9a/18), (9a/18), (9a/18), (9a/19), (9b/1), (9b/1), (9b/1),
(9b/4), (9b/6), (9b/7), (9b/7), (9b/8), (9b/8), (9b/9),
(9b/10), (9b/10), (9b/10), (9b/10), (9b/11), (9b/11),
(9b/11), (9b/11), (9b/12), (9b/12), (9b/13), (9b/13),
(9b/13), (9b/13), (9b/14), (9b/14), (9b/14), (9b/14),
(9b/15), (9b/15), (9b/16), (9b/17), (9b/18), (9b/19),
(9b/19), (10a/1), (10a/1), (10a/2), (10a/3), (10a/3),
(10a/4), (10a/4), (10a/5), (10a/5), (10a/6), (10a/6),
(10a/6), (10a/7), (10a/7), (10a/7), (10a/8), (10a/8),
(10a/8), (10a/9), (10a/10), (10a/11), (10a/14), (10a/14),
(10a/14), (10a/15), (10a/15), (10a/16), (10a/16),
(10a/16), (10a/17), (10a/18), (10b/3), (10b/4), (10b/4),
(10b/5), (10b/5), (10b/5), (10b/6), (10b/6), (10b/7),
(10b/8), (10b/8), (10b/8), (10b/9), (10b/10), (10b/10),
(10b/11), (10b/12), (10b/12), (10b/12), (10b/12),
(10b/13), (10b/13), (10b/17), (10b/17), (10b/18),
(10b/18), (10b/18), (10b/19), (10b/19), (10b/19),
(11a/1), (11a/1), (11a/2), (11a/3), (11a/3), (11a/3),
(11a/4), (11a/4), (11a/4), (11a/5), (11a/5), (11a/5),
(11a/6), (11a/6), (11a/6), (11a/8), (11a/9), (11a/9),
(11a/9), (11a/10), (11a/11), (11a/12), (11a/13), (11a/15),
(11a/16), (11a/18), (11a/19), (11b/1), (11b/2), (11b/2),
(11b/2), (11b/2), (11b/2), (11b/2), (11b/2), (11b/3),

(11b/3), (11b/3), (11b/4), (11b/5), (11b/5), (11b/6),
 (11b/6), (11b/8), (11b/9), (11b/10), (11b/11), (11b/13),
 (11b/15), (11b/15), (11b/16), (11b/17), (11b/19),
 (12a/1), (12a/3), (12a/8), (12a/8), (12a/9), (12a/9),
 (12a/10), (12a/13), (12a/14), (12a/15), (12a/15),
 (12a/16), (12a/17), (12a/19), (12b/1), (12b/2), (12b/11),
 (12b/11), (12b/12), (12b/16), (13a/2), (13a/7), (13a/8),
 (13a/10), (13a/16), (13a/17), (13b/5), (13b/5), (13b/5),
 (13b/6), (13b/6), (13b/8), (13b/9), (13b/14), (14a/2),
 (14a/3), (14a/4), (14a/4), (14a/5), (14a/11), (14a/12),
 (14a/15), (14a/18), (14b/5), (14b/6), (14b/8), (14b/9),
 (14b/11), (14b/12), (14b/14), (14b/14), (15a/1), (15a/4),
 (15a/6), (15a/7), (15a/10), (15a/11), (15a/18), (15b/5),
 (15b/5), (15b/7), (15b/7), (15b/7), (15b/8), (15b/9),
 (15b/9), (15b/10), (16a/6), (16a/6), (16a/8), (16a/10),
 (16a/11), (16a/13), (16a/13), (16a/15), (16b/4), (16b/10),
 (16b/13), (16b/14), (16b/16), (16b/16), (16b/17),
 (16b/18), (16b/19), (16b/19), (16b/19), (17a/4), (17a/4),
 (17a/5), (17a/5), (17a/12), (17a/12), (17a/13), (17a/14),
 (17a/14), (17a/14), (17a/14), (17a/15), (17b/3), (17b/3),
 (17b/4), (17b/4), (17b/4), (17b/5), (17b/9), (17b/11),
 (17b/13), (17b/15), (17b/19), (17b/19), (18a/2), (18a/3),
 (18a/8), (18a/13), (18a/14), (18b/1), (18b/1), (18b/3),
 (18b/4), (18b/4), (18b/5), (18b/6), (18b/7), (18b/8),
 (18b/12), (18b/16), (18b/16), (18b/18), (19a/1), (19a/4),
 (19a/5), (19a/6), (19a/7), (19a/8), (19a/13), (19a/16),
 (19a/18), (19b/7), (19b/7), (19b/10), (19b/16), (19b/17),
 (19b/17), (19b/17), (19b/18), (20a/1), (20a/1), (20a/4),
 (20a/7), (20a/7), (20a/9), (20a/10), (20b/2), (20b/5),
 (20b/5), (20b/9), (20b/16), (20b/17), (20b/17), (20b/19),

(21a/10), (21a/18), (21b/10), (21b/11), (21b/12),
 (21b/16), (21b/18), (21b/19), (22a/3), (22a/5), (22a/7),
 (22a/10), (22a/10), (22a/11), (22a/16), (22a/18),
 (22a/18), (22a/19), (22b/1), (22b/6), (22b/6), (22b/8),
 (22b/14), (22b/18), (22b/19), (23a/2), (23a/7), (23a/8),
 (23a/12), (23a/19), (23b/5), (23b/5), (23b/9), (23b/9),
 (23b/9), (23b/10), (23b/11), (23b/14), (23b/14),
 (24a/13), (24a/19), (24a/19), (24a/19), (24b/1), (24b/4),
 (24b/4), (24b/12), (24b/19), (25a/1), (25a/1), (25a/18),
 (25b/2), (25b/10), (25b/17), (26a/1), (26a/7), (26b/7),
 (26b/7), (26b/8), (26b/19), (27a/7), (27a/9), (27a/12),
 (27a/17), (27a/18), (27b/2), (27b/8), (27b/8), (27b/9),
 (27b/9), (27b/14), (27b/18), (27b/18), (27b/18), (28a/5),
 (28a/6), (28a/14), (28b/1), (28b/6), (28b/7), (28b/7),
 (28b/8), (28b/8), (28b/8), (28b/11), (28b/13), (29a/1),
 (29a/4), (29a/4), (29a/4), (29a/5), (29a/5), (29a/6),
 (29a/6), (29a/7), (29a/7), (29a/8), (29a/8), (29a/8),
 (29a/10), (29a/10), (29a/11), (29a/12), (29a/13),
 (29a/13), (29a/14), (29a/14), (29a/14), (29a/15),
 (29a/15), (29a/16), (29a/16), (29a/17), (29b/1), (29b/2),
 (29b/2), (29b/9), (29b/10), (29b/12), (29b/17), (29b/18),
 (29b/18), (29b/19), (29b/19), (30a/3), (30a/3), (30a/6),
 (30a/6), (30a/18), (30b/6), (30b/6), (30b/14), (30b/19),
 (30b/19), (31a/1), (31a/3), (31a/4), (31a/7), (31a/7),
 (31a/8), (31a/9), (31a/10), (31a/11), (31a/11), (31a/14),
 (31a/15), (31a/16), (31a/17), (31a/19), (31a/19), (31b/1),
 (31b/2), (31b/2), (31b/3), (31b/4), (31b/7), (31b/7),
 (31b/8), (31b/11), (31b/17), (31b/17), (32a/11),
 (32a/14), (32a/15), (32a/16), (32a/17), (32a/19), (32b/1),
 (32b/2), (32b/4), (32b/6), (32b/7), (32b/9), (32b/9),

(32b/10), (32b/11), (32b/12), (32b/15), (32b/15),
 (32b/16), (32b/17), (32b/17), (32b/17), (32b/18),
 (32b/19), (33a/1), (33a/3), (33a/4), (33a/4), (33a/6),
 (33a/8), (33a/10), (33a/10), (33a/11), (33a/13), (33a/14),
 (33a/14), (33a/14), (33a/15), (33a/16), (33a/17),
 (33a/17), (33a/18), (33a/18), (33a/19), (33a/19), (33b/1),
 (33b/2), (33b/3), (33b/3), (33b/4), (33b/5), (33b/5),
 (33b/5), (33b/6), (33b/9), (33b/12), (33b/14), (33b/14),
 (33b/14), (33b/15), (33b/16), (33b/16), (33b/19),
 (34a/1), (34a/3), (34a/3), (34a/4), (34a/5), (34a/8),
 (34a/10), (34a/11), (34a/12), (34a/12), (34a/13),
 (34a/14), (34a/15), (34a/17), (34a/19), (34b/1), (34b/2),
 (34b/8), (34b/13), (34b/14), (34b/18), (35a/5), (35a/7),
 (35b/3), (35b/4), (35b/4), (36a/7), (36a/8), (36a/8),
 (36a/9), (36a/9), (36a/9), (36a/10), (36a/10), (36a/10),
 (36a/11), (36a/11), (36a/11), (36a/12), (36a/12),
 (36a/15), (36a/17), (36a/18), (36a/19), (36a/19), (36b/1),
 (36b/1), (36b/2), (36b/2), (36b/5), (36b/5), (36b/6),
 (36b/8), (36b/9), (36b/11), (36b/11), (36b/11), (36b/13),
 (36b/13), (36b/15), (36b/15), (36b/15), (36b/17),
 (36b/19), (36b/19), (37a/2), (37a/4), (37a/6), (37a/8),
 (37a/9), (37a/14), (37a/15), (37a/16), (37a/16), (37a/17),
 (37a/17), (37a/17), (37a/17), (37a/17), (37a/18),
 (37a/18), (37a/18), (37a/19), (37a/19), (37a/19), (37b/1),
 (37b/2), (37b/2), (37b/3), (37b/3), (37b/4), (37b/4),
 (37b/5), (37b/5), (37b/6), (37b/7), (37b/8), (37b/9),
 (37b/9), (37b/10), (37b/10), (37b/11), (37b/12),
 (37b/13), (37b/14), (37b/14), (37b/14), (37b/15),
 (38a/3), (38a/3), (38a/5), (38a/8), (38a/12), (38a/12),
 (38a/12), (38a/14), (38a/14), (38a/16), (38b/4), (38b/5),

(38b/5), (38b/7), (38b/7), (38b/7), (38b/8), (38b/9),
 (38b/11), (38b/11), (38b/14), (38b/15), (38b/16),
 (38b/16), (38b/17), (38b/19), (39a/1), (39a/4), (39a/4),
 (39a/4), (39a/9), (39a/12), (39a/13), (39a/13), (39a/13),
 (39a/13), (39a/14), (39a/15), (39b/2), (39b/4), (39b/4),
 (39b/4), (39b/6), (39b/7), (39b/9), (39b/9), (39b/15),
 (39b/18), (39b/18), (39b/19), (40a/1), (40a/1), (40a/1),
 (40a/4), (40a/5), (40a/7), (40a/7), (40a/7), (40b/16),
 (40b/16), (40b/17), (41a/1), (41a/7), (41a/7), (41a/12),
 (41a/13), (41a/14), (41b/5), (41b/17), (41b/19),
 (42a/10), (42b/5), (42b/9), (43a/11), (43a/15), (43b/4),
 (43b/11), (43b/18), (44a/13), (44b/1), (44b/2), (44b/2),
 (44b/3), (44b/5), (44b/6), (44b/7), (44b/8), (44b/8),
 (44b/8), (44b/8), (44b/8), (44b/8), (44b/9), (44b/9),
 (44b/9), (44b/10), (44b/10), (44b/11), (44b/12),
 (44b/14), (45a/2), (45a/11), (45a/11), (45b/10),
 (45b/10), (45b/11), (46a/6), (46a/9), (46a/12), (46a/12),
 (46a/12), (46a/15), (46a/16), (46a/16), (46b/4), (46b/6),
 (46b/11), (46b/11), (46b/12), (46b/15), (47a/3), (47a/3),
 (47a/4), (47a/6), (47a/7), (47a/8), (47a/9), (47a/11),
 (47a/11), (47a/13), (47a/13), (47a/14), (47a/18),
 (47a/18), (47a/19), (47b/1), (47b/1), (47b/2), (47b/6),
 (47b/9), (47b/11), (47b/15), (47b/19), (48a/3), (48a/3),
 (48a/5), (48a/6), (48a/6), (48a/7), (48a/7), (48a/7),
 (48a/7), (48a/7), (48a/8), (48a/8), (48a/8), (48a/8),
 (48a/9), (48a/9), (48a/10), (48a/10), (48a/11), (48a/11),
 (48a/12), (48a/15), (48a/15), (48a/15), (48a/16),
 (48a/18), (48a/18), (48b/1), (48b/1), (48b/3), (48b/3),
 (48b/4), (48b/6), (48b/6), (48b/7), (48b/10), (48b/13),
 (49a/3), (49a/7), (49a/7), (49a/9), (49a/9), (49a/11),

(49a/13), (49a/14), (49a/15), (49a/15), (49a/15), (49b/3),
(49b/4), (49b/4), (49b/7), (49b/8), (49b/9), (49b/11),
(49b/18), (49b/18), (50a/3), (50a/3), (50a/4), (50a/4),
(50a/5), (50a/6), (50a/6), (50a/9), (50a/15), (50b/4),
(50b/4), (50b/5), (50b/6), (50b/6), (50b/7), (50b/9),
(50b/10), (50b/10)

[= 145]

ve ileyhi'l-mercu'ul-me'ab: < Ar. Allah'a olan dönüş ve
hesap gününde insanların amellerinin karşılığını
alacakları anlamını içerir.

v. (31b/5)

[= 1]

ve le-kad kerremnâ: < Ar. Bu ifade, özellikle insanlığa
verilen değer, nimet ve lütufların vurgulanması
amacıyla kullanılır.

v. (1b/4)

[= 1]

**ve kadd vak'a'l-ferâğ min tesvîd hazihi't-tercümetü'l-
mübâreketü'l-müellifetü'l-guzât ve'l-cihâd fî sebîli'llah:**
< Ar. Ve bu kutlu tercümenin Gazalar ve Allah yolunda
cihat konusunda yapılan tasdikten dolayı ferahlık
gerçekleşti.

v. (50b/14)

[= 1]

**ve zellelnâhâ lehüm fehimhâ rakûbuhum ve minhâ
ye'külüne:** < Ar. Nahl sûresinin 16. Ayetidir.

v. (1b/5)

[= 1]

vech: < Ar. Tarz, biçim.

v. (40b/3)

v. + ile (44a/12)

[= 2]

veç: < Ar. Gülgillerden, çiçeğinin rengi sarı olan
meyveli otsu bitki. Acorus calamus.

v. (15b/5)

[= 1]

vefâdâr: < Ar. + Far. Vefalı.

v. (45a/2)

[= 1]

vefirân: < Ar. Çok, bol.

v. + ı tecarüb (3b/13)

[= 1]

ve'l-'ilmü: < Ar. Ve bilim.

v. (6b/8)

[= 1]

velâkin: < Ar. Ama.

v. (7a/19), (7b/5), (8b/1), (14a/6)

[= 4]

velhâşıl: < Ar. Kısacası.

v. (17b/14), (20a/10), (42a/10), (44b/8)

[= 4]

velî: < Ar. Ermiş.

v. (14b/7), (14b/12), (22a/15), (30a/8),

(37b/11)

[= 5]

ver-: 1. Bir şeyi bir kimseye iletmek, uzatmak; onun
kullanmasını, yararlanma sını sağlamak. 2. (Hayvan
için) Yem, su, ot vb. ile doyurmak; beslemek. 3. Tıbbi
bir amaçla onu, kullandırtmak, tüketmesini sağlamak. 4.
Söylemek, iletme, bildirmek, öğrenmelerini, ondan

yararlanmalarını sağlamak. 5. Ettirgen bir anlam taşıyan birleşikler oluşturur. 6. Sonuna bağfiil alan fiil kök ve gövdeleriyle birleşerek tezlik, ivedilik bildiren ya da bir isteği incelikle dile getirmeye yarayan birleşik fiiller oluşturur. 7. Nefes aldıktan sonra geri bırakma. 8. Döndürmek, çevirmek, yöneltmek ya da dayamak. 9. Evlendirmek.

v. (7b/15)

v.-di (7b/18), (8a/2), (8a/6), (48a/14), (48a/15), (48a/15), (48b/1)

v.-e (32b/3), (32b/3), (47a/7)

v.-eler (12b/4), (14b/8), (14b/9), (17b/14), (17b/15), (20a/11), (21a/18), (27a/17), (27a/18), (27a/18), (27a/18), (28a/19), (28b/19), (29a/14), (29a/15), (29a/15), (29b/14), (29b/15), (29b/18), (30a/1), (30a/3), (30b/4)

v.-em (7b/17), (36b/8)

v.-esin (39b/15)

v.-esin (29a/7), (29a/8), (34b/7)

v.-ilmiş (34b/2)

v.-ir (16a/6)

v.-irler (9a/3)

v.-meden (19a/17)

v.-medi (7b/9)

v.-mek (6a/11), (34b/5)

v.-mekden (18a/18), (18b/19), (21a/3)

v.-mem (7b/16)

v.-memek (32b/16), (34a/11), (34a/19), (34b/1)

v.-meyeler (17b/14), (18b/16), (19a/18), (19a/18), (20a/10), (28a/18), (29b/2), (29b/3), (32b/12)

v.-meyesin (29a/9)

v.-meyesin (29a/8), (34b/13)

v.-mez (24a/10), (44a/17), (45a/13)

v.-mişler (14b/12)

v.-seler (32a/15)

v.-sün (7b/17)

v.-üb (2a/15), (14b/2), (18b/16), (46a/13), (50a/19)

v.-ürler (17a/10)

[= 78]

veril-: Verme işine konu olmak.

v.-ür (3b/1)

[= 1]

verkin: <Ar. Kalça.

v. (5b/5)

[= 1]

vesāfetince: <Ar. Aracılığıyla.

v. (7a/9)

[= 1]

vesm u mekân: <Ar. Genellikle bir konseptin veya varlığın hem adını hem de bulunduğu yeri ifade etmek için kullanılır.

v. + ina (3b/19)

[= 1]

ve's-şalāti ve's-selām 'alā seyyidinā muḥammed ve 'alā

ālīhī ve şaḥbīhī ecma'in: <Ar. Efendimiz Muhammed üzerine, O'nun ailesi üzerine ve O'nun tüm sahabesi üzerine salat ve selam olsun.

v. (6b/15)
[= 1]

ve's-selām: <Ar. Selam olsun.

v. (39a/3)
[= 1]

vey: <Far. "ve ey!" yerinde "ey" karşılığı olarak şiirde kullanılır.

v. (37a/13)
[= 1]

veyā: <Far. + Ar. Seçenek, eşdeğerlilik ya da karşıtlık bildiren bağlaç; ya da.

v. (3a/6), (13b/2), (14b/19), (16a/2), (20b/9), (23a/6), (25a/9), (31b/19)
[= 8]

veyāhūd: <Ar. + Far. Ya da, yahut.

v. (24b/15)
[= 1]

vezīr: <Ar. Bakanlık, valilik gibi yüksek görevlerinde bulunan taşıyan kimse; hidiv.

v. (8a/15), (8b/14)
v. + i (7a/6), (7b/18), (8a/2)
[= 5]

vezn: <Ar. Ölçü.

v. + de (46b/4)
v. + i (4a/5), (4b/13), (47b/6)
v. + inde (4a/13)
[= 5]

vilāyet: <Ar. Şehir, il.

v. + de (6a/11)
v. + inde (7a/3)

v. + inüñ (7a/4)
[= 3]

vişāl: <Ar. Sevgiliye kavuşma.

v. + üñ (44b/4)
[= 1]

vuḥūṣ: <Ar. Yırtıcı ya da vahşi hayvanlar.

v. + u tūyūr (7b/1)
[= 1]

vur-: Çarpmak.

v.-ur (16a/5)
[= 1]

vücūd: <Ar. İnsan veya hayvan gövdesi, beden.

v. + a (34b/15)
v. + a getürdi (6b/14)
[= 2]

-Y-

ya: Seçenek ya da karşıtlık belirterek cümledeki eş değerli öğeleri birbirine bağlar; ya da, veya, yahut.

y. (1b/11), (3a/6), (11a/13), (11a/14), (11a/14), (11a/17), (13a/2), (13a/14), (13a/14), (14b/15), (15b/9), (15b/14), (16a/4), (16b/9), (17a/2), (17a/3), (17a/8), (17a/8), (17b/5), (17b/5), (17b/7), (17b/12), (18a/1), (18a/7), (18a/18), (18b/5), (18b/6), (18b/11), (19a/9), (19b/5), (19b/14), (19b/15), (20a/6), (21a/7), (21a/8), (21b/2), (23a/1), (23a/1), (23a/1), (24a/6), (24a/14), (24a/17), (24b/11), (24b/18), (24b/18), (25a/8), (25a/12), (25b/2), (25b/6), (26a/9), (26b/5), (26b/7), (27a/3), (27a/18), (27b/2), (27b/5), (27b/17), (28b/5), (30b/1), (32a/4), (32a/5), (32a/5), (32a/19), (33a/10),

(35a/7), (38a/15), (44a/8), (45a/5), (45a/5), (45a/6),
(45a/10), (45a/10), (47a/18)

[= 73]

yā: <Ar. Coşkulu seslenme sözü.

y. (3b/1), (3b/7), (7a/16), (48a/4), (48a/17)

[= 5]

yab yab: Yavaş yavaş.

y. (48b/11)

[= 1]

yābān: <Far. İnsan yaşamayan ıssız yer.

y. + da (46a/12)

y. + feslegenle (28b/11)

y. + hātmisi tohmın (17b/7)

y. + şığır (4a/4)

y. + şığırır (4a/5)

[= 5]

yād: <Far. Anma, hatırlamak.

y. + edüb (50b/10)

y. + etdigimiz (27a/11)

[= 2]

yādigār: <Far. Hediye.

y. (8a/16)

y. + ı (50b/12)

y. + kalmışdur (6b/12)

[= 3]

yağ: Yağ.

y. (13b/4), (19a/2), (21a/11), (21b/6),
(21b/13), (22a/5), (25a/10), (26b/3), (27a/8), (32a/13),
(34b/13), (49a/16), (50b/5)

y. + a (31b/12), (49b/11)

y. + dan (49b/10)

y. + ı (12b/9), (12b/9), (13a/19), (13b/13),

(14a/10), (16a/7), (16a/8), (18b/3), (19a/1), (19a/2),

(19a/8), (19a/9), (20a/8), (20a/9), (22a/9), (22a/9),

(22b/13), (22b/15), (24b/18), (24b/19), (25a/11),

(27a/4), (27b/11), (28a/16), (31b/7), (31b/8), (33b/14),

(44b/9), (44b/11), (47b/16), (49a/15), (50a/15),

(50a/15), (50b/3)

y. + ın (12a/12), (14a/7), (15b/9), (15b/9),

(16b/2), (17a/5), (17a/8), (17a/8), (17b/9), (17b/12),

(19a/5), (19b/1), (19b/10), (19b/11), (23a/1), (23a/8),

(23a/18), (25a/2), (26b/19), (27b/5), (27b/15), (28b/1),

(31a/17), (32a/6), (33b/14), (49b/15)

y. + ına (16b/16), (45a/1)

y. + ını (31b/1), (33a/15), (35b/11), (44a/18),

(49b/9)

y. + ınur (23a/8)

y. + ıyıla (14a/18), (16b/2), (17b/13), (18a/4),

(22a/6), (23b/1), (23b/13), (24b/16), (25b/1), (26a/19),

(26b/9), (28a/11), (45a/11), (47b/16)

y. + ıyla (50a/12)

y. + la (13a/8), (21a/17), (49b/16)

y. + lar (33b/15)

[= 13]

yağır: 1. Atın omuzları arasında kalan yer. 2. Yük ve binek hayvanlarının, özellikle de atların sırtında eyer vurmasından açılan yara.

y. (47b/5)

y. + a (47b/7)

y. + ı (10a/7), (24a/15), (24a/16)

y. + olsa (24a/3)

y. + olursa (24a/5)

y. + uñ (24a/6)

[= 7]

yağla-: Yağlamak.

y.-yalar (13b/4)

y.-yub (50a/1)

[= 2]

yağlan-: Yağ tutmak.

y.-ur (11b/14)

[= 1]

yağmur: Yağmur.

y. + da (28b/5)

y. + dan (29a/6)

[= 2]

yāhūd: <Far. Ya da anlamında kullanılan bağlaç.

y. (12b/9), (13b/4), (16a/3), (16b/15), (18b/9),
(18b/19), (19a/13), (19a/16), (20b/4), (21a/7), (21a/16),
(23a/6), (24b/2), (25a/2), (25a/19), (26a/7), (28a/5),
(31b/18), (33a/8), (33b/11), (34a/16), (34a/17), (35a/7),
(44a/16), (44b/3), (44b/10), (47a/18), (49b/9)

[= 28]

yak-: 1. Kimyasal bir tepkimeye yol açarak kurutmak,
bozmak, zarar vermek, yok etmek. 2. Şu ya da bu
sonucu elde etmek için ateşin etkisine bırakmak. 3.
Keskin, sert ve ısıracı bir duyumu vermek. 4. Çok
ısınmak, sıcak olmak

y.-a (13a/10)

y.-alar (14a/5), (16b/3), (20a/3), (22a/2),

(22a/4), (22a/7), (22a/7), (22b/18), (24b/17), (26b/8),

(31b/1), (31b/3)

y.-ar (23b/3), (25a/17), (29a/9)

y.-asın (23b/11)

y.-asın (41a/9)

y.-ub (31b/13), (32a/6), (35b/4)

[= 21]

yakıl-: Kına, yakı, merhem vb. şeylerin bedeninin bir
bölümüne uygulanması, koyulması, sürülmesi.

y.-a (25a/12)

y.-ur (42b/16)

[= 2]

yakın: Yakın.

y. (6b/6), (13b/7), (13b/15), (16b/14),
(16b/16), (29a/6), (32a/12), (36b/5), (41b/19), (44b/19),
(50b/2)

y. + dur (4b/2)

[= 12]

yaklaş-: Arada az bir aralık kalacak biçimde ilerlemek,
aradaki uzaklığı azaltmak veya bütünü ortadan
kaldırmak için ileri gitmek.

y.-dığı (43a/16)

[= 1]

yala-: Yalamak.

y.-ma (33b/4)

y.-maz (30b/6)

[= 2]

yalad(t)-: Yalamak işini yaptırmak.

y.-alar (30b/15)

[= 1]	y. + ından (5b/12), (12a/10), (18a/1), (19b/16),
yalınca: Açık, çıplak, örtüsüz, kapsız.	(20b/15), (21a/11), (21b/17), (24a/11), (24b/9), (27a/6),
y. (28b/5)	(28a/8), (29b/18), (30a/1), (30a/19), (35a/16), (37b/1),
[= 1]	(37b/2), (39b/2)
yalınla: Alevlendirmek.	y. + ında (38a/15)
y.-yub (45a/1)	y. + ları (4b/17)
[= 1]	y. + larından (18a/9)
yalman: Kesici ve batıcı araçların kesen veya batan	[= 37]
bölümü.	yağ: bk. yan.
y. (43a/7)	y. + a (11a/7)
y. + ı (41a/10), (42a/6), (43a/4), (44a/3)	[= 1]
y. + ın (41a/8)	yan-: Ateş durumuna geçmek, tutuşmak.
y. + ın (42b/7), (43a/4)	y.-a (15a/16)
y. + ına (44a/16), (44b/11), (44b/12)	y.-miş (33b/15)
y. + u (44b/17), (45b/16)	y.-ub (44b/12)
[= 13]	[= 3]
yalnız: Tek başına.	yanış: Bir şeyin, bir kimsenin yanına gelmek.
y. (9a/17)	y.-ub (43b/5), (43b/7)
[= 1]	[= 2]
yalguz: bk. yalnız.	yancık: Memeli hayvanlarda bel ile kuyruk arasındaki
y. (44a/4)	dolgun ve yuvarlakça bölüm, sağrı.
[= 1]	y. + lar (36b/12)
yan: Bir şeyin alt üst, ön arka ya da ortasına karşıt olarak	y. + ları (36b/13)
sağı veya solu.	[= 2]
y. + a (23a/11), (40a/13), (44a/1)	yanık: Yanmış olan.
y. + ağırsına (31b/1)	y. (49a/16)
y. + ı (10a/10), (36b/14)	[= 1]
y. + ına (4b/18), (46a/2)	ya'ni: < Ar. Ardından gelen bir açıklamayı belirten bir
y. + ında (4a/9), (11b/10), (11b/11), (21b/9),	bağlaç.
(22a/1), (22b/3), (25b/17), (44a/2)	

y. (2a/17), (3a/19), (4a/2), (4a/3), (4a/7),
(4b/2), (4b/12), (5a/4), (5a/5), (5a/6), (5a/8), (5b/1),
(5b/4), (5b/7), (5b/17), (5b/19), (6a/1), (6b/1), (8a/3),
(12a/6), (12b/5), (13b/2), (14a/15), (16b/7), (17a/14),
(17b/2), (19a/4), (19a/19), (20b/11), (21a/12), (22a/4),
(22b/3), (22b/9), (23b/8), (25a/2), (25a/8), (25b/5),
(27a/14), (33b/9), (38a/16), (39a/1), (40a/3), (44b/3),
(47a/15), (49b/2)
[= 45]

yap-: Ortaya koymak, gerçekleştirmek, oluşturmak,
meydana getirmek.

y.-dı (6b/19)
y.-mak (33b/1)
y.-ub (35a/16)
[= 3]

yapış-: Yapışmak.

y.-sa (16b/12)
y.-ub (2b/10)
[= 2]

yapışdır-: Yapıştırmak.

y.-alar (27a/16)
y.-asın (48b/15)
y.-mak (49b/6)
y.-ub (48b/6), (48b/15)
[= 5]

yaprağ-: *bk. yaprak.*

y. + ı (12a/19), (16a/4), (16a/18), (22a/16),
(24a/7), (24b/1), (24b/5), (26a/12), (30a/9)
y. + ıñ (20a/17), (23b/12), (28b/1), (28b/11),
(28b/14), (28b/14), (48b/7)

y. + ına (30a/9)
y. + ını (25b/14)
[= 18]

yaprak-: Bitkilerde sapın üzerinden çıkan, belirgin uzantı.

y. (14a/6), (16a/12)
[= 2]

yapraklı-: Yaprak gibi, yaprağa benzer kulağı olan.

y. (9b/7)
[= 1]

yapulu-: Vücudu gelişmiş, iri.

y. (36b/15)
[= 1]

yar-: Kesip açmak, yarık oluşturmak.

y.-alar (22a/12), (26b/2), (29b/6), (30a/14),
(35a/3)
y.-dukları (33b/10)
y.-mak (25a/15), (33b/11)
y.-mayalar (26a/19)
y.-ub (31b/11), (33a/9), (35b/16)
[= 12]

yara-: Vücuttaki kesik, çıban, yarık.

y. (15b/17), (27a/9), (33b/2), (44b/11)
y. + lar (49b/3)
y. + nuñ (27a/10)
y. + sı (26b/1)
y. + ya (28a/12), (31b/3)
y. + yı (26b/2)
[= 10]

yara-: Bir iş için kullanılır olmak.

y.-maz (10b/19), (11b/1), (16a/11), (17a/2),
(24a/10)

y.-mazdur (11a/18), (11a/19)

[= 7]

yarag: bk. yarağ.

y. + a (34b/5), (44a/19)

y. + ı (37b/6), (43a/15), (43b/11)

y. + ıñ (7a/10), (39a/6), (42a/1)

[= 8]

yarak: Hazırlık, donanım, teçhizat.

y. (42a/4), (44a/6), (44a/15), (44b/15),

(47a/14)

y. + édüb (8a/5)

y. + étsünler (7a/7)

y. + kıldılar (7b/7)

y. + ların (47a/6)

[= 9]

yaralan-: Yaralama işi yapılmak.

y.-ursa (44b/10)

[= 1]

yārān: <Far. Bir amaç çevresinde toplanmış veya aynı
amacı güttükleri için bir araya gelmiş olanların tümü.

y. + ı 'ārifīn (50b/10)

[= 1]

yarar: Yarayan, elverişli, uygun olan.

y. (36b/10)

[= 1]

yarat-: (Allah için) Yoktan var etmek.

y.-dı (6b/15), (8b/6), (8b/9), (8b/10), (8b/11),
(8b/12), (8b/12), (8b/13)

y.-mişdur (30a/5)

[= 9]

yardım: Bir kimseye destek olma, sıkıntılarını
gidermeye çalışma.

y. (45a/2)

y. + édindi (8a/6)

y. + ola (47a/10)

[= 3]

yarı: Bir şeyin yarısı kadar olan, yarım olan.

y. + sını (31b/12)

[= 1]

yarık: Yarılarak açılmış veya yarılarak oluşmuş.

y. + olsa (13b/2)

[= 1]

yarıl-: Yırtılmak, delinmek.

y.-sa (23b/8), (27a/14)

y.-ur (25b/19)

[= 3]

yarım: Bir bütünün yarısı olan miktar.

y. (49a/14), (50b/2)

[= 2]

yarın: Gelecek, ilerideki zaman.

y. + dası (2b/11), (21b/12)

[= 2]

yarış: Yarışma.

y. (29b/17)

y. + ı (29b/15)

[= 2]

yarduz: Ballıbabagillerden, çok yıllık otsu bitki. Mentha
pulegium.

y. (12a/19), (16a/17), (28b/14)
 [= 3]
yaruğ: *bk.* yarığ.
 y. + ına (31a/9)
 [= 1]
yaruş: *bk.* yarış.
 y. + edersen (31b/7), (31b/14)
 [= 2]
yaşşı: Yayvan ve düz; piyata
 y. (5b/1), (5b/8), (27a/16), (33b/17)
 [= 4]
yaşşırak: Az yayvan, yassıca.
 y. (18a/10), (18a/14)
 [= 2]
yaş: Göz yaşı.
 y. (17a/13)
 y. + gelür (28b/8)
 y. + ıolar (16a/6)
 [= 3]
yaş: Islak.
 y. (22a/17), (24b/5), (34a/13), (34a/15)
 y. + edüb (18b/15)
 y. + yaş (22a/17)
 [= 6]
yaş: Doğuştan beri geçen ve yıl birimi ile ölçülen zaman;
 sin.
 y. + ı (11b/19), (12a/1)
 y. + ına (11b/18)
 y. + ların (9a/9), (11b/8)
 [= 5]

yaşar: Yaşında.
 y. (11b/13)
 y. + olıcak (30a/12)
 [= 2]
yaşar-: Gözlerin yaşla dolması.
 y.-sa (14b/18)
 [= 1]
yaşıl: Yeşil.
 y. (15a/15), (32b/15)
 y. + çayıra (32b/19)
 [= 3]
yaşılca: Biraz yeşil olan.
 y. + ağaçlarda (29b/5)
 [= 1]
yaşlu: Yaşlı.
 y. (5b/13), (12a/2)
 [= 2]
yat: Levazım, hazırlık.
 y. + u yarak edüb (8a/5)
 [= 1]
yat-: Uzanmak.
 y.-ar (33a/11)
 y.-dığı (34a/13)
 y.-dukça (33a/3)
 y.-sa (47a/18)
 y.-sun (41b/15)
 y.-ur (14b/3), (18a/19), (19b/6), (27b/3),
 (33a/3)
 [= 10]
yat-: *bk.* yat-.

y.-ar (23a/12)	y.-a (28b/18)
y.-urub (47b/18)	y.-sun (16b/1)
[= 2]	y.-ur (13b/18), (13b/19), (21b/9), (23a/4), (30a/9)
yataç: Döşek.	[= 7]
y. + dan (32a/12)	yayka-: Yıkamak.
[= 1]	y.-maç (32b/14)
yavru: Yeni doğan canlı.	[= 1]
y. + sı (4b/15)	yaz: Bahar mevsimi; ilkbahar.
y. + sıldur (4b/17)	y. + faşında (30a/12)
[= 2]	y. + güninde (29a/8)
yavuz: Kötü, fena.	y. + günlerinde (28b/5)
y. (10b/3)	[= 3]
y. + adamı (9b/2)	yaz-: 1. Yazmak. 2. Yazı ile haberleşmek, bildirmek.
y. + göz (22b/1)	y.-alar (22b/1), (33a/13)
y. + gözden (21b/19)	y.-dılar (7b/15)
y. + sıfatların (9a/8)	y.-ub (32a/19), (50b/10)
[= 5]	[= 5]
yay: Yay, savaş aracı.	yazdır-: Yazma işini yaptırmak.
y. (44b/17), (44b/19), (46b/4), (46b/5), (46b/6), (46b/8)	y.-ub (2b/15)
y. + dan (43b/19)	[= 1]
y. + ıñ (45b/17)	yé-: Yemek.
y. + uñ (44a/3)	y.-dikde (22a/8)
[= 9]	y.-dügi (34a/19)
yayak: Yayan	y.-dükden (34b/1)
y. (46a/6)	y.-dükleyin (19a/16)
y. + olub (46a/6)	y.-düreler (18a/5)
[= 2]	y.-mek (32b/12), (48a/7)
yayıl-: 1. (Işık, ses, koku vb. için) Etrafa dağılmak. 2. (Hastalık için) Bulaşmak. 3. Genişlemek, büyümek.	y.-mese (32b/6)

y.-mez (10b/18), (16b/7), (28a/1), (33a/11),
(33a/19)

y.-mezse (28a/3)

y.-r (17a/12), (17a/12), (18b/19), (27b/2),
(27b/8), (28a/3), (28b/6), (30b/11)

y.-se (21a/16), (31a/2)

y.-seler (31a/13)

y.-yeler (31a/3)

y.-yicek (16a/13)

y.-yüb (7a/3)

[= 28]

yèdi: Sekizden önce gelen sayının adı.

y. (13a/2), (17b/5), (22b/12), (32a/19),
(37b/11), (37b/13), (39a/18), (40b/17)

y. + sinde (11b/14)

[= 9]

yèdinci: Yedi sayısının sıra sıfatı.

y. (39b/8)

[= 1]

yedir: < Ar. Dönmek.

y. (4a/2)

[= 1]

yèdir-: Yemesini sağlamak, yemesine sebep olmak.

y.-esin (49a/18)

[= 1]

yèdür-: bk. yèdir-.

y.-eler (16a/3), (28a/3), (30b/14), (30b/17),
(30b/19), (31a/1), (31b/4)

y.-esin (47b/11), (47b/12), (47b/14), (49b/1)

y.-esin (36a/2)

y.-mek (47b/13)

[= 13]

yeg: Birden, aniden.

y. + ile (45b/2)

[= 1]

yegile: Yele.

y. + sini (43a/3)

[= 1]

yègrek: Baskın, daha iyi, üstün.

y. (10b/4), (13a/8)

y. + dür (8b/17)

[= 3]

yeksân: < Far. Bir, beraber.

y. (44a/4)

[= 1]

yèl: Rüzgâr.

y. (8b/7), (20a/7), (32a/15)

y. + den (8b/12)

y. + dür (29b/13)

y. + esi (10b/3), (10b/16)

y. + getiriserdür (7b/2)

y. + i (24b/4)

y. + otı (24a/7)

[= 10]

yèl otı: Yıllanyastığıgillerden, bir su bitkisi.

y. (24a/7)

[= 1]

yèle: At, aslan gibi bazı hayvanların ensesinde veya boynunda bulunan uzun kıllar.

y. + si (6b/3), (9b/9), (10b/8), (10b/11),
(10b/18), (11a/4), (11a/5), (11a/6)

y. + sin (41b/6), (41b/13), (45a/14)

[= 11]

yelid: Havalandırma, açık havada yürütme.

y. + esin (29a/5)

[= 1]

yelme: Yelme işi.

y. + si (4b/15)

[= 1]

yem: Hayvan yiyeceği.

y. (18b/19), (35a/19), (50a/19)

y. + e (32b/11), (34b/2)

y. + i (6a/9), (36a/2)

y. + in (20a/9), (28a/18), (32b/15)

y. + iñ (16b/7), (18b/19), (28a/1), (29b/2),

(29b/3)

y. + inde (17a/2)

y. + ine (16a/4)

y. + ini (14b/8), (17a/10), (17a/12), (17a/12),

(18a/5), (18b/15), (19a/16), (19a/17), (21a/18), (27a/17),

(27b/2), (27b/8), (28a/19), (28b/6), (28b/19), (29a/14),

(29b/12), (29b/13), (30a/3), (30a/3), (30b/3), (30b/10)

y. + vèrilmiş (34b/2)

[= 40]

yemiş: Meyve.

y. + leri (8b/11)

[= 1]

yen: Elbise kolunun el üzerine gelen kısmı.

y. + i (38a/4)

[= 1]

yeñ: bk. yen.

y. + iyile (48a/17)

[= 1]

yeñ-: Savaş veya yarışmada üstünlük sağlamak, üstün gelmek.

y.-miş (47a/13)

[= 1]

yeñi: Yeni.

y. (24a/14), (35b/5)

y. + çölmekde (48b/11)

[= 3]

yengec: Yengeç.

y. (25b/5)

y. + inden (50a/6)

[= 2]

yér: 1. Bir kimsenin, bir şeyin bulunduğu nokta, alan, konum. 2. Gezinilen, ayakla basılan taban. 3. Ekip biçmeye ya da üzerine bina yapmaya elverişli toprak.

y. (10a/7), (26a/19), (27a/6), (28b/19),

(30b/18), (41a/12), (45b/10)

y. + de (12a/9), (13a/7), (16a/13), (16a/13),

(16a/15), (20a/4), (20b/5), (20b/9), (21a/9), (21b/5),

(26a/18), (26b/1), (27a/17), (29b/3), (29b/5), (29b/17),

(30a/4), (30a/4), (30a/5), (30a/9), (32a/2), (34a/14),

(34b/19), (36b/4), (40b/18), (45a/3), (45b/6), (45b/11),

(47a/13)

y. + den (15a/18), (17a/7), (19b/15), (24a/8),

(24a/13), (24b/17), (25a/6), (28a/4), (42a/7), (44a/13),

(46a/7)

y. + e (10a/12), (13a/9), (14a/5), (16a/14),
(16b/3), (18b/1), (27b/3), (31b/12), (34b/4), (36b/18),
(37a/2), (38a/4), (41b/10), (43b/14), (45a/14), (46a/18),
(47b/9), (48b/15)

y. + i (4a/9), (5a/10), (23a/17), (28a/2),
(28a/4), (28b/16), (39a/7), (44a/12)

y. + idür (4b/3), (4b/4), (4b/5)

y. + inde (10a/5), (25a/8), (46a/16), (49b/9)

y. + inden (11a/14)

y. + ine (13a/8), (13a/19), (13b/4), (13b/10),
(14a/17), (15b/18), (17a/8), (24b/13), (25a/11), (25a/17),
(26a/2), (26a/8), (26b/2), (28a/10), (29b/10), (29b/17),
(32a/11), (34b/4), (45b/4)

y. + ini (29a/12), (49b/14)

y. + leri (48b/13), (49b/5)

[= 14]

yer-: Birinin veya bir şeyin kusurlarını ortaya koymak,
hicvetmek, övmek karşısı.

y.-mişlerdür (6b/5)

[= 1]

yêrlü yerince: Her şey kendi bulunduğu yerde ya da
uygun yerde.

y. (6b/15)

[= 1]

yestecib: <Ar. Cevap verme, yanıtlamak.

y. (4a/6)

[= 1]

yet-: Bir ihtiyacı karşılayacak miktarda olmak.

y.-er (32a/11)

y.-üre (36a/14), (36a/15)

[= 3]

yetiş-: Ulaşmak, ermek, varmak, vasıl olmak.

y. (48a/9)

y.-melü (41b/8)

y.-se (42a/9), (44a/10), (46a/12)

y.-üb (45b/14)

[= 6]

yétmiş: Yetmiş birden önce gelen sayının adı.

y. (15a/10), (46b/7)

[= 2]

yétmiş ikişer: Yetmiş iki sayısının üleştirme şekli.

y. (15a/10)

[= 1]

yetüg: Yettiğince.

y. + üne (44a/13)

[= 1]

yeyicek: Yiyecek.

y. (30a/10)

[= 1]

yeyni: Hafif, ağır olmayan.

y. (15a/4)

[= 1]

yık-: İnsan, hayvan veya ağaç devirmek.

y.-a (39a/7), (47a/11)

y.-asın (42a/2), (44a/14), (46a/1), (46a/9)

y.-asıñ (38b/6), (41b/4)

y.-dıysa (47a/13)

y.-mağı (37a/18), (37a/18), (37a/19), (37b/3),

(37b/3), (41a/7), (41a/12), (42a/11), (42a/18), (42b/5),

(42b/13), (43a/9), (43a/15), (43b/3), (43b/12), (45b/3)

y.-mağ (42a/16), (42b/4), (42b/19), (43a/3),
(43a/7), (43a/14), (43b/16), (47a/12)

y.-sa (47a/13)

y.-salar (41a/19)

y.-ub (37b/1), (46b/1)

[= 37]

yıka-: Su veya başka bir sıvı kullanarak bir şeyi temizlemek.

y.-mağ (33b/16)

y.-yub (33b/8)

[= 2]

yıkıl-: Yıkma işi yapılmak veya yıkma işine konu olmak.

y.-a (41b/19), (46a/14)

y.-ıcağ (41b/19)

y.-malu (50a/9)

y.-sun (41b/15)

y.-ur (43a/12), (43a/18), (43b/6), (46a/10),
(46a/11)

y.-urken (41b/3)

[= 11]

yıl: Dünya'nın, Güneş çevresinde tam bir dolanım yapması için geçen 365 gün, 5 saat ve 49 dakikalık zaman.

y. (8a/7), (26b/12)

[= 2]

yılan: Sürüngen hayvan.

y. (16a/2)

y. + uñ (30a/7)

[= 2]

yılğun: Bıkmış, usanmış.

y. (36a/15)

[= 1]

yılla-: (Yiyecek, içecek için) Uzun bir saklama, özel bir nitelik kazanmak.

y.-mış (24b/19)

[= 1]

yırtıcı: Beslenmek için başka hayvanları parçalayarak yiyen (hayvan).

y. + cānāvarları (8b/12)

[= 1]

yıylad-: Kokutmak.

y.-ır (29b/18)

[= 1]

yigirmi: Yirmi sayısının adı.

y. (11b/18), (13a/10), (13b/12), (13b/13),
(14a/9), (14a/12), (15a/7), (16a/8), (19a/13), (22a/9),
(22b/13), (27b/10), (28b/10), (38a/8), (39a/12), (46b/4),
(46b/6), (47a/11), (47a/12), (47b/15), (47b/15), (49a/6),
(49a/7), (49a/9)

y. + sine (11b/17)

[= 25]

yigirmi beş: Yirmi beş sayısının adı.

y. (46b/6), (47b/15), (47b/15)

[= 3]

yigirmi dört: Yirmi dört sayısının adı.

y. (22b/13), (38a/8), (39a/12), (47a/11),
(47a/12)

[= 5]

yigit: Güçlü ve yürekli, alp, kahraman, mert.

y. (8b/16)

[= 1]

yine: Tekrar, yeniden, gene, bir daha.

y. (11b/11), (28a/4), (32a/3), (32a/3), (32a/7),
(32b/8), (34b/5), (35b/1), (35b/16), (39b/5), (42a/9),
(42b/11), (44a/2), (48a/1), (48b/12), (49a/9), (50a/11)

[= 17]

yoğun: İri, kalın.

y. (9b/10), (10a/8), (21b/18), (26a/6)
y. + olur (20a/16)

[= 5]

yoğur-: Yoğurmak.

y.-alar (13a/1), (14a/5), (18a/13), (19b/1),
(22a/4), (22b/11), (22b/19), (23b/5)
y.-asın (20b/18)

y.-ur (33b/7)

[= 10]

yoğurt: Yoğurt.

y. (24b/2), (27b/6)

[= 2]

yoğsa: "Aksi takdirde" anlamında kullanılan bir söz.

y. (7b/11), (29b/10), (32b/2)

[= 3]

yok: Var karşıtı.

y. + dur (2a/8), (3a/19), (3b/9), (7b/5),
(12b/16), (13a/18), (16a/5), (27b/13), (33a/12),
(37b/14), (48a/3)

[= 11]

yoksa: bk. yoğsa.

y. (5b/14)

[= 1]

yokuş: Düz karşıtı, eğimli yer.

y. + a (32b/19), (34a/5)

y. + da (10a/2)

[= 3]

yol: 1. Bir yerden bir yere gitmeyi sağlayan, içinden
veya üzerinden geçilen yer; tarik. 2. İçinden ya da
üstünden bir sıvının geçtiği, aktığı yer.

y. (10b/14), (18a/18), (23b/4), (24a/12)

y. + a (29a/7), (29a/18), (29b/7)

y. + ca (9b/15)

y. + da (2b/2), (8a/13), (10a/11), (10a/16),

(10b/4), (10b/13), (10b/17), (10b/19), (11a/6), (11a/9),
(11a/10), (27b/2), (29a/3), (29a/5), (29a/18), (29a/19),
(29b/10)

y. + dan (29b/1), (34a/10), (34a/14)

y. + etmek (33b/19)

y. + ına (43b/18)

y. + ında (36b/4), (36b/7), (44b/5)

[= 33]

yoldaş: Yol arkadaşı.

y. + larıma (2b/10)

y. + ları (44b/15)

[= 2]

yoldaşlık: Yoldaş olma durumu.

y. (5b/13)

[= 1]

yon-: Yontmak, tıraş etmek.

y.-alar (26a/17)

y.-arlar (23a/12), (23a/14)

y.-asın (49a/4)

[= 4]

yonca: Baklagillerden, bir bitki.

y. (17b/14), (28b/19)

[= 2]

yorga: Biniciyi sarsmayan at yürüyüşlerinden biri; rahvan.

y. (10b/7), (10b/10), (10b/12), (10b/17), (11a/4)

y. + sı (4b/15)

[= 6]

yorul-: Yorgun duruma gelmek.

y.-maya (11a/12)

[= 1]

yöri-: *bk.* yürü-.

y.-mek (33a/5)

y.-mekden (35a/15)

y.-meye (28a/8)

y.-mez (20b/11), (21a/5), (21a/17)

y.-ye (9b/16), (10a/2), (11a/12), (22b/17)

y.-yecek (9b/18)

y.-yicek (10a/15), (21a/5)

y.-yişin (10b/1)

y.-yişin (29a/19)

y.-yişini (10a/3)

[= 16]

yörüd-: *bk.* yürüd-.

y.-e (30b/1)

y.-eler (18b/15)

[= 2]

yörügen: *bk.* yürügen.

y. (10b/14)

[= 1]

yörit-: *bk.* yürüd-.

y.-meyeler (24a/13), (29b/1), (29b/4)

[= 3]

yörü- Adım atarak ilerlemek.

y.-rken (11a/17)

y.-yeler (18b/4)

[= 2]

yörüd(t)-: Yürümesini sağlamak.

y.-eler (12b/4), (19a/6), (19b/12), (23b/16), (26a/2), (30a/3)

[= 6]

yörügen: Hızla yürüyen.

y. (11a/8)

[= 1]

yu-: Yıkamak.

y.-dukdan (31b/11)

y.-mazsan (32a/3), (32a/7)

y.-nasın (35b/11)

y.-yalar (14a/3), (14a/13), (15a/1), (16b/5), (18a/15), (18b/7), (22a/8), (22b/11), (22b/12), (22b/18), (23a/5), (24a/6), (24a/9), (24a/15), (24a/18), (24b/6), (25b/14), (26b/10), (27a/5), (27b/14), (29a/16), (31b/10), (31b/11), (32a/7), (48b/10)

y.-yasın (23b/10), (47b/10), (48b/13), (50a/11)

y.-yub (31b/16), (48b/5), (48b/10), (48b/16)

[= 37]

yud-: Yutmak.

y.-ar (12b/14)

[= 1]

yufka: Oklava ile açılan yuvarlak ince hamur yaprağı.

y. (15a/4), (15b/1), (49a/2)

[= 3]

yukarı: Bir şeyin üst bölümü; aşağı karşıtı.

y. (10a/9), (10a/11), (11a/17), (16a/11),
(17a/16), (17b/9), (18b/3), (19a/11), (23b/13), (25b/19),
(28a/17), (34a/8), (41b/7), (43a/11)

y. + da (15b/8)

y. + olursa (13b/9)

y. + ya (41a/5), (45a/16)

[= 18]

yukarıca: Yukarı kadar.

y. (38a/1)

[= 1]

yukarı: *bk.* yukarı.

y. (15b/6), (23a/11), (42b/10)

y. + da (27a/11)

y. + dan (11b/9), (11b/10)

y. + tular (12a/18)

y. + ya (42b/7)

[= 8]

yulaf: Buğdaygiller familyasından, otsu bitki. *Avena sativa*.

y. + la (29a/11)

[= 1]

yular: Bir yere bağlamak veya çekerek götürmek için hayvanın başlığına veya tasmaına bağlanan ip.

y. + ıdur (4b/5)

y. + ından (33a/6)

[= 2]

yularsuz: Yuları olmayan.

y. (33a/1)

[= 1]

yum-: Kısarak kapamak, sıkarak kapalı duruma getirmek.

y.-ar (27b/3)

y.-ub (39a/12)

[= 2]

yumrı: Yuvarlak, kabarık, şişkin biçimli.

y. (13b/2), (21a/10), (24b/12)

y. + alınlı (9b/8)

y. + olmaya (9b/19), (10a/8), (10a/13)

y. + olsa (27a/14)

y. + olur (21a/4), (26a/7)

[= 10]

yumru: *bk.* yumrı.

y. (10b/11)

[= 1]

yumruğ: *bk.* yumruk.

y. + ı (37a/9), (40a/10)

y. + ıyıla (30a/14)

y. + u (39b/10)

[= 4]

yumruk: Parmakların kapanmasıyla elin aldığı biçim.

y. (10a/10), (46a/10)

[= 2]

yumrulan-: Yumru gibi olmak, yumru durumuna gelmek.

y.-ur (16b/8), (22a/17)

[= 2]

yumşaa-: Kolayca biçim değiştirecek, bükülebilecek, sertliğini, katılığını yitirmek.

y.-cağ (24b/17)

y.-yub (49b/17), (50a/11)

[= 3]

yumşad-: Yumuşak duruma getirmek.

y.-ub (48b/12)

y.-ur (31b/14)

[= 2]

yumşak: 1. Birdenbire, sert ve kesik kesik olmayan. 2. Sert, gergin, sıkı olmayan. 3. Katı olmayan, dokunulduğunda, üzerine basıldığında içe doğru göçüveren.

y. (15a/13), (19a/11), (23b/3), (24b/7), (25a/5), (33a/4), (36b/11)

y. + edeler (29a/13)

y. + ola (50a/8)

[= 9]

yumurda: bk. yumurta.

y. + şarısıyla (13b/10)

[= 1]

yumurta: Kanatlı hayvanların çoğalmasını sağlayan kabuklu bir besin maddesi.

y. (32a/13), (33b/4)

y. + akını (25a/1)

y. + akıyla (27a/15)

y. + şarısı (22a/6)

y. + şarısın (26b/16)

y. + şarısın (18a/9), (18a/10), (20b/6), (26b/2), (27a/8)

y. + şarısıyla (20b/17), (31b/4)

y. + sın (19a/10)

y. + y1 (47b/17)

[= 15]

yünān: <Far. Yunanlı.

y. (34b/9)

[= 1]

yuvalacık: Küçük yuvarlak.

y. + ları (19b/1)

[= 1]

yuvalak: Top veya küre biçiminde olan, toparlak şey, küre.

y. + lar (27b/11)

[= 1]

yuvalan-: Yere devrilmek; düşmek; yuvarlanmak.

y.-mazsa (19b/6)

[= 1]

yuvarlan-: Kendi üzerinde dönerek hareket etmek; tekerlenmek.

y.-ur (18a/19)

[= 1]

yüce: Yüksek, uzun.

y. + boylu (9b/10)

[= 1]

yügreçük: Çevikce, hızlıca.

y. (44a/10)

[= 1]

yügrük: Hızlı giden, yürük.

y. (10a/18), (10b/9), (10b/12), (10b/13),
(10b/15), (10b/17), (11a/3), (11a/5), (23a/2), (27b/13),
(28a/2), (42a/8)

[= 12]

yük: Yük.

y. (19b/14), (25b/13)

y. + de (11a/10)

y. + den (29b/1)

y. + e (11a/3)

[= 5]

yüklü: Yüklü olan, mahmul.

y. (11a/9)

[= 1]

yüksek: Belirli bir yere göre daha yukarıda bulunan.

y. (4a/14), (4a/17), (6a/14), (9b/12), (36b/12),
(36b/15)

y. + yörden (19b/15)

[= 7]

yüğ: Koyun tüyü.

y. (18b/19)

y. + i (13b/12)

y. + ünden (33a/18)

[= 3]

yüreg(k): Yürek, kalp.

y. + i (5a/10), (33a/1), (33a/2), (46a/11)

y. + iğ (30b/17)

[= 5]

yürekli: Yürekli, koçak, korkusu olmayan.

y. (9a/17), (11a/4)

[= 2]

yürü-: Adım atarak ilerlemek.

y.-dükce (50a/9)

y.-rken (46b/8)

[= 2]

yüz: Yüz birden önceki sayının adı.

y. (6b/19), (7a/9), (12a/16), (16a/8), (19a/1),
(20a/2), (27b/15), (28a/15), (31b/6), (31b/8), (31b/8),
(31b/13), (37b/10), (37b/12), (46b/5)

[= 15]

yüz: Sebep.

y. + den (2a/18)

[= 1]

yüz: Surat, çehre.

y. + i (5a/11), (9a/17), (9b/6), (50a/9)

y. + iğ (48a/16)

y. + inde (13b/2), (13b/18)

y. + ine (44a/6), (44a/7), (44a/8)

y. + lerine (42a/6)

y. + üğ (45b/19)

[= 12]

yüz: Yüzey

y. + i (6a/16)

y. + inde (25b/6)

[= 2]

yüzerlik: Üzerlik otu.

y. + dür (2a/9)

[= 1]

yüzlü: Yüzü herhangi bir nitelikte olan; benizli, simalı,
çehreli, suratlı.

y. (9b/10)

[= 1]

-Z-

zafer: < Ar. Savaşta kazanılan başarı.

z. (2b/11), (36a/10)

[= 2]

zāhir: < Ar. Belli, açık, ortada.

z. (1b/13)

z. + olur (26b/1), (49b/4)

[= 3]

zahr: < Ar. Arka, sırt.

z. (5b/6)

[= 1]

za'if: < Ar. 1. Eti, yağı az olan, sıska, cılız, arık. 2.

Bedensel gücü yerinde olmayan bir canlı, işlevini gerektiği gibi yerine getiremeyen bir organ, yeteri kadar gelişmemiş bir yeti.

z. (6b/5), (8b/1), (30b/13)

z. + ce (46a/15)

z. + oldı (8a/9)

z. + olur (11a/1), (14b/11)

[= 7]

zamlk: < Ar. (şamğ) Akasya, kitre, sütleğen vb. ağaçların

kabuklarından sızarak donan, biçimsiz madde.

z. (15b/5)

[= 1]

zann: < Ar. Sanı.

z. + ederim (3a/2), (3b/12)

[= 2]

zarāfet: < Ar. Zariflik.

z. + le (40b/17), (41a/5), (46a/7)

[= 3]

zarar: < Ar. Zıyan, kötü sonuç, zarar.

z. + olur (32b/2)

z. + vèrmez (45a/13)

[= 2]

zarīf: < Ar. Çekicilik, biçim, görünüş, durum, konuşma ve davranışlarıyla hoş a giden, beğenilen, zarafetli.

z. (37b/14)

[= 1]

zarūret: < Ar. Zorunluluk.

z. (50a/6)

[= 1]

zarūrī: < Ar. Mecburi, zorunlu.

z. (29b/5)

[= 1]

zāt: < Ar. Kişi.

z. (6b/5)

[= 1]

zāc: < Ar. Kükürtle demirin bileşimlerinden biri.

z. (22b/9), (26b/7)

[= 2]

zāc-ı kıbruzī: < Ar. Bakır sülfat; göztaşı.

z. (18a/8)

[= 1]

zāc-ı kıbruzī: bk. zāc-ı kıbruzī.

z. (26a/2)

[= 1]

za'ferān: < Ar. Safran.

z. (12a/11)

[= 1]

zağferān: *bk.* za‘ferān.

z. (12a/13), (12a/16), (15a/17), (15b/9),
(18b/13), (19b/8), (19b/17), (49a/11), (50a/5)

z. + ı (19a/5), (20a/11)

[= 11]

zahmet: <Ar. Eziyet, sıkıntı, güçlük, yorgunluk.

z. + çekmeye (9a/7)

[= 1]

zamān: <Ar. Vakit, süre.

z. (8a/17), (12a/18), (12b/13), (13a/9), (15b/7),
(19b/2), (21a/19), (22b/17), (25b/17), (32b/15),
(33b/10), (37a/14), (44b/2), (50a/19)

z. + a (44b/16)

z. + da (2a/10), (50b/1)

z. + dadur (50a/18)

z. + ı (50a/19)

z. + larda (34a/11)

[= 20]

zebān: <Far. Dil.

z. + itürkce.ye (50b/8)

[= 1]

zebūn: <Far. Zayıf, güçsüz, âciz.

z. (42a/8), (46a/17)

z. + dur (44a/9), (44a/11)

z. + êde (36a/17), (37a/16)

z. + êdesin (46b/2)

z. + zebūn (46a/16)

[= 8]

zehī: <Far. Ne güzel, ne iyi.

z. (7a/14)

[= 1]

zeker: <Ar. Erkeklik organı.

z. + i (49b/18)

z. + iñ (50a/1)

[= 2]

zen: <Far. Kadın.

z. (36a/17)

[= 1]

zencār: <Far. Pas, bakır pası türünden olan taşı.

z. (15a/10), (15b/1), (22b/19), (26b/9)

[= 4]

zencebīl: <Ar. Bakır sülfat; göztaşı.

z. (12a/15), (12b/12), (12b/19), (17a/14),

(19b/19)

[= 5]

zende: <Ar. Ön kol, kolun dirsekle bilek arasındaki bölümü.

z. + ye (38a/7), (38a/16), (38b/9), (38b/11)

[= 4]

zerdālū: <Far. Kayısı ağacının Akdeniz ülkelerinde yetiştirilen küçük meyveli bir türü.

z. (24b/5)

[= 1]

zevk: <Ar. Haz, hoş duygu.

z. + e (48a/8)

[= 1]

zeyl: <Ar. İlave, ek.

z. + ine (1b/12)

[= 1]

zeyn: <Ar. Süs, bezek.

z. (5b/12)
[= 1]
zeyt: <Ar. Zeytingiller familyasından, meyveli ağaç.
Olea.
z. (12b/9), (44a/19), (48b/8), (49a/19), (49b/2),
(49b/18), (50a/1)
z. + ya (18b/5)
z. + yağı (14a/10), (16a/8), (18b/3), (22a/9),
(22b/13), (27a/4)
z. + yağı (19b/10), (26b/19)
z. + yağıyla (17b/13), (25b/1), (47b/16)
[= 19]
zeyt yağı: <Ar. + T. Zeytin yağı.
z. (14a/10), (16a/8), (18b/3), (22a/9), (22b/13),
(27a/4)
z. + η (19b/10), (26b/19)
z. + yıla (17b/13), (25b/1), (47b/16)
[= 11]
zeytün: *bk.* zeyt.
z. + yağı (33b/14)
z. + yağını (33a/15), (44a/18)
[= 3]
zeytün yağı: *bk.* zeyt yağı.
z. (33b/14)
z. + nı (33a/15), (44a/18)
[= 3]
zıdd: <Ar. Karşıt, ters.
z. + ı (43b/1)
[= 1]
zırnîḥ: *bk.* zırnîḥ.

z. (14a/4), (23b/9), (23b/14), (24b/7), (30b/11)
z. + ı (13b/5)
[= 6]
zırnîḥ: <Far. (Zernîḥ) Doğal arsenik sülfür.
z. (22a/2)
[= 1]
zîbā: <Far. Bezekli, süslü, müzeyyen.
z. (36b/15)
[= 1]
zift: <Ar. Katran ve diğer organik maddelerin
buharlaşmasından veya damıtılmasından elde edilen,
katı, kara, parlak madde; karasakız.
z. (13a/3), (13b/13), (20a/2), (23a/1), (26b/18),
(33b/14), (47b/11)
[= 7]
zihgîr: <Far. Atış yüzüğü (okçuluk).
z. + den (36a/14)
[= 1]
zîkr: <Ar. Anma, söyleme, sözünü etme.
z. + êtdigimiz (44b/19), (45a/11)
z. + i (50b/12)
z. + olınan (1b/10), (4a/2)
z. + olındı (15b/8)
[= 6]
zîr: <Far. Eyer.
z. (4a/6)
[= 1]
zinhār: <Far. Asla.
z. (32b/16), (33a/13), (35a/18)
[= 3]

zīrā: <Far. Çünkü.

z. (8b/18), (13b/9), (15b/17), (24a/10),
(25b/8), (26a/17), (29a/18), (29b/12), (30a/5), (30b/10),
(33a/19), (34a/9), (34a/11), (34a/13), (34a/19), (36a/18),
(37b/12), (38a/5), (39a/5), (39b/8), (44b/10), (45b/10),
(45b/10), (46b/9), (47a/12), (47a/15), (48a/3), (48b/2)

[= 28]

zīrek: <Far. Zeki, anlayışlı, uyanık.

z. (11b/19)

[= 1]

zīşt: <Far. Güzel karşıtı.

z. + şüretli (9a/19)

[= 1]

ziyāde: <Ar. 1. Artma, çoğalma. 2. Artan, fazla kalan.

3. Çok bol. 4. Aşırı, fazla.

z. (2a/3), (3a/13), (4b/19), (5b/13), (5b/14),
(6a/17), (7a/5), (15a/19), (28a/5), (34b/2), (38a/8)

z. + olur (38a/9)

[= 12]

ziyān: <Far. Zarar, kayıp.

z. + gelür (9b/4)

[= 1]

zuhūr: <Ar. Meydana çıkma, ortaya çıkma, görünme,
belirme.

z. + eden (49b/5)

[= 1]

züll: <Ar. Alçalma, horluk, hakirlik.

z. (48a/7)

[= 1]

zū'lkarneyn: <Ar. Özel isim.

z. + oğlu (6b/18)

[= 1]

SONUÇ

‘Hazâ Kitâb-ı Baytarnâme’ isimli nüsha hem baytarlık hem de silahşorluk üzerine yazılmış iki eserden oluşmaktadır. Bu nüsha dolayısıyla hem Türk dili hem de tıp bilimi açısından önem taşımaktadır.

Eserde özellikle baytarnâme bölümünde çeşitli at donları, bitki, hastalık, hayvan isimlerine yer verilmiştir. Bu isimlerin Arapça ve Farsçalarının yanı sıra Türkçelerinin de verilmesi eseri daha da kıymetli hâle getirmektedir.

Ele alınan çalışmada kullanılan eser Süleymaniye Kütüphanesi Tahir Ağa bölümünde 453 numarayla kayıtlanmıştır. Eserin tespit edebildiğimiz 11 nüshası vardır. Ele aldığımız nüsha daha öncesinde Mesut Şen tarafından tespit edilmiş ancak mütercimi külliyyatın ikinci kısmında yer alan silahşorluk konulu eserin mütercimi olan Hüseyin İbn Mollâ Şems olarak iletilmiştir. İçerisinde iki eser mevcut olan bu külliyyatın ilk sırasında yer alan ‘Hazâ Kitâb-ı Baytarnâme’ 1b’den başlayıp 36a/2’de sona erer. Külliyyatın ikinci sırasında yer alan silahşorluk ve bahadırılık üzerine yazılmış eser 36a/3’den başlayıp 50b’de sona erer. Bu nüsha 185x230 (160x100) mm boyutlarında, 50 yaprak, bazı sayfaları hariç her sayfasında 19 satır bulunan rik’ayla yazılmış, harekesiz bir nüshadır.

Nüshanın ilk eseri Farsçadan Türkçeye Aksarayî tarafından çevrilmiş ve 10 bölümden oluşmaktadır. İkinci eser, Hüseyin İbn Mollâ Şems tarafından Arapçadan Türkçeye çevrilmiş ve 7 bölümden oluşmaktadır.

Eserde baytarnâme türünün, İskender ve Hüsrev arasında ab-ı hayat için yaptıkları savaş sonucunda ortaya çıktığı anlatılmıştır.

Eser incelemesi yapıldığında çıkarabilecek sonuçlar şu şekildedir:

1. ‘Hazâ Kitâb-ı Baytarnâme’ adlı bu eser aslında iki eserden oluşmaktadır. İlk eser Farsçadan Türkçeye çevrilen baytarnâme konulu eserdir. İkinci eser ise Arapçadan Türkçeye çevrilen silahşorluk konulu eserdir.
2. Metinde sağlam bir cümle yapısı bulunmamaktadır.
3. Sözcük başında a ünlüsü çoğunlukla elif (ل) harfi ile gösterilmiştir. Medli elif (İ) harfiyle yazılan birkaç örnekte mevcuttur.
atuṅ (أتون) (2b/4), at (آت) (11a/15)

4. Kef (ك) harfi “k, g, ɣ” ünsüzlerinin gösteriminde kullanılmıştır.
çengel (چنكل) (16b/15), muhkem (محكم) (18b/5), toñuz (طكوز) (26a/6)
5. Kapalı e (è) kullanımı metinde oldukça fazladır. Bu sesi göstermek için metinde genellikle ye (ی) ünlüsü kullanıldığı bazen de kapalı e (è) olduğu net olarak belli olup ye (ی)’nin kullanılmadığı örneklerle de rastlamaktayız.
èrtesi (ايرتسى) (18a/4), bèli (بلى) (19b/15), yèrde (يرده) (21a/9), yèmez (يمز) (28a/1)
6. Metin, ayet ve hadislerle çokça desteklenmiştir.
7. Metinde atın, İslami dönemde değerli bir hayvan olduğu dini temellere dayandırılarak iletilmiştir.
8. Bazı sözcüklerde göçüşme örneği görülür:
anlına (النه) (15a/19), çölmek (چولمك) (20a/2)
9. Metinde Arapça ve Farsça olarak verilen sözcüklerin Türkçelerine de yer verilmiştir.
10. Metinde Türkçe, Arapça ve Farsça kelimelerin yazımında zaman zaman düzensizlikler tespit edilmiştir.
11. Metinde geçen ç ve c seslerinin birbirlerinin yerlerine kullanıldığı örnekler vardır.
12. Metinde geçen b ve p seslerinin birbirlerinin yerlerine kullanıldığı örnekler vardır.
13. Metinde bazı sözcüklerin yazımlarında farklılıklar vardır. Bir sözcüğün birden fazla yazımlarına rastlanmıştır.
14. Metinde çıkma hâl (ablatif) eki olarak genellikle –dan/-den kullanılmıştır. Metinde sadece bir örnekte bu ek “–dañ” şeklinde kullanılmıştır.
yanındañ (ياكندك) (38a/15)
15. Öğrenilen geçmiş zaman eki metinde sadece düz ünlülü şekliyle kullanılmıştır.
16. Metinde bazı örneklerde “e kadar/a kadar” anlamını veren Ön Türkçe döneminin ilk zamanlarında da kullanılan “+ca” ekinin kullanımı görülmüştür.
yukarıca (يوقارجه) (38a/1), tabanca (طبانجه) (38a/19)
17. Kuvvetlendirme edatı olan “dahı” sözcüğü sadece bir yerde “tağı” şeklinde kullanılmıştır.
tağı (طغى) (38b/7)
18. Metinde farklı zaman isimleri kullanıldığı görülmüştür:

yarıncası, şabāh namāzı vaktinde, aḥşām namāzı vaktinde, kaba kuşluk vaktinde gün var iken, gecenüñ evāhırinde

- 19.** Eski Türkçe döneminde kullanılan sözcüklere metinde rastlanılmıştır. Bu hadise dilde sürekliliğin varlığına işarettir. Dilde görülen bu süreklilik sözcük ve eklerin bazen değişime uğrayarak kullanıma devam etmesiyle bazen de Eski Türkçedeki anlamlarıyla kullanılmasıyla olmaktadır. Eski Türkçeden beri süre gelen bazı sözcükler şunlardır:

ķangı (قنغی) (23a/11), ķande (قنده) (50b/3).

- 20.** Eserde sözcüklerin; 1072 tanesi Arapça (%34.01), 303 tanesi Farsça (%9.63), 11 tanesi Rumca (%0.35), 1 tanesi Bulgarca (%0.03), 2 tanesi Yunanca (%0.063), 2 tanesi Moğolca (%0.063), 2 tanesi İbranice (%0.063), 1 tanesi Rumence (%0.03), 1 tanesi Sanskrit (%0.03), 1 tanesi Uygurca (%0.03), 1754 tanesi Türkçe (%55.64) kökenli iken 3 tanesi okunamamıştır. Eserde; 13 tane Arapça+Farsça, 7 tane Farsça+Arapça, 31 tane Arapça+Türkçe, 19 tane Farsça+Türkçe, 1 tane Türkçe+Farsça, 1 tane Türkçe+Arapça 1 tane Yunanca + Farsça, 1 tane Rumca+Türkçe sözcük kullanılmıştır.

KAYNAKÇA

Kitaplar

- Atalay, B. (2006), *Dîvânu Lûgati't-Türk Tercümesi*, C.4., Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara.
- Banguoğlu, T. (2019), *Türkçenin Grameri*, TDK yayınları, Ankara.
- Batu, S. (1938), *Türk Atları ve At Yetiştirme Bilgisi*, Yüksek Ziraat Enstitüsü Yayınları, Recep Ulusoy Basımevi, Ankara.
- Bayat, A. H. (2010), *Tıp Tarihi*, Merkezefendi Geleneksel Tıp Derneği, İstanbul.
- Baytop, T. (2007), *Türkçe Bitki Adları Sözlüğü*, TDK yayınları, Ankara.
- Canpolat, M., & Önler, Z. (2016), *İshâk bin Murâd, Edviye-i Müfrede*, TDK Yayınları, Ankara.
- Çınar, A. A. (1993), *Türklerde At ve Atçılık*, Kültür Bakanlığı Halk Kültürlerini Araştırma ve Geliştirme Genel Müdürlüğü Yayınları, Ankara.
- Develioğlu, F. (2005), *Osmanlıca-Türkçe Lügat*, Aydın Yayınları, Ankara.
- Emiroğlu, K., & Yüksel, A. (2009), *Yoldaşımız At*, Yapı Kredi Yayınları, İstanbul.
- Ercilasun, A. B. (2020), *Başlangıçtan Yirminci Yüzyıla Türk Dili Tarihi*, Akçağ yayınları, Ankara.
- Ercilasun, A. B., & Akkoyunlu, Z. (2020), *Dîvânu Lugâti't-Türk*, TDK, Ankara.
- Ergin, M. (1993), *Türk Dil Bilgisi*, Bayrak Yayınevi, İstanbul.
- Ergin, M. (2019), *Orhun Abideleri*, Boğaziçi Yayınları, İstanbul.
- Gülensoy, T. (1995), *Türkçe El Kitabı*, Akçağ Yayınları, Ankara.
- Gülensoy, T. (2007), *Türkiye Türkçesindeki Türkçe Sözcüklerin Köken Bilgisi Sözlüğü (I/II)*, Türk Dil Kurumu, Ankara.
- Gülensoy, T., & Küçüker, P. (2015), *Eski Türk-Moğol Kişi Adları Sözlüğü*, Bilge Kültür Sanat, İstanbul.
- Gülsevin, G. (1997), *Eski Anadolu Türkçesinde Ekler*, TDK Yayınları, Ankara.
- İslam Ansiklopedisi (1991), *At Maddesi*, Diyanet Vakfı Yayınları, cilt: 4, s. 26-28

- İslam Ansiklopedisi (1992), Baytarlık Maddesi, Diyanet Vakfı Yayınları, cilt: 5, s. 278-282.
- Kafesoğlu, İ. (1984), Türk Milli Kültürü, Boğaziçi Yayınları, Metinler Matbaası, İstanbul.
- Korkmaz, Z. (1993), Türkiye Türkçesi Grameri (Şekil Bilgisi), TDK Yayınları, Ankara
- Küçükler, P. (2010), Mücerreb-nâme, Kültür Ajans Yayınları, Ankara.
- Küçükler, P. (2022), Tercüme-i Müfredât-ı İbni Baytâr Baytâr-nâme (Giriş-Metin-Dizin-Sözlük), TDK Yayınları, Ankara.
- Muallim Naci (2021), Lügat-i Nâcî (Haz. A. Kartal), TDK Yayınları, Ankara.
- Mütercim Asım Efendi (2009), Burhân-ı Katı (Haz. M. Öztürk, D. Örs), TDK Yayınları, Ankara.
- Naskali, E. G. (1995), Türk Kültüründe At ve Çağdaş Atçılık, Resim Matbaacılık A.Ş., İstanbul.
- Ögel, B. (1995), Türk mitolojisi (Cilt 2), Türk Tarih Kurumu Basımevi, Ankara.
- Ögel, B. (2010), Türk mitolojisi (Cilt 1), Türk Tarih Kurumu Basımevi, Ankara.
- Önler, Z. (2000), Revnak-ı Bustan, TDK yayınları, Ankara.
- Önler, Z. (2019), Celâlüddin Hızır Paşa, Müntahab-ı Şifâ (Giriş-Metin-Sözlük), TDK Yayınları, Ankara.
- Önler, Z. (2019), Tarihsel Tıp Metinleri Sözlüğü, TDK Yayınları, Ankara.
- Önler, Z. (2004), XIV-XV. Yüzyıl Tıp Metinlerinde Türkçe Bitki Adları, Kebikeç Yayınları, İstanbul.
- Özen, A., & Taşkın, Ü. (2010), Baytarnâme-i Kenân Efendi, Bizim Büro Basımevi, Ankara.
- Paçacıoğlu, B. (2014), İlaç ve Bitki Adları Sözlüğü, Cumhuriyet Üniversitesi Yayınları.
- Rahman, A. (1996). Uygur Folkloru (Çev. S. Yalçın & E. Emet), s.22-23, Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara.
- Roux, J. P. (2011), Eski Türk Mitolojisi-(Çev. M.Y. Sağlam), s.35-36, Bilgesu Yayıncılık, Ankara.
- Sağol, G. (1995), Tarihî Şivelerde At Donları, Türk Kültüründe At ve Çağdaş Atçılık, Hazırlayan; Emine Gürsoy Naskali, İstanbul.
- Sami, Ş. (2019), Kâmûs-ı Türkî, TDK Yayınları, Ankara.

- Sarı, M. (1984), El-Mevarid Arapça-Türkçe Lûgat, İpek Yayın Dağıtım, İstanbul.
- Sertkaya, O. F. (1995), Türk Kültüründe At, Türk Kültüründe At ve Çağdaş Atıcılık, Hazırlayan; Emine Gürsoy Naskali, İstanbul.
- Sümer, F. (1983), Türkler’de Atıcılık ve Binicilik, Türk Dünyası Araştırmaları Vakfı, İstanbul.
- Şahin, H. (2018), Eski Anadolu Türkçesi, Akçağ Yayınları, Ankara.
- Şen, M. (1995), Baytarnâmeler, Türk Kültüründe At ve Çağdaş Atıcılık, Hazırlayan; Emine Gürsoy Naskali, İstanbul.
- TDK (2005), Türkçe Sözlük, TDK yayınları, Ankara.
- Uçar, İ. (2013), Kavâidü’r-Remy/Abdullah el-Kâtip “Ok Atıcılığının Kuralları” Mucize Yayınları, Ankara.
- Süreli Yayınlar**
- Akdemir, Y., & İsi, H. (2017), Çekim Ekinden Yapım Ekine “+CA”, Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi, 10(40): s.14-28.
- Baskıcı, M. (1998), Evcilleştirme Tarihine Kısa Bir Bakış, Ankara Üniversitesi SBF Dergisi, 53 (01).
- Bayat, A. H. (2001), Osmanlı Sarayına Sunulan İlk Tıp Kitabı Müntahab, Tıp Tarihi Araştırmaları Dergisi, s. 38-50, İstanbul.
- Bayat, A. H. (2008), Tıp Dili ve Terimleri Açısından Eski Anadolu Türkçesiyle Yazılmış Tıp Kitaplarının Önemi, Yeni Tıp Tarihi Araştırmaları-The New History of Medicine Studies, Sayı:10-11, s.61.
- Belek, K. (2015), Eski Türklerde At ve At Kültürü (Dünden Bugüne Kırgız Kültürel Hayatı Örneği), Gazi Türkiyat, 16, s.111-128.
- Caferoğlu, A. (1953), Türk Onomastiğinde “At” Kültü. Journal Of Turkology, 10(0), s.201-212.
- Çavuşoğlu, A. (2007). At Kültürü, Düşünce ve Duygu Dünyamızdaki Yansıması, İstem, 16, s.91-110.
- Çoban, H. (2015), İlk Çağda Atın Evcilleştirilmesi Ehlileştirilmesinde Türklerin Rolü, I. Uluslararası Sosyal Bilimler Araştırmaları Sempozyumu, cilt.137

- Doğan, Ş. (2012), XV.- XVIII. Yüzyıllar Arasında Anadolu Sahasında Türkçe Yazılmış Tıp ve Eczacılık Sözlükleri. 4. Uluslararası Dünya Dili Türkçe Sempozyumu (2.cilt), (s. 103-114). Ofset Yayıncılık.
- Duran, A. (1998), Türkçede Bazı Bitki Adlarının Veriliş Sebepleri, Türk Dili Dergisi, I. Sayı: 555, s.223-229.
- Durmuş, İ. (1997), “Bozkurt Kültürünün Oluşumu ve Gelişiminde At” , Gazi Üniversitesi, Fen Edebiyat Fakültesi, Sosyal Bilimler Dergisi, 2, s.13-19
- Durmuş, İ. (2021), Türk Kültür Çevresinde At, Asya Araştırmaları Uluslararası Sosyal Bilimler Dergisi, 5(1), s.1-12.
- Durmuş, İ. (2017), Bozkır Kültür Çevresinde At, Göçer-Ev Ve Demir, Asya Araştırmaları Uluslararası Sosyal Bilimler Dergisi, 1(1), s.19-34.
- Eminoğlu, H. (2013) Tarihî Lehçelerden Günümüze At Donları Ve Nişane Adları, Turkish Studies, 8(9), s.1371-1412.
- Erk, N., & Dinçer, F. (1967), XV. yada XVI. Yüzyıla Ait Olduğu Sanılan Bir Baytarnâme İncelemesi, Ankara Üniversitesi Veteriner Fakültesi Dergisi, 2(14), s.117-137.
- Fazlıoğlu, İ. (2003), Osmanlı Döneminde Bilim Alanındaki Türkçe Telif ve Tercüme Eserlerin Türkçe Oluş Nedenleri ve Bu Eserlerin Dil Bilincinin Oluşmasındaki Yeri ve Önemi, Kutadgu Bilig Felsefe-Bilim Araştırmaları, Sayı: 3, s.151-184.
- Gümüşatam, G. (2015), Risâle-i Mu’âlece’ye Göre XVI. Yüzyıl Türkçesinde Tıbbi Bitki Adları, The Journal of Academic Social Science Studies, 39, s.23-40.
- Küçük, M. (2012), Türkiye Türkçesi Ağzlarında At, At Donları Ve Nişaneleri İle İlgili Adlandırmalar, Turkish Studies, 7(4), s.2287-2304.
- Küçük, S. (2009), Türk Kültüründe Donlarına Göre Atlara Verilen Adlar ve Nişanları, Journal of Turkish Studies, 4(8), s.1830-1855.
- Küçüker, P. (2010), Lügat-i Müşkilât-ı Eczâ’da Türkçe Bitki Adları, Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi, 3(11), s.401-415.
- Küçüker, P., & Balcı, M. (2020), Kitâb-ı Güzîde-i ‘ilm-i Tıbb’da (Sultâniyye İngiltere Nüshası) Tespit Edilen Bitki Adları, Uluslararası Türk Lehçe Araştırmaları Dergisi (TÜRK LAD), 4(1), s.50-65.
- Küçüker, P., & Hasret, A. Ş. (2019), Tuhfetü’l-Mülûk Ve’s-Selâtin Adlı Eserde At Hastalıklarının Tedavisinde Kullanılan Bitki Adları. The Journal of Academic Social Science Studies, 79, 405-418.

- Küçük, P., & Sarı Kayadibi, G. (2018), Kitab-ı Makbûl Der Hâl-i Huyûl Adlı Eserde Atların Özellikleri Donları Ve Tedavilerinde Kullanılan Bitki Adları, The Journal of Academic Social Science Studies, 65, s.57-69.
- Küçük, P., & Yıldız, Y. (2016), Tercüme-i Müfredât-ı İbn-i Baytar'daki (1b-150a) Bitki Adları Üzerine Bir İnceleme, The Journal of Academic Social Science Studies, 44, s.13-32.
- Küçük, P., & Yıldız, Y. (2018), Tercüme-i Müfredât-ı İbn-i Baytar'daki (150b-295a) Bitki Adları Üzerine Bir İnceleme (II), Uluslararası Türk Lehçe Araştırmaları Dergisi (TÜRK LAD), 2(1), s.109-137.
- Küçük, P., & Yıldız, Y. (2019), Hazâ Kitâb-ı Hulâsa-i Tıbb'daki Bitki Adları Üzerine Bir İnceleme, Zeitschrift Für Die Welt Der Türken, 11(2), s.51-67.
- Şahin, H. (2007), Cami'ü'l-Fürs Örneğinde XVI. Yüzyıl Bitki İsimleri, Journal of Turkish Studies, 2(2), s.570-602.
- Özgür, C. (1997), "Türkçe Yazılmış En Eski Atçılık-Veterinerlik Kitabı Baytaratü'l-Vâzih'ta Geçen At İle İlgili Kelimelerin At Üzerinde Gösterimi", Spor Atı Cerrahisi Sempozyumu, s.134-136, Bursa.
- Uçar, İ. (2013), "Kavram-Çağırışım-Kelime" Bağlamında Bitki Adlarına Anlam Bilimsel Bir Yaklaşım, Journal Of Turkish Studies, 8(1), s.2671-2683.
- Uçar, İ. (2012), Türkiye Türkçesinde Organ Adlarıyla Türetilmiş Bitki Adları, Türklük Bilimi Araştırmaları (TÜBAR), 32, s.307-330.
- Uçar, İ. (2013), Türkiye Türkçesinde Hayvan Adlarından Türetilmiş Bitki Adları, Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi (TEKE), 2(1), s.1-19.
- Uçar, İ. (2013), Yetiştigi/Geldiği Coğrafya veya Etnik Adlandırmayla Oluşturulan Bitki Adları, Zeitschrift für die Welt der Türken /Journal of World of Turks, 5(1), s.115-135.
- Yiğit, A., & Yaşar, A. (2013), On Beşinci Yüzyıla Ait Bir Baytarnamede At Hekimliğinde Koterizasyon, Mersin Üniversitesi Tıp Fakültesi Lokman Hekim Tıp Tarihi ve Folklorik Tıp Dergisi , 3 (3), s.30-37.
- Yılmaz, O., & Ertuğrul, M. (2012), Atlarda Nişane, Iğdır Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Dergisi, 2(1): s.83-90.

Diğer Yayınlar

- Ak, M. (2008), Mehmet B. Çerkes'in Kitabı Baytarnâme Tercümesi (Giriş-Metin-Dizin), (60b-109a), Marmara Üniversitesi, Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.
- Aslan, N. (2015), Aristo'ya Atfedilen Anonim Baytarnâme, Marmara Üniversitesi, Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.
- Banzaroğlu, İ. (2014), Ankara Üniversitesi Veterinerlik Fakültesinde Bulunan ve Aristo'ya Atfedilen Anonimleşmiş Baytarnâmeler: Kitabı Baytarnâme I (vr. 1b-42a) (İnceleme-Metin-Dizin-Tıpkıbasım), Marmara Üniversitesi, Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.
- Bayındır, B. (2021), Ömer Fuâdî Risâle-i Virdiyye (İnceleme-Metin-Gramatikal Dizin), Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Zonguldak.
- Bulut, T. K. (2009), Mehmet B. Çerkes'in Kitabı Baytarnâme Tercümesi (Giriş-Metin-Dizin) (1b-60a), Marmara Üniversitesi, Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.
- Çablı, A. (2014), Ahmed B. Hasan B. Ahnef'in Kitabı Baytarnâme Tercümesi (İnceleme-Metin-Dizin-Tıpkıbasım) (39b-79a), Marmara Üniversitesi, Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.
- Çelik, A. (2014), Terceme-i Kâmilü's-Sinâ'a (Giriş-İnceleme-Metin-Dizin), Yüksek Lisans Tezi, Bursa.
- Çitler, S. İ. (2022), Türk Dili Tarihi Boyunca {+CA} Eki ve İşlevleri, Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Ankara.
- Doğan, Ş. (2009), Terceme-i Akrebâdîn Sabuncuoğlu Şerefeddin (Giriş-İnceleme- Metin-Dizin), Sakarya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi, Sakarya.
- Geyikoğlu, N. (2010), Hacı Ali bin Hacı Muhammed Aksarayı'nın Kitabı Baytarnâme Tercümesi (İnceleme-Metin-Dizin), Marmara Üniversitesi, Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.
- Gökçek, F. (2014), Konya Mevlâna ve İstanbul Arkeoloji Müzelerinde Bulunan Belgradlı Kenan Efendi'nin Baytarnâmesi (Tenkitli Metin-Dizin-Tematik Sözlük Çalışması), Marmara Üniversitesi, Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.
- Hasret, A. Ş. (2019), Tuhfetü'l-Mülûk Ve's-Selâtin (Giriş-İnceleme-Metin-Dizin), Yüksek Lisans Tezi, Sakarya Üniversitesi, Sakarya.

- İrfanoğlu, T. (2013), Füyuzî'nin Makbûl Der Hâl-i Huyûl Adlı Baytarnâmesi: Giriş-Tenkitli Metin-Dizin, Marmara Üniversitesi, Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.
- Kırbıyık, S. (2014), Ahmed B. Hasan B. Ahnef- Muhtasarı Kitabı'l-Baytara / Ahmed B. Hasan B. Ahnef'in Kitabı Baytarnâme Tercümesi (İnceleme-Metin-Dizin-Tıpkıbasım) (1b-39b), Marmara Üniversitesi, Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.
- Kunul, B. (2010), Belğrâdlı Ken'ân'ın Baytarnâmesi (Metin-İnceleme-Sözlük), Selçuk Üniversitesi, Yüksek Lisans Tezi, Konya.
- Küçük, E. (2014), Ankara Üniversitesi Veterinerlik Fakültesi'nde Bulunan ve Aristo'ya Atfedilen Anonimleşmiş Baytarnâme: Kitabı Baytarnâme II (42b-94b) (İnceleme-Metin-Dizin-Tıpkıbasım), Marmara Üniversitesi, Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.
- Malçok, E. (2015), Aristo'ya Atfedilen Anonim Baytarnâme (Giriş-Metin-Dizin-Tıpkıbasım) (48b-105b), Marmara Üniversitesi, Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.
- Murad, S. (2009), Lügât-ı Müşkilât-ı Eczâ Derviş Siyâhî Lârendevî (Giriş-İnceleme-Metin-Dizinler), Sakarya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Sakarya.
- Murad, S. (2015), Tercüme-i Aynü'l-Hayat'ta Şekil ve Zaman Ekleri (Giriş- İnceleme-Metin-Dizinler), Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi, Sakarya.
- Peker, N. M. (2019), Aristo'ya Atfedilen Anonimleşmiş Baytarnâme (İnceleme, Metin ve Dizin), İstanbul 29 Mayıs Üniversitesi, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.
- Sarı Kayadibi, G. (2018), Kitab-ı Makbûl der Hâl-i Huyûl (Giriş-İnceleme-Metin-Dizin), Yüksek Lisans Tezi, Sakarya Üniversitesi, Sakarya.
- Söylemez, Ş. Ş. (2012), Baytarnâme (Karşılaştırmalı Gramer İncelemesi- Metin-Dizinli sözlük), Cumhuriyet Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Sivas.
- Şen, M. (1987), Haza Kitabı Baytar-ı Name: Tenkidli Metin, Marmara Üniversitesi, Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.
- Tüfekçi, B. (2013), Baytarnâme-i Kenân Efendi Grameri-Fiil, Adıyaman Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Adıyaman.

- Uçar, İ. (2009), Hazâ Kitâb-ı Hulâsa-i Tıbb Cerrâh Mes'ûd (Giriş-İnceleme-Metin-Dizin), Sakarya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi, Sakarya.
- Yavuz, E. (2020), Şirvanlı Mahmud'un Tarih-i İbn-i Kesir Tercümesinde Filler, Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Zonguldak.
- Yeşilova, L. (2009), Mehmet Bin İskender Edirnevi'nin Kitabı Baytarnâme Tercümesi (İnceleme-Metin-Dizin), Marmara Üniversitesi, Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.
- Yıldız, Y. (2016), Tercüme-i Müfredat-ı İbn-i Baytar (Giriş-İnceleme-Metin- Dizin), Sakarya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Sakarya.

ÖZ GEÇMİŞ

Ad Soyad: Samet BEŞENK	
Eğitim Bilgileri	
Ön Lisans	
Üniversite	Atatürk Üniversitesi
Fakülte	Açıköğretim Fakültesi
Bölümü	İş Sağlığı ve Güvenliği
Lisans	
Üniversite	Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi
Fakülte	Edebiyat Fakültesi
Bölümü	Çağdaş Türk Lehçeleri ve Edebiyatları
Yüksek Lisans	
Üniversite	İstanbul Gedik Üniversitesi
Fakülte	Lisansüstü Eğitim Enstitüsü
Bölümü	İş Sağlığı ve Güvenliği
Makale ve Bildiriler	
1. Küçüker, P. & Beşenk, S. (2023). Hazâ Kitâb-ı Baytarnâme Adlı Eserde Tespit Edilen At Donları, At Nişaneleri ve Bitki Adları. 15. Uluslararası Dünya Dili Türkçe Sempozyumu, (s. 103-120). Asos Yayınları.	